

AR BIBL SANTEL

Gant Bodad ar Bibl Emglev an Tiegezhioù eo bet kempennet ar Bibl-mañ, oc'h en em harpañ war al labourioù prizius kaset da benn gant hon araogerien Maodez Glanndour, Marsel Klerg, Pêr ar Gall, Job Lec'hvien, Maoris Ar C'hollo, an Tad Medar..

A-drugarez dezho hon eus bremañ un destenn dalvoudus en hor yezh eus ar pezh en deus lavaret Doue da holl bobloù ar bed krouet gantañ. Un teñzor ken pinvidik ez eo Komz an Aotrou Doue, ma vije bet un druez derc'hel da rediañ ar Vretoned da glask er yezhoù all ar pezh o deus ar gwir da lenn ha da glevout e yezh o bro. Un daeadenn eo moarvat klask diskliêriañ en un doare peurvat pinvidigezh Komz Doue gant troioù-lavar ken skort mab-den avat. En ur ober al labour-mañ hon eus klasket bezañ servijerien feal ar Gomz.

Dediet eo d'ar re a glask ar wirionez, d'ar re o deus naon ha sec'hed eus ar Justis, d'ar re a vo levez-barr ganto o selaou Doue o komz e yezh o c'halon. A-drugarez d'ar gevredigezh «Eñvor Maodez Glanndour» a vir aketus dornskridoù Maodez Glanndour, da Embannadurioù Al Liamm hag An Tour-Tan war ar Bibl ez eus bet gallet kas an erv pelloc'h : Bennozh Doue dezho.

Evel ma c'houlenn an Iliz ez eo bet troet war-eeun diwar skridoù hebraek ar Masora ha skridoù gresianek ar Septuaginta, hag e klot gant troidigezh kefridiel an Iliz katolik e latin, an Nova-Vulgata. Evit gwerzadoù 'zo hon eus ouzhpennet notennoù e traoñ ar pajennoù, a oa dleet d'al lenner, a soñj deomp hag a zispleg a-wechoù penaos o c'hompren an Iliz katolik, a zo diazezet he feiz war an Hengoun kadarnaet gant ar Pab, hag ivez war ar Bibl, a zo evit ar Gristenien Komz Doue roet d'an dud.

Al lodenn gentañ eus ar Bibl, an Testamant kozh, a zo istor hir, leun a zarvoudoù ma weler drezo Pobl Doue oc'h emdreiñ a drugarez d'an emglev kentañ en deus graet Doue ganto, da c'hortoz gellout skoulmañ an emglev peurbadus, gant donedigezh Jezuz Krist.

En eil emglev-se, danevell et en eil lodenn, an Testamant nevez, e tro an darempredoù gant Doue eus ar sentidigezh d'ar garantez, a-drugarez da skuilherezh ar Spered Santel a verk ganedigezh an Iliz, d'ar Pantekost, ma fellas gant Doue lakaat an holl bobloù – ar vrezhonegerien ivez ! - da glevout Komz Doue en o yezh, a gaver er Bibl-mañ, a c'heller lenn evel danevell istorek marzhus an tremen eus ar varbariezh d'ar galv d'ar santelezh he deus ganet ar Sevenadurezh, yuzev-kristen hec'h orin, ma vevomp enni.

Testamant kozh

Levr ar C'henelezh

Krouidigezh ar bed.

1 ¹Da gentañ e krouas Doue an neñv hag an douar. ²Hag an douar a oa gouez ha goull gant teñvalijenn war-c'horre an islonk, met Spered Doue a blave war-c'horre an doureier.

³Hag e lavaras Doue : "Ra vezo gouloù". Hag e voe gouloù. ⁴Hag e welas Doue ar gouloù : mat e oa. Hag e tispartias Doue ar gouloù diouzh an deñvalijenn. ⁵Hag e c'halvas Doue ar gouloù : Deiz, hag an deñvalijenn a c'halvas : Noz. Hag e voe un abardaez hag e voe ur beure : un devezh.

⁶Hag e lavaras Doue : "Ra vo un oabl e-kreiz an doureier, ma vo un dispartie etre doureier ha doureier". ⁷Hag e reas Doue an oabl a zispartias an doureier a zo dindan an oabl diouzh an doureier a zo a-us d'an oabl. Hag e voe evel-se. ⁸Hag e c'halvas Doue an oabl : Neñvoù. Hag e voe un abardaez hag e voe ur beure : eil devezh.

⁹Hag e lavaras Doue : "Ra en em vernio an doureier a zo dindan an Neñvoù en ur bern ; hag e vo gwelet ar Sec'h". Hag e voe evel-se.

¹⁰Hag e c'halvas Doue ar Sec'h : Douar ; hag ar bernioù-dour a c'halvas : morioù. Hag e welas Doue e oa mat.

¹¹Hag e lavaras Doue : "Ra c'hlazo an Douar gant glasvez ; geot gant had da

hadañ. Gwez-frouezh da zougen frouezh hervez o gouenn, ha had enno, war an douar". Hag e voe evel-se.

¹²Hag e vountas an douar glazur. Geot gant had da hadañ enno hervez o gouenn, ha gwez oc'h ober frouezh gant had enno hervez o gouenn. Hag e welas Doue e oa mat. ¹³Hag e voe un abardaez hag e voe ur beure : trede devezh.

¹⁴Hag e lavaras Doue : "Ra vo gouleier e bolz an neñvoù, evit dispartiañ an deiz diouzh an noz, hag evit bezañ merkoù d'an amzerioù, deizioù ha bloavezhioù ! ¹⁵Ra vo gouleier e bolz an neñvoù da deurel sklerijenn war an douar". Hag e voe evel-se.

¹⁶Hag e reas Doue an div c'houlouenn vras. Ar c'houlouenn vrasañ evit ren an deiz hag ar c'houlouenn vihanañ evit ren an noz. Hag ar stered.

¹⁷Hag e lakaas Doue anezho e bolz an Neñvoù da reiñ gouloù war an douar, ¹⁸ha da c'houarn war an Deiz hag an Noz, ha da zispartiañ ar gouloù diouzh an deñvalijenn. Hag e welas Doue e oa mat.

¹⁹Hag e voe un abardaez, hag e voe ur beure : Pevare devezh.

²⁰Hag e lavaras Doue :

"Ra vervo an doureier gant ur bern eneoù bev. Hag evned da nijal a-us d'an douar ouzh bolz an Neñvoù".

Jezuz, pa ra anv eus «Al Lezenn», e ra anv eus pemp levr an Testamant kozh, pe ar «Pentateuk». Al levrioù all e ra «Ar Brofeded» anezho. An daouzek pennad kentañ eus levr ar C'henelezh n'int ket da vezañ meizet evel un danevell skiantel, istorek, hogen evel un destenn a ro da gompren doare an darempredoù etre Doue hag an dud.

1,1 Evit ar Bibl, kontrol da relijionoù 'zo, n'emañ ket Doue e-diabarzh ar bed. Un deroù a zo d'ar Grouadelezh, hag an Aotrou Doue n'emañ ket e dalc'h uzadur an danvez nag e dalc'h an amzer o tremen evel m'e anavezomp. Resisaet e vo gant 2 Mak 7, 28. Gw. Ivez : Jb 38-39 ; S 8, 22-31 ; Yn 1, 1-3 ; Kol 1, 15-17 ; He 1, 2-3.

1,1 N'eus liester ebet en hebraeg evit neñv(où) ha dour(eier).

1,3 2 Kor 4, 6 ; Yn 8, 12+. N'eo ket ar C'henelezh, nag ar Bibl, ul levr skiantel, met ul levr en deus ur pal a zoueonezh, a zo ennañ gwirionezioù a-zivout an darempredoù etre Doue hag an dud, a ya d'ober an Diskleriadurezh, a zo e diazez kelennadurezh ar Silvidigezh gant an Iliz katolik. Da vare Darwin e veze graet goap ouzh ar Bibl dre ma n'hell ket bezañ gouloù, na glazur da heul, hep an heol, a zo krouet goude en danevell. Ar pezh a zo sur eo e kaver er C'henelezh roudoù eus amzervezh nevez ar maen, an neolitik : a-raok ijinadur ar skritur.

1, 5 Sant Eosten a lavar ez eo skeudennet amañ dibab an Aelez : ar sklerijenn pe teñvalijenn an Droukspered.

1,8 Kr 8, 28

1, 13 Origenes, unan eus an Tadoù eus an Iliz, a zisklerias dija d'an ampoent n'hell ket an devezhioù-se bezañ devezhioù peogwir ne oa ket krouet an heol er penn-kentañ. Kontrol d'ar grouadelezhourien e ranker kompren aze mareoù bras, ha n'eo ket devezhioù. Gouzout a reer hiziv e sav ar pezh a anver ar 'Big-bang' da war-dro 14,7 milion a vloavezhioù da vihanañ.

1, 14 gw. Ba 3, 33-35 ; Jer 31,35 ; Iz 40, 26 ; Si 43, 6-7.

1, 16 Ar gouleier graet gant Doue a ziskouez mat emañ Doue o vezañ er-maez eus ar bed a zo krouet gantañ, kontrol da gredennoù relijiel an amzer-hont, hini Babilon, e-lec'h e veze kredet edo doueoù o chom e diabarzh ar bed, evel al liesdoueadegezh, an animegouriezh. gw. S 136, 7. Pal ar C'henelezh amañ a zo ma vo dilezet idolouriezh an Heol a zo un dra grouet ha netra all.

1, 20 'Nefesh' en heb. d.l.e. boud, ene, buhez, alan... hervez an degouezhioù.

²¹Hag e krouas Doue ar morviled hag an holl eneoù bev a ruz hag a virvilh en doureier, hervez o gouenn, hag an holl loened-pluñv, hervez o gouenn. Hag e welas Doue e oa mat.

²²Hag e vennigas Doue anezho en ur lavarout : "Frouezhit, kreskit ha leugnit doureier ar morioù. Ha ra gresko an evned war an Douar".

²³Hag e voe un abardaez, hag e voe ur beure : Pempvet devezh.

²⁴Hag e lavaras Doue :

"Ra broduo an Douar eneoù bev, hervez o gouenn, chatal ha stlejjviled ha loened gouez, hervez o gouenn". Hag e voe evel-se.

²⁵Hag e reas Doue al loened gouez, hervez o gouenn, hag ar chatal hervez o gouenn, hag holl stlejjviled an douar, hervez o gouenn. Hag e welas Doue e oa mat.

²⁶Hag e lavaras Doue :

"Greomp an den diwar hor skeudenn, heñvel ouzomp, hag e reno war besked ar mor, ha war evned an neñv, ha war ar chatal ha war al loened gouez war an douar a-bezh ha war gement stlejjvil a ruz war an douar".

²⁷Hag e krouas Doue an den diwar e skeudenn. Diwar e skeudenn e krouas anezhañ : gwaz ha maouez e krouas anezho.

²⁸Hag e vennigas Doue anezho hag e lavaras Doue dezho :

"Frouezhit ha kreskit, ha leugnit an douar ha sujít anezhañ ; ha renít war besked ar mor ha war evned an neñv ha war gement loen a ruz war an douar".

²⁹Hag e lavaras Doue :

"Setu e roan deoc'h kement geotenn oc'h ober had hag a zo war-c'horre an douar a-bezh ; ha kement gwezenn a zo enno frouezh oc'h ober had. Deoc'h e vezint da voued".

1, 21 d.l.e. ivez an amprevaned munud a bep seurt.

1, 25 Loened gouez : re an douar pe ar maeziou.

1, 26 Al liester-mañ, «Greomp», a gaver ivez e gr. ha latin, a zo bet komprenet evel-mañ gant an Iliz katolik : pe dre ma-z eus tri ferson e Doue (pezhañ a lavaro an Tadoù eus an Iliz), pe ez eus bet un emzviz etre Doue ha lez an Aeez o doa un anaoudegezh klok eus Doue pa n'int ket eus ar Bed. Seul c'hrevusoc'h a se e oa pec'hed an aeled fall eta. gw. S 8,6 He 2,7.

An heñveladur-se ouzh Doue a lavar kalz a draoù. Da gentañ e ra ur c'hemm bras etre Mab-den hag al loened. Emplegañ a ra u heñvelidigezh a natur : speredegezh, youl, galloudegezh, ar pezh a dermen meizad an hiniden, personed kement den a zo.

2, 4 Darn a wel amañ un eil danevell eus krouidigezh ar bed, ha darn all a wel un astenn, un dispiegadur eus an danevell gentañ evit plediñ dreist-holl gant an den.

2, 7 C'hwezhadenn ar vuhez = skeudenniñ a ra roadenn un ene, hag an ene-se a zo speredel hervez an Iliz. E penn kempleshañ ha diwezhañ danevell ar grouadelezh e c'hoarvez krouidigezh mab-den.

³⁰Ha d'an holl loened gouez ha da holl evned an neñv ha da gement a ruz war an douar hag a zo ennañ ene bev, e roan holl c'hlazur ar geot evel boued". Hag e voe evel-se.

³¹Hag e welas Doue kement en devoa graet. Ha setu e oa mat-tre. Hag e voe un abardaez, hag e voe ur beure : c'hwec'hvet devezh.

Liorzh an Eden.

2¹Hag e voe peurc'hraet an Neñvoù hag an Douar gant o holl armeoù.

²Ha Doue, o vezañ peurc'hraet, "benn ar seizhvet deiz, al labour en devoa graet, a ziskuižas d'ar seizhvet deiz diouzh an holl labour en devoa graet.

³Hag e vennigas Doue ar seizhvet devezh hag e reas un deiz santel gantañ, rak en deiz-se e tiskuižas diouzh an holl labour en devoa bet ouzh e grouiñ.

⁴Setu orin an neñv hag an douar, pa voent krouet.

En deiz ma reas an Aotrou Doue an douar hag an neñv, ⁵plantenn ebet eus ar maeziou ne oa c'hoazh war an douar, na geotenn ebet eus ar maeziou ne oa c'hoazh diwanet, rak an Aotrou Doue n'en devoa ket c'hoazh kaset glav war douar, ha den ne oa evit labourat an douar. ⁶Ur vrumenn a save diouzh an douar hag a zourae holl c'horre an douar.

⁷Neuze an Aotrou Doue a stummas an den gant poultr eus an douar hag a c'hwezas en e zivfron c'hwezhadenn ar vuhez, hag e teuas an den da vezañ ur c'hrouadur bev.

⁸Neuze an Aotrou Doue a blantas ul liorz en Eden, er Reter, hag e lakaas eno an den en devoa furmet.

⁹An Aotrou Doue a lakaas da ziwan an douar a bep seurt gwez dudiüs da welout ha mat da zebrñ ; ha Gwezenn ar Vuhez e-

kreiz al liorz, ha Gwezenn anaoudegezh ar mad hag an droug.

¹⁰Hag ur stêr a zeue diouzh Eden, evit dourañ al liorz, hag alese en em zispartie evit kaout pevar fenn : ¹¹anv an hini kentañ : Pishon, hag a ra tro holl vro an Hevila, a zo enni aour, ¹²hag aour ar vro-mañ a zo mat. Eno ivez bdellium ha mein oniks. ¹³Hag anv an eil stêr : Geon ; houmañ a ra tro holl Koush. ¹⁴Hag anv an deirvet stêr : Tigris, a red e reter Asiria. Hag ar bedervet stêr : Eufratez.

¹⁵Hag e kemeras an Aotrou Doue an den hag hel lakaas e liorz Eden d'he labourat ha d'he diwall.

¹⁶Hag urzhioù a roas an Aotrou Doue d'an den, o lavarout : "Eus kement gwezenn a zo el liorz e tebri, ¹⁷met eus gwezenn anaoudegezh ar mad hag an droug ne zebri ket diouti, rak an deiz ma tebri diouti e varvi".

¹⁸Neuze e lavaras an Aotrou Doue : "N'eo ket mat e vefe an den e-unan-penn ; ober a rin dezhañ ur skoazellerez heñvel outañ".

¹⁹An Aotrou Doue a stummas eus an douar, holl loened ar maezioù hag holl labourad an neñv hag o degasas d'an den da welout peseurt anv a roje dezho. Hag an holl anvioù a roas an den d'ar boudoù bev a voe o anvioù.

²⁰Hag e roas an den anvioù d'an holl anevaled ha da labourad an neñvoù ha da holl loened ar maezioù ; met an den ne gavas evitañ skoazellerez ebet heñvel outañ.

²¹Neuze e tiskennas an Aotrou Doue ur c'houk pounner war an den, hag e kouskas. Kemer a reas unan eus e gostezennoù hag e serras ar c'hig en he flas.

²²Hag e savas an Aotrou Doue gant ar gostezenn en devoa kemeret eus an den, ur

vaouez, hag he degasas d'an den. ²³Hag e lavaras an den :

"Ar wech-mañ ez eo un askorn eus va eskern, ha hig eus va c'hig ! Anvet e vo Denez rak eus an den ez eo bet tennet".

²⁴Setu aze perak e kuita an den e dad hag e vamm hag en em stag ouzh e wreg hag e vezont ur c'horf hepken.

²⁵Hag e oant o-daou en noazh, an den hag e wreg ha ne santent tamm mezhe ebet.

Ar pec'hed.

3 ¹An naer a oa an hini finañ eus an holl loened gouez en devoa graet an Aotrou Doue. Lavarout a reas d'ar vaouez :

"Gwir eo en deus lavaret Doue : na zebrit eus gwezenn ebet eus al liorz ?"

²Hag e lavaras ar vaouez d'an naer : "Eus frouezh gwez al liorz e c'hellomp debriñ, ³met diouzh frouezh ar wezenn e-kreiz al liorz en deus lavaret Doue : "Na zebrit ket diouti, na stokit ket outi, pe e varvot !"

⁴Hag e lavaras an naer d'ar vaouez : "Nann da ! ne varvot ket ! ⁵Met, her gouzout a ra Doue, an deiz ma tebrfec'h diouti e tigorfe ho taoulagad hag e vefec'h evel Doue, oc'h anavezout ar mad hag an droug".

⁶Hag e welas ar vaouez e oa mat frouezh ar wezenn da zebriñ, dudius d'an daoulagad ha temptus evit reiñ skiant ! Hag e tapas eus he frouezh, hag e tebras, hag e roas ivez d'he gwaz a oa ganti, hag hemañ a zebras.

⁷Hag e tigoras o daoulagad dezho o-daou, hag ec'h anavezjont e oant e noazh, ha gwriat a rejont delioù fiez da ober berrwiskoù. ⁸Hag e klevjont trouz an Aotrou Doue, a oa o vale el liorz da goulz aezhenn an abardaez, hag en em guzhas an

2, 22 Ar gostezenn a zo al lec'h tostañ d'ar galon : ar vaouez a zo deuet eus al lec'h gwellañ, p'eo donezonet evit karout, tra m'eo troet an den muioc'h evit oberiañ, labourat diwar c'hwězenn e dal. Sant Eosten a verk ez eo stummet Eva diouzh ur gostezenn, tost d'ar galon, evel Jezuz ouzh ar groaz, hag e tisklêr ez eo kevatal Adam hag Eva e kalon Doue : kevatal eo ar wazed hag ar maouezed ouzh daoulagad an Aotrou Doue.

2, 24 Aze ez eo sklaer e weler raktres Doue war ar revelezh : rankout a ra dont eus ar garantez ha bezañ digor da roadenn ar vuhez.

3, 1 Pec'hed an dud kentañ a zo ur pec'hed a lorc'hentez, eme an Iliz katolik, un disentiagezh ouzh Doue daoust ma anavezjont pep tra diwar-benn Doue hag o stad a grouadurien karet gantañ. An heuliad a gement-se, hag a zo ivez da grediñ hervez ar feiz katolik eo o deus kollet ar c'hras a-berzh Doue a unane o boud, d.l.e. o ene speredel ouzh o c'horf kigel. An troc'h-se etre o ene hag o c'horf a zegas ar poanioù, ar c'hleñvedoù ha marv o c'horf. Hiviziken ez anavezjont ar marv eta, int hag o bugale.

3, 4 An Droukspered a lavar dezho disentiñ, ha n'en deus ket lavaret Doue perak e rankent sentiñ. Jezuz eo a zisplego diwezhatoc'h n'heller ket gwelout Doue fas-ouzh-fas hep mervel deomp hon-unan, da lavarout eo sentiñ hep kompren penn-da-benn met sentiñ memestra evit ober youl Doue, dre garantez evitañ.

den hag e wreg a-zirak an Aotrou Doue emesk gwez al liorz.

⁹Hag e c'halvas an Aotrou Doue an den, o lavarout dezhañ : "Pelec'h emhout ?" ¹⁰Hag hemañ da lavarout : "Da vouezh am eus klevet el liorz, hag em eus bet aon, rak en noazh emeon, hag ez on aet da guzhat". ¹¹Hag e lavaras : "Piv en deus disklièriet dit edos en noazh ? Daoust hag eus ar wezenn am boa difennet ouzhit debriñ diouti ac'h eus debret ?"

¹²Hag e lavaras an den : "Ar vaouez ac'h eus lakaet ganin eo he deus roet din eus ar wezenn, hag em eus debret". ¹³Hag e lavaras an Aotrou Doue d'ar vaouez : "Petra ac'h eus graet ?" Hag e respontas ar vaouez : "An naer he deus va zouellet, hag em eus debret".

¹⁴Hag e lavaras an Aotrou Doue d'an naer : "Evit bezañ graet se, milliget ra vezi etouez an holl anevaled hag an holl loened gouez !

War da gof ez i, ha poultr a zebri holl zeizioù da vuhez.

¹⁵Enebiezh a lakain etrezout hag ar vaouez, etre da ziskennadur hag he diskennadur ; hemañ a flastro da benn, ha te a flastro e seul".

¹⁶D'ar vaouez e lavaras : "Kreskiñ a rin da boanioù pa vi dougerez ; er boan e c'hani bugale ; eus da bried az po c'hoant, hag eñ a vo mestr warnout".

¹⁷Ha d'an den e lavaras : "Peogwir ec'h eus sentet ouzh mouezh da wreg, ha debret eus ar wezenn am boa difennet ouzhit, o lavarout : Na zebri ket diouti, e vo milliget an douar abalamour dit !

3, 8 Doue o vale el liorz a verk e oa Doue en kalonoù an dud kentañ, tost-tost outo. Dre se e lavar an Iliz ez anavezet mat-tre war-eeun o boud c'hoantaet ha krouet gant Doue, hag o doa un ene speredel, ha divarvel, ur bersonelezh dezho o-unan, hag ivez ez anavezent da belec'h e oant o vont goude o buhez e Baradoz an Douar. An anaoudegezh klok-mañ a ro d'an dud kentañ ur giriégezh vras evit dazont an denelezh, evel m'eo penndalc'hel d'ar gerent dibab badeziñ o bugale pe get.

3, 15 Da ziskennadur : sell. Lk 2, 6-7. 16. 3, 38 ; ivez Ga 4, 4 Fil 2, 7.

3, 16 Perzhioù disheñvel a zo pa vezer paotr pe plac'h : n'eo ket stuzegezel hepken, a lavar an Iliz gant ar Skritur sakr..

3, 20 Hava en heb. a zo deuet da vezañ Heva e latin, ha Zoe e gresianeg, d.l.e. buhez. Adam a zo un anv boutin, den, hag un anv personel. Ur bongoel eus feiz an Iliz katolik eo krediñ e skeudenn Adam hag Eva ur c'houblad kentidik gwirvoudek, gant un ene speredel, m'eo deuet diouto an denelezh. An eneoù speredel-se, eme an Iliz, kontrol da Teilhard de Chardin, a zo bet krouet war-eeun gant Doue : n'int ket frouezh an emdroadur naturel, a zo un dra all, a denn d'ar skiantoù. Ar meiz speredel hag an ober a-youl-gaer, na gaver, hervez ar brederourien, nemet en homo sapiens sapiens, eo traoù a denn d'an ene speredel hervez ar relijionoù, ha n'heller ket he c'havout en un ADN, a zo un elfenn danvezel, skiantel.

gant poan az po boued dioutañ holl zeizioù da vuhez !

¹⁸Spern hag askol a broduo dit hag e tebri geot ar parkeier.

¹⁹Ouzh c'hwenzenn da dal e tebri bara, ken na zistroi d'an douar, rak anezhañ ez out bet tennet, rak poultr ez out, ha d'ar poultr e tistroi !"

²⁰Hag ec'h anvas an den e wreg : Eva, pa oa da vezañ mamm an holl re vev.

²¹An Aotrou Doue a reas dilhad-kroc'hen d'an den ha d'e wreg hag o gwiskas ganto.

²²Neuze e lavaras an Aotrou Doue : "Setu an den deuet da vezañ evel unan ac'hanomp, oc'h anaout ar mad hag an droug ; ha bremañ, gant na astenno ket e zorn da gemer ivez frouezh eus Gwezenn ar Vuhez d'hen debriñ ha da vevañ da viken".

²³Evel-se an Aotrou Doue a gasas kuit anezhañ diouzh liorz Eden, da labourat an douar e oa bet tennet dioutañ.

²⁴Kas a reas eta an den kuit ; hag er savheol da liorz Eden e lakaas keroubined, hag ur c'hleze o treiñ-distreiñ da ziwall hent Gwezenn ar Vuhez.

Kain hag Abel.

4 ¹Hag Adam a anavezas Eva e wreg, hag houmañ a goñsevas hag a c'hanas Kain ; hag e lavaras : "Bet em eus un den digant an Aotrou". ²Goude-se e c'hanas ur breur dezhañ : Abel. Hag e voe Abel mesaer deñved, ha Kain a voe labourer-douar. ³Ha setu a-benn ur pennad e kinnigas Kain, diwar frouezh an douar, ur prof d'an Aotrou. ⁴Hag Abel a ginnigas ivez eus ar re gentañ-ganet eus e zeñved, hag eus o lard. Hag e taolas pled an Aotrou ouzh Abel hag e brof, ⁵met ouzh Kain hag

ouzh e brof ne reas ket a van. ⁶Hag e voe kounnaret Kain meurbet, ha mouzhet e zremm. Neuze e lavaras an Aotrou da Gain : "Perak ez eus droug ennout ? Ha perak eo mouzhet da zremm ? ⁷Ma rez mat, ez adsavi da benn. Mar ne rez ket, emañ ar pec'hed kluchet ouzh an nor, e c'hoantegezh ouzh da c'hedal, met te, bez mestr warnañ". ⁸Lavarout a reas Kain d'e vreur Abel : "Deomp war ar maez". Ha setu, p'edont er parkeier e lammas Kain war Abel e vreur, hag hel lazhas.

⁹Neuze e lavaras an Aotrou da Gain : "Pelec'h emañ da vreur Abel ?" Kain a respontas : "Ne ouzon ket. Daoust hag ez on-me diwaller va breur ?"

¹⁰Hag e lavaras dezhañ : "Petra ac'h eus graet ? Mouezh gwad da vreur a zo o krial war-zu ennon diwar an douar. ¹¹Ha bremañ ez out milliget diwar an douar en deus digoret e c'henoù da zegemer gwad da vreur eus da zorn. ¹²Pa labouri an douar, ne roio mui e nerzh dit. Ur c'hantreer hag ur reder-bro e vi war an douar".

¹³Neuze e lavaras Kain d'an Aotrou : "Re vras eo va foan da zougen. ¹⁴Setu m'hoc'h eus va argaset hiziv diwar an douar ; hag e rankin en em guzhat ouzhoc'h hag e vin ur c'hantreer hag ur reder-bro war an douar. Ha nep piv bennak am c'havo am lazho". ¹⁵Hag e lavaras dezhañ an Aotrou : "Ne vo ket ! Neb a lazho Kain, seizh gwech e vo veñjet !" Hag e lakaas an Aotrou war Gain ur merk, evit ma ne skofe ket warnañ neb her c'havje.

¹⁶Hag e kuitas Kain a-zirak an Aotrou, hag e chomas e bro Nod, e reter Eden.

¹⁷Hag ec'h anavezias Kain e wreg, hag houmañ a goñsevas hag a c'hanas Henoc'h. Hag o vezañ savet ur gêr, e c'halvas anv ar gêr-se, eus anv e vab, Henoc'h. ¹⁸Hag en devoe Henoc'h Irad, hag Irad en devoa Maviael, ha Maviael en devoe Matusael, ha Matusael en devoe Lamek. ¹⁹Hag e timezas Lamek gant div vaouez : anv unan Ada, hag anv eben Sella. ²⁰Hag e c'hanas Ada : Jabel, a vo hendad ar re a vez o chom e tinelloù gant o zropelloù. ²¹Hag anv e vreur a voe Jubal, a zo hendad ar re a

c'hanas Tubalkain, govelier binvioù kouevr hag houarn. Ha c'hoar Tubalkain a voe Noema.

²³Hag e lavaras Lamek d'e wragez : "Ada ha Sella, selaouit va mouezh ! gwraez Lamek, roit skouarn d'am c'homzoù !

Ya, un den a lazhan pa vezan gloazet, ur bugel, pa vezan bloñset.

²⁴Ya, seizh gwech e veñjer Kain, ha Lamek, seitek ha tri-ugent !"

²⁵Adam a anavezias c'hoazh e wreg. Homañ a c'hanas ur mab hag a roas dezhañ an anv a Set : "Rak, emezi, sed din a-berzh Doue ur bugel all e-lec'h Abel, peogwir eo bet lazhet gant Kain". ²⁶Ha Set en devoe ivez ur mab, a anvas : Enos. Neuze eo en em lakaas an dud da bediñ en anv an Aotrou.

Diskennidi Adam.

5 ¹Setu levr geneliezh Adam. An deiz ma krouas Doue an den, heñvel ouzh Doue e reas anezhañ ; ²par ha parez o c'hrouas, hag o bennigas hag e roas dezho da anv, 'den', d'an deiz m'o c'hrouas.

³Oadet e oa Adam a 130 vloaz p'en devoe ur bugel heñvel outañ, diwar e skeudenn ; hag e c'halvas e anv : Set. ⁴Hag e voe holl zeizioù Adam, goude ganedigezh Set, eizh kant vloaz, hag en devoe mibien ha merc'hed. ⁵Hag e voe holl zeizioù Adam, ar re a vevas, 930 vloaz, hag e varvas.

⁶Hag e vevas Set 105 bloaz, hag en devoe Enos. ⁷Hag e vevas Set goude ganedigezh Enos, 807 vloaz, hag en devoe mibien ha merc'hed ; ⁸hag e voe holl zeizioù Set 912 vloaz, hag e varvas.

⁹Hag e vevas Enos 90 vloaz, hag en devoe Kenan. ¹⁰Hag e vevas Enos goude ganedigezh Kenan, 815 vloaz, hag en devoe mibien ha merc'hed, ¹¹hag e voe holl zeizioù Enos 905 bloaz, hag e varvas.

¹²Hag e vevas Kenan 70 vloaz, hag en devoe Malaleel. ¹³Hag e vevas Kenan, goude ganedigezh Malaleel, 840 vloaz, hag en devoe mibien ha merc'hed. ¹⁴Hag e voe holl zeizioù Kenan 910 vloaz, hag e

4, 6 mouzhet = ar verb sevel eo en heb.

4, 7 Kluchet : evel ul leon oc'h ober ged.

4, 18 Hag en devoe en heb. = a voe ganet dezhañ. kv. 2, 10.

4, 25 Set/sed. Shet = lakaet, roet en heb. Alies e kaver c'hoari-gerioù er Bibl en heb.

c'hoari telenn ha fleüt. ²²Ha Sella ivez a varvas.

¹⁵Hag e vevas Malaleel 65 bloaz, hag en devoe Jared. ¹⁶Hag e vevas Malaleel, goude ganedigezh Jared, 830 vloaz, hag en devoe mibien ha merc'hed. ¹⁷Hag e voe holl zeizioù Malaleel 895 vloaz, hag e varvas.

¹⁸Hag e vevas Jared 162 vloaz hag en devoe Henoc'h. ¹⁹Hag e vevas Jared goude ganedigezh Henoc'h, 800 vloaz, hag en devoe mibien ha merc'hed. ²⁰Hag e voe holl zeizioù Jared 962 vloaz, hag e varvas.

²¹Hag e vevas Henoc'h 65 bloaz, hag en devoe Matuzalem, ²²hag e kerzhas Henoc'h gant Doue goude ganedigezh Matuzalem, 300 vloaz, hag en devoe mibien ha merc'hed. ²³Hag e voe holl zeizioù Henoc'h 365 bloaz. ²⁴Hag e kerzhas Henoc'h gant Doue ha ne voe ken anezhañ, rak e gemeret en devoa Doue.

²⁵Hag e vevas Matuzalem 187 vloaz, hag en devoe Lamek. ²⁶Hag e vevas Matuzalem goude ganedigezh Lamek, 782 vloaz, hag en devoe mibien ha merc'hed. ²⁷Hag e voe holl zeizioù Matuzalem 969 bloaz, hag e varvas.

²⁸Hag e vevas Lamek 182 vloaz hag en devoe ur mab, ²⁹hag e roas dezhañ da anv Noe en ur lavarout : "Hemañ hor frealzo eus hon labourioù, eus poan hon daouarn gant an douar en deus milliget an Aotrou".

³⁰Hag e vevas Lamek, goude ganedigezh Noe 595 vloaz, hag en devoe mibien ha merc'hed. ³¹Hag e voe holl zeizioù Lamek 777 vloaz, hag e varvas.

³²Hag en devoa Noe an oad a bemp kant vloaz, hag en devoe Noe : Sem, Cham ha Jafet.

Fallagriezhañ an dud.

6 ¹Ha setu ma krogas an dud da greskiñ war-c'horre an douar, ha merc'hed o devoe, ²ha pa welas mibien Doue merc'hed an den, ha pegen brav e oant, e kemerjont evito gwragez, ar re a zibabent. ³Hag e lavaras an Aotrou : "Ne vo ket heget va spered gant an den da viken, rak ned eo nemet kig ! Hag e vo e zeizioù kant ugent vloaz". ⁴Ramzed a oa war an douar er mare-se, ha goude ma voe aet mibien Doue davet merc'hed an den, hag o devoe bet bugale, ar re-mañ a voe

tud kadarn, tud brudet gwechall.

⁵Gwelout a reas an Aotrou Doue e oa kresket fallagriezhañ an den war an douar hag e oa soñjoù ha plegoù e galon nemet fall dalc'hmat.

⁶Hag e savas keuz da Zoue da vezañ graet an den war an douar, ha glac'haret e oa a galon abalamour da se.

⁷Neuze e lavaras : "Distrujañ a rin a ziwar-c'horre an douar an den am eus graet : an den, al loened, ar stlejeviled, laboused an neñvoù, rak keuz am eus da vezañ graet anezho".

⁸Met Noe a gavas gras ouzh daoulagad an Aotrou.

⁹Setu istor Noe : Noe a oa un den reizh, didamall e-touez e gempredidi ; gant Doue e kerzhe Noe. ¹⁰Hag en devoe Noe tri mab : Sem, Cham ha Jafet.

¹¹Hag e voe brein an douar dirak an Aotrou ; leun e oa an douar a zireizhderioù. ¹²Ha pa welas Doue an douar ken brein, ha pegement en devoa breinet pep kig e hent war an douar, ¹³e lavaras Doue da Noe :

"Diwezh pep kig a zo erruet dirazon, rak leun eo an douar a zireizhderioù ganto :

Ez an d'o distrujañ gant an douar".

¹⁴"Gra din un arc'h gant koad sedrez ; logoù a ri en arc'h-se, hag hec'h indui a ri, diabarzh ha diavaez, gant peg. ¹⁵Hag evel-hen e ri anezhi : tri c'hant ilinad a hed he devo an arc'h, hag hanter-kant ilinad a led, ha tregont ilinad a uhelder. ¹⁶Ul lumber a ri d'an arc'h, hag e vo un ilinad da echuiñ ouzh krec'h ; ha dor an arc'h ouzh he c'hostez a lakai ; ur strad e traoñ, un eil hag un trede a ri. ¹⁷Ha me a gaso un dic'h-lann

dour war an douar, evit distrujañ kement kig ez eus ennañ c'hwec'h a vuhez dindan an neñvoù, hag an holl draoù a zo war an douar a steuzio. ¹⁸Hag e savin va emglev ganit, hag ez i en arc'h, te ha da vibien, ha da wreg, ha gwragez da vibien ganit. ¹⁹Hag eus kement a vev, eus kement kig a zo, ur re a bep seurt a gasi en arc'h da vevañ ganit : par ha parez e vezint.

²⁰Evned a bep seurt, ha chatal a bep seurt, eus holl stlejeviled an douar kement seurt a zo, ur re anezho holl a zeuio ganit da vevañ. ²¹Ha te, kemer ganit a gement

boued a zebred ha dastum-eñ ganit, hag e vo evidout hag evito da voued". ²²Hag e reas Noe kement tra en devoa gourc'hemennet an Aotrou dezhañ : evel-se e reas.

Al liñvadenn-veur.

7 ¹Hag e lavaras an Aotrou da Noe : "Kae e-barzh an arc'h, te ha da holl diegezh ; rak gwelet em eus n'eus nemedout-te a gement a zo reizh dirazon er rummad tud a-vremañ.

²Eus a douez an holl loened glan e kemeri ganit seizh koublad, par ha parez. Eus al loened ha ne dint ket glan, ur c'houblad, par ha parez. ³Hag ivez eus laboused an neñv, seizh koublad, par ha parez evit mirout ar ouenn anezho war an douar a-bezh. ⁴Rak a-benn seizh devezh e lakain glav da gouezhañ war an douar e-pad daou-ugent devezh ha daou-ugent nozvezh, hag e tilamin an holl grouadurien bev am eus graet, a-ziwar-c'horre an douar".

⁵Hag e reas Noe penn-da-benn ar pezh en devoa gourc'hemennet dezhañ an Aotrou Doue. ⁶Ha Noe a oa un den a c'hwec'h kant vloaz, pa zic'hlanas an doureier war an douar.

⁷Hag ez eas Noe hag e vibien, hag e wreg, ha gwraeg e vibien gantañ, en arc'h gant aon rak doureier an dic'hlan. ⁸Eus al loened glan hag eus al loened dic'hlan hag eus an evned hag eus kement stlejvil a zo war an douar, ⁹ur re a yeas gant Noe en arc'h, par ha parez, evel ma c'hourc'hemenne Doue da Noe. ¹⁰Ha setu, a-benn seizh devezh, e voe an dour-beuz war an douar.

¹¹Er bloavezh c'hwec'h kant eus buhez Noe, d'an ilvet miz, er seitekvet deiz eus ar miz, en deiz-se e strinkas holl andonioù an islonk meur, ha skluzioù an Neñvoù a zigoras. ¹²Hag e voe glav war an douar e-pad daou-ugent devezh ha daou-ugent nozvezh. ¹³En hevelep deiz-mañ ez eas Noe, ha Sem, Cham ha Jafet, mibien Noe, ha gwreg Noe, ha teir gwreg e vibien

ganto, en arc'h ; ¹⁴int hag an holl loened a bep seurt, hag an holl chatal a bep seurt, hag an holl stlejviled a ruz war an douar, a bep seurt, hag an holl evned a bep seurt, an holl laboused a bep pluñv. ¹⁵Hag e teujont davet Noe en arc'h, daou-ha-daou, eus kement kig a oa ennañ c'hwec'h a vuhez. ¹⁶Hag ar re a zeue a oa par ha parez ; eus a gement kig a zo e teuent, evel m'en devoa kemennet dezhañ Doue. Hag an Aotrou a brennas an nor warnañ.

¹⁷Hag e voe an dic'hlan daou-ugent devezh war an douar, hag e kreskas an doureier, hag e tougjont an arc'h, a savas diwar an douar. ¹⁸Hag e voe kreñv an doureier, hag e kreskjont meurbet war an douar, hag ez ae an arc'h war-c'horre an dour. ¹⁹Hag an doureier a voe kreñv-meurbet, meurbet, war an douar, hag e voe goloet an holl venezioù uhelañ a zo dindan an neñv. ²⁰Pemzek ilinad e-krec'h e kreskas an doureier, hag e voe goloet ar menezioù. ²¹Hag e steuzias kement kig a ruz war an douar, gant an evned hag ar chatal hag al loened-gouez, hag an holl amprevaned o virviñ war an douar ; hag an holl dud. ²²Kement tra en devoa un alan, ur c'hwec'hadenn a vuhez en e fri, a gement a oa bet war an douar sec'h, a varvas. ²³Mervel a reas kement krouadur a oa bet war-c'horre an douar : tud ha chatal, ar stlejviled hag evned an neñv a voe razhet diouzh an douar, ha ne vanas nemet Noe hag ar re a oa gantañ en arc'h. ²⁴Hag e voe kreñv an doureier war an douar e-pad kant hanter-kant devezh.

Digresk an doureier.

8 ¹Ha soñj en devoe Doue eus Noe hag eus an holl loened, hag eus an holl chatal a oa gantañ en arc'h, hag e reas Doue tremen un avel war an douar, hag e koazhas an doureier. ²Hag e voe serret andonioù an islonk ha skluzioù an neñv, hag e stankas ar glav eus an neñv. ³Hag e tigriskas an doureier diwar an douar tamm-ha-tamm, hag e souzas an dour a-benn kant hanter-kant devezh. ⁴Hag ec'h

7, 24 Danevell al liñvadenn-veur a zeu diouzh Mezopotamia. Hervez Meurgan Gilgamek, pempvet roue Uruk, a veve war-dro 2500 vloaz kent J.K. Ober a reas ur veaj hir hag arvarus da gejañ gant ar fur Utnapishtim, a oa chomet bev war-lerc'h al liñvadenn-veur hag a gontas dezhañ al liñvadenn hag an arc'h ivez. E danevell-se ne c'holo ket an dour pep tra hag e chome loened goude ar gwallleur. Hervez arkeologourien 'zo e vefe deuet un tsunami diouzh tu Pleg-mor Persia. Evit an Iliz e skeudenn an arc'h, an Iliz, benveg ar Silvidigezh.

8, 3 Tamm-ha-tamm : pe en ur vont-ha-dont.

ehanas an arc'h d'ar seizhvet miz, d'ar seitekvet deiz eus ar miz, war veneziou Ararat. ⁵Hag ez eas an dourioù war izelaat betek an dekvet miz, ha d'ar c'hentañ eus ar miz e voe gwelet pennoù ar menezioù.

⁶Ha setu a-benn daou-ugent devezh e tigoras Noe ar prenestr en devoa graet en arc'h. Neuze e laoskas ar vran, ⁷hag homañ a reas ur monedone ken na voe sec'h an dourioù a ziwar an douar.

⁸Leuskel a reas ar goulm digantañ da welout ha digresket e oa an dourioù a ziwar-c'horre an douar.

⁹Met ne gavas ket ar goulm a lec'h evit palv he zroad, hag e tistroas davetañ d'an arc'h rak dour a oa war-c'horre an douar a-bezh. Hag ec'h astennas e zorn d'he zapout, hag he c'hasas gantañ en arc'h.

¹⁰Gortoz a reas c'hoazh seizh devezh all, hag e laoskas a-nevez ar goulm er-maez eus an arc'h.

¹¹Distreñ a reas ar goulm davetañ war-dro an abardaez, ha setu ma oa ganti un delienn-olivezenn fresk en he beg, hag e komprenas Noe e oa digresket an dourioù a-ziwar-c'horre an douar.

¹²Gortoz a reas c'hoazh seizh devezh all, hag e laoskas ar goulm, met homañ ne zistroas ket davetañ ken.

¹³Hag a-benn an deiz kentañ eus ar miz kentañ eus ar bloaz c'hwec'h kant unan eus buhez Noe e oa disec'het an dourioù a-ziwar-c'horre an douar ; hag e lamas Noe goloenn an arc'h, hag e sellas. Ha setu ma welas e oa sec'h gorre an douar. ¹⁴Ha d'an eil miz, d'ar seizh warn-ugent eus ar miz e oa peursec'het an douar.

¹⁵Hag e komzas Doue ouzh Noe, o lavarout : ¹⁶"Kae er-maez eus an arc'h, te ha da wreg, ha da vibien ha gwragez da vibien ganit, ¹⁷an holl loened a zo ganit, a bep kig : evned ha chatal hag an holl stlejviled a ruz war an douar ; kas-i er-maez ganit ; ra builhint war an douar, ha ra frouezhint, ra liesaint war an douar !"

¹⁸Hag ez eas er-maez Noe, hag e vibien, e wreg ha gwragez e vibien gantañ. ¹⁹An holl loened, an holl stlejviled, an holl evned, an holl re a ruz war an douar, a bep gouenn, a zeuas er-maez eus an arc'h.

²⁰Neuze e savas Noe un aoter d'an Aotrou Doue, hag e kemeras loened glan ha

laboused glan eus a gement seurt a oa hag e kinnigas holokostou war an aoter.

²¹Pa c'hweshaas an Aotrou ar c'hwec'h-vat, e lavaras en e galon :

"Biken mui ne villigin an douar abalamour d'an den,

rak soñj kalon an den a zo fall adal e yaouankiz.

Biken mui ne skoin war an holl grouadurioù bev, evel m'am eus graet.

²²Keit ha ma pado an douar, nag haderezh, na mederezh,

na yenijenn na tommder, nag an hañv nag ar goañv,

nag an deiz, nag an noz, ne baouezint biken".

Urzh nevez ar bed.

9 ¹Doue a vennigas Noe hag e vibien hag e lavaras dezho : "Bezit frouezhus ha niverus, ha kargit an douar. ²Hag aon, spont dirazoc'h ra vezo war holl loened an douar, ha war holl evned an neñv, war gement tra a fiñv war an douar, ha war holl besked ar mor : etre ho taouarn ez int lakaet.

³Kement a fiñv hag a zo bev a vo ho poued, koulz hag ar geot glas ; me o ro holl deoc'h.

⁴Nemet kig gant e vuhez, da lavarout eo, e wad, ne zebrot ket.

⁵Met ho kwad, hini ho puhezioù, a ad-c'houlennin ; digant al loened hen ad-c'houlennin, ha digant an dud ; digant un den hini e vreur. Adc'houlenn a rin buhez pep den.

⁶An hini a skuilho gwad un den, evit an den-se e wad e-unan a vo skuilhet, rak diwar skeudenn Doue eo bet graet an den.

⁷Ha c'hw'i, bezit frouezhus ha niverus, stank-meurbet war an douar ha kreskit warnañ".

⁸Komz a reas an Aotrou Doue ouzh Noe hag ouzh e vibien gantañ, evel-hen :

⁹"Setu ma savan-me un emglev ganeoc'h ha gant ho pugale war ho lerc'h, ¹⁰ha gant kement krouadur bev a zo ganeoc'h, gant an evned, gant ar chatal, gant an holl loened gouez ganeoc'h, en ur ger gant kement hini a zo deuet er-maez eus an arc'h, gant holl loened an douar.

8, 22 Tra ma pado : heb. holl zeizioù.

9, 4 Ar gwad a zo sellet evel buhez ar c'horf.

¹¹ Skoulmañ a ran eta va emglev ganeoc'h : biken mui ne vo distrujet an holl grouadurien bev gant an dour-beuz, ha ne vo ken a zour-beuz da zismantrañ an douar".

¹² Hag e lavaras Doue :

"Sed amañ merk an Emglev a skoulman etrezon-me hag etrezoc'h-c'hwi, hag an holl grouadurien bev a zo ganeoc'h evit an holl rummadoù da zont, da viken. ¹³ Va gwareg a lakaan er goabrenn hag a vo ur merk eus an Emglev etrezon-me hag an douar. ¹⁴ Pa zastumin ar c'houmoul a-us d'an douar, ha m'en em ziskouez gwareg-ar-glav e-kreiz ar c'houmoul ¹⁵ em bezo soñj eus va Emglev ganeoc'h ha gant an holl draoù bev a bep seurt, hag an doueier ne zeuint mui da vezañ dour-beuz evit distrujañ pep tra bev". ¹⁶ Ha pa vo ar wareg er c'houmoul, e welin anezhi hag em bo soñj eus an emglev peurbad a zo etre Doue ha kement boud bev, kement kig a zo war an douar".

¹⁷ Hag e lavaras Doue da Noe : "Houmañ eo arouez an emglev a savan etrezon-me ha kement kig a zo war an douar".

¹⁸ Hag e voe mibien Noe a zeus er-maez eus an arc'h : Sem, Cham ha Jafet. Ha Cham a voe tad Kanaan. ¹⁹ An tri-se a voe mibien Noe, ha ganto e voe poblet an douar a-bezh.

²⁰ Hag e krogas Noe, paotr eus an douar, da blantañ gwini. ²¹ Hag ec'h evas gwinn hag en em vezvas, hag en em zizoloas e-kreiz e dinell. ²² Hag e welas Cham, tad Kanaan, noazhder e dad, hag e kontas se d'e zaou vreur er-maez. ²³ Hag e kemeras Sem ha Jafet ur vantell, a lakajont war o skoaz o-daou, hag e kerzhjont a-souz, hag e c'holojont noazhder o zad. Hag o dremmoù o vezañ troet en a-dreñv, noazhder o zad ne weljont ket. ²⁴ Hag e tihunas Noe eus e win, hag e ouezas ar pezh en devoa graet dezhañ e vab yaouankañ, ²⁵ hag e lavaras : "Milliget ra vezo Kanaan !

Servijer ar servijerien ra vezo evit e vreudeur !"

²⁶ Hag e lavaras :

"Benniget ra vezo an Aotrou, Doue Sem !

Ha da vezo Kanaan servijer dezhañ !

²⁷ Frankiz da roio Doue da Noe !

Ha ra chomo e tinelloù Sem !

Ha ra vo Kanaan servijer dezhañ !"

²⁸ Hag e vevas Noe, goude an dic'hlan, tri c'hant hanter-kant vloaz. ²⁹ Hag e voe holl zeizioù Noe 950 vloaz, hag e varvas.

Diskennidi Noe.

10 ¹ Ha setu diskennidi mibien Noe, Sem, Cham ha Jafet ; bet o devoa bugale goude an dic'hlan.

² Mibien Jafet a voe : Gomer, Magog, Madai, Javan, Toubal, Mosoc'h ha Tiras.

³ Ha mibien Gomer : Askenez, Rifat ha Togorma. ⁴ Ha mibien Javan : Elisa ha Tarsis, Ketim ha Dodanim. ⁵ Ganto e voe poblet inizi ar broadoù en o broioù, pep hini hervez he yezh, he c'herentiez, he foblad.

⁶ Ha mibien Cham a voe C'hous, Mesraim, ha Poud, ha Kanaan. ⁷ Ha mibien Kous : Saba, Hevila, Sabata, Regma ha Sabatacha. Ha mibien Regma : Saba ha Dedan. ⁸ Ha C'hous en devoe Nemrod. Hemañ a grogas da vezañ kadarn war an douar. ⁹ Bez' e voe kadarn evel chaseer dirak an Aotrou ; setu perak e lavarer : "Evel Nemrod, kadarnat chaseer dirak an Aotrou !" ¹⁰ Da gentañ e voe roue e Babel, hag Arac'h ha Akad ha Kalane, e bro Sinear. ¹¹ Eus ar vro-se e teuas Asour. Hag e savas Nineve, ha Rohobotir, ha Kale, ¹² ha Resen, etre Nineve ha Kale, a oa ur gêr vras. ¹³ Ha Mesraim en devoe mibien Loud, Anam, Laab, Neftouh, ¹⁴ Fetrous, Kaslouh ha mibien Kaftor, ma teuas diouto Filistiz.

¹⁵ Ha Kanaan en devoe Sidon, e vab henañ, hag Het, ¹⁶ ha Jebouseiz, Amoriz, Gîrgashiz, ¹⁷ Hiviz, Arakiz, Sinaiz, ¹⁸ Aradiz, Semariz hag Ematiz, ha goude en em skignas kerentiezhoù Kanaaniz. ¹⁹ Hag e voe harzoù Kanaaniz : eus Sidon da gaout Gerar, betek Gaza da gaout Sodoma ha Gomora, hag Adama ha Seboim betek Lesa. ²⁰ Ar re-se a voe mibien Cham, dre gerentiez, yezh, bro ha poblad.

²¹ Ha Sem en devoe bugale ivez : tad eo da holl baotred Heber, breur Jafet, an hini henañ. ²² Mibien Sem a voe : Elam, Asour, Arfaksad, Loud hag Aram. ²³ Ha mibien Aram : Ous, Houl, Geter ha Mesek. ²⁴ Hag Arfaksad en devoe Sala ; ha Sala en devoe

10, 14 Arroud adstummet o vezañ ma ouzer e tenn Filistiz o orin diouzh Kaftor gw. Jos. 13,2+. Kaftor a zo sañset goude Filistiz en dornskridoù.

Heber. ²⁵Ha Heber en devoe daou vab : anv unan Peleg, rak en e zeizioù e voe lodennet ar vro ; hag anv e vreur Jektan. ²⁶Ha Jektan en devoe Elmodad, ha Salef, Asarmot, Jare, ²⁷Adoram, Ouzal, Dekla, ²⁸Ebal, Abimael, Seba, ²⁹Ofir, Hevila ha Jobab : an holl re-se eo mibien Jektan. ³⁰Hag e oa o annez adalek Mesa da gaout Sefar, menez ar reter. ³¹Ar re-se eo mibien Sem, dre gerentiezh, yezh, bro ha poblad. ³²Ar re-se eo kerentiezhiou mibien Noe, dre rummad ha bro. Diouto en em skignas pobladoù war an douar goude an dic'hlann.

Tour Babel.

11 ¹En amzer-se e rae ar bed-holl gant ar memes yezh hag ar memes gerioù. ²Ha setu ouzh en em ziblasañ warzu ar Sav-Heol e kavas an dud ur blaennenn e bro Sinar hag en em ziazezañ a rejont eno.

³Lavarout a rejont an eil d'egile : "Arsa ! Deomp d'ober briketez ha poazhomp anezho kalet en tan" ; hag e rejont gant briketez evit mein, ha gant bitum-peg evit pri.

⁴Hag e lavarjont : "Arsa ! Savomp evidomp ur gêr hag un tour a savo e benn betek an neñvou, hag e tennimp brud war hon anv evit ma ne vimp ket skignet war-c'horre an douar a-bezh".

⁵Neuze e tiskennas an Aotrou da welout ar gêr hag an tour edo mibien an dud o sevel, ⁶hag e lavaras : "Sed int aze, ur bobl hepken gant ur yezh hepken, ha bremañ ez int krog gant al labour-se ; diwar vremañ ne vo tu ebet da herzel outo da ober ar pezh a fello dezho.

⁷Arsa ! Diskennomp, kemmeskomp eno o yezh ken ne vint ket evit en em gompren pa gomzo an eil ouzh egile".

⁸Hag an Aotrou o skignas ac'hano war-c'horre an douar a-bezh, hag e paouezjont da sevel ar gêr-se.

⁹Setu perak e voe graet anezhi Babel rak eno e kemmeskas an Aotrou Doue yezh an douar a-bezh, hag ac'hano en em skignas an dud war-c'horre an douar a-bezh.

¹⁰Setu diskennidi Sem : Sem a oa un den a gant vloaz p'en devoe Arfaksad, daou vloaz goude an dic'hlann. ¹¹Hag e vevas

Sem goude bezañ engehentet Arfaksad, pemp kant vloaz, bet gantañ mibien ha merc'hed.

¹²Hag Arfaksad, d'an oad a 35 bloaz en devoe Sala. ¹³Hag e vevas Arfaksad, goude ganedigezh Sala, 403 bloaz, bet gantañ mibien ha merc'hed.

¹⁴Ha Sala, d'an oad a 30 vloaz, en devoe Heber. ¹⁵Hag e vevas Sala, goude ganedigezh Heber, 403 bloaz, bet gantañ mibien ha merc'hed. ¹⁶Hag oadet Heber a 34 bloaz, en devoe Peleg. ¹⁷Hag e vevas Heber, goude ganedigezh Peleg, 430 vloaz, bet gantañ mibien ha merc'hed.

¹⁸Hag oadet Peleg a 30 vloaz en devoe Reu. ¹⁹Hag e vevas Peleg, goude ganedigezh Reu, 209 bloaz, bet gantañ mibien ha merc'hed.

²⁰Hag oadet Reu a 32 vloaz, en devoe Serouk. ²¹Hag e vevas Reu, goude ganedigezh Serouk, 207 vloaz, bet gantañ mibien ha merc'hed.

²²Hag oadet Serouk a 30 vloaz, en devoe Nac'hor. ²³Hag e vevas Serouk, goude ganedigezh Nac'hor, 200 vloaz, bet gantañ mibien ha merc'hed.

²⁴Hag oadet Nac'hor a 29 bloaz en devoe Tare. ²⁵Hag e vevas Nac'hor, goude ganedigezh Tare, 119 vloaz, bet gantañ mibien ha merc'hed.

²⁶Hag oadet Tare a 70 vloaz en devoe Abram, Nac'hor hag Aran.

²⁷Ha setu diskennidi Tare : Tare en devoe Abram, Nac'hor hag Haran ; hag Haran en devoe Lot. ²⁸Hag e varvas Haran a-raok Tare e dad, en e vro c'henidik Our Kaldea. ²⁹Hag e kemeras Abram ha Nac'hor gwragez ; anv gwreg Abram a oa Sarai, hag anv gwreg Nac'hor, Melka, merc'h Haran tad Melka ha tad Jescha. ³⁰Hag e oa Sarai gaonac'h : n'he devoa ket a vugale. ³¹Hag e kemeras Tare Abram e vab, ha Lot, mab Aran, mab e vab, hag e tennas anezho eus bro Our Kaldea, hag ez ejont betek Haran, hag e chomjont eno. ³²Hag e voe bloavezhioù Tare 205 bloaz, hag e varvas Tare en Haran.

Abram eus Haran d'an Egipt.

12 ¹Hag e lavaras an Aotrou Doue da Abram :

"Kae er-maez eus da vro, eus da gerentiezh, hag eus ti da dad, etrezek ar vro a

ziskouezin dit.

² Ober a rin ganit ur bobl vras, da vennigañ a rin hag ec'h uhelain da anv, hag e vi benniget.

³ Bennigañ a rin ar re az pennigo, hag ar re az milligo a villigin, hag e vo benniget drezout holl bobladoù an douar."

⁴ Hag ez eas Abram evel m'en devoa lavaret dezhañ an Aotrou Doue ; ha gantañ ez eas Lot. Abram a oa pemzek vloaz ha tri-ugent pa guitaas Haran.

⁵ Abram a gemeras Sarai, e wreg, ha Lot, mab e vreur, hag an holl beadra o devoa dastumet, an dud o devoa prenet en Haran ; hag ez ejont kuit evit mont da Vro Ganaan ; hag ec'h errujont eno.

⁶ Abram a dreuzas ar vro betek lec'h santel Sikem. Betek Dervenn More. Kanaaniz a oa neuze o chom er vro.

⁷ En em ziskouez a reas an Aotrou Doue da Abram hag e lavaras : "d'az liguez eo e roin ar vro-mañ".

Hag e savas Abram eno un aoter d'an Aotrou Doue a oa en em ziskouezet dezhañ.

⁸ Mont a reas alese d'ar Menez diouzh tu ar sav-heol da Vétel, hag e savas e deltenn gant Betel diouzh tu ar c'huzh-heol hag Hai diouzh ar sav-heol. Sevel a reas eno un aoter d'an Aotrou Doue hag e pedas anv an Aotrou.

⁹ Hag eus eil kampadur d'egile ez eas Abram d'an Negev.

¹⁰ Bez' e voe un dienez er vro, hag e tiskennas Abram d'an Egipt da chom eno, ken pounner e oa an dienez er vro. ¹¹ Ha setu, evel ma tostaent evit erruout en Egipt, e lavaras da Sarai, e wreg : "Fidam ! Me oar ! ur plac'h koant da welout a zo ac'hanout. ¹² P'az kwelo an Egiptiz, e lavarint : "e wreg eo !" ha va lazhañ a raint ouzh da lezel bev. ¹³ Lavar eta ez out va c'hoar, ma vo graet brav din abalamour dit ha ma vevo va ene a-drugarez dit". ¹⁴ Ha setu, pa erruas Abram en Egipt, e welas an Egiptiz e oa e wreg koant-meurbet. ¹⁵ Hag ouzh he gwelout, ofiserien Faraon a reas he meuleudi da Faraon hag e voe kemeret ar wreg-mañ e ti Faraon. ¹⁶ Ha da Abram e voe graet brav en abeg dezhi : bez' en devoe deñved, saout, ezen, servijerien,

mitizhien, azenezed ha kañvaled. ¹⁷ Met skeiñ a reas an Aotrou war Faraon reuzioù bras, ha war e diegezh, en abeg da Sarai, gwreg Abram. ¹⁸ Hag e c'halvas Faraon Abram hag e lavaras : "Petra ac'h eus graet din ? Perak n'az poa ket disklêriet din e oa da wreg ? ¹⁹ Perak bezañ lavaret : Va c'hoar eo ? He c'hemeret am boa din da wreg ! Ha bremañ p'eo da wreg, kemer-hi ha kae !" ²⁰ Hag urzhioù diwar e benn a roas Faraon d'e dud, d'e gas kuit gant e wreg hag e holl beadra.

Abram ha Lot.

13 ¹ Hag e pignas Abram eus an Egipt, gant e wreg hag holl bezh en devoa, ha Lot gantañ, war-zu an Negev.

² Pinvidik-bras e oa Abram, e loened, en arc'hant hag en aour. ³ Hag ez eas dre e gampoù, eus an Negev da Vetel, lec'h ma oa bet e deltenn da gentañ, etre Betel hag Hai, ⁴ lec'h ma oa an aoter en devoa graet diagent. Hag e pedas eno Abram en anv an Aotrou. ⁵ Lot, a gerzhe gant Abram, en devoa ivez deñved, saout ha teltennoù.

⁶ Ha n'o dougas ken ar vro da chom a-gevret, rak bez' e oa o madoù re vras : n'hallent ken chom a-gevret.

⁷ Bec'h a savas etre mesaerien chatal Abram ha mesaerien chatal Lot. Ha Kanaaniz ha Priziz a oa o chom er vro.

⁸ Neuze e lavaras Abram da Lot :

"Arabat e ve tabut etrezon-me ha te, nag etre va mesaerien ha da re-te, rak breudeur ez omp.

⁹ Daoust ha n'emañ ket ar vro-se a-bezh dirazout ? En em zistag eta diouzhin-me ; ma-z ez a-gleiz, ez in a-zehou, ha ma-z ez a-zehou ez in a-gleiz".

¹⁰ Sevel a reas Lot e zaoulagad hag e welas holl blaenenn ar Yordan, दौरاet penn-dabenn – se a oa a-raok ma tistrujfe an Aotrou Doue Sodoma ha Gomora – evel liorz an Aotrou Doue, evel bro Egipt pa-z aer da Soar.

¹¹ Hag e tibabas Lot evitañ holl blaenenn ar stêr Yordan, hag e tivroas etrezek ar sav-heol ; evel-se en em zispartijont an eil diouzh egile.

¹² Abram a chomas e bro Ganaan, ha Lot a yeas da chom e kêrioù ar blaenenn hag a

12, 9 d.l.e. en ur zerc'hel da veajiñ. Heb. 'o vont hag o loc'hañ'.

13, 10 Heb. 'Kikar' =Traonienn pe kampoulen ar stêr Yordan.

savas e deltennoù betek Sodoma.

¹³Tud fall e oa tud Sodoma, ha pec'herien a-enep Doue, spontus !

¹⁴Neuze e lavaras an Aotrou Doue da Abram goude ma oa en em zispartiet Lot dioutañ :

"Sav eta da zaoulagad ha sell, eus al lec'h m'emaout etrezek an hanternoz hag ar c'hreisteiz, etrezek ar reter hag ar c'hornog.

¹⁵Rak an holl vro a welez, dit-te he roin ha d'az lignez da viken.

¹⁶Lakaat a rin da lignez evel poultr an douar, da lavarout eo, pa vo gallet kontañ poultr an douar, neuze e vo graet ar gont eus da lignez.

¹⁷Sav ! Kerzh dre ar vro a-dreuz hag a-hed, rak dit-te he roin".

¹⁸Neuze e tibradas Abram e deltennoù da vont da chom da Zervennoù Mambre, en Hebron, hag e savas eno un aoter d'an Aotrou Doue.

Brezel Melkisedek.

14 ¹Ha setu, en amzer Amrafel, roue Sinear, Aryoc'h, roue Elasar, Kodorlaomer, roue Elam, ha Tideal, roue Goim, ²a reas brezel enep Bera, roue Sodoma, Birsha, roue Gomora, Shineav, roue Adma, Shemeever, roue Servoim, ha roue Bela pe Soar.

³Ar re-mañ holl en em gevredas e traonienn Sidim, pe mor an Holen.

⁴Daouzek vloaz o devoa servijet Kodorlaomer, met d'an trizekvet bloaz o devoa dispac'het. ⁵D'ar pevarzekvet bloaz ez eas Kodorlaomer hag ar rouaned a oa gantañ da skeiñ war Refaiz en Ashterot, Karnaz ha Zouziz e Ham, Emiz e Shave-Kiryatim, ⁶ha Horiz war o menez Seir, betek El-Paran, e-kichen ar gouelec'h.

⁷Hag int o tistreiñ hag o vont da En-Mishpat, pe Kadesh, hag o skeiñ war holl vaezioù Amalekiz, ha zoken Amoriz, a oa o chom e Hasason-Tamar. ⁸Neuze e tibradas roue Sodoma, roue Gomora, roue Adma, roue Sevoim ha roue Bela, pe Soar, hag en em renkjoint enep dezho da vrezeliñ e traonienn Sidim, ⁹enep Kodorlaomer, roue Elam, Tideal, roue Goim, Amrafel, roue Sinear, hag Aryoc'h, roue Elasar : pevar roue enep da bemp. ¹⁰E traonienn Sidim e oa puñsoù, puñsoù bitum, hag en

ur dec'hout, rouaned Sodoma ha Gomora a gouezhas e-barzh, hag an dilerc'hidi a dec'has d'ar menez. ¹¹Ar re all a dapas holl vadoù Sodoma ha Gomora, hag an holl voued o devoa, en ur vont kuit, ¹²hag e tapjont Lot gant e vadoù, mab breur Abram, en ur vont kuit : hemañ a oa o chom e Sodoma.

¹³Erruout a reas un tec'had da gontañ se da Abram an Hebread, a oa o chom e Dervennoù Mambre an Amorad, breur Eshkol ha breur Aner, hag o devoa un emglev gant Abram. ¹⁴Adal ma klevas Abram e oa prizoniad e vreur, ec'h armas e dud embreget, bugale e di, tri c'hant triwec'h anezho, evit o argas betek Dan.

¹⁵Ha da 'n em lodennañ enep dezho, d'an noz, eñ hag e servijerien, ha da skeiñ warno ha d'o argas betek Hova, a zo a-gleiz da Zamask. ¹⁶Adkemer a reas an holl vadoù hag ivez Lot, e vreur ; e vadoù a voe adkemeret hag ivez ar gwraez hag an dud.

¹⁷Hag e teuas roue Sodoma war-arbenn dezhañ, goude e zistro p'en doe skout war Kedorlaomer hag ar rouaned a oa gantañ, da draonienn Shave, pe traonienn ar roue. ¹⁸Ha Melkisedek, roue Salem, a zegasas bara ha gwin ; beleg an Doue meurbet-uhel e oa-eñ.

¹⁹Hag e vennigas Abram, o lavarout : "Benniget ra vezo Abram gant an Doue Uhel-Meurbet, krouer an neñv hag an douar !

²⁰Ha benniget ra vezo an Doue Uhel-Meurbet en deus lakaet da enebourien etre da zaouarn". Hag Abram a roas dezhañ an dekvet lodenn eus pep tra.

²¹Hag e lavaras roue Sodoma da Abram : "Ro din an dud, hag ar madoù, o c'hemer evidout". ²²Hag e lavaras Abram da roue Sodoma : "Sevel a ran va dorn etrezek an Aotrou, an Doue uhel, krouer an neñv hag an douar ! ²³Nag un neudenn, nag ul lerenn solenn ne gemerin a gement a zo dit ! Ne lavari ket : me am eus pinvidikaet Abram ! ²⁴Netra evidon ! Nemet ar pezh o deus debret ar baotred ha lod ar soudarded deuet ganit : Aner, Eshkol, ha Mambre ; int avat a gemero o lod !"

Emglev Doue gant Abram.

15 ¹En deizioù-se e voe diskliêriet Komz an Aotrou Doue da Abram en ur welediñgezh :

"Na spont ket, Abram, me eo da zifenour, bras-meurbet e vo da zigoll".

²Hag e respontas Abram :

"Aotrou Doue, petra a roio-tu din-me ? Me a zo hep bugel hag heritour va zi eo Eliezer eus Damask".

³Hag e lavaras c'hoazh : "N'hoc'h eus ket roet din a vugale hag ez eo unan bennak eus va servijerien eo a vo va heritour".

⁴Met an Aotrou Doue a lavaras kement-mañ dezhañ : "Nann, n'eo ket hennezh eo a vo da heritour met unan hag a zeuio ac'hanout, hennezh eo a vo da heritour".

⁵An Aotrou Doue her kasas er-maez hag a lavaras dezhañ : "Sav da zaoulagad war-zu an neñv, ha kont ar stered. Mar gallez o c'hontañ".

Hag e lavaras dezhañ : "Evel-se e vo da lignez".

⁶Abram a gredas e Doue, hag e voe kontet kement-se dezhañ evel justis.

⁷Neuze e lavaras an Aotrou Doue : "Me eo an Aotrou, me eo am eus graet dit dont er-maez eus Our, e Kaldea, evit reiñ dit ar vro-mañ en hêrezh.

⁸Abram a respontas : "Aotrou, va Doue, diouzh petra e ouezin-me e vo ar vro-mañ din-me ?"

⁹Hag an Aotrou Doue a lavaras dezhañ : "Kemer un annoar tri bloaz, ur c'havr tri bloaz, ur maout tri bloaz, un durzhunell hag ur goulmig".

¹⁰Abram a zegasas an holl loened-se hag o lodennas dre an hanter, hag e lakaas pep lodenn keñver-ha-keñver. Nemet ne zaouhanteras ket al laboused.

¹¹Al laboused gouez en em daolas war ar c'horfoù, met Abram o chouas kuit.

¹²P'edo an heol o vont da guzh, e kouezhas ur c'houk ponner war Abram, hag e krogas spont hag aon ennañ tra ma tiskenne an deñvalijenn.

¹³Hag e lavaras an Aotrou da Abram :

"Gouzout a ouezi e vo estrañjourien da vugale en ur vro na vo ket dezho hag e vezint sklavaet ha poaniet eno pevar c'hant vloaz. ¹⁴Met ar bobl o devo servijet a vo

barnet ganin, ha goude-se e kuitaint gant madoù bras. ¹⁵Ha mont a ri davet da hendadoù e peoc'h, e-barzh ar bez, en ur gozhni vat. ¹⁶Ar pevare rumm eo a zistroio amañ, met ne vo ket peurdremenet drougiezh Amoriz a-benn neuze".

¹⁷Pa voe aet an heol da guzh ha pa oa en em ledet an deñvalijenn war an douar, setu ur forn o tivogediñ hag un etev tan o tremen dre greiz-tre al loened daouhanteret.

¹⁸D'an deiz-se e tivizas an Aotrou Doue gant Abram un Emglev, o lavarout : "D'az lignez e roan an douar-mañ : adalek stêr an Egipt betek ar Stêr-Vras, stêr an Eufrates".

¹⁹Keniz, Keniziz, Kadmoniz, ²⁰Hitiz, Priziz, Refaiz, ²¹Amoriz, Kanaaniz, Girgashiz, Jevousiz".

Ismael, mab kentañ Abram.

16 ¹Sarai, gwreg Abram, n'he devoa ket roet a vugale dezhañ. Bez' he devoa avat ur vatezh egiptadez, hec'h anv Agar.

²Hag e lavaras Sarai da Abram : "Setu ma vir an Aotrou Doue ouzhin da gaout bugale. Kae eta gant va matezh, marteze em bezo ur bugel diganti. Selaou a reas Abram ouzh ali Sarai.

³Ha Sarai, gwreg Abram, a gemeras Agar an Egiptadez, a-benn neuze e oa dek vloaz abaoe m'edo Abram o chom e bro Ganaan, hag e roas anezhi da Abram, he gwaz, evel gwreg dezhañ.

⁴Mont a reas hemañ gant Agar, hag homañ a goñsevas. Pa welas e oa dougerez e reas fae war he mestrez.

⁵Neuze e lavaras Sarai da Abram : "Gant ar vezh dit-te ! Me am eus lakaet va matezh etre da zivrec'h, ha pa wel ez eo dougerez, e ra fae warnon ! Ra varno an Aotrou Doue etrezon-me ha te !"

⁶Hag e lavaras Abram da Sarai : "Sell ! Da vatezh a zo etre da zaouarn, gra dezhi ar pezh a blijo dit !"

Ha Sarai a reas kement a vizer da Agar ma tec'has homañ a-zirazi.

⁷Ael an Aotrou Doue a gavas Agar e-kichen ur feunteun er gouelec'h, e-kichen ar feunteun a zo war hent Sour ; ⁸hag e lavaras : "Agar, matezh Sarai, a belec'h e

16, 5 Etre da zivrec'h = heb. 'war da varlenn'.

16, 6 Heb. 'evel ma vo mat ez taoulagad', tro-lavar implijet alies evit 'evel ma plijo dit'.

teuez-te ha da belec'h emañ o vont ? Hag hi a respontas : "A-zirak Sarai, va mestrez, eo e tec'han". ⁹"Distro davet da vestrez, eme Ael an Aotrou dezhi, da blegañ dindan he dorn".

¹⁰Hag e lavaraz dezhi adarre : "Lakaat a rin da lignez da greskiñ kement, ken na vo tu ebet d'o c'hontañ gant an niver anezho".

¹¹C'hoazh e lavaraz Ael an Aotrou Doue dezhi :

"Setu ma-z out dougerez. Genel a ri ur mab hag e roi dezhañ an anv a Ismael, rak selaouet en deus an Aotrou ouzh da zienez.

¹²Hennezh a vo evel un azen gouez, e zorn war an holl, ha dorn an holl warnañ, hag adal d'e holl vreudeur en em ziazezo".

¹³Hag hi o pediñ anv an Aotrou a gomze ganti : "Te a zo un Doue a weledigezh, rak, emezi, Eñ zoken amañ am eus gwelet, goude ma-z on bet gwelet gantañ !"

¹⁴Setu perak e c'halver ar puñs-mañ puñs Lahai-Roi, a zo etre Kadesh ha Bared.

¹⁵Genel a reas Agar ur mab da Abram, hag e roas Abram d'ar mab ganet dezhañ gant Agar an anv a Ismael. ¹⁶C'hwec'h vloaz ha pevar-ugent edo Abram pa c'hanas Agar Ismael dezhañ.

An amdroc'h, sin an emglev.

17 ¹Pa voe erru Abram en oad a naontek vloaz ha pevar-ugent, ec'h en em ziskouezas an Aotrou Doue dezhañ hag e lavaraz dezhañ : "Me eo an Doue hollc'halloudek. Kerzh dirak va fas ha bez peurvat, ²hag e lakaïn va emglev etrezon-me ha te, ha da greskiñ a rin muioc'h-mui".

³Kouezhañ a reas Abram war e c'henou d'an douar, ha Doue a gomzas outañ evel-hen :

⁴"Setu va emglev ganit : dont a ri da vezañ tad d'un niver bras a bobloù. ⁵Ne vezi ken anvet Abram, met da anv a vezo Abraham, rak ober a ran ganit un Tad d'un niver bras a bobloù. ⁶Da lakaat a rin da zougen frouezh e-leizh, hag ober a rin dit dont da vezañ pobloù, hag ac'hanout-te e teuo rouaned. ⁷Diazezañ a rin va emglev etrezon-me ha te, ha da lignez war da

lerc'h, a rumm da rumm, un Emglev peurbadus, evit ma vin-me da Zoue hag hini da lignez war da lerc'h. ⁸Dit-te ha d'az lignez e roïn ar vro e-lec'h m'emaout o chom, holl vro Ganaan a-bezh, evel domani da virviken, hag e vezin ho Toue".

⁹Neuze e lavaraz Doue da Abraham : "Mir va Emglev, te ha da lignez war da lerc'h, a-rumm da rumm. ¹⁰Hemañ eo va Emglev hag a virot etrezon-me ha c'hwï, da lavarout eo, da lignez, war da lerc'h, ma vezo pep paotr, en ho touez, amdroc'het.

¹¹Ober a reot amdroc'hañ ho korf, hag e vo kement-se ar merk eus an Emglev etrezon-me ha c'hwï".

¹²D'an oad a eizh deiz e vo amdroc'het an holl baotred ganeoc'h a rumm da rumm : bugale an ti, pe bet prenet evit arc'hant digant an estren, ha n'int ket eus ho pugale. ¹³Amdroc'het e vo bugale da di, hag ar re bet prenet evit arc'hant, hag e vo va emglev en ho kig, un emglev peurbad.

¹⁴An hini diamdroc'h, ar paotr na vo ket troc'het e groc'hen-amdroc'h, lamet e vo an den-se a-douez e genvroiz : va emglev en deus freuzet".

¹⁵Hag e lavaraz Doue da Abraham : "Sarai, da wreg, ne vo ket graet Sarai anezhi met Sara a vo hec'h anv.

¹⁶He bennigañ a rin, hag e roïn zoken dit-te anezhi ur mab : he bennigañ a rin hag e teuio-hi da vezañ pobloù, ha rouaned pobloù a zeuio anezhi".

¹⁷Kouezhañ a reas Abraham war e c'henou d'an douar hag en em lakaas da c'hoarzhin ; hag e lavaraz en e galon : "Daoust hag un den kant vloaz en defe bugale ? Ha Sara ur vaouez dek vloaz ha pevar-ugent, daoust hag e lakfe bugale er bed ?"

¹⁸Hag e lavaraz Abraham da Zoue : "Ma c'hellfe da vihanañ Ismael bevañ dindan ho skoazell !"

¹⁹Met Doue a lavaraz : "n'eo ket se ! Sara da wreg a c'hano dit ur mab hag e roi dezhañ an anv a Izaag ; ha me a skoulmo va Emglev gantañ, un emglev peurbadus gant e lignez war e lerc'h. ²⁰Evit pezh a sell ouzh Ismael em eus selaouet da

17, 4 Abram a dro da Abraham en destenn, ha Sarai da Sara. Tu ez eus da soñjal ez eo liammet gant an emglev emañ Doue oc'h ober gantañ.

17, 14 Lat. Carnem preputil, ar groc'hen da amdroc'hañ. A-gozh e veze graet endeo a-raok Moizez : ur gudenn yec'hedouriezh eo. Graet e vo ur gourc'hemenn eus ar c'hiz-se evel un aberzh bihan arouezel d'an Aotrou Doue da skeudenniñ hor boud penn-da-benn.

17, 15 Sara a dalvez : itron, priñsez.

bedenn : her bennigañ a ran hag e rin dezhañ dougen frouezh ha kreskiñ mui-ouzh-mui. Tad e vo da zaouzek priñs hag e rin ur bobl vras gantañ. ²¹Met va Emglev a skoulmin gant Izaag, gant an hini he devo Sara ganet dit a-benn bloaz, d'ar c'houlz-mañ".

²²Ha p'en devoa an Aotrou Doue echu da gomz e savas d'an nec'h hag e kuitas Abraham.

²³Hag e kemeras Abraham Ismael e vab, hag holl vugale e di, hag an holl re brenet evit arc'hant, holl baotred an dud a oa e ti Abraham, hag e troc'has o c'hroc'hen-amdroc'h an deiz-se end-eeun, evel m'en devoa lavaret dezhañ Doue. ²⁴Abraham a oa un den a naontek vloaz ha pevar-ugent pa voe troc'het e groc'hen-amdroc'h, ²⁵hag Ismael e vab, ur paotr a drizek vloaz pa voe troc'het e groc'hen-amdroc'h. ²⁶D'an deiz-se e voe amdroc'het Abraham hag Ismael e vab, ²⁷hag holl dud e di ganet en e di ; hag ar re en devoa bet evit arc'hant digant estrenien a voe amdroc'het gantañ.

Gweledigezh e Mambre.

18 ¹En deizioù-se en em ziskouezas an Aotrou Doue da Abraham e Dervennoù Mambre, e-pad ma oa azezet ouzh dor e deltenn, e-kreiz brasañ tommder an deiz.

²Sevel a reas e zaoulagad hag e sellas, ha setu ma welas tri den en o sav en e gichen. Kerkent ha m'o gwelas e redas eus toull-dor e deltenn d'o diambroug hag e stouas betek an douar.

³Neuze e lavaras :

"Va Aotrou, me az ped, m'am eus kavet gras dirak da zaoulagad, arabat dit, me az ped, tremen e-biou d'az servijer hep ober un ehan. ⁴Ra vo degaset ur banne dour, hag e walc'hot ho treid, hag en em astenn a reot dindan ar wezenn. ⁵Me a zegaso un tamm bara hag e nerzhot ho kalon a-raok mont pelloc'h ; rak abalamour da se an hini eo ez oc'h tremenet e-kichen ho servijer". Hag int a respontas : "Gra evel m'ac'h eus lavaret !"

⁶Abraham neuze a hastas buan mont en deltenn da gaout Sara hag e lavaras :

"Hast buan tapout tri muzuliad bleud fin, gra un doazenn ha gra gwestell plat".

⁷Neuze e redas Abraham davet e vagad-loened, hag e kemeras ul leue tener ha mat, her reiñ a reas d'ar servijer hag hemañ a hastas buan aozañ anezhañ.

⁸Kemer a reas eta Abraham amann ha laezh hag al leue en doa aozet, hag e lakaas pep tra dirazo, dindan ar wezenn. Eñ avat en em zalc'he en e sav en o c'hichen, dindan ar wezenn, e-pad m'edont o tebrñ.

⁹Hag ar re-mañ a c'houlennas digantañ : "Pelec'h emañ Sara, da wreg ?"

"E-diabarzh an deltenn emañ", emezañ.

¹⁰Hag e lavaras an Aotrou : "Distreiñ a rin amañ hep mank a-benn bloaz, ha neuze da wreg Sara he devozo ur mab".

Sara a oa o selaeo e toull-dor an deltenn a oa a-dreñv dezhañ.

¹¹Abraham ha Sara avat, a oa erru war an oad, ha tremenet he devoa Sara an oad da gaout bugale.

¹²Neuze e c'hoarzhaz Sara outi hec'h-unan, o lavarout : "Bremañ, pa-z on uzet, e c'hellfen tañva plijadur ! Ha va gwaz hag a zo ur paotr kozh !"

¹³Met an Aotrou Doue a lavaras da Abraham : "Perak eta he deus c'hoarzhzet Sara, o lavarout : daoust hag ez an-me da lakaat bugale er bed, kozh evel ma-z on ?

¹⁴Ma ! Daoust hag ez eus un dra bennak re gaer evit galloud an Aotrou Doue ? Ac'hanta ! D'ar mare-mañ e tistroin d'az kaout, da geñver ar c'houlz-mañ eus ar bloaz, hag he devo Sara ur mab !"

¹⁵Sara a lavaras ur gaou : "n'em eus ket c'hoarzhzet", emezi rak aon he devoa. Met Eñ a respontas : "Eo ! C'hoarzhzet ec'h eus !"

¹⁶O vezañ savet eus Dervennoù Mambre, ez eas ar baotred kuit en ur dreiñ o selloù etrezek Sodoma. Abraham a yeas ganto evit diskouez an hent dezho.

¹⁷Neuze e lavaras Doue : "Daoust hag e kuzhin ouzh Abraham ar pezh emañ o vont da ober ? ¹⁸Rak ur bobl vras ha kreñv e vo Abraham hag ennañ e vo benniget holl bobloù an douar. ¹⁹Graet em eus anaoudegezh gantañ evit ma roio urzh d'e vibien ha d'e diegezh war e lerc'h da virout hent Doue, o ober ar pezh a zo reizh ha

18, 3 Abraham a gomz gant unan evit an tri. Sant Eosten a wel aze an Drinded Santel. Ne c'helle ket ar Yuzevien hen gouzout, met skriverien ar C'henelezh o deus hen skrivet, hep gouzout dezho perak o deus skrivet e oa tri ael.

18, 10 Heb. d'ar mare bev, marteze an nevez-amzer, pe a-benn bloaz

gwir, evit ma tegaso Doue da Abraham ar pezh en deus lavaret dezhañ".

²⁰Hag e lavaras an Aotrou Doue : "Brasmeurbet eo ar c'hlemm a-sav a-enep Sodoma ha Gomora, ha grevus-tre eo o fec'hed e gwirionez. ²¹Diskenn a rin eta hag e welin hag-eñ e gwirionez e reont hervez ar c'hlemm a sav betek ennon ; her gouzout a rankan".

²²Hag ar wazed a yeas kuit ac'hano hag a yeas da Sodoma.

²³Abraham a dostaas hag a lavaras : "Hag-eñ emaoch e-sell da goll an den just asambles gant an den fall ? ²⁴Bez' ez eus marteze hanter-kant den just er gêr-se : daoust ha ne bardonot ket d'ar gêr-se abalamour d'an hanter-kant den just a zo enni ? ²⁵Arabat deoc'h ober ur seurt tra, o lakaat an den just da vervel a-unan gant an den fall. Nann ! Arabat deoc'h hen ober. An hini a zo barner war an douar a-bezh, daoust ha ne zle ket heuliañ ar justis ?"

²⁶Neuze e lavaras an Aotrou Doue : "Mar kavan e Sodoma hanter-kant den just, e kêr, e pardonin d'ar gêr a-bezh abalamour dezho".

²⁷Abraham a respontas evel-hen : "Setu ma kemeran an hardizhegezh da gomz ouzh an Aotrou, evidon da vezañ poultrenn ha ludu. ²⁸Met marteze diwar an hanter-kant just-se e vanko pemp ? Daoust hag abalamour d'ar pemp-se e karfec'h distrujañ ar gêr a-bezh ?"

Hag e respontas : "n'he distrujin ket, ma kavan pemp ha daou-ugent".

²⁹Abraham a gendalc'has da gomz ouzh Doue hag a lavaras : "Marteze ne vo kavet nemet daou-ugent".

Hag an Aotrou Doue a respontas : "Neuze ne rin ket dre garantez evit an daou-ugent-se".²

³⁰"Aotrou, eme c'hoazh Abraham, arabat deoc'h fachañ ma komzan adarre. Marteze ne vo kavet nemet tregont eno ?" Hag e lavaras an Aotrou Doue : "Ne rin ket neuze, ma kavan tregont".

³¹Lavarout a reas Abraham : "Setu ma-z an d'en em risklañ c'hoazh da gomz ouzh an Aotrou. Marteze ne vo kavet nemet ugent ?"

Hag an Aotrou Doue a lavaras : "N'he distrujin ket abalamour d'an ugent-se".

³²"Aotrou, eme c'hoazh Abraham, na fachit

ket ! Ne gomzin mui nemet ur wech hepken. Marteze ne vo kavet nemet dek ?"

Hag an Aotrou Doue a lavaras :

"Abalamour d'an dek-se, n'he distrujin ket !"

³³Hag ez eas kuit an Aotrou, o vezañ echuet da gomz ouzh Abraham, hag Abraham a zistroas d'ar gêr.

Distruj Sodoma ha Gomora.

19 ¹Hag ec'h erruas an daou Ael e Sodoma d'abardaez. Ha Lot a oa en e goazez ouzh dor Sodoma. Ouzh o gwelout, Lot a savas war-arbenn dezho, hag e stouas, e zremm d'an douar. ²Hag e lavaras : "Plijet ganeoc'h, Aotrou, distreiñ da di ho servijer evit tremen an noz ha gwalc'hiñ ho treid, ha savet abred, ez eot gant ho hent". Hag e lavarjont : "Ne raimp ket ! War al leur-gêr e tremenimp an noz !" ³Hag e pouezas warno kement ma tistrojont davetañ da vont en e di. Hag e reas dezho ur pred gant bara dic'hoell, pobet, hag e tebrjont. ⁴Ne oant ket aet da gousket, ha setu gwazed kêr, gwazed Sodoma o tont en-dro d'e di, eus ar re yaouankañ d'ar re goshañ : an holl dud agrenn. ⁵Hag int o huchal war Lot, o lavarout dezhañ : "Pelec'h emañ ar baotred a zo deuet du-se evit an noz ? Kas-int ermaez davedomp, m'o anavezimp !" ⁶Mont a reas daveto Lot war an treuzoù, an nor pennet a-dreñv dezhañ. ⁷Hag e lavaras : "Mar plij ! va breudeur, na rit ket a zroug !" ⁸Bez' em eus div verc'h ha n'o deus anavezet den. Ez an d'o c'has davedoc'h, hag e reot dezho ar pezh a vo mat ouzh ho taoulagad. Met d'ar baotred-mañ ne reot netra, peogwir ez int deuet e goudor va zoenn". ⁹Hag e lavarjont : "Skarzh alese !", hag e lavarent : "Unan nevez-deuet amañ a raio al lezenn ? Ac'hanta ! Droug a raimp dit e-lec'h dezho !" Hag int da waskañ war an den, war Lot, meurbet, darbet dezho drailhañ an nor. ¹⁰Met kas a reas ar wazed o dorn da sachañ Lot daveto en ti, hag an nor a brennjont. ¹¹Hag ar wazed a oa war dreuzoù an ti, a voe skoet dall, eus ar bihanañ betek ar brasañ, hag e skuizhjont o klask toull an nor. ¹²Hag e lavaras ar wazed da Lot : "Piv c'hoazh ac'h eus amañ ? Ur mab-kaer, da vibien, da verc'hed, ha kement hini ac'h eus e kêr, o

c'has ac'halen, ¹³ma tistrujimp al lec'h-mañ, rak bras eo ar c'harmadeg war o c'hont dirak an Aotrou, hag en deus hor c'haset an Aotrou d'o distrujañ". ¹⁴Hag ez eas Lot da gomz ouzh e vibien-kaer, prometet d'e verc'hed, hag e lavaras : "Savit ! Kit eus al lec'h-mañ, rak distrujañ a ra an Aotrou ar gêr !" Met bez' e voe ur mousc'hoarzh e daoulagad e vibien-kaer.

¹⁵Evel ma save ar beure, an Aelez a bouezas war Lot en ur lavarout : "Sav ! Kemer da wreg ha da ziv verc'h en em gav amañ gant aon na vefec'h tapet dindan gastiz ar gêr-mañ".

¹⁶Evel ma chome Lot da dermal, e krogjont en e zorn hag e dorn e wreg, hag e dorn e verc'hed, dre m'en devoa Doue truez outañ. Hag e tegasjont anezhañ er-maez eus kêr.

¹⁷Hag e-keit ha m'edont ouzh o c'has er-maez, e lavarjont : "Diwall ! Savete da vuhez ! Na zistro ket da sellout a-dreñv da gein, ha na chom ket kennebeut er blaenenn. Tec'h d'ar Menez gant aon da vezañ skubet kuit".

¹⁸Lot a respontas : "Ne rin ket da ! Va Aotrou ! ¹⁹Kavet en deus da servijer gras dirak da zaoulagad, ha bras eo an drugarez ac'h eus diskouezet em c'heñver o lezel va buhez ganin. Met ne c'hellan ket tec'hout d'ar Menez gant aon da vezañ tizhet gant ar gwalleur ha da vervel.

²⁰Sell ! Amañ ez eus ur gêr, ur gêr vihan, tost a-walc'h din da dec'hout, betek enni buan-ha-buan. Va lez da dec'hout betek enni - ken bihan evel ma-z eo - hag e savetein va buhez".

²¹Hag hemañ a lavaras dezhañ : "Mat eo ! reiñ a ran dit da c'houlenn ; ne zistrujin ket ar gêr a gomzez diwar he fenn. ²²Hast buan tec'hout di, rak ne c'hellan ober mann ebet ken na vi erru eno".

Setu perak ez eo anvet ar gêr-se Soar.

²³Edo an heol o sevel war an douar, pa-z antreas Lot e Soar.

²⁴Ha Doue a skuilhas war Sodoma ha Gomora ur glav-souf'r ha tan, eus an Neñvoù.

²⁵Diskar a reas ar c'hêriou-se hag ar gompezenn a-bezh, gant an holl dud a oa o chom er c'hêriou, ha glazur an douar.

19, 21 Reiñ a ran dit da vennad, bez dinez'h = heb. sevel a ran da zremm.

19, 22 Soar a denn d'an anv-gwan 'bihan' er werzad 20 (c'hoari gerioù evel-se a vez alies en heb.).

19, 26 Bremañ c'hoazh e tiskouezer reier e stumm peulioù delwennou, anvet gwreg-Lot, ki-Lot h. a..

19, 38 Evel-se e rae an Hebreed goap ouzh Moabiz hag Amoniz, a oa bastarded o daou hendad.

²⁶Met sellout a reas gwreg Lot war he lerc'h, hag e teuas da vezañ ur piler-holen.

²⁷Sevel a reas Abraham beure-mat da vont d'al lec'h ma oa en em zalc'het en e sav dirak an Aotrou Doue. ²⁸Ur sell a reas etrezek Sodoma ha Gomora hag an holl blaenenn hag e welas e save moged diwar an douar evel moged ur forn. ²⁹Evel-se, pa zistrujas Doue kêriou ar blaenenn, en devoe soñj eus Abraham, hag e tennas Lot eus a-greiz an distruj, p'edo o tistrujañ ar c'hêriou e-lec'h m'edo Lot o chom.

³⁰Pignat a reas Lot eus Soar da chom war ar menez, hag e ziv verc'h gantañ, rak aon en devoa da chom e Soar. Chom a reas en ur c'hev, eñ hag e ziv verc'h. ³¹Hag e lavaras an hini henañ d'an hini yaouankañ : "Hon tad a zo kozh, ha n'eus den er vro da zont davedomp evel ma-z eo ar c'hustum dre-holl war an douar. ³²Deus ! Mezvomp hon tad gant gwin, hag e kouskimp gantañ, hag e roimp buhez, dre hon tad, da vugale".

³³Hag e rojont da evañ d'o zad gwin en noz-se. Hag ez eas an hini henañ da gousket gant he zad, hep gouzout dezhañ pa c'hourvezas-hi, na pa savas. ³⁴Hag antronoz e lavaras an hini henañ d'an hini yaouankañ : "Kousket em eus dec'h gant va zad, lakaomp-eñ da evañ gwin c'hoazh fenez, hag ez i da gousket gantañ, hag e roimp buhez, eus hon tad, da vugale".

³⁵Hag int o reiñ da evañ c'hoazh en noz-se d'o zad, gwin. Hag en em lakaas an hini yaouankañ da gousket gantañ, hep gouzout dezhañ, na pa c'hourvezas-hi na pa savas.

³⁶Hag o devoa koñsevet div verc'h Lot diouzh o zad. ³⁷Hag e c'hanas an hini henañ ur mab, a c'halvas Moab : hemañ hendad Moabiz betek hiziv. ³⁸An hini yaouankañ a c'hanas ur mab, a c'halvas Ben-Ami, a zo hendad mibien Amon betek hiziv.

Abraham e ti Abimelek.

20 ¹Hag e loc'has alese Abraham evit bro an Negev, evit chom etre Kadesh ha Sour, hag e reas e annez e Gerar. ²Hag e lavaras Abraham eus Sara, e wreg : "Va c'hoar eo". Hag e kasas

Abimelek, roue Gerar, tud da dapout Sara.
³Met mont a reas Doue da gaout Abimelek dre huñvre en noz hag e lavaras dezhañ :

"Te a ya da vervel abalamour d'ar wreg ac'h eus tapet : houmañ he deus ur pried !"

⁴Abimelek ha n'en devoa ket tostaet outi, a lavaras : "Aotrou ! Tud reizh ivez a lazhez ? ⁵Daoust ha n'en deus ket lavaret din : va c'hoar eo ? Ha hi ivez a lavare : va breur eo ! Didamall va c'halon, ha naet va daouarn eo em eus graet se". ⁶Hag e lavaras dezhañ an Aotrou dre huñvre : "Gouzout a ran ez eo didamall a galon ec'h eus graet se, hag em eus harzet ouzhit, me ivez, a bec'hiñ ouzhin ; peogwir n'em eus ket da lezet da stekiñ outi. ⁷Bremañ e renti e wreg d'an den-se : ur profed eo, hag e pedo evidout, ma vev. Mar n'he rentez ket avat, gouez e varvi, te hag an holl re a zo dit".

⁸Hag abred savet, Abimelek, d'ar beure, a c'halvas e holl servijerien, hag e kontas an holl draoù-mañ ouzh o divskouarn, hag aon o devoa an dud-se, meurbet. ⁹Hag e c'halvas Abimelek Abraham hag e lavaras dezhañ : "Petra ac'h eus graet deomp ? E petra em boa pec'het a-enep dit ? ha kaset az pefe warnon ha war va rouantelezh ur pec'hed bras ? traoù ha na reer ket ac'h eus graet deomp !" ¹⁰Hag e lavaras Abimelek da Abraham : "Petra e oas en sell da ober gant an dra-se ?" ¹¹Hag e lavaras Abraham : "Lavarout a raen : N'eus ket a zoujañs Doue el lec'h-mañ, ha va lazhañ a raint abalamour d'am gwreg. ¹²ha neuze, gwir eo ez eo va c'hoar : merc'h va zad eo, hep bezañ merc'h d'am mamm, hag em eus bet-hi da wreg. ¹³Evel m'o deus va c'haset an doueoù da gantreal eus ti va zad, em eus lavaret dezhi : Setu ar c'hras a ri din e kement lec'h ma-z aimp : lavar diouzhin : va breur eo". ¹⁴Hag e kerc'has Abimelek deñved ha saout, servijerien ha mitizhien, hag o roas da Abraham en ur rentañ dezhañ Sara, e wreg. ¹⁵Hag e lavaras Abimelek : "Emañ va bro dirazout ; lec'h ma plijo dit e chomi". ¹⁶Ha da Sara e lavaras : "Reiñ a ran mil bezh-arc'hant d'az preur : se a vo dit ur gouel-daoulagad evit an holl re a zo ganit, hag eus pep tra ez out didamall".

¹⁷Hag e pedas Abraham Doue, hag e pareas Doue Abimelek, e wreg hag e vitizhien, hag o devoe bugale, ¹⁸rak klozet 20. ¹⁶ 'Eus pep tra ez out didamall' : ster diasur. 20, 18 Ar mammgoù.

en devoa an Aotrou ar mammoù e ti Abimelek abalamour da Sara, gwreg Abraham.

Ganedigezh Izaag, Ismael argaset. Emglev gant Abimelek.

21 ¹An Aotrou a weladennas Sara evel m'en devoa lavaret ; ober a reas an Aotrou evit Sara ar pezh en devoa prometet. ²Hag o vezañ koñsevet e c'hanas Sara da Abraham ur mab eus e gozhni, d'ar mare m'en devoa prometet dezhañ Doue. ³Hag e c'halvas Abraham ar mab ganet dezhañ, ganet dezhañ gant Sara : Izaag. ⁴Hag ec'h amdroc'has Abraham Izaag, e vab, oadet a eizh deiz, evel m'en doa gourc'hemennet dezhañ Doue. ⁵Hag Abraham a oa kant vloaz pa voe ganet dezhañ Izaag, e vab.

⁶Lavaret he devoa Sara :

"Ober a ra din c'hoarzhin, Doue ! Pa vo klevet se, e vo graet fent ganin !"

⁷Hag e lavaras : "Piv en dije kontet da Abraham e vije bet maget mibien gant Sara ?

Koulskoude em eus ganet ur mab eus e gozhni !"

⁸Ar bugel a greskas hag a voe dizonet ; hag e reas Abraham ur pred bras en deiz ma voe dizonet Izaag. ⁹Sara a welas mab Agar, an Egiptadez, o c'hoari gant Izaag he mab an hini he devoa ganet da Abraham. Hag e lavaras da Abraham : ¹⁰"Kas kuit ar vatezh-se hag he mab, evit na vo ket heritour mab ar vatezh-se gant va mab, gant Izaag".

¹¹Displijout a reas kenañ da Abraham ar c'homzoù-se diwar-benn e vab.

¹²Met Doue a lavaras da Abraham : "Arabat dit kaout poan-spered abalamour d'ar paotr bihan ha d'az matezh. N'eus forzh petra a lavaro dit Sara, selaou he mouezh, rak en Izaag eo e kendalc'ho lignez da anv-te ; ¹³met gant mab ar vatezh e rin ivez ur bobl vras, rak da vad eo".

¹⁴Abraham a savas beure-mat hag a gemeras bara hag ur sac'had-dour hag o roas da Agar ; lakaat a reas dezhi war he skoaz ar bugel ha neuze e kasas anezhi kuit. Mont a reas da gantren dre ouelec'h Beer-Sheba.

¹⁵Pa voe diviet an dour er sac'h-lêr, e taolas 21, 6 Izaag = c'hoarzh e vo, graet e vo fent.

ar bugel dindan ur bod, ¹⁶ hag ez eas da azezañ pelloc'h war-hed un tenn-gwareg. Rak lavarout a rae : "Gant na welin ket ar bugel o vervel !" hag ez eas en he c'hoazez keñver-ha-keñver gantañ. Hag e savas he mouezh da leñvañ.

¹⁷ Doue a glevas mouezh ar paotr bihan, hag Ael Doue a huchas war Agar eus an Neñvou hag a lavaras dezhi : "Petra a zo ganit, Agar ? Arabat dit kaout aon, rak klevet en deus Doue mouezh an hini bihan e-lec'h m'emañ. ¹⁸ Sav ! Kemer ar bugel ha krog ennañ gant da zorn, rak ur bobl vras a rin-me gantañ".

¹⁹ Doue a zigoras dezhi he daoulagad hag e welas ur puñs-dour ; mont a reas da gargañ he sach-dour hag e roas da evañ d'ar bugel.

²⁰ Ha Doue a voe gant ar bugel ; kreskiñ a reas hag e chomas er gouelec'h, hag e voe ur gwareger. ²¹ Edo e vamm e gouelec'h Paran, pa gemeras evitañ e vamm ur wreg eus bro Egipt.

²² D'ar mare-se e komzas Abimelek, ha Pikol, jeneral e arme, ouzh Abraham, o lavarout : "Doue a zo ganit e kement tra a rez !" ²³ Ha bremañ, tou din, dre Zoue, amañ, n'am zouelli ket, na va c'herentiezh na va lignez. Diouzh ar c'hras am eus graet ez-keñver e ri em c'heñver, hag e-keñver ar vro emañ enni". ²⁴ Hag e lavaras Abraham : "Touiñ a ran !" ²⁵ Met rebechoù a reas Abraham da Abimelek a-zivout ur puñs-dour o devoa laeret mevelien Abimelek. ²⁶ Hag e lavaras Abimelek : "N'ouzont ket piv en deus graet an dra-se ; n'az poa ket kontet se din ha me va-unan n'em boa klevet netra ken eo hiziv". ²⁷ Hag e tapas Abraham deñved ha saout, hag o roas da Abimelek, hag e tivizjont o-daou un emglev. ²⁸ Met lakaat a reas Abraham seizh dañvadez a-gostez. ²⁹ Hag e lavaras Abimelek da Abraham : "Petra eo ar seizh dañvadez-se a lakaez a-gostez ?" ³⁰ Hag e lavaras : "Seizh dañvadez a zegemeri eus va dorn abalamour din da gaout un testiñ em boa kleuzet ar puñs-se". ³¹ Setu perak eo bet galvet al lec'h-se Beer-Sheba, rak eno o devoa touet o-daou, ³² hag e tivizjont un emglev e Beer-Sheba. Hag e savas

Abimelek, ha Pikol, jeneral e arme, da zistreiñ da vro ar Filistiz. ³³ Hag e plantas ul lornenn e Beer-Sheba hag e pedas eno anv an Aotrou Doue peurbadus. ³⁴ Hag e chomas Abraham e bro ar Filistiz deizioù niverus.

Aberzh Izaag.

22 ¹ Ha setu, goude an darvoudoù-mañ, Doue a amprouas Abraham en ur lavarout dezhañ : "Abraham !" Hag eñ da respont : "Setu me amañ !"

² Kemer da vab, da bennhêr hag a garez a-greiz-kalon, Izaag, ha kae da vro Morija, hag eno e kinnigi anezhañ en holokost war ar menez a ziskouezin dit".

³ Abraham eta, a savas a-raok an deiz, a sternias e azen hag a gemeras gantañ daou eus e servijerien hag e vab Izaag. Faoutañ a reas koad an holokost hag e kemeras e hent etrezek al lec'h en devoa lavaret an Aotrou Doue dezhañ.

⁴ D'an trede deiz, Abraham, o vezañ savet e zaoulagad, a welas al lec'h eus a bell.

⁵ Abraham a lavaras d'e servijerien : "Chomit amañ gant an azen. Me hag ar bugel a yelo betek du-hont ; azeuliñ a raimp hag e tistroimp d'ho kaout".

⁶ Abraham a gemeras neuze ar c'hoad evit an holokost hag hel lakaas war gein e vab Izaag ; neuze e kemeras e-unan an tan hag ar gontell, hag e kerzhjont o-daou a-gevret.

⁷ Izaag o komz ouzh e dad Abraham, a lavaras dezhañ : "Va zad !" Hag hemañ a respontas : "Ya, va Mab !" "Ac'hanta, eme Izaag, setu amañ an tan hag ar c'hoad, met pelec'h emañ an Oan evit an holokost ?"

Abraham a respontas : ⁸ "Doue eo a bourchaso an Oan evit an holokost, va mab".

⁹ P'en em gavjont el lec'h en devoa Doue diskouezet dezhañ, Abraham a savas un aoter, a renkas ar c'heuneud ha neuze a stagas e vab Izaag, hag hel lakaas war an aoter, war-benn ar c'heuneud.

¹⁰ Abraham a astennas e zorn hag a dapas ar gontell evit aberzhiñ e vab.

¹¹ Met Ael an Aotrou Doue her galvas eus an Neñv hag a lavaras : "Abraham !

21, 12 Na vez ket chalet, ger-ha-ger : gant na vo ket fall ez taoulagad.

21, 28 Eus ar re e oa o paouez tapout. Heb. 'son' a dalvez war-un-dro deñved ha givri.

21, 31 C'hoari gerioù en heb. Etre 'seizh' ha 'touiñ', hevelep gwrizienn.

21, 34 Diouzh Filistiz eo e teu anv Palestina.

22, 9 Alese an dro-lavar yuzev : 'Ereadurezh Izaag' evit 'sakrifis Izaag'.

Abraham !" Hag hemañ a respontas : "Setu me amañ !"

¹² An Ael a lavaras :

"Arabat dit astenn da zorn war ar bugel, nag ober droug dezhañ. Bremañ ec'h ouzon e toujez Doue : n'ac'h eus ket nac'het ouzhin da vab, da bennhêr".

¹³ Hag Abraham a savas e zaoulagad, ha setu e oa ur maout luziet e gerniel en ur bod-strouezh. Neuze ez eas Abraham da dapout ar maout hag e kinnigas anezhañ en holokost e plas e vab.

¹⁴ Abraham a anvas neuze al lec'h-se "Doue a bourchas" e doare ma lavarer hiziv : "War ar Menez, Doue a bourchas".

¹⁵ Evit an eil gwech e krias Ael an Aotrou eus an Neñv da Abraham, hag e lavaras :

¹⁶ "Touiñ a ran drezon va-unan - lavar an Aotrou - penaos pa 'c'h eus graet kement-se, ha pa n'ac'h eus ket espernet da vab, da bennhêr, ¹⁷ me az kargo a vennozhioù, hag a lakaio da lignez da greskiñ evel stered an neñv, evel an traezh a zo war vord ar mor. Hag e perc'heno da lignez dorioù hec'h enebourien.

¹⁸ Hag holl bobloù an douar a vo benniget dre da lignez, o vezañ m'ac'h eus sentet ouzh va mouezh".

¹⁹ Neuze e tistroas Abraham da gaout e servijerien.

Sevel a rejont hag asambles e tistrojont da Veer-Sheba, hag eno e chomas Abraham.

²⁰ Ha setu, goude an darvoudoù-mañ, e voe roet ur c'heloù da Abraham, lavaret dezhañ : Roet he deus Melka, hi ivez, bugale da Nac'hor, da vreur : ²¹ Ous, an hini henañ, Bouz, e vreur, Kamouel, tad Aram, ²² Kased, Azo, Feldas, Iedlaf, ha Batouel, ²³ a engehentas Rebeka. An eizh-mañ eo he doa ganet Melka da Nac'hor, breur Abraham. ²⁴ E adwreg, hec'h anv Reuma, he doa ganet Tabea, Gaham, Tahas, ha Maac'ha.

Ur bez prenet en Hebron.

23 ¹ Bevañ a reas Sara betek an oad a gant seizh vloaz warn-ugent ;

² Mervel a reas e Kiriat-Arbac'h, da lavarout eo Hebron, e bro Ganaan, Abraham a yeas d'ober kañv da Sara ha da

22, 17 Dorioù, d l e kêrioù.

23, 8 Heb. Ma-z eo gant hoc'h ene, ma-z eo (gant) ho youl.

ouelañ dezhi.

³ Pa savas Abraham eus a-gichen an hini varv ez eas da gomz ouzh mibien Het :

⁴ "Estren hag ostiziad ez on-me en ho touez, emezañ. Roit din plas ur bez ma c'hellin sebeliañ va hini varv".

⁵ Hag e respontas mibien Het da Abraham, o lavarout dezhañ : ⁶ "Selaou ouzhomp, Aotrou : Ur priñs Doue ez out en hon touez ! Dibab ur bez eus hor re evit beziañ da hini varv. Den ebet ac'hanomp ne zinac'ho e vez ouzhit evit beziañ da hini varv".

⁷ Hag e savas Abraham, hag e stouas dirak pobl ar vro, dirak mibien Het. ⁸ Hag e komzas outo, o lavarout : "Ma teurvez ganeoc'h e vo beziet va hini varv a-zirazon, va selaouit ; pouezit evidon war Efron, mab Seor, ⁹ hag e roio din kev Mac'hpela a zo dezhañ hag a zo e penn e bark ; evit ar gont arc'hant rez her roio, din da gaout en ho touez ur bez". ¹⁰ Efron a oa en e goazeg e-touez mibien Het, hag e respontas Efron an Hitiad da Abraham,

ouzh divskouarn mibien Het, holl deuet betek dor kêr, o lavarout : ¹¹ "Nann da ! Aotrou ! Selaou ouzhin ! Ar park-se a roan dit gant ar c'hev a zo ennañ : dit her roan, dirak daoulagad mibien va fobl her roan dit evit beziañ da hini varv".

¹² Hag e stouas Abraham dirak pobl ar vro, ¹³ hag e komzas ouzh Efron, ouzh divskouarn pobl ar vro, en ur lavarout : "Teurvez selaou ouzhin ! Reiñ a rin arc'hant ar park : hen degemer diganin, hag e lakain er bez va hini varv eno". ¹⁴ Hag e respontas Efron da Abraham, o lavarout dezhañ : ¹⁵ "Aotrou, selaou ouzhin ! Ur pezh douar a bevar c'hant pezh arc'hant etrezon-me ha te, petra eo se ? Laka da hini varv er bez !"

¹⁶ Selaou a reas Abraham ouzh Efron, hag e pouezas Abraham da Efron an arc'hant a oa bet divizet ouzh divskouarn mibien Het : pevar c'hant pezh arc'hant, diouzh feur ar varc'hadourien.

¹⁷ Hag e teuas park Efron, a oa e Mac'hpela rag-cnep da Vambre, ar park hag ar c'hev a oa ennañ hag an holl wez a oa er park betek e harzoù tro-dro, ¹⁸ da vezañ da Abraham e perc'henniez ouzh daoulagad

23, 19 Mamre hag Hebron hiziv a zo daou lec'h distag. En Hebron emañ Mac'hpela bremañ, ma kaver eno bezioù Abraham, Izaag, Jakob hag o gwregel, ha Jozef.

mibien Het, deuet holl betek dor kêr.

¹⁹Goude neuze, Abraham a vezias Sara, e wreg er vougev e tachenn-douar Mac'hpela a-dal da Vambre, da lavarout eo Hebron, e bro Ganaan. ²⁰Hag e teuas ar park hag ar vougev a zo ennañ da Abraham, bet e perc'henniezh evel bez digant mibien Het.

Eured Izaag gant Rebeka.

24 ¹Abraham a oa kozh, aet da vat war an oad, hag an Aotrou Doue en devoa benniget anezhañ e kement tra en devoa graet.

²Setu ma lavar Abraham da servijer koshañ e di, hag en devoa ar garg eus e holl vadoù : "Laka da zorn dindan va morzhed, ³hag e rin touiñ dit dre an Aotrou, Doue an Neñvoù ha Doue an Douar, na gemer ket evit va mab ur wreg a-douez merc'hed Kanaaniz emañ o chom en o zouez. ⁴Met mont a ri d'am bro, d'am c'herentiezh hag e kemerer ur wreg evit va mab Izaag".

⁵"Marteze, eme ar servijer dezhañ, ne fello ket d'ar vaouez dont d'am heul betek ar vro-mañ : daoust ha ret e vo din kas da vab en-dro d'ar vro ma-z out deuet anezhi ?"

⁶Met Abraham a respontas : "Diwall mat da gas va mab di en-dro ! ⁷An Aotrou, Doue an Neñvoù hag en deus va zennet eus ti va zad, hag eus bro va c'herentiezh, hag en deus komzet ouzhin, hag en deus touet din, o lavarout : d'az lignez e roin an douar-mañ. hennezh a gaso e Ael dirazout hag e kemerer ur wreg d'am mab alese. ⁸Ha ma ne fell ket d'ar vaouez dont war da lerc'h e vi kuit eus al le-douet-mañ ; met va mab na gasi ket du-hont".

⁹Hag e lakaas ar servijer e zorn dindan morzhed Abraham, e aotrou, hag e tousas dezhañ evit an dra-se.

¹⁰Hag e kemeras ar servijer dek kañval, eus kañvaled e aotrou, hag ez eas, traoù gwellañ e aotrou etre e zaouarn, hag e loc'has evit mont etrezek Aram Naharaim.

¹¹Hag e taoulinas ar c'hañvaled er-maez eus kêr, e-kichen ur puñs dour da goulz an abardaez, d'ar mare ma teu ar merc'hed da buñsañ, ¹²hag e lavaras : "Aotrou, Doue va aotrou Abraham, bez, mar plij, em raok hiziv ! Gra ur vadelezh e-keñver va aotrou Abraham ! ¹³Setu-me amañ e-tal ar feunteun dour. Merc'hed tud kêr a zeuio da

buñsañ dour. ¹⁴Ar plac'h yaouank ma lavararin dezhi : Soubl, mar plij, da bicher, ma evin, hag a lavaro : Ev ! Ha d'az kañvaled e roan ivez da evañ, hounnezh ac'h eus tonket evit da servijer Izaag. Dre-se e ouezin e rez ur vadelezh e-keñver va aotrou".

¹⁵N'en devoa ket c'hoazh peurechuet da gomz, ha setu Rebeka o tont : homañ a oa ur verc'h da Vatouel, mab Melka, gwreg Nac'hor, breur Abraham, hag he ficher war he skoaz. ¹⁶Ar plac'h yaouank a oa brav da welout, meurbet, ha gwerc'hez ; paotr ebet n'en devoa hec'h anavezet. Diskennet d'ar feunteun, e kargas he ficher hag e teuas war-laez. ¹⁷Neuze e teredas ar servijer d'he c'haout hag e lavaras : "Ul lonkadenn, mar plij ! ur banne dour eus da bicher !" ¹⁸Hag hi da lavarout : "Ev, aotrou". Ha buan e tiskennas he ficher war he dorn hag e roas dezhañ da evañ. ¹⁹P'he devoe echu da reiñ dezhañ, e lavaras : "Evit da gañvaled ivez e puñsan, ken o devo peur-ebet !" ²⁰Ha buan e tiskargas he ficher el laouer, hag e redas c'hoazh betek ar puñs da dennañ, hag e tennas evit e holl gañvaled. ²¹An den a estlamme outi, dilavar, oc'h en em c'houlenn hag-eñ e rofe chañs an Aotrou d'e veaj, pe ne rafé ket.

²²Echuet gant ar c'hañvaled da evañ, e kemeras an den ur walenn aour, ur "beka" he fouez, ha div dro-vrec'h evit hec'h arzornioù : dek pezh aour o fouez. ²³Hag e lavaras : "Merc'h piv out-te ? Disklêr se din, mar plij ! Ha bez' ez eus e ti da dad lec'h deomp da lojañ ?" ²⁴Hag e lavaras dezhañ : "Merc'h da Vatouel on-me, a zo mab Melka, ganet ganti da Nac'hor". ²⁵Hag e lavaras dezhañ : "Plouz ha foenn e-leizh a zo du-mañ ha lec'h da lojañ". ²⁶Hag e stouas an den evit azeuliñ an Aotrou, ²⁷hag e lavaras : "Benniget ra vo an Aotrou, Doue va aotrou Abraham, ha n'en deus ket dilamet e drugarez nag e fealded digant va aotrou ! Em beaj en deus va renet an Aotrou da di breudeur va aotrou !"

²⁸Hag e redas ar plac'h yaouank da gemenn da di he mamm an darvoudoù-mañ.

²⁹Ha Rebeka he devoa ur breur anvet Laban ; redek a reas Laban etrezek an den er-maez, d'ar feunteun. ³⁰Pa welas ar walenn hag an troioù-brec'h war zaouarn e c'hoar, pa glevas komzoù Rebeka e c'hoar o lavarout : "Evel-hen en deus komzet

ouzhin an den-mañ", ez eas betek an den a oa chomet e-kichen ar c'hañvaled e-tal ar feunteun, ³¹ hag e lavaras : "Deus, benniget gant an Aotrou ! Perak e chomez er-maez ? Kerc'hnet em eus an ti, ha lec'h a zo evit ar c'hañvaled". ³² Hag ez eas an den en ti, ha disterniet ar c'hañvaled, e voe roet plouz ha foenn d'ar c'hañvaled, ha dour da walc'hiñ e dreid ha treid an dud a oa gantañ, ³³ ha lakaet dirazañ da zebriñ. Met lavarout a reas : "Ne zebrin ket kent bezañ lavaret va c'hefridi !" Hag e voe lavaret dezhañ komz, ³⁴ hag e lavaras : "Ur servijer da Abraham on-me. ³⁵ An Aotrou en deus benniget va aotrou, dreist, e lakaet bras, roet dezhañ deñved, saout, arc'hant, aour, servijerien, mitizhien, kañvaled hag ezen. ³⁶ Ganet he deus Sara, gwreg va aotrou, ur mab d'am aotrou, goude ma oa kozh, hag en deus roet dezhañ holl pezh en devoa. ³⁷ Hag en deus graet din va aotrou touiñ o lavarout : Ne gemeri ket ur wreg evit va mab a-douez merc'hed Kanaaniz, emaoomp o chom en o bro. ³⁸ Hogen da di va zad ez i davet va c'herentiez, da gerc'hat ur wreg d'am mab. ³⁹ Hag em eus lavaret d'am aotrou : Marteze ne zeuio ket ar plac'h war va lerc'h, ⁴⁰ hag en deus lavaret din : An Aotrou, am eus kerc'hnet dirazañ a gaso e Ael ganit hag a roio chañs d'az peaj ! Kerc'hat a ri ur wreg evit va mab eus va c'herentiez, eus ti va zad. ⁴¹ Neuze e vi kuit eus al le touet din, pa vi bet em c'herentiez, ha zoken ma ne vez ket roet dit, e vi kuit eus al le touet din. ⁴² Hag erruet hiziv e-tal ar feunteun, em eus lavaret : Aotrou, Doue va aotrou Abraham, ma roez chañs d'ar veaj emaoen o vont ganti, ac'hanta ! ⁴³ Emaon e-tal ar feunteun dour-mañ, hag ar plac'h yaouank a zeuio da buñsañ, hag e lavar in dezhi : Ro din da evañ ur banne dour eus da bicher, ⁴⁴ hag e lavaro din : Ev ! Hag evit da gañvaled e tennin ivez, hounnezh a vo ar plac'h tonket gant an Aotrou evit mab va aotrou. ⁴⁵ N'em boa ket echu da gomz em c'halon, ha setu Rebeka o tont, he ficher ganti war he skoaz, o tiskenn d'ar feunteun, da buñsañ. Hag e lavar in dezhi : "Ro din da evañ, mar plij !" ⁴⁶ Ha buan e tiskennas he ficher diwar he skoaz, hag e lavaras : "Ev ! Ha d'az kañvaled ivez e roin da evañ". Hag em evet, ha d'ar c'hañvaled ivez he deus roet. ⁴⁷ Ha me da c'houlenn outi, o

24, 63 Gerc'hat evit ger : pa dro an abardaez.

lavarout : Merc'h da biv out-te ? Hag hi da lavarout : Merc'h da Vatouel, mab Nac'hor, ganet dezhañ gant Melka. Neuze em eus lakaet ar walenn-mañ ouzh he fri, an troioù-brec'h-mañ ouzh he daouarn. ⁴⁸ Ha stouet, em eus azeulet an Aotrou, benniget an Aotrou, Doue va aotrou Abraham, en devoa va renet en hent mat da gerc'hat merc'h breur va aotrou evit e vab. ⁴⁹ Ha bremañ, ma fell deoc'h diskouez trugarez ha reizhder e-keñver va aotrou, hen disklêrit din a-hent-all, hel lavarit din ivez, ma troin diouzhoc'h a-zehou pe a-gleiz. ⁵⁰ Laban ha Batouel a respontas : "Eus an Aotrou e teu kement-mañ ; ne c'hellomp ket lavarout dit ez eo mat pe fall. ⁵¹ Setu Rebeka dirazout : kemer anezhi ha kae, ha ra vezo pried da vab da vestr evel m'en deus lavaret an Aotrou". ⁵² Kerkent ha ma klevas servijer Abraham o c'homzoù, ec'h azeulas hag e stouas d'an douar dirak an Aotrou ⁵³ hag e tispakas ar servijer traoù arc'hant, traoù aour, ha dilhad, a roas da Rebeka, ha donezonou, a roas d'he breur ha d'he mamm. ⁵⁴ Hag e tebrjont hag evjont, eñ hag an dud a oa gantañ. Ha nozvezhiet eno, e savjont abred ; hag e lavaras : "Va lezit da vont davet va aotrou !" ⁵⁵ Met lavarout a reas he breur hag he mamm : "Chom a raio ar plac'h yaouank ganeomp ur bloaz pe dek devezh, ha goude ez ay !" ⁵⁶ Hag e lavaras dezho : "N'am daleit ket ! An Aotrou a ro chañs d'am beaj ! Va lezit da vont da di va aotrou !" ⁵⁷ Hag e lavarjont : "Galvomp ar plac'h yaouank ha goulennomp hec'h ali !" ⁵⁸ Gervel a rejont Rebeka ha lavarout dezhi : "Ha mont a ri gant an den-mañ ?" Respont a reas : "Mont a rin". ⁵⁹ Lezel a rejont Rebeka o c'hoar, hag he magerez ganti, da vont gant servijer Abraham hag e dud. ⁶⁰ Bennigañ a rejont Rebeka, o lavarout dezhi : "O Rebeka, hor c'hoar, ra zeui da vezañ miliadoù a zek-miliadoù, ha ra berc'heno da ziskennadur dor da enebourien". ⁶¹ Sevel a reas Rebeka gant he servijerezed ha pignat war gein ar c'hañvaled evit mont da heul an den. Ar servijer a gemeras Rebeka gantañ hag a yeas kuit. ⁶² Izaag a oa distro diouzh puñs Lac'hai-Roi hag e oa o chom e bro an Negev. ⁶³ Aet e oa Izaag da brederiañ war ar maez war-dro serr-noz pa savas e zaulagad hag e

welas kañvaled o tont. ⁶⁴Rebeka a savas ivez he daoulagad hag a welas Izaag ; diskenn a reas diwar gein he c'hañval. ⁶⁵Lavarout a reas d'ar servijer : "Piv eo an den-se o tont er maeziou en arbenn deomp ?" Ar servijer a lavaras : "Hennezh eo va mestr !"

Neuze e kemeras Rebeka he gouel hag en em c'holoas ganti. ⁶⁶Ar servijer a gontas da Izaag kement tra en devoa graet. ⁶⁷Izaag a gasas Rebeka betek telenn Sara e vamm. Kemer a reas Rebeka da vezañ e wreg, hag e karas anezhi, hag Izaag a voe frenalzet diouzh marv e vamm.

Marv Abraham. Esaou ha Jakob.

25 ¹Hag adarre e kemeras Abraham ur wreg, hec'h anv Ketoura, ²a c'hanas dezhañ Zamran, Ieksan, Madan, Madian, Iesbok ha Soua. ³Ieksan en devoe Saba ha Dedan. Mibien Dedan a voe an Asouriz, Latousiz ha Leommiz. ⁴Bugale Madian a voe : Efa, Ofer, Henoc'h, Abida hag Eldaa : aze holl bugale Ketoura.

⁵Reiñ a reas Abraham kement tra en devoa da Izaag. ⁶Da vugale e adwraze, reoù Abraham, e roas Abraham donezonou ouzh o c'has kuit a-gichen Izaag e vab, e-keit ha ma oa bev, d'ar Reter, da vro ar Reter.

⁷Hag e voe bloavezhioù buhez Abraham, ar re a vevas kant pemzek vloaz ha tri-ugent. ⁸Dianalañ ha mervel a reas Abraham en ur gozhni vat, kozh ha bet e walc'h, hag e voe unanet ouzh e hendadoù. ⁹Beziet e voe gant Izaag hag Ismael, e vibien, e kev Mac'hpela eus park Efron, mab Seor an Hitiad, a oa rag-enep Mambre, ¹⁰er park en devoa prenet Abraham digant mibien Het. Eno e voe beziet Abraham ha Sara e wreg. ¹¹Goude marv Abraham e vennigas Doue Izaag e vab, hag e chomas Izaag e-kichen puñs Lahai-Roi.

¹²Setu diskennidi Ismael, mab Abraham, an hini a c'hanas Agar an Egiptadez, matezh Sara, da Abraham : ¹³setu anvioù mibien Ismael, o anvioù dre gerentiezh : mab-henañ Ismael Nabaiot, ha Kedar, Adbeel, Mabsam, ¹⁴Masma, Douma, Masa, ¹⁵Hadad, Tema, Ietour, Nafis ha Kedma. ¹⁶Setu mibien Ismael, sed o

25, 8 d.l.e. marvet.

25, 18 Amañ Ashour n'eo ket Asour / Siria.

25, 22 Ger evit ger : perak ac'honan ?

anvioù, da bep unan e borzh hag e gloz, daouzek priñs poblad. ¹⁷Bez' e voe bloavezhioù buhez Ismael kant seizh vloaz ha tregont, hag e tianalas hag e varvas, hag e voe unanet ouzh e hendadoù. ¹⁸Chom a reas e ziskennidi eus Hevila betek Sour, e reter an Egipt, war hent Ashour. A-dal d'e holl vreudeur en em stalias.

¹⁹Ha setu rummadoù Izaag, mab Abraham. Abraham en devoa bet Izaag. ²⁰Hag Izaag, oadet a zaou-ugent vloaz, en devoa kemeret Rebeka, merc'h Batouel an Aramiad, eus Paddanaran, c'hoar Laban an Aramiad, da wreg. ²¹Pediñ a rae Izaag an Aotrou abalamour d'e wreg, houmañ o vezañ gaonac'h, hag e selaouas outañ an Aotrou, hag e koñsevas Rebeka e wreg. ²²En em dosañ a rae ar vugale en he diabarzh, ken e lavaras : "Ma-z eo se, perak e vevin ?" Hag ez eas da c'houlennata an Aotrou.

²³Hag e lavaras an Aotrou dezhi :

"Div boblad a zo ez kof,

div vroad ; eus da ziabarzh en em zispartiont.

Ur vroad war eben a drec'ho, an hini vrasañ a servijo an hini vihanañ".

²⁴Deuet hec'h amzer da wilioudiñ, setu ma oa gevell en he c'hof. ²⁵An hini a zeuas da gentañ a oa rous, a-grenn evel ur vantell feur, hag e voe galvet e anv, Esaou. ²⁶Da c'houde e teuas e vreur, e zorn krog e seul Esaou, hag e voe galvet e anv, Jakob. Izaag a oa un den a dri-ugent vloaz, pa 'n devoe ar vugale-mañ. ²⁷Kresket ar baotred, e teuas Esaou da vezañ un den gouest da chaseal, ur paotr diwar ar maez, ha Jakob, un den dinec'h, o chom en tinelloù. ²⁸Plijout a rae da Izaag Esaou, rak jiboez a zebre, ha Rebeka a gare Jakob.

²⁹Aozet en devoa Jakob ur meuz, pa erruas Esaou eus ar maeziou, skuizh. ³⁰Hag e lavaras Esaou da Jakob : "Lonkañ a-walc'h a rafen ar rost rous-se, ken skuizh ma-z on !" Setu perak ez eo bet anvet Edom. ³¹Hag e lavaras Jakob : "Gwerzh neuze hiziv da wriou pennhêr din". ³²Hag e lavaras Esaou : "Peogwir ez an da vervel, perak bezañ pennhêr ?" ³³Hag e lavaras Jakob : "Tou se din hiziv !" Hag e touas dezhañ hag e werzhas e wir a bennhêr da Jakob. ³⁴Ha Jakob, o vezañ roet da Esaou

25, 30 Edom =rouz. Ur c'hoari gerioù 'zo aze en heb.. Alese e vo un eil anv evit Esaou, da sk. Jer. 49, 8.10; Ab 26 ; Adl. 2, 4 ha da heul : bro Edomiz pe bugale Esaou.

bara hag ar pladad fer, hemañ a zebras hag a evas, a savas hag a yeas kuit : Fae en devoa graet

Esau war e wirioù pennhêr.

Izaag hag Abimelek.

26 ¹Bez' e voe ur gernez er vro, ouzhpenn ar gernez kentañ a oa bet e deizioù Abraham. Hag ez eas Izaag da gaout Abimelek, roue Filistiz, e Gerar. ²En em ziskouez a reas dezhañ an Aotrou, a lavaras dezhañ : "Arabat diskenn d'an Egipt. Chom er vro a lavarin dit !" ³Chom er vro-mañ hag e vin ganit, ouzh da vennigañ. Dit ha d'az lignez e roin an holl zouarou-mañ, hag e sevenin al le am boa touet da Abraham da dad. ⁴Kresket e vo ganin da lignez evel stered an neñvou, ha roet d'az lignez an holl zouarou-mañ. Hag en em vennigo ez lignez holl bobloù an douar, ⁵peogwir en deus sentet Abraham ouzh va mouezh, ha miret va reolioù, va gourc'hemennou, va setañsoù ha va lezennoù !"

⁶Chom a reas Izaag e Gerar. ⁷Pa veze goulennataet avat gant tud ar vro diwarbenn e wreg, e lavare : "Va c'hoar eo !", aon en devoa da lavarout : va gwreg eo, rak, emezañ, va lazhañ a rafe paotred al lec'h-mañ evit Rebeka, ken koant ma-z eo da welout !" ⁸Hag evel ma astenne eno e zeizioù, setu ma sellas Abimelek, roue Filistiz, dre ar prenestr hag e welas Izaag o c'hoari gant Rebeka, e wreg. ⁹Gervel a reas Abimelek Izaag, hag e lavaras : "Met ! da wreg eo ? perak e lavares : Va c'hoar eo ?" Hag e respontas dezhañ Izaag : "Hel lavarout a raen rak lazhet a-walc'h e vefen en abeg dezhi". ¹⁰Hag e lavaras Abimelek : "Petra ac'h eus graet deomp ? Prest a-walc'h en dije kousket unan eus ar bobl gant da wreg, ha degaset warnomp ur pec'hed !" ¹¹Hag e c'hourc'hemennas neuze Abimelek d'e holl dud, o lavarout : "An hini a stoko ouzh an den-mañ pe ouzh e wreg a varvo !"

¹²Hadañ a reas Izaag e-barzh an douar-mañ, hag en devoe, er bloaz-se, kant kement-all : benniget e oa bet gant an Aotrou, ¹³ha bras e voe an den-mañ ; mont a reas war vrasaat, ken e voe bras-meurbet.

26, 12 Ar verb kaout, evel e brezhoneg, a c'hell talvezout kavout en heb. a-wechoù.

26, 20 Jeu, tabut.

¹⁴Bez' en devoe ur bagad deñved, ur bagad saout, ha mevelien e-leizh ; met gwarizi outañ o devoe Filistiz. ¹⁵An holl buñsoù bet toulet gant mevelien e dad, e deizioù Abraham e dad, a voe stouvet gant Filistiz, karget a c'hrouan. ¹⁶Hag e lavaras Abimelek da Izaag : "Kerzh kuit eus du-mañ ! Kreñvoc'h egedomp ez out, kalz !"

¹⁷Hag ez eas alese Izaag da gampiñ e-kichen froud Gerar, hag e chomas eno.

¹⁸En em lakaat a reas Izaag da doullañ ar puñsoù dour bet toulet e deizioù Abraham e dad, ha bet stouvet gant Filistiz goude marv Abraham, hag e reas dezho anvioù evel ar re en devoa roet dezho e dad.

¹⁹Toullañ a reas mevelien Izaag en draonienn hag e kavjont eno ur puñs dour bev. ²⁰Tabutal a reas mesaerien Gerar gant mesaerien Izaag, o lavarout : "Deomp eo an dour !", ma voe galvet anv ar puñs Esek, rak jeu e oa bet etrezo. ²¹Toulet e voe ur puñs all, gant tabut adarre evitañ, hag e voe galvet e anv Sitna. ²²Digampet alese, e voe kleuzet ur puñs all, ha ne voe ket a dabut evitañ. Hennezh a voe galvet e anv Rehobot,, o lavarout : "Bremañ en deus ledanaet an Aotrou deomp, hag e frouezhimp er vro !"

²³Hag e savjont alese etrezek Beer-Sheba.

²⁴Hag en em ziskouezas dezhañ an Aotrou en noz-se, o lavarout :

"Me eo Doue Abraham, da dad !

Bez dizaon !

Ganit emañ ha da vennigañ a rin, hag e liesain da vugale

abalamour da Abraham, va servijer".

²⁵Hag e savas eno un aoter, hag e pedas en anv an Aotrou, hag e stignas eno e delenn, hag e toullas eno mevelien Izaag ur puñs.

²⁶Hag Abimelek a zeuas d'e gaout eus Gerar, gant Ahouzat, ur mignon dezhañ, ha Pikol, jeneral e arme. ²⁷Hag e lavaras dezho Izaag : "Perak e teuit davedon, c'hwil hag am c'hasae betek va c'has kuit eus du-se ?"

²⁸Hag e lavarjont : "Gwelet hon eus emañ an Aotrou ganit hag e lavaromp : Ra vezo ul ledoued kenetrezomp, etrezomp-ni ha te, ha divizomp un emglev ganit !" ²⁹Ne ri deomp droug ebet, peogwir n'hon eus ket stoket ouzhit, peogwir n'hon eus graet ez keñver nemet vad ha da gaset e peoc'h, ra vezi bremañ benniget gant an Aotrou !"

26, 21 Sitna = enebiezh. gw. Satan = an Eneber.

26, 23 Puñs al le.

³⁰ Ober a reas dezho ur banvez, hag e tebrjont hag ec'h evjont.

³¹ Ha pa savjont antronoz e rejont leoù an eil d'egile, hag e kimiadas diout Izaag, hag ez ejont digantañ e peoc'h. ³² En deiz-se end-eeun, ec'h erruas servijerien Izaag da reiñ keloù dezhañ diwar-benn ur puñs edont o kleuzañ, hag e lavarjont dezhañ : "Kavet hon eus dour !" ³³ Hag e c'halvas anezhañ Sabec. Setu perak ez eo anv ar gêr Beer-Sheba betek hiziv.

³⁴ Bez' e oa Esaou un den a zaou-ugent vloaz pa gemeras da wragez Youdit, merc'h Beeri an Hitiad, ha Basemat, merc'h Elon an Hitiad. ³⁵ Ar re-mañ a roas poan-spered da Izaag ha da Rebeka.

Jakob benniget gant e dad.

27 ¹ Deuet e oa Izaag da vezañ kozh ha teñvalaet e oa e zaoulagad ken ne oa mui evit gwelout. Gervel a reas Esaou e vab henañ, hag e lavaras dezhañ : "Va mab !"

"Setu me amañ", a respontas Esaou.

² Neuze e lavaras e dad dezhañ : "Erru on kozh ha ne ouzon ket devezh va marv.

³ Tap da armoù, da glaouier ha da wareg. Kae war ar maez ha tap din jiboez, ⁴ d'ober din ur pred evel ma plij din ; neuze e tegasi anezhañ din da zebriñ evit ma skuilhin warnout va bennozh a-raok ma varvin".

⁵ Rebeka a glevas komzoù Izaag da Esaou, e vab. Mont a reas Esaou war ar maez da glask jiboez da zegas dezhañ.

⁶ Ha Rebeka a gomzas ouzh Jakob, he mab, o lavarout : ⁷ "Klevet em eus da dad o komz gant Esaou da vreur, o lavarout : "Degas din jiboez d'ober din ur meuz, ha pa 'm bo debret e roin va bennozh dit dirak an Aotrou a-raok mervel. ⁸ Ac'hanta, va mab, selaeou ouzh va mouezh pa gomzan, o reiñ un urzh dit ! ⁹ Kae betek an tropell ha tap alese daou venn-gavr brav, ha me a raio ganto ur meuz d'az tad, seurt a blij dezhañ ! ¹⁰ Te o c'haso d'az tad da zebriñ, evit ma 'z pennigo a-raok e varv".

¹¹ Hag e lavaras Jakob da Rebeka e vamm : "Esaou, va breur, a zo un den blevennek, ha me un den blouc'h. ¹² Moarvat e tastorno ac'hanon va zad hag e vin, ouzh e zaoulagad, un toueller, hag e sachin

warnon mallozh e-lec'h bennozh". ¹³ Met lavarout a reas dezhañ e vamm : "Warnon da vallozh, va mab ! Sent ouzh va mouezh ha kae da gerc'hat se din !" ¹⁴ Hag ez eas da gerc'hat, hag e tegasas d'e vamm, hag e reas e vamm ur meuz evel ma plije d'e dad.

¹⁵ Kemer a reas Rebeka dilhad Esaou, he mab-henañ, ar re vravañ a oa ganti en ti hag e wiskas anezho da Jakob, he mab yaouankañ. ¹⁶ Gant krec'hen ar givri bihan e c'holoas e zaouarn ha kroc'hen noazh e c'houzoug. ¹⁷ Goude-se e lakaas ar meuz c'hwec'h ar bara he devoa aozet, etre daouarn Jakob, he mab. ¹⁸ Hemañ a yeas da gaout e dad hag a lavaras : "Va zad !" Hag e respontas : "Ya ! petra a zo ganit va mab ?"

¹⁹ Jakob a lavaras d'e dad : "Me eo Esaou, da Vab-henañ. Graet em eus evel az poa lavaret din. Sav 'ta ez koazez, ha debr eus va chaseadenn ma skuilhi da vennozh warnon".

²⁰ "Penaos se ? eme Izaag d'e vab. Buan ac'h eus kavet traoù, va mab !"

"Peogwir, eme hemañ, ez eo bet an Aotrou da Zoue a-du ganin".

²¹ "Tosta amañ, eme Izaag da Jakob, ma tastornin ac'hanout. Ha te eo va mab Esaou, pe ned out ket ?"

²² Tostaat a reas Jakob da Izaag, e dad. Hemañ a dastornas anezhañ hag a lavaras : "Ar vouezh eo mouezh Jakob, hag an daouarn, daouarn Esaou".

²³ Ha n' anavezaz ket anezhañ dre ma oa e zaouarn evel daouarn Esaou, e vreur blevennek ; hag e vennigas anezhañ.

²⁴ Neuze e lavaras : "Ha te eo va mab Esaou ?"

"Ya", a respontas Jakob.

²⁵ "Tosta amañ din, eme Izaag, ma tebriñ eus da chaseadenn, va mab, evit ma skuilhin va bennozh warnout".

Tostaat a reas Jakob hag e tebras ; gwin a zegasas dezhañ hag ec'h evas.

²⁶ Neuze e lavaras Izaag, e dad, dezhañ : "Tosta ha pok din, va mab".

²⁷ Tostaat a reas hag e pokas dezhañ. Hag hemañ a santas c'hwec'h e zilhag ; her bennigañ a reas hag e lavaras : "Sell ! C'hwec'h va mab a zo evel c'hwec'h ur park bet benniget gant Doue. ²⁸ Doue da reiñ dit glizhenn an neñvoù ha druzoni an douar, ha kalz a winizh hag a win. ²⁹ Ar broadoù

d'az servijo, ha ra stouo dirazout ar pobloù. Bez mestr war da vreudeur, ra stouo dirazout mibien da vamm ; an hini az milligo, ra vo milliget, hag an hini az pennigo, benniget !"

³⁰A-vec'h ma echue Izaag da vennigañ Jakob, a-boan ma oa aet er-maez Jakob a-zirak Izaag e dad, hag Esaou e vreur o tont eus chaseal. ³¹Ober a reas ivez ur meuz a gasas d'e dad, hag e lavaras d'e dad : "Ra savo va zad da zebriñ eus jiboez e vab, m'am bennigo da ene !" ³²Hag e lavaras dezhañ Izaag e dad : "Piv out-te ?" Hag e lavaras : "Me eo da vab henañ Esaou". ³³Hag e krenas Izaag, spouronet-bras ken e oa, hag e lavaras : "Piv eta a zo bet o chaseal, hag en deus degaset din hag em eus debret a bep tra kent dit erruout, hag em eus e venniget, ha benniget eo gant an Aotrou". ³⁴Pa glevas Esaou komzou e dad, e c'harmas ur c'harmadenn vras ha c'hwerv, ken e reas ; hag e lavaras d'e dad : "Bennig-me ivez, va zad !" ³⁵Met lavarout a reas hemañ : "Deuet eo da vreur dre douellerezh hag en deus tapet da vennozh !" ³⁶Hag e lavaras : "Dre ma-z eo bet galvet e anv Jakob, en deus va distroadet div wech : va gwirioù mab henañ en devoa tapet, ha bremañ en deus tapet va bennozh ! Hogen, emezañ, n'az pefe ket a-gostez evidon ur vennozh ?" ³⁷Hag e respontas Izaag, o lavarout da Esaou : "Mestr am eus e lakaet warnout, e holl vreudeur am eus roet dezhañ da servijerien, a winizh hag a fro em eus e bourvezet. Dit bremañ, petra a roin, va mab ?" ³⁸Hag e lavaras Esaou : "Ur vennozh nemetken az poa, va zad ? Bennig-me ivez, va zad !" Hag e savas Esaou e vouezh da zifronkañ. ³⁹Respont a reas Izaag e dad, o lavarout dezhañ :

"Ya, hep druzoni an douar e vo da chomlec'hioù, hep glizhenn eus an neñv eus krec'h !
⁴⁰Diwar da gleze e vevi, da vreur a serviji ! Met pa vi mestr, e lami kuit e yev diwar da choug !"

⁴¹Digar e voe Esaou e-keñver Jakob goude ar vennozh en devoa roet dezhañ e dad. Lavarout a rae Esaou en e galon : Tostaat a ra deizioù kañv va zad ; neuze e lazhin Jakob, va breur.

27, 36 Evel alies-tre er Bibl eus eus amañ ur c'hoari-gerioù, rak Jakob a dalvez seul.

27, 40 Pe : pa vi o kantren, pe c'hoazh : pa vi o huanadiñ.

⁴²Disklêriet e voe da Rebeka komzou Esaou, he mab henañ, hag e reas gervel Jakob, he mab yaouankañ, hag e lavaras dezhañ :

"Esaou, da vreur, a denno frealz diouzhit ouzh da lazhañ !

⁴³Ha bremañ, va mab, selaou ouzh va mouezh ! Sav ! Tec'h da di Laban, va breur, da Haran !

⁴⁴Chom a ri gantañ ur pennad bennak, ken na vo distanet fulor da vreur ; ⁴⁵tremenet kounnar da vreur a-enep dit hag ankounac'haet gantañ ar pezh ac'h eus graet dezhañ, me a raio kerc'hat ac'hanout alehont. Perak e vefen divugaleet ac'hanoc'h ho-taou er memes deiz ?"

⁴⁶Hag e lavaras Rebeka da Izaag : "Heug am eus ouzh ar vuhez, gant aon rak merc'hed Het, ma kemer Jakob ur wreg a-douez merc'hed a seurt-se, eus merc'hed ar vro-se, perak din bevañ ?"

Huñvre Jakob.

28 ¹Gervel a reas Izaag Jakob, ha, benniget anezhañ, e roas dezhañ urzhioù, o lavarout :

"Na gemer ket ur wreg a-douez merc'hed Kanaan ! ²Sav ! Kae betek Padan-Aran da di Batouel, tad da vamm, da gerc'hat ur wreg a-douez merc'hed Laban, breur da vamm. ³An Doue hollc'halloudek d'az pennigo ; da roio dit frouezh ha kresk, ma vezi ur gumuniezh pobloù, ⁴da roio dit bennozh Abraham, dit ha d'az pugale ganit da gaout ar vro emaoe'h enni, hag en devoa roet Doue da Abraham !"

⁵Hag e kasas Izaag Jakob, a yeas da Vadan-Aran, da gaout Laban, mab Batouel an Aramiad, breur Rebeka, mamm Jakob hag Esaou.

⁶Pa welas Esaou e vennige Izaag Jakob, hag e kase anezhañ da Vadan-Aran da gerc'hat ur wreg hag en devoa e venniget ha roet urzhioù dezhañ en ur lavarout : "Na gemer ket ur wreg a-douez merc'hed Kanaan", ⁷hag en devoa sentet Jakob ouzh e dad hag ouzh e vamm, hag e oa aet da Vadan-Aran, ⁸e komprenas Esaou e oa fall merc'hed Kanaan ouzh daoulagad Izaag e dad, ⁹hag ez eas Esaou davet Ismael da gerc'hat Mahalat, merc'h Ismael, mab

27, 42 Heb. e kasas gervel.

27, 45 Heb. e kasas kerc'hat.

Abraham, c'hoar Nebayot, ouzhpenn ar gwraez en devoa, evel gwreg.

¹⁰Hag ez eas Jakob kuit eus Beer-Sheba evit mont da Haran, ¹¹ hag ec'h erruas en ul lec'h hag e nozvezhias eno, rak act e oa an heol da guzh, hag e kemeras mein eus al lec'h-se, hag o lakaas evel goubenner, hag e kouskas e-lec'h m'edo.

¹²Un huñvre en devoe. Setu ma welas ur skeul en he sav war an douar hag ar beg anezhi stok ouzh an neñvou, hag Aelez o pignat hag o tiskenn warni.

¹³Ha setu : an Aotrou Doue en em zalc'he dirazañ hag e lavare : "Me eo an Aotrou, Doue Abraham, da dad, ha Doue Izaag. An douar emaut o kousket warnañ a roin dit ha d'az lignez. ¹⁴Hag e vo da lignez evel poultr an douar, hag en em astenn a raio war-zu ar c'huzh-Heol hag ar sav-Heol, war-zu an hanternoz hag ar c'hreisteiz ; hag holl bobloù an douar en em vennigo ennout-te hag ez lignez. ¹⁵Ha setu, me a zo ganit hag az tiwallo dre-holl e-lec'h ma-z i ; da zegas a rin en-dro d'ar vro-mañ, rak n'az tilezin ket, ken n'am bo graet ar pezh am eus lavaret dit".

¹⁶Hag e tihunas Jakob eus e gousk hag e lavaras : "Ya ! Bez' emañ Doue el lec'h-mañ ha ne ouien ket".

¹⁷Ha spontet-holl e lavaras : "Na pegen spontus ez eo al lec'h-mañ. Netra all ned eo nemet Ti Doue ha Dor an Neñvou".

¹⁸Ha Jakob o sevel abred a gemeras ar maen en devoa lakaet dindan e benn, hag hel lakaas en e sav evel ur peulvan, hag a skuilhas eoul warnañ.

¹⁹Hag ec'h anvas al lec'h-se Betel, met Luz e oa anv ar gêriadenn-se diaraok.

²⁰Ober a reas Jakob ur gouestl eno, o lavarout : "Ma vez Doue ganin d'am diwall er veaj emañ oc'h ober, ha ma ro din bara da zebriñ ha dilhad da wiskañ,

²¹ma tistroan yac'h hag e peoc'h da di va zad, e vo an Aotrou va Doue ; ²²hag ar maen-mañ am eus savet evel ur peulvan a vezo graet Betel anezhañ, da lavarout eo Ti Doue, ha diwar holl bezh e roi din, e roin an deog dit !"

Jakob dimezet.

29 ¹Hag e savas Jakob e dreid hag ez eas da vro paotred ar Reter.

²Gwelout a reas ur puñs e-barzh ur park, hag eno tri bagad deñved gourvezet e-kichen, rak eus ar puñs-mañ e veze roet da evañ d'ar bagadoù. Ur maen bras a oa war genou ar puñs ; ³pa veze bodet eno an holl vagadoù, e ruilhed ar maen diwar genou ar puñs, e roed da evañ d'an deñved hag ec'h adlakaed ar maen war genou ar puñs en e lec'h. ⁴Lavarout a reas dezho Jakob : "Va breudeur ! A belec'h emaoch-c'hwil ?" Hag e lavarjont : "Eus Haran emamp". ⁵Hag e lavaras dezho : "Anavezout a rit Laban, mab Nac'hor ?" Hag e lavarjont : "E anaout a reomp". ⁶Hag e lavaras : "Yac'h eo ?" Hag e lavarjont : "Yac'h eo, ha sed Rachel, e verc'h, o tont gant an deñved !" ⁷Hag e lavaras : "Deiz bras eo c'hoazh ; n'eo ket poent serrañ al loened ; roit da evañ d'an deñved hag it da vesa !" ⁸Hag e lavarjont : "N'hallomp ket : ken na vez dastumet an holl vagadoù, ne vez ket ruilhet ar maen diwar genou ar puñs da zourañ an deñved".

⁹Edo c'hoazh o kaozeal ganto, ha Rachel d'erruout gant deñved he zad, rak mesaerez e oa. ¹⁰Pa welas Jakob Rachel, merc'h Laban, breur e vamm, e tostaas Jakob hag e ruilhas ar maen diwar genou ar puñs, hag e roas da evañ da zeñved Laban, breur e vamm. ¹¹Hag e pokas Jakob da Rachel, hag e savas e vouezh hag e c'harmas. ¹²Hag e tisklêrias Jakob da Rachel e oa ur breur d'he zad, ur mab da Rebeka. Hag hi ha redek ha kontañ se d'he zud. ¹³Adal ma klevas Laban keloù eus Jakob, mab e c'hoar, e redas war-arbenn dezhañ hag her briatas, e pokas dezhañ ha d'her c'has betek e di ; hag e tanevellas hemañ da Laban an holl nevezintioù. ¹⁴Hag e lavaras dezhañ Laban : "Ya, va eskern ha va c'hig out-te !" Hag e chomas gantañ ur mizvezh.

¹⁵Neuze e lavaras Laban da Jakob : "Hag-eñ eo dre ma-z out va breur am servijfes evit netra ? Disklêr din pegement e vi paet !" ¹⁶Laban en devoa div verc'h : anv an hini henañ Lia hag anv an hini yaouankañ Rachel. ¹⁷Daoulagad Lia a oa tener, met Rachel a oa bravoc'h stummet, kaeroc'h da welout. ¹⁸Karantez Jakob a oa evit Rachel, hag e lavaras : "Da servijañ a

rin seizh vloaz evit Rachel, da verc'h yaouankañ". ¹⁹Hag e lavaras Laban : "Gwelloc'h eo din he reiñ dit eget d'un all : Chom ganeomp !" ²⁰Hag e labouras Jakob evit Rachel seizh bloavezh ha na voent ouzh e zaoulagad nemet ur pennadig amzer, kement en devoa karantez eviti. ²¹Hag e lavaras Jakob da Laban : "Ro din va gwreg ! Peurc'hraet eo va amzer evit mont daveti". ²²Neuze e vodas Laban holl dud ar gêriadenn hag e reas ur banvez, ²³ha d'abardaez e kemeras Lia, e verc'h, he c'hasas dezhañ, hag hemañ a yeas daveti. ²⁴Roet en devoa ivez Laban dezhi Zelfa, e vatezh, da Lia e verc'h da vatezh. ²⁵Met antronoz setu eo Lia e oa ! Hag e lavaras da Laban : "Petra ac'h eus graet din ? Ha n'eo ket evit Rachel em eus laboureret du-se ? Perak bezañ va zouellet ?" ²⁶Hag e lavaras Laban : "Ne vez ket graet se dre amañ : reiñ an hini yaouankañ a-raok an hini henañ. ²⁷Peurechu ar sizhunvezh-mañ, hag e vo roet dit eben evit al labour a ri du-mañ c'hoazh seizh vloaz all !" ²⁸Hag e reas Jakob evel-se, ha peurechuet gantañ ar sizhunvezh-se, e roas dezhañ Rachel e verc'h da wreg. ²⁹Hag e roas Laban da Rachel e verc'h, Bilha e vatezh evit bezañ he matezh. ³⁰Mont a reas eta davet Rachel, a gare muioc'h eget Lia, met labourat a reas gantañ c'hoazh seizh vloaz all. ³¹Hag e welas an Aotrou en devoa kasoni ouzh Lia hag e tigoras he mammog, ha Rachel a oa gaonac'h. ³²Hag e koñsevas Lia hag e c'hanas ur mab hag e c'halvas e anv Ruben, en ur lavarout : "Sellet en deus an Aotrou ouzh va reuzeudigezh ! Bremañ e vin karet gant va fried !" ³³Hag e koñsevas c'hoazh hag e c'hanas ur mab, hag e lavaras : "Klevet en deus an Aotrou e oan kasaet, hag en deus roet din c'hoazh hemañ". Hag e c'halvas e anv Simeon. ³⁴O vezañ koñsevet c'hoazh, e c'hanas ur mab hag e lavaras : "Ar wech-mañ e stago ouzhin va fried, rak ganet em eus dezhañ tri mab !" Setu perak e voe galvet e anv Levi. ³⁵Hag e koñsevas c'hoazh hag e c'hanas ur mab hag e lavaras : "Ar wech-mañ e trugarekaan an Aotrou !" Setu perak e voe galvet e anv Youda. Hag e paouezas da gaout bugale.

E vuhez e ti e dad-kaer.

30 ¹Hag e welas Rachel ne roe ket a vugale da Jakob, hag he devoe gwarizi Rachel ouzh he c'hoar, hag e lavaras da Jakob : "Ro din mibien ; ma ne roez ket, e varvin !" ²Hag e kounnaras Jakob ouzh Rachel, hag e lavaras : "Hag e-lec'h Doue ez on-me pa nac'h ouzhit frouezh-kof ?" ³Hag e lavaras : "Setu va matezh Bilha : kac daveti, hag e c'hano diwar va daoulin hag em bo ur mab, me ivez, drezi". ⁴Hag e roas dezhañ Bilha, he matezh, da wreg, hag ez eas Jakob daveti. ⁵Hag e koñsevas Bilha hag e c'hanas da Jakob ur mab. ⁶Hag e lavaras Rachel : "Justis en deus graet din Doue ha klevet va mouezh ha roet din ur mab". Setu perak e c'halvas e anv Dan. ⁷Hag e koñsevas c'hoazh, hag e c'hanas Bilha, matezh Rachel, un eil mab da Jakob. ⁸Hag e lavaras Rachel : "Strivou Doue am eus strivet gant va c'hoar, hag em eus trec'het". Hag e c'halvas e anv Neftali. ⁹Hag e welas Lia he devoa paouezet da gaout bugale, hag e kemeras Zelfa, he matezh, ha d'he reiñ da Jakob da wreg. ¹⁰Hag e c'hanas Zelfa, matezh Lia, da Jakob, ur mab. ¹¹Hag e lavaras Lia : "Dre chañs !", hag e c'halvas e anv Gad. ¹²Hag e c'hanas Zelfa, matezh Lia, un eil paotr da Jakob. ¹³Hag e lavaras Lia : "Pegen evurus on ! Ya ! Evurus e raio ac'hanon ar merc'hed". Hag e c'halvas e anv Aser. ¹⁴Hag ez eas Ruben, da vare eost an ed, hag e kavas avalou-karantez war ar maez hag o c'hasas da Lia e vamm. Hag e lavaras Rachel da Lia : "Ro din, mar plij, eus avalou da vab !" ¹⁵Hag hi da lavarout dezhi : "Ha re nebeut eo dit bezañ kemeret va den, ma kemerez c'hoazh avalou va mab ?" Hag e lavaras Rachel : "Ac'hanta ! Kousket a raio ganit fenoz evit avalou da vab !" ¹⁶Pa zeuas Jakob eus ar parkoù d'abardaez, ez eas Lia d'e gaout hag e lavaras : "Davedon e teui, paet em eus evit da gaout, gant avalou va mab !" Hag e kouskas ganti en noz-se. ¹⁷Selaou a reas Doue ouzh Lia, hag e koñsevas hag e c'hanas da Jakob ur mab : ar pempvet. ¹⁸Hag e lavaras Lia : "Reiñ a ra Doue din va fae evit bezañ roet va matezh d'am fried !" Hag e c'halvas e anv Isac'har. ¹⁹Hag e koñsevas c'hoazh Lia, hag e c'hanas ur mab, ar c'hwec'hvet, da Jakob.

²⁰Hag e lavaras Lia : "Un donezon a ra Doue din, un donezon gaer ar wech-mañ. Menel a raio ganin va fried, pa 'm eus ganet dezhañ c'hwec'h mañ". Hag e c'halvas e anv Zaboulon. ²¹Ha goude e c'hanas ur verc'h hag e c'halvas hec'h anv Dina. ²²Ha soñj en devoe Doue eus Rachel hag e voe selaouet hag e tigoras he mammog. ²³Hag e koñsevas hag e c'hanas ur mab hag e lavaras : "Dilamet en deus Doue va dismegañs". ²⁴Hag e c'halvas e anv Jozef, en ur lavarout : "Kresk a ro din an Aotrou gant ur mab all". ²⁵P'he devoa ganet Rachel Jozef, e lavaras Jakob da Laban, : "Va lez da vont du-mañ d'am bro ! ²⁶Ro din va gwraez ha va bugale, em eus da servijet evito, ma-z in kuit, rak gouzout a rez peseurt labour am eus graet dit !" ²⁷Hag e lavaras dezhañ Laban : "Ya ! Kavet em eus gras ouzh da zaoulagad, hag e tivinan en deus va benniget an Aotrou abalamour dit". ²⁸Hag e lavaras : "Diviz ar gopr am eus da reiñ dit". ²⁹Hag e lavaras dezhañ : "Te a oar pegement am eus labouret evidout hag ar pezh eo deuet da vezañ da drepelloù ganin ; ³⁰an nebeud az poa roet a-raok din en deus graet berzh muioc'h-mui ; da venniget en deus an Aotrou war va roudoù. Ha bremañ, peur e labourin evit va zi ?" ³¹Hag e lavaras : "Petra a roin dit ?" Hag e lavaras Jakob : "Ne roi din mann ebet ; met ma rez evidon an dra-mañ, e tistroin da vesa da zeñved, d'o diwall. ³²Tremen a rin e-mesk da holl zeñved hiziv, hag e lami diouto kement oan a zo brizh pe varellet, ha kement hini a zo gell a-douez an oaned, hag ar re varellet ha brizh e-mesk ar givri, hag e vezint va gopr. ³³Hag e responto evidon va onestiz, a-benn arc'hoazh, pa zeui evit va gopr, dirazout : an holl bezh na vo ket brizh pe varellet e-mesk ar givri, pe c'hell e-mesk an oaned, a vo tra laeret ganin".

³⁴Hag e lavaras Laban : "Ya ! ra vo evel ma lavarez !" ³⁵Hag e lakaas a-gostez en deiz-se, ar bouc'hed brizh ha marellet, an holl c'hivri brizh ha marellet, an holl reoù o devoa ur bailh, an holl reoù gell eus mesk an deñved, hag o lakaas etre daouarn e vibien. ³⁶Hag e lakaas un hent a dri devezh etrezañ-eñ ha Jakob, ha Jakob a vesae deñved Laban, ar re a vanas.

³⁷Hag e kemeras Jakob skourroù pupli

30, 38 Rutañ, maoutañ.

30, 41 krediñ a rae dezhañ e vefe levezonet an

fresk, ha reoù alamandez ha plataned, hag e tibluskas enno ar plusk gwenn, ar peilh gwennard a vez war ar skourroù. ³⁸Hag e lakaas ar skourroù en devoa diblusket el laouerioù, en dourlec'hioù, ha pa zeue an deñved da evañ a-dal da zeñved, e teuent da dommañ, en ur zont da evañ. ³⁹Tommañ a rae an deñved gant ar skourroù, ha menned an deñved-se a veze brizh, brizh ha marellet. ⁴⁰Meot a zibabas Jakob, hag e lakae da goublañ an dañvadezed gant ar re vrizh hag an holl re c'hell, e tropell Laban. Hag e lakaas evitañ e-unan bagadoù a-gostez, kuit d'o lakaat gant tropell Laban. ⁴¹Bewech ma tomme dañvadezed kreñv, e lakae Jakob ar skourroù dirak an dañvadezed el laouerioù, evit tommañ gant ar skourroù. ⁴²Pa veze gwan an dañvadezed, ne lakae netra, hag e veze ar re wan evit Laban hag ar re greñv evit Jakob. ⁴³Hag e reas berzh muioc'h-mui an den-mañ, hag en devoa deñved e-leizh, mitizhien, servijerien, kañvaled hag ezen.

Tec'h Jakob.

31 ¹Hag e klevas komzoù mibien Laban, a lavare : "Tapout a ra Jakob an holl bezh a zo d'hon tad : diwar-goust hon tad en deus serret an holl zanvez-mañ". ²Hag e welas Jakob ne oa ken dremm Laban gantañ evel diagent. ³Hag e lavaras an Aotrou da Jakob : "Distro da vro da hendadoù, d'az pro c'henidik, hag e vin ganit". ⁴Hag e reas Jakob gervel Rachel ha Lia d'ar park ma oa e zeñved, ⁵hag e lavaras dezho : "Gwelout a ran war zremm ho tad n'emañ ken em c'heñver evel diagent. Met Doue va zad a zo ganin. ⁶C'hwï a oar em eus, a-bouez nerzh, servijet ho tad. ⁷Met ho tad en deus graet goap ouzhin ha cheñchet va fae din dek gwech, met n'en deus ket e lezet Doue d'ober gaou ouzhin. ⁸Ma lavare : Ar re vrizh a vo da c'hopr, e c'hane an holl zeñved reoù brizh ; ha ma lavare : ar re vrizh a vo da c'hopr, e c'hane an holl zeñved reoù brizh. ⁹Tennet en deus Doue tropell ho tad da reiñ din. ¹⁰Ya ! D'ar mare ma tomme d'an deñved, e savis va daoulagad hag e welis em huñvre bouc'hed o sailhañ war al loened, reoù brizh, brizh, brizhellek. ¹¹Hag e lavaras din Ael Doue dañvadezed da ober menned lies-liv p'o devezo skourroù lies-liv dirazo.

em huñvre : Jakob ! Hag e lavararis : Setu me ! ¹²Hag eñ a lavararis : "Sav eta da zaoulagad ha sell : An holl veot a sailh war an deñved a zo brizh, brizh ha brizhellek. Ya ! Gwelet em eus an holl bezh en deus Laban graet dit ! ¹³Me eo Doue Betel ; olevet az poa eno ur peulvan ha graet din ur gouestl. Sav ! Kae kuit eus ar vro-mañ ha distro d'az pro c'henidik".

¹⁴Hag e respontas Rachel ha Lia, hag e lavarjont dezhañ : "Ha bez' e vo c'hoazh evidomp ul lod, un hêrezh e ti hon tad ? ¹⁵Ya ! Evel estrañjurezed omp bet prizet gantañ p'en deus hor gwerzhed ha debret, ya, debret hon arc'hant ! ¹⁶An holl vadoù en deus tennet Doue digant hon tad a zo deomp ha d'hor bugale. Neuze 'ta, an holl bezh a lavar Doue dit, en gra !" ¹⁷Hag en em lakaas Jakob da sammañ e vugale hag e wragez war ar c'hañvaled, ¹⁸ha da gas e holl vagad, an holl vadoù en devoa gounezet, gounezet e Paddanaran, evit mont da di Izaag e dad, da vro Ganaan.

¹⁹Laban a oa aet da douzañ e zeñved, hag e laeras Rachel idoloù he zad. ²⁰Ha touellañ a rae ivez Jakob Laban an Aramiad, pa n'en devoa ket disklêriet dezhañ edo o tec'hout. ²¹Hag e tec'has gant an holl bezh en devoa : sevel a reas ha treuziñ ar stêr ha skeiñ war-zu Menez Galaad. ²²Roet e voe ar c'heloù da Laban d'an trede deiz e oa tec'het Jakob. ²³Hag e kemeras e vreudeur gantañ, hag e c'haloupas war e lerc'h, 'hed seizh deiz, hag e kejas gantañ war venez Galaad. ²⁴Hag e teuas Doue da gaout Laban an Aramiad en un huñvre-noz, hag e lavaras dezhañ : "Diwall da gaout kaoz gant Jakob, mat pe fall !" ²⁵Hag e tizhas Laban Jakob, ha Jakob en devoa stignet e deltenn war ar menez, ha Laban a stennas e deltenn ivez war venez Galaad. ²⁶Hag e lavaras Laban da Jakob : "Petra ac'h eus graet ? Laerezh va c'halon, ha kas va merc'hed evel prizonidi-vrezel ? ²⁷Perak bezañ aet dre guzh evit tec'hout, bezañ va laeret hep reiñ keloù din ? Kimiadet em bije diouzhit gant levenez ha kanaouennoù, taboulin ha telenn ; ²⁸n'ec'h eus ket va lezet da boket d'am mibien, d'am merc'hed ! Aze, ur sotoni ac'h eus graet ! ²⁹Emañ e galloud va dorn ober deoc'h ar gwashañ, met Doue ho tad, dec'h da noz, en deus komzet ouzhin, o lavarout :

"Diwall da gaout kaoz gant Jakob, mat pe fall". ³⁰Ha ma-z out aet war-raok gant drouk-hirnez etrezek ti da dad, perak bezañ laeret va doueou ?" ³¹Hag e respontas Jakob, hag e lavaras da Laban : "Aon am boa ! Lavarout a raen az pije skrapet a-walc'h da verc'hed diganin. ³²Met an hini a gavi da zoueou gantañ, ne vevo ket ! Ya ! Dirak hor breudeur ! Sell petra a zo dit du-mañ ha kas ganit !" Ne ouie ket Jakob eo Rachel he devoa o laeret.

³³Hag ez eas Laban da deltenn Jakob ha da deltenn Lia ha da deltenn an div vatezh, ha ne gavas netra ; hag o tont er-maez eus teltenn Lia, ez eas da deltenn Rachel.

³⁴Rachel, hag he devoa tapet an idoloù, he devoa o lakaet e dibr ar c'hañval, hag edo en he c'hoazez warno. Hag e tastornas Laban dre-holl en deltenn hep kavout.

³⁵Lavaret he devoa d'he zad : "Gant na vo ket a gounnar e daoulagad va aotrou ! Met n'hallan ket sevel dirazout : un dra boaz d'ar merc'hed a zo ganin" ; hag e furchas hep kavout an idoloù.

³⁶Hag e kounnaras Jakob hag e tabutas gant Laban, hag e respontas Jakob, hag e lavaras da Laban : "Petore mank, petore pec'hed am eus, ma-z out ken fuloret war va lerc'h ? ³⁷Pa 'c'h eus tastornet va holl draoù, petra ac'h eus kavet eus holl draoù da di, da lakaat amañ dirak va breudeur ha da vreudeur, ma varnint etrezomp hon daou ? ³⁸Abaoe ugent vloaz ma-z on bet ganit, da zañvadezed na da c'hivri n'o deus c'hwitet, ha meot da dropell n'am eus ket debret. ³⁹Ar re zrailhet ne gasen ket dit : bet e vijen kablus ; eus va dorn e c'houlennes ar re laeret din war an deiz hag ar re laeret da noz. ⁴⁰Bez' e vezen, war an deiz, debret gant ar sec'hor ha gant ar skorn en noz, hag e tec'he ar c'houk eus va daoulagad. ⁴¹Bet on ugent vloaz du-se, da servijet em eus pevarzek vloaz evit da ziv verc'h, c'hwec'h vloaz evit da zeñved ha cheñchet ec'h eus gopr din dek gwech. ⁴²Panevet Doue va zad, Doue Abraham, ha spont Izaag hag a oa ganin, ya ! dibourvez az pije va lezet da vont ! Met va reuz, ha poan va daouarn en deus gwelet Doue, hag o barnet en noz-mañ". ⁴³Hag e respontas Laban hag e lavaras da Jakob : "Ar merc'hed a zo merc'hed din, ar baotred mibien din, an deñved, deñved din. Holl

bezh a welez a zo din. Met d'am merc'hed, petra a rafen, na dezho hiziv na d'ar vugale o deus ganet ? ⁴⁴Neuze 'ta, deus ! Divizomp un emglev, me ha te, ha ra vo un testeni etrezon-me ha te !" ⁴⁵Hag e kemeras Jakob ur maen, a savas evel peulvan. ⁴⁶Hag e lavaras Jakob d'e vreudeur serrañ mein, hag e kere'hjont mein d'ober ur bern, hag e tebrjont eno war ar bern-se. ⁴⁷Hag her gervel a reas Laban : Iegar-Sahaduta, ha Jakob hen anvas Galed. ⁴⁸Hag e lavaras Laban : "Ar bern-mañ a zo un testeni etrezon-me ha te hiziv". Setu perak ez eo bet anvet Galed, ⁴⁹hag ivez Mispá, dre ma oa bet lavaret : "Ra eveshaio an Aotrou etrezon-me ha te pa vimp kuzhet an eil ouzh egile. ⁵⁰Ma rez poan d'am merc'hed, ma kemerez gwragez estreget va merc'hed, n'eus den ganeomp, neketa ! Met Doue a zo test etrezomp !" ⁵¹Hag e lavaras Laban da Jakob : "Sed ar bern-mañ, ha sed ar peul-mañ am eus savet etrezon-me ha te !" ⁵²Test eo ar bern-mañ, test ar maen-hir-mañ : ne dremenin ket war-zu ennout ar bern-se, ha te ne dreuzi ket war-zu ennon ar bern-se, nag ar maen-hir-se, gant drouk-soñj. ⁵³Doue Abraham ha Doue Nach'hor a varno etrezomp Doue hon tadoù !" Hag e touas Jakob dre spont e dad Izaag. ⁵⁴Hag e reas Jakob ur sakrifik war ar menez hag e c'halvas e vreudeur da zebrañ boued, hag e tebrjont koan hag e tremenjont an noz war ar menez.

Spontoù Jakob.

32 ¹Hag e savas Laban diouzh ar beure hag e pokas d'e vibien ha d'e verc'hed, hag o bennigas hag ez eas war e giz d'ar gêr. ²Ha Jakob a yac gant e hent pa zegouezhas gantañ aeled Doue. ³Hag e lavaras Jakob ouzh o gwelout : "Kamp Doue eo amañ !", hag ec'h anvas al lec'h-se Mahanaim.

⁴Hag e kasas kannaded en e raok davet Esaou, e vreur, da vro Seir, war vaezioù Edom, ⁵hag e roas urzhioù dezho, o lavarout : "Evel-hen e komzot ouzh an aotrou Esaou ; evel-hen e komz da servijer Jakob : e ti Laban on chomet hag em eus daleet betek bremañ. ⁶Bez' em eus saout, ezen, deñved, servijerien ha mitizhien, hag

e kasan keloù d'am aotrou evit kavout gras dirazañ". ⁷Hag e tistroas ar gannaded davet Jakob ha lavarout : "Bet omp e ti da vreur Esaou, hag emañ o tont war-arbenn dit, pevar c'hant den gantañ".

⁸Aon en devoe Jakob meurbet hag enkre. Dispartiañ a reas an dud a oa gantañ, hag an deñved, ar saout, ar c'hañvaled, e daou gamp. ⁹Hag e lavaras : "Mar deu Esaou war ar c'hamp kentañ da skeiñ gantañ, ar c'hamp all a dec'ho kuit". ¹⁰Hag e lavaras Jakob : "Doue va zad Abraham ha Doue va zad Izaag, an Aotrou, en deus lavaret din : Distro d'az pro c'hendik hag e vin mat e-keñver. ¹¹Bihan on e-kichen an holl c'hrasoù, an holl vadelezhioù ac'h eus graet d'az servijer, rak gant va bazh em eus treuzet ar Yordan, hag em eus bremañ daou gamp ! ¹²Salv-me, mar plij, eus dorn va breur, eus dorn Esaou, rak aon am eus razañ, aon na zeufe da skeiñ ganeomp, mammoù ha bugale ! ¹³Te hag ec'h eus lavaret : Ober a rin vad dit hag e lakain da vugale evel traezh ar mor ha n'haller ket niveriñ, kement a zo anezhañ !"

¹⁴Hag e nozvezhias eno. Hag e kemeras, diwar bezh en devoa, ur prof evit Esaou e vreur : ¹⁵givri, daou c'hant ; bouc'hed, ugent ; deñved, daou c'hant ; meot, ugent ; ¹⁶kañvaled o vagañ, gant o reoù vihan, tregont ; saout, daou-ugent ; koleed, dek, azenezed, ugent ; hag azened, dek, ¹⁷hag o lakaas etre daouarn e servijerien, pep bagad disparti, hag e lavaras d'e servijerien : "Tremenit em raok, hag un hed a lakot etre pep bagad". ¹⁸Hag an urzh-mañ a roas d'an hini kentañ, o lavarout : "Pa errou ganit Esaou, va breur, hag az koulennataio, o lavarout : Da biv out-te, pelec'h 'z ez, da biv ar pezh a zo dirazout ? ¹⁹E lavari : d'az servijer Jakob ; ur prof ez eo, a gas d'am aotrou Esaou ; setu m'emañ war hol lerc'h". ²⁰Hag ar memes urzh d'an eil ha d'an trede ; da gement hini a gerzhe war-lerc'h ar bagadoù e lavare : "Evel-hen e komzot ouzh Esaou p'e gavot" ; ²¹lavarout a reot : "Emañ da servijer Jakob war hol lerc'h !" Rak lavarout a rae : "Sioulaat a rin e zremm gant ar prof-mañ a yelo em raok, ha goude-se, pa welin e zremm, marteze e tivouzh ?" ²²Hag e tremenas evel-se ar prof en e raok, hag e

31, 48 Gal-ed : bern test. Heñvelster eo an anv-lec'h Gilead.
32, 3 Mahanaim : daou gamp.

nozvezhias eno er c'hamp.

²³Hag e savas e-kerzh an noz hag e kemeras e ziv wreg hag e ziv vatezh hag e unnek bugel, hag e treuzas roudouz ar Jakob. ²⁴O vezañ o c'hemeret, graet dezho tremen ar froud, pa oa tremenet ar pezh a oa dezhañ, ²⁵e chomas Jakob e-unan, hag e c'hourenas un den gantañ betek ma savas gouloù-deiz. ²⁶Pa welas an den ne drec'he ket warnañ, e skoas war bleg e vorzhed, e stokas ouzh morzhed Jakob en ur c'houren gantañ. ²⁷Hag e lavaras : "Va lez da vont, rak savet eo gouloù-deiz".

"N'az lezin ket, eme Jakob, ken n'az po va benniget".

²⁸"Petore anv ac'h eus, a c'houlennas egile. "Jakob", emezañ.

²⁹Neuze e lavaras egile : "N'eo ket Jakob eo a vo graet ac'hanout ken, met Israel, rak gourenet ec'h eus gant Doue ha gant an dud, ha trec'h ez out bet".

³⁰Neuze e c'houlennas Jakob outañ :

"Disklêr din da anv".

Hag e respontas egile : "Perak e c'houlennet-te va anv ?"

Hag her bennigañ a reas eno.

³¹Jakob a anvas al lec'h-se : "Penouel, rak, emezañ, gwelet em eus Doue fas-ouzh-fas hag ez eo bet saveteet va buhez".

³²Edo an heol o sevel warnañ pa dremenas dre Benouel hag e kamme eus pleg e vorzhed. ³³Setu perak betek an deiz a hiziv ne zebri ket tud Israel an elvaj zo e pleg ar vorzhed dre m'en devoa an den stoket ouzh an elvaj-se e pleg morzhed Jakob.

Emgav an daou vreur.

33 ¹Hag e savas Jakob e zaoulagad hag e welas Esaou o tont, ha gantañ pevar c'hant den. Dispartiañ a reas ar vugale etre Lia ha Rachel hag an div vatezh, ²hag e lakaas ar mitizhien gant o bugale da gentañ, Lia hag he bugale da c'houde, ha Rachel gant Jozef d'an diwezhañ. ³Hag eñ a dremenas en o raok, hag e stouas d'an douar seizh gwech, ken na voe tost d'e vreur. ⁴Hag e redas Esaou davetañ, ha d'e vriata ha da gouezhañ en e gerc'henn ha da boket dezhañ, hag int da ouelañ. ⁵Hag e savas e zaoulagad hag e welas ar gwragez hag ar vugale, hag e lavaras : "Piv a zo aze ganit ?" Hag e

lavaras : "Ar vugale en deus bet, dre c'hras Doue, da servijer". ⁶Hag e tostaas ar mitizhien gant o bugale en ur stouiñ. ⁷Hag e tostaas ivez Lia gant he bugale en ur stouiñ. Ha da c'houde e tostaas Jozef ha Rachel en ur stouiñ. ⁸Hag e lavaras : "Da betra eo ar c'hampad-se em eus 'n em gavet gantañ ?" Hag e lavaras : "Evit kavout gras ouzh daoulagad va aotrou !" ⁹Hag e lavaras Esaou : "Bez' em eus trawalc'h, va breur ! Ra vezo dit ar pezh ac'h eus !" ¹⁰Hag e lavaras Jakob : "Ne vo ket, me az ped ! Mar kavan gras dirazout, e tegemeri ar prof-mañ eus va dorn, rak, sur, gwelout da zremm a oa din evel gwelout dremm Doue ! Ha va degemer a rez !" ¹¹Kemer an donezon a gasan dit, rak dre c'hras Doue eo em eus o bet holl !"

Hag e pouezas warnañ hag e tegemeras.

¹²Hag e lavaras : "Digampomp hag eomp, hag e kerzhin keñver-ha-keñver ouzhit".

¹³Hag e lavaras dezhañ : "Va aotrou a oar se : ar vugale a zo youst, ha neuze, deñved ha saout war o laezh am eus : ma vountan warno un devezh hepken, e varvo an holl vagad !" ¹⁴Ra dremeno eta va aotrou dirak e servijer, ha me a gerzho war va fouez, diouzh kammed ar bagad am bo dirazon ha diouzh troad ar vugale, ken na vin erru e ti va aotrou e Seir". ¹⁵Hag e lavaras Esaou : "Ez an da lezel ganit darn eus an dud a oa ganin". Hag e lavaras : "Perak ? Trawalc'h eo din bezañ kavet gras dirak va aotrou".

¹⁶Hag ez adkemeras, en deiz-se, Esaou hent Seir.

¹⁷Ha Jakob a loc'has war-zu Soukot : eno e savas evitañ e-unan un ti, hag evit e chatal lochoù : setu perak ec'h anvas al lec'h-se Soukot.

¹⁸Hag ez erruas Jakob yac'h e kêr Sikem, a oa e bro Ganaan, o tont eus Paddanaram, hag e kampas a-dal d'ar gêr-se. ¹⁹Hag e prenas un dachenn-bark en devoa stignet warni e deltenn, eus dorn mibien Hemmor, tad Sikem, evit kant pezh-argant. ²⁰Hag e savas eno un aoter a anvas El-Doue-Israel.

Torfed e Sikem.

34 ¹Hag ez eas Dina, merc'h Lia, ganet ganti da Jakob, da welout merc'hed ar vro. ²Ouzh he gwelout, Sikem, mab Hemmor an Hiviad, priñs ar vro, a

gemeraz anezhi, a gouskas ganti hag he gwallas. ³Hag e stagas e ene ouzh Dina, merc'h Jakob : karout a reas ar plac'h yaouank hag e komzas ouzh kalon ar plac'h yaouank. ⁴Hag e komzas Sikem da Hemmor e dad, o lavarout : "Kemer din ar plac'hig-mañ da wreg". ⁵P'en devoe Jakob ar c'heloù e oa bet saotret gant hemañ Dina e verc'h, edo e vibien gant an trespelloù war ar maez hag e tavas Jakob ken na voent erruet.

⁶Hag ez eas Hemmor, tad Sikem, da gaout Jakob, da gomz gantañ. ⁷Mibien Jakob, erruet eus ar parkeier a glevas se, ha glac'haret, ar baotred-mañ a voe kounnaret-meurbet dirak seurt viloni graet en Israel : kousket en devoa gant merc'h Jakob, ha se ne oa ket d'ober.

⁸Hag e komzas Hemmor outo : "Sikem va mab a zo c'hoantaüs e ene eus ho merc'h : roit, mar plij, houmañ dezhañ da wreg ; ⁹deuit da vezañ kar deomp : ho merc'hed a roiet deomp hag hor merc'hed a zegemerot evidoc'h. ¹⁰Ganeomp e chomot, ar vro a zo dirazoc'h : chomit evel kenwerzherien ha perc'henned enni". ¹¹Hag e lavaraz Sikem d'he zad ha d'he breudeur : "Mar kavan gras dirazoc'h, ar pezh a lavarot din a roin. ¹²Goulennit diganin kalz, kreskit din hardizh an argouroù, an donezon, hag e roin evel ma lavarot din ! Met roit din ar plac'h yaouank da wreg !"

¹³Hag e respontas mibien Jakob da Sikem ha da Hemmor e dad gant touellerezh en o c'homzoù, dre ma oa bet saotret Dina o c'hoar. ¹⁴Hag e lavarjont dezho : "N'hallomp ket ober an dra-se : reiñ hor c'hoar d'un den diamdroc'h, rak un dismegañs e vefe se evidomp, ¹⁵met asantiñ a raimp deoc'h ma teuit eveldeomp, ma vez amdroc'het en ho touez an holl baotred. ¹⁶Hag e roimp hor merc'hed deoc'h hag ho merc'hed a gemerimp evidomp, hag e chomimp ganeoc'h hag e vezimp ur bobl unvan. ¹⁷Ha ma ne selaouit ket ouzhip da vezañ amdroc'het, e kemerimp hor merc'h hag ez aimp kuit !"

¹⁸Hag e plijas o c'homzoù da Hemmor ha da Sikem mab Hemmor. ¹⁹Ne zaleas ket ar paotr yaouank d'ober an dra-se, rak c'hoant en devoa da verc'h Jakob, ha muioe'h a bouez en devoa se evitañ eget holl di e dad. ²⁰Hag ez eas Hemmor ha Sikem e vab betek dor kêr evit komz gant paotred kêr,

ha lavarout : ²¹"An dud-mañ a zo e peoc'h ganeomp : chom a raint er vro hag e raint kenwerzh e-barzh ; ar vro a zo frank a bep tu dirazo, o merc'hed a gemerimp hag hor merc'hed a roimp dezho. ²²Met evit ma asanto an dud-se da chom ganeomp, da vezañ ur bobl unvan, e vo dav deomp amdroc'hañ hon holl baotred, evel ma reont. ²³O chatal, o feadra, o holl loened a vo deomp ma asantomp ganto war se, hag e chomint ganeomp". ²⁴Hag e sentas ouzh Hemmor ha Sikem e vab, an holl dud a dremenaz dre zor kêr, hag e voe amdroc'het an holl baotred, an holl re a dremenaz dre zor kêr.

²⁵Ha setu d'an trede deiz, evel ma oant er boan, e kemeraz daou vab Jakob, Simeon ha Levi, breudeur Dina, pep a gleze, hag ez ejont e kêr, diriskl, hag e lazjont an holl baotred. ²⁶Hemmor ha Sikem e vab, lazhet gant barvenn ar c'hleze, e kemerjont Dina eus ti Sikem, ha da vont kuit. ²⁷Mibien Jakob a yeas war ar re lazhet da breizhata ar gêr ma oa bet saotret o c'hoar.

²⁸O deñved, o saout, o ezen, ar re a oa e kêr hag ar re a oa er-maez a dapjont, ²⁹o holl vadoù, o bugaligoù hag o gwrazez a voe graet prizonidi, hag e skrapjont kement tra a oa en tiez. ³⁰Hag e lavaraz Jakob da Simeon ha da Levi : "Va glac'haret hoc'h eus ha va lakaet flaerius evit annezidi ar vro, Kanaaniz ha Pereziz. Un nebeudig tud ned omp ken, hag en em vodint a-enep deomp hag e skoint ganeomp hag hon distrujint, me ha va zi".

³¹Hag int da lavarout : "Daoust hag ur ribodez a vo graet eus hor c'hoar ?"

Betel - Marv Rachel hag Izaag.

35 ¹Hag e lavaraz Doue da Jakob : "Sav ! Ha pign da Vetel, hag e chomi eno, hag e ri eno un aoter d'an Doue en em ziskouezas dit pa oas o tec'hel rak Esaou, da vreur". ²Hag e lavaraz Jakob d'e diegezh ha d'an holl re a oa gantañ : "Lamit kuit doueou an estren a zo en ho touez ! En em c'hlanait ! cheñchit ho tilhad !" ³Hag e savimp hag e pignimp da Vetel hag e raimp eno un aoter d'an Doue en devoa respontet din da zeiz va enkreze hag a zo bet ganin en hent em eus kerzhel". ⁴Hag e rojont da Jakob an holl zoueou estren a oa etre o daouarn hag o

gwalinier divskouarn, hag o douaras Jakob dindan ar dervenn a oa e-kichen Sikem. ⁵Hag e tigampjont hag e voe ur spont-Doue war ar c'hêriou tro-war-dro, ha ne voe ken redet war-lerc'h mibien Jakob.

⁶Hag ez erruas Jakob e Louz, a oa e bro Ganaan hag a zo Betel, eñ hag an holl dud a oa gantañ. ⁷Hag e savas eno un aoter hag e c'halvas al lec'h doueel-mañ Betel, rak eno en devoa en em ziskuliet dezhañ Doue pa dec'he rak e vreur. ⁸Hag e varvas Debora, magerez Rebeka, hag e voe beziet e traoñ Betel, dindan an dervenn ez eo bet galvet hec'h anv Dervenn an Daerou.

⁹Hag en em ziskouezas Doue da Jakob c'hoazh, pa oa deuet eus Paddanaram hag her bennigas, ¹⁰hag e lavaras dezhañ Doue :

"Da anv a oa Jakob ;
ne vo ket galvet da anv ken Jakob,
met Israel a vo da anv".

Hag e c'halvas e anv Israel. ¹¹Hag e lavaras dezhañ Doue :

"Me eo an Doue hollc'halloudek !

Frouesha ha kresk !

Ur bobl hag ur gumuniezh poblou a zeuio diouzhit,

ha rouaned diouzh da lounezhi a zeuio !

¹²An douar am boa roet da Abraham ha da Izaag,

dit en roan ; ha d'az pugale war da lerc'h e roin an douar-se !"

¹³Hag e pignas eus e gichen, Doue, eus al lec'h m'en devoa komzet outañ.

¹⁴Hag e savas Jakob ur peulvan e-lec'h m'en devoa komzet gantañ, ur peul-maen, hag e skuilhas warnañ an died-kinnig, hag e fennas warnañ eoul. ¹⁵Hag e c'halvas Jakob anv al lec'h m'en devoa komzet outañ Doue : Betel. ¹⁶Hag e tigampjont eus Betel, hag e oa c'hoazh ur pennad-hent evit erruout en Efrata, hag e wilioudas Rachel, hag e voe diaes he gwilioud. ¹⁷Hag evel ma oa diaes dezhi gwilioudiñ, e lavaras dezhi an amiegez : "Bez dizaon ! Rak ur mab, c'hoazh, ac'h eus !" ¹⁸Hag evel ma kuitae he buhez, ma varve, e c'halvas e anv Benoni, met e dad hen anvas Benjamin.

¹⁹Hag e varvas Rachel, hag e voe beziet war hent Efrata, a zo Betlehem. ²⁰Hag e savas Jakob ur peulvan war he bez, a zo peulvan bez Rachel betek hiziv. ²¹Hag e loc'has Israel hag e stignas e deltenn en tu all eus Tour-ar-Bagad. ²²E-keit ha ma oa

Israel o chom er vro-se eo ez eas Ruben da gousket gant Bilha, adwreg e dad. Hag e klevas se Israel.

Bez' e oa mibien Jakob daouzek ;

²³mibien Lia : mab henañ Jakob : Ruben, Simeon, Levi, Youda, Isac'har, ha Zaboulon.

²⁴mibien Rachel : Jozef ha Benjamin ;

²⁵mibien Bilha, matezh Rachel : Dan ha Neftali ;

²⁶mibien Zelfa, matezh Lia : Gad hag Aser. Setu aze mibien Jakob, ganet dezhañ e Paddanaram.

²⁷Hag ez eas Jakob davet Izaag e dad, e Mambre, pe Karia-Tarbe, a zo Hebron, ma oa bet o chom Abraham hag Izaag. ²⁸Bez' e voe bloavezhioù Izaag kant pevar-ugent vloaz. ²⁹Hag e tianalas Izaag hag e varvas, hag e voe unanet gant e hendadoù, kozh ha bet e walc'h a vloavezhioù. Hag e veziañ a reas Esaou ha Jakob, e vibien.

Diskennidi Esaou.

36 ¹Ha setu diskennidi Esaou, a zo Edom : ²Esaou a gemeras e wragez a-douez merc'hed Kanaan : Ada, merc'h Elon an Hitiad Oolibama, merc'h Ana, merc'h Sebeon an Hiviad, ³Basemat, merc'h Ismael, c'hoar Nebaiot. ⁴Hag e c'hanas Ada da Esaou Elifaz ; ha Basemat a c'hanas Rahouel ; ⁵hag Oolibama a c'hanas Iehouz, Iaelam, Kore. Sed aze mibien Esaou, ganet dezhañ e bro Ganaan.

⁶Hag e kemeras Esaou e wragez, mibien ha merc'hed hag holl dud e di, e dropell, e holl chatal, e holl beadra akuizitet e bro Ganaan, hag ez eas da vro Seir a-zirak Jakob e vreur, ⁷rak deuet e oa o madoù re vras evit chom asambles ; n'halle ket an douar e-lec'h ma oant o chom o dougen int hag o zropelloù.

⁸Ha chomaj Esaou a vo menez Seir. Esaou a zo Edom.

⁹Ha setu diskennidi Esaou, hendad Edom, war venez Seir : ¹⁰Setu anvioù mibien Esaou : Elifaz, mab Ada, gwreg Esaou ; ha Rahouel, mab Basemat, gwreg Esaou.

¹¹Hag e voe mibien Elifaz : Teman, Omar, Sefo, Gatam, Kenez. ¹²Ha Tamna a oa adwreg Elifaz, mab Esaou, a c'hanas da Elifaz Amalek ; sed aze mibien Ada, gwreg Esaou.

¹³Hag amañ mibien Rahouel : Nahat, Zara, Samma, Meza : ar re-se a voe mibien Basemat, gwreg Esaou.

¹⁴Hag amañ mibien Oolibama, merc'h Ana, merc'h Sebeon, gwreg Esaou : ar re he devoa ganet houmañ da Esaou : Iehous, Ialam ha Kore.

¹⁵Aze penndierved Omar, penndiern Sefo, penndiern Kenez, ¹⁶penndiern Kore, penndiern Gatam, penndiern Amalek : aze mibien Ada.

¹⁷Amañ mibien Rahouel, mab Esaou : penndiern Nahat, penndiern Zara, penndiern Samma, penndiern Meza : aze mibien Basemat, gwreg Esaou.

¹⁸Hag amañ mibien Oolibama, gwreg Esaou : penndiern Iehous, penndiern Ialam, penndiern Kore : aze penndierved Oolibama, merc'h Ana, gwreg Esaou, ¹⁹hag aze o fenndierved - reoù Edom.

²⁰Amañ mibien Seir an Horraed, a oa o chom er vro : Lotan, Sobal, Sebeon, Ana, ²¹Dison, Eser, Disan : aze penndierved Horraed, mibien Seir, e bro Edom. ²²Bez' e voe mibien Lotan : Hori, Hemam, ha c'hoar Lotan, Tamna. ²³Hag amañ mibien Sobal : Alvan, Manahat, Ebal, Sefo, Onam.

²⁴Hag amañ mibien Sebeon : Aia, Ana. Ana eo a gavas dour er gouelec'h en ur vesa ezen Sebeon e dad. ²⁵Hag amañ bugale Ana : Dison, hag Oolibama, merc'h Ana. ²⁶Hag amañ mibien Dison : Hemdan, Eseban, Ietran, Keran. ²⁷Hag amañ mibien Eser : Bilhan, Zavan, Iakan. ²⁸Hag amañ mibien Disan : Ous, Aran.

²⁹Aze penndierved Horraed : penndiern Lotan, penndiern Sobal, penndiern Sebeon, penndiern Ana, ³⁰penndiern Dison, penndiern Eser, penndiern Disan : aze penndierved Horraed, dre benndiern, e bro Seir.

³¹Amañ ar rouaned a renas war vro Edom a-raok na renas roue ebet war vugale Israel. ³²Hag e renas en Edom : Bela, mab Beor, hag anv e gêr, Denaba. ³³Hag e varvas Bela, hag e renas en e lec'h Iobab, mab Zara, e Bosra. ³⁴Hag e varvas Iobab, hag e renas en e lerc'h Husam, eus bro Teman. ³⁵Hag e varvas Husam, hag e renas en e lec'h Adad, mab Badad, a bilas Madianiz e maezioù Moab. Hag anv e gêr, Avit. ³⁶Hag e varvas Adad, hag e renas en e lec'h Semla, eus Masreka. ³⁷Hag e varvas Semla, hag e renas en e lec'h Saoul, eus

Rohobot. ³⁸Hag e varvas Saoul, hag e renas en e lec'h Baal Hanan, mab Ac'hobor.

³⁹Hag e varvas Baal Hanan, mab Ac'hobor, hag e renas en e lec'h Adad, a oa anv e gêr Fau, hag anv e wreg Meetabel, merc'h Matred, merc'h Mezaab. ⁴⁰Hag amañ anvioù penndierved Esaou, dre diegezh, lec'h hag anv : penndiern Tamna, penndiern Alva, penndiern Ietet, ⁴¹penndiern Oolibama, penndiern Ela, ⁴²penndiern Kenez, penndiern Teman, penndiern Mabsar, ⁴³penndiern Magdiel, penndiern Iram : Aze penndierved Edom, dre chomlec'h war an douar e devoa. Bez' e oa Esaou hendad Edom.

Jozef gwrzhet.

37 ¹Hag e chomas Jakob er vro ma oa bet e dad o chom, bro Ganaan.

²Ha setu istor Jakob :

Jozef, ur paotr a seitek vloaz anezhañ, a oa o vesa, gant e vreudeur, ar chatal munut. Ar c'hrennard a veze gant mibien Bilha ha mibien Zelfa, gwraez e dad, hag e tegase Jozef o c'homzoù fall d'o zad. ³Israel a gare Jozef dreist e holl vreudeur, rak mab e gozhni e oa, hag e reas dezhañ un sae gant milginoù. ⁴Met gwelout a rae e vreudeur e oa karet gant o zad muioc'h eget e holl vibien all hag o devoe kasoni outañ, ha n'hallent ken komz outañ e peoc'h.

⁵Hag e reas Jozef un huñvre, a zanevellas d'e vreudeur, ha muioc'h c'hoazh o devoe kasoni outañ. ⁶Lavaret en devoa dezho : "Selaouit 'ta an huñvre am eus huñvreet. ⁷Edomp oc'h ober feskennoù e-kreiz ur park, hag e savas va feskenn en he sav, hag e voe tro-war-dro ho feskennoù-c'hwil o stouñ ouzh va hini". ⁸Hag e lavaras dezhañ : "Daoust ha roue e vi warnomp ? Pe gouarnar warnomp ?" Ha war greskiñ ez eas o c'hasoni outañ gant e huñvreoù hag e gaozioù.

⁹Hag e reas c'hoazh un huñvre all, a gontas d'e vreudeur, o lavarout : "Huñvreet em eus un huñvre all : edo an heol hag al loar, hag unnek steredenn stouet ouzhin". ¹⁰Pa gontas se d'e dad ha d'e vreudeur, her gourdrourzas e dad, o lavarout dezhañ : "Petore huñvre ac'h eus graet aze ? Ha mont a raimp, me, da vamm ha da vreudeur, da stouñ ouzhit betek an douar ?" ¹¹Hag o devoa gwarizi outañ e

vreudeur, met e dad a vire e gomzoù.

¹²Aet e oa e vreudeur da vesa chatal munut o zad da Sikem. ¹³Hag Israel a lavaras da Jozef : "Daoust ha n'emañ ket da vreudeur o vesa e Sikem ? Deus amañ 'ta ma kasin ac'hanout d'o c'haout". Hag e lavaras dezhañ : "Prest on !" ¹⁴Hag e lavaras dezhañ : "Kae neuze da welout penaos emañ kont gant da vreudeur ha gant an deñved, da zegas keloù din !" Hag e gas a reas eus traonienn Hebron. Pa erruas e Sikem, ¹⁵e kavas un den anezhañ o kantreal war ar maez hag e c'houlennataas anezhañ, o lavarout : Petra a glaskez ? ¹⁶Lavarout a reas : "Va breudeur a glaskan. Disklêr din, mar plij, pelec'h emaint o vesa !" ¹⁷Hag e lavaras an den : "Skampet int ac'haleñ, rak o c'hlevet am eus o lavarout : Eomp betek Dotain". Mont a reas Jozef war-lerc'h e vreudeur hag o c'havout a reas e Dotain. ¹⁸Hag int, ouzh e welout a-bell a-raok ma voe tost dezho, a itrikas evit e lakaat d'ar marv, ¹⁹en ur lavarout an eil d'egile : "Emañ paotr e huñvreoù o tont ! ²⁰Ha bremañ lazomp anezhañ ha taolomp anezhañ en ur c'hozh puñs bennak, hag e lavarimp ez eo bet debret gant ul loen gouez. Neuze e welimp petra en em gavo gant e huñvreoù". ²¹Met Ruben a glevas hag hel lamas a-dre o daouarn. "Arabat deomp lemel e vuhez digantañ", emezañ. ²²Neuze e lavaras dezho : "Na skuilhit ket a wad. Taolit anezhañ er puñs sec'h-mañ er gouelec'h, met na lakait ket an dorn warnañ". Kement-se a oa evit e dennañ a-dre o daouarn, hag e rentañ d'e dad. ²³Kerkent eta ha m'en em gavas Jozef e-kichen e vreudeur, e tilamjont e sae digantañ, ar sae mañchoù-hir a oa gantañ. ^{37, 21}En heb. na skoomp ket. ^{37, 35}Chomlec'h ar re varv. Amañ e weler e kred an Hebreed en ur vuhez goude ar marv. Menoziad an ene ne zeuio nemet kalz diwezhatoc'h diwar levezon ar C'hresianed. ²⁴Tapout a reont krog ennañ hag hen taoljont er puñs ; ur puñs goulle e oa, ne oa ket a zour ennañ. ²⁵Ha neuze ec'h azezjont da zebrñ bara. O sevel o daoulagad, setu ma weljont ur garavanenn Ismaeliz hag a oa o tont eus Galaad. Sammet e oa o c'hañvaled a c'hwezh vat, a vazalm hag a rousin-laodanom edont o vont da gas d'an Egipt. ²⁶Youda a lavaras d'e vreudeur : "Da betra

e servijfe deomp lazhañ hor breur ha goleiñ e wad ? ²⁷Deuit, gwerzhomp anezhañ d'an Ismaeliz, met arabat deomp lakaat hon dorn warnezhañ rak hor breur eo, eus an heveleg gwad ha ni".

Hag ar vreudeur a selaouas anezhañ.

²⁸Hag evel ma tremene ar varc'hadourien a Vadian, e tennjont Jozef eus ar puñs. Ha gwerzhañ a rejont Jozef evit ugent pezh-arc'hant d'an Ismaeliz, hag e gasas d'an Egipt. ²⁹Ha pa zistroas Ruben d'ar puñs, setu : ne oa ken Jozef er puñs ! Hag e rogas e zilh. ³⁰Hag addeuet davet e vreudeur, e lavaras : "Bugel ebet ken ! Ha me, pelec'h ez in-me ?"

³¹Hag e kemerjont toneg Jozef, ha lazhet ganto ur bouc'h-givri, e soubjont an doneg er gwad, ³²hag e kasjont an doneg vilginek, a zegasjont d'o zad en ur lavarout : "Se hon eus kavet... Anavez hag-eñ eo toneg da vab, pe n'eo ket". ³³Hec'h anavezout a reas hag e lavaras : "Toneg va mab ! Ul loen fall en devo e zebret, drailhet, drailhet Jozef !" ³⁴Hag e rogas Jakob e vantell, hag e reas kañv d'e vab deizioù e-leizh. ³⁵Hag e savas e holl vibien hag e holl verc'hed d'e frealziñ, met n'houlle ket a frealzidigezh. Lavarout a rae : "Kentoc'h diskenn da gaout va mab, gant tristidigezh, d'ar Sheol !" Ya, gouelet e voe dezhañ gant e dad. ³⁶Ha tud Madian o devoa gwerzhet anezhañ en Egipt da Boutifar, ur spazhad da Faraon hag ofiser e warded.

Youda hag e verc'h-kaer.

38 ¹D'ar mare-se e tiskennas Youda eus ti e vreudeur evit en em dennañ da di un den eus Odollam, e anv Hira. ²Hag e welas eno Youda merc'h un

den eus Kanaan, hec'h anv Soua, hag he c'hemeras hag ez eas daveti. ³Hag e koñsevas houmañ hag e c'hanas ur mab hag e c'halvas e anv Er. ⁴O vezañ koñsevet c'hoazh, e c'hanas ur mab hag e c'halvas e anv Onan. ⁵Ha c'hoazh e c'hanas ur mab hag e c'halvas e anv Sela ; bez' e oa e Kasib pa c'hanas anezhañ. ⁶Hag e kemeras Youda ur wreg evit Er, e vab henañ, hec'h anv Tamar. ⁷Met o vezañ ma oa Er, mab

henañ Youda, fall ouzh daoulagad an Aotrou, e voe lakaet da vervel gant an Aotrou. ⁸Hag e lavaras Youda da Onan : "Kae davet gwreg da vreur, dimez ganti, ha sav ul lignez d'az preur !" ⁹Met pa ouie Onan n'eo ket evitañ e vefe al lignez, ma-z ae davet gwreg e vreur, e rae floderezh war an douar, kuit da reiñ lignez d'e vreur.

¹⁰Fall e oa dirak daoulagad an Aotrou ar pezh a rae, hag e reas dezhañ mervel ivez.

¹¹Hag e lavaras Youda da Damar, e verc'h-kaer : "Chom intañvez e ti da dad, ken n'en devo kresket Sela, va mab". Hag e soñje : "Arabat dezhañ mervel evel e vreudeur !" Ha mont a reas Tamar da chom e ti he zad.

¹²Tremen a reas an amzer hag e varvas merc'h Soua, gwreg Youda. Ha pa voe frealzet Youda, e pignas da gaout e douzerien deñved, gant Hira, e vignon eus Odollam, betek Tamna. ¹³Hag e voe roet ar c'heloù da Damar, o lavarout dezhi : "Emañ da dad-kaer o tont war-laez etrezek Tamna, da douzañ e zeñved". ¹⁴Hag hi da lemel he dilhad intañvez, da 'n em c'holeiñ gant he gouel, da 'n em vouchañ ha da goazezañ e-harz dor Enaim, a zo war hent Tamna, rak gwelout a rae e oa bras Sela ha ne oa ket bet roet dezhañ da wreg.

¹⁵Hag he gwelout a reas Youda, o soñjal e oa ur ribodez, pa oa mouchet he dremm.

¹⁶Hag e tistroas daveti eus e hent hag e lavaras : "Deus amañ, mar plij, ma-z in davedout !" rak n'ouie ket e oa e verc'h-kaer. Hag hi da lavarout : "Petra a roi din evit dont ganin ?" ¹⁷Hag eñ da lavarout : "Me a gaso ur menn-gavr eus va bagad". Hag hi da lavarout : "Ro din ur c'hred ken n'az po e gaset". ¹⁸Hag eñ da lavarout : "Petore kred a roin dit ?" Hag hi da lavarout : "Da siell, da gordenn hag ar vazh a zo ez torn". O reiñ a reas hag ez eas daveti, hag e koñsevas dioutañ. ¹⁹Adsavet hag aet kuit, e lamas he gouel hag e wiskas he dilhad intañvez.

²⁰Hag e kasas Youda ur menn-gavr dre zorn e vignon Odollam evit adaptout ar c'hred eus dorn ar wreg, met n'he c'havas ket. ²¹Kaer en devoa goulennata tud ar gêriadenn, o lavarout : "Pelec'h emañ ar serc'h a oa en Enaim war an hent ?", e veze lavaret : "N'eus bet amañ serc'h ebet !" ²²Hag e tistroas davet Youda hag e 38, 8 gw. Adl. 25, 5+ Lezenn al leviegezh ez eo : un intañvez divugel a gemer da bried breur an hini marvet.

lavaras : "N'em eus ket he c'havet ! Ha tud ar gêriadenn a lavar n'eus ket bet eno a serc'h". ²³Hag e lavaras Youda : "Ra viro eviti ! Arabat deomp bezañ dismegañset ! Kaset em eus ar menn-se ha n'ec'h eus ket he c'havet !"

²⁴Met setu, war-dro tri miz goude, e voe roet keloù da Youda, lavaret e voe :

"Ribodet he deus Tamar, da verc'h-kaer ha setu m'he deus koñsevet en ur ribodal !"

Hag e lavaras Youda : "Degasit anezhi hag e vo devet !" ²⁵Evel ma tegased anezhi, e kasas tud d'he zad-kaer, da lavarout :

"Dre an den e oa an traou-mañ dezhañ em eus koñsevet, emezi, anavez eta da biv eo ar siell, ar gordenn hag ar vazh-mañ !" ²⁶Hag o anaout a reas Youda hag e lavaras :

"Reishoc'h eo hi egedon, peogwir n'he roen ket da Sela, va mab". Met mui ken n'hec'h anavezaz.

²⁷Pa voe poent dezhi genel, setu e oa gevelled en he c'hof. ²⁸Ekerz he gwilioud e roas unan e zorn, a voe tapet gant an amiegezh, a stagas ouzh an dorn-se un neudenn ruz en ur lavarout :

"Hemañ a zo deuet da gentañ !" ²⁹Met souzañ a reas e zorn, hag e teuas e vreur.

Hag hi da lavarout : "Pebezhe freuz ganit ! pebezhe freuz". Hag e c'halvas e anv Peres.

³⁰Ha goude e teuas e vreur, war e zorn an neudenn ruz, hag e c'halvas e anv Zara.

Jozef en Egipt.

39 ¹Jozef, diskennet d'an Egipt, a oa bet prenet gant Poutifar, ur spazhad da Faraon hag ofiser e warded, un den Egiptat, eus dorn an Ismaeliz o devoa e ziskennet betek eno. ²Bez' e oa an Aotrou gant Jozef, hag e voe un den hag a reas berzh ; bez' e oa e-barzh ti e vestr Egiptat. ³Gwelet en devoa e vestr edo an Aotrou gantañ, ha penaos holl bezh a rae a lakae an Aotrou da ober berzh dre e zaouarn. ⁴Ha kavet en devoa Jozef gras ouzh e zaoulagad o servijañ anezhañ. Karget e voe eus e di, hag holl bezh en devoa a lakaas etre e zaouarn. ⁵Adalek ma voe karget eus e di hag eus pezh en devoa, e vennigas an Aotrou ti an Egiptat abalamour da Jozef, hag e voe bennozh an Aotrou war holl bezh a oa dezhañ, ti ha parkeier. ⁶Lezel a rae holl bezh en devoa etre daouarn Jozef, hep emellout e netra 38, 29 Peres a dalvez freuz, freg.

nemet er boued a zebre. Ha bez' e oa Jozef kaer a stumm, kaer da welout.

⁷Ha goude an darvoudoù-mañ e savas gwreg e vestr he daoulagad war Jozef, hag e lavaras : "Deus da gousket ganin !"

⁸Hemañ avat ne fellas ket dezhañ hag e lavaras da wreg e vestr : "Va mestr n'emell ket ennon nag er pezh a zo en ti ; holl bezh en deus, e lakaet en deus etre va daouarn ; ⁹n'eo ket brasoc'h en ti-mañ egedon, n'en deus difennet ouzhin netra nemedout, peogwir ez out e wreg. Penaos e rafen an droug bras-se, o bec'hiñ enep Doue ?" ¹⁰Ha kaer he devoa lavarout se da Jozef bemdez, ne selaoue ket outi evit kousket en he c'hichen na bezañ ganti.

¹¹Met un deiz ma teue en ti da ober e labour, ha ne oa den eus tud an tiegezh eno, e-barzh an ti, ¹²hag hi da gregiñ en e zilhaden en ur lavarout "Deus da gousket ganin !" met eñ, o lezel e zilhaden en he dorn, a dec'has kuit, er-maez. ¹³Hag hi, o welout en devoa lezet e zilhaden en he dorn hag e oa tec'het er-maez, ¹⁴a luchas war dud he zi hag a lavaras dezho : "Hañ ! Sellit ez eus bet kaset deomp un den hebreat da c'hoari ganeomp. Edo o tont davedon, da gousket ganin, panevet em eus huchet a vouezh kreñv !" ¹⁵Adal m'en deus klevet e saven va mouezh hag e huchen, en deus lezet e zilhaden ganin hag ez eo tec'het kuit er-maez". ¹⁶Hag e lezas e zilhaden en he c'hichen ken na zeuje he fried d'ar gêr. ¹⁷Hag e lavaras dezhañ ar memes komzoù : "Ya, emezi, dont a rae davedon ar servijer hebreat ac'h eus kaset deomp, evit c'hoari ganin !" ¹⁸Met, pa 'm eus savet va mouezh ha huchet, en deus lezet e zilhaden em c'hichen hag ez eo tec'het er-maez". ¹⁹Kerkent ha ma klevas an aotrou komzoù e wreg, ar pezh a gonte dezhañ, o lavarout : "Evel-hen hag evel-hont en deus graet din da servijer", e tanas e gounnar.

²⁰Hag e tapas e vestr Jozef hag hel lakaas en toull-bac'h, e-lec'h ma veze prizonidi ar roue serret, hag edo eno en toull-bac'h.

²¹Met bez' e oa an Aotrou gant Jozef, oc'h astenn war-zu ennañ e c'hras, hag e reas dezhañ plijout da ofiser an toull-bac'h.

²²Lakaat a reas ofiser an toull-bac'h etre daouarn Jozef an holl brizonidi a oa en toull-bac'h hag holl bezh a oa da ober eno eo eñ a rae.

²³Ofiser an toull-bac'h n'emelle e netra eus pezh a oa etre e zaouarn. An Aotrou a oa gantañ, hag holl bezh a rae a lakaes an Aotrou da ober berzh.

Jozef en toull-bac'h.

40 ¹Goude an darvoudoù-mañ e vankas hanafer roue an Egipt hag ar baraer e-keñver o mestr, roue an Egipt. ²Ha, fuloret Faraon enep e zaou spazhad, ar penn-hanafer hag ar penn-baraer, ³e lakaas anezho e karc'har ti ofiser ar warded, en toull-bac'h e-lec'h ma oa serret Jozef. ⁴Hag e kargas ofiser ar warded Jozef anezho, evit o servijañ. Hag e voent ur bloavezh en toull-bac'h. ⁵Hag e rejont un huñvre o-daou, pep hini e huñvre er memes noz, un diskoulm da bep huñvre : da hini hanafer ha da hini baraer roue an Egipt a oa serret en toull-bac'h.

⁶Pa erruas ganto Jozef diouzh ar beure, e welas e oant rec'het, ⁷hag e c'houlennatas spazhad Faraon a oa gantañ e karc'har ti e aotrou : "Perak emañ ho tremmoù ken fall hiziv ?" ⁸Hag e lavarjont dezhañ : "Un huñvre hon eus graet, ha d'he diskoulmañ n'eus den !" Hag e lavaras dezho Jozef : "Doue eo a ro an diskoulm ; kontit, mar plij, din". ⁹Hag e kontas ar penn-hanafer e huñvre da Jozef, o lavarout dezhañ : "Em huñvre em boa ur winienn dirazon ; ¹⁰hag he devoa ar winienn-se tri skourr ; hag hi da vleuniañ ha da sevel he bleunioù, hag e tarevas ar blokadoù rezin. ¹¹Hanaf Faraon a oa em dorn, hag e kemeris rezin hag o waskis e hanaf Faraon, hag e lakais an hanaf war balv dorn Faraon". ¹²Lavarout a reas dezhañ Jozef : "Sed he diskoulm : an tri skourr a zo tri deiz : a-barzh tri deiz ec'h adsavo Faraon da benn hag az adsavo ez karg. ¹³Hag e lakai hanaf Faraon en e zorn evel ma oas kustum diagent pa oas hanafer. ¹⁴Met dalc'h soñj ac'hanon pa-z aio mat ganit, en ur ober, mar plij, em c'heñver, ur c'hras : degas soñj ac'hanon da Faraon, ma tenno ac'hanon eus an ti-mañ, ¹⁵rak laeret e oan bet eus bro an Hebreed, hag amañ n'em boa graet netra evit bezañ lakaet en toull-mañ". ¹⁶Pa welas ar baraer en devoa roet ken brav diskoulm, e lavaras da Jozef : "Me, em huñvre, am boa teir fanerad gwestell war va fenn. ¹⁷Er baner

39, 24 e reas dezhañ plijout = heb. e lakaas e c'hras en e zaoulagad.

40, 12 Adsevel e benn : pardonñ, reiñ enor ; er gwerzad 19, avat, e vez enoret en un doare flemmskeudennus.

uhelañ, boued evit Faraon, graet gant ur baraer, met an evned en debre eus ar baner diwar va fenn".¹⁸ Hag e respontas Jozef, o lavarout : "Sed an diskouml : an teir fanerad a zo tri deiz.¹⁹ A-barzh tri deiz e savo Faraon da benn diwarnout : e-pign e vi lakaet ouzh ur wezenn, hag e tebro an evned da gig diwarnout".

²⁰ Tri deiz goude, deiz-ha-bloaz Faraon, e reas hemañ ur pred evit e holl servijerien, hag ec'h adsavas penn ar mestr-hanafer, ha penn ar mestr-baraer, e-touez e servijerien.²¹ Adlakaet e voe ar penn-hanafer war e evajoù, da lakaat an hanaf war balv dorn Faraon.²² Met ar penn-baraer a voe krouget, hervez an diskouml roet dezho gant Jozef.²³ Ha n'en devoe ket soñj ar penn-hanafer eus Jozef : ankounac'haet en devoa anezhañ.

Huñvreoù Faraon. Uhelgarg Jozef.

41 ¹ A-benn daou vloaz setu Faraon o huñvreal : edo en e sav e-kichen an Nil.² Hag eus an Nil e save seizh buoc'h, kaer da welout ha lart o c'hig, hag a beuras en elestreg,³ ha setu seizh buoc'h all o sevel en o goude eus an Nil, fall da welout ha treut o c'hig, hag a chomas e-kichen ar saout all war ribl an Nil.⁴ Hag e tebras ar saout fall da welout ha treut o c'hig ar seizh buoc'h kaer da welout ha lart. Hag e tihunas Faraon.

⁵ Hag e reas ur c'housk hag un huñvre all : seizh tañvouezenn a save war ur gorzenn, hag int druz ha brav.⁶ Ha setu seizh tañvouezenn dreut ha disec'het gant an avel-reter o tiflukañ en o goude.⁷ Hag e lonkas an tañvouez treut ar seizh tañvouezenn druz ha leun. Hag e tihunas Faraon : bet en devoa un huñvre !

⁸ Diouzh ar beure, strafuilhet e spered, e kasas tud da c'hervel holl skribed an Egipt hag hec'h holl furien, hag e kontas Faraon dezho e huñvreoù, met hini n'o diskoulmas da Faraon.⁹ Neuze e komzas ar penn-hanafer ouzh Faraon, o lavarout : "Va fec'hedoù a anzavan hiziv.¹⁰ Ya ! Faraon, fuloret ouzh e servijerien, en devoa va lakaet e karc'har ti kabiten ar warded, me hag ar penn-baraer.¹¹ Hag e rejomp un huñvre en hevelep noz, me hag eñ ; pep hini en devoe an diskouml eus an huñvre hon devoa graet.¹² Eno ganeomp e oa ur

paotr hebreat, servijer kabiten ar warded. Hag e kontjomp dezhañ hag e tiskoulmas deomp hon huñvreoù : da bep hini e huñvre a ziskoulmas.¹³ Hag evel m'en devoa diskoulmet deomp e c'hoarvezas : me a zo bet adlakaet em c'harg hag eñ krouget".

¹⁴ Hag e kasas Faraon tud da c'hervel Jozef hag e voe tennet buan eus an toull-bac'h. Aotennet ha cheñchet e zilh, ez eas davet Faraon.¹⁵ Hag e lavaras Faraon da Jozef : "Un huñvre am eus graet, ha da reiñ an diskouml anezhi n'eus den ; met klevet em eus diwar da benn lavarout : pa glevez un huñvre, e roez an diskouml anezhi".

¹⁶ Hag e respontas Jozef da Faraon, o lavarout : "N'eo ket me, met Doue eo a responto, evit peoc'h Faraon".¹⁷ Hag e lavaras Faraon da Jozef : "Em huñvre e oan em sav war ribl an Nil,¹⁸ ha setu eus an Nil o sevel seizh buoc'h, lart a gorf ha kaer a stumm, a beuras en elestreg.¹⁹ Ha setu seizh buoc'h all o sevel en o goude, treut ha fall o stumm, meurbet, ha treut a gig ; n'em boa ket gwelet evelto neblec'h e bro Egipt, ken fall !"²⁰ Hag e voe debret gant ar saout treut ha fall ar seizh buoc'h kentañ, ar re lart.²¹ Mont a rejont en o diabarzh hep na oufed e oant aet e-barzh ; ha da welout e oant ken fall ha diagent. Hag e tihunis.²² Hag e welis ivez em huñvre seizh tañvouezenn, a save war ar memes korzenn, hag int leun ha brav.²³ Ha seizh tañvouezenn moan, treut ha disec'het gant an avel-reter, o tiflukañ en o goude.²⁴ Hag e voe lonket gant an tañvouezennou treut ar seizh tañvouezenn vat. Lavaret em eus bet se d'an divinourien, met hini n'en deus roet an disklêriadur din".

²⁵ Hag e lavaras Jozef da Faraon : "Huñvreoù Faraon, unan ned int ken : ar pezh emañ Doue oc'h ober en deus disklêriet, da Faraon :²⁶ Ar seizh buoc'h mat a zo seizh vloaz anezho, hag ar seizh tañvouezenn vat, seizh vloaz ivez : un huñvre nemetken.²⁷ Ar seizh buoc'h treut ha fall a zo savet en o goude a zo seizh vloaz anezho, hag ar seizh tañvouezenn treut ha disec'het gant an avel-reter a zo seizh vloavezh kernez.²⁸ Ya ! an dra-mañ a lavaran da Faraon : ar pezh emañ Doue o vont da ober en deus roet da welout da Faraon.²⁹ Er seizh vloaz o tont e vo aezamant bras dre-holl e bro Egipt,³⁰ met

c'hoarvezout a raio seizh vloaz kernez en o goude, hag e vo ankounac'haet an holl aezamant bet e bro Egipt. Hag e rivino ar gernez-se ar vro. ³¹Ne vo ket anavezet an aezamant e bro Egipt en askont d'ar gernez-mañ, a-c'houdevezh ; rak grevus-meurbet e vo. ³²Hag ez eo addeuet an huñvre da Faraon div wech, dre ma oa divizet mat an dra gant Doue, ha mat eo gant Doue hen ober.

³³Ha bremañ, ra welo Faraon un den poellek ha fur da lakaat war vro Egipt ; ³⁴ra vo oberiant Faraon da lakaat kargidi war ar vro, da dailhañ ar bempvedenn diwar vro Egipt e-kerzh ar seizh bloavezh aezamant, ³⁵da zastum a bep seurt boued er bloavezhioù mat a zeuio bremañ, da sanailhañ ed dindan urzh Faraon, ha boued er c'hêriour a vezo miret, ³⁶ma vo boued agostez evit ar vro, evit ar seizh bloavezh kernez a vezo war vro Egipt, ha ma n'ay ket da get ar vro gant ar gernez".

³⁷Hag e voe mat an dra ouzh daoulagad Faraon hag ouzh daoulagad e servijerien.

³⁸Hag e lavaras Faraon d'e servijerien : "Hag-eñ e vo kavet evel hemañ un den en devo spered Doue ennañ ?" ³⁹Hag e lavaras Faraon da Jozef : "Peogwir en deus disklêriet Doue dit an holl draoù-mañ, n'eus den poellekoc'h na furoc'h egedout. ⁴⁰Te a vo rener war va zi, ouzh da urzhioù e plego va holl dud. Nemet dre ar gadorroue e vin brasoc'h egedout".

⁴¹Hag e lavaras Faraon da Jozef : "Sell ! da lakaat a ran war holl vro Egipt !"

⁴²Hag e lamas Faraon e walenn diwar e zorn hag e lakaas anezhi ouzh dorn Jozef, hag e wiskas anezhañ gant dilhad lin hag e lakaas ur gelc'henn-aour ouzh e gerc'henn.

⁴³Hag e karroñsas anezhañ en eil karroñs en devoa, hag e voe huchet dirazañ : "D'an daoulin !" Hag e voe lakaet anezhañ war holl vro Egipt.

⁴⁴Hag e lavaras Faraon da Jozef : "Me eo Faraon ! Hogen hepout ne savo den e zorn nag e droad neblec'h e bro Egipt !"

⁴⁵Hag e c'halvas Faraon anv Jozef : Safnet-Panek, hag e roas dezhañ Asenet, merc'h Poutifar, beleg On, da wreg. Hag e valeas Jozef dre vro Egipt. ⁴⁶Jozef a oa un den tregont vloaz pa 'n em zalc'has dirak Faraon, roue Egipt. Ha mont a reas Jozef 41, 40 Ar ster, diwar an heb, a c'hell bezañ : ouzh an urzhioù a zeuio eus da c'henou ez asanto en ur bokat d'an douar.

a-zirak Faraon da dremen dre-holl e bro Egipt.

⁴⁷Hag e roas an douar e-kerzh ar seizh vloaz-aezamant, a-builh. ⁴⁸Hag e voe dastumet a bep seurt boued, e-pad seizh vloaz, eus pezh a veze e bro Egipt, hag e voe lakaet boued er c'hêriou ; boued eus maezioù pep kêr tro-war-dro, a voe lakaet en o c'hreiz. ⁴⁹Hag e sanailhas Jozef ed evel traehz ar mor, fonnus-tre, ken na voe paouezet da gontañ, rak ne oad ken evit kontañ.

⁵⁰Ha Jozef en devoa bet daou vab a-raok ma oa deuet bloaz ar gernez, ganet dezhañ gant Asenet, merc'h Poutifar, beleg On.

⁵¹Hag e c'halvas Jozef anv e vab henañ Manase, rak "Ankounac'h a ro din Doue eus va holl boan hag eus ti va zad". ⁵²Hag anv an eil a c'halvas Efraim, rak "Va frouezhusaat a ra Doue en ur vro em eus bet reuz enni".

⁵³Pa voe echu ar seizh vloavezh-aezamant e bro Egipt, ⁵⁴e krogas seizh vloavezh-kernez da zont, evel m'en devoa lavaret Jozef. Hag e voe kernez en holl vroioù, met dre-holl e bro Egipt e voe bara. ⁵⁵Pa oa naonegezh war holl zouar an Egipt, e krias an dud etrezek Faraon evit kaout bara, hag e lavaras Faraon d'an holl Egiptiz : "It da gaout Jozef ! Grit ar pezh a lavaro deoc'h !" ⁵⁶Hag an naonegezh o vezañ war holl c'horre an douar, e tigoras Jozef an holl sanaïloù o devoa hag e werzhas d'an Egiptiz, hag e voe rust ar gernez e bro Egipt. ⁵⁷Hag an holl vroioù a zeue d'an Egipt da bremañ digant Jozef, rak rustoc'h e oa ar gernez war an douar a-bezh.

Emgav kentañ Jozef gant e vreudeur.

42 ¹Pa welas Jakob e oa greun en Egipt, e lavaras Jakob d'e vibien : "Perak sellout oc'h ober netra ?" ²Hag e lavaras : "Klevet em eus e oa greun en Egipt : diskennit da ober pourveziou deomp alese, ma vevimp, ha ne varvimp ket !" ³Hag e tiskennas breudeur Jozef, dek anezho, da bremañ ed eus an Egipt. ⁴Benjamin, breur Jozef, n'hel lezas ket Jakob da vont gant e vreudeur "gant aon, emezañ, na errufe gantañ un drougeur".

41, 47 a-vozadoù, en destem.

42, 1 Sellout oc'h ober netra en heb = chom da sellout hep ober netra.

⁵Hag ez eas bugale Israel da bourvezañ, e-mesk ar re a yae, peogwir e oa kernez e bro Ganaan. ⁶Jozef a oa gouarnour war ar vro : eñ eo a werzhe da holl dud ar vro. Hag ez eas breudeur Jozef da stouiñ dirazañ, o fri d'an douar. ⁷Pa welas Jozef e vreudeur, ec'h anavezaz anezho, met e estrañjour a reas dirazo, hag e komzas ganto rust, o lavarout dezho : "A-belec'h e teuit ?" Hag e lavarjont : "Eus bro Ganaan, evit prenañ boued". ⁸Anavout a rae Jozef e vreudeur, met int n'hen anavent ket. ⁹Hag e soñjas Jozef en huñvreoù en doa graet diwar o fenn, hag e lavaraz dezho : "Spierien 'zo ac'hanoc'h ! Evit gwelout kêrioù ar vro eo e teuit". ¹⁰Hag e lavarjont dezhañ : "N'omp ket ! Aotrou ! Da servijerien a zo deuet da brenañ boued. ¹¹Holl ez omp mibien d'ar memes den, ni a zo tud sur, hag ez omp ! N'eo ket da servijerien spierien !" ¹²Met lavarout a reas dezho : "Nann da ! Sekredoù ar vro e teuit da welout !" ¹³Hag int da lavarout : "Daouzek breur a oa eus da servijerien ; bez' ez omp mibien d'ar memes den e bro Ganaan, met an hini yaouankañ a zo gant hon tad hiziv, hag unan n'eus ken anezhañ !" ¹⁴Hag e lavaraz dezho Jozef : "Se eo a lavaren deoc'h pa lavaren : Spierien oc'h ! ¹⁵War se e viot amprouet, - war vuhez Faraon - n'eot ket kuit ac'hano ken na vo deuet ho preur yaouankañ amañ ! ¹⁶Kasit unan ac'hanoc'h da gerc'hat ho preur. C'hwil a vo prizonidi hag e vo amprouet ho lavarioù : pe emañ ar wirionez ganeoc'h pe n'emañ ket. War vuhez Faraon ! Ya ! spierien oc'h !" ¹⁷Hag e lakaas anezho er prizon e-pad tri devezh. ¹⁸Hag e lavaraz dezho Jozef d'an trede deiz : "Ma rit kement-mañ e vevot, rak Doue a zoujan. ¹⁹Ma-z oc'h tud wirion, e chomo unan eus ho preudeur a vo serret en toull-bac'h, hag ez eot kuit en ur gas ganeoc'h ed evit ezhommoù ho tiegezhioù. ²⁰Ho preur yaouank a zegasot din, ma vo gwiriet ho komzoù ha neuze ne varvot ket !" Hag e rejont evel-se. ²¹Hag e lavarjont an eil d'egile : "Siwazh ! Kablus omp e-keñver hor breur, ni hag a wele enkre e ene p'hon aspede ha n'e selaouemp ket. Setu perak eo deuet warnomp an enkre-mañ". ²²Hag e respontas Ruben dezho, o lavarout : "Hag-

eñ ne lavaren-me ket deoc'h evel-hen : Na bec'hit ket e-keñver ar bugel-se ? Ha n'ho poa ket selaouet ! Ac'hanta bremañ e c'houlenner kont eus e wad diganeomp". ²³Ar re-mañ n'ouient ket e kleve Jozef, rak ur jubennour a oa etrezo. ²⁴Hag e tistroas diouto hag e ouelas. Hag addeuet daveto, e komzas outo hag e kemeraz diouto Simeon, a voe serret gantañ dirazo.

²⁵Hag an urzh a roas Jozef da gargañ o seier gant ed, en ur resteurel e arc'hant da bep hini en e sac'h, ha reiñ dezho pourveziou evit o beaj, hag e voe graet dezho evel-se. ²⁶Hag int, sammot o greun war o ezen, a yeas alese. ²⁷Pa zigoras an hini kentañ e sac'h evit reiñ boued d'e azen, en ostaleri, e welas e arc'hant : edo e genoù ar sac'h ! ²⁸Hag e lavaraz d'e vreudeur : "Restaolet eo bet va arc'hant ! Ya ! Emañ em bisac'h !" C'hwitañ a reas o c'halonou, hag en ur grenañ an eil d'egile e lavarjont : "Petra en deus graet Doue deomp ?"

²⁹Hag erruet gant Jakob, o zad, e bro Ganaan, e tisklêrjont dezhañ an holl bezh a oa c'hoarvezet, o lavarout : ³⁰"Komz a rae an den a zo mestr ar vro ganeomp, rust, oc'h ober ac'hanomp spierien ar vro". ³¹Lavaret hon eus dezhañ : "Tud sur omp ! N'omp ket spierien. ³²Daouzek e oamp a vreudeur, mibien hon tad. Unan n'emañ ken, hag an hini yaouankañ a zo hiziv gant hon tad e bro Ganaan". ³³Hag en deus lavaret deomp an den a zo mestr ar vro : "Evel-hen e ouezin ez oc'h tud sur : eus ho preudeur unan a lezot ganin, ezhomm ho tiegezhioù a gemeret hag ez eot, ³⁴met degasit ho preur yaouank din ma ouezin n'eo ket spierien e oac'h, met tud sur. Hag ho preur a rentin deoc'h, hag er vro e valeot".

³⁵Hag int ha diskargañ o seier, ha setu m'en devoa pep hini e yalc'had arc'hant en e sac'h ! Hag o welout o yalc'hadoù arc'hant, int hag o zad, o devoe aon. ³⁶Hag e lavaraz dezho Jakob, o zad : "Va divugaleañ a rit ! Jozef ne oa ken, Simeon n'eo ken, ha Benjamin a dafpec'h ! Warnon emañ an holl vec'h !" ³⁷Hag e komzas Ruben ouzh e dad, o lavarout : "Va daou vab a lakai d'ar marv, ma ne zegasan ket hemañ dit ! Fizi anezhañ em dorn ha me hen rento dit !" ³⁸Hag e lavaraz : "Ne

ziskenno ket va mab ganeoc'h ! E vreur a zo marvet, hemañ e-unan manet, ma c'hoarvez gantañ drougeur er veaj emaoch o vont, e reot diskenn va blev gwenn, gant an dristidigezh, d'ar Sheol".

Eil emgav.

43 ¹Met ar gernez a boueze war ar vro, ²ha pa voe peurzebret ar greun kerc'het eus an Egipt, e lavaras dezho o zad : "It adarre da brenañ deomp un tamm boued". ³Met komz a reas outañ Youda, o lavarout : "Touet en deus an den dirazomp en ur lavarout : Ne welot ket va dremm ma ne vez ket ho preur ganeoc'h. ⁴Ma lezez da vont hor breur ganeomp, e tiskennimp da brenañ dit boued, ⁵met ma n'hel lezez ket da vont, ne ziskennimp ket, rak an den en deus lavaret deomp : Ne welot ket va dremm ma ne vez ket ho preur ganeoc'h". ⁶Hag e lavaras Israel : "Perak bezañ graet ar boan-se din : kontañ d'an den ho poa c'hoazh ur breur ?" ⁷Hag e lavarjont : "Goulennoù a rae an den diwarnomp ha diwar hon tiegezhioù, o lavarout : hag-eñ eo bev c'hoazh ho tad ? Hag-eñ hoc'h eus ur breur ? Ha ni hon eus kontet dezhañ hervez m'emañ an traoù. Daoust ha gouzout a raemp en dije lavaret : Diskennit ho preur ?" ⁸Hag e lavaras Youda da Israel e dad : "Lez da zont ar paotr ganin, hag e savimp, hag ez aimp hag e vevimp ha ne varvimp ket, ni, na te, nag hor bugaligoù ! ⁹Me a vo gouestlad evitañ : eus va dorn hen azgoulenni ! Mar n'hen degasan ket dit ha n'hel lakaan ket dirazout, e vin kablus ez-keñver evit bepred ! ¹⁰Mar n'hor bije ket daleet, e vijemp bet bremañ distro div wech !"

¹¹Neuze e lavaras dezho o zad : "Ma-z eo se, sed pezh a reot : kemerit eus gwellañ struj ar vro en ho seier ha diskennit d'an den-se ur prof : un nebeudad rousin, un nebeudad mel, gom, laodanom, pistachez hag alamandez, ¹²hag arc'hant, daou gement-all ho po da gemer en ho taouarn, rak an arc'hant restaolet e genoù ho seier a adkasot en ho taouarn : marteze e oa dre zievezh. ¹³Hag ho preur, kemerit anezhañ, ha savit, ha distroit davet an den-se ! ¹⁴Hag an Doue Hollc'halloudek da roio deoc'h gras dirak an den, ma lezo da vont

ganeoc'h ho preur all ha Benjamin ! Evidon-me, ma-z on da vezañ divugaleet, e vin divugaleet !"

¹⁵Hag e kemeras ar baotred ar prof-mañ, hag an doubl a arc'hant a gemerjont en o daouarn, ha Benjamin, hag e savjont, hag e tiskennjont d'an Egipt, hag en em zalc'hjont dirak Jozef. ¹⁶Pa welas Jozef e oa ganto Benjamin, e lavaras d'an hini a veze mestr-e-di : "Kas an dud-mañ d'an ti, lazh ul loen hag aoz anezhañ, rak ganin e tebr an dud-se da greisteiz". ¹⁷Hag e reas an den evel ma lavare Jozef : Kas a reas an den-mañ ar baotred da di Jozef. ¹⁸Hag aon o devoa hor paotred pa voent kaset da di Jozef. Lavarout a raent : "En abeg d'an arc'hant restaolet en hor biseier da gentañ e kaser ac'hanomp evit lammat warnomp, kouezhañ warnomp, ha tapout ac'hanomp evel sklaved, gant hon ezen !" ¹⁹Tostaet ouzh an den, mestr war di Jozef, e komzjont outañ war dreuzoù an ti, ²⁰hag e lavarjont : "Mar plij, aotrou ! diskennet e oamp da gentañ evit prenañ boued. ²¹Ha setu, pa oamp erru en ostaleri hag hor boa digoret hor biseier, e oa arc'hant pep hini e genoù e visac'h, hon arc'hant, evel ma oa bet pouezet, hag hon eus adkaset hemañ etre hon daouarn. ²²Hag arc'hant all hon eus diskennet etre hon daouarn evit prenañ boued. N'ouzomp ket piv en doa lakaet hon arc'hant en hor biseier". ²³Hag e lavaras : "Peoc'h warnoc'h ! N'ho pet ket aon ! Ho Toue, Doue ho tadoù, en devoa bet lakaet deoc'h un teñzor en ho seier ! Hoc'h arc'hant a oa deuet betek ennon". Hag e lezas Simeon da vont daveto.

²⁴Hag e kasas an den ar baotred da di Jozef hag e tegasas dour dezho da walc'hiñ o zreid hag e roas boued d'o ezen. ²⁵Prest e oa ganto ar prof a-benn ma teuje Jozef da greisteiz, rak klevet o devoa eo eno e tebrjont o fred. ²⁶Pa erruas Jozef en ti, e kasjont dezhañ ar prof a oa etre o daouarn, betek an ti, ha stouñ outañ d'an douar. ²⁷Hag e c'houlennas diganto diwar-benn o yec'hed, o lavarout : "Ha yac'h eo ho tad, ar c'hozhiad ho poa lavaret din ? Ha c'hoazh eo bev ?" ²⁸Hag e lavarjont : "Yac'h eo da servijer, hon tad 'zo c'hoazh bev." Hag int da zaoublegañ ha da stouñ. ²⁹Hag eñ o sevel e zaoulagad, a welas Benjamin, e vreur, mab e vamm, hag e lavaras : "Hemañ eo ho preur yaouank ho

poa lavaret din ?" Hag e lavaras ivez : "Doue da gaout truez ouzhit, va mab !" ³⁰Hag e hastas Jozef - rak fromañ a rae e galon ouzh e vreur hag en devoa c'hoant da ouelañ - hag ez eas d'e gambr hag e ouelas eno. ³¹Gwalc'het e zremm gantañ ha deuet er-maez, en em zalc'has hag e lavaras : "Lakait ar pred !" ³²Hag e voe servijet eñ e-unan, hag int o-unan, hag an Egiptiz a zebre en e di o-unan, rak n'halle ket an Egiptiz debriñ gant an Hebreed pred ebet : euzhus e vije bet evit an Egiptiz. ³³En o c'hoazez dirazañ, an hini henañ d'e renk a henañ, an hini yaouankañ d'e renk a yaouankañ, ec'h estlamm ar baotred an eil ouzh egile. ³⁴Hag e kemere lodennoù a-zirazañ evito, hag e veze brasoc'h lodenn Benjamin eget lodenn pep hini anezho, pemp gwech. Hag ez evjont, hag en em vezvjont gantañ.

Trade emgav.

44 ¹Hag e roas urzh da vestr e di, o lavarout : "Karg biseier an dud-se a voued, kement ha ma c'hallont dougen, ha laka arc'hant pep hini e genoù e visac'h, ²ha va hanaf, va hanaf arc'hant a lakai e genoù bisac'h an hini yaouankañ, gant arc'hant e c'hreun". Hag e reas hervez lavar Jozef, evel m'en devoa lavaret. ³Ar beure a c'houloue, hag ar baotred a voe lezet da vont gant o ezen. ⁴Aet e oant kuit eus kêr, ne oant ket gwall bell, ha Jozef ha lavarout da vestr e di : "Sav ! Red war-lerc'h ar baotred-se ha p'az pezo o zapet, e lavari dezho : "Perak e rentit an droug evit ar

44, 5 heb. fall a rit pezh a rit.

mad ? ⁵Ha n'eo ket hemañ a ev va mestr enañ ? Hag e ra divinouriezh gantañ ? Gwashat taol a rit !"

⁶O zapet en devoa ha lavaret dezho ar c'homzoù-se. ⁷Hag int da lavarout dezhañ : "Perak e lavar an aotrou an traoù-se ? Pell diouzh da servijerien a vezañ graet un dra evel-se ! ⁸An arc'hant hor boa kavet e genoù hor biseier hon eus adkaset dit eus bro Ganaan ! Penaos hor bije laeret eus ti da aotrou arc'hant pe aour ? ⁹An hini a vo kavet gantañ, a-douez da servijerien, ra varvo ! Ha ni da vezo d'an aotrou evel sklaved !" ¹⁰Hag e lavaras : "Ac'hanta ! Hervez ho komzoù da vezo ! Neb a vo kavet se gantañ a vo din, evel sklav, ha

c'hwil a vo kuit !" ¹¹Ha buan e tiskennjont pep hini e visac'h d'an douar ha da zigeriñ pep hini e visac'h. ¹²Hag e voe furchet : gant an hini henañ e voe kroget ha gant an hini yaouankañ e voe echuët, hag e voe kavet an hanaf e bisac'h Benjamin ! ¹³Neuze e fregjont o mantilli, ha sammet pep hini e azen, e tistrojont e kêr.

¹⁴Pa erruas Youda hag e vreudeer e ti Jozef, edo c'hoazh eno, hag e kouezhjont dirazañ d'an douar. ¹⁵Hag e lavaras dezho Jozef : "Pebezha taol hoc'h eus graet ! Daoust ha ne ouiec'h ket e ra divinouriezh un den eveldon ?" ¹⁶Hag e lavaras Youda : "Petra a lavarimp d'am aotrou ? Ya, petra a lavarimp ? Penaos en em reishaat ? Doue en deus kavet pec'hed da servijerien : setu ni sklaved d'an aotrou, ni hag an hini a zo bet kavet an hanaf etre e zaouarn". ¹⁷Hag e lavaras eñ : "Pell diouzhin a ober se ! An hini a zo bet kavet an hanaf etre e zaouarn, hennezh a vo sklav din, met c'hwil, it war-raok e peoc'h davet ho tad !"

¹⁸Hag e tostaas Youda ouzh Jozef hag e lavaras : "Mar plij, Aotrou, e lavarinn, me da servijer, ur ger dit, me az ped. Arabat lezel tan da gounnar da sevel a-enep d'az servijerien, te hag a zo evel Faraon.

¹⁹Te, aotrou meur, ac'h eus goulnnet digant da servijerien kement-mañ : hag-eñ hor boa un tad pe ur breur, ²⁰hag hon eus bet respontet dit-te, aotrou meur : bez' hon eus un tad aet war an oad ha bez' en deus ur mab yaouank bet ganet dezhañ en e gozhni ; breur hemañ a zo marv ha ne chom nemetañ ken bremañ gant e vamm, hag e dad a gar anezhañ. ²¹Te, aotrou

meur, az poa lavaret deomp : Degasit anezhañ amañ ma c'hellin her gwelout gant va daoulagad. ²²Hag hor boa lavaret d'an aotrou : N'halla ket ar c'hrennard dilezel e dad. Ma tilez e dad, e varvo hemañ. ²³Neuze ec'h eus lavaret d'az servijer : Ma ne zegasit ket ho preur yaouankañ ganeoc'h, n'adwelot mui va dremm.

²⁴Ha setu pa-z omp bet distroet da di da servijer, hon tad, hon eus adlavaret dezhañ komzoù va aotrou.

²⁵Ha p'en deus bet lavaret hon tad : "Distroit da brenañ un tamm boued", ²⁶hon eus bet respontet : "Ne c'hellomp ket mont du-hont, nemet e vefe hor breur yaouankañ ganeomp ; neuze e tiskennimp di, rak a-

hent all ne c'hellimp ket gwelout dremm an denan den-se ; ret eo e vefe hor breur yaouankañ ganeomp".

²⁷Ha da servijer, hon tad, en deus neuze lavaret deomp-ni : "C'hwi a oar am boa daou vugel eus va gwreg, ²⁸unan a zo aet diganin, hag am boa lavaret : A dra sur ez eo bet diskolpet, ha n'em eus ket bet e welet abaoe.

²⁹Ma kemerit ivez hemañ diganin, ha ma c'hoarvez ur gwallleur bennak gantañ, e lakafec'h va blev gwenn da ziskenn er bez gant ar glac'har".

³⁰Bremañ eta, ma-z an da gaout da servijer, va zad, hep ar c'hrennard ganeomp, ma-z eo e ene ken stag ouzh e ene, ³¹diouzhtu ma welo n'emañ ket ar c'hrennard, e varvo, hag o devo diskennet da servijerien blev gwenn da servijer, hon tad, gant tristedigezh, d'ar Sheol. ³²Da servijer a zo gouestlad evit ar c'hrennard dirak va zad, lavaret em eus : Mar n'e gasan ket dit, em bo ur pec'hed e-keñver va zad, evit bepred ! ³³Neuze 'ta, ra chomo da servijer e-lec'h ar c'hrennard evel sklav gant va aotrou, hag ar c'hrennard a bigno gant e vreudeur. ³⁴Rak penaos e pignfen davet va zad hep ar c'hrennard ganin ? O ! gant na welin ket ar gwallleur en defe va zad !"

Jozef anavezet gant e vreudeur.

45 ¹Ha n'hellas ket Jozef derc'hel warnañ e-unan, ha d'ar re holl a oa

45, 7 Daoust pegen skort e teu da vezañ Israel gant ar gernez, Doue a laka anezhañ da drezvevañ, lakaat a ra ur restad a-gostez, evit hen mirout dre un dieubidigezh veur : dizale e varvo ar bobl, ha Josef a zo evel ur salver, dieuber e bobl. Ar restad-se a zo prometet dezhañ un dazont bras.

en-dro dezhañ e krias : "Grit d'an holl mont er-maez diwar va zro".

Ha ne chomas den ebet gantañ p'en em roas Jozef da anaout d'e vreudeur.

²Sevel a reas e vouezh en ur ouelañ ken e kleve Egiptiz ha Ti Faraon.

³Hag e lavaras Jozef d'e vreudeur : "Me eo Jozef. Daoust ha bev eo c'hoazh va zad ?" Ha ne c'helle ket e vreudeur respont dezhañ, rak strafuilhet spontus e oant ouzh e welout.

⁴Neuze e lavaras Jozef d'e vreudeur : "Tostait eta ouzhin".

Hag i a dostaas hag eñ a lavaras : "Me eo Jozef, ho preur, an hini ho poa gwerzhzet da vont d'an Egipt. ⁵Ha bremañ arabat deoc'h bezañ glac'haret na fached ouzhoc'h hoc'h-

unan abalamour m'ho poa va gwerzhzet. Setu : evit saveteiñ ho puhez eo en deus Doue va c'haset en ho raok".

⁶Abaoe daou vloaz ez eus kernez e-barzh ar vro ; a-raok pemp bloaz ne vo nag aret nag costet. ⁷Met va c'haset en devoa Doue en ho raok evit mirout evidoc'h ur restad er vro, ma vevot dre un dieubidigezh veur.

⁸N'eo ket c'hwi, nann, am c'hasas amañ, met Doue hag am lakaas da vezañ tad Faraon, mestr war e holl di, gouarnour war holl vro Egipt.

⁹Hastit pignat davet va zad, lavarit dezhañ : Evel-hen e komz da vab Jozef : Va lakaet en deus Doue da vestr war an holl Egiptiz. Diskenn davedon hep dale.

¹⁰Chom a ri e bro C'hosen hag e vi tost din, te, da vibien, mibien da vibien, da zeñved, da saout hag holl bezh a zo dit. ¹¹Me ho mago eno hag e vo c'hoazh pemp bloaz kernez, ha ne vi ket paouroc'h gant da diegezh ha da beadra. ¹²Ho taoulagad a wel, hag ivez daoulagad va breur Benjamin, ez eo va genou a gomz ouzhoc'h. ¹³Kontañ a reot d'am zad pegement a c'hoar am eus en Egipt, hag holl bezh hoc'h eus gwelet. Hastit diskenn va zad amañ !"

¹⁴Hag e kouezhas e kerc'henn Benjamin, e vreur, hag e ouelas, ha Benjamin a ouelas war e gerc'henn. ¹⁵Hag e pokas d'e holl vreudeur, hag e ouelas warno. Ha goude-se e komzas e vreudeur gantañ.

¹⁶Ar vrud a voe klevet e ti Faraon. Lavaret

e voe : "Erru eo breudeur Jozef !" Hag e plijas se da Faraon ha d'e servijerien.

¹⁷Hag e lavaras Faraon da Jozef : "Lavar d'az preudeur ober kement-mañ : Sammit hoc'h anevaled ha kerzhit ! It da vro Ganaan, ¹⁸kemerit ho tad hag ho tiegezhioù ha deuit davedon, hag e roin deoc'h gwellañ douar an Egipt, hag e tebrot eus druzoni an douar. ¹⁹Ha te, ro dezho an urzh-mañ : Grit kement-mañ : kemerit, eus bro Egipt, kirri evit ho pugaligoù, ho kwragez, ha kemerit e karg ho tad, ha deuit ! ²⁰Arabat d'ho taoulagad kaout keuz d'ho traoù, ar gwellañ eus bro Egipt a vo deoc'h". ²¹Hag e reas evel-se bugale Israel, hag e roas dezho Jozef kirri war urzh Faraon, hag e roas dezho

pourveziou-beaj. ²²Ha dezho holl e roas pep a rumm-dilhad, ha da Venjamin e roas tri-c'hant pezh-arc'hant ha pemp rumm-dilhad. ²³Ha d'e dad e kasas kement-mañ : dek azen, sammet eus gwellañ traoù an Egipt, dek azenez sammet a winizh, a vara hag a vevañs d'e dad evit an hent. ²⁴Hag e kimiadas diouzh e vreudeur, hag ez ejont. Lavaret en devoa dezho : "Na vezit ket o 'n em dregasiñ war an hent".

²⁵Hag e pignjont eus an Egipt hag ez errujont e bro Ganaan e ti Jakob, o zad, ²⁶hag i da reiñ keloù dezhañ, o lavarout : "Emañ c'hoazh Jozef bev ! Hag eñ a zo gouarnour war holl vro Egipt !" Met skornet e oa e galon ha ne grede ket anezho. ²⁷Hag e lavarjont dezhañ holl gomzoù Jozef, pezh en devoa lavaret dezho, ha pa welas ar c'hirri en devoa kaset Jozef evit e zougen, ec'h advevas spered Jakob, o zad. ²⁸Hag e lavaras Israel : "Trawalc'h ! P'emañ c'hoazh Jozef, va mab, bev, ez in d'e welout kent mervel !"

Jakob en Egipt.

46 ¹Hag e loc'has Israel en hent gant kement en devoa evit mont da Veer-Sheba, hag eno e kinnigas aberzhoù da Zoue e dad Izaag.

²Doue a gomzas ouzh Israel dre ur weledigezh-noz, o lavarout : "Jakob ! Jakob !" Hag hemañ a respontas : "Setu me amañ".

³Doue a lavaras :

"Me eo an Aotrou Doue, Doue da dad.

45, 22 Rumm-dilhad = da cheñch dilhad.

Arabat kaout aon da ziskenn d'an Egipt, rak ur bobl vras a rin ganit eno. ⁴Me a ziskenno ganit d'an Egipt hag a raio dit dont en-dro ac'hano, hep mank ebet ; ha Jozef a serro dit da zaoulagad".

⁵Jakob a guitaas Beer-Sheba, ha bugale Israel a reas d'o zad Jakob, d'o bugaligoù ha d'o gwragez pignat er c'hirri en devoa ar Faraon degaset d'e gerc'hat.

⁶Kemer a rejont o loened hag ar madoù o devoa dastumet e bro Ganaan, hag ez ejont d'an Egipt, Jakob hag e holl vugale gantañ : ⁷e vibien, ha mibien e vibien, e verc'hed, ha merc'hed e vibien, da lavarout eo, holl dud e lignez a gasas gantañ d'an Egipt.

⁸Hag amañ anvioù bugale Israel a yeas d'an Egipt :

Jakob hag e vibien.

Mab hemañ Jakob, Ruben, ⁹mibien Ruben : Henoc'h, Palou, Esrom, Karmi,

¹⁰mibien Simeon : Iamuel, Iamin, Ahod, Iac'hin, Sohar ha Saoul, mab ur Ganaaniadez,

¹¹mibien Levi : Gerson, Kaat, Merari,

¹²mibien Youda : Er, Onan, Sela, Peres, Zara ; marvet e oa Er hag Onan e bro Ganaan,

hag e oa mibien Peres Esrom hag Hamoul, ¹³mibien Isac'har : Tola, Poua, Iasoub, Semron,

¹⁴mibien Zaboulon : Sered, Elon, Iahel,

¹⁵aze mibien Lia, ganet ganto da Jakob e Paddanaran, ha Dina e verc'h, an holl dud-mañ, e vibien hag e verc'hed : tri-ha-tregont,

¹⁶mibien Gad : Sefon, Haggi, Suni, Esebon, Heri, Arodi, Areli,

¹⁷mibien Aser : Jimna, Yesoua, Isui, Beria, ha Sara, o c'hoar ;

mibien Beria : Heber, Melc'hiel.

¹⁸Aze mibien Zelfa, bet roet gant Laban da Lia,

e verc'h ; ganet he devoa ar re-mañ da Jakob, seitek a dud.

¹⁹Mibien Rachel, gwreg Jakob : Jozef, Benjamin,

²⁰ha bugale en devoa bet Jozef e bro Egipt, ganet dezhañ gant Asenet, merc'h Poutifar, beleg On : Manase hag Efraim,

²¹mibien Benjamin : Bela, Boc'hor, Asbel,

Gera, Naaman, Echi, Ros, Mofim, Houfim, Ard,

²²aze mibien Rachel, ganet ganti da Jakob, an holl dud-mañ, pevarzek.

²³Mab Dan : Housiz. ²⁴Mibien Neftali : Iasel, Gouni, Ieser, Sellem.

²⁵Aze mibien Bilha, roet gant Laban da Rachel, e verc'h ;

ganet he devoa ar re-se da Jakob, an holl dud-mañ, seizh.

²⁶An holl dud a yeas gant Jakob d'an Egipt, deuet eus e vorzhed, hep niveriñ gwragez mibien Jakob, an holl dud-se a voe c'hwec'h ha tri-ugent. ²⁷Ha mibien Jozef, ar re en devoa bet en Egipt : daou. An holl dud eus ti Jakob, erruet en Egipt : dek ha tri-ugent.

²⁸Youda a voe kaset en e raok davet Jozef evit m'en em gavje hemañ gantañ e Gosen, ha neuze ec'h antrejont e douar Gosen.

²⁹Jozef a reas sterniañ e garr, hag a savas ennañ da vont da ziambroug Israel, e dad, e Gosen. P'en em gavjont an eil dirak egile e lammas Jozef e kerc'henn e dad hag e chomas da ouelañ en e gerc'henn. ³⁰Neuze e lavaras Israel da Jozef : "Bremañ ez on kontant da vervel, p'am eus gwelet da zremm adarre, ha pa-z out bev c'hoazh".

³¹Hag e lavaras Jozef d'e vreudeur ha da diegezh e dad : "Pignat a ran da reiñ keloù da Faraon hag e lavarinn dezhañ : Va breudeur ha tiegezh va zad, a oa e bro Ganaan, a zo erruet davedon. ³²An dud-se a zo mesaerien deñved, paotred tropelloù ez int. O deñved, o saout hag o feadra o deus degaset. ³³Neuze 'ta pa viot galvet gant Faraon hag e lavaro : Peseurt labour a rit ? ³⁴e lavarot : Paotred tropelloù eo da servijerien abaoe hor yaouankiz betek bremañ ; evel-se omp, evel-se oa hon tadou ! E-giz-se e chomot e bro C'hosen, rak heug o deus an Egiptiz ouzh an holl vesaerien deñved".

Jozef pourvezer.

47 ¹Mont a reas Jozef da reiñ keloù da Faraon, o lavarout : "Va zad ha va breudeur, gant o deñved, o saout hag o feadra, a zo erruet eus bro Ganaan hag emaint e bro C'hosen". ²Hag a-douez e vreudeur en devoa kemeret pemp den d'o c'has dirak Faraon. ³Hag e lavaras Faraon d'e vreudeur : "Peseurt labour a rit ?" Hag e lavarjont da Faraon : "Mesaerien deñved eo da servijerien ; evel-se omp, evel-se oa hon tad". ⁴Hag e lavarjont da Faraon : "Evit chom er vro ez omp deuet, pa ne oa ken a baskadur d'an deñved o deus da servijerien, ken grevus ma oa ar gernez e bro Ganaan. Ha bremañ, ra chomo, mar plij, da servijerien e bro C'hosen !" ⁵Hag e komzas Faraon ouzh Jozef, o lavarout : "Da dad ha da vreudeur a zo deuet davedout : ⁶bro Egipt a zo dirazout, er gwellañ douar e lakai da chom da dad ha da vreudeur. Ra chomint e bro C'hosen, ha ma ouezez ez eus tud barrek, o lakai da vistri-dropelloù war bezh am eus".

⁷Hag e kasas Jozef Jakob, e dad, hag en

em zalc'has dirak Faraon. ⁸Hag e lavaras Faraon da Jakob : "Pet bloavezh buhez ac'h eus ?" ⁹Hag e lavaras Jakob da Faraon : "Bloavezhioù va c'hantreezh a zo bet kant tregont vloaz : nebeut ! Ha fall eo bet bloavezhioù va buhez, ha n'o deus ket tizhet bloavezhioù buhez va zadou e-kerzh o c'hantredennoù !" ¹⁰Hag e saludas Jakob Faraon, hag ez eas a-zirak Faraon.

¹¹Hag e tiazezas Jozef e dad hag e vreudeur, o reiñ dezho un domaniezh e bro Egipt war ar gwellañ douar, e bro Ramses, evel m'en devoa gourc'hemennet Faraon. ¹²Hag e pourvezas Jozef e dad hag e vreudeur, hag holl diegezh e dad, a voued, hervez niver ar vugale. ¹³Ne oa bara neblec'h er vro, rak grevus e oa ar gernez kenañ, hag e oa diviet bro Egipt ha bro Ganaan gant ar gernez.

¹⁴Hag e tastumas Jozef an holl arc'hant en em gave e bro Egipt hag e bro Ganaan gant ar greun a werzhe, hag e kasas Jozef an arc'hant da di Faraon. ¹⁵Steuziet e oa an arc'hant eus bro Egipt koulz hag eus bro Ganaan, hag e teue an holl Egiptiz davet Jozef en ur lavarout : "Ro deomp bara, pe e varvimp dirazout ! Met n'eus ket arc'hant ken !" ¹⁶Hag e lavaras Jozef : "Roit ho chatal, hag e roin deoc'h evit ho chatal, ma n'eus ket a arc'hant !" ¹⁷Hag e tegasjont o chatal da Jozef, hag e roas dezho Jozef bara, evit kezeg, bagadoù deñved, bagadoù saout, ezen, ouzh o pourveziñ a vara, evit o holl dropelloù, er bloaz-se.

¹⁸Echu avat ar bloaz-se, e teujont d'e gaout er bloaz war-lerc'h, hag e lavarjont dezhañ : "Ne guzhimp ket ouzh an aotrou ez eo steuziet hon arc'hant, hag ar bagadoù-loened o vezañ aet gant an aotrou, ne van dirak hon aotrou nemet hor c'horfoù hag hon douarou. ¹⁹Perak e varvfemp dirak da zaoulagad, ni hag hon douarou ? Pren ac'hanon gant hon douarou, evit bara, hag e vezimp, ni hag hon douarou, sklaved gant Faraon. Met ro deomp had hag e vevimp ha ne varvimp ket, ha ne vezo ket hon douarou ur gouelec'h !"

²⁰Hag e prenas Jozef holl zouar an Egipt evit Faraon, rak gwerzhañ a rae an Egiptiz, pep hini e bark, ken rust ma oa ganto ar gernez. Hag e voe ar vro da Faraon. ²¹Hag an dud a voe lakaet da dremen er c'hêrioù

eus ur penn da harzoù an Egipt betek ar penn all. ²²Ha douar ar veleien ne voe ket prenet, rak ul lezenn a oa evit ar veleien a-berzh Faraon, hag e tebrjont evel kustum pezh a roe dezho Faraon ; evel-se ne voe ket gwerzhzet o douar.

²³Hag e lavaras Jozef d'ar bobl : "Ho prenet am eus hiziv gant ho touar evit Faraon. Degemerit had ! Hadit an douar !

²⁴Met eus ho trevadoù e roioit ur bempvedenn da Faraon, hag ar peder lodenn all ho po evit hadañ ho parkeier ha debriñ, c'hwi hag ar re a zo en ho tiez, hag evit ma tebro ho pugaligoù". ²⁵Hag e lavarjont : "Buhez a roez deomp ! Kavet hon eus gras ouzh daoulagad an aotrou, hag e vezimp sklaved Faraon".

²⁶Lakaet e voe se gant Jozef evel ur reolenn betek hiziv war zouar an Egipt : da Faraon ar bempvedenn, nemet evit douar ar veleien hepken ha na voe ket da Faraon.

²⁷Hag e chomas Israel e bro Egipt, e bro C'hosen, en o domaniezh, o frouezhiñ hag o kreskiñ meurbet. ²⁸Hag e vevas Jakob e bro Egipt seitek vloaz. Hag e voe bloazioù Jakob, e vloavezhioù buhez : kant seizh ha daou-ugent vloaz.

²⁹Hag e tostaas deizioù Israel da vervel, hag e c'halvas e vab Jozef hag e lavaras dezhañ : "M'em eus kavet gras ouzh da zaoulagad, laka, mar plij, da zorn dindan va morzhed, ha gra em c'heñver gant deolieg ha fealded : na ro ket ur bez din en Egipt, ³⁰met, pa vin o c'hourvez gant va zadoù, e tougi ac'hanon eus an Egipt hag am beredi en o bez". Hag e lavaras : "Me a raio hervez da gomzoù !" ³¹Hag e lavaras : "Tou din !" Hag e touas dezhañ. Hag e oa stouet Israel war benn ar gwele.

Bennozh Jakob da vibien Jozef.

48 ¹Ha setu, goude an nevezintioù-se, e voe lavaret da Jozef : "Da dad a zo klañv". Neuze e kemeras e zaou vab gantañ, Manase hag Efraim. ²Hag e voe kontet se da Jakob, o lavarout : "Emañ da vab Jozef o tont davedout". Hag e voe kennerzhzet Israel hag e koazezas war e wele. ³Hag e lavaras Jakob da Jozef : "Doue an Hollc'halloudeg en em ziskouezas din e Louz, bro Ganaan hag am bennigas, ⁴hag e lavaras din : Me a roio dit

frouezh ha kresk, hag az lakaio da vezañ ur gumuniezh pobloù, hag a roio ar vro-mañ d'az ligned war da lerc'h evel domaniezh peurbad. ⁵Ha bremañ avat, da zaou vab, ganet dit e bro Egipt a-raok m'ou deuet davedout en Egipt, a zo din, Efraim ha Manase, evel m'eo din Ruben ha Simeon. ⁶Ar vugale az po war o lerc'h a vo dit, war anv o breudeur e vezint galvet d'o hêrezh. ⁷Pa oan o tont eus Padan ez eo marvet em c'hichen Rachel, e bro Ganaan, war an hent, un hedad douar kent erruout en Efrata, hag em eus he beziet eno war hent Efrata, pe Betlehem".

⁸Hag e welas Israel daou vab Jozef, hag e lavaras : "Piv int ?" ⁹Hag e lavaras Jozef d'e dad : "Va mibien int, ar re en deus roet din Doue amañ". Hag e lavaras : "O degas, mar plij, davedon hag e roin va bennoz dezho". ¹⁰Daoulagad Israel a oa pounneraet gant ar gozhni : n'helle ket gwelout. Hag o tostaat a reas dezhañ. Hag e pokas dezho, hag o briatas. ¹¹Hag e lavaras Israel da Jozef : "Gwelout da zremm ne soñjen ken, hag en deus diskouezet din Doue zoken da vugale !"

¹²Hag o tennañ a reas Jozef diwar e zaoulin, hag e stouas, e fri d'an douar.

¹³Hag o c'hemeras Jozef o-daou, Efraim a-zehou, a-gleiz da Israel, ha Manase a-gleiz, a-zehou da Israel, tost outañ. ¹⁴Hag ec'h astennas Israel e zorn dehou d'e lakaat war benn Efraim, ar yaouankañ, hag e zorn kleiz war benn Manase, en ur cheñch tu d'e zaouarn, rak Manase a oa ar mab henañ. ¹⁵Hag e vennigas Jozef, o lavarout : "An Doue ma kerzhas va zadoù dirazañ, Abraham hag Izaag,

an Doue a voe va fastor abaoe ma-z on betek hiziv,

¹⁶an Ael am dasprenas a bep droug, ra vennigo ar baotred-mañ !

Ra vezo enñvoret drezo va anv hag anv va zadoù Abraham hag Izaag,

ra fonnusaint a-builh e-barzh ar vro !"

¹⁷Pa welas Jozef e lakae e dad e zorn dehou war benn Efraim, e tisplijas se dezhañ, hag e krogas e dorn e dad d'e zilemel diwar benn Efraim war benn Manase. ¹⁸Hag e lavaras Jozef d'e dad :

"N'eo ket se, va zad ! Hemañ eo an hini henañ : laka da zorn dehou war e benn !"

¹⁹Met n'oulas ket e dad ; lavarout a reas :

"Gouzout a ran, va mab, gouzout a ran ! Met hemañ ivez a vo ur bobl, hemañ ivez a vo bras ! Koulskoude e vreur yaouankañ a vo brasoc'h egetañ ! Hag e lignez a vo eleizh a bobloù".

²⁰Hag o bennigas, en deiz-se, o lavarout : "Drezout e vennigo Israel gant lavarout : Ra'z lakaio Doue evel Efraim ha Manase !"

En ur lakaat Efraim a-raok Manase.

²¹Hag e lavaras Israel da Jozef : "Ez an da vervel ! Met bez' e vo Doue ganeoc'h, hag ho tistroio da vro ho tadou. ²²Roet em eus dit ul lodenn muioc'h eget d'az preudeur, bet tapet ganin eus dorn an Amoriz gant va c'hleze ha gant va gwareg !"

Bennozhioù Jakob d'e vibien.

49 ¹Gervel a reas Jakob e vibien hag e lavaras :

"En em vodit, hag e tisklêrin deoc'h pezh a c'hoarvezo ganeoc'h en amzer da zont !

²En em zastumit ha selaouit, mibien Jakob :

Selaouit Israel, ho tad !

³Ruben, va mab henañ, te, va nerzh, deroù va oad gour, met re daer, re greñv !

⁴Spoumus evel dour, ne vi ket an uhelañ, rak pignet e oas war gwele da dad, ha saotret va golc'hed en ur vont warni !

⁵Simeon ha Levi a zo breudeur : armoù direizh o goustilhoù !

48, 20 Israel = pobl Israel.

⁶En o itrikoù ned aio ket va ene, gant o emvod n'en em unano ket va gloar, rak en o fulor o deus lazhet tud, en o droukyoul, spazhet tirvi.

⁷Milliget ra vo o c'hounnar, re greñv eo bet !

O buanegezh, re rust !

O rannañ a rin e Jakob,

o skignañ a rin en Israel !

⁸Youda ! te a vo meulet gant da vreudeur, da zorn a vo war gilpenn da enebourien ; stouiñ a raio ouzhit mibien da dad.

⁹Ur leon yaouank eo Youda !

Eus an drailhaded, va mab, ez out distroet ! Aet eo en e gluch, aet eo en e c'hourvez evel ul leon, evel ul leonez ; piv a raio dezhañ sevel ?

¹⁰Ne vo ket lamet ar vazh-roue digant Youda,

ar wialenn eus etre e dreid,

ken na zeuio ar perc'henn anezhi, an Hini a sento an holl bobloù outañ".

¹¹Stagañ a raio ouzh ar winienn e azenig, ouzh ar rezinenn eal e azenez.

Kannañ a raio er gwin e zilhad, er gwad-rezin e vantell.

¹²Ruz eo e zaoulagad gant ar gwin, gwenn e zent gant al laezh.

¹³Zaboulon war ribl ar morioù a vo o chom,

ha war vourzh al listri, e harzoù betek Sidon.

¹⁴Isac'har a zo un azen askornek,

gourvezet etre daou gloziad,

¹⁵hag a wel ez eo an diskuizh un dra vat,

hag ez eo ar vro dudius ;

astenn a raio e skoaz d'ar bec'h,

prest evit anerioù sklav.

¹⁶Dan a varmo e bobl,

evel pep rummad Israel :

¹⁷bez' e vo Dan un naer war an hent,

un naer gornek war ar wenodenn,

hag e flemmo seuliou ar c'hezeg,

hag e kouezho ar marc'heg en a-dreñv.

¹⁸Ez silvidigezh ec'h esperan, Aotrou !

¹⁹Gad ! Ur bagad en argad !

Hag eñ d'ar c'hrogad war o seuliou !

²⁰Aser ez eo druz e vara !

hag e pourvezo meuzioù rouaned !

²¹Neftali a zo un heizez dizalc'h,

hag a roio kirviigoù kaer !

49, 10 Jezuz a zo eus meuriad Youda : Mzh 1, 3

He 7, 14 Disk 5, 5

²²Frouezh ur wezenn frouezhus war un andon eo Jozef :

e skourroù o deus krapet ouzh ar voger.

²³C'hwerv e voe graet dezhañ, broudet eo bet, heskinet gant paotred-o-birot.

²⁴Met chomet eo ferv e wareg,

ha gwevn e zivvrec'h, e zaouarn,

dre zaouarn Galloudeg Jakob,

dre anv Mesaer, Roc'hell Israel,

²⁵dre Zoue da dad, az sikouras,

dre an Holle'halloudeg, az pennigas,

bennozhioù an Neñvoù eus krec'h,

bennozhioù an islonk, gourvezet dindan,

bennozhioù divronn ha mazzeg,

²⁶bennozhioù da dad a zo bet kreñvoc'h

eget bennozhioù va gourdadou,

hag hetoù ar runioù peurbadel :

ra vezint war benn Jozef,
war gilpenn gouestlad e vreudeur !
²⁷ Benjamin ! Ur bleiz a zrailho !

Da veure e tebr ken e ra,
ha d'abardaez e ra lodoù gant ar preizh !"
²⁸ Da holl rummadoù Israel, d'an daouzek-
se, setu pezh a lavaras Israel, o zad, ouzh o
bennigañ : pep a vennozh a roas dezho.
²⁹ Hag e roas Jakob e urzhioù diwezhañ d'e
vibien : "Me zo o vont da vezañ unanet
gant tud va gwad ; va beziañ a reot e-tal va
zadou, er vougev a zo e park Efron an
Hitiad ; ³⁰ er vougev a zo e park Mac'hpela
a zo a-dal da Vambre, e bro Ganaan, ha
c'hoazh ez eo Abraham a brenas ar park-se
digant Efron an Hitiad evit kaout plas ur
bez.

³¹ Eno eo bet douaret Abraham ha Sara, e
wreg. Eno eo bet douaret Izaag ha Rebeka,
e wreg, hag eno em eus douaret Lea.
³² Prenet e oa bet ar park, hag ar c'hev a zo
ennañ digant mibien Het".

³² Ha Jakob ehuet gantañ reiñ e urzhioù
d'e vibien a sachas e dreid gantañ war e
wele, hag a laoskas e huanad diwezhañ,
hag a voe unanet gant tud e wad.

Marv Jakob ha marv Jozef.

50 ¹Hag e kouezhas Jozef war
dremm e dad, hag e ouelas warnañ
en ur boket dezhañ. ²Hag urzhioù a roas
Jozef d'e servijerien mezeged evit
balzamiñ e dad. Hag e valzamas ar
vezeged Israel. ³Graet e voe war e dro
daou-ugent devezh, rak evel-se e veze
peur'hraet deizioù ar balzamezh hag e
ouelas dezhañ an Egiptiz dek devezh ha
tri-ugent.

⁴ Tremenet an deizioù-gouelañ, e komzas
Jozef ouzh tiegezh Faraon, o lavarout :
⁵ "M'em eus kavet gras dirazoc'h, komzit,
mar plij, ouzh divskouarn Faraon, o
lavarout : ⁶ Va zad en deus graet din ober ul
le, o lavarout : Ez an da vervel ; er bez am
eus kleuzet evidon e bro Ganaan am
douarot. Neuze 'ta, va lez da bignat evit
beziañ va zad, hag e tistroin". Hag e
lavaras Faraon : "Kae da veziañ da dad,
evel m'en deus graet dit touiñ".

⁷ Hag e pignas Jozef evit beziañ e dad, hag
e pignas gantañ holl servijerien Faraon,
Kozhidi e di hag holl Gozhidi bro Egipt,
⁸ hag holl diegezh Jozef hag e vreudeur, ha

tiegezh e dad. Ne voe nemet ar vugaligoù,
an deñved hag ar saout hag a voe lezet e
bro C'hosen. ⁹ Mont a reas gantañ c'hoazh
kirri ha karrenerien, hag e voe ar
garavanenn bras-meurbet. ¹⁰ Erruet betek
Leurenn-ar-Spern, en tu-hont d'ar Yordan,
e rejont kañv eno, kañv bras ha
meurdezus-kenañ. Ober a reas evit e dad ul
lid-kañv a seizh deiz. ¹¹ Pa welas annezidi
bro Ganaan ar c'hañvoù war Leurenn-ar-
Spern, e lavarjont : "Kañv meurdezus a zo
gant an Egiptiz !" Diwar-se ez eo bet anvet
al lec'h-se Kañv-an-Egiptiz : hemañ a zo
en tu-hont d'ar Yordan.

¹² Hag e reas e vibien evitañ evel m'en
devoa kemennet dezho : ¹³ e zougenn a reas
e vibien da vro Ganaan, hag e voe beziet e
kev park Mac'hpela. Bet e oa prenet gant
Abraham ar park-se evit kaout ur bez,
digant Efron an Hitiad a-dal da Vambre.
¹⁴ Hag e tistroas Jozef d'an Egipt, hag e
vreudeur, hag an holl re a oa pignet gantañ
evit beziadur e dad, goude m'en devoa
beziat e dad.

¹⁵ Pa welas breudeur Jozef e oa marvet o
zad, e lavarjont : "Ha ma teufe Jozef da
gemer kasoni ouzhimp ha da rentañ deomp
an holl zroug hon eus graet dezhañ ?"

¹⁶ Dre-se e rejont lavarout da Jozef : "Da
dad en deus kent mervel roet an urzh-mañ :
¹⁷ Lavarout a reot da Jozef : Pardon torfed
da vreudeur hag o fec'hed, rak droug o
deus graet dit, met bremañ pardon d'ar re
zo servijerien Doue da dad".

Hag e ouelas Jozef pa voe lavaret kement-
se dezhañ.

¹⁸ Dont a reas e vreudeur o-unan da stouiñ
dirazañ : "Setu, emezo, da sklavourien ez
omp".

¹⁹ Met Jozef a lavaras dezho : "Bezit
dinec'h ! Daoust hag ez an-me da gemerout
plas Doue ?

²⁰ C'hwi ho poa soñjet ober droug din, met
Doue en deus soñjet treiñ kement-se e mad
evit ober ar pezh a welit o c'hoarvezout
hiziv : mirout he buhez d'ur bobl vras.

²¹ Bremañ eta bezit hep aon ; me ho pevo
c'hwi hag ho pugale".

O frealziñ a reas, o gomz d'o c'halon.

²² Chom a reas eta Jozef en Egipt, eñ ha
tiegezh e dad, hag e vevas dek vloaz ha
kant.

²³ Gwelout a reas bugale Efraim betek an
trede rummad hag ivez mibien Makir, mab

Manase a voe ganet dezhañ war e varlenn.
²⁴Neuze e lavaras d'e vreudeur : "Emaon o vont da vervel, met Doue a zeuio d'ho kweladenniñ ha d'ober deoc'h pignat eus ar vro-mañ d'ar vro en deus touet reiñ da Abraham, da Izaag ha da Jakob". ²⁵Hag e reas touiñ Jozef bugale Israel, o lavarout : "P'en devo ho kweladennet Doue, e savot va eskern ac'halen !"

²⁶Hag e varvas Jozef, oadet a zek vloaz ha kant, hag e voe balzamet ha lakaet el laour en Egipt.

Levr an Ermaeziadeg.

Bugale Israel en Egipt.

1 ¹Hag amañ anvioù bugale Israel deuet d'an Egipt gant Jakob : pep hini gant e diegezh a zeuas :

² Ruben, Simeon, Levi, Youda,

³ Isac'har, Zaboulon, Benjamin,

⁴ Dan ha Neftali, Gad hag Aser.

⁵ Hag e oa an holl dud deuet eus morzhed Jakob : dek-ha-tri-ugenta a dud ; Jozef a oa en Egipt. ⁶Hag e varvas Jozef hag e holl vreudeur hag an holl rumm-se. ⁷Ha bugale Israel a frouezhas, a builhas, a greskas, a greñvaas muioc'h-mui, hag e voe leun ar vro ganto.

⁸Hag e savas ur roue nevez war an Egipt : hemañ n'en devoa ket anavezet Jozef. ⁹Hag eñ da lavarout d'e bobl : "Setu pobl bugale Israel niverusoc'h ha kreñvoc'h egedomp. ¹⁰C'hoariomp eta dre finesa ganto gant aon na zeufent da greskiñ, rak ma tegouezhfe brezel en em unanfant gant hon enebourien, hag e stourmfent a-enep deomp evit mont kuit eus ar vro goude-se".

¹¹Lakaet e voe eta warno mistri-labourioù evit rentañ kalet o buhez gant al labourioù o redifent da ober. Evel-se eo e savjont kêrioù-sanailhañ da Faraon : Pitom ha Ramses.

¹²Met seul-vui m'o gwaskent, seul-vui e kreskent hag en em astennent.

¹³Hag Egiptiz a gemeras aon rak bugale Israel hag e sklavaas an Egiptiz bugale Israel en garv, ¹⁴ha c'hwervaat a rejont o buhez dezho ouzh o lakaat d'ober labourioù start : aozañ pri, moulañ brikennou, ober labourioù a bep seurt er parkeier : en ur ger, dre gement seurt labour o lakaent dre vil da ober.

¹⁵Hag e komzas roue an Egipt d'an amiegezed hebreat, a oa anv unan Sefra hag anv eben Poua, ¹⁶en ur lavarout : "Pa wilioudit an Hebreadezed hag e welit war an daou vaen ez eo ur paotr, e lakaot hemañ da vervel, ha ma-z eo ur plac'h e vevo". ¹⁷Met doujañs o devoa an amiegezed ouzh Doue, ha ne rejont ket evel ma lavare dezho roue an Egipt, hag e lezjont bev ar vugale. ¹⁸Hag e c'halvas roue an Egipt an amiegezed hag e lavaras dezho : "Perak e rit an dra-se : lezel

bev ar vugale ?" ¹⁹Hag e lavaras an amiegezed da Faraon : "N'eo ket gwraze an Egiptiz evel an Hebreadezed, bividikoc'h eo ar re-mañ, hag a-raok m'eo erruet ganto an amiegezo deus gwilioudet". ²⁰Hag e reas vad Doue d'an amiegezed, hag e kreskas ar bobl hag e kreñvaas meurbet. ²¹Ha dre m'o devoa bet doujañs an amiegezed ouzh Doue, e reas dezho tiegezhioù.

²²Hag e roas Faraon an urzh-mañ d'e holl bobl : "Kement paotr a vo ganet da vugale Israel, a daolot er stêr, met ar merc'hed a lezot da vevañ".

Yaouankiz Moizez.

2 ¹Hag un den eus meuriad Levi a zimezas gant ur vaouez eus an hevelep meuriad.

²Homañ a goñsevas hag a c'hanas ur ma. Pa welas e oa ur bugel kaer, e kuzhas anezhañ e-pad tri miz.

³Pa ne voe mui evit e guzhat, e tapas ur baner-vroenn a induas gant ter ha peg. Enni e lakaas ar bugel hag e kasas anezhi e-mesk an elestr, war ribl ar stêr. ⁴C'hoar ar bugelig en em zalc'he ur pennad ac'hano evit gwelout petra a c'hoarvezfe gantañ. ⁵Hogen setu ma tiskennas merc'h Faraon d'ar stêr da gouronkañ, tra m'edo he mitizhien o vale a-hed ar stêr. Gwelout a reas ar baner e-kreiz an elestr, hag e kasas unan eus he mitizhien d'he c'herc'hat dezhi.

⁶He digeriñ a reas hag e welas ar bugel ; ar paotrig a oa o ouelañ. Truez he devoe outañ hag e lavaras : "Eus bugale an Hebreed ez eo".

⁷Neuze e lavaras c'hoar ar bugelig da verc'h Faraon : "Ma karez, ez in da gerc'hat dit ur vagerez eus a-douez gwraze an Hebreed hag a vago dit ar bugel".

⁸"Kae 'ta", a respontas merc'h Faraon dezhi. Hag ez eas ar plac'h yaouank da gerc'hat mamm ar bugel.

⁹Neuze e lavaras merc'h Faraon da hou-

Kendalc'h istor pobl Israel eo al levr-mañ. Er pennadoù 19 da 25 eo skoulmet an Emglev Kentañ gant Moizez.

1, 8 'bugale Israel' a zo da lenn gant ur ster ledan : Bugale, Ti, Tiegezh Israel.

1, 16 An daou vaen = war an diazez evit gwilioudiñ. Lod a dro «pa sellit ouzh ar reizh».

1, 19 bividikoc'h, pe loened-gouez.

mañ :

"Kas ar bugel-se ganit, mag anezhañ din-me, ha me va-unan a baeo ac'hanout".

Neuze ar vaouez a dapas ar bugel hag a vagas anezhañ. ¹⁰Hag e voe eviti ur mab hag e roas dezhañ an anv a "Voizez", rak, emezi, eus an dour em eus e dennet".

¹¹D'ar mare ma oa deuet Moizez da vezañ bras, ez eas davet e genvroiz hag e welas o labouroù kalet. Gwelout a reas un Egiptad o skeiñ gant un Hebreadd, unan eus e ouenn.

¹²Sellout a reas tro-dro hag o welout ne oa den, e lazhas an Egiptad hag e kuzhas e gorf en traezh.

¹³En deiz war-lerc'h pa zeuas er-maez, e welas daou Hebreadd o 'n em gannañ. Ma lavaras d'an hini a oa penn-kaoz d'an tabut : "Perak e skoez gant da gamalad ?

¹⁴Hag hemañ da lavarout : "Piv en deus da lakaet-te da vestr ha da varner warnomp ? Daoust hag e fell dit va lazhañ evel m'ac'h eus lazhet an Egiptad ?"

Neuze Moizez a gemeras aon : "A dra sur, emezañ outañ e-unan, anavezet eo an afer".

¹⁵Pa glevas Faraon an doare, e klaskas lakaat Moizez d'ar marv, met Moizez a dec'has eus ti Faraon hag a yeas betek bro Vadian, hag e koazezas e-kichen ur puñs.

¹⁶Ha beleg Madian an devoa seizh merc'h, a zeuas da buñsañ ha da gargañ al laouerioù evit dourañ deñved o zad. ¹⁷Hag e teuas mesaerien d'o argas, hag e savas Moizez hag o sikouras da zourañ o deñved. ¹⁸Hag ez ejont da di Rahouel, o zad, a lavaras : "Perak hoc'h eus hastet dont, hiziv ?" ¹⁹Hag int da lavarout : "Un den Egiptad en deus hon tennet eus dorn ar vesaerien, ha puñset zoken evidomp ha douret an deñved". ²⁰Hag e lavaras d'e verc'hed : "Pelec'h emañ ? Perak hoc'h eus lezet an den-se ? Galvit anezhañ, ma tebro bara". ²¹Hag ec'h asantas Moizez da chom gant an den a roas Sefora e verc'h da Voizez. ²²Hag houmañ a c'hanas ur mab, hag eñ a c'halvas e anv Gerson, rak, emezañ, ostiziad on bet en ur vro estren.

²³Hag e-kerzh an deizioù niverus-mañ e varvas roue an Egipt. Hag e hirvoude bugale Israel dindan sklaverezh, hag e c'harment. Hag e savas o c'hlemmoù etrezek Doue, eus o sklaverezh. ²⁴Hag e klevas Doue o hirvoud, ha soñj an devoe Doue eus e emglev gant Abraham, Izaag ha Jakob.

2, 10 Ar ger Moizez a zo kenstag e anv ouzh ar verb «tennañ».

2, 22 Gerson, tost d'ar ger 'argas'. Moizez en em sellout evel un den harluet.

3, 1 Jetro a vez anvet ivez Rahouel. Menez Horeb = Menez Sinai.

²⁵Hag e welas Doue bugale Israel, ha Doue o anavezaz.

Moizez er gouelec'h.

3 ¹Moizez a veze o vesa deñved Jetro, e dad-kaer, beleg Madian. Un deiz e kasas e loened en tu all d'ar gouelec'h hag e tegouezhas gant Menez Doue, an Horeb.

²Eno en em ziskouezas Ael an Aotrou dezhañ, en ur flamm-tan eus a-greiz ur vodenn. Sellout a reas : ar vodenn a oa krog an tan enni, met devijñ ne rae ket.

³Neuze e lavaras outañ e-unan : "Me zo o vont da welout ar weledigezh iskis-se ha perak ne zev ket ar vodenn."

⁴Pa welas an Aotrou Doue en devoa Moizez graet an dro evit dont da welout, e c'halvas anezhañ eus a-greiz ar vodenn hag e lavaras : "Moizez ! Moizez !"

Hag hemañ a respontas : "Ya ! Setu me amañ !"

⁵Doue a lavaras : "Na dosta ket amañ ! Tenn da sandalennoù eus da dreid, rak al lec'h m'emaout a zo un douar santel".

⁶Hag e lavaras ouzhpenn : "Me eo Doue da dad, Doue Abraham, Doue Izaag ha Doue Jakob".

Moizez a c'holoas e zremm, rak aon en devoa da sellout ouzh Doue.

⁷Hag e lavaras an Aotrou : "Gwelet em eus reuz va fobl a zo en Egipt, hag o garmadeg am eus klevet dirak o mac'homerien : ya ! Anavezout a ran o glac'har. ⁸Hag e tiskennin d'o zennañ eus dorn an Egiptiz ha d'o sevel eus ar vrose etrezek ur vro welloc'h ha ledan, ur vro a ziver gant laezh ha mel : chomlec'h Kanaaniz, Hitiz, Amoriz, Perezeiz, Hiviz, Jebousiz.

⁹Deuet eo kriadeg bugale Israel betek ennon, ha gwelet em eus ar gwaskerezh a c'houzañvont a-berzh Egiptiz. ¹⁰Bremañ 'ta, kae : da gas a ran da gaout Faraon evit lakaat va fobl, bugale Israel, da vont kuit eus an Egipt.

¹¹"Met piv ez on-me, eme Voizez da Zoue, evit mont da gaout Faraon hag evit tennañ bugale Israel eus an Egipt ?"

¹²Hag e lavaras : "Me a vo ganit, eme an Aotrou Doue, ha setu amañ evidout ar

merk ez eo me eo az kas : p'az pezo graet d'am fobl dont er-maez eus an Egipt, ec'h azeulot Doue war ar Menez-mañ".

¹³Hag e lavaras Moizez da Zoue : "Ac'hanta ! Mont a rin da gaout bugale Israel hag e lavarinn dezho : Doue ho Tadoù am c'has davedoc'h, ha ma c'houlennont hoc'h anv diganin, petra a lavarinn-me dezho ?"

¹⁴Neuze e lavaras Doue da Voizez : "Me eo an hini a zo. Evel-hen e lavari da vugale Israel : 'Me a zo' en deus va c'haset davedoc'h".

¹⁵Hag e lavaras Doue c'hoazh da Voizez : "Te a lavaro kement-mañ da vugale Israel : An Aotrou, Doue ho Tadoù, Doue Abraham, Doue Izaag ha Doue Jakob, en deus va c'haset d'ho kaout. Hennezh eo va anv da viken, hennezh eo an titl a vo roet din a rummad da rummad. ¹⁶Kac, dastum ar Re Gozh eus Israel ha lavar dezho : An Aotrou, Doue ho Tadoù, a zo en em ziskouezet din, Doue Abraham, Izaag ha Jakob, en ur lavarout : Ho merzet em eus, hag ar pezh a vez graet, deoc'h en Egipt.

¹⁷Ha lavaret em eus : "Me a raio deoc'h pignat eus glac'har an Egipt da vro ar Ganaaniz, an Hitiz, an Amoriz, ar Bereziz, an Hiviz, ar Jebuziz, d'ur vro e-lec'h ma red al laezh hag ar mel".

¹⁸Hag e selaouint da vouezh, hag ez i, te ha Kozhidi Israel, da gaout roue an Egipt hag e lavarot dezhañ : an Aotrou, Doue an Hebreed, a zo deuet d'hor c'haout ; bremañ eta, hon lez da vont, mar plij, a-hed tri devezh-hent er gouelec'h evit kinnig un aberzh d'an Aotrou, hon Doue. ¹⁹Hogen, me a oar n'ho lezo ket roue an Egipt da vont anez bezañ rediet gant un dorn kreñv, ²⁰Met astenn a rin va dorn, hag e skoin war vro Egipt gant ar burzhudoù a rin en he c'hreiz. Ha goude-se. e lezo ac'hanoc'h da vont".

²¹Hag e roin gras d'ar bobl-se ouzh daoulagad an Egiptiz, ha pa-z eot, n'eo ket en-goullo. ²²Goulenn a raio pep gwreg, digant hec'h amezegez hag ostizez he zi, traoù arc'hant ha traoù aour, ha mantilli a lakot war ho mibien ha war ho merc'hed en ur zibourc'hañ an Egiptiz".

Distro Moizez d'an Egipt.

4 ¹Hag e respontas Moizez, o lavarout : "Ha ma ne gredont ket ennon ? Mar ne sentont ket ouzh va mouezh, ma lavaront : N'en deus ket en em ziskouezet dit an Aotrou ?" ²Hag e lavaras dezhañ an Aotrou : "Petra a zo ez torn ?" Hag e lavaras : "Ur vazh". ³Hag e lavaras : "Taol anezhi d'an douar !" Hag he zeurel a reas d'an douar, hag e teuas da vezañ un naer, hag e tec'has Moizez a-zirazi. ⁴Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Astenn da zorn ha krog en he lost". Hag ec'h astennas e zorn hag e krogas enni, hag e teuas da vezañ ur vazh en e zorn. ⁵"Gant-se e kredint ez eo en em ziskouezet dit an Aotrou, Doue o zadoù, Doue Abraham, Doue Izaag ha Doue Jakob". ⁶Hag e lavaras an Aotrou dezhañ c'hoazh : "Kas da zorn war da vruched". Hag e kasas e zorn war e vruched hag hen tennas, hag e oa e zorn lovr evel erc'h. ⁷Hag e lavaras : "Adkas da zorn d'az pruched". Hag ec'h adkasas e zorn d'e vruched hag hen tennas eus e vruched, hag e oa addeuet evel e gig. ⁸"Ac'hanta ! Ma ne gredont ket ennon, ma ne selaouont ket mouezh ar sin kentañ, e kredint e mouezh ar sin diwezhañ. ⁹Ha neuze, ma ne gredont ket zoken en daou sin-mañ, ma ne sentont ket ouzh da vouezh, e kemeri dour eus an Nil, a skuilhi war ar sec'h, ha setu : an dour az po kemeret eus an Nil a vezo gwad war ar sec'h".

¹⁰Hag e lavaras Moizez : "N'on ket un den helavar, nag eus dec'h, nag eus derc'hent-dec'h, nag abaoe ma komzezh ouzh da servijer, met pounner a c'henou ha pounner a deod ez on-me". ¹¹Hag e lavaras an Aotrou dezhañ : "Piv a lakaas ur genou d'an den ? Piv hel laka mut pe vouzar, pe digor e zaoulagad pe dall ? Daoust ha n'eo ket me, an Aotrou ?" ¹²Ac'hanta ! Kae ! Ha me a vo gant da c'henou hag a zesko dit petra da lavarout". ¹³Hag e lavaras : "O ! va Aotrou ! Kas se 'ta dre an hini a gari !" ¹⁴Hag e tanas kounnar an Aotrou ouzh Moizez, hag e lavaras : "Hag Aaron, da

3, 14 An amzer da zont en hebraeg a vez alies en amzer voaz e brezhoneg : heb. Me a vo an hini a vezin, pe : Bez' e vezan an hini a vezan, pe : Me on an hini ez on.

4, 6 e groc'hen a oa gwenn evel an erc'h dre ma oa lovr.

vreur, al Leviad ? Ha n'ouzout ket e komz helavar ? Ha just emañ o tont a-ziarbenn dit, ha p'az kwelo e vo stad ennañ. ¹⁵Komz outañ, ha laka ar c'homzoù en e c'henou, ha me a vo gant da c'henou ha gant e c'henou, hag a zesko deoc'h petra da ober. ¹⁶Hag e komzo eñ evidout d'an dud : eñ a vo evidout genou, ha te a vo evitañ Doue. ¹⁷Hag ar vazh-mañ a gemeri ez torn hag e ri ganti ar sinou".

¹⁸Hag ez eas Moizez en-dro da gaout Jetro, e dad-kaer, hag e lavaras dezhañ : "Va lez da vont en-dro da gaout va breudeur a zo en Egipt evit gwelout hag-eñ ez int bev c'hoazh". Hag e lavaras Jetro da Voizez : "Kae e peoc'h !" ¹⁹Hag e lavaras an Aotrou da Voizez e Madian : "Kae en-dro d'an Egipt, rak marvet eo an holl dud a glaske da vuhez". ²⁰Hag e kemeras Moizez e wreg hag e vibien a-c'haoliad war an azen, hag e tistroas da vro Egipt. Hag e kemeras Moizez bazh Doue en e zorn. ²¹Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Pa-z i en-dro d'an Egipt, sell ! an holl vurzudou am eus lakaet ez torn a ri dirak Faraon, met me a galetajo e galon, ha ne lezo ket da vont an dud. ²²Hag e lavari da Faraon : "Evel-hen e komz an Aotrou : va mab kentañ-ganet ez eo Israel. ²³Hag em eus lavaret dit : Lez da vont va mab evit m'am servijo. Hag ec'h eus dinac'het e lezel. Met bremañ ez an da lazhañ da vab kentañ-ganet".

²⁴Hag e-kerzh ar veaj, pa oant o nozvezhiañ, en em gavas gantañ an Aotrou, o klask e lakaat d'ar marv. ²⁵Hag e kemeras Sefora ur maen hag e troc'has amdroc'h he mab, hag her stokas ouzh e dreid en ur lavarout : "Ya ! ur pried-gwad ez out din". ²⁶Hag e lezel a reas an Aotrou, peogwir he devoa lavaret 'pried-gwad', en abeg d'an amdroc'h.

²⁷Hag e lavaras an Aotrou da Aaron : "Kae a-benn-hent da Voizez d'ar gouelec'h". Hag ez eas, hag en em gavas gantañ war venez Doue, hag e pokas dezhañ. ²⁸Hag e tisklêrias Moizez da Aaron holl gomzoù an Aotrou : penaos e kase anezhañ, hag an holl sinou en devoa gourc'hemennet dezhañ. ²⁹Hag ez eas Moizez hag Aaron da vodañ holl Gozhidi bugale Israel. ³⁰Hag e lavaras Aaron an holl draoù en devoa lavaret an Aotrou da Voizez, hag e reas sinou dirak ar bobl. ³¹Hag e kredas ar bobl, dre m'o devoa klevet en devoa gweladennet an Aotrou bugale Israel

ha gwelet o reuz. Hag int da zaoublegañ ha da azeuliñ.

Dirak Faraon.

5 ¹Ha goude ez eas Moizez hag Aaron da lavarout da Faraon : "Evel-hen e komz an Aotrou, Doue Israel : Lez da vont va fobl d'ober ur gouel em enor er gouelec'h". ²Hag e lavaras Faraon : "Piv eo an Aotrou am befte da sentiñ ouzh e vouezh evit lezel da vont Israel ? N'anavezan ket an Aotrou, hag Israel ne lezin ket da vont". ³Hag e lavarjont : "Doue an Hebreed a zo degouezhet ganeomp. Lez ac'hanomp da ober, mar plij, ur veaj a dri devezh er gouelec'h evit aberzhiñ d'an Aotrou, hon Doue, gant aon na skofe warnomp gant ar vosenn pe ar c'hleze". ⁴Hag e lavaras dezho roue an Egipt : "Perak, Moizez hag Aaron, e tirenkit-hu ar bobl eus he labourioù ? Kit d'hoc'h anerioù !" ⁵Hag e lavaras Faraon : "Setu niverus bremañ ar bobl er vro. Hag e rofec'h ehan dezho diouzh o anerioù ?" ⁶Hag urzh a roas Faraon en deiz-se da waskerien ar bobl ha d'o skribed, o lavarout : ⁷"Na gendalc'hit ket da reiñ plouz d'an dud evit ober brikennou, evel diagent. Int a yelo da serriñ o-unan ar plouz. ⁸Hag ar pouez a vriennoù a raent diagent a lakaot war o c'hont, hep krennañ a-ziwarnañ, rak lochoreed int, setu perak emaint o c'harminñ, o lavarout : Eomp da aberzhiñ d'hon Doue. ⁹Pounneraet e vo al labour war an dud-se ; ra vint gant o labour, ha nann o c'hoari gant komzoù touellus !"

¹⁰Hag ez eas gwaskerien ar bobl hag o skribed da gomz ouzh an dud, o lavarout : "Evel-hen e lavar Faraon : Ne roin ket deoc'h a blouz. ¹¹C'hwia a yelo da gerc'hat ho plouz el lec'h ma karot, met ne vo krennet diwar ho labourioù tamm ebet". ¹²Hag en em skignas ar bobl dre holl vro Egipt da zastum soul evit plouz. ¹³Hag ar waskerien o atize, o lavarout : "Echuit ho labour ! Kont an devezh bemdez evel pa oa plouz !" ¹⁴Hag e veze skoet war skribed bugale Israel, bet lakaet warno gant gwaskerien Faraon, en

4, 25 Pried-gwad : o sentiñ ouzh lezenn an amdroc'h e tegase ar priedoù ar yec'hed en-dro en o ziegezh.

5, 7 Evel diagent = heb evel dec'h ha tri deiz a-raok.

ur lavarout : "Perak n'hoc'h eus ket echuet ho kont a vrikennoù evel diagent, na dec'h na hiziv ?"

¹⁵Hag ez eas skribed bugale Israel da glemm ouzh Faraon, o lavarout : "Perak e rez evel-se d'az servijerien ? ¹⁶Plouz ne roer ket d'az servijerien, ha brikennou a lavarar deomp ober, ha da servijerien a skoer ganto : pelec'h emañ pec'hed da bobl ?" ¹⁷Hag e lavaras : "Lochoreed oc'h ! Lochoreed ! Setu perak emaoch o lavarout : Eomp da aberzhiñ d'an Aotrou. ¹⁸Ha bremañ, kit da labourat : plouz ne vo ket roet deoc'h, hag ar pouez a vrikennoù a roiout". ¹⁹Hag e reas skribed bugale Israel daoulagad drouk ouzh an dud en ur lavarout : "Na grennit ket diwar ho prikennoù ! Kont an devezh bemdez !"

²⁰Hag en em gavjont gant Moizez hag Aaron, deuet d'o c'haout, pa oant o tont eus ti Faraon. ²¹Hag e lavarjont dezho : "Ra sello an Aotrou ouzhoc'h ! Dezhañ da varn ! lakaet hoc'h eus flarius hon c'hwezh dirak Faraon ha dirak e servijerien, lakaet ur c'hleze en o dorn evit hon lazhañ". ²²Hag e tistroas Moizez davet an Aotrou, hag e lavaras : "Aotrou ! Perak e rez droug d'ar bobl-mañ ? Perak ec'h eus va c'haset ? ²³Abaoe m'on deuet da gaout Faraon evit komz ez anv, e ra droug d'ar bobl-mañ, ha n'ec'h eus ket dicubet da bobl !"

Lignez Moizez.

6 ¹Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Bremañ e weli ar pezh a rin da Faraon ! Gant un dorn kreñv e rin dezhañ o c'has kuit, gant un dorn kreñv, o argas diouzh ar vro !"

²Hag e komzas Doue ouzh Moizez, hag e lavaras dezhañ :

"Me eo an Aotrou, ³hag en em ziskouezet am boa da Abraham, da Izaag ha da Jakob evel Doue hollc'halloudek ; dre va anv a Aotrou ne oan ket anavezet ganto. ⁴Hag em eus savet va emglev ganto, da reiñ dezho bro Ganaan, o bro annez a oant annezet enni. ⁵Hag em eus klevet hirvoud bugale Israel, a oa an Egiptiz ouzh o sklavañ, hag em eus soñjet em emglev. ⁶Setu perak, lavar da vugale Israel :

Me, an Aotrou, ho tenno a-zindan sammoù an Egiptiz hag ho tieubo eus ho sklaverezh,

6, 3 Dre va anv a Aotrou : vogalennet eo en heb 'Jehovah'.

hag ho taspreno dre un dorn astennet ha barnadegoù meur.

⁷Hag ho kemer a rin evit va fobl, hag e vin ho Toue, hag e ouiot ez on an Aotrou, ho Toue, an hini ho tenn a-zindan sammoù an Egiptiz.

⁸Hag ho kas a rin d'ar vro am boa touet reiñ da Abraham, da Izaag ha da Jakob, hag he reiñ a rin deoc'h evel perc'henniez, me, an Aotrou".

⁹Hag e komzas Moizez evel-se ouzh bugale Israel, met ne selaoujont ket ouzh Moizez, dre zibasianted hag en abeg d'o labour start. ¹⁰Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout :

¹¹"Kae da gomz ouzh Faraon, roue an Egipt, ma lezo da vont bugale Israel eus e vro".

¹²Hag e komzas Moizez dirak an Aotrou, o lavarout :

"N'o deus ket bugale Israel va selaouet. Penaos am selaouo Faraon, ha me diamdroc'h a vuzelloù ?"

¹³Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez hag ouzh Aaron, hag e roas urzhioù dezho evit bugale Israel hag evit Faraon, roue an Egipt, da dennañ bugale Israel eus bro Egipt.

¹⁴Setu amañ ar pennoù-tiegezh tadel : mibien Ruben, mab henañ Israel : Henoc'h, Palou, Esrom ha Karmi : sed tiegezhioù Ruben.

¹⁵Ha mibien Simeon : Iamuel, Iamin, Ahod, Iac'hin, Sohar, Saoul, mab ar Ganaaniadez : sed tiegezhioù Simeon.

¹⁶Hag amañ anvioù mibien Levi dre c'henediezh : Gerson, Kaat ha Merari, dre gerentiezh. Ha bloavezhioù buhez Levi a voe kant seizh vloaz-ha-tregont.

¹⁷Mibien Gerson : Lobni ha Semei, dre gerentiezh.

¹⁸Ha mibien Kaat : Amram, Isaar, Hebron hag Oziel. Ha bloavezhioù buhez Kaat a voe kant tri bloaz-ha-tregont.

¹⁹Ha mibien Merari : Moholi ha Mousi : sed tiegezhioù Levi dre c'henediezh.

²⁰Hag e kemeras Amram Ioc'habed, e voereb, evel gwreg, hag e c'hanas houmañ dezhañ Aaron ha Moizez. Ha bloavezhioù buhez Amram a voe kant seizh vloaz-ha-tregont.

6, 8 heb. touet va dorn, d l e prometet.

6, 9 heb. : berr-spered.

²¹ Ha mibien Isaar : Kore, Nafeg ha Zee'hri.

²² Ha mibien Oziel : Misael, Elisafan ha Setri.

²³ Hag e kemeras Aaron Elisabed, merc'h Aminadab, c'hoar Naason, evel gwreg, hag e c'hanas houmañ dezhañ Nadab hag Abihou, Eleazar hag Itamar.

²⁴ Ha mibien Kore : Asir, Elkana hag Abiasaf : sed tiegezhioù Koreiz.

²⁵ Hag Eleazar, mab Aaron, a gemeras ur verc'h da Boutiel evel gwreg, hag e c'hanas houmañ dezhañ Pineas.

Ar re-se a voe pennoù tadel al Levited, dre diegezh. ²⁶ D'an Aaron ha d'ar Moizez-mañ eo e lavaras an Aotrou : "Lezit da vont bugale Israel eus bro Egipt gant o strolladoù". ²⁷ Int eo a gomzas ouzh Faraon, roue an Egipt, evit lezel da vont bugale Israel eus bro Egipt : ar Moizez hag an Aaron-mañ. ²⁸ Hag e teuas an deiz ma komzas an Aotrou da Voizez e bro Egipt.

²⁹ Komz a reas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : "Me eo an Aotrou. Lavar da Faraon, roue an Egipt, holl bezh a lavarint dit". ³⁰ Hag e lavaras Moizez dirak an Aotrou : "Me a zo diamdroc'h a vuzelloù : penaos e selaouo ouzhin Faraon ?"

Gwalennoù : dour en gwad ; glesker.

7 ¹ Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Sell ! da lakaat a ran evel un doue evit Faraon, hag Aaron, da vreur, a vo da brofed.

² Te a lavaro holl bezh a gemennin dit, hag Aaron, da vreur, a gomzo ouzh Faraon evit lezel da vont bugale Israel eus ar vro. ³ Ha me a galetao kalon Faraon hag a raio meur a sin hag a vurzud e bro Egipt. ⁴ Ne selaouo ket ouzhoc'h Faraon hag e lakain va dorn war an Egipt, hag e tennin va strolladoù, va fobl, bugale Israel, eus bro Egipt, gant barnadegoù meur. ⁵ Hag e ouezo an Egiptiz ez on an Aotrou, pa astennin va dorn war an Egipt, e tennin bugale Israel eus o metou".

⁶ Hag e reas Moizez hag Aaron evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou dezho : evel-se e rejont.

⁷ Ha Moizez a oa un den a bevar-ugent vloaz, hag Aaron un den a dri bloaz ha-pevar-ugent, pa gomzjont ouzh Faraon.

⁸ Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez hag Aaron, o lavarout :

⁹ "Pa gomzo ouzhoc'h Faraon en ur lavar-
6, 29 d.l.e. n'on ket helavar.

7, 19 Troidigezhioù 'zo a ro : al listri koad hag al listri maen.

out : Grit eta ur burzhud, e lavari da Aaron : Kemer da vazh ha taol anezhi dirak Faraon, ma teuo da vezañ ur sarpant". ¹⁰ Hag ez eas Moizez hag Aaron da gaout Faraon, hag e rejont evel m'en devoa kemennet an Aotrou. Hag e taolas Aaron e vazh dirak Faraon ha dirak e servijerien, hag e teuas da vezañ ur sarpant.

¹¹ Hag e c'halvas ivez Faraon ar furien hag ar sigoterien, hag e reas achantourien an Egipt gant o strobinnelloù kement-all :

¹² Teurel a reas pep hini e vazh, hag e teujont da vezañ sarpanted. Met lonkañ a reas bazh Aaron o bizhier. ¹³ Hag e kaletas kalon Faraon ha ne selaouas ket outo, evel m'en devoa lavaret an Aotrou.

¹⁴ Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Pounneraet eo bet kalon Faraon ; dinac'hañ a ra lezel da vont an dud.

¹⁵ Kae davet Faraon diouzh ar beure, pa vo o vont d'an dour, hag en em zalc'hi dirazañ war ribl an Nil, hag ar vazh a dro en naer a gemeri ez torn. ¹⁶ Hag e lavari dezhañ : An Aotrou, Doue an Hebreed, am c'has davedout evit lavarout : Lez da vont va fobl d'am servijañ er gouelec'h, ha n'ec'h eus ket selaouet betek-hen.

¹⁷ Evel-hen e komz an Aotrou : Dre gement-mañ e ouezi ez on an Aotrou : me a skoio gant ar vazh a zo em dorn war an dour a zo en Nil hag a droio en gwad, ¹⁸ hag ar pesked a zo en Nil a varvo, hag e flerio an Nil, hag o devo rukun an Egiptiz oc'h evañ dour an Nil".

¹⁹ Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Lavar da Aaron : Kemer da vazh hag astenn da zorn etrezek doureier an Egipt, etrezek o stêrioù, naozioù, lennoù, o holl stankoù dour, hag e teuint da vezañ gwad. Hag e vo gwad dre-holl e bro Egipt, war ar gwez ha war ar vein".

²⁰ Hag e reas se Moizez hag Aaron, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou. Hag e savas ar vazh, hag e skoas gant an dour a zo an Nil, dirak Faraon ha dirak e servijerien, hag e troas an holl zoureier a oa en Nil en gwad.

²¹ Hag ar pesked a oa en Nil a varvas, hag e flerias an Nil, ha n'helle ket an Egiptiz evañ dour eus an Nil, hag e voe gwad dre-holl e bro Egipt. ²² Hag e reas

se ivez achantourien an Egipt gant o strobinoù. Met kaletaat a reas kalon Faraon ha ne selaouas ket outo, evel m'en devoa lavaret an Aotrou.

²³Hag e tistroas Faraon hag ez eas d'ar gêr, ha ne reas ket a van gant se.

²⁴Hag e kleuzas an holl Egiptiz war-dro an Nil da gaout dour da evañ, rak n'hallent ket evañ dour eus an Nil. ²⁵Hag e tremenas seizh deiz goude m'en devoa skoet an Aotrou war an Nil.

²⁶Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Kae da gaout Faraon, hag e lavari dezhañ : Evel-hen e komz an Aotrou : Lez va fobl da vont d'am servijañ.

²⁷Ha ma nac'hez he lezel, me a skoio da holl diriad gant raned.

²⁸Hag e puilh an Nil a raned, a yelo ez ti, ez kambr-gousket, war da wele, hag e ti da servijerien, e ti da dud, ez fornioù, ez toazegoù. ²⁹Warnout, war da dud, war da holl servijerien e pigno ar raned".

Fubu ha c'hwiled.

8 ¹Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Lavar da Aaron : Astenn da zorn gant da vazh war-zu ar stêrioù, an naozioù hag al lennoù, ha laka pignat ar raned war vro Egipt". ²Hag ec'h astennas Aaron e zorn war zoureier an Egipt hag e pignas ar raned betek goleiñ bro Egipt. ³Hag e reas kement-all an achantourien gant o strobinoù, o lakaat pignat raned war vro Egipt.

⁴Hag e c'halvas Faraon Moizez hag Aaron, hag e lavaras : "Pedit an Aotrou, ma lamo ar raned diouzhin ha diouzh va fobl, hag e lezin ar bobl da vont evit aberzhiñ d'an Aotrou".

⁵Hag e lavaras Moizez da Faraon : "Enor dit eus va ferzh ! Pegoulz e pedin evidout, evit da servijerien hag evit da bobl, ma vo lamet ar raned diwarnout, diwar da diez, ha nemet en Nil e chomint ?" ⁶Hag e lavaras : "Warc'hoazh !" Hag e lavaras : "Evel ma lavarez ! Hag e ouezi n'eus ket evel an Aotrou, hon Doue. ⁷Hag e kuitaio ar raned diouzhit, diouzh da di, diouzh da servijerien ha diouzh da bobl, hag en Nil nemetken e chomint". ⁸Hag ez eas kuit Moizez hag Aaron a-gichen Faraon, hag ec'h aspedas Moizez etrezek an Aotrou en abeg d'ar raned en devoa lakaet war Faraon. ⁹Hag e reas an Aotrou hervez lavar Moizez, hag e varvas ar

raned en tiez, er porzhioù hag er parkeier. ¹⁰Hag e voe daspugnet ar remañ bern-war-vern, hag e flac'has ar vro.

¹¹Hag e welas Faraon e oa un ehan, hag e kaletaaas e galon ha ne selaouas ket outo, evel m'en devoa lavaret an Aotrou.

¹²Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Lavar da Aaron : Astenn da vazh ha sko war boultr an douar, hag e teuo da vezañ fubu war holl vro Egipt".

¹³Hag e rejont evel-se, hag ec'h astennas Aaron e zorn, gant e vazh, hag e skoas war boultr an douar, hag e teuas da vezañ fubu war an dud, war ar chatal ; war holl boultr ar vro e voe fubu, ha war holl vro Egipt. ¹⁴Hag e reas kement-all an achantourien gant o strobinoù evit kas kuit ar fubu, ha n'halljont ket, hag e voe fubu war an dud ha war al loened. ¹⁵Hag e lavaras an achantourien da Faraon :

"Biz Doue eo !" Hag e kaletaaas kalon Faraon : ne selaouas ket outo, evel m'en devoa lavaret an Aotrou.

¹⁶Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Sav abred diouzh ar beure hag en em zalc'h dirak Faraon pa vo o vont d'an dour, hag e lavari dezhañ : Evel-hen e komz an Aotrou : Lez va fobl da vont d'am servijañ ! ¹⁷Rak ma ne lezez ket va fobl, me a gaso warnout, ha war da servijerien, ha war da bobl, ha war da diez, c'hwiled, hag e vo leun tiez an Egipt gant c'hwiled, hag an douar emaint o chom warnañ. ¹⁸Hag e rin un dra dispar en deiz-se evit bro C'hosen m'emañ va fobl o chom enni : ne vo ket a c'hwiled e-barzh ar vro-se, evit ma ouezi ez on-me, an Aotrou. ¹⁹Hag e lakain un diforc'h etre va fobl ha da bobl ; warc'hoazh e vo ar sin-se". ²⁰Hag e reas an Aotrou evel-se, hag e teuas c'hwiled fonnus e ti Faraon hag e ti e servijerien, ha war holl vro Egipt e voe rivinet an douar gant c'hwiled. ²¹Hag e c'halvas Faraon Moizez hag Aaron, hag e lavaras : "Kit da aberzhiñ d'ho Toue er vro". ²²Hag e lavaras Moizez : "N'eo ket dereat ober se ; euzhus e vo d'an Egiptiz ma aberzhomp d'an Aotrou, hon Doue. Ma reomp aberzhoù euzhus d'an Egiptiz dirazo, e vezimp meinataet. ²³Ur veaj a dri devezh a raimp er gouelec'h evit aberzhiñ d'an Aotrou, hon Doue, evel

m'en deus lavaret deomp". ²⁴Hag e lavaras Faraon : "Me ho lezo da vont da aberzhiñ d'an Aotrou, ho Toue, er gouelec'h, met na bellait ket re pa-z eot, ha pedit evidon". ²⁵Hag e lavaras Moizez : "Ez an da vont kuit eus du-se hag e pedin an Aotrou, hag e lamo ar c'hwiled, ha diwar Faraon ha diwar e servijerien ha diwar e bobl, warc'hoazh, gant na zalc'ho ket Faraon d'hon touellañ, en ur herzel ouzh ar bobl da vont evit aberzhiñ d'an Aotrou". ²⁶Hag ez eas Moizez eus ti Faraon, hag e pedas an Aotrou. ²⁷Hag e reas an Aotrou hervez lavar Moizez, hag e tec'has ar c'hwiled diouzh Faraon, diouzh e servijerien ha diouzh e bobl : ne vanas ket unan. ²⁸Hag e kaletas kalon Faraon c'hoazh ar wech-mañ, ha ne lezas ket ar bobl da vont.

Bosenn - goulioù - grizilh.

9 ¹Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Kae da gaout Faraon ha lavar dezhañ : Evel-hen e komz an Aotrou, Doue an Hebreed : Lez da vont va fobl d'am servijañ. ²Ma tinac'hez o lezel, ha ma adkrogez enno, ³e vo dorn an Aotrou war da chatal a zo er maeziou, war ar c'hezeg, war an ezen, war ar c'hañvaled, war ar saout ha war an deñved : ur vosenn grevus-meurbet. ⁴Hag un disparti a raio an Aotrou etre chatal Israel ha chatal an Egipt, ha ne varvo, a gement a zo da vugale Israel, netra". ⁵Hag e lakaas an Aotrou un deiziad, o lavarout : "Warc'hoazh e raio an Aotrou an dra-se er vro". ⁶Hag e reas an Aotrou an dra-se antronoz, hag e varvas holl chatal an Egipt, hag eus chatal bugale Israel ne varvas hini. ⁷Hag un enklask a reas Faraon, ha setu ne oa marvet, eus chatal Israel, hini ebet. Hag e kaletas kalon Faraon, ha ne lezas ket da vont ar bobl. ⁸Hag e lavaras an Aotrou da Voizez ha da Aaron : "Kemerit bozadon huzil-form, hag o strinkañ a raio Moizez etrezek an neñv dirak Faraon. ⁹Hag e vo ur boultrenn war holl vro Egipt : bez' e vo war an dud ha war al loened goriou o tifulkañ e gouliou, war holl vro Egipt". ¹⁰Hag e kemerjont huzil-form, hag en em zalc'hjont dirak Faraon, hag he strinkañ a reas Moizez d'an nec'h, hag e voe goriou, a ziflukas e gouliou war an dud ha war al loened. ¹¹Ha n'hellas ket an achantourien dere'hel dirak Moizez gant ar goriou, rak bez' e oa goriou war an achantourien ha dre-

holl vro Egipt. ¹²Hag e kaletas an Aotrou kalon Faraon, ha ne selaouas ket outo, evel m'en devoa lavaret an Aotrou da Voizez.

¹³Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Sav abred diouzh ar beure, hag en em zalc'h dirak Faraon, hag e lavari dezhañ : "Evel-hen e komz an Aotrou, Doue an Hebreed : Lez da vont va fobl d'am servijañ, ¹⁴rak ar wech-mañ e kasan an holl reuziou war da galon, war da servijerien ha war da bobl, evit ma ouezi n'eus ket evel don war an douar a-bezh. ¹⁵Rak bremañ e kasan va dorn hag e skoan warnout ha war da bobl, gant ar vosenn, hag e vi rasket diwar an douar. ¹⁶Koulskoude, abalamour da gement-mañ az lezin ez sav, dit da welout va nerzh, hag evit ma vo brudet va anv war an douar a-bezh. ¹⁷C'hoazh emaut oc'h herzel ouzh va fobl, e-lec'h he lezel da vont. ¹⁸Mont a ran da c'hlavian, d'ar c'houlz-mañ, warc'hoazh, grizilh pounner-meurbet, evel n'eus ket bet kement-all en Egipt abaoe an deiz m'eo bet diazezet betek bremañ. ¹⁹Ha bremañ, kas tud da reiñ bod d'az chatal, ha da gement ac'h eus war ar maez, kement den ha kement loen en em gav er parkeier. Ma ne vezont ket serret er c'hraou, e tiskeno warno ar grizilh hag e varvint". ²⁰Ar re o toujañ komzou an Aotrou e-touez servijerien Faraon a reas tec'hel e servijerien hag e chatal d'ar c'hrevier. ²¹Hag an hini na rae ket van ouzh komz an Aotrou a lezas e servijerien hag e chatal war ar maez. ²²Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Astenn da zorn war-zu an neñv, hag e vo grizilh war holl vro Egipt, war an dud, war ar chatal ha war c'heot ar maeziou, e bro Egipt". ²³Hag ec'h astennas Moizez e vazh etrezek an neñv, hag an Aotrou a roas kurun ha grizilh, hag e valeas an tan war an douar, hag e c'hlavias an Aotrou grizilh war vro Egipt. ²⁴Hag e vo grizilh ha tan e-mesk ar grizilh a oa pounner-meurbet, meurbet. Ne oa ket bet kement-all war holl vro Egipt abaoe ma oa ur bobl. ²⁵Hag e skoas ar grizilh dre-holl e bro Egipt war holl bezh a oa er maeziou, adalek an dud betek ar chatal, war holl c'heot ar maeziou e skoas ar grizilh, hag holl wez

ar maeziou à voe draillhet. ²⁶ Met ne voe ket a c'hrizilh e bro C'hosen, a oa enni bugale Israel.

²⁷ Hag e reas Faraon gervel Moizez hag Aaron, hag e lavaras dezho : "Pec'het em eus ar wech-mañ. An Aotrou a zo reizh, ha me, ha va fobl, fallakr. ²⁸ Pedit an Aotrou ; re a zo bet a gurun hag a c'hrizilh. Hag ho lezel a rin da vont, ha ne gendalc'hot ket da c'hortoz".

²⁹ Hag e lavaras dezhañ Moizez : "Pa guitain kêr, ec'h astennin va daouarn etrezek an Aotrou : ar c'hurun a baouezo, hag a c'hrizilh ne vo ken, evit ma ouezi ez eo d'an Aotrou an douar. ³⁰ Ha te, ha da servijerien, gouzout a ran n'ho po ket c'hoazh aon rak an Aotrou Doue".

³¹ Al lin hag an heiz a oa bet skoet ; hag al lin a gorzenne, an heiz a dañvouezenne. ³² Met ar gwinizh hag an ed ne oant ket bet skoet, rak diwezhatoc'h e oant. ³³ Hag e kuitaas Moizez ti Faraon, eus kêr, hag ec'h astennas e zaouarn etrezek an Aotrou, hag e paouezas kurun ha grizilh, ha glav a-bil ne voe ken war ar vro. ³⁴ Hag e welas Faraon e oa paouezet glav, grizilh ha kurun, hag e kendalc'has da bec'hiñ hag e kaletaaas e galon-eñ hag hini e servijerien. ³⁵ Hag e kaletaaas kalon Faraon, ha ne lezas ket da vont bugale Israel, evel m'en devoa lavaret an Aotrou dre Voizez.

Karvedeg - Teñvalijenn.

10 ¹ Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Kae da gaout Faraon, rak kaletaaet em eus e galon ha kalon e servijerien, ma sevenin va sinoù en o zouez ! ² Hag evit ma konti, e divskouarn da vab ha mab da vab, ar pezh am bo peure'hraet en Egipt, hag ar sinoù am bo sevenet en o zouez, ha ma ouiot ez on an Aotrou". ³ Hag ez eas Moizez hag Aaron da gaout Faraon hag e lavarjont dezhañ : "Evel-hen e komz an Aotrou, Doue an Hebreed : Betek pegoulz e nac'hi en em izelaat dirazon ? Lez da vont va fobl d'am servijañ. ⁴ Met ma tinac'hez lezel va fobl, e kasin warc'hoazh karvedeg war da diriad. ⁵ Hag e c'holoint gorre an douar, ken na c'hellor ket gwelout an douar, hag e tebrint ar peurrest achapet, manet deoc'h goude ar grizilh, hag e tebrint an holl wez a vount du-se war ar maeziou. ⁶ Hag e vo leun ganto da diez ha tiez da holl servijerien, ha tiez an holl Egiptiz : pezh n'o

devoa ket gwelet da dadoù, na tadoù da dadoù, abaoe an deiz emaoch war an douar betek hiziv". Hag int war o c'hiz ha mont kuit eus ti Faraon.

⁷ Hag e lavaras servijerien Faraon dezhañ : "Betek pegoulz e vo hemañ evidomp ur pech ? Kas an dud-se da servijañ an Aotrou, o Doue ! Ha n'ouzout ket c'hoazh ez a da get an Egipt ?" ⁸ Hag e voe adgalvet Moizez hag Aaron dirak Faraon. Hag e lavaras dezho : "Kit da servijañ an Aotrou, ho toue ! Piv ha piv a yelo ?" ⁹ Hag e lavaras Moizez : "Gant hon tud yaouank hag hon re gozh ez aimp, gant hor mibien hag hor merc'hed, gant hon deñved hag hon saout ez aimp ; gouel an Aotrou a zo ganeomp". ¹⁰ Hag e lavaras dezho : "Ra vo an Aotrou ganeoc'h, peogwir ho kasan gant ho pugaligoù. Met sellit ! Rak liv an droug a zo war ho tremmoù ! ¹¹ N'eo ket se ? Kit eta, aotrounez, ha servijit an Aotrou, peogwir eo se a glaskit". Hag e voent argaset a-zirak Faraon.

¹² Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Astenn da zorn war-zu bro Egipt, ma vo karvedeg o pignat war vro Egipt, hag o tebrin holl c'heot an douar hag holl bezh en deus lezet ar grizilh". ¹³ Hag ec'h astennas Moizez e vazh war vro Egipt, hag an Aotrou a sturias un avel-reter war-zu ar vro e-pad an deiz hag e-pad an noz. Beure e voe, hag an avel-reter he devoa douget karvedeg. ¹⁴ Hag e pignas ar c'harvedeg-se war holl vro Egipt, ha da blavañ war holl diriad an Egipt, fonnus-tre. A-raok, ne oa ket bet kement-all a garvedeg, ha goude n'eus ket bet. ¹⁵ Hag e c'holoent gorre ar vro a-bezh, hag e voe teñvalaet ar vro, hag e tebrjont holl c'heot ar vro hag holl frouezh ar gwez en devoa lezet ar grizilh. Ha ne chomas glazur ebet er gwez nag e geot ar maeziou war holl vro Egipt. ¹⁶ Hag e hastas Faraon gervel Moizez hag Aaron, hag e lavaras : "Pec'het em eus e-keñver an Aotrou, ho toue, hag en ho keñver. ¹⁷ Evelkent, pardonit va fec'hed evit ar wech-mañ, ha pedit an Aotrou, ho toue, ma pellaio diouzhin da vihanañ an Ankou". ¹⁸ Ha deuet er-maez eus ti Faraon, e pedas an Aotrou. ¹⁹ Hag e tistroas an Aotrou un avel-vor kreñv-meurbet, a zougas ar c'harvedeg hag o

skubas e Mor ar Broenn. Ne vanas karveg ebet war holl diriad an Egipt. ²⁰Met kaletaat a reas an Aotrou kalon Faraon, ha ne lezas ket da vont bugale Israel.

²¹Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Astenn da zorn war-zu an neñv, hag e vo teñvalijenn war vro Egipt, ken e vo tastornet en deñvalijenn". ²²Hag ec'h astennas Moizez e zorn war-zu an neñv, hag e voe teñval-put war holl vro Egipt tri devezh. ²³Ha n'en em weled ket an eil egile, ha ne savas den eus al lec'h m'edo tri deiz-pad. Met bugale Israel o devoa gouloù en o chomlec'hioù. ²⁴Hag e c'halvas Faraon Moizez, hag e lavaras : "Kit da servijañ an Aotrou, met ho teñved hag ho saout a chomo aze. Ho pugaligoù a yelo ganeoc'h". ²⁵Hag e lavaras Moizez : "Te a lakaio etre hon daouarn, aberzhoù, holokostoù a aozimp d'an Aotrou, hon Doue. ²⁶Hag hor chatal a yelo ganeomp : ne vano botez ebet, diouto e kemerimp evit servijañ an Aotrou, hon Doue, ha n'ouzomp ket gant petra servijañ an Aotrou, kent deomp bezañ erru eno". ²⁷Hag e kaletas an Aotrou kalon Faraon, ha ne fellas ket dezhañ o lezel da vont. ²⁸Hag e lavaras dezhañ Faraon : "Kae eus du-mañ ! Ha diwall da adwelout va dremm ! En deiz ma weli va dremm e varvi !" ²⁹Hag e lavaras Moizez : "Evel ma lavarez ! n'addeuin ket da welout da zremm !"

Dekvet gwalenn.

11 ¹Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Reuz c'hoazh a gasin war Faraon ha war an Egipt, ha goude-se e lezo ac'hanoc'h da vont ac'hale. P'ho lezo da vont, e vo da vat : hoc'h argas a raio ac'hale ! ²Komz eta ouzh divskouarn an dud, ma c'houlennint an eil digant egile, an eil digant eben, traoù arc'hant ha traoù aour". ³Hag e roas an Aotrou grad-vat d'an dud ouzh daoulagad an Egiptiz : an den Moizez a oa bras-meurbet e bro Egipt, ouzh daoulagad servijerian Faraon hag ouzh daoulagad an dud. ⁴Hag e lavaras Moizez : "Evel-hen e komz an Aotrou : war-dro hanternoz ez in e-kreiz an Egipt, ⁵hag e varvo kement mab-henañ e bro Egipt, adal mab-henañ Faraon, en dije azezet war e dron, betek mab-henañ ar vatezh a zo a-dreñv he breo, hag holl breveudioù al loened. ⁶Hag e vo ur c'harmadeg vras e bro Egipt ; kement-all

n'eus ket bet ha kement-all ne vo ken. ⁷Met ouzh holl vugale Israel ne savo ki ebet beg e lañchenn ouzh den ebet, ouzh loen ebet, evit ma ouezor e tiforc'h an Aotrou an Egiptiz diouzh an Israeliz. ⁸Hag e tiskenno da holl servijerian-mañ davedon, hag e stouint ouzhin en ur lavarout : Kae kuit, te hag an holl dud a zo war da roudoù, ha goude-se ez in-me". Hag e kuitas ti Faraon, entanet e gounnar. ⁹Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Ne selaoou ket ouzhit Faraon, hag evel-se e vo niverusoc'h va burzhudoù e bro Egipt". ¹⁰Ha Moizez hag Aaron o devoa graet an holl vuzhudoù-mañ dirak Faraon, hag en devoa kaletaat an Aotrou kalon Faraon, ha n'en devoa ket lezet da vont bugale Israel eus e vro.

Pask - Ermæziadeg.

12 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez hag Aaron e bro Egipt : ²"Ar miz-mañ a vo evidoc'h ar c'hentañ eus ar mizioù, ar c'hentañ e vo evidoc'h eus mizioù ar bloaz. ³Komzit ouzh holl vodadeg bugale Israel ha lavarit dezho : D'an deket eus ar miz-mañ e kemero pep hini un oan, dre diegezh, dre bep ti. ⁴Mar bezer re nebeut en ti evit debrñ un oan, ec'h en em glevor gant e amezeg, an hini nesañ d'e di ; derc'hel a reot kont eus ar pezh eo gouest pep hini da zebrñ. ⁵Un oan disi, ur maout ganet er bloaz a vo da gemer a-douez an deñved pe a-douez ar givri. ⁶Hen mirout a reot betek ar bevarzekvet deiz eus ar miz, hag holl bobl bugale Israel hel lazho d'abardaez noz. ⁷Kemer a raint eus e wad da lakaat war zaou bost ha war c'hourinoù dorioù an tiez e-lec'h ma vo debret. ⁸Debrñ a raint ar c'hig en noz-se ; debret e vo goude bezañ her rostet ouzh an tan, gant barannoù dic'hoell ha legumaj c'hwerv. ⁹Ne zebrot netra anezhañ hanter-boazh pe bervet en dour, met rostet ouzh an tan, gant ar penn, an treid hag an diabarzh. ¹⁰Ne lezot netra anezhañ a-benn antronoz vintin ; pe ma chom un tamm bennak, c'hwil hen devo en tan. ¹¹Setu amañ penaos hen debrot : ur gouriz en-dro d'ho kroazell, botoù en ho treid, ur vazh

en ho torn, ha c'hwi eo hen debro a-herr, rak Pask an Aotrou ez eo.

¹² En noz-se e tremenin dre Vro Egipt, hag e skoin gant pep kentañ-ganet war zouar an Egipt, re an dud evel re al loened. Ha war holl zoueou an Egipt e rin justis. Me eo an Aotrou. ¹³ Ar gwad a servijo deoc'h da sin, war an tiez e-lec'h ma viot. Pa welin ar gwad e tremenin dreistoc'h. Ha ne gouezho ket warnoc'h taol an distruj pa skoin gant bro Egipt. ¹⁴ Bez' e vo an deiz-se evidoc'h un deiz-a-efivoradur. Hel lidañ a reot evel ur gouel d'an Aotrou, a rumm da rumm evel ul lezenn beurbadus".

¹⁵ E-pad seizh devezh, hep goell e tebrot. Adal an deiz kentañ e vo paouezet gant goell en ho tiez ; neb a zebro bara goet, dilamet e vo hennezh eus Israel : adal an deiz kentañ betek ar seizhvet deiz.

¹⁶ D'an deiz kentañ e vo ur vodadeg santel, ha d'ar seizhvet deiz, ur vodadeg santel ganeoc'h.

Labour ebet ne vo graet enno, nemet pred pep hini, se hepken a vo graet du-se.

¹⁷ Hag e talc'hot d'ar gouel dic'hoell-mañ, rak en deiz-mañ end-eeun em eus tennet ho strolladoù eus bro Egipt, hag e talc'hot d'an deiz-se e pep rumm, reolenn beurbad. ¹⁸ Er c'hentañ miz, er pevarzekvet deiz eus ar miz, d'abardaez, e tebrot bara dic'hoell betek ar c'hentañ deiz warn-ugent eus ar miz, d'abardaez. ¹⁹ E-pad seizh devezh, goell ebet n'em em gavo en ho tiez ; neb a zebro bara goet, dilamet e vo hennezh eus kumuniezh Israel, estren pe ganet er vro. ²⁰ Bara goet ebet ne zebrot ; en hoc'h holl chomlec'hiou e tebrot hep goell !"

²¹ Hag e c'halvas Moizez holl Gozhidi Israel hag e lavaras dezho : "It da gerc'hat deñved evit ho tiegezhioù ha lidlazhit ar Pask. ²² Hag e kemerot ur bochad sikadez, hag en soubot er gwad a vo er bezel, hag e taolot ouzh ar raoulin hag ouzh an daou bost gwad eus ar bezel. Ned aio den ebet eus toull-dor e di betek ar beure. ²³ Ha pa dremenno an Aotrou evit skeiñ gant an Egiptiz, e welo ar gwad war ar raoulin ha war an daou bost, hag e paseo e-biou d'an nor, ha ne lezo ket an distrujer da vont en ho tiez da skeiñ. ²⁴ Hag e talc'hot d'an dra-se evel reolenn evidoc'h hag evit ho mibien da viken. ²⁵ Ha pa-z eot d'ar vro a roio deoc'h an Aotrou evel m'en deus lavaret, e virot al lid-mañ. ²⁶ Ha pa lavaro

deoc'h ho mibien : Petra eo al lid-se ganeoc'h ? ²⁷ e lavarot : sakrifis Pask eo, evit an Aotrou, a dremenas hebiou da diez bugale Israel en Egipt pa skoas gant an Egiptiz : hon tiez en devoa espernet. Hag e taoublegas ar bobl da azeuliñ.

²⁸ Hag ez eas bugale Israel d'ober evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez ha da Aaron : evel-se e rejont.

²⁹ Ha setu, da hanternoz, an Aotrou da skeiñ gant pep kentañ-ganet e bro Egipt, adalek mab-henañ Faraon, en dije koazezet war e dron, betek mab-henañ ar prizoniad a oa en toull-bac'h, ha pep kentañ-ganet al loened. ³⁰ Hag e savas Faraon en noz-se, hag e holl servijerien, hag an holl Egiptiz, hag e voe ur c'harmadeg vras en Egipt, rak ne oa ti ebet hep unan marv ennañ. ³¹ Hag e c'halvas Moizez hag Aaron en noz hag e lavaras : "Savit ! It kuit a-douez va fobl, c'hwi ha bugale Israel, hag it da servijañ an Aotrou, evel ma lavarit. ³² Ho teñved hag ho saout a gemerot evel ma lavarit, hag it, ha va benniget ivez". ³³ Hag e krogas an Egiptiz e-barzh ar bobl, mall ganto o c'has kuit eus ar vro, "Rak, emezo, emaoamp holl o vont da vervel !"

³⁴ Hag e sammas ar bobl an toaz ha na oa ket goet, o neviou-toaz paket en o mantilli war o skoaz. ³⁵ Ha bugale Israel o devoa graet hervez lavar Moizez hag amprestet digant an Egiptiz traoù arc'hant ha traoù aour, ha mantilli. ³⁶ Hag an Aotrou en devoa roet grad-vat d'ar bobl ouzh daoulagad an Egiptiz, o devoa prestet dezho. Hag o devoa dibourc'het an Egiptiz.

³⁷ Bugale Israel a yeas kuit eus a Ramses etrezek Soukot, war-dro 600 miliard a dud war-droad, paotred hep kontañ ar vugale. ³⁸ Ur veskailhez vras a dud a bignas a-unan ganto ivez, gant chatal bras ha munut a-vagadoù, niverus-meurbet. ³⁹ Poazhañ a rejont an toaz a oa deuet ganto eus an Egipt d'ober bara plat hep goell, rak ne oa ket goet ; bountet e oant bet eus en Egipt hep gallout daleañ hag hep gallout pourchas bevañs dezho o-unan. ⁴⁰ An amzer ma chomas bugale Israel en Egipt a voe pevar c'hant tregont vloaz. ⁴¹ Hag a-benn pevar c'hant tregont vloaz, da geñver an deiz-se end-eeun, ez

eas holl armeadoù an Aotrou er-maez eus an Egipt. ⁴²Un nozvezh veilhadeg e voe evit an Aotrou, pa gasas anezho er-maez eus douar an Egipt. An nozvezh-se a zo d'an Aotrou, ur veilhadeg da vezañ miret gant holl vugale Israel a-rummad da rummad.

⁴³Hag e lavaras an Aotrou da Voizez ha da Aaron :

"Setu lidoù ar Pask :

Nep paotr estren ne zebro dioutañ.

⁴⁴Met ar servijerien, gwazed, prenet evit arc'hant,

ma-z int bet amdroc'het ganit, a zebro dioutañ.

⁴⁵Un annezad, ur goprad, ne zebrint ket dioutañ.

⁴⁶En un ti e vezo debret, ne gasi kig er-maez eus ti ebet,

hag askorn ebet ne vo torret anezhañ.

⁴⁷Holl gumuniezh Israel hen aozo.

⁴⁸Ha ma loj ganit un ostiziad, evit ober Pask an Aotrou,

e vo amdroc'het ganit pep paotr,

ha neuze e tostaio evit e lidañ hag e vo evel ur c'henvroad ;

met an neb a zo diamdroc'h ne zebro ket dioutañ.

⁴⁹Ul lezenn hepken a vo evit ar c'henvroad hag an hini a zo ostizet du-se".

⁵⁰Hag e reas holl vugale Israel evel m'en devoa kemennet an Aotrou da Voizez ha da Aaron : evel-se e rejont. ⁵¹Bez' ez eo an deiz, end-eeun, ma tennas an Aotrou bugale Israel eus bro Egipt gant o strolladoù.

Loc'hañ.

13 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Santela din pep mab henañ, pep kentañ-ganet a-douez bugale Israel ; tud ha loened a zo din". ³Hag e lavaras Moizez d'ar bobl : "Kounait an deiz-se em boa ho tennet eus bro Egipt, eus an ti-sklaved. Ya, gant ur c'hreñv a zorn en deus ho tennet an Aotrou ale-hont. Ne vo ket debret bara goet ⁴en deiz ma-z oc'h deuet er-maez, e miz Aviv. ⁵Ha p'en devo da gaset an Aotrou da vro Ganaaniz, Hitziz, Amoriz, Hiviz, Jebousiz, en devoa touet d'az tadoù rein dit, ur vro o tiverañ gant laezh ha mel, e ri an ofis-mañ er miz-mañ :

⁶E-pad seizh devezh e tebri bara kann,

ha d'ar seizhvet deiz e vo ur gouel en enor d'an Aotrou.

⁷Bara kann a vo debret e-kerzh ar seizh deiz-mañ,

ne vo ket gwelet du-se bara goet,

na gwelet du-se goell, neblec'h ez tiriad.

⁸Hag e tisklêrii se d'az mab en deiz-se, o lavarout : En abeg da bezh en devoa graet an Aotrou evidomp pa oamp aet kuit eus an Egipt. ⁹Hag az po un arouez war da zorn, un eñvoradur etre da zaoulagad, evit ma vo Lezenn an Aotrou ez kenou, rak dre un dorn kreñv en deus da dennet an Aotrou eus an Egipt. ¹⁰Hag e talc'hi d'al lidoù-mañ da geñver an deiz-se a vloaz da vloaz.

¹¹Ha p'en devo da gaset an Aotrou da vro Ganaaniz, evel m'en deus prometet dit ha d'az tadoù, hag he roet dit, ¹²e kinnigi pep mab kentañ-ganet d'an Aotrou, ha pep kentañ-ganet torad al loened ac'h eus ; ar maled a zo d'an Aotrou. ¹³Met pep kentañ-ganet an azen a zaspreni gant un oan, ha ma n'en dasprenez ket, e torri dezhañ e c'houzoug ; ha pep mab henañ-den e-touez da vibien a zaspreni. ¹⁴Ha pa c'houlenno da vab warc'hoazh, o lavarout : Petra eo se ? e lavari dezhañ : Gant un dorn kreñv en devoa hon tennet an Aotrou eus an Egipt, eus an ti-sklaved. ¹⁵Ha pa oa re griz Faraon evit hon lezel, e lazhas an Aotrou an holl re gentañ-ganet e bro Egipt, re an dud ha re al loened. Setu perak ec'h aberzhan d'an Aotrou pep kentañ-ganet mal, hag an hini henañ eus va mibien a zasprenan. ¹⁶Hag un arouez az po war da zorn hag un talgenig etre da zaoulagad, da gounaat ez eo gant ur c'hreñv a zorn en devoa da dennet an Aotrou eus an Egipt".

¹⁷Ha setu, pa lezas Faraon da vont ar bobl, n'o renas ket Doue dre vro Filistiz, daoust ma oa tostoc'h, "gant aon, eme Doue, n'o defe keuz an dud, o welout brezel, ha na zistrofent en-dro d'an Egipt". ¹⁸Hag e tistroas Doue ar bobl dre ouelec'h Mor-ar-Broenn, hag armet-mat e pignas bugale Israel eus bro Egipt.

¹⁹Hag e kemeras Moizez eskern Jozef gantañ, rak graet en devoa hemañ touiñ da vugale Israel o lavarout : "Ho

12, 45 Da lavarout eo, ez eo berzet d'an estrenien.

12, 46 Evel-se ivez ne voe torret askorn ebet da Jezuz ouzh ar groaz, a voe oan Pask an Emglev Nevez.

taremprediñ a raio Doue hag e savot va eskern ac'halen ganeoc'h".²⁰ Hag e loc'hjont eus Soukot hag e kampjont en Etam, e dibenn ar gouelec'h.²¹ Hag an Aotrou a gerzhe dirazo : war an deiz gant ur peul-koumoul evit o ren gant an hent, ha da noz gant ur peul-tan evit o sklaeriañ, dezho da gerzhout deiz ha noz.²² Ne dec'he ket ar peul-koumoul war an deiz, nag ar peul-tan da noz, a-zirak ar bobl.

Mor ar Broenn.

14¹ Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Lavar da vugale Israel chom da gampiñ dirak Piharitot, etre Magdol hag ar mor, dirak Beelsefon ; rak-tre e kampot e-kichen ar mor.³ Hag e lavaro Faraon eus bugale Israel : dianket int er vro, serret eo warno ar gouelec'h.⁴ Hag e kaletain kalon Faraon, hag e redo war o lerc'h, hag em bo gloar diwar-goust Faraon hag e holl armead ; hag e ouezo an Egiptiz ez on an Aotrou". Hag e rejont evel-se.

⁵ En deizioù-se e voe kemennet da Roue an Egipt e oa tec'het ar bobl kuit ; neuze e troas kalon Faraon ha kalon e servijerien penn evit penn e-keñver ar bobl hag e lavarjont : "Petra hon eus graet p'hon eus lezet Israel da guitaat hor servij ?"

⁶ Ha Faraon da stagañ e garr ha da gemer e bobl gantañ.⁷ Kemer a reas c'hwec'h kant karr-emgann eus an dibab, hag holl girri-emgann an Egipt, pep hini gant e varc'hegourien.⁸ An Aotrou a galetaas kalon Faraon, roue an Egipt, hag e redas hemañ war-lerc'h bugale Israel, ar vugale-se da Israel hag a yae kuit uhel o dorn ganto.

⁹ Redek a reas Egiptiz war o lerc'h hag o adtapas p'edont o kampiñ war vord ar mor holl gezeg ha kirri Faraon, e varc'hegourien hag e armead - e-kichen Pi-Hahiroth, ragenep da Vaal-Sefon.¹⁰ Erru e oa tost Faraon. Neuze e savas bugale Israel o daoulagad hag e weljont Egiptiz o tont war o lerc'h ; ma voent spouronet ha m'en em lakjont da grial etrezek an Aotrou Doue.

¹¹ Hag int da lavarout da Voizez : "Ha ne oa ket a-walc'h a vezioù moarvat, en Egipt, m'ac'h eus hon degaset da vervel er gouelec'h-mañ ? Perak ac'h eus graet an taol-mañ : ober deomp dont er-maez eus an

Egipt ?

¹² Daoust ha n'eo ket se ar pezh a lavaremp dit en Egipt : Lez ac'hanomp e peoc'h ! Servijomp Egiptiz ! Gwelloc'h eo deomp servijañ Egiptiz eget mervel er gouelec'h !"

¹³ Moizez a lavaras d'ar bobl : "N'ho pet ket aon ! Dalc'hit ! Ha gwelit ar silvidigezh ez a an Aotrou da zegas deoc'h hiziv. Gwelet hoc'h eus Egiptiz hiziv, n'o adwelot mui biken !"¹⁴ An Aotrou eo a stourmo evidoc'h. Ha c'hwia a chomo sioul".

¹⁵ Neuze e lavaras an Aotrou da Voizez : "Perak e kriez war-zu ennon ? Lavar da vugale Israel kerzhout war-raok.¹⁶ Ha te, sav da vazh hag astenn da zorn war ar mor d'her rannañ ; hag ez ay bugale Israel dre greiz ar mor, war ar sec'h.

¹⁷ Evidon-me avat, me a galetao kalon Egiptiz d'ober dezho mont war ho lerc'h-c'hwia, hag e tennin gloar din-me diwar-goust Faraon hag e holl armeadoù, e girri-emgann hag e varc'hegourien.

¹⁸ Hag e ouezo Egiptiz ez on me an Aotrou p'am bo tennet gloar din-me diwar-goust Faraon, e girri-emgann hag e varc'hegourien".

¹⁹ Neuze Ael Doue hag a gerzhe e penn arme Israel, a ziblasas hag a yeas d'en em lakaat a-dreñv dezho ; ar pilerad-koabr hag a veze en o raok, a ziblasas ivez hag en em zalc'has a-dreñv dezho.

²⁰ Dont a reas d'en em lakaat etre armead Egiptiz hag armead Israel ; teñval e oa ar goabrenn diouzh un tu, met diouzh an tu all e sklaerie an noz. Hag an div arme ne dostajont ket an eil d'eben a-hed an noz.

²¹ En deizioù-se e astennas Moizez e zorn war ar Mor, hag an Aotrou a vountas ar Mor war-gil gant un avel greñv eus tu ar Sav-Heol, e-pad an noz, disec'hañ a reas ar Mor hag ec'h en em rannas an dourioù.²² Bugale Israel a yeas dre greiz ar Mor, war ar sec'h, rak an dour a rae evito ur voger a-zehou hag a-gleiz.

²³ Egiptiz a yeas war o lerc'h ; holl gezeg Faraon, e girri-emgann hag e varc'hegourien a yeas d'o heul dre greiz ar Mor.²⁴ Met da goulz ar veilhadenn-veure, e sellas an Aotrou Doue ouzh armead Egiptiz, eus kreiz ar pilerad tan ha koabr, hag e lakaas dizurzh e armead

13, 21 Blenierien ar c'haravanennoù a rae moged d'o heñchañ 'pad an deiz, ha tan d'an noz.

14, 8 An dorn uhel = dieub e oant.

Egiptiz. ²⁵ Gwariañ a reas rodoù a c'hirri e doare ma oa diaes-bras kas ar re-mañ war-raok.

Neuze e lavaras Egiptiz :

"Tec'homp dirak Israel, rak an Aotrou eo a stourm evito a-enep d'an Egipt".

²⁶ An Aotrou a lavaras da Voizez :

"Astenn da zorn war ar mor, hag e tistroio an dourioù war Egiptiz, war o c'hirri ha war o marc'hegourien".

²⁷ Ha Moizez da astenn e zorn war ar Mor. Ha da darzh an deiz e tistroas ar mor d'e lec'h kentañ. Egiptiz o tec'hel a gavas ar mor war o hent, hag an Aotrou o eilpennas e-kreiz ar mor. ²⁸ An dour o tont war e giz a c'holoas ar c'hirri hag ar varc'hegourien a-unan gant holl armead Faraon hag a oa aet er mor war-lerc'h Israel. Ne vanas hini ebet anezho. ²⁹ Met bugale Israel o devoa kerzhet war ar sec'h dre greiz ar mor, hag an dour a rae dezho evel ur voger en tu dehou hag en tu kleiz dezho. ³⁰ Evel-se an Aotrou Doue, en deiz-se, a dennas Israel eus daouarn Egiptiz, hag e welas Israel korfoù marv Egiptiz war ribl ar mor. ³¹ Evel-se e welas Israel ar galloud bras en devoa an Aotrou Doue diskouezet a-enep Egiptiz ; ar bobl a savas doujañs en he c'hreiz e-keñver an Aotrou hag a gredas en Aotrou hag e Moizez, e servijer.

Kan Moizez.

15 ¹ Neuze e kanas Moizez ha bugale Israel ar ganenn-mañ d'an Aotrou Doue. Setu amañ ar c'homzoù anezhi :

"Mont a ran da ganañ d'an Aotrou : dreist eo e drec'h,

marc'h ha marc'heger, o stlapet en deus er mor.

² Va nerzh, va c'hantik, bet eo va salver.

Eñ eo va Doue hag her brudan, Doue va Zad, hag hen uhelveulan ;

³ Doue a zo ur brezelour : e anv eo an Aotrou,

kirri Faraon hag e armead en deus taolet er mor,

⁴ an dibab eus e skoederien a zo bet beuzet e Mor ar C'horz,

⁵ ar c'hoummoù o deus o goloet.

⁶ Diskennet int d'an islonk evel ur maen.

Ho torn dehou, Aotrou, en deus noblañs ar galloud.

14, 31 Lod a soñj dezho e oa koabrenn Doue, ur menez-tan o tivogediñ, marteze hini Santorin e Mor Egaios (etre Gres ha Turkia), en defe efedet un

⁷ Ho torn dehou, Aotrou, a blad an enebour,

⁸ Gant kalz a c'hloar hoc'h eus dispennet ar re 'n em save ouzhoc'h.

Ouzh c'hwez ho tifonell eo bet berniet an doureier,

ez eo manet en ur bern ar froudoù, ez eo bet skornet an islonkoù e kalon ar mor.

⁹ Lavarout a rae an enebour : mont a ran da c'haloupat, da dizhout anezho, da lodennañ ar preizh, peurleun e vo ganto va ene,

dic'houinañ a rin va c'hleze, o diberc'hennañ a raio va dorn.

Kaset ho kwrez en deus kuzumet anezho evel plouz,

¹⁰ dianalet hoc'h eus hoc'h avel, o goloet en deus ar mor,

d'ar goueled eo aet, evel plom en dour, o noblañs.

¹¹ Piv a zo eveldoc'h, Aotrou, e-touez an doueoù ?

Piv eveldoc'h e noblañs, e santelezh ?

Ken spontus en taolioù-kaer, oc'h ober burzhudoù ?

¹² Astenn a rit ho torn, o lonkañ a ra an douar,

¹³ Bleniañ a rit gant ho kras ar bobl hoc'h eus venñjet,

he sturiañ a rit gant ho nerzh d'ho chomlec'h santel.

¹⁴ O klevout se, ar pobloù a gren.

Ur gridienn a grog en annezidi Filistia.

¹⁵ Neuze e vez trubuilh gant priñsed Edom,

dervennoù Moab a grog enno spouron, teuziñ a ra holl annezidi Ganaan.

¹⁶ Kouezhañ 'ra warno un estrenvan, ur spont ;

ken bras eo ho prec'h, ma-z int evel mein,

ken ez eo tremenet ho Pobl, Aotrou.

Ken ez eo tremenet ar bobl hoc'h eus prenet.

¹⁷ O c'has a rit hag o flantañ war venez hoc'h hêrezh,

e-lec'h ma chomit evel mestr, santual an Aotrou, a grouas ho taouarn.

¹⁸ Ra vo an Aotrou Roue da virviken !"

¹⁹ Pa oa aet mirc'hi Faraon, e girri hag e varc'heien er mor, e tistroas an Aotrou tsunami en defe rannet an dourioù, evel ur voger,

gant un avel greñv, dres d'an ampoent mat.

15, 15 Dervennoù = tud kreñv Moab.

warno doureier ar mor, ha bugale Israel o devoa kerzhet war ar sec'h e-kreiz ar mor.

²⁰Hag e kemeras Maria an diouganerez, c'hoar Aaron an daboulin en he dorn, hag e teuas an holl wragez war he lerc'h gant taboulinoù ha korolloù.

²¹Hag e tiskanas dezho Maria : "Kanit d'an Aotrou, rak klodus ez eo bet ; marc'h ha marc'heger en deus stlapet er mor !"

²²Hag e tibradas Moizez Israel eus Mor ar Broenn, hag ez ejont etrezek gouelec'h Sour, hag e kerzhjont tri devezh er gouelec'h hep kaout dour. ²³Hag erruet e Mara, n'hallent ket evañ dour, ken c'hwerv e oa. Setu perak eo bet galvet hec'h anv Mara. ²⁴Hag e c'hrozmas ar bobl enep Moizez, o lavarout : "Petra evimp ?" ²⁵Hag e huchas war-zu an Aotrou, hag e tiskouezas dezhañ an Aotrou koad da deurel en dour, hag e voe dousaet an dour. Eno e lakaas warno reolennoù ha lezennoù, o amprouiñ a reas eno, ²⁶en ur lavarout : "Ma fell dit sentiñ ouzh mouezh an Aotrou, da Zoue, ha ma fell dit ober ar pezh a zo mat ouzh e zaoulagad, ma selaouez ouzh e c'hourc'hemenoù, ma virez e holl reolennoù, an holl gleñvedoù am eus lakaet war an Egiptiz ne lakain ket warnout, met me, an Aotrou, az pareo". ²⁷Hag erruet en Elim, e-lec'h ma oa daouzek eienenn dour ha dek-ha-tri-ugent palmezenn, e kampjont eno e-kichen an dour.

Manna da zebriñ.

16 ¹Hag e loc'hjont eus Elim, hag e teuas holl gumuniezh bugale Israel da ouelec'h Sin, a zo etre Elim ha Sinai, d'ar bemzekvet deiz eus an eil miz goude ma oant deuet er-maez eus an Egipt.

²Holl gumuniezh bugale Israel en em lakaas da c'hrozmat a-enep Moizez hag a-enep Aaron, er gouelec'h.

³Bugale Israel a lavaras dezho : "Salv ma vijemp bet marvet dre zorn an Aotrou Doue, e bro Egipt, pa oamp azezet e-tal ur gaoteriad-kig, ha pa zebrem bara hor gwalc'h ! Hon degaset hoc'h eus d'ar gouelec'h-mañ, evit ober d'an holl engroez-mañ a dud mervel gant an naon".

⁴Neuze e lavaras an Aotrou Doue da Voizez : "Setu ! Me a ya da lakaat glav-bara da gouezhañ warnoc'h eus an neñv, hag ar bobl

16, 15 Alese ar "Manna".

a yelo er-maez evit dastum bemdez ar pezh o devezo ezhom evit pep devezh ; me a fell din o amprouiñ evit gwelout hag heuliañ a raint va Lezenn pe ne raint ket. ⁵Ha d'ar c'hwec'hvet deiz ec'h aozint ar pezh o devezo degaset hag e vo an doubl eus ar pezh a zastumint en deizioù all".

⁶Hag e lavaras Moizez hag Aaron da holl vugale Israel :

"Emberr e ouiot ez eo an Aotrou en deus ho tennet eus bro Egipt.

⁷Ha d'ar beure e welot gloar an Aotrou, peogwir en deus klevet ho kromzoloù enep an Aotrou.

Ni, petra ez omp, ma c'hrozmat enep deomp ?"

⁸Hag e lavaras Moizez :

"Pa rio an Aotrou deoc'h d'abardaez kig da zebriñ ha bara d'ar beure, ho kwalc'h, en devo klevet an Aotrou ho kromzoloù enep dezhañ ; met ni, piv omp ? N'eo ket ouzhimp hoc'h eus da c'hrozmat, met ouzh an Aotrou".

⁹Neuze e lavaras Moizez da Aaron :

"Lavar da holl gumuniezh bugale Israel : Tostait dirak an Aotrou, rak klevet en deus ho kromzoladeg".

¹⁰Ha setu p'edo Aaron o komz ouzh holl gumuniezh bugale Israel, e trojont etrezek ar gouelec'h ; ha setu gloar an Aotrou Doue a voe gwelet o 'n em ziskouez er c'houmoul.

¹¹An Aotrou a gomzas ouzh Moizez hag a lavaras :

¹²"Klevet em eus kromzoladeg bugale Israel. Komz outo evel-hen : D'abardaez-noz e tebot kig, ha diouzh ar beure ho po ho kwalc'h a vara, hag e ouezot ez on me an Aotrou, ho Toue".

¹³D'abardaez-noz, en deiz-se, e savas koailhed hag e c'holojont ar c'hamp ; ha diouzh ar beure, e oa ur gwiskad glizh en-dro d'ar c'hamp.

¹⁴Pa savas ar glizh e voe gwelet war-c'horre ar gouelec'h un dra vunut, skantennek, fin evel rev-gwenn war an douar. ¹⁵Pa welas bugale Israel an dra-se e lavarjont an eil d'egile : "Man hou ?" a sinifi "Petra eo se ?", rak ne ouient ket petra e oa.

Ha Moizez a lavaras dezho : "Hennezh eo ar bara a ro an Aotrou Doue deoc'h da zebriñ."

¹⁶Setu ar pezh en deus gourc'hemennet an Aotrou : Serrit dioutañ pep hini diouzh ma tebr, un 'omer' dre benn, hervez niver an dud hoc'h eus. Pep hini a gemero evit ar re a zo en e dinell". ¹⁷Hag e reas evel-se bugale Israel, o serrin muioc'h pe nebeutoc'h. ¹⁸Muzuliet e veze gant un omer, ha n'en devoa ket re an hini en devoa ar muiañ, hag an hini en devoa an nebeutañ ne oa ket dibourvez. Pep hini, diouzh ar pezh a zebre, a serre.

¹⁹Hag e lavaras Moizez dezho : "Den ne lezo dioutañ betek ar beure !" ²⁰Met, disent ouzh Moizez, e lezas tud-a-oa dioutañ betek ar beure, hag e vervas preñved ennañ, hag e flaerias. Hag e fuloras outo Moizez. ²¹Serrin a raent bep beure pep hini diouzh ma tebre, ha pa domme an heol, e teuze. ²²Ha d'ar c'hwec'hvet deiz e serrent boued an daougementad : daou omer da bep hini. Hag e teuas holl bennoù ar gumuniezh da gontañ se da Voizez. ²³Hag e lavaras dezho : "Setu ar pezh en deus lavaret an Aotrou : Ur Sabad, un diskuizh santel evit an Aotrou e vo warc'hoazh ; ar pezh hoc'h eus da bobañ, pobit, hag ar pezh hoc'h eus da barediñ, paretit ! Hag ar restachou, o lakait a-gostez a-benn ar beure !" ²⁴Hag o mirout a rejont betek ar beure, evel m'en devoa kemennet Moizez, ha ne flaerias ket, ha preñved ne voe ket e-barzh. ²⁵Hag e lavaras Moizez : "Debrit hiziv, rak Sabad a zo hiziv gant an Aotrou, hiziv ne vo ket kavet dioutañ war ar maez. ²⁶E-pad c'hwec'h deiz e serrot, met d'ar seizhvet deiz, ar Sabad, ne vo ket en deiz-se".

²⁷D'ar seizhvet deiz ez eas tud da serriñ, ha ne gavjont ket. ²⁸Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Betek peur e nac'hot mirout va gourc'hemennou ha va lezennoù ? ²⁹Sellit : an Aotrou en deus roet deoc'h ar Sabad, setu perak e ro deoc'h d'ar c'hwec'hvet deiz boued daou zevvezh. Chomit pep hini er gêr ; ne daio den eus ar gêr d'ar seizhvet deiz !" ³⁰Hag e tiskuizhas an dud d'ar seizhvet deiz.

³¹Hag e c'halvas Ti Israel anv an dra-mañ : Manna. Hag evel had koriandreuz e oa, gwenn, hag e vlaz evel ur wastell vel. ³²Hag e lavaras Moizez : "Setu an dra a c'hourc'hemenn an Aotrou : Leugnit un omer dioutañ, da virout evit ho tiskennidi, ma welint ar bara a roan deoc'h da zebriñ er gouelec'h, goude bezañ ho tennet eus bro

Egipt". ³³Hag e lavaras Moizez da Aaron : "Kemer ur jarl ha laka e-barzh un omerad manna, ha klenk anezhañ dirak an Aotrou, da vezañ miret evit ho tiskennidi". ³⁴Evel m'en devoa kemennet an Aotrou da Voizez, e lakaas Aaron anezhañ dirak ar gumuniezh da virout. ³⁵Ha bugale Israel a zebzas ar manna-mañ e-pad daou-ugent vloaz, kent erruout war zibennou bro Ganaan. ³⁶An omer a zo an dekvedenn eus an efa.

Dour eus ar roc'h.

17 ¹Hag ez eas kuit holl gumuniezh bugale Israel eus gouelec'h Sin, en ur gerzhout a-dennadoù hervez gourc'hemenn an Aotrou, hag e tiazevjont, o c'hamp e Refidim, hag eno ne oa ket a zour da evañ d'ar bobl.

²Neuze e klaskas trouz ar bobl ouzh Moizez hag e lavaras : "Ro deomp dour da evañ".

Ha Moizez da respont dezho : "Perak e klaskit trouz ouzhin ? Perak e temptit-hu an Aotrou ?"

³Sec'hed he devoa ar bobl eno gant an dienez a zour, hag en em lakjont da c'hrozmolat a-enep Moizez : "Perak, emezo ec'h eus-te graet deomp dont er-maez eus an Egipt, d'ober deomp mervel gant ar sec'hed, ni hor bugale hag hon loened ?"

⁴Ha Moizez a grias war-zu an Aotrou Doue hag a lavaras : "Petra 'rin-me d'ar bobl-mañ ? Un nebeudig c'hoazh ha va lazhañ a raint a-daolioù mein".

⁵Hag an Aotrou a lavaras da Voizez : "Kerzh e penn a-raok ar bobl, ha kemer ganit lod eus Kozhidi Israel, kemer ivez ez torn ar vazh a skojont ganti war ar Stêr, ha kae. ⁶Setu, bez' e vezin eno dirazout war ar roc'h a zo en Horeb. War ar roc'h e skoi, hag e strinko dour diouti, hag ar bobl o devo peadra da evañ. Evel-se e reas Moizez dirak Kozhidi Israel.

⁷Hag ober a reas eus al lec'h-se Masa ha Meriba en abeg m'o devoa klasket bugale Israel trouz outañ ha dre m'o devoa temptet an Aotrou,, o lavarout : "Ha bez' emañ an Aotrou en hon touesk pe n'emañ ket ?"

⁸Hag e teuas Amalek d'en em gannañ ouzh Israel e Refedim.

⁹Neuze e lavaras Moizez da Josoua : "Dibab tud ha kae war-raok d'en em gannañ ouzh Amalek ; warc'hoazh me en em zalc'ho war-lein ar grec'henn gant bazh Doue em dorn".

¹⁰Ha Josoua a reas evel m'en devoa lavaret Moizez dezhañ hag e stourmas ouzh Amalek ; e-pad ar c'heit-se Moizez, Aaron hag Hour a bignas war lein ar grec'henn.

¹¹Ha pa save Moizez e zorn, e veze Israel ar c'hreñvañ, hogen p'hen izelae, e veze Amalek ar c'hreñvañ.

¹²Evel ma oa aet pounner daouarn Moizez, e kemerjont ur maen a lakjont dindanañ, hag eñ a azezas warnañ. Aaron hag Hour a harpe e zaouarn, unan diouzh un tu hag egile diouzh an tu all : evel-se e chomas sonn e zaouarn betek kuzh-heol.

¹³Josoua a faezhas Amalek hag e dud gant barvenn ar c'hleze.

¹⁴Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Skriv se, en eñvor, el levr, ha laka e divskouarn Josoua :

E raskin koun Amalek a-zindan an neñv".

¹⁵Hag e savas Moizez un aoter, hag e c'halvas e anv, 'an-Aotrou-va-banniel', en ur lavarout :

"Un dorn a zo savet enep tron an Aotrou.

Brezel en devo an Aotrou enep Amalek a rumm da rumm".

Moizez gant e dad-kaer.

18 ¹Hag e klevas Jetro, beleg Madian, tad-kaer Moizez, holl bezh en devoa graet Doue evit Moizez hag Israel e bobl, penaos en devoa tennet an Aotrou Israel eus an Egipt. ²Ha degemeret en devoa Jetro, tad-kaer Moizez, Sefora, gwreg Moizez, goude ma oa bet kaset kuit gantañ, ³hag he daou vab, e oa anv unan Gerson, p'en devoa lavaret : "Ostiziad en en ur vro estren", ⁴hag anv egile Eliezer, peogwir "Doue va Zad en deus va sikouret ha dieubet diouzh kleze Faraon". ⁵Hag e teuas Jetro, tad-kaer Moizez, e vibien hag e wreg, da gaout Moizez er gouelec'h ma kampe e-barzh, da venez Doue, ⁶hag e lavaras da Voizez : "Me eo da dad-kaer Jetro, a zeu davedout gant da wreg, hag he daou vab ganti".

⁷Hag ez eas Moizez a-ziarbenn d'e dad-kaer, hag e stouas, hag e pokas dezhañ. Hag e c'houlennjont an eil digant egile diwar-benn o yec'hed, hag ez ejont d'an dinell. ⁸Hag e kontas Moizez d'e dad-kaer holl bezh en devoa graet an Aotrou da Faraon ha d'an Egipt evit Israel, hag an holl ziaezamantou o devoa kavet war an hent ha penaos en devoa o dieubet an Aotrou. ⁹Hag e voe stad e Jetro en arbenn d'ar mad en devoa graet an Aotrou da Israel, en devoa tennet eus dorn an Egiptiz. ¹⁰Hag e lavaras Jetro : "Benniget ra vo an Aotrou, en deus holl tennet diouzh dorn an Egiptiz ha diouzh dorn Faraon, en deus dieubet e bobl a-zindan dorn an Egipt. ¹¹Bremañ ec'h ouzon ez eo brasoc'h an Aotrou eget an holl zoueou, rak en dra-mañ e oad bet dichek ganto". ¹²Hag e kerc'has Jetro, tad-kaer Moizez, un holokost hag aberzhoù evit Doue, hag e teuas Aaron hag holl Gozhidi Israel da zebriñ pred gant tad-kaer Moizez, dirak Doue.

¹³Hag antronoz e koazezas Moizez evit barn ar bobl, hag en em zalc'has ar bobl e-kichen Moizez, adalek ar beure betek an abardaez. ¹⁴Ha pa welas tad-kaer Moizez holl bezh a rae evit ar bobl, e lavaras : "Petra emañ oc'h ober evit an dud-se ? Perak e varnez da-unan ur boblad tud en o sav en-dro dit adalek ar beure betek an abardaez ?" ¹⁵Hag e lavaras Moizez d'e dad-kaer : "Peogwir e teu davedon an dud evit goulenmata Doue ! ¹⁶P'o deus un afer e teont davedon, hag e varnan etre an eil hag egile, hag e kelennan reolennoù Doue hag e lezennoù". ¹⁷Hag e lavaras tad-kaer Moizez dezhañ : "N'eo ket mat ar pezh a rez. ¹⁸Faezhañ a ri, te hag an dud a zo ganit, rak re bounner eo evidout an dra-se : n'hallez ket ober se da-unan. ¹⁹Bremañ, selaou ouzh va mouezh, ouzh va c'huzul, ha ra vezo Doue ganit ! Bez, te, evit ar bobl, dirak Doue, ha kinnig an aferioù da Zoue. ²⁰Hag e tisklêri dezho ar reolennoù hag al lezennoù, hag e teski dezho an hent da gerzhout gantañ hag an oberoù da ober. ²¹Hag e tibabi, a-douez an holl bobl, tud a dalvoudegezh, o toujañ Doue, tud a feiz, o kasaat ar

gounid, hag o laki warno evel mistri a viliadoù, mistri a gantoù, mistri a hanter-gantoù ha mistri a zegoù. ²²Ar re-mañ a varno an dud e pep mare, hag evit pep afer brasoc'h e teuint d'az kaout ; met an holl aferioù bihan a varno ar re-mañ, hag e vo skañvoc'h evidout, ar re-mañ o tougen ganit. ²³Ma rez an dra-se, e roio dit an Aotrou urzhioù, hag e c'helli derec'hel, hag an holl dud-se a yelo e peoc'h d'ar gêr". ²⁴Hag e sentas Moizez ouzh mouezh e dad-kaer dre ober an holl bezh a lavare. ²⁵Hag e tibabas Moizez tud a dalvoudegezh a-douez holl Israel, hag o lakaat a reas da bennoù war ar bobl : mistri a viliadoù, mistri a gantoù, mistri a hanter-gantoù ha mistri a zegoù, ²⁶da varn ar bobl e pep mare ; an aferioù diaesañ a gasent da Voizez, hag an aferioù bihanañ a varment. ²⁷Hag e kimiadas Moizez diouzh e dad-kaer, a yeas d'e vro.

Ar Sinai.

19 ¹En trede miz goude ma oant deuet eus bro Egipt, da geñver an deiz-mañ, e tegouezhas bugale Israel e gouelec'h Sinai. ²Kuitaat a rejont Refidim evit mont betek gouelec'h Sinai, hag e tiazezejont o c'hamp er gouelec'h. Eno e kampas Israel a-dal d'ar Menez. ³Pignat a reas Moizez etrezek Doue. Hag an Aotrou her galvas diouzh lein ar menez hag a lavaraz dezhañ : "Setu ar pezh a lavari da Di Jakob, hag a roi da anaout da vugale Israel : ⁴Gwelet hoc'h eus petra am eus graet d'an Egipt, ha penaos em eus ho touget war eskell erered hag ho tegaset betek ennon. ⁵Bremañ eta, ma sentit e gwirionez ouzh va mouezh ha ma virit va Englev, e viot e-touez an holl bobloù, va c'haerañ teñzor, rak an douar a-bezh a zo din-me ⁶hag e viot evidon ur rouantelezh a veleien, ur bobl santel. Setu ar pezh a lavari da vugale Israel".

⁷Distreñ a reas Moizez eta, hag o vezañ galvet Kozhidi ar bobl e tisklerias dezho kement en devoa an Aotrou gourc'hemennet dezhañ.

⁸Hag an holl bobl a respontas a-unvouezh : "Ober a raimp kement en deus lavaret an Aotrou !"

Hag ec'h adlavaras Moizez komzoù ar bobl d'an Aotrou.

⁹An Aotrou Doue a lavaraz da Voizez :

"Setu, me a zeuio d'az kaout e-kreiz tevder ar goabrenn, evit ma c'hello ar bobl klevout pa gomzin ouzhit hag evit ma lakaint ivez o feiz ennout da viken". Neuze e tisklerias Moizez d'an Aotrou komzoù ar bobl.

¹⁰Lavarout a reas an Aotrou da Voizez : "Kae da gaout ar bobl, ha santela anezho hiziv ha warc'hoazh ; ra walc'hint o dilhad, ¹¹ra vezint prest a-benn an trede deiz, rak d'an trede deiz e tiskenno an Aotrou dirak daoulagad an holl bobl, war Venez-Sinai".

¹²Hag e lakai harzoù d'ar bobl tro-dro, en ur lavarout : Diwallit da bignat war ar menez, na da stekiñ ouzh e droad ! Neb a stoko ouzh ar menez a varvo ! ¹³Ne stoko outañ dorn ebet : meinataet e vefe, pe gwareget ; loen pe zen, ne vevf ket. Pa dregerno ar c'horn-boud, darn a bigno war ar menez". ¹⁴Hag e tiskennas Moizez eus ar menez davet ar bobl, hag e santelaas ar bobl, hag e kannjont o dilhad. ¹⁵Hag e lavaraz d'ar bobl : "Bezit prest a-benn tri devezh, na dostait ket ouzh ar gwiragez".

¹⁶D'an trede deiz, da c'houlou-deiz, e voe kurunou, luc'hed, hag ur goabrenn dev war ar menez, ha mouezh kreñvmeurbet ur c'horn-boud. An holl bobl er c'hamp en em lakaas da greñañ. ¹⁷Ha Moizez e reas d'ar bobl mont er-maez eus ar c'hamp, d'o c'has en arbenn d'an Aotrou, hag e chomjont en o sav ouzh troad ar menez.

¹⁸Divogediñ a rae Menez-Sinai a-bezh, o vezañ ma oa diskennet an Aotrou warnezhañ e-kreiz an tan ; ar moged diwarnañ a savas evel moged ur forn, hag e krenas ar Menez da vat.

¹⁹Mouezh ar c'horn-boud a yeas war greskiñ mui-ouzh-mui : Moizez a gomze hag e responte Doue dezhañ dre vouezh ar c'hurun.

²⁰Diskenn a reas eta an Aotrou war Venez-Sinai, war gern ar menez ; hag an Aotrou a c'halvas Moizez diwar gern ar menez hag e pignas Moizez d'e gaout.

²¹Hag e lavaraz an Aotrou da Voizez : "Diskenn ha kemenn d'an dud ma na lammint ket davet an Aotrou evit gwelout, pe e kouezho kalz anezho.

²²Memes ar veleien, a dosta ouzh an Aotrou, en em santelaio, pe e fardo

warno an Aotrou". ²³Hag e lavaras Moizez d'an Aotrou : "N'halla ket ar bobl pignat war venez Sinai, peogwir e tifennez se ouzhimp pa lavarez : Laka harzoù d'ar menez evit e santelaat". ²⁴Hag e lavaras dezhañ an Aotrou : "Kae ! diskenn, hag e pigni, te hag Aaron ganit. Met ar veleien hag ar bobl, na lammin ket evit pignat da gaout an Aotrou, pe e fardo warno !" ²⁵Hag e tiskennas Moizez davet ar bobl hag e komzas outo.

Ar gourc'hemenoù.

20 ¹Hag e lavaras Doue an holl gomzoù-mañ :

²"Me eo an Aotrou, da Zoue, an hini en deus graet dit mont er-maez eus douar an Egipt, eus ti ar sklavelezh.

³N'az pezo ket a zoueou all dirak va Fas.

⁴Ne ri ket evidout idolennoù, na netra hag en defe ar stumm eus ar pezh a zo en Neñv, ouzh krec'h, pe war an douar, en traoñ, pe en dourioù dindan an douar.

⁵Ne stoui ket dirazo ha n'o serviji ket, rak Me eo an Aotrou, da Zoue, un Doue gwarizius, a gastiz pec'hed an tadoù war o mibien betek an trede ha betek ar pevare rummad eus ar re o devez kasoni ouzhin, ⁶hag a ziskouez trugarez e-keñver miliadoù o devez karantez evidon hag a vir va gourc'hemenoù.

⁷Ne lavari ket Anv an Aotrou, da Zoue e gaou, rak ne lez ket an Aotrou digastiz an hini a lavar e Anv e gaou.

⁸Bez soñj eus Deiz ar Sabad evit e santelaat.

⁹E-pad c'hwec'h devezh e labouri hag e ri da holl labour, ¹⁰met ar seizhvet deiz a zo Sabad an Aotrou, da Zoue. Ne ri labour ebet, na te, na da vab, na da verc'h, na da vevel, na da vatezh, na da loened, nag an estrañjour a zo e-diabarzh da gêrioù. ¹¹Rak en ur ober c'hwec'h devezh a reas an Aotrou an neñv hag an douar, ar mor ha kement a zo enno, hag e tiskuižas d'ar seizhvet deiz. Setu perak en deus an Aotrou benniget Deiz ar Sabad hag e santelaat.

¹²Enor da dad ha da vamm evit ma vo hir da zevezhioù war an douar a ro dit an Aotrou, da Zoue.

¹³Ne lazhi ket.

¹⁴Ne ri ket a avoultriezh.

20, 5 Emzalc'h an Aotrou Doue a zo heñvel ouzh an Israelidi eus an ampoent : un doue feuls evit ur bobl sujet. Pell emaoimp c'hoazh diouzh an Doue-karantez. Reñ a ra Doue reolennoù kalet evit kemm ar c'halonoù, evit

¹⁵Ne laeri ket.

¹⁶Ne zougi ket a fals-testeni a-enep da nesañ.

¹⁷Ne c'hoantai ket ti da nesañ.

Ne c'hoantai ket gwreg da nesañ, nag e vevel, nag e vatezh, nag e ejen, nag e azen, na netra a gement a vefe d'az nesañ".

¹⁸Hag an holl bobl a wele ar c'huronoù hag al luc'hed, ha trouz ar c'hornioù, hag ar menez o tivogediñ. Hag o welout se, ar bobl, spouronet, en em zalc'he a-bell.

¹⁹Hag e lavrent da Voizez : "Komz, te, ouzhimp, hag e selaouimp. Met gant na gomzo ket ouzhimp Doue, pe e varvimp !" ²⁰Hag e lavaras Moizez d'ar bobl : "N'ho pet ket aon ! Evit hoc'h amprouiñ eo deuet Doue, evit ma vo doujañs outañ war ho tremmoù ha na bec'hot ket". ²¹Hag en em zalc'he ar bobl a-bell. Ha Moizez a dostaas ouzh ar goabrenn ma oa enni Doue.

²²Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Evel-hen e lavari da vugale Israel : Gwelout a rit ; eus an Neñvoù em eus komzet geneoc'h. ²³Na rit ket a-gevret ganin doueou arc'hant na doueou aour : na rit ket se ! ²⁴Aoterioù douar a ri din, hag e sakrifisi warno da holokostoù ha da beoc'h-aberzhoù, da zeñved ha da saout ; e pep lec'h ma ri meneg eus va anv e teuin davedout d'az pennigañ.

²⁵Aoterioù maen ma rez din, n'o savi ket gant mein-benerezh, rak da gizell o vezañ savet warno, e vefent disakr. ²⁶Ne bigni ket gant derezioù ouzh va aoter, ma ne vo ket dizoloet da noazhder warni".

Sklaved, muntroù, taolioù.

21 ¹Setu ar reolioù a zisklêrii dirazo :

²Pa breni ur servijer hebreat, c'hwec'h vloaz e servijo, ha d'ar seizhvet ez aio kuit, frank ha digoust evitañ. ³Ma-z eo e-unan-penn ez eo deuet, e-unan-penn ez aio kuit ; m'en deus ur wreg, ez aio kuit e wreg gantañ. ⁴M'en deus roet e vestr ur wreg dezhañ, hag he deus ganet dezhañ mibien pe verc'hed, ar wreg hag

prientiñ donedigezh Jezuz Krist.

20, 7 E gaou (heb en aner) = dougen un testeni faos.

20, 9 Sabad = Diskuizh.

ar vugale a vo d'he mestr, hag eñ a yelo kuit e-unan-penn. ⁵Ma lavar ar servijer : karout a ran va mestr, va gwreg ha va mibien, ned in ket kuit er frankiz, ⁶e dostaat a raio e vestr ouzh Doue hag e dostaat ouzh talbenn pe bost an nor, hag e toullo e vestr e skouarn gant ur minaoued, hag e vo servijer da viken. ⁷Pa werzh un den e verc'h evel matezh, ned aio ket kuit evel ma ra ar sklaved. ⁸Ma tisplij d'ar mestr ma oa bet tonket dezhañ, e taspreno anezhi ; da dud estren n'hall ket he gwerzhañ, displeal e vefe ganti. ⁹Ma-z eo d'e vab e vire anezhi, hervez gwirioù ar merc'hed e raio eviti. ¹⁰Ma kemer un all, boued, dilhad ha karantez ne zinac'ho ket outi. ¹¹An tri zra-mañ ma n'o gra ket eviti e yelo houmañ kuit, dizle ha digoust.

¹²An hini a sko un den d'ar marv a varvo. ¹³An hini a ra se diratozh, dre ma ro Doue degouezh d'e zorn, e laki dezhañ ul lec'h da dec'hout eno. ¹⁴P'en devo itriket un den enep e nesañ evit e lazhañ dre douellerezh, diouzh va aoter zoken e tapi anezhañ evit e lakaat d'ar marv.

¹⁵An hini a skoio gant e dad pe e vamm a varvo.

¹⁶An hini a laero un den evit e werzhañ, hag e vo kavet hemañ etre e zaouarn, a varvo.

¹⁷An hini a vallozho e dad pe e vamm a varvo.

¹⁸Pa vo tabut etre tud ha ma sko un den war egile gant ur maen pe gant ar meilh-dorn hep e gas d'ar marv, ouzh e rediañ d'ar gwele, ¹⁹ma adsav hag e vale er-maez, harp ouzh e vazh, e vo kuit ar skoer ; nemet e chanlabour a baco ken na vo pare.

²⁰Pa sko un den war e servijer pe war e vatezh gant ur vazh, ken na varv dindan e zorn, e vo veñjet hemañ. ²¹Koulskoude ma pad un devezh pe daou, ne vo ket veñjet, rak gant e arc'hant en devoa e brenet.

²²Pa vo kann etre tud ha ma skoont ouzh ur wreg dougerez, hag e c'han he bugel hep na c'hoarvez gwashoc'h, e vo un dell-gastiz hervez ma prizo pried ar wreg, a vo roet gant barnerien. ²³Met ma c'hoarvez gwalleur, e roio buhez evit buhez, ²⁴lagad evit lagad, dant evit dant, dorn evit dorn, troad evit troad, ²⁵pulluc'h evit pulluc'h, bloñsadenn evit bloñsadenn, gouli evit gouli.

²⁶Pa skoio un den war lagad e servijer, pe lagad e vatezh, ha ma koll al lagad, e frankiz hel lezo da vont evit e lagad. ²⁷Ma-z eo dant

21, 6 Martez e ouzh doued an oaled, pe ouzh ar varmerien, a veze anvet doued a-wechoù.

21, 22 Ar priz lakaet war ar skoer gant pried ar wreg bet skoet.

e servijer pe dant e vatezh e ra kouezhañ, e frankiz hel lezo da vont evit an dant.

²⁸Ha pa gernio ur c'hole un den pe ur vaouez, ha ma varv, e vo meinataet ar c'hole ha ne vo ket debret e gig. ²⁹Ha ma kornie ar c'hole-mañ en a-raok hag e oa bet kemennet se d'e berc'henn ha n'en devoa ket diwallet dioutañ, hag en deus roet ar marv d'un den, pe d'ur vaouez, ar c'hole a vo meinataet hag e berc'henn lakaet d'ar marv. ³⁰Ma prizer un dic'haou evitañ e roio evit dasprenañ e vuhez holl bezh a vo prizet evitañ. ³¹Ma-z eo ur paotr pe ur plac'h a zo bet kerniet, hervez ar gwir-mañ e vo graet evitañ. ³²Mar deo ur mevel a vo bet kerniet gant ar c'hole, pe ur vatezh, un dell a dregont sikl a vo roet d'o mestr, hag ar c'hole a vo meinataet.

³³Pa zigor un den ur puñs, pe ma toull un den ur puñs ha n'e c'holo ket, ha ma kouezh ennañ ur c'hole pe un azen, ³⁴perc'henn ar puñs a baco, arc'hant a restaolo d'e berc'henn, hag al loen marv a vo evitañ.

³⁵Ha pa gernio kole un den kole un all d'ar marv, e werzhint ar c'hole bev hag e taouhanterint an arc'hant hag al loen marv ivez a zaouhanterint, ³⁶pe ma oa anat e kernie ar c'hole en a-raok, ha n'en devoa ket diwallet outañ e vestr, e pao ur c'hole evit ur c'hole, hag al loen marv a vo dezhañ.

³⁷Ma laer un den ur c'hole pe un oan d'e lazhañ pe d'e werzhañ, pemp ejen eo e pao evit ar c'hole, ha pevar dañvad evit an oan.

Gwastoù, Gwalloù.

22 ¹O toullañ e kaver ul laer ? Ma vez skoet d'ar marv, ne vo ket veñjañs-gwad evitañ. ²Ma splanne an heol warnañ, e vo veñjañs-gwad da baeañ : an hini n'en deus netra a vo gwerzhnet evit e laeroñsi. ³Ma vez kavet en e zorn an dra bet laeret, ejen, azen, oan, bev, an daou gementad a rento.

⁴Pa ra un den peuriñ ur park, pe ur winienn, pa gas e chatal da beuriñ e park un all, ar gwellañ eus e bark hag ar gwellañ eus e winienn a rento.

⁵Pa zeu an tan da dizhout spern hag e

vez devet ur bern ed, pe un dachennad, pe ur parkad, e paeo an tangwaller an dismantrou.

⁶Pa roio un den d'un all arc'hant pe traoù da virout hag a vo laeret eus ti an den-se, ma kaver al laer, e paeo an daougementad. ⁷Ma ne vez ket kavet al laer, e tostaio mestr an ti ouzh Doue da c'houzout hag-eñ n'en deus ket kaset e zorn war beadra egile.

⁸Evit kement tra a vanko, un ejen, un azen, un oan, ur vantell, evit pep tra gollet, ma c'heller lavarout : "Eñ eo al laer", betek ar varnerien ez ay afer an daou : an hini kondaonet gant ar varnerien a baeo an daougementad d'egile.

⁹Pa ro un den d'e nesañ un azen, un ejen, un oan pe ul loen bennak da ziwall, hag ez eo marvet, pe bet drailhet, pe skrapet, ha den da welout, ¹⁰ul ledoued dre an Aotrou a vo etre an daou da c'houzout hag-eñ n'en deus ket kaset e zorn war beadra egile, hag e tegemero ar perc'henn al loen hep dic'haou.

¹¹Ma-z eo bet laeret digantañ, e paeo d'ar perc'henn. ¹²Ma-z eo bet drailhet, e degas a raio evel testeni : al loen drailhet ne vo ket paeet.

¹³Ma amprest un den digant un all, ul loen, hag ez eo drailhet, pe marvet, ha n'edo ket e berc'henn gantañ, e vo da baeañ. ¹⁴Ma oa ar perc'henn gantañ, ne vo ket da baeañ. Ma oa feurmet gantañ, e tegaso ar priz.

¹⁵Pa lubano un den ur werc'hez dizimez hag e kousko ganti, e paeo an argouroù evit he c'haout da wreg. ¹⁶Ma ne fell ket d'he zad he reiñ dezhañ, en devo arc'hant da baeañ, evel evit argouroù ur plac'h yaouank.

¹⁷Ar sorserezed, n'o lezi ket da vevañ.

¹⁸Neb a gousko gant ul loen a vo lakaet d'ar marv.

¹⁹An hini a aberzho d'an doueou a vezo anaouet, nemet d'an Aotrou e-unan.

²⁰Ne wallgasi ket an diavaeziad ha n'her gwaski ket, rak diavaezidi ez oc'h bet hoc'h-unan e bro Egipt.

²¹Na c'h'hlac'har ket an intañvez nag an emzivad.

²²M'o glac'harez en ur stumm bennak, ha ma klemmont ouzhin e klevin o c'hlemmoù ;

²³Droug a savo ennon, ha me a raio deoc'h mervel dre ar c'hleze, hag ho kwragez a zeuio da vezañ intañvezed hag ho pugale emzivadad.

²⁴Ma pretez arc'hant da unan bennak eus va fobl, d'an den ezhommek a zo ganit, n'en em reni ket en e geñver evel un uzulier ; ne

c'houlenni ket interest digantañ.

²⁵Ma kemerez mantell da amezeg en arrez, e renti anezhi dezhañ a-barzh kuzh-heol.

²⁶Rak evel pallenn n'en deus nemeti, evel mantell da bakañ e gorf. Gant petra e c'hellfe kousket ? Mar degouezh dezhañ krial war-zu ennon, me her selaouo, rak me a zo leun a druez.

²⁷Doue ne doui ket, ur priñs eus da bobl ne vallozhi ket.

²⁸Diwar da eastoù ha da vendemoù ne zalei ket da brofañ. Da vab henañ a roi din. ²⁹Kement-all a ri gant da oc'hen ha da zeñved ; seizh deiz e vezint gant o mamm ha d'an eizhvet deiz o roi din.

³⁰Tud santel e viot evidon. Kig, war ar maezioù, bet drailhet, ne zebrot ket : d'ar chas e vezo taolet.

Alioù a-raok mont d'ar Vro.

23 ¹Ne zougi ket keleier faos ; ne laki ket da zorn gant ar fallakr evit bezañ un test direizh. ²Ne vi ket gant ar re niverusañ oc'h ober an droug ; ne responti ket e-barzh ur prosez en ur bleañ da heul ar re niverusañ disleal. ³D'un ezhommeg ne ri ket muioc'h a enor en ur prosez.

⁴Pa zegouezhi gant ejen da enebour pe e azen dianket, e zistreiñ a ri dezhañ.

⁵Pa weli azen unan en deus kas ouzhit kouezhet dindan ar bec'h, pell diouzh e zilezel, hen disammañ a ri gantañ.

⁶Ne gammi ket gwir da baour en ur prosez. ⁷Diouzh ar c'homzoù gaouiat ePELLAI. An hini didamall ha reizh ne lazhi ket, met ne lavaran ket reizh an hini fallakr. ⁸Donezonoù ne zegemeri ket, rak an donezon a ra dall ar re zigoretañ o daoulagad, hag a zistres komzoù an dud reizh.

⁹Un ostiziad ne vac'homi ket : anaout a rit ene an ostiziad, rak ostizidi ez oc'h bet e bro Egipt.

¹⁰C'hwec'h vloaz e hadi da zouar hag e tastumi e drevadoù. ¹¹Met d'ar seizhvet e lezi anezhañ, hag hen dilaoski, hag e tebro peorien da bobl, hag ar peurrest a zebro al loened gouez ; evel-se e ri evit da wini ha da olivezeg. ¹²C'hwec'h deiz e ri da labourioù, hag ar seizhvet deiz e paouezi, ma tiskuzho da ejen ha da

azen, ha ma-z analo mab da vatezh hag an ostiziad.

¹³ Ouzh holl bezh a lavaran deoc'h e taolot evezh, hag eus anv doueoù all ne vo meneg ebet ganeoc'h : ne vezint ket klevet war da c'henou. ¹⁴ Teir gwech e ri din gouel er bloaz : ¹⁵ Gouel ar Bara-kann a viri, seizh deiz e tebri bara-kann evel em eus gourc'hemennet dit, da geñver miz Abib, rak ennañ ez out aet er-maez eus an Egipt, ha ne welot ket va dremm dibourvez ! ¹⁶ Ha gouel an Eost, preveudiou da labouriou eus pezh az poa hadet er parkeier, ha gouel an Trevadoù, da zibenn ar bloaz, pa zastumez ar pezh ac'h eus graet er parkeier. ¹⁷ Teir gwech er bloaz en em ziskouezo da holl baotred dirak an Aotrou Doue.

¹⁸ Lidañ gant bara goet va gwad-aberzh ne ri ket. Ne vano ket druzoni va gouel betek ar beure. ¹⁹ Kentañ preveudiou da zour a zegasi da di an Aotrou da Zoue. Ne boazhi ket ur menn e laezh e vamm.

²⁰ Setu ez an da gas un Ael dirazout evit ma taolo evezh warnout en hent, ha ma raio dit en em gaout el lec'h, am eus merket. ²¹ Bez doujus en e geñver, ha selaou ouzh e vouezh. Arabat dit enebid outañ, rak ne bardonfe ket ho pec'hedoù, rak ennañ emañ va Anv.

²² Met ma selaouez ouzh e vouezh, ha ma rez kement a lavaran dit, me a vo enebour da enebourien hag eneber da eneberien. ²³ Hag e kerzh vo Ael dirazout, ha p'az kaso davet an Amoriz, Hitiz, Perezeiz, Kanaaniz, Hiviz ha Jebouseiz, ha p'em bo o c'haset da get, ²⁴ ne stoui ket ouzh o doueoù, n'o serviji ket ha ne ri ket evel ma raent, met o distrujañ a ri hag e tispenni o feulvanoù. ²⁵ Hag e servijot an Aotrou, ho Toue, hag e vennigo da vara ha da zour. Hag e lamin ar c'hleñvedoù eus ho touez. ²⁶ Ne vo gwreg divugaleet na gaonac'h ez pro. Niver da zeizioù a leugin. ²⁷ Va spouron a gasin ez raok, hag e rin mervel an holl dud pa-z errui en o metou, hag e lakain da holl enebourien da dreñ kein. ²⁸ Hag e kasin gwesped ez raok, a argaso Hiviz, Kanaaniz, Hitiz a-zirazout. ²⁹ N'o argasin ket a-zirazout en ur bloaz hepken, gant aon na vefe ar vro dismantret, hag e kreskfe warni al loened gouez. ³⁰ Tamm-ha-tamm ez argasin anezho a-zirazout, ken n'az po frouezhet hag heritet eus ar vro. ³¹ Hag e lakain da harzoù adalek Mor ar Broenn betek Mor Perezeiz, hag adalek ar gouelec'h betek ar Stêr, rak lakaat a

rin en ho taouarn annezidi ar vro, hag o argas a ri a-zirazout. ³² Na ziviz ganto na gant o doueoù emglev ebet. ³³ Ne chomint ket ez pro, gant aon n'az lakfent da bec'hiñ ouzhin ; servijañ a rafes o doueoù, hag e vefe se evidout ur pech".

An Emglev skoulmet.

24 ¹ Da Voizez e oa bet lavaret : "Pign da gaout an Aotrou, te hag Aaron, Nadab hag Abihou ha dek-ha-tri-ugent eus Kozhidi Israel, ha da azeuliñ a-bell. ² Hag e tostaio Moizez e-unan ouzh an Aotrou ; int ne dostaint ket. Hag ar bobl ne bigno ket gantañ".

³ Moizez a ziskennas diwar ar menez hag e teuas da zisplegañ d'ar bobl holl gomzoù an Aotrou Doue hag an holl lezennoù. Hag an holl bobl a respontas gant ur vouezh hepken : "An holl gomzoù bet lavaret gant an Aotrou a lakaimp en implij".

⁴ Neuze e skrivas Moizez holl gomzoù an Aotrou ; hag o vezañ savet mintin-mat, hag e savas un aoter e traoñ ar menez, gant daouzek peulvan evit daouzek meurid Israel.

⁵ Kas a reas neuze paotred yaouank Israel da ginnig holokostoù, ha da aberzhiñ d'an Aotrou tirvi yaouank evel sakrifisoù a beoc'h. ⁶ Moizez a gemeras an hanter eus ar gwad hag hel lakaas e basinou ; hag an hanter all eus ar gwad a strinkas war an aoter. ⁷ Goude-se e kemeras Levr an Emglev hag hel lennas dirak ar bobl, hag ar re-mañ a respontas : "Kement en deus lavaret an Aotrou, hen ober a raimp, hag e sentimp !"

⁸ Neuze Moizez, a gemeras ar gwad hag her strinkas war ar bobl en ur lavarout : "Sed Gwad an Emglev en deus Doue skoulmet an Aotrou ganeoc'h, hervez an holl gomzoù-se !"

⁹ Hag e pignas Moizez hag Aaron, Nadab hag Abihou, ha dek-ha-tri-ugent eus Kozhidi Israel. ¹⁰ Hag e weljont Doue Israel : dindan e dreid e oa evel un dra pavezet e safir, evel an neñvoù o-unan, ken glan ma oa. ¹¹ War ar vrientinien-mañ eus bugale Israel ne gasas ket e zorn : goude bezañ arvestet ouzh Doue, e tebrjont hag ec'h evjont.

¹²Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Pign davedon war ar menez ha bez eno, hag e roin dit taolennou-maen, al Lezenn hag ar gourc'hemennou am eus skrivet evit o c'helenn". ¹³Hag e savas Moizez ha Josoua, e servijer, hag e pignas Moizez da venez Doue. ¹⁴D'ar Gozhidi e lavaras : "Chomit d'hor gortoz amañ ken na zistroimp davedoc'h. Emañ Aaron ha Hour ganeoc'h : nep piv bennak en devo ur prosez a dostaio outo".

¹⁵Hag e pignas Moizez d'ar menez, hag e c'holoas ar goulenn ar menez. ¹⁶Hag e chomas Gloar an Aotrou war venez Sinai, hag e voe goloet gant ar goulenn c'hwec'h deiz. Hag e huchas war Voizez d'ar seizhvet deiz a-greiz ar goulenn. ¹⁷Hag e oa heñvel Gloar an Aotrou ouzh un tan o teviñ war benn ar menez, ouzh daoulagad bugale Israel. ¹⁸Hag ez eas Moizez e-kreiz ar goulenn, hag e pignas war ar menez. Hag e voe Moizez war ar menez daou-ugent devezh ha daou-ugent nozvezh.

Ar santual da ober - Arrebeuri.

25 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Lavar da vugale Israel kemer evidon profoù : digant pep den a galon vat e tegemerot ur brofadenn evidon. ³Setu ar profoù a zegemerot diganto : aour, arc'hant hag arem, ⁴moug, limestra, skarleg, lin ha blev-givri, ⁵krec'hin meot ruziet, krec'hin delfined ha koad kasia ; ⁶eoul da c'houlouañ, balzamoù evit an eoul sakr hag evit an ezañs frondus, ⁷mein-oniks ha mein-steriañ evit an efod hag ar brennid. ⁸Hag e raint evidon ur santual, ma chomin en o zouez. ⁹Diouzh holl bezh a ziskouezin dit, hervez skouerenn ar Chom-lec'h ha skouer an holl draoù, e reot.

¹⁰Ober a raint un arc'h e koad kasia : daou ilinad hanter a hed hag un ilinad hanter a led, hag un ilinad hanter uhelder. ¹¹Induañ a ri anezhi gant aour glan, diabarzh, ha diavaez e vo induct ivez. Hag e ri outi ur rizenn aour tro-dro. ¹²Hag e teuzi eviti peder lagadenn aour, a laki ouzh he fevar zroad, div lagadenn ouzh un tu ha div lagadenn ouzh un tu all. ¹³Hag e ri sparloù koad kasia hag o induiñ a ri gant aour. ¹⁴Hag e laki ar sparloù el lagadennou ouzh kostezioù an arc'h evit

dougen an arc'h ganto. ¹⁵E lagadennou an arc'h e vo ar sparloù, ne vint ket lamet diouti. ¹⁶Hag e laki en arc'h an Testeni a roin dit. ¹⁷Hag e ri ar goulc'her gant aour glan : daou ilinad hanter a hed hag un ilinad hanter a led. ¹⁸Hag e ri daou geroubin aour : o goveliañ a ri ouzh daou benn ar goulc'her. ¹⁹Hag e ri ur c'heroubin ouzh ur penn hag ur c'heroubin ouzh ar penn all : diouzh ar goulc'her e ri ar geroubined war an daou benn. ²⁰Hag e vo ar geroubined displeg o eskell war-grec'h, o reiñ goudor gant o eskell a-us d'ar goulc'her, o dremmou an eil etrezek egile ; etrezek ar goulc'her e vo dremmou ar geroubined. ²¹Hag e laki ar goulc'her war an arc'h, war-laez, hag en arc'h e laki an Testeni a roin dit. ²²Hag e roin emgav dit eno. Hag e lavarin dit, diwar ar goulc'her, eus etre an daou geroubin a vo a-us da arc'h an Testeni, holl bezh am bo da gemenn dit evit bugale Israel.

²³Hag e ri un daol goad kasia a zaou ilinad a hed, un ilinad a led hag un ilinad hanter uhelder. ²⁴Hag hec'h induañ a ri gant aour glan, hag e ri outi ur rizenn aour tro-dro. ²⁵Hag e ri outi ur stern, treuz ur palvad, tro-dro, hag e ri ur rizenn aour d'ar stern-se, tro-dro. ²⁶Hag e ri outi peder lagadenn aour, hag e laki al lagadennou-se ouzh ar pevar c'horn, ouzh ar pevar zroad. ²⁷E-keñver ar stern e vo al lagadennou da lojañ ar sparloù evit dougen an daol. ²⁸Hag e ri ar sparloù e koad kasia, hag o induañ a ri gant aour, hag e vo douget ganto an daol. ²⁹Hag e ri skudelloù, pladoù, hanafioù, bolennou d'ober skuilhadennoù. Gant aour glan e vint graet ganit. ³⁰Hag e laki war an daol 'bara-bezañs' dirazon dalc'hmat. ³¹Hag e ri ur c'hantolor aour glan ; goveliañ a ri ar c'hantolor : e gef, e skourrou, gant nozelennou, broñsennoù ha bleunioù, a-bezh gantañ e vo. ³²C'hwec'h skourr a zeuio eus e gostezioù, tri skourr-kantolor eus ur c'hostez, ha tri skourr-kantolor eus ar c'hostez all. ³³Teir nozelenn-alamandez ouzh ur skourr gant pep a vroñsenn ha bleunienn, ha teir nozelenn-alamandez ouzh ur skourr gant broñsenn ha bleunienn : evel-se evit ar c'hwec'h

25, 2 da lavarout eo : a galon brokus.

25, 4 heb. : preñv-tane, a ziskouez penaos e veze graet al

liv skarleg-mañ.

25, 5 pe tourzed.

skourr a zeuio eus ar c'hantolor. ³⁴Hag ouzh ar c'hantolor peder nozelenn-alamandez gant broñsennoù ha bleuioù. ³⁵Ur vroñsenn dindan daou skourr, a-bezh gantañ, ur vroñsenn dindan daou skourr, a-bezh gantañ, evit ar c'hwec'h skourr a zeuio eus ar c'hantolor. ³⁶Broñsennoù ha skourroù, a-bezh gantañ a vo, holl goveliet asambles, en aour glan. ³⁷Hag e ri e c'houleier, seizh, ha pa-z enaoui e c'houleier, e roio sklaerder lark dirazañ. ³⁸Ar biñsetez hag al luduegoù a vo en aour glan. ³⁹Gant un talant aour glan e vo graet ar c'hantolor, gant an holl draoù. ⁴⁰Sell ha gra diouzh ar skouerennoù ac'h eus gwelet war ar menez.

Ar chomlec'h : koadaj ha stignoù.

26 ¹Hag ar Chom-lec'h a ri gant dek stign, a lin plañsonet, moug, limestra, skarleg. Evit ar geroubined, un oberenn arzour a ri ganto. ²Hed ur stign a vo eizh ilinad warn-ugent, hag al ledander pevar ilinad evit pep stign ; an hevelep ment evit an holl stignoù. ³Pemp stign a vo, juntet an eil ouzh egile, ha pemp stign juntet an eil ouzh egile. ⁴Hag e ri stagelloù moug ouzh bevenn ar stign kentañ, e dibenn ar juntadur, ha kement-all a ri ouzh bevenn ar stign diwezhañ, er juntadur all. ⁵Hanter-kant stagell a ri evit ar stign kentañ, hag hanter-kant stagell a ri e dibenn ar stign, er juntadur all : kendereout a raio ar stagelloù an eil ouzh eben. ⁶Hag e ri hanter-kant krog aour, hag e juni ar stignoù an eil ouzh egile gant ar c'hriigi, hag e vo ar Chom-lec'h en ur pezh. ⁷Hag e ri stignoù blev-givri evel un deltenn war ar Chom-lec'h : gant unnek stign e ri se. ⁸Hirder ur stign a vo tregont ilinad, hag al ledander, pevar ilinad, evit pep stign ; un hevelep ment evit an unnek stign. ⁹Hag e juni pemp stign eus un tu ha c'hwec'h stign eus an tu all, hag e plegi ar c'hwec'hvet stign war dal an deltenn. ¹⁰Hag e ri hanter-kant stagell ouzh bevenn ar stign kentañ, a vo e penn ar juntadur, ha hanter-kant stagell ouzh bevenn stign an eil juntadur. ¹¹Hag e ri krigi arem, hanter-kant, hag e laki ar c'hriigi er stagelloù, hag e juni an deltenn, a vo en ur pezh. ¹²Hag ar vardell a vano, e stignoù an deltenn, an hanter stign manet a vardelli war ziadreñv an deltenn, ¹³hag un ilinad ac'hane,

hag un ilinad alese, a vano war-hed stignoù an deltenn, a vo bardellet war gostezioù an deltenn, ac'hane hag alese, evit he zoenn. ¹⁴Hag e ri un doenn d'an deltenn gant krec'hin tourzed ruziet, hag un doenn a grec'hin delfined war-benn.

¹⁵Hag e ri frammoù evit ar Chom-lec'h gant koad kasia, en o sav : ¹⁶dek ilinad hed, ar frammoù, hag un ilinad hanter ledander pep framm. ¹⁷Daou zalc'h en devo pep framm, da empañ an eil gant egile : evel-se e ri holl blenk ar Chom-lec'h.

¹⁸Hag e ri, a blenk evit ar Chom-lec'h, ugent framm evit tu an Negev, war-zu ar c'hreisteiz. ¹⁹Ha daou-ugent sichenn arc'hant a ri dindan an ugent framm, div sichenn dindan pep framm, evit an daou zalc'h, ha div sichenn dindan pep framm, evit an daou zalc'h. ²⁰Hag evit kostez ar Chom-lec'h, an eil, tu an Hanternoz, ugent framm, ²¹gant daou-ugent sichenn arc'hant, div sichenn dindan pep framm, ha div sichenn dindan pep framm. ²²Hag evit penn-dreñv ar Chom-lec'h, war-zu ar mor, e ri c'hwec'h framm ; ²³ha daou framm a ri evit kognou ar Chom-lec'h, ouzh ar penn-dreñv. ²⁴Ar re-mañ a vo gevellet adalek traoñ, hag ivez gevellet betek ar penn ouzh al lagadenn gentañ. Evel-se e vezint o-daou, evit an daou gogn e vezint. ²⁵Hag e vo eizh framm gant o sichennoù arc'hant, c'hwezek sichenn, div sichenn dindan pep framm. ²⁶Hag e ri sparloù koad kasia : pemp evit plenk kostez kentañ ar Chom-lec'h, ²⁷pemp sparl evit plenk eil kostez ar Chom-lec'h, ha pemp sparl evit plenk kostez ar Chom-lec'h, en tu-dreñv war-zu ar mor. ²⁸Ar sparl kreiz, war greiz ar plenk, sparl o vont eus an eil d'egile. ²⁹Hag ar plenk a indui gant aour, hag al lagadennoù a ri gant aour, ar re da lojañ ar sparloù, hag ez indui ar sparloù gant aour. ³⁰Hag e savi ar Chom-lec'h diouzh ar patrom bet diskouezet dit war ar menez.

³¹Hag e ri ur ouel moug ha limestra, skarleg ha lin plañsonet : un oberenn arzel a ri diouti, gant keroubined. ³²Hag he lakaat a ri war bevar feul kasia induct gant aour, gant klochedoù aour war

26, 3 Hebraekadur evit lavarout : pemp stign a bep tu.

26, 18 War-zu ar c'hreisteiz = heb war-zu an Teman, pe ar Yemen a vremañ.

26, 22 Da lavarout eo war-zu ar C'huzh-heol, ar c'hornog.

beder sichenn arc'hant. ³³Hag e laki ar ouel en he lec'h, dindan ar c'hlochedoù, hag e loji eno, en diabarzh d'ar ouel, Arc'h an Testeni, hag e tispartig ar ouel evidoc'h etre ar santual hag ar santel-santelañ. ³⁴Hag e laki ar goulc'her war Arc'h an Testeni, er Santel-Santelañ. ³⁵Hag e laki un daol en diavaez d'ar ouel, hag ar c'hantolor a-dal d'an daol, ouzh kostez ar Chom-lec'h, ouzh ar c'hreisteiz, hag an daol a laki ouzh kostez an hanternoz. ³⁶Hag e ri ur rideoz evit toull-dor an delenn gant moug, limestra, skarleg ha lin plañsonet, graet e broderezh. ³⁷Hag e ri, evit ar rideoz, pemp peul kasia hag o indui gant aour, ha klochedoù aour. Hag e teuzi evito pemp sichenn arem.

Aoter an Holokostoù - Porzh.

27 ¹Hag e ri an aoter e koad kasia : pemp ilinad a hed ha pemp ilinad a led ; karrezek e vo an aoter, ha tri ilinad uhelder. ²Hag e ri he c'hornioù ouzh he fevar c'horn ; a-bezh ganti e vo he c'hornioù, hag ez indui an aoter gant arem. ³Hag e ri kelornioù evit he ludu, paliou, sparfoù, fourchetezioù, loskerioù, hag evit an holl draoù e ri gant arem. ⁴Hag e ri dezhi ur gael evel ma vez graet treilhoù arem, hag e ri ouzh an treilh-mañ peder lagadenn arem ouzh e bevar dibenn. ⁵Hag e lakaat a ri dindan gourenn an aoter e-traoù, hag e vo an treilh betek hanter an aoter. ⁶Hag e ri barrinier evit an aoter, barrinier e koad kasia, hag o induañ a ri gant arem. ⁷Hag e vo lojet ar barrinier el lagadennoù. Hag e vo barrinier ouzh an daou du eus an aoter, evit dougen anezhi. ⁸Kleuz, gant plenk, e ri anezhi, evel bet diskouezet dit war ar menez : evel-se e ri. ⁹Hag e ri porzh ar Chom-lec'h, tu an Negev, ar c'hreisteiz ; gouelioù en devo ar porzh, a lin plañsonet : kant ilinad a hed a bep tu. ¹⁰E beulioù a vo ugent, hag o sichennoù, ugent, en arem. Ha klochedoù ar peulioù hag an triklennoù a vo en arc'hant. ¹¹kement-all, tu an hanternoz ; war hed ar Chom-lec'h, gouelioù a gant ilinad a hed, gant peulioù, ugent, ha sichennoù, ugent, en arem. Ha klochedoù ar peulioù hag an triklennoù a vo en arc'hant. ¹²War ledander ar porzh, tu ar mor, e vo gouelioù war hanter-kant ilinad, gant o feulioù, dek, hag o sichennoù, dek. ¹³Ha ledander ar porzh, tu ar reter, ar sav-heol, en devo hanter-kant ilinad. ¹⁴Ha

pemzek ilinad gouelioù he devo ar gazel gant peulioù, tri, ha sichennoù, teir. ¹⁵Hag ar gazel all : pemzek ilinad gouelioù, gant o feulioù, tri, hag o sichennoù, teir. ¹⁶Hag he devo dor ar porzh ur rideoz a ugent ilinad a voug, limestra, skarleg ha lin plañsonet, graet gant broderien, gant peulioù, pevar, war sichennoù, peder. ¹⁷Holl beulioù ar porzh, tro-dro, o devo triklennoù arc'hant, klochedoù arc'hant ha sichennoù arem. ¹⁸Hed ar porzh a vo kant ilinad, ha pep ledander, hanter-kant ha hanter-kant, hag an uhelder, pemp ilinad, a lin plañsonet ha gant sichennoù arem. ¹⁹Holl vinvioù ar Chom-lec'h, evit an holl lidoù, e holl bikedoù, hag holl bikedoù ar porzh a vo en arem. ²⁰Hag e roi urzhioù da vugale Israel da gerc'hat dit eoul boull olivez friket, evit ar sklerijenn, evit enaouiñ ur c'houlouenn, dalc'hmat. ²¹E teltenn an Emgav, diavaez ar ouel a zo dirak an Testeni, e vo renket an eoul gant Aaron hag e vibien, ma vo adal an abardaez betek ar beure dirak an Aotrou : reolenn beurbad evit rummoù bugale Israel.

Gwiskamantoù.

28 ¹Ha te, tosta din Aaron, da vreur, hag e vibien gantañ, ma vo beleget din Aaron, ha Nadab, Abihou, Eleazar, Itamar, mibien Aaron. ²Hag e ri gwiskamantoù santel da Aaron, da vreur, glorius ha meurdeuz. ³Hag e komzi ouzh an holl dud ampart, am eus leuniet gant ur spered a furnez, hag e raint gwiskamantoù Aaron, evit e santelaat, ma vo beleg din. ⁴Ha setu ar gwiskamantoù a raint : ur brennid, un efod, ur sae, un doneg stamm, un tulban hag ur gouriz. Hag e vo graet gwiskamantoù santel evit Aaron, da vreur, hag e vibien, ma vezint beleget din. ⁵Hag e vo kemeret aour, moug, limestra, skarleg ha lin. ⁶Hag e vo graet an efod gant aour, moug, limestra, skarleg ha lin plañsonet : un oberenn arzel. ⁷Div skoargenn-stagañ en devo ouzh an daou benn hag e vo staget. ⁸Hag ar skerb, war an efod, graet eveltañ hag ur pezh gantañ, a vo aour, moug, limestra, skarleg ha lin plañsonet. ⁹Hag e

kemeri daou vaen oniks, hag ec'h engravi warno anvioù bugale Israel : ¹⁰ c'hwec'h eus o anvioù war ar maen kentañ, hag ar c'hwec'h all war an eil maen, hervez o geneliezh. ¹¹ Ul labour bener-mein hag engraver-sielloù e vo engravañ an daou vaen gant anvioù bugale Israel : sterniet a lagadoù aour e vezint graet ganit. ¹² Hag e laki an daou vaen-se war skoargennoù an efod : mein-eñvor evit bugale Israel. Hag e tougo Aaron o anvioù dirak an Aotrou en eñvor. ¹³ Hag e ri lagadoù aour, ¹⁴ ha div chadennig aour glan, ar mailhoù oc'h ober evel tortisadennoù, hag e laki ar chadennoùigoù tortiset ouzh al lagadoù.

¹⁵ Hag e ri ur brennid-barn, un oberenn arzel ; evel m'eo graet an efod e ri anezhañ : gant aour, moug, limestra, skarleg ha lin plañsonet e ri anezhañ. ¹⁶ Karrezek pa vo pleget, en devo ur rahouennad a hed hag ur rahouennad a led. ¹⁷ Hag e gargañ a ri gant ur gwarnisadur mein : peder renkad mein : ur renkad ruzvaen, topaz, emrodez : renkad kentañ ; ¹⁸ an eil renkad : skarbouklennoù, safir, diamant ; ¹⁹ un deirvet renkad : opal, agatez, ametist ; ²⁰ hag ur bedervet renkad : aour-vaen, oniks, yalp. Lagadoù aour a vo ouzh o gwarnisañ. ²¹ Hag ar vein a vo gant anvioù bugale Israel, daouzek gant pep a anv engravet evel sielloù : pep hini e anv o devo an daouzek meuriad. ²² Hag e ri ouzh ar brennid chadennoùigoù, o mailhoù oc'h ober tortisadennoù, gant aour glan. ²³ Hag e ri ouzh ar brennid div walenn aour, hag e laki an div walenn ouzh daou benn ar brennid. ²⁴ Hag e laki an div dortisadenn aour ouzh an div walenn e dibennoù ar brennid. ²⁵ Hag an daou benn eus an div dortisadenn a laki ouzh an div walenn, hag o laki ouzh skoargennoù an efod a-zia-raok. ²⁶ Hag e ri div walenn aour hag o laki ouzh daou benn ar brennid, ouzh ar vevenn a zo en tu-hont d'an efod, en diabarzh. ²⁷ Hag e ri div walenn aour hag o laki ouzh div skoargenn an efod, en traoñ, war an tu-raok, a-geñver d'ar stagell, uheloc'h eget skerb an efod. ²⁸ Hag e vo staget ar brennid dre ar gwalinier ouzh gwalenn an efod gant ur gordennig moug, da vezañ war skerb an efod, ha ne fiñvo ket ar brennid diwar an efod. ²⁹ Hag e tougo Aaron anvioù bugale Israel war vrennid ar varn, war e galon, pa yelo d'ar santual evit o

28, 30 An Ourim hag an Tourim : evel an Alpha hag an Omega e gresianeg.

28, 35 Dellezek eo da vervel ma ne ra ket e labour.

eñvoriñ dirak an Aotrou dalc'hmat. ³⁰ Hag e laki ouzh brennid ar varn an Ourim hag an Toumin, a vo war galon Aaron pa yelo dirak an Aotrou ; hag e tougo Aaron barn bugale Israel war e galon dirak an Aotrou dalc'hmat.

³¹ Hag e ri sae an efod, en he fezh, gant moug. ³² Hag e vo un toull evit ar penn en he c'hreiz ; ur vevenn en devo an toull tro-war-dro, labour graet gant ur gwiader. Un toull evel hini un hobregon he devo, ha ne frego ket. ³³ Hag e ri ouzh he gouremoù greunadez moug, limestra ha skarleg, ouzh ar gouremoù tro-dro, ha kleierigoù aour etrezo tro-war-dro. ³⁴ Kloc'hig aour ha greunadezenn, kloc'hig aour ha greunadezenn, ouzh gouremoù ar sae tro-war-dro. ³⁵ Hag e vo gant Aaron pa lido, hag e vo klevet e drouz pa yelo d'ar santual dirak an Aotrou ha pa zeuio er-maez, ha ne varvo ket.

³⁶ Hag e ri un talgen aour glan, hag ec'h engravi warnañ, evel ma-z engraver sielloù : 'Santel d'an Aotrou'. ³⁷ Hag e lakaat a ri gant ur gordennig moug hag e vo war an tulban : en tu-raok eus an tulban e vo. ³⁸ Hag e vo war dal Aaron hag e tougo Aaron an direizhennoù en traoù santel, pa 'n em santelaio bugale Israel, bewech ma raint profoù santel. Hag e vo war e dal dalc'hmat, evit m'eo devo grad-vat dirak an Aotrou. ³⁹ Gwiadiñ a ri un doneg gant lin, hag e ri un tulban gant lin, hag ur gouriz a ri, a vo labour a vroder.

⁴⁰ Hag evit mibien Aaron e ri tonegoù hag e ri dezho gourizoù, ha mintroù a ri dezho, gloriuz ha meurdeuz. ⁴¹ Hag o gwiskañ a ri, Aaron, da vreur, hag e vibien gantañ, hag o oleviñ a ri hag e kargi o dorn, hag o santelai hag e vezint beleien din. ⁴² Ha gra dezho brageier lin evit goleiñ o c'horf noazh, adalek o divlounezh betek o divorzhed e vezint. ⁴³ Hag e vezint war Aaron ha war e vibien pa-z aint da Deltan an Emgav ha pa dostaint ouzh an aoter evit lidañ er santual, hag e vezint disammet a zireizhennoù, ha ne varvint ket : ur reolenn beurbadus evitañ hag evit e lizez war e lerc'h.

28, 38 Ar pec'hedoù a c'hellont ober pa ginnigont o frofoù.

Olev ar veleien.

29 ¹Ha setu an dra a ri evito, evit o santelaat evel beleien din : kemer ur c'hole yaouank ha daou dourz disi, ²ha bara kann ha gwestell hep goell mezet gant eoul, ha galfrez hep goell lifret gant eoul ; gant flour gwinih e ri anezho, ³hag o lakaat a ri en ur gest, a ginnigi, er gest, gant ar c'hole hag an daou dourz. ⁴Hag e ri da Aaron ha d'e vibien tostaat ouzh dor Teltenn an Emgav, hag o gwalc'hiñ a ri gant dour. ⁵Hag e kemeri ar gwiskamantou, hag e wiski Aaron gant an doneg, gant sae an efod, gant an efod, gant ar brennid, hag her gourizi gant skerb an efod. ⁶Hag e laki an tulban war e benn hag e laki ar gurunenn santel war an tulban. ⁷Hag e kemeri eoul an olev a skuilhi war e benn hag hen olevi. ⁸Hag e ri d'e vibien tostaat, hag e wiski dezho o zonegou, ⁹hag e lakai o gourizoù da Aaron ha d'e vibien, hag e stagi dezho o mintrou, hag o devo ar velegiezh, dre ur reolenn beurbadus, hag e kargi dorn Aaron ha dorn e vibien. ¹⁰Hag e tostai al leue dirak Teltenn an Emgav, hag e harpo Aaron hag e vibien o daouarn war benn al leue. ¹¹Hag e lidlazhi al leue dirak an Aotrou war dreuzoù Teltenn an Emgav. ¹²Hag e kemeri eus gwad al leue, a laki war gornioù an aoter gant da vizied, hag an holl wad a skuilhi war diazez an aoter. ¹³Hag e kemeri an holl lard a c'holo an diabarzh, ar flip a zo war an avu, hag an divlounezh gant al lard a vo warno, hag o ri mogediñ war an aoter. ¹⁴Ha kig al leue, e groc'hen, e vours, a zevi en tan, diavaez ar c'hamp : un dibec'hadenn e vo.

¹⁵Hag an tourz kentañ a gemeri, hag e harpo Aaron hag e vibien o daouarn war benn an tourz. ¹⁶Hag e lidlazhi an tourz, hag e kemeri e wad, a sparfi ouzh an aoter tro-dro. ¹⁷Hag an tourz a zidammi a dammou, hag e walc'hi e ziabarzh, hag e dreid a laki war e dammou ha war e benn. ¹⁸Hag e ri mogediñ an tourz a-bezh war an aoter : un holokost e vo d'an Aotrou, a c'hwezh c'hwek, un tan-aberzh d'an Aotrou e vo. ¹⁹Hag e kemeri an eil tourz, hag e harpo Aaron hag e vibien o daouarn war benn an tourz. ²⁰Hag e lidlazhi an tourz, hag e kemeri eus e wad a laki war flipezenn skouarn Aaron ha war flipezenn skouarn e vibien, an hini dehou, ha war veud o dorn dehou, ha war veud o zroad dehou, ^{28, 41} Evit diskouez e vo hiviziken o c'harg kinig profoù ar bobl : 'kargañ an dorn' a zeu da vezañ un doare da

hag e sparfi ar gwad ouzh an aoter tro-dro. ²¹Hag e kemeri gwad diwar an aoter, hag eoul olev, a sparfi war Aaron ha war e zilhad, ha war e vibien ha war dilhad e vibien gantañ ; ha santel e vo, eñ hag e zilhad, hag e vibien ha dilhad e vibien gantañ. ²²Hag e kemeri eus an tourz al lard, al lost, al lard a c'holo an diabarzh, flip rouedad an avu, an divlounezh hag al lard a vo warno, hag ar vorzhed dehou, rak tourz al lid-velegiñ eo, ²³hag un dorzh-vara, ur wastell eoulek hag ur c'halfrezenn eus ar banerad traou dic'hoell a zo dirak an Aotrou a gemeri. ²⁴Hag e laki an holl war balvou Aaron ha war balvou e vibien, hag e ri ganto ul luskadenn dirak an Aotrou. ²⁵Hag o c'hemer a ri eus o dorn hag o deviñ a ri war an aoter gant an holokost, e c'hwezh c'hwek dirak an Aotrou : un tan-aberzh e vo d'an Aotrou. ²⁶Hag e kemeri bruched an tourz eus lid-belegiezh Aaron, hag e ri gantañ ul luskadenn dirak an Aotrou, hag e vo da lod. ²⁷Hag e santelai bruched al luskadenn-mañ ha morzhed ar brofadenn a vo bet lusket, hag a vo bet profet diouzh tourz al lid-belegiñ, diouzh hini Aaron ha diouzh hini e vibien. ²⁸Hag e vo se, evit Aaron hag evit e vibien, un droed peurbad, diwar vugale Israel : ur brofadenn e vo, ur brofadenn a-berzh bugale Israel, diwar o feoc'h-aberzhoù, o brofadenn evit an Aotrou.

²⁹Hag an dilhad santel en devo bet Aaron a vo d'e vibien war e lerc'h, ha pa vezint olevet, e vezint dezho, ha pa vo karget ganto o dorn. ³⁰Seizh deiz-pad e vo gwisket ganto ar beleg en devo e blas, eus e vibien an hini a yelo da Deltenn an Emgav evit lidañ er santual. ³¹Ha tourz al lid-belegiñ a gemeri, hag e poazhi e gig en ul lec'h santel. ³²Hag e tebro Aaron hag e vibien kig an tourz hag ar bara a vo er baner war dreuzoù Teltenn an Emgav. ³³Hag e vo debret ganto goude bezañ bet dic'haouet ganto, a-raok ma oa karget o dorn evit bezañ santelaet. Un all ne zebro ket diouto, rak santelaet int bet. ³⁴Ma van kig eus al lid-belegiñ ha bara betek ar beure, e tevi ar restad en tan : ne vo ket debret, rak santelaet eo bet. ³⁵Hag e ri, evit Aaron hag evit e vibien, a-grenn evel em eus kemennet lavarout 'belegañ'.
29, 14 Un dibec'hadenn = ur sakrifis evit ar pec'hed.

dit : seizh deiz-pad e kargi o dorn. ³⁶Ul leue dibec'hadenn a sakrifii bemdez evit dic'haouiñ, hag e tibec'hedi war an aoter pa zie'haoui evito, hag hec'h oleviñ a ri d'he santelaat. ³⁷Seizh deiz-pad e tic'haoui war an aoter hag he santelaat a ri, hag e vo an aoter santel, eus ar santelañ ; ha kement tra a stoko ouzh an aoter a vo sakr.

³⁸Setu pezh a aberzhi war an aoter : oaned ur bloaz, daou bemdez bepred. ³⁹An oan kentañ a aberzhi diouzh ar beure, hag an oan all a sakrifii d'abardaez. ⁴⁰Hag un dekvedenn eus un efa, a flourenn mezet gant eoul olivez friket, ur c'hard hin, hag un died-kinnig gant ur c'hard hin gwin, evit an oan kentañ. ⁴¹Hag an oan all a ri d'abardaez evel ar c'hinnig-beure, hag e died-kinnig a ri gantañ, e c'hwec'h-hwek : un tan-aberzh evit an Aotrou, ⁴²holokost peurbad evit ho tiskennidi war dreuzoù Teltenn an Emgav, dirak an Aotrou, el lec'h m'en em gavin ganeoc'h evit komz ouzhoc'h, ⁴³al lec'h ma roan emgav da vugale Israel hag a vo santelaet gant va Gloar. ⁴⁴Santelaat a rin Teltenn an Emgav hag an aoter, hag Aaron hag e vibien a santelain evel beleien din. ⁴⁵Hag e chomin e-touez bugale Israel, hag e vin o Doue. ⁴⁶Hag e ouezint ez on an Aotrou, o Doue, en devoa o zennet eus bro Egipt evit chom en o zouez, me, an Aotrou, o Doue.

Aoter an ezañs - laouer - frondoù.

30 ¹Hag e ri un aoter evit deviñ ezañs : gant koad kasia e vo graet ganit ; ²un ilinad a hed hag un ilinad a led : karrezek e vo ; ha daou ilinad uhelder, en ur pezh ganti he c'horniou. ³Hag hec'h induañ a ri gant aour glan, he gorre hag he zalbennoù tro-dro hag he c'horniou. Hag e ri outi ur rizenn aour tro-dro. ⁴Ha div walenn aour a ri outi dindan ar rizenn : war he daou gostez e ri anezho, war he daou du. Ar re-mañ a vo evit lojañ sparloù, d'he dougen ganto. ⁵Hag e ri sparloù, d'he dougen ganto, hag o induañ a ri gant aour. ⁶Hag e laki an daol dirak ar ouel a vo dirak Arc'h an Testeni, dirak ar goulc'her a zo war an Testeni, ma roin emgav dit eno. ⁷Hag e tevo anezho Aaron warni ezañs frondus bep beure ; p'en devo renket ar gouleier e tevo anezho. ⁸Goude m'en devo enaouet Aaron ar gouleier d'abardaez, e tevo an ezañs : ezañs peurbad dirak an Aotrou evit ho tiskennidi. ⁹Ne vo

ket devet warni ezañs all, nag holokost, na kinnig all ebet, ha died-kinnig ne vo ket skuilhet warni. ¹⁰Hag ul lid-dic'haouiñ a raio Aaron war he c'horniou, bep bloaz : gant gwad an dibec'hadenn e vo graet gwech bloaz, un dic'haouadenn warni a rumm da rumm. Santel, eus ar santelañ, e vo houmañ d'an Aotrou.

¹¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ¹²"Pa savi kont eus bugale Israel evit o niveriñ, e roio pep hini un dic'haou evit e vuhez, d'an Aotrou, pa vezint niveret, ha ne c'hoarvezo ket reuz en o zouez gant an niveradeg. ¹³Sed ar pezh a roio pep hini en ur dremen evit bezañ niveret : un hanter sikl, eus sikl ar santual ; ugent gera ar sikl ; an hanter sikl-se a vo profet d'an Aotrou. ¹⁴Pep hini, en ur dremen da vezañ niveret, adalek an oad a ugent, hag uheloc'h, a roio ar brofadenn d'an Aotrou. ¹⁵Evit ar pinvidig ne vo ket muioch, nag evit ar paour nebeutoc'h eget un hanter sikl da reiñ evel profadenn d'an Aotrou, en dic'haou evit o buhez. ¹⁶Hag e kemberi arc'hant an dic'haouadennoù digant bugale Israel, a laki evit servij Teltenn an Emgav, hag e vo evit bugale Israel evel un eñvoradur dirak an Aotrou, o devo paet evit o buhez".

¹⁷Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ¹⁸"Ober a ri ul laouer arem, gant un diazez arem, evit en em walc'hiñ, a vo lakaet ganit etre Teltenn an Emgav hag an aoter hag e laki dour enni. ¹⁹Hag e walc'ho Aaron hag e vibien gantañ o daouarn hag o zreid. ²⁰Pa-z aint da Deltenn an Emgav, en em walc'hint gant an dour-se ha ne varvint ket ha pa dostaint ouzh an aoter evit lidañ ha mogediñ an tan-aberzh d'an Aotrou. ²¹Hag e walc'hint o daouarn hag o zreid, ha ne varvint ket, hag o devo al lezenn beurbad-mañ evito hag o ligned a rumm da rumm".

²²Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²³"Ha te, kemer frondoù eus ar c'hentañ : mir gouez, pemp kant sikl, kinamona frondus, an hanter anezhañ ; daou c'hant hanter sikl ; ha korz frondus, daou c'hant hanter ; ²⁴kasia, pemp kant, eus sikl ar santual, hag eoul olivez, ur hin ; ²⁵hag e ri ganto eoul olev santel, louzaouenn aozet evel ma ra ul

louzaouer : eoul olev santel e vo. ²⁶Hag ez olevi gantañ Teltenn an Emgav hag Arc'h an Testeni, ²⁷an daol hag he beseliou, ar c'hantolor gant e bezhiou, aoter an ezañs, ²⁸aoter an holokostou gant he binviou, al laouer gant he diazez. ²⁹Hag o santelaat a ri, hag e vezint santel-santelañ ; kement a stoko outo a vo santelaet. ³⁰Hag Aaron hag e vibien a olevi ; o santelaat a ri evel beleien din. ³¹Hag ouzh bugale Israel e komzi, o lavarout : Eoul olev santel e vo se evidon a rumm da rumm. ³²War gorf den ebet ne ri died-kinnig ; gant ar memes kementadoù ne reot hini ebet eveltañ : santel eo, santel e vo evidoc'h. ³³Neb a aozo unan eveltañ, ha neb a lakaio dioutañ war un all a vo dilamet diouzh va Fobl".

³⁴Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Kemer frondoù rousin-Indez, jenofl, galbanom : a frondoù hag a ezañs boull, kement-ha-kement e vezo. ³⁵Hag e ri ganto ezañs mesket, evel ma ra al louzaouerien : sall, naet, santel. ³⁶Hag e vruzuni diouto ur boutlrenn, hag e laki diouti dirak an Testeni e Teltenn an Emgav, em bez emgav ganit enni : santel-santelañ e vo evidoc'h. ³⁷Hag an ezañs a ri, a gementadoù all ne reot ket evidoc'h : santel e vo deoc'h, evit an Aotrou hepken. ³⁸An den a rafe unan eveltañ, evit e c'hweshaat anezhañ, a vefe dilamet a-douez e bobl".

Micherourien.

31 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Sell, galvet em eus dre e anv Betsaleel, mab Ouri, mab Hour, eus meuriad Youda. ³Hag em eus e leuniet gant spered Doue, ampartiz, poell ha skiant e pep micher, ⁴evit ijinañ traoù, labourat war an aour, war an arc'hant ha war an arem, ⁵evit benañ mein, stermiañ, kizellañ koad, labourat e pep micher. ⁶Ha setu ma lakaan gantañ Ooliab, mab Achimasec'h, eus meuriad Dan. E kalon an dud ampart ha kalonek-mañ em eus lakaet ampartiz, hag e raint holl bezh am eus gourc'hemennet dit : ⁷Teltenn an Emgav, Arc'h an Testeni gant ar goulc'her a zo warni, hag holl arrebeuri an Deltenn, ⁸an daol gant he beseliou, ar c'hantolor glan gant e holl bezhiou, hag aoter an ezañs ; ⁹aoter an holokostou gant he holl vinviou, al laouer gant he diazez ; ¹⁰ar

30, 33 Un all = un den lik, nann-olevet.

gwiskamantou-lidañ, gwiskamantou santel Aaron, ar beleg, ha gwiskamantou e vibien evel beleien ; ¹¹eoul an olev hag an ezañs frondus evit ar santual : an holl, evel em eus gourc'hemennet, a raint".

¹²Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ¹³"Ha te, komz ouzh bugale Israel, o lavarout : Va Sabadou a virot ! Rak ur sin e vo se etrezon-me ha c'hwi a rumm da rumm, ma vo gouezet ez eo me, an Aotrou, eo ho santela-c'hwi. ¹⁴Ha c'hwi a viro ar Sabad : santel e vo evidoc'h ; an hini hen disakro a varvo. Ya, neb a raio ennañ ul labour bennak, dilamet e vo hennezh a-douez e bobl. ¹⁵C'hwec'h devezh-pad e vo graet labour, met d'ar seizhvet deiz, ar Sabad, gouelberz santel evit an Aotrou ; neb a raio labour deiz ar Sabad a varvo ! ¹⁶Hag e viro bugale Israel ar Sabad, oc'h ober ar Sabad a rumm da rumm : emglev peurbad. ¹⁷Etrezon-me ha bugale Israel e vo ur sin peurbad, rak e c'hwec'h devezh en devoa graet an Aotrou an neñv hag an douar, ha d'ar seizhvet deiz en devoa diskuizhet, ehanet". ¹⁸Hag e roas da Voizez, ur wech echu da gomz outañ war venez Sinai, div Daolenn an Testeni, taolennou mein skrivet gant biz Doue.

Al leue aour.

32 ¹Hag e wele ar bobl e terme Moizez evit diskenn diwar ar menez, hag en em zastumas ar bobl endro da Aaron, hag e lavarjont dezhañ : "Arsa ! gra deomp doueou a gerzho en hor raok, rak ar Moizez-mañ, an den en deus hor savet eus bro Egipt, n'ouzomp ket petra en deus !" ²Hag e lavaras dezho Aaron : "Distagit ar pommelloù aour a zo ouzh divskouarn ho kwragez, ho mibien hag ho merc'hed, hag o degasit din". ³Hag e tistagas an holl dud ar pommelloù aour o devoa ouzh o divskouarn hag o degasjont da Aaron, ⁴hag eñ o c'hemeras eus o daouarn, hag o vezañ graet ur furm gant ur gizell, e reas ul leue teuz. Hag e lavarjont : "Setu da Zoue, Israel, an hini en deus da savet eus bro Egipt !" ⁵Ha pa welas se Aaron, e savas un aoter dirazañ, hag e huchas Aaron o lavarout : "Ur gouel evit an

31, 6 Kalon a dalvez alies Spered en heb.

Aotrou warc'hoazh !" ⁶Hag abred savet antronoz, e rejont holokostoù hag e kinnigjont peoc'haberzhoù. Hag e koazezas an dud evit debriñ hag evañ, hag e savjont evit en em ziduiñ.

⁷Hag e komzas an Aotrou Doue ouzh Moizez : "Kae, diskenn, rak troet da fall ez eo da bobl, an hini ec'h eus tennet eus a zouar an Egipt ; ⁸distroet ez int buan diwar an hent am boa diskouezet dezho ; graet o deus evito skeudenn al leue, o deus he azeulet, kinniget aberzhoù dezhi, ha lavaret : Setu da zoueoù, o Israel, ar re o deus da dennet eus a zouar an Egipt !"

⁹An Aotrou Doue a lavaras c'hoazh da Voizez : "Gwelout a ran ez eo ar bobl-se, ur bobl reut he chouk. ¹⁰Va lez da ober eta, ma savo tan va fulor a-enep dezho ha m'o distrujin hag e rin ganit-te ur bobl vras".

¹¹Met Moizez a sioulaas Fas an Aotrou, e Zoue,, o lavarout : "Perak, Aotrou, e savfe tan ho kounnar a-enep d'ho pobl hoc'h eus lakaet da zont er-maez eus an Egipt gant galloud bras ha dorn nerzhus ? ¹²Perak e teufe an Egiptiz da lavarout : "O zennet en deus kuit evit ober droug dezho, evit o lazhañ er menezioù, hag o raskañ diwar-c'horre an douar ?" Distanit ho kounnar, ha bezit keuz d'an droug a felle deoc'h ober d'ho pobl.

¹³Bezit soñj eus Abraham, eus Izaag hag eus Jakob, ho servijerien hoc'h eus touet dezho drezoc'h hoc'h-unan ha disklêriet ar gomz-mañ : Kreskiñ a rin ho lignez evel stered an neñv, hag an holl zouar-se am eus bet komzet diwar e benn, a roin d'ho lignez hag o devezo anezhañ en hêrezh da viken".

¹⁴Hag e tisoñjas an Aotrou an droug en doa lavaret e raje d'e bobl.

¹⁵Neuze e tistroas Moizez hag e tiskennas diwar ar Menez, div Daolenn an Testeni en e zorn, anezho taolennoù skrivet war an daou du ; skrivet e oant war an eil tu hag egile.

¹⁶Hag an taolennoù ez eo labour Doue e oant, hag ar skritur, skritur Doue e oa, engravet war an taolennoù.

¹⁷Josoua a glevas an trouz a rae ar bobl o youc'hal : "Trouz brezel er c'hamp !" emezañ da Voizez.

¹⁸Met hemañ a respontas :

"Na trouz youc'hadegoù an trec'h, na trouz youc'hadegoù tud faezhet : Trouz kantikoù 32,4 Moarvat e oa ul leue koad induet gant aour teuzet.

an hini a glevan-me !"

¹⁹Hogen, evel ma tostae d'ar c'hamp e welas al leue hag an dañsoù hag e savas tan ar gounnar ennañ : teurel a reas eus e zaouarn an taolennoù hag o zorras, e traoñ ar Menez.

²⁰Neuze e tapas al leue o devoa graet hag hen devas en tan ; her bruzhunañ a reas ken na voe deuet da vezañ poultr hag her strewas war an dour hag her roas da evañ da vugale Israel.

²¹Moizez a lavaras da Aaron : "Petra he deus graet dit ar bobl-se p'ac'h eus sachet warno ur pec'hed bras ?"

²²Hag e lavaras Aaron : "Arabate savfe tan kounnar va Mestr ! Te a anavez ar bobl-mañ, ha te a oar ez int techet d'an droug. ²³Lavaret o deus din : Gra deomp doueoù hag a gerzho dirazomp, rak ar Moizez-se, an den hag en deus graet deomp pignat eus an Egipt, ne ouzomp ket Petra eo deuet da vezañ. ²⁴Ha me neuze em eus lavaret dezho : Piv en deus aour ? Int o deus hen diframmet diouzh o divskouarn hag her roet din. Hen taolet em eus en tan hag ez eo deuet al leu-mañ er-maez ac'hano".

²⁵Ha pa welas Moizez ar bobl, pegen laosk e oa ha penaos o laoske Aaron da zismegañs o enebourien, ²⁶en em zalc'has Moizez ouzh dor ar c'hamp hag e lavaras : "Neb a zo evit an Aotrou, ganin !" Hag en em vodas davetañ holl vibien Levi. ²⁷Hag e lavaras dezho : "Evel-hen e komz an Aotrou, Doue Israel : lakait pep hini e gleze ouzh e gostez ; tremenit hag adtremenit a zor da zor er c'hamp, ha lazhit, hemañ, e vreur, hemañ e geneil, hemañ unan kar-nes dezhañ". ²⁸Hag e reas mibien Levi hervez lavar Moizez, hag e kouezhas war-dro tri mil den en deiz-se. ²⁹Hag e lavaras Moizez : "Kargit ho torn hiziv evit an Aotrou, rak bet eo pep hini enep e vab hag enep e vreur, hag e lakaio warnoc'h hiziv ur bennoz".

³⁰Antronoz e lavaras Moizez d'ar bobl : "Ur pec'hed hoc'h eus graet, ur pec'hed bras, met bremañ ez an da bignat etrezek an Aotrou. Marteze e tizhin kaout an absolvenn eus ho pec'hed".

³¹Distreñ a reas Moizez eta da gaout an Aotrou hag e lavaras : "Siwazh ! ur

pec'hed he deus graet ar bobl-mañ, ur pec'hed bras ; graet o deus evito doucou-aour. ³²Met bremañ, ma karfec'h dilemel o fec'hed. Pe, ma vez ret, va diverkit diwar al Lev'r hoc'h eus skrivet".

³³Lavarout a reas an Aotrou da Voizez : "An hini en deus pec'het a-enep din eo a ziverkin diwar va Lev'r.

³⁴Ha bremañ, kae ! Ren ar bobl d'al lec'h em eus lavaret dit. Setu ! Va Ael eo a gerzho dirazout, met en deiz ma teuin me da ober gweladenn dezho, me o c'hastizo evit o fec'hed". ³⁵Hag e skoas an Aotrou war ar bobl, dre m'o devoa graet al leue en devoa graet Aaron.

Diviz etre Moizez hag an Aotrou.

33 ¹Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Kae ! Pign ac'hale, te hag ar bobl ac'h eus savet eus bro Egipt, war-zu ar vro am eus touet da Abraham, da Izaag ha da Jakob, en ur lavarout : D'az liguez he roin ; ²hag e kasin ez raok un Ael a argaso Kanaaniz, Amoriz, Hitiz, Perezeiz, Hiviz, Jebouseiz, ³war-zu ur vro ma tiver enni laezh ha mel ; met ne gerzhin ket en ho touez, rak ur bobl kalet he c'hilpenn ez oute ! Da ziskar a rajen war an hent !" ⁴Hag e klevas ar bobl ar gomz drouk-mañ, hag e rejont kañv, ha ne lakaas den e vravigoù warnañ.

⁵Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Lavar da vugale Israel : c'hwil a zo ur bobl kalet ho kilpenn ; ur predig ouzhpenn hag e saven en ho touez evit ho tiskar. Ha bremañ, tenn da vravigoù diwarnout, hag e ouezin petra ober dit".

⁶Hag en em zibourc'has bugale Israel eus o bravigoù o devoa abaoe menez Horeb.

⁷Moizez a gemeras an Deltenn hag he stignas evitañ er-maez eus ar c'hamp, ur pennad diouzh ar c'hamp, hag a reas anezhi "Tel'tenn an Emgav". Ha neuze kement hini a felle dezhañ klask an Aotrou a yae er-maez etrezek Tel'tenn an Emgav a veze er-maez eus ar c'hamp. ⁸Ha pa-z ae Moizez d'an Deltenn, e save an holl er bobl en o sav, hag e chome pep hini ouzh dor e del'tenn, hag e parent o daoulagad war Voizez ken na veze aet e-barzh an Deltenn.

⁹Ha pa veze antreet Moizez en Deltenn, e tiskenne ar pilerad-koabr hag e chome ouzh dor an Deltenn, hag e komze Doue ouzh Moizez.

¹⁰Ar bobl a-bezh a wele ar pilerad-koabr a-sav ouzh dor an Deltenn ; ar bobl a-bezh a save en he sav, hag e stoue pep hini d'an douar ouzh dor e del'tenn.

¹¹Komz a rae an Aotrou gant Moizez fas-ouzh-fas evel ma komz un den ouzh un den all. Goude-se e tistroe Moizez d'ar c'hamp, met Josoua, mab Noun, e servijer, ur paotr yaouank anezhañ, ne dec'he ket eus diabarzh an Deltenn.

¹²Hag e lavaras Moizez d'an Aotrou : "Sell ! Te a lavar din : Sav ar bobl-se ! Ha ne roez ket din da c'houzout piv a gasi ganin, hag e lavarez : da anavezet em eus dre da anv, ha kavet ec'h eus gras dirak va daoulagad. ¹³Ha bremañ, m'em eus kavet gras dirak da zaoulagad, gra din gouzout da hentoù evit ma anavezin ha ma kavin gras ez taoulagad. Sell ! Da bobl ez eo ar boblad-mañ !" ¹⁴Hag e lavaras an Aotrou : "Me va-unan ez in hag e roin diskuizh dit".

¹⁵Hag e lavaras Moizez dezhañ : "Ma ne zueze ket da-unan, ne savimp ket ac'hale. ¹⁶Ha penaos e vo gouezet em eus kavet gras ez taoulagad, me ha da bobl, nemet ha kerzhout a rafes ganeomp ? Hag e vezimp dispar, me ha da bobl, e-touez an holl bobloù a zo war an douar ?" ¹⁷Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Ya, an dra-se a lavarez, a rin, peogwir ec'h eus kavet gras ouzh va daoulagad, ha da anavezout a ran dre da anv".

¹⁸Hag e lavaras Moizez : "Gra din eta gwelout da c'hloar !" ¹⁹Hag e lavaras : "Me a raio tremen va holl vadelezh dirazout, hag e c'halvin anv an Aotrou dirazout, rak gras a roan d'an hini a garan, ha trugarez d'an hini a garan".

²⁰Hag e lavaras an Aotrou : "Ne c'helli ket gwelout va dremm, rak n'hell ket un den va gwelout ha chom bev". ²¹Hag e lavaras an Aotrou : "Setu ur plas em c'hichen ; en em zere'hel a ri war ar roc'h, ²²ha pa dremeno va gloar, az lakain e faoutenn ar roc'h hag e lakain va dorn warnout ken na vin tremenet.

²³Hag e tennin va dorn, ha va gwelout a ri a-dreñv, met va dremm ne c'heller ket gwelout anezhi".

²⁴Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Benañ a ri evidon div

An Emglev adnevezet.

34 ¹Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Benañ a ri evidon div

daolenn vaen evel ar re gentañ, hag e skrivin war an taolennoù-se al lavarioù a oa war an taolennoù kentañ ac'h eus draillhet. ²Bez pare a-benn beure, hag e pigni d'ar beure war venez Sinai, ha va gortoz a ri eno war benn ar menez. ³Ha den ne bigno ganit, ha den ne vezo gwelet neblec'h war ar menez, na deñved na saout o peuriñ a-dal d'ar menez-mañ !" ⁴Hag o vezañ benet div daolenn vaen evel ar re gentañ, e savas abred Moizez diouzh ar beure, hag e pignas war venez Sinai, evel m'en devoa kemennet an Aotrou dezhañ. Hag e kemeras en e zorn an div daolenn vaen.

⁵Hag e tiskennas an Aotrou en ur goumoulenn, hag en em zalc'has gentañ eno. Hag e pedas e anv an Aotrou. ⁶Neuze e tremenas an Aotrou dirazañ hag ec'h embannas :

"An Aotrou ! An Aotrou ! An Doue tener ha trugarezus, gorrek da gounnariñ, leun a garantez hag a fealded, ⁷a vir e garantez da viliadoù, a bardon fallagriez, disentidigezh ha pec'hed, met hep lezel netra da dremen, a gastiz fallagriez an tadoù war ar vibien, ha war vibien ar vibien, betek an trede hag ar pevare rummad".

⁸Kerkent, Moizez a zaoulinas war an douar hag a stouas : ⁹"M'em eus kavet gras dirak ho taoulagad, o va Mestr, emezañ, plijet eta gant va Mestr kerzhout en hon touez ; rak ur bobl reut he chouk ez eo houmañ, met te a bardonno hor fallagriez hag hor pec'hed, hag a raio ganeomp da hêrezh".

¹⁰Hag e lavaras : "Setu ma-z an da zivizout un emglev : dirak da holl bobl e rin burzhudoù evel n'eus ket bet graet neblec'h war an douar, e pobl ebet. Hag e welo ar bobl a-bezh emañ en o zouez, ar pezh a ra an Aotrou, rak spontus eo ar pezh a rin ganit !" ¹¹Mir evidout ar pezh a gemennan dit hiziv. Ez an da argas a-zirazout Amoriz, Kanaaniz, Hitiz, Perezreiz, Hiviz ha Jebouseiz. ¹²Diwall da zivizout un emglev gant annezidi ar vro emañ o vont enni, gant aon na vefent ur pech en ho touez.

¹³Met o aoterioù a ziskarot, o feulvanoù a zrailhot, hag o Aserim a droc'hot.

¹⁴N'azeuli ket a zoue all, rak an Aotrou eo Gwarizius e anv, un Doue gwarizius eo : ¹⁵Na ziviz ket a emglev gant annezad ar vro : avoultriñ a reont war-lerc'h o doueoù ha sakrifiñ d'o doueoù ; pedet e vefes da zebriñ eus o aberzhoù, ¹⁶hag e kemerfes eus

o merc'hed evit da vibien, hag avoultriñ a rafe da verc'hed war-lerc'h o doueoù, hag e lakfent da avoultriñ da vibien war-lerc'h o doueoù.

¹⁷Doueoù teuz ne ri ket evidout. ¹⁸Gouel ar bara kann a viri ; seizh deiz-pad e tebri bara kann evel 'm eus kemennet dit, d'ar mare, e miz Aviv, rak e miz Aviv e oas deuet er-maez eus an Egipt.

¹⁹Pep kentañ-ganet a zo din ; pep loen par kentañ-ganet : kole, oan ; ²⁰kentañ-ganet an azen a zaspreni gant un oan, ha ma n'hen dasprenez ket e vo divellkeinet ganit. Pep mab henañ eus da vibien a zaspreni, ha ne welot ket va dremm dibourvez !

²¹C'hwec'h deiz-pad e labouri, ha d'ar seizhvet deiz e tiskuizhi ; e-kerzh an aradur zoken hag an eost, e tiskuizhi.

²²Ha Gouel ar Sizhunioù a ri ivez, gant preveudioù eost ar gwinizh, ha Gouel an Trevadoù, da zibenn ar bloaz.

²³Teir gwech ar bloaz e welo da holl baotred dremm an Aotrou, Doue Israel.

²⁴Pa argasi pobloù a-zirazout hag e ledanañ da harzoù, ne c'hoantaio den da zouar, pa bigni da welo dremm an Aotrou, da Zoue, teir gwech ar bloaz.

²⁵Lidañ gant bara goet va gwad-berzh ne ri ket, ha ne chomo ket betek ar beure sakrifiñ gouel Pask.

²⁶Gwellañ preveudioù da zouar a zegasi da di an Aotrou, da Zoue.

Ne boazhi ket ur menn gant laezh e vamm".

²⁷Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Skriv evidout al lavarioù-mañ, rak hervez al lavarioù-mañ e tivizan ganit un emglev, ha gant Israel". ²⁸Hag e voe eno gant an Aotrou daou-ugent devezh ha daou-ugent nozvezh ; tamm bara ne zebzas, takenn dour ne evas, hag e skrivas war an taolennoù Komzoù an Emglev : an dek gourc'hemenn.

²⁹Ha setu, pa ziskennas Moizez diwar ar Menez gant div Daolenn an Testeni en e zorn, pa ziskennas diwar ar Menez ne ouie ket, eñ Moizez, e oa deuet kroc'hen e zremm da vezañ lugernus en ur gomz gant an Aotrou.

³⁰Aaron hag holl vugale Israel a welas Moizez : lugerniñ a rae kroc'hen : e zremm ! Aon o devoe tostaat outañ.

³¹ Moizez o galvas : neuze Aaron hag holl renerien ar gumuniezh a zistroas davetañ, hag e komzas Moizez outo.

³² Goude-se e tostaas holl vugale Israel ha Moizez a roas dezho da c'houzout an holl urzhioù en devoa roet an Aotrou dezhañ war Venez-Sinai.

³³ P'en devoe Moizez peurlavaret ar pezh en devoa da lavarout dezho, e lakaas ur gouel war e zremm.

³⁴ Ha pa-z ae Moizez dirak an Aotrou evit komz gantañ, e lame ar gouel kuit betek ma teue er-maez. Ur wech deuet er-maez e lavare da vugale Israel ar pezh a veze bet gourc'hemennet dezhañ.

³⁵ Gwelout a rae bugale Israel, pa sellent ouzh dremm Moizez e lugerne ar c'hroc'hen anezhi. Neuze ec'h adlakae Moizez ar gouel war e zremm betek ma-z ae da gomz gant an Aotrou.

Danveziù-labour.

35 ¹Hag e vodas Moizez holl gumuniezh bugale Israel, hag e lavaras dezho : "Sed amañ pezh en deus gourc'hemennet an Aotrou da ober : ²c'hwec'h deiz-pad e reot labour, met ar seizhvet deiz a vo evidoc'h santel, ur Sabad, gouel-berz evit an Aotrou. Neb a raio ennañ labour a varvo. ³Ne vo ket enaouet a dan e nep hini eus ho chomlec'hioù da zeiz ar Sabad".

⁴Hag e komzas Moizez ouzh holl gumuniezh bugale Israel,, o lavarout : "Setu ar pezh en deus gourc'hemennet an Aotrou, lavaret en deus : ⁵Kemerit eus du-se profoù evit an Aotrou ; an dud a galon vat a zegaso profoù d'an Aotrou : aour, arc'hant, arem ; ⁶moug, limestra, skarleg, lin ha blev-givri ; ⁷krec'hin meot ruziet, krec'hin delfined ha koad kasia ; ⁸eoul evit ar gouleier, balzamoù evit an eoul sakr hag evit an ezañs frondus ; ⁹mein oniks, mein-sterñañ evit an efod hag evit ar brennid. ¹⁰An holl dud ampart ha kalonek ac'hanoc'h a zeuio hag a raio an holl bezh en deus gourc'hemennet an Aotrou : ¹¹Chomlec'h, Teltenn, toenn, krigi, plenk, sparloù, peulioù, sichennoù ; ¹²an Arc'h hag he barennoù, ar goule'her, hag ar ouel-warez ; ¹³an daol, he barennoù, hec'h holl veselioù, hag ar bara-bezañs ; ¹⁴ar c'hantolor da c'houlouañ hag e bezhioù, ar gouleier hag an eoul da c'houlouañ ; ¹⁵aoter an ezañs hag

he barennoù, eoul an olev hag an ezañs frondus, rideoz toull-dor ar Chomlec'h ; ¹⁶aoter an holokostoù hag ar gael arem he devo, he barennoù hag hec'h holl arreburi, al laouer gant he diazez ; ¹⁷gouelioù ar porzh, e beulioù gant pep a sichenn ha rideoz dor ar porzh ; ¹⁸pikedoù ar Chomlec'h ha pikedoù ar porzh gant o c'herdin ; ¹⁹ar gwiskamantoù-lid evit lidañ er santual : gwiskamantoù santel Aaron ar beleg ha gwiskamantoù e vibien evel beleien".

²⁰Hag ez eas kuit holl gumuniezh bugale Israel a-zirak Moizez. ²¹Hag ez eas pep hini, hervez m'hen douge e galon, pep hini hervez bolontez e spered, da gas profoù d'an Aotrou evit ober Teltenn an Emgav, hec'h holl servijoù ha gwiskamantoù ar santual. ²²Hag ez errue paotred ha merc'hed, neb en devoa bolontez vat, da zegas kelc'hennoù, pommelloù, gwalinier, ruilhennoù, kement tra aour a oa, ha pep hini a rae ul luskadenn aour dirak an Aotrou. ²³Ha neb en devoa moug, limestra, skarleg, lin, blev-givri, krec'hin meot ruziet pe krec'hin delfined, o degasas. ²⁴Neb a rae ur prof arc'hant pe arem a zegase e brofadenn d'an Aotrou, ha neb en devoa koad kasia evit an holl labourioù a oa da ober, hen degas a rae. ²⁵Hag an holl wragez ampart a galon gant o daouarn a nezas, hag e tegasjont ar pezh o devoa nezet : moug, limestra, skarleg ha lin ; ²⁶an holl wragez, douget o c'halon d'an ampartiz-mañ, a nezas blev-givri. ²⁷Hag ar briñsed a zegasas mein oniks ha mein-sterñañ evit an efod hag evit ar brennid ; ²⁸ha balzamoù, hag eoul evit goulouañ, evit eoul an olev hag evit an ezañs frondus. ²⁹Ha pep paotr ha plac'h o devoa bolontez vat da zegas evit an holl labourioù en devoa gourc'hemennet an Aotrou da ober dre Voizez a zegase, e-touez bugale Israel, gant bolontez vat, d'an Aotrou.

³⁰Hag e lavaras Moizez da vugale Israel : "Sellit ! galvet en deus an Aotrou dre e anv Betsaleel, mab Ouri, mab Hour, eus meuriad Youda, ³¹hag e garget a spered Doue, ampartiz, poell ha skiant e pep micher, ³²evit ijinañ an traoù, labourat war an aour, war an arc'hant ha war an arem, ³³benañ mein-sterñañ, kizellañ

koad, labourat war bep micher arzur. ³⁴ Hag evit kelenn en deus hemañ un donezon en e galon, hag Ooliab, mab Achimasec'h, eus meuriad Dan. ³⁵ Karget int bet a ampartiz evit ober a bep seurt labour, micherour hag arzur, palenner gant moug, limestra, skarleg ha lin, ha gwiaeder, evit ober an holl vicherioù hag evit ijinañ an traoù.

Ar Chom-lec'h graet : koadaj ha stignoù.

36 ¹Hag e labouras Betsaleel hag Ooliab ha kement den ampart en devoa lakaet an Aotrou ampartiz ha poell ennañ da c'houzout ober pep tra e servij ar santual, war holl bezh a c'hourc'hemenne an Aotrou. ²Hag e c'halvas Moizez Betsaleel hag Ooliab, ha kement den ampart en devoa lakaet an Aotrou ampartiz en e galon, neb a oa douget e galon da gregiñ gant al labour a oa da ober. ³Hag e kemerjont a-zirak Moizez an holl brofoù degaset gant bugale Israel evit ober labourioù ar santual a oa da ober, hag e voe degaset dezhañ c'hoazh, brokus, bep beure. ⁴Met mont a reas an holl vicherourien a rae labour war ar santual, pep hini o kuitaat pezh a rae, ⁵da gomz ouzh Moizez, o lavarout : "Kalz re emañ an dud o tegas, re evit seveniñ al labour en deus gourc'hemenne an Aotrou ober". ⁶Hag e kemennas Moizez embann un urzh dre ar c'hamp da lavarout : "Paotr ha plac'h ne raint ken a labour, da brofañ d'ar santual". Hag e paouezas an dud da zegas. ⁷Danvez a-walc'h a oa evit an holl labourioù da ober, hag en tu-hont.

⁸Hag e reas, an holl re ampartañ ha kalonek da labourat war o micher, ar Chom-lec'h : dek stign a voe graet a lin plañsonet, moug, limestra ha skarleg ha keroubined, un oberenn arzel. ⁹Hag ur stign a oa eizh warn-ugent ilinad, hag al ledander, pevar ilinad pep stign : memes ment evit pep stign. ¹⁰Hag e voe juntet pemp stign an eil ouzh egile. ¹¹Hag e voe graet stagelloù moug ouzh bevenn ar stign kentañ, e dibenn ar juntadur, ha kement-all a voe graet ouzh bevenn ar stign diwezhañ, er juntadur all. ¹²Hanter-kant stagell a voe graet ouzh ar stign kentañ, hag hanter-kant stagell a voe graet ouzh dibenn ar stign a oa er juntadur all, keñver-ouzh-keñver ar stagelloù an eil ouzh eben. ¹³Hag e voe graet kanter-kant krog aour, hag e voe

juntet ar stignoù an eil ouzh egile gant ar c'hri. Hag e voe ar Chom-lec'h en ur pezh.

¹⁴Hag e voe graet stignoù blev-givri evit an Deltenn war ar Chom-lec'h : unnek stign a voe graet. ¹⁵Hed ur stign, tregont ilinad, ha pevar ilinad ledander ; memes ment evit an unnek stign. ¹⁶Hag e voe juntet pemp stign a-gevret ha c'hwec'h stign a-gevret ; ¹⁷hag e voe graet stagelloù : hanter-kant ouzh bevenn ar stign diwezhañ eus ar juntadur, ha hanter-kant stagell a voe graet ouzh bevenn stign an eil juntadur ; ¹⁸hag e voe graet krigi arem, hanter-kant, evit juntañ an Deltenn da vezañ en ur pezh ; ¹⁹hag e voe graet un doenn evit an Deltenn gant krec'hin meot ruziet, hag un doenn a grec'hin delfined war-benn.

²⁰Hag e voe graet frammoù evit ar Chom-lec'h gant koad kasia, en o sav, ²¹dek ilinad hed ur framm, hag un ilinad hanter ledander ur framm ; ²²daou zalc'h da bep framm, empret an eil gant egile : evel-se e voe graet evit pep framm eus ar Chom-lec'h. ²³Hag e voe graet, a frammoù evit ar Chom-lec'h, ugent framm war-zu an Negev, ouzh ar c'hreisteiz ; ²⁴ha daou-ugent sichenn arc'hant a voe graet dindan an ugent framm, div sichenn dindan pep framm evit an daou zalc'h. ²⁵Hag evit tu all ar Chom-lec'h, war-zu an hanternoz, e voe graet ugent framm, ²⁶hag o daou-ugent sichenn arc'hant, div sichenn dindan ur framm. ²⁷Hag evit tu a-dreñv ar Chom-lec'h, war-zu ar mor, e voe graet c'hwec'h framm. ²⁸Ha daou framm a voe graet evit kognoù ar Chom-lec'h, tu a-dreñv. ²⁹Hag e voent gevellet adalek an traoñ, kevredet e oant a-grenn betek ar penn, betek al lagadenn gentañ : evel-se e voent graet o-daou, evit an daou gogn. ³⁰Hag e voe eizh framm gant o sichennoù arc'hant, c'hweczek sichenn, pep a ziv sichenn dindan pep framm. ³¹Hag e voe graet sparloù koad kasia : pemp evit frammoù kostez kentañ ar Chom-lec'h, ³²ha pemp sparl evit frammoù eil kostez ar Chom-lec'h, ha pemp sparl evit frammoù ar Chom-lec'h en tu a-dreñv, war-zu ar mor. ³³Hag e voe graet ar sparl kreiz evit sparlañ er c'hreiz ar frammoù eus an eil penn

d'egile. ³⁴Hag ar frammoù a voe induet gant aour, hag o lagadennoù a voe graet en aour, evit lojañ ar sparloù, hag e voe induet ar sparloù gant aour.

³⁵Hag e voe graet ar ouel gant moug, limestra, skarleg ha lin plañsonet : ul labour arzel a voe hec'h ober, gant keroubined.

³⁶Graet e voe eviti pevar feul kasia induet gant aour, hag o c'hlochedoù a oa en aour, hag e voe teuzet eviti peder sichenn arc'hant.

³⁷Hag e voe graet ur rideoz evit antre an Deltenn gant moug, limestra, skarleg ha lin plañsonet : ul labour a vroderezh ; ³⁸hag e voe graet peulioù, pemp, gant klochedoù, induet ar pennoù hag an trikennoù gant aour. Hag o sichennoù, pemp, a voe en arem.

Arrebeuri.

37 ¹Hag e reas Betsaleel an Arc'h gant koad kasia, daou ilinad hanter a hed hag un ilinad hanter a led hag un ilinad hanter uhelder. ²Hag e voe induet gant aour glan, diabarzh ha diavaez ; hag e reas outi ur rizenn aour tro-dro. ³Hag e teuzas eviti peder gwalenn aour ouzh he fevar zroad : div walenn ouzh un tu ha div walenn ouzh an tu all. ⁴Hag e reas sparloù koad kasia, a induas gant aour. ⁵Hag e lakaas ar sparloù er gwalennoù ouzh kostezioù an Arc'h evit dougen an Arc'h. ⁶Hag e reas ar goulc'her gant aour, daou ilinad hanter a hed hag un ilinad hanter a led. ⁷Hag e reas daou geroubin aour : o goveliañ a reas ouzh daou benn ar goulc'her, ⁸ur c'heroubin ouzh ar penn, ac'halen, ur c'heroubin ouzh ar penn, alese : diouzh ar c'holoenn e reas ar geroubined, ouzh an daou benn anezhi. ⁹Hag edo ar geroubined o tisplegañ o eskell war grec'h, o reiñ goudor gant o divaskell a-us d'ar goule'her, o dremmoù an eil war-zu egile, ha war-zu ar goulc'her e oa dremmoù ar geroubined.

¹⁰Hag e reas an daol e koad kasia, daou ilinad a hed, hag un ilinad a led, hag un ilinad hanter uhelder. ¹¹Hag induet e voe gant aour glan, ha graet outi ur rizenn aour tro-dro. ¹²Hag e reas outi ur stern, treuz ur palvad, tro-dro, hag e reas ur rizenn aour ouzh ar stern, tro-dro. ¹³Hag e teuzas eviti peder gwalenn aour hag e lakaas ar gwalennoù ouzh ar pevar c'horn, ouzh ar pevar zroad. ¹⁴E-keñver ar stern e oa ar gwalennoù da lojañ ar sparloù evit dougen

an daol. ¹⁵Hag e voe graet sparloù a goad kasia, hag induet e voent gant aour, evit dougen an daol. ¹⁶Hag e voe graet al listri da vezañ war an daol en aour glan : skudelloù, pladoù, bolennoù hag hanafioù evit ober skuilhadennoù.

¹⁷Hag e voe graet ar c'hantolor en aour glan ; goveliet e voe ar c'hantolor : e gef, skourroù, nozelennoù, broñsennoù, bleunioù, a voe a-bezh gantañ.

¹⁸C'hwec'h skourr a zeue eus e gostezioù : tri skourr-kantolor eus ur c'hostez, ha tri skourr-kantolor eus ar c'hostez all. ¹⁹Teir nozelenn-alamandez ouzh ur skourr gant pep a vroñsenn ha bleunienn, ha teir nozelenn-alamandez ouzh ur skourr gant pep a vroñsenn ha bleunienn, hag evel-se evit ar c'hwec'h skourr o tont eus ar c'hantolor. ²⁰Hag ar c'hantolor en devoa peder nozelenn-alamandez gant broñsennoù ha bleunioù, ²¹ur vroñsenn dindan daou skourr, a-bezh ganto, hag ur vroñsenn dindan daou skourr, a-bezh ganto, hag ur vroñsenn dindan daou skourr, a-bezh ganto : evit ar c'hwec'h skourr a zeue dioutañ.

²²Broñsennoù ha skourroù, a-bezh gantañ e voent, holl goveliet asambles, en aour glan. ²³Hag e voe graet ar gouleier : seizh, gant piñsetez ha luduegoù, en aour glan. ²⁴Gant un talant aour glan e voe graet, gant e holl draoù.

²⁵Hag e voe graet aoter an ezañs e koad kasia, eus un ilinad a hed hag un ilinad a led, karrezek, ha daou ilinad uhelder ; a-bezh ganti e voe he c'hornioù. ²⁶Hag e voe induet gant aour glan, he gorre hag he zalbennoù tro-dro hag he c'hornioù ; hag e voe graet outi ur rizenn aour tro-dro. ²⁷Ha div walenn aour a reas dezhi dindan he rizenn war he daou gostez, war he daou du, da lojañ ar sparloù evit he dougen. ²⁸Hag e reas sparloù e koad kasia, a induas gant aour. ²⁹Hag e voe graet coul an olev santel, hag an ezañs frondus glan, evel ma ra ul louzaouer.

Aoter - laouer - porzh - dispignoù.

38 ¹Hag e voe graet aoter an holokostoù e koad kasia : pemp ilinad a hed ha pemp ilinad a led, karrezek, ha tri ilinad uhelder. ²Hag e voe graet he c'hornioù ouzh he fevar

c'horn : a-bezh ganti e oa he c'hornioù, hag e voe induet gant arem. ³Hag e voe graet holl vinvioù an aoter, ar c'helornioù, ar palioù, ar sparfoù, ar fourchetezoù, al loskerioù ; an holl draoù-mañ a voe graet en arem. ⁴Hag e voe graet ouzh an aoter ur gael, evel ma vez graet treilhioù arem, dindan he gourem, adalek an traoñ betek hec'h hanter. ⁵Hag e voe teuzet peder gwalenn ouzh pevar dibenn ar gael arem, evit lojañ sparfoù. ⁶Hag e voe graet sparfoù e koad kasia, hag e voent induet gant arem, ⁷hag e voe bountet ar sparfoù er gwalennoù ouzh kostezioù an aoter evit he dougen. Kleuz, gant plenk, e oa bet graet.

⁸Hag e voe graet al laouer en arem gant he diazeuz arem, gant meleziourioù ar merc'hed, dastumet ganto war dreuzoù Teltenn an Emgav.

⁹Hag e voe graet ar porzh ouzh tu an Negev, ouzh ar c'hreisteiz, ha gouelioù ar porzh gant lin plañsonet, o devoa kant ilinad. ¹⁰O feulioù, ugent ; ha sichennoù, ugent, en arem ; ha klochedoù ar peulioù, koulz hag an triklennoù, en arc'hant. ¹¹Tu an hanternoz en devoa kant ilinad, gant peulioù, ugent, ha sichennoù, ugent, en arem. Klochedoù ar peulioù hag an triklennoù, en arc'hant. ¹²Tu ar mor en devoa gouelioù war hanter-kant ilinad, gant peulioù, dek, ha sichennoù, dek ; klochedoù ar peulioù hag an triklennoù, en arc'hant. ¹³Ha tu ar reter, er sav-heol, en devoa hanter-kant ilinad ; ¹⁴gouelioù, war bemzek ilinad, he devoa ar gazel, gant ar peulioù, tri, hag ar sichennoù, teir. ¹⁵Hag ar gazel all, a bep tu eus dor ar porzh, he devoa gouelioù war bemzek ilinad, gant peulioù, tri, hag o sichennoù, teir. ¹⁶Holl ouelioù ar porzh, tro-war-dro, a oa a lin plañsonet. ¹⁷Sichennoù ar peulioù a oa en arem, ha klochedoù ar peulioù gant an triklennoù, en arc'hant, induet o fennoù gant arc'hant ; triklennoù arc'hant o devoa holl beulioù ar porzh. ¹⁸Ha rideoz dor ar porzh a voe graet e broderezh gant moug, limestra, skarleg ha lin plañsonet : ugent ilinad a hed, hag e uhelder war ledander ar porzh, pemp ilinad, evel gouelioù ar porzh, ¹⁹gant peulioù, pevar, ha sichennoù, peder, en arem, ha klochedoù, en arc'hant ; hag e voe induet ar pennoù hag an triklennoù gant arc'hant. ²⁰Hag holl bikedoù ar Chom-lec'h hag ar porzh tro-dro a oa en arem.

²¹Setu kontoù ar Chom-lec'h, Chom-lec'h an Testeni, a voe kontet war urzh Moizez, dre servijoù al Levited, dre zorn Itamar, mab Aaron ar beleg. ²²Betsaleel, mab Ouri, mab Hour, eus meuriad Youda, en devoa graet holl bezh en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez, ²³ha gantañ Ooliab, mab Achimasec'h, eus meuriad Dan artizan hag arzour ha pallenner war voug, limestra, skarleg ha lin.

²⁴An holl aour implijet evit al labour gant holl labourioù ar Santual, a oa aour profet : nav talant warn-ugent ha seizh kant tregont sikl, eus sikl ar Santual ; ²⁵hag an arc'hant, eus kontoù ar gumuniezh, a voe kant talant ha seitek kant pemzek sikl ha tri ugent, eus sikl ar Santual. ²⁶Ur beka dre benn, an hanter sikl eus sikl ar Santual, a oa bet digant pep den tremenet evit an niveradeg, adalek an oad a ugent vloaz, hag ouzhpenn, digant c'hwec'h kant tri mil pemp kant hanter-kant (603.550). ²⁷Hag e oa bet kant talant arc'hant evit teuziñ sichennoù ar Santual ha sichennoù ar ouel, kant sichenn, kant sichenn evit kant talant, un talant dre sichenn. ²⁸Gant ar seitek kant pemzek sikl ha tri-ugent (1.775) e oa bet graet klochedoù evit ar peulioù, hag induet o fennoù, ha graet triklennoù evito. ²⁹Hag arem profet : dek talant ha tri-ugent ha daou vil pevar c'hant sikl. ³⁰Hag e oa bet graet gantañ sichennoù antre an Deltenn-Emgav, an aoter arem, ar gael arem he devoa, hag holl draoù an aoter, ³¹ha sichennoù ar porzh tro-dro, ha sichennoù dor ar porzh, hag holl bikedoù ar Chom-lec'h, gant holl bikedoù ar porzh tro-dro.

Gwiskamantoù.

39 ¹Ha gant ar moug, al limestra, ar skarleg e voe graet ar gwiskamantoù-lid evit servij ar Santual : graet e voe gwiskamantoù santel evit Aaron, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez.

²Graet e voe an efod, en aour, moug, limestra, skarleg ha lin plañsonet. ³Hag e voe pladet laonennoù aour, ha troc'het neudennoù da gemmeskañ gant ar moug, gant al limestra, gant ar skarleg ha gant

al lin : labour arzel. ⁴ Skoargennoù a voe graet dezhañ, gant stagoù : ouzh an daou benn e voe staget. ⁵ Ha skerb an efod, warnañ, a-bezh gantañ, a oa graet gant aour, moug, limestra, skarleg ha lin plañsonet, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez.

⁶ Hag e voe labouret ar vein oniks, sterniet e lagadoù aour, engravet evel ma-z engraver sielloù, gant anvioù bugale Israel ; ⁷ hag e voe lakaet ar re-mañ war skoargennoù an efod : mein-eñvor evit bugale Israel, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez.

⁸ Hag e voe graet ar brennid, labour arzel, evel ma oa bet graet an efod, gant aour, moug, limestra, skarleg ha lin plañsonet.

⁹ Karrezek e oa, ha doublañ a rejont ar brennid : ur rahouennad a hed hag ur rahouennad a led, doublet. ¹⁰ Hag e voe sterniet ennañ peder renkad mein : ur renkad : ruzvaen, topaz, emrodez, renkad kentañ ; ¹¹ hag an eil renkad skarbouklez, safir, diamant ; ¹² hag an deirvet renkad : opal, agatez, ametist ; ¹³ hag ar bedervet renkad : aour-vaen, oniks, yalp, kelc'hiet a lagadoù aour sterniet enno. ¹⁴ Hag ar vein o devoa anvioù bugale Israel, o daouzek anv, engravet evel sielloù, pep hini e anv evit an daouzek meuriad.

¹⁵ Hag e voe graet war ar brennid chadennoùigoù plezhet, graet evel tortisadennoù, gant aour glan. ¹⁶ Hag e voe graet div lagadenn aour ha div walenn aour, ha lakaet an div walenn ouzh daou zibenn ar brennid ; ¹⁷ hag e voe lakaet an div dortisadenenn aour ouzh an div walenn, ouzh pennoù ar brennid. ¹⁸ Ha daou benn an div tortisadennoù a voe lakaet ouzh an div lagadenn, hag e voent lakaet war skoargennoù an efod, a-ziaraok. ¹⁹ Hag e voe graet div walenn aour, hag o lakaet ouzh daou benn ar brennid, ouzh ar vevenn, en t-hont d'an efod, en diabarzh. ²⁰ Hag e voe graet div walenn aour hag o lakaet ouzh div skoargenn an efod, e traoñ, war an tu-raok, a-geñver d'ar stagell, uheloc'h eget skerb an efod. ²¹ Hag e voe staget ar brennid dre e walinier ouzh gwalinier an efod gant ur gordennig moug evit bezañ war skerb an efod, hag e voe difiñv ar brennid ouzh an efod, evel m'en devoa kemennet an Aotrou da Voizez.

²² Hag e voe graet sae an efod, graet gant ur gwiader en he fezh gant moug. ²³ Toull ar sae, en he c'hreiz, evel digor un hobregon. Ur vevenn en devoa an digor tro-war-dro, ma na fregje ket. ²⁴ Hag e voe graet ouzh gouremoù ar sae greunadez moug, limestra, skarleg ruz, lin plañsonet. ²⁵ Hag e voe graet kleierigoù aour glan, ha lakaet ar c'hleierigoù etre ar greunadez, ouzh gouremoù ar sae, tro-war-dro etre ar greunadez : ²⁶ ur c'hloc'hig, ur c'hreunadezenn, ur c'hloc'hig, ur c'hreunadezenn, ouzh gouremoù ar sae tro-war-dro, evit al lidoù, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez.

²⁷ Hag e voe graet tonegoù lin, graet gant gwiaderien, evit Aaron hag e vibien, ²⁸ hag an tulbanoù lin, ha gwarnisadurioù ar mintrou lin, ha brageier lin gant lin plañsonet, ²⁹ ha gourizoù lin plañsonet, moug, limestra, skarleg-ruz : labour pallenner, evel m'en devoa kemennet an Aotrou da Voizez.

³⁰ Hag e voe graet talgen ar gurunenn santel en aour glan, ha skrivet warni, skritur engraver sielloù : "Santel d'an Aotrou" ; ³¹ hag e voe lakaet outi ur gordennig moug evit he lec'hiañ war an tulban, ouzh krech, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez.

³² Hag e voe peurc'hraet holl labour ar Chom-lec'h, an Deltenn-Engav. Hag o devoa graet bugale Israel a-grenn evel m'en devoa kemennet an Aotrou da Voizez ; evel-se o devoa graet.

³³ Hag e tegasjont ar Chom-lec'h da Voizez, an Deltenn hag hec'h holl draoù : klochedoù, plenk, sparloù, peulioù ha sichennoù, ³⁴ an doenn a grec'hin meot ruziet, an doenn a grec'hin delfined hag ar ouel-warez, ³⁵ Arc'h an Testeni gant he barennoù hag he goulc'her, ³⁶ an daol gant hec'h holl vinvioù hag ar bara-bezañs, ³⁷ ar c'hantolor glan gant e c'houleier, gouleier da renkañ, e holl beziou, hag eoul da c'houlaoiñ, ³⁸ an aoter aour, eoul an ezañs, an ezañs frondus, hag ar rideoz war dreuzoù an Deltenn, ³⁹ an aoter arem hag ar gael arem he devoa, he barennoù hag hec'h holl draoù, al laouer hag he diazez, ⁴⁰ gouelioù ar porzh, e beulioù, e

sichennoù ; rideoz dor ar porzh, ar c'herdin, ar pikedoù, hag an holl draoù evit servij Chom-lec'h Teltenn an Emgav ; ⁴¹ar gwiskamantoù-lid evit servij ar Santual, gwiskamantoù santel Aaron, ar beleg, ha gwiskamantoù e vibien beleien ; ⁴²an holl evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez e reas bugale Israel, an holl labour. ⁴³Hag e welas Moizez an holl labourioù o devoa graet : evel m'en devoa kemennet an Aotrou e oa bet graet. Hag o bennigañ a reas Moizez.

Dedi.

40 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Da zeiz kentañ ar miz, er c'hentañ eus ar miz, e savi Chom-lec'h Teltenn an Emgav. ³Hag Arc'h an Testeni a laki e-barzh, hag e c'holoi an Arc'h gant ar ouel. ⁴Hag e tegasi an daol, a renki kempenn ; hag e tegasi ar c'hantolor hag ec'h enaoui e c'houleier, ⁵hag e laki aoter aour an ezañs dirak Arc'h an Testeni, hag e laki ar rideoz war dreuzoù ar Chom-lec'h. ⁶Hag e laki aoter an holokostoù dirak treuzoù Chom-lec'h Teltenn an Emgav. ⁷Hag e laki al laouer etre Teltenn an Emgav hag an aoter, hag e laki enni dour. ⁸Hag e laki ar porzh tro-dro, hag e laki rideoz dor ar porzh. ⁹Hag e kemerer coul an olev, hag ec'h olevi ar Chom-lec'h hag holl bezh a vo ennañ, hag e santelaat a ri gant e holl draoù hag e vo santel. ¹⁰Hag ec'h olevi aoter an holokostoù hag hec'h holl vinvioù ; santelaat a ri an aoter hag e vo an aoter santel-santelañ. ¹¹Hag ec'h olevi al laouer hag he diazez hag he santelai. ¹²Hag e tostai Aaron hag e vibien betek treuzoù Teltenn an Emgav hag o gwalc'hi en dour. ¹³Hag e wiski Aaron gant e wiskamantoù santel, hag hen olevi hag her santelai, hag e vo beleg din. ¹⁴E vibien ivez a dostai, a wiski gant tonegoù, ¹⁵hag a olevi evel ma'z poa olevet o zad, hag e vezint beleien din, hag o devo olev ar velegiezh peurbad, a rumm da rumm.

¹⁶Hag e reas Moizez penn-da-benn ar pezh en devoa gourc'hemennet an Aotrou dezhañ, hag her greas.

¹⁷Neuze 'ta er miz kentañ eus an eil bloavezh, d'an deiz kentañ eus ar miz e vo savet ar Chom-lec'h.

¹⁸Moizez a savas ar Chom-lec'h, lakaat a reas ar sichennoù anezhañ, plasañ ar plen

hag an treuzadennoù anezhañ en o lec'h, ha sevel ar pileroù en o sav.

¹⁹Displegañ a reas an deltenn war ar Chom-lec'h, hag e lakaas war ar gorre goloenn an Deltenn evel m'en devoa an Aotrou gourc'hemennet da Voizez.

²⁰Da c'houde e kemeras an Testeni hag hel lakaas en arc'h ; lakaat a reas ar barrinier war an arc'h, hag e lakaas taolenn an drugarez war-benn.

²¹Dougen a reas an arc'h e-barzh ar Chom-lec'h, lakaat gouel an Disparti da vouchañ arc'h an Testeni, evel m'en devoa an Aotrou gourc'hemennet da Voizez.

²²Hag e lakaas an daol e Teltenn an Emgav, war gostez ar Chom-lec'h, ouzh an hanternoz, en diavaez d'ar ouel.

²³Hag e renkas warni, kempenn, bara-bezañs, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez. ²⁴Hag e lakaas ar c'hantolor e Teltenn an Emgav, a-dal d'an daol, war gostez ar Chom-lec'h, ouzh an Negev. ²⁵Hag ec'h enaouas ar gouleier dirak an Aotrou, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez. ²⁶Hag e lakaas an aoter aour e Teltenn an Emgav, dirak ar ouel. ²⁷Hag e tevas warni ezañs frondus, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez. ²⁸Hag e lakaas ur rideoz ouzh dor ar Chom-lec'h. ²⁹Hag aoter an holokostoù a lakaas war dreuzoù Chom-lec'h Teltenn an Emgav, hag e kinnigas warni un holokost hag ur brofadenn evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez. ³⁰Hag e lakaas al laouer etre Teltenn an Emgav hag an aoter, hag e lakaas e-barzh dour d'en em walc'hiñ.

³¹Hag e walc'he gantañ Moizez hag Aaron hag e vibien, o daouarn hag o zreid. ³²Pa-z aent da Deltenn an Emgav, ha pa dostaent ouzh an aoter, en em walc'hent, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez.

³³Hag e voe savet ar porzh tro-war-dro d'ar Chom-lec'h ha d'an aoter, ha lakaat ar rideoz ouzh dor ar porzh. Hag e voe disoc'h Moizez gant e labour.

³⁴Hag e c'holoas ar goumoulen Teltenn an Emgav, ha klod an Aotrou a leunias ar Chom-lec'h. ³⁵Ha n'halle ket Moizez mont da Deltenn an Emgav, rak chom a rae warni ar goumoulen.

³⁶ Ha pa save ar goumoulenn diwar ar Chomlec'h, ez ae bugale Israel en hent, : bep taol e tigampent. ³⁷ Ma ne save ket ar goumoulenn, ne zigampent ket, a-barzh an deiz ma save.

³⁸ Rak koumoulenn an Aotrou a veze war ar

Chomlec'h e-pad an deiz, ha tan a veze e-kerzh an noz enni, ouzh daoulagad holl Di Israel, bewech ma tigampent.

Levr al Leviegezh.

Holokostoù.

1 ¹Hag o vezañ galvet Moizez, e komzas an Aotrou outañ eus Teltenn an Emgav,, o lavarout : ²"Komz ouzh bugale Israel ha lavar dezho : An hini ac'hanoc'h en devo da ober ur brofadenn d'an Aotrou eus ul loen, gant chatal bras pe vihan, a raio e brofadenn : ³ma ra un holokost dre ginnig eus e chatal bras, eo ur mal disi a ginnigo ; war dreuzoù Teltenn an Emgav e raio e ginnig, m'en devo grad-vat dirak an Aotrou.

⁴Hag e harpo e zorn war benn an holokost, a vo grataet da zic'haouiñ evitañ. ⁵Hag e lidlazo ul leue dirak an Aotrou, hag e kinnigo mibien Aaron, ar veleien, ar gwad, dre sparfañ ar gwad-se ouzh an aoter tro-war-dro, an hini a zo war dreuzoù Teltenn an Emgav. ⁶Hag e vo digroc'henet an holokost, troc'het a dammou. ⁷Hag e lakaio mibien Aaron ar beleg tan war an aoter, hag e renkint ar c'hoad war an tan. ⁸Hag e renko mibien Aaron, ar veleien, an tammou, ar penn hag al lard war ar c'hoad, war an tan a vo war an aoter. ⁹E ziabarzh hag e dreid a vo gwalc'het en dour hag e tevo ar beleg an holl war an aoter, un holokost, tan-aberzh a c'hwezh c'hwek d'an Aotrou.

¹⁰Ma ra gant chatal bihan e brofadenn, deñved pe c'hivri, evit an holokost, eo ur mal disi a ginnigo. ¹¹Hag e lidlazañ a raio ouzh kostez an aoter a zo en hanternoz dirak an Aotrou, hag e sparfo mibien Aaron, ar veleien, e wad ouzh an aoter tro-war-dro. ¹²Hag e troc'hint al loen a dammou, a vo, gant penn ha lard, renket gant ar beleg war ar c'hoad, war an tan a vo war an aoter. ¹³E ziabarzh hag e dreid a vo gwalc'het en dour, hag e kinnigo ar beleg an holl a zevo war an aoter : un holokost eo, ur meuz a c'hwezh c'hwek d'an Aotrou.

¹⁴Ma ra gant evned un holokost, e ginnig d'an Aotrou, e tegaso turzhunelled pe koulmedigoù evel profadenn. ¹⁵Hag o degas

Levr ar veleien pe al Levited eo anv al levr-mañ en hebraeg. Start eo da lenn , pa-z eus ennañ ur bern reolioù, evit sakrifiañ, evit en em santelaat, en em «c'hlanaat». Lezennoù kaer a gaver er pennad 19, a zo kristen a-raok an amzer. Pounner e oa ar reolioù-se war choug an dud. Ar brofeded a lavaro ez eo ar feiz an dra bennañ, ar sakrifisoù ne zeuont nemet war-lerc'h. Meur a lezenn a denn d'ar yec'hedouriezh, d'ar skiant-prenañ, a zo pazenn gentañ ar ouiziegezh.

1, 3 ar ger loskaberzh a zo mat evit un den en em laz dre an tan, n'eo ket ar ster a vez gant holokostoù an Hebreed. Daou dra disheñvel ez int. Ar ger holloskad a ra ivez dave d'ar ger leskiñ ne dro ket mat ar meizad. Da heul Maodez Glandour e kavomp furoc'h dere'hel d'ar ger hebraek evel m'emañ.

2, 2 d.l.e. e tegas soñj eus an Aotrou ar flourenn profet.

a raio ar beleg war an aoter, hag e tivello ar penn, a zevo war an aoter, hag e strilho e wad ouzh talbenn an aoter. ¹⁶Hag e tistago e grubuilh gant he lastez, hag o zeurel a raio e kostez an aoter a zo e reter, e-lec'h m'emañ al ludu. ¹⁷Hag e fregañ a raio etre e eskell hep e zisrannañ, hag e zeviñ a raio ar beleg war an aoter, war ar c'hoad a vo war an tan : un holokost eo, tan-aberzh a c'hwezh c'hwek d'an Aotrou.

Profadennoù.

2 ¹Hag an hini a raio ur brofadenn, ur brofadenn d'an Aotrou, a ginnigo flourenn, hag a skuilho warni eoul, hag e lakaio warni ezañs. ²Hag he degas a raio da vibien Aaron, ar veleien, a serro diouti un dornad, eus ar flourenn hag an eoul, gant an holl ezañs, hag e tevo ar beleg an eñvoradur anezhi war an aoter : tan-aberzh a c'hwezh c'hwek d'an Aotrou. ³Hag an nemorant eus ar brofadenn a vo evit Aaron hag e vibien : ar santel-santelañ eus tan-aberzh an Aotrou.

⁴Ha pa ri evel profadenn ur brofadenn eus un dra pobet er forn, a flourenn e vo : gwestell hep goell mezet gant eoul ha galfrez hep goell lifret gant eoul. ⁵Ha ma vez ur brofadenn diwar ar billig a ginnigez, a flourenn mezet gant eoul ha dic'hoell e vo. ⁶Troc'het e vo a dammou, hag e skuilhi warni eoul : ur brofadenn eo. ⁷Ha ma vez ur brofadenn diwar ar gleur'h a ginnigez, gant flourenn hag eoul e vo graet. ⁸Hag e tegasi ar brofadenn graet evel-se d'an Aotrou, hag he c'hinnig a ri d'ar beleg, a raio ar brofadenn war an aoter. ⁹Hag ur savadenn a raio ar beleg diwarni, un eñvoradur, a zevo war an aoter : tan-aberzh a c'hwezh c'hwek d'an Aotrou.

¹⁰ Ha nemorant ar brofadenn a vo evit Aaron hag e vibien : ar santel-santelañ eus tan-aberzh an Aotrou.

¹¹ Profadenn ebet kinniget d'an Aotrou ne vo aozet, goet ; goell ebet na mel ne vo devet e tan-berzhoù an Aotrou. ¹² Evel kinnig preveudioù e vezint kinniget d'an Aotrou, met nann war an aoter evel holokostoù a c'hwezh c'hwek. ¹³ Pa ginnigi da brofadennoù gant holen o salli. Ne lezi ket diouerin holen Emglev da Aotrou war da brofadennoù : war da holl brofoù e kinnigi holen.

¹⁴ Ma kinnigez ur brofadenn a breveudioù d'an Aotrou, pennoù-ed roset en tan, brignen krazet a zegasi evel profadenn eus da breveudioù. ¹⁵ Pa'z po lakaet warni coul ha lakaet ouzhpenn ezañs, e vo ur brofadenn.

¹⁶ Hag e tevo ar beleg an eñvoradur anezhi, eus ar brignen hag an eoul gant an holl ezañs, tan-aberzh d'an Aotrou.

Peoc'h - sakrifisoù.

3 ¹ Ha ma-z eo ur sakrifik a beoc'h a ginnigez, ma-z eo ul loen bras a ginnigez, par pe barez, eo unan disi a vo kinniget dirak an Aotrou. ² Harpet e vo an dorn war benn ar c'hinnigadur, hag e vo lidlazhet war dreuzoù Teltenn an Emgav, hag e sparfo mibien Aaron, ar veleien, ar gwad ouzh an aoter tro-war-dro. ³ Hag e vo kinniget e sakrifik a beoc'h, e tan-aberzh d'an Aotrou, al lard a c'holo ar bouzelloù hag al lard a zo war ar bouzelloù, ⁴ hag an divlounezh gant al lard warno, a zo war an divgroazell, ar flipezenn war an avu gant al lounezhi a vo lamet. ⁵ Hag o devañ a raio mibien Aaron war an aoter, ouzhpenn an holokost a vo war ar c'hoad, war an tan : tan-aberzh a c'hwezh c'hwek d'an Aotrou.

⁶ Ma kinniger ul loen bihanoc'h e sakrifik a beoc'h d'an Aotrou, mal pe femelenn, eo unan disi a vo kinniget. ⁷ Ma-z eo un oan a ginniger, ar prof-se a vo kinniget dirak an Aotrou. ⁸ Harpet e vo an dorn war benn ar c'hinnigadur ha lidlazhet e vo dirak Teltenn an Emgav, hag e sparfo mibien Aaron e wad ouzh an aoter tro-war-dro. ⁹ Hag e vo kinniget ur meuz e sakrifik a beoc'h d'an Aotrou : al lard, al lost en e bezh, a-rez ar walenn-gein distaget, al lard a c'holo ar bouzelloù, al lard a zo war ar bouzelloù, ¹⁰ an divlounezh hag al lard a zo warno, war an 2, 13 Un emglev peurbad eo, aroueziet amañ gant an holen. 3, 1 heb. shalom : peoc'h ha berzh-mat ivez, daou ster 'zo.

divgroazell, met ar flipezenn war an avu gant al lounezhi a vo lamet. ¹¹ Hag o devañ a raio ar beleg war an aoter, boued ur meuz d'an Aotrou.

¹² Ha ma-z eo ur c'havr a ginniger, e vo degaset dirak an Aotrou. ¹³ Ha goude harpañ an dorn war he fenn, e vo lidlazhet dirak Teltenn an Emgav, hag e sparfo mibien Aaron he gwad ouzh an aoter tro-war-dro. ¹⁴ Hag e vo profet diouti ur brofadenn e tan-aberzh d'an Aotrou : al lard a c'holo ar bouzelloù, al lard war ar bouzelloù, ¹⁵ an divlounezh hag al lard a zo warno, war an divgroazell, hag ar flipezenn war an avu gant al lounezhi a vo lamet. ¹⁶ Hag o devo ar beleg war an aoter : boued tan-aberzh a c'hwezh c'hwek. An holl lard a vo d'an Aotrou : ¹⁷ Reolenn beurbad evit ho tiskennidi en hoc'h holl chomlec'hioù : na lard na gwad ne zebrot'.

Dibec'hadennoù.

4 ¹ Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ² "Komz ouzh bugale Israel, o lavarout : An hini en devo manket dre zievezh da unan eus gourc'hemennoù an Aotrou, un dra ha n'eo ket d'ober en devo graet, unan hepken, ³ zoken ma-z eo ar beleg sakr en devo manket, oc'h ober gaou ouzh ar bobl, e kinnigo, evit ar mank en deus bet, ur c'hole yaouank, disi, d'an Aotrou, evel dibec'hadenn. ⁴ Hag e tegaso ar c'hole betek treuzoù Teltenn an Emgav dirak an Aotrou, hag e harpo e zorn war benn ar c'hole, hag e lidlazho ar c'hole dirak an Aotrou. ⁵ Hag e kemero ar beleg sakr eus gwad ar c'hole, a zegaso betek Teltenn an Emgav. ⁶ Hag e soubo ar beleg e viz er gwad, hag e sparfo gwad seizh gwech dirak an Aotrou a-dal da ouel ar Santual. ⁷ Hag e lakaio ar beleg gwad war gornioù aoter an ezañsoù frondus dirak an Aotrou, an hini a zo e Teltenn an Emgav. Hag holl wad ar c'hole a skuilho war ziazez aoter an holokostoù a zo war dreuzoù Teltenn an Emgav. ⁸ Hag holl lard kole an dibec'hadenn a savo diwarnañ : al lard a c'holo ar bouzelloù hag al lard a zo war ar bouzelloù, ⁹ an

divlounezh hag al lard a zo warno, war an divgroazell, hag ar flipezenn war an avu a vo gant al lounezhi, dilamet, ¹⁰evel ma saver diwar gole sakrifisoù a beoc'h. Hag ar beleg o devo war aoter an holokostoù. ¹¹Ha kroc'hen ar c'hole hag e holl gig gant e benn hag e dreid, e vouzelloù hag e stronk, ¹²a vo kaset, al leue a-bezh, er-maez eus ar c'hamp d'ul lec'h glan, ma vez skuilhet ennañ al ludu, hag e vo devet war ar c'hoad, en tan ; war ziskarg al ludu e vo devet.

¹³Ha ma-z eo holl gumuniezh Israel a zo bet dievezh, hag e oa kuzhet an dra ouzh daoulagad ar gumuniezh, hag e oa bet graet un dra bennak difennet gant an Aotrou, ha na vez ket graet, hag e vezer kablus, ¹⁴pa vezo gouezet ar mank a zo bet graet, e kinnigo ar gumuniezh ur c'hole yaouank evel dibec'hadenn, hag e vo degaset dirak Teltenn an Emgav. ¹⁵Hag e harpo Kozhidi ar gumuniezh o daouarn war benn ar c'hole dirak an Aotrou, hag e vo lidlazhet ar c'hole dirak an Aotrou. ¹⁶Hag e kaso ar beleg sakr eus gwad ar c'hole da Deltenn an Emgav.

¹⁷Hag e soubo ar beleg e viz er gwad hag e sparfo seizh gwech dirak an Aotrou a-dal d'ar ouel. ¹⁸Ha gwad a lakaio war gornioù an aoter a zo dirak an Aotrou e Teltenn an Emgav, hag an holl wad a skuilho war ziazez aoter an holokostoù a zo war dreuzoù Teltenn an Emgav. ¹⁹Hag an holl lard a savo diwarnañ a zevo war an aoter. ²⁰Hag e raio evit ar c'hole evel ma vez graet evit kole un dibec'hadenn ; evel-se e raio evitañ, ha dic'haouiñ a raio evito ar beleg hag e vo pardonet dezho. ²¹Hag e vo kaset ar c'hole en diavaez eus ar c'hamp, hag e vo devet evel ma oa bet devet ar c'hole kentañ : un dibec'hadenn evit ar gumuniezh ez eo.

²²Ma-z eo ur priñs en deus manket, oc'h ober un dra bennak difennet gant an Aotrou e Zoue, ha ne oa ket da ober, dre zievezh, hag e vez kablus, ²³ma-z eo anavezet gantañ ar mank en deus graet, e kaso evel kinnigadur ur bouc'h, ur mal disi. ²⁴Hag e harpo e zorn war benn ar bouc'h, hag e lidlazhañ a raio el lec'h ma vez lidlazhet an holokostoù, dirak an Aotrou : un dibec'hadenn ez eo. ²⁵Hag e kemero ar beleg eus gwad an dibec'hadenn war e viz hag hel lakaio war gornioù aoter an holokostoù, hag ar gwad a skuilho war ziazez aoter an holokostoù. ²⁶An holl lard a zevo war an aoter evel lard ar sakrifis a beoc'h, hag e tic'haouo ar beleg evitañ evit e

vank, hag e vo pardonet dezhañ.

²⁷Ma-z eo unan bennak en devo manket dre zievezh, unan eus tud ar vro, oc'h ober un dra difennet gant an Aotrou, ha ne oa ket da ober, hag ez eo kablus, ²⁸ma-z eo anavezet gantañ ar mank en deus graet, e kaso evel kinnigadur ur c'havr, ur femelenn disi, evit ar mank en deus graet. ²⁹Hag e harpo e zorn war benn an dibec'hadenn, hag e lidlazho an dibec'hadenn-se e-barzh lec'h an holokostoù. ³⁰Hag e kemero ar beleg gwad gant e viz, hag e lakaat a raio war gornioù aoter an holokostoù, hag an holl wad a skuilho war diazez an aoter. ³¹Hag an holl lard a lamo evel ma lamer al lard a-zivar ar sakrifisoù a beoc'h, hag e vo devet gant ar beleg war an aoter, e c'hwezhañ c'hwec'h d'an Aotrou, ha p'en devo dic'haouet evitañ ar beleg, e vo pardonet dezhañ.

³²Ha ma-z eo un oanez a zegaser evel kinnigadur an dibec'hadenn, eo ur femelenn disi a vo degaset. ³³Hag e vo harpet an dorn war benn an dibec'hadenn-mañ, hag e vo lidlazhet houmañ evel dibec'hadenn el lec'h ma lidlazher an holokostoù. ³⁴Hag e kemero ar beleg eus gwad an dibec'hadenn-mañ gant e viz, hag e lakaat a raio war gornioù aoter an holokostoù, hag an holl wad a skuilho war diazez an aoter. ³⁵Hag an holl lard a lamo evel ma lamer lard an oan er sakrifis a beoc'h, hag e vo devet gant ar beleg war an aoter, war dan-aberzh an Aotrou, hag en devo e zic'haouet ar beleg eus ar mank en devoa bet, hag e vo pardonet dezhañ".

Dic'haouadennoù.

5 ¹"An hini en deus manket, p'en deus klevet mouezh ar barner ouzh e lakaat da douiñ pa-z eo bet test, gwelet pe gouezet gantañ, kuit d'e zisklêriañ, a zougo ur pec'hed ;

²pe an hini en devo stoket ouzh un dra bennak dic'hlan : korf-marv ul loen gouez dic'hlan, korf-marv ur penn-chatal dic'hlan, korf-marv ur stlejiñ dic'hlan, hep gouzout dezhañ, a vo dic'hlan ha kablus ;

³pe ma stok unan ouzh dic'hlandet un den, un dic'hlandet bennak en deus bet

hep gouzout dezhañ, pa ouezo, e vezo kablus ;
⁴pe an hini a dou dre lavarout gant e vuzelloù ober droug pe vad, e tra pe dra, evel ma lavar an dud pa douont, hep gouzout dezhañ, pa oar, e vez kablus.

⁵Neuze an hini a vo kablus a dra pe dra, a anzavo ar pec'hed en deus graet. ⁶Hag e kaso e binijadenn d'an Aotrou evit ar pec'hed en deus graet, ur femelenn chatal vihan, oanez pe vennez-gavr, evel dibec'hadenn, hag e tic'haouo evitañ ar beleg eus e bec'hed. ⁷Met ma n'emañ ket evit reiñ un dañvadez, e tegaso evel pinijadenn evit e bec'hed div durzhunell pe ziv goulmig d'an Aotrou, unan evel dibec'hadenn hag unan evel holokost.

⁸Hag o degas a raio d'ar beleg, a ginnigo evit an dibec'hadenn da gentañ, goude divellañ he fenn diouzh he c'hilpenn, met hep e zisrannañ. ⁹Hag e sparfo eus gwad an dibec'hadenn ouzh talbenn an aoter, hag ar pezh a vano a wad a vo strihet ouzh diazez an aoter : un dibec'hadenn ez eo. ¹⁰Ha gant an eil e raio un holokost evel boaz, hag e tic'haouo evitañ ar beleg eus ar pec'hed en devoa graet, hag e vo pardonet dezhañ. ¹¹Ha ma ne dizh ket e zorn betek div durzhunell pe ziv goulmig, e tegaso evel kinnigadur evit e bec'hed un dekvedenn efa a flourenn evel dibec'hadenn, hep lakaat eoul warni na lakaat ezañ warni, rak un dibec'hadenn ez eo, ¹²hag he degas a raio d'ar beleg, hag e serro ar beleg diouti un dornad, un eñvoradur, a zevo war an aoter, war dan-berzh an Aotrou : un dibec'hadenn ez eo. ¹³Hag en devo dic'haouet evitañ ar beleg eus ar pec'hed en devoa graet e tra pe dra, hag e vo pardonet dezhañ. Hag en devo ar beleg e lod evel evit ar brofadenn".

¹⁴Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ¹⁵"An hini en devo flodet, pec'hed dre zievezh, diwar-goust traoù santel an Aotrou, a zegaso e binijadenn d'an Aotrou : un tourz disi eus e chatal bihan, da brizout e sikloù arc'hant, diouzh sikl ar Santual, evel pinijadenn. ¹⁶Hag ar floderezh war ar Santual a baco, hag ar bempvedenn a lakaio ouzhpenn hag e roio se d'ar beleg, hag ar beleg a zic'haouo evitañ gant tourz ar binijadenn, hag e vo pardonet dezhañ.

¹⁷An hini en devo manket dre ober un dra bennak difennet gant an Aotrou, ha na oa ket da ober, hep gouzout dezhañ, a vo kablus, a zougo e bec'hed, ¹⁸hag a zegaso un tourz disi

eus e chatal bihan, da brizout, evel pinijadenn, d'ar beleg, hag e tic'haouo evitañ ar beleg eus e zievezh en deus graet hep gouzout, hag e vo pardonet dezhañ : ¹⁹ur binijadenn ez eo, kablus e oa bet ouzh an Aotrou".

²⁰Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²¹"An hini en devo pec'hed, graet floderezh e-keñver an Aotrou, dre douellañ e nesañ war ur gefridi pe war un dra fiziet etre e zaouarn, pe oc'h ober ur skrapadenn pe ur gwall-daol d'e nesañ, ²²pe en defe kavet un dra gollet hag hen nac'h hag e tou e gaou, pe un dra bennak a ra an den evel pec'hed, ²³m'en deus pec'hed, e vo kablus hag e rento an dra laeret, an dra bet dre wall-daol, ar gefridi a oa bet fiziet ennañ, pe an dra gollet en devoa kavet, ²⁴pe an dra en devoa bet dre douiñ e gaou, hag e rento se en e bezh, hag ar bempvedenn a lakaio ouzhpenn : d'an hini e oa her roio da zeiz e binijadenn.

²⁵E binijadenn a zegaso d'an Aotrou : ur bouc'h disi eus e chatal bihan, da brizout, evel pinijadenn, d'ar beleg. ²⁶Hag e tic'haouo evitañ ar beleg dirak an Aotrou, hag e vo pardonet dezhañ, petra bennak en devoa graet evit bezañ kablus".

Reolennoù evit ar veleien.

6 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Ro urzh da Aaron ha d'e vibien, o lavarout : Setu lezenn an holokost : bez' e vo an holokost war an oaled, war an aoter, e-pad an noz betek ar beure, ha tan an aoter a zevo anezhañ. ³Hag e wisko ar beleg e wiskamant lin, ha brageier lin a wisko war e gorf, hag e lamo al ludu p'en devo kuzumet an tan an holokost war an aoter, hag en lakaio a-gostez d'an aoter. ⁴Hag e tiwisko e zilhad, hag e wisko dilhad all, hag e kaso al ludu e diavaez ar c'hamp d'ul lec'h glan. ⁵Hag an tan war an aoter, en devo e guzumet, ne vo ket mouget. Losket e vo warni gant ar beleg, koad bep beure, ha renket warni an holokost, ha devet warni lardoù ar peoc'h-aberzhoù. ⁶An tan peurbad enaouet war an aoter ne vo ket mouget.

⁷Ha setu lezenn *ar brofadenn* : he c'hinnig a raio mibien Aaron dirak an

Aotrou a-dal d'an aoter. ⁸ Savet e vo diwarni un dornad eus flourenn ar brofadenn, gant hec'h eoul hag an holl ezañs a vez war ar brofadenn, hag e vo devet war an aoter e c'hwezh c'hwek, en eñvoradur d'an Aotrou. ⁹ Hag an nemorant anezhi a zebro Aaron hag e vibien ; gant bara kann e vo debret en ul lec'h santel ; e porzh Teltenn an Emgav e vo debret. ¹⁰ Ne vo ket pobet gant goell. O lodenn eo, a roan diwar va zan-aberzhoù : santel-santelañ eo, evel un dibec'hadenn hag ur binijadenn. ¹¹ Ar baotred, e-touez mibien Aaron, hen debro : reolenn beurbad evit ho tiskennidi a-zivout tan-aberzhoù an Aotrou. Kement a stoko outo a vo santelaet".

¹² Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ¹³ "Setu kinnigadenn Aaron hag e vibien, a ginnigint d'an Aotrou d'an deiz ma vezint sakret : un dekvadenn efa a flourenn, profadenn beurbad, an hanter anezhi diouzh ar beure hag un hanter d'abardaez. ¹⁴ War ar billig, gant eoul, e vo aozet ; meret e vo degaset, pobet-tre e vo ar brofadenn, a dammou, a ginnigi e c'hwezh c'hwek d'an Aotrou. ¹⁵ Hag ar beleg sakret war-lerc'h Aaron, eus e vibien, a raio kement-all : reolenn beurbad, evit an Aotrou. En he fezh e vo devet. ¹⁶ An holl brofadennou-beleg a vo peurzevet, ne vezint ket debret".

¹⁷ Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ¹⁸ "Komz ouzh Aaron hag e vibien, o lavarout : Setu lezenn an *dibec'hadenn* : El lec'h ma vo lidlazhet an holokost e vo lidlazhet an dibec'hadenn, dirak an Aotrou : tra santel-santelañ. ¹⁹ Ar beleg a ra an dibec'hadenn, diouti e tebro. En ul lec'h santel e vo debret, e porzh Teltenn an Emgav. ²⁰ Neb a stoko ouzh he c'hig a vo santelaet. Ha ma strinker gwad diouti war ur pezh-dilhad, hemañ, a zo bet strincket gwad warnañ, a walc'hi en ul lec'h santel. ²¹ Ar pod pri, ma vo bet poazhet e-barzh, a vo drailhet, ha ma-z eo ur pod arem, e vo puraet ha gwalc'het en dour. ²² Ar baotred, ar re a zo beleien, a zebro diouzh an dibec'hadenn : santel-santelañ eo. ²³ Met an dibec'hadennou, a vo kaset gwad diouto da Deltenn an Emgav evit un dic'haouadenn er Santual, ne vezint ket debret ; en tan e vezint devet".

Reolennou all.

7 ¹ "Ha setu lezenn ar binijadenn : tra santel-santelañ ez eo. ² El lec'h ma vez lidlazhet an holokost e vo lidlazhet ar binijadenn, hag e vo sparfet he gwad ouzh an aoter tro-war-dro. ³ An holl lard a vo kinniget diwarni : al lost, al lard a c'holo ar bouzelloù, ⁴ an divlounezh hag al lard a zo warno, war an divgroazell, hag ar flipezenn war an avu gant al lounezh a vo lamet. ⁵ Hag e vezint devet gant ar beleg war an aoter, tan-aberzh d'an Aotrou, dibec'hadenn. ⁶ Ar baotred, ar re a zo beleien, a zebro diouti ; en ul lec'h santel e vezint debret : tra santel-santelañ ez eo. ⁷ Evel an dibec'hadenn e vo ar binijadenn, an hevelep lezenn ez eus evito : ar beleg a ra an dic'haouadenn eo e vo evitañ.

⁸ Pa ra ar beleg kinnig un holokost evit un den, kroc'hen an holokost en devo kinniget a vo d'ar beleg-mañ. ⁹ Hag ar profadennoù bet pobet er forn, hag an traoù all bet graet er gleurc'h pe war ar billig, d'ar beleg en devo graet ar c'hinnig e vezint. ¹⁰ Hag ar profadennoù bet mezet gant eoul, pe reoù sec'h, da holl vibien Aaron e vezint, d'an eil evel d'egile.

¹¹ Ha setu lezenn ar sakrifisoù a beoc'h a vo kinniget d'an Aotrou : ¹² ma-z eo un drugarekadenn a kinniger, e vo kinniget, ouzhpenn ar sakrifis a drugarez, gwestell hep goell, mezet gant eoul, ha galfrez hep goell, lifret en eoul, ha flourenn meret, gwestell mezet gant eoul. ¹³ Gant gwestell bara goet, e vo graet ur brofadenn, ouzhpenn ar sakrifis, an drugarekadenn a beoc'h. ¹⁴ Graet e vo eus pep kinnigadenn ur prof d'an Aotrou : evit ar beleg a sparfo gwad ar peoc'h-aberzhou e vezo. ¹⁵ Ha kig lidlazhiad an drugarekadenn, er peoc'h-aberzhou, en deiz ma vo kinniget e vo debret, ne vano ket dioutañ betek ar beure. ¹⁶ Ma-z eo dre ouestl pe dre youl-vat e lidlazer ur brofadenn, en deiz ma vo kinniget al lidlazhiad, e vo debret, hag adal ar beure an nemorant anezhañ a vo debret. ¹⁷ Hag ar pezh a vanfe eus kig al lidlazhiad d'an trede deiz en tan a vefe

devet. ¹⁸Ma vefe debret eus kig ur sakrifis a beoc'h d'an trede deiz, ne blijfe ket. An hini en devoa e ginniget, ne gontfe ket se evitañ : gagn ned eo ken ; an hini a zebro dioutañ, e bec'hed a zougo. ¹⁹Hag ar c'hig en devo stoket ouzh un dra bennak dic'hlan ne vo ket debret, en tan e vo devet. Met ar c'hig all, neb a zo glan a zebro ar c'hig-se. ²⁰Hag an hini a zebr kig eus sakrifisoù a beoc'h graet d'an Aotrou, hag en deus un dic'hlanded, rasket e vo hennezh diouzh e bobl. ²¹An hini a stok ouzh un dra bennak dic'hlan, ouzh dic'hlanded un den pe ouzh ul loen dic'hlan, pe ouzh un euzhadenn bennak dic'hlan, hag a zebr kig eus ur sakrifis a beoc'h graet d'an Aotrou, e vo rasket hennezh diouzh e bobl". ²²Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²³"Komz ouzh bugale Israel, o lavarout : Tamm lard ebet eus ur c'hole, nag eus ur maout, nag eus ur c'havr, ne zebrot ; ²⁴lard ur c'horf marv, lard ul loen drailhet, graet e vo gantañ un implij bennak, met e zebriñ ne reot ket. ²⁵Neb a zebro lard eus ul loen a zo bet graet ur brofadenn dioutañ, ur meuz d'an Aotrou, rasket e vo hennezh en deus debret, diouzh e bobl. ²⁶Gwad ebet ne zebrot, pelec'h bennak ma viot o chom, nag hini un evn, nag hini ul loen all. ²⁷Neb a zebro gwad, rasket e vo hennezh diouzh e bobl". ²⁸Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²⁹"Komz ouzh bugale Israel, o lavarout : An hini a ginnigo e sakrifis a beoc'h d'an Aotrou a zegaso ur brofadenn d'an Aotrou diwar e sakrifis a beoc'h. ³⁰E zaouarn a zegaso tan-aberzhou d'an Aotrou ; al lard ouzhpenn d'ar bruched a zegaso, ar bruched evit ober gantañ ul luskadenn dirak an Aotrou. ³¹Deviñ a raio ar beleg al lard war an aoter, hag e vo ar bruched evit Aaron hag e vibien. ³²Ar skoaz dehou a roioet evel prof d'ar beleg diwar ho sakrifisoù a beoc'h. ³³An hini a ginnigo gwad ar peoc'h-aberzhou hag al lard, a-douez mibien Aaron, en devo ar skoaz dehou da lod, ³⁴rak bruched al luskadenn ha skoaz ar prof a gemeran digant bugale Israel diwar ho sakrifisoù a beoc'h, hag o reiñ a ran da Aaron, ar beleg, ha d'e vibien : reolenn beurbad a-berzh bugale Israel. ³⁵Setu lod sakr Aaron ha lod sakr e vibien diwar tan-aberzhou an Aotrou, abaoe ma-z int bet olevet evel beleien an Aotrou ; ³⁶ar pezh en deus gourc'hemennet an Aotrou reiñ dezho, adalek an deiz ma oant bet

sakret, a-douez bugale Israel : reolenn beurbad evit o diskennidi".

³⁷Setu al lezenn evit an holokost, evit ar brofadenn, evit an dibec'hadenn, evit ar binijadenn, evit ar belegiñ hag evit ar peoc'h-aberzhou, ³⁸ar pezh a c'hourc'hemennas an Aotrou da Voizez war venez Sinai, en deiz ma kemennas da vugale Israel degas o frofoù d'an Aotrou e gouelec'h Sinai.

Olevadur Aaron hag e vibien.

8 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Kemer Aaron hag e vibien gantañ, ar gwiskamantou, eoul an olev, kole an dibec'hadenn, an daou dourz ha paner ar bara-kann. ³An holl gumuniezh a vodi war dreuzoù Teltenn an Emgav". ⁴Hag e reas Moizez evel m'en devoa kemennet dezhañ an Aotrou, hag e vodas ar gumuniezh war dreuzoù Teltenn an Emgav. ⁵Hag e lavaras Moizez d'ar gumuniezh : "Setu pezh en deus gourc'hemennet an Aotrou ober". ⁶Hag e reas Moizez tostaat Aaron hag e vibien, hag o gwalc'hiñ a reas en dour. ⁷Hag e lakaas dezhañ an doneg, hag e stagas dezhañ ar gouriz hag her gwiskas gant ar sae, hag e lakaas warnañ an efod hag her gourizas gant skerb an efod a fichas dezhañ ganti, ⁸hag e lakaas warnañ ar brennid, hag e lakaas ouzh ar brennid an Ourim hag an Toumim, ⁹hag e lakaas an tulban war e benn, hag e lakaas war an tulban, war dal e zremm, un talgen aour, ur gurunenn santel, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez. ¹⁰Hag e kemeras Moizez eoul an olev hag ec'h olevas ar Chom-lec'h hag holl bezh a oa ennañ, hag o santelaat a reas. ¹¹Hag e reas sparfadur an aoter seizh gwech, hag ec'h olevas an aoter hag hec'h holl vinvioù, hag al laouer gant he sichenn evit o santelaat. ¹²Hag e skuilhas eoul sakr war benn Aaron, hag e olevas anezhañ evit e santelaat. ¹³Hag e tostaas Moizez ouzh mibien Aaron, hag e wiskas dezho tonegoù, hag e stagas dezho gourizoù, hag e skoulmas dezho tulbanou, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez. ¹⁴Hag e tostaas kole an dibec'hadenn, hag e harpas Aaron hag e vibien o

daouarn war benn kole an dibec'hadenn.

¹⁵Hag ouzh e lidlazañ e kemeras Moizez ar gwad, a lakaas war gornioù an aoter tro-war-dro gant e viz, da ober un dibec'hadenn evit an aoter, hag ar gwad a skuilhas war diazez an aoter evit he santelaat, oc'h ober un dic'haouadenn warni. ¹⁶Hag e kemeras an holl lard a oa war ar bouzelloù, ha flipezenn an avu hag an divlounezh, hag o lard, hag o devas Moizez war an aoter. ¹⁷Hag ar c'hole, e groc'henn, e gig hag e stronk a zevas en tan e diavaez ar c'hamp, evel m'en devoa kemennet an Aotrou da Voizez.

¹⁸Hag e tostaas tourz an holokost, hag e harpas Aaron hag e vibien o daouarn war benn an tourz. ¹⁹Hag ouzh e lidlazañ, e sparfas Moizez gwad war an aoter tro-war-dro. ²⁰Hag an tourz a droc'has a dammoù. Hag e tevas Moizez ar penn hag an tammoù hag an druzoni. ²¹Ar bouzelloù hag an treid a walc'has en dour, hag e tevas Moizez en e bezh, an tourz war an aoter : un holokost a c'hwezh c'hwek, ur meuz d'an Aotrou, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez.

²²Hag e voe degaset an eil tourz, tourz ar belegiñ, hag e harpas Aaron hag e vibien o daouarn war benn an tourz. ²³Hag ouzh e lidlazañ, e kemeras Moizez eus e wad, a lakaas war flip skouarn Aaron, an hini dehou, ha war veud e zorn dehou, ha war veud e droad dehou. ²⁴Hag o vezañ graet tostaat mibien Aaron, e lakaas Moizez gwad war flip o skouarn dehou, ha war veud o dorn dehou, ha war veud o zroad dehou ; hag e sparfas Moizez ar gwad ouzh an aoter tro-war-dro. ²⁵Hag e kemeras al lard, al lost, an holl lard a vez war ar bouzelloù, flipezenn an avu, an divlounezh gant o lard, ar skoaz dehou, ²⁶hag eus panerad an traoù dic'hoell a oa dirak an Aotrou e kemeras ur wastell hep goell, ur gachenn vara eoulek hag ur c'halfrezenn, a lakaas war al lardoù ha war ar skoaz dehou. ²⁷Hag e lakaas an holl war balvoù Aaron ha war balvoù e vibien, hag e reas ganto ul luskadenn dirak an Aotrou.

²⁸Hag o adkemer a reas Moizez diwar balvoù ar re-mañ, hag o devañ a reas war an aoter gant an holokost ; hag e voe un enkargadur a c'hwezh c'hwek, ur meuz d'an Aotrou. ²⁹Hag e kemeras Moizez ar bruched, hag e reas gantañ ul luskadenn dirak an Aotrou ; diouzh tourz an enkargadur en

devoe se Moizez da lod, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez.

³⁰Hag e kemeras Moizez diouzh eoul ar sakradur, ha gwad diwar an aoter a sparfas war Aaron ha war e zilhad, ha war e vibien, ha war dilhad e vibien gantañ. Hag e santelaas Aaron, e zilhad, hag e vibien, ha dilhad e vibien gantañ.

³¹Hag e lavaras Moizez da Aaron ha d'e vibien : "Poazhit ar c'hig war dreuzoù Teltenn an Emgav, hag eno e tebrot dioutañ gant ar bara a zo e paner an enkargadur, evel em eus gourc'hemennet, o lavarout : "Aaron hag e vibien o debro". ³²Hag an nemorant a gig hag a vara, a vo devet en tan. ³³Treuzoù Teltenn an Emgav ne guitaot ket seizh deiz-pad, ac'han an deiz ma vo peurdremenet deizioù hoc'h enkargadur rak seizh deiz-pad e vo karget ho taouarn. ³⁴Evel m'eo bet graet hiziv en deus gourc'hemennet an Aotrou ober, da zic'haouiñ evidoc'h. ³⁵War dreuzoù Teltenn an Emgav e chomot deiz ha noz seizh deiz-pad, oc'h ober gward an Aotrou, ha ne varvot ket : sed a gemennan deoc'h". ³⁶Hag e reas Aaron hag e vibien an holl draoù an devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez.

Sakrifisoù kentañ.

9 ¹Ha d'an eizhvet deiz e c'halvas Moizez Aaron hag e vibien ha Kozhidi Israel. ²Hag e lavaras da Aaron : "Kerc'h ul leue yaouank evit un dibec'hadenn, hag un tourz evit un holokost, reoù disi, hag o degas dirak an Aotrou. ³Hag ouzh bugale Israel e komzi, o lavarout : Kemerit ur bouc'h evit un dibec'hadenn, hag ul leue, hag un oan, reoù eus ar bloaz, disi, evit un holokost, ⁴hag ur c'hole hag un tourz evel peoc'h-aberzhoù, evit o lidlazañ dirak an Aotrou, gant ur brofadenn mezet en eoul, rak hiziv an Aotrou en em ziskouezo deoc'h".

⁵Hag e tegasjont ar pezh en devoa gourc'hemennet Moizez dirak Teltenn an Emgav, hag e tostaas an holl gumuniezh, hag en em zalc'hjont dirak an Aotrou.

⁶Hag e lavaras Moizez : "Setu an dra en deus gourc'hemennet an Aotrou deoc'h

ober, hag en em ziskouezo deoc'h gloar an Aotrou". ⁷Hag e lavaras Moizez da Aaron : "Tosta ouzh an aoter ha gra da zibec'hadenn ha da holokost, ha dic'haou evidout hag evit ar bobl ; ha gra kinnigadenn ar bobl ha dic'haou evito, hervez gourc'hemenn an Aotrou".

⁸Hag e tostaas Aaron ouzh an aoter, hag e lidlazhas leue an dibec'hadenn a oa evitañ.

⁹Hag e tarbaras mibien Aaron ar gwad dezhañ, hag e soubas e viz er gwad a lakaas war gornioù an aoter, hag ar gwad a skuilhas war diazez an aoter. ¹⁰Hag al lard, al lounezhi, ha flizezenn an avu eus an dibec'hadenn a zevas war an aoter evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez.

¹¹Hag ar c'hig, gant ar c'hroc'hen, a zevas en tan en diavaez d' ar c'hamp.

¹²Hag e lidlazhas an holokost, hag e tarbaras mibien Aaron dezhañ ar gwad, a voe sparfet gantañ ouzh an aoter tro-war-dro. ¹³An holokost a voe darbarec dezhañ a dammoù, gant ar penn, hag o devas war an aoter.

¹⁴Hag e walc'has ar bouzelloù hag an treid hag o devas war an holokost, war an aoter. ¹⁵Hag e reas kinnigadenn ar bobl dre gemer bouc'h an dibec'hadenn evit ar bobl, a lidlazhas oc'h ober un dibec'hadenn gantañ evel gant an hini kentañ. ¹⁶Hag e kinnigas an holokost da ober gantañ hervez al lid. ¹⁷Hag e kinnigas ar brofadenn, hag e leunias e balv ganti, hag he devas war an aoter, ouzhpenn holokost ar beure.

¹⁸Hag e lidlazhas ar c'hole hag an tourz : Peoc'h-aberzh a beoc'h evit ar bobl ; hag e tarbaras mibien Aaron ar gwad dezhañ, a voe sparfet gantañ ouzh an aoter tro-war-dro. ¹⁹Al lardoù eus ar c'hole hag eus an tourz, al lost, ar goloadurioù, al lounezhi ha flizezenn an avu, ²⁰a voe lakaet ganto war ar bruchedoù, hag e voe devet al lardoù war an aoter. ²¹Gant ar bruchedoù ha gant ar skoaz dehou e reas Aaron ul luskadenn dirak an Aotrou, evel m'en devoa gourc'hemennet Moizez.

²²Hag e savas Aaron e zorn etrezek ar bobl hag o bennigas. Hag e tiskennas, goude bezañ graet an dibec'hadenn, an holokost hag ar peoc'h-aberzhoù. ²³Hag ez eas Moizez hag Aaron da Deltenn an Emgav. Hag e teujont er-maez hag e vennigont ar bobl, hag en em ziskouezas klod an Aotrou d'an holl dud. ²⁴Hag e teuas un tan eus dirak an Aotrou, a guzumas war an aoter an holokost hag al

10, 1 lik, nann-santel, estren.

lardoù. Hag e welas se an holl dud, hag en ur youc'hal e kouezhjont war o dremmoù.

Difennoù ha gwirioù evit ar veleien.

10 ¹Hag e kemeras mibien Aaron, Nadab hag Abihou, pep a ezañsouer, hag e lakjont enno tan, hag e lakjont warnañ ezañs, hag e kinnigjont dirak an Aotrou un tan amreizh na oa ket bet gourc'hemennet dezho ²Hag e teuas un tan eus dirak an Aotrou hag a guzumas anezho, hag e varvjont dirak an Aotrou. ³Hag e lavaras Moizez da Aaron : Se eo en devoa prometet an Aotrou dre lavarout :

"Gant va c'hinnigerien e vin santelaet, ha dirak an holl bobl em bo gloar !"

Hag e tavas Aaron. ⁴Hag e c'halvas Moizez Misael hag Elisafan, mibien Oziel, eontr Aaron, hag e lavaras dezho : "Tostait ! Dougit ho preudeur a-zirak ar Santual en diavaez d'ar c'hamp". ⁵Hag e tostajont, hag e voent douget ganto, gant o zonegoù, er-maez eus ar c'hamp, evel ma lavare Moizez. ⁶Hag e lavaras Moizez da Aaron ha da Eleazar ha da Itamar, e vibien : "Ne vo ket ho plev foutouilhek nag ho tilhad diroget, ha ne varvot ket, ha war an holl gumuniezh ne vo ket kounnar. Ho preudeur, holl Di Israel a ouelo war an tan-gwall en deus enaouet an Aotrou. ⁷Treuzoù Teltenn an Emgav ne guitaiot ket, pe e varvot, rak eoul sakr an Aotrou a zo warnoc'h". Hag e rejont hervez lavar Moizez.

⁸Hag e komzas an Aotrou ouzh Aaron, o lavarout : ⁹"Na gwin na boeson ne evi, na te na da vibien ganit, pa-z eot da Deltenn an Emgav, ha ne varvot ket : reolenn beurbad evit ho tiskennidi. ¹⁰Hag e vo un disparti etre ar santel hag an disakr, etre an dic'hlan hag ar glan, ¹¹hag e vo desket da vugale Israel an holl reolennoù en deus lavaret an Aotrou dezho dre Voizez".

¹²Hag e lavaras Moizez da Aaron, da Eleazar ha da Itamar, ar vibien a vane dezhañ : "Kemerit ar brofadenn a zo manet eus tan-aberzhoù an Aotrou, hag he debrist hep goell, e-kichen an aoter, rak santel-santelañ eo. ¹³Hag he debrin a reot en ul lec'h santel : dleet eo dit ha

dleet d'az mibien diwar dan-aberzhoù an Aotrou, hervez an urzh am eus bet. ¹⁴Bruched al luskadenn ha skoaz ar savadenn a zebrot en ul lec'h glan, te ha da vibien, ha da verc'hed ganit : dleet eo dit ha dleet d'az mibien, roet diwar sakrifisoù a beoc'h bugale Israel. ¹⁵Skoaz ar savadenn ha bruched al luskadenn, ouzhpenn da dan-aberzhoù al lardoù, a zegasint d'ober ul luskadenn dirak an Aotrou : Bez' e vo dit ha d'az mibien ganit un dle peurbad, hervez gourc'hemenn an Aotrou".

¹⁶Ha bouc'h an dibec'hadenn a glaskas Moizez, met devet e oa bet, hag e kounnaras enep Eleazar hag Itamar, mibien Aaron manet dezhañ,, o lavarout : ¹⁷"Perak n'hoc'h eus ket debret an dibec'hadenn en ul lec'h santel, pa-z eo santel-santelañ ? Bet e oa roet deoc'h evit dilemel fazi ar gumuniezh dre zic'haouiñ evito dirak an Aotrou. ¹⁸Setu ne oa ket bet kaset he gwad d'ar Santual en diabarzh, hag ho poa d'he debrñ er Santual, hervez va gourc'hemenn". ¹⁹Hag e lavaras Aaron da Voizez : "Setu, hiziv o deus kinniget o dibec'hadenn hag o holokost dirak an Aotrou. Hag ez eus c'hoarvezet ganin kement-mañ. M'em befede debret an dibec'hadenn hiziv, daoust ha plijet an defe d'an Aotrou?" ²⁰Pa glevas se Moizez, e plijas se dezhañ.

Loened glan ha dic'hlan.

11 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez hag ouzh Aaron, o lavarout dezho :

²"Komzit ouzh bugale Israel, o lavarout : Setu al loened a zebrot, eus an holl anevaled a zo war an douar. ³Ar re o deus botez, ez eo faoutet o botez, hag a zaskiria, a-douez an anevaled : ar re-se a zebrot. ⁴Neuze 'ta ne zebrot ket, e-touez ar re a zaskiria, pe o deus botez :

ar c'hañval, rak daoust ma taskiria, n'en deus ket a votez faoutet ;

⁵an daman, rak daoust ma taskiria, n'en deus ket a votez faoutet : dic'hlan e vo evidoc'h ;

⁶ar c'had, rak daoust ma taskiria n'en deus ket a votez faoutet : dic'hlan e vo evidoc'h ;

⁷ar porc'hell, rak daoust m'en deus botez hag ez eo faoutet e votez, ne zaskiria ket : dic'hlan e vo evidoc'h. ⁸Eus o c'hig ne zebrot ket, ouzh o c'horfoù marv ne stokot ket : dic'hlan e vezint evidoc'h.

⁹Debrñ a reot eus ar re-mañ a zo en douar : ar re o deus brenkoù ha skant en doureier, er morioù hag er stêrioù, ar re-se a zebrot. ¹⁰Met ar re n'o deus na brenkoù na skant er morioù hag er stêrioù, a-douez ar re a verv en doureier, a-douez an holl vouldoù bev a zo en doureier, euzhus e vezint evidoc'h, ¹¹un euzhusted evidoc'h ; eus o c'hig ne zebrot ket hag o c'horfoù marv a zo euzhus.

¹²Ar re n'o deus na brenkoù na skant, en doureier, a vo euzhus evidoc'h.

¹³Hag ar re-mañ a vo euzhus evidoc'h, a-douez an evned ; n'o debrot ket, euzhus int : erer, kaouenn ha gup, ¹⁴skoul, ha falc'hun a bep seurt, ¹⁵brini a bep seurt, ¹⁶struskañval, kaouenn-gazh, skrav ha sparfell a bep seurt, ¹⁷houper-nnoz, morvaout, barveg-aod, ¹⁸alarc'h, pilikant ha bultur, ¹⁹c'hwibon, herlegon a bep seurt, kogenan ha logodenn-dall.

²⁰Ar c'hwiled-nij, a gerzh war bevar zroad, a vo euzhus evidoc'h. ²¹Met debrñ a reot, a-douez ar c'hwiled-nij a gerzh war bevar zroad, ar re o deus divesker a-us d'o zreid evit tarlammato ganto war an douar : ²²eus ar re-se e tebot karvedeg a bep seurt, kilhegi-roc'h a bep seurt, skrilhed a bep seurt, tarlammerezed a bep seurt. ²³Ar c'hwiled-nij all hag o deus pevar zroad a vo euzhus evidoc'h.

²⁴Gant ar re-se en em zic'hlaner, neb a stoko ouzh o c'horfoù marv a vo dic'hlan betek an abardaez. ²⁵Ha neb en devo douget korf marv unan bennak a walc'ho e zilhag hag a vo dic'hlan betek an abardaez. ²⁶Evit ar chatal o deus botez ha n'int ket faoutet, ha na zaskiriont ket, dic'hlan e vezint evidoc'h ; neb a stoko outo a vo dic'hlan. ²⁷Evit ar re a gerzh war balvoù o zreid, eus al loened gouez a gerzh war bevar zroad, dic'hlan e vezint evidoc'h ; neb a stoko ouzh o c'horfoù marv a vo dic'hlan betek an abardaez.

²⁸Hag an hini a zougo o c'horfoù marv a walc'ho e zilhag hag a vo dic'hlan betek an abardaez : dic'hlan e vezint evidoc'h.

²⁹Ar re-mañ a vo evidoc'h dic'hlan, e-touez al loenedigoù a vesk war an douar : gozed, logod, glazarded a bep seurt, ³⁰heureuchined, baoted, sourded, hudc'hlazarded, laou-douar. ³¹Ar re-se a vo dic'hlan evidoc'h, e-touez al

loenedigou ; neb a stoko outo pa vezint marv a vo dic'hlan betek an abardaez. ³²Hag an dra a gouezh warno pa-z int marvet a vo dic'hlan : traoù-koad, pezh-dilhad, kroc'hen, sac'h, benveg bennak d'ober al labour. D'an dour e vezint kaset, dic'hlan betek an abardaez, ha neuze e vezint glan. ³³Ar podoù-pri ma vo kouezhet diouzh ar re-mañ en o diabarzh, forzh petra a oa enno, a vo dic'hlan ha torret. ³⁴Ar boued da zebriñ, deuet warnañ dour dic'hlan, a vo dic'hlan, hag un evaj da evañ eus ar podoù a vo dic'hlan. ³⁵Kement tra kouezhet ur c'horf marv warnañ a zo dic'hlan. Forn pe fornigell, freuzet e vo : dic'hlan eo ha dic'hlan e vo evidoc'h. ³⁶Ur feunteun, ur puñs, ur poull-dour a oa glan, hag a stok ouzh o gagn, a vo dic'hlan. ³⁷Ma kouezh eus o gagn war had, hadet pe da hadañ, e vo glan hemañ. ³⁸M'eo bet lakaet dour gant an had, ha ma kouezh eus o gagn warnañ, e vo dic'hlan evidoc'h. ³⁹Ma varv ur penn-chatal a oa evit ho poued, an hini a stok ouzh e gorf marv a vo dic'hlan betek an abardaez. ⁴⁰An hini a zebro eus e gorf a walc'ho e zilhad hag a vo dic'hlan betek an abardaez ; an hini a zougo ar c'horf a walc'ho e zilhad hag a vo dic'hlan betek an abardaez.

⁴¹Al loenedigou a vesk war an douar a zo euzhus : n'int ket da zebriñ ; ⁴²ar re a vale war o c'hof, ar re a vale war bevar pe muioc'h a dreid, ar stlejviled en em stlej war an douar, n'o debricit ket, rak euzhus int.

⁴³N'euzhusait ket hoc'h eneoù ket gant an holl stlejviled-se. N'en em zic'hlanait ket ganto, na vezit ket dic'hlan drezo. ⁴⁴Rak me, an Aotrou, eo ho Toue ; hag en em santelaat a reot hag e viot santel, rak santel on-me. Na zic'hlanait ket hoc'h eneoù gant ar stlejviled a ruz war an douar, ⁴⁵rak me eo an Aotrou en deus ho savet eus bro Egipt, evit bezañ ho Toue, hag evit ma viot santel, rak santel on-me".

⁴⁶Setu al lezenn evit ar chatal, an evned hag ar boudoù bev a ruz en doureier, ar boudoù en em stlej war an douar. ⁴⁷Dav eo dispartiañ etre dic'hlan ha glan, etre loen da zebriñ ha loen na zebrier ket.

Gwilioudoù.

12 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Komz ouzh

bugale Israel, o lavarout : Ur wreg a ra lignez hag a c'han ur paotr, a vo dic'hlan seizh deiz : evel amzer he mizioù he laka klañv, e vo dic'hlan. ³D'an eizhvet deiz e vo troc'het e groc'hen-amdroc'h. ⁴Tri deiz ha tregont e chomo-hi en he gwad-glanidigezh. Ouzh netra santel ne stoko. D'ar Santual ned aio ket, ken na vo peurdremenet deizioù he glanidigezh.

⁵Ha ma-z eo ur plac'h he deus ganet, e vo dic'hlan div sizhunvezh evel gant he mizioù, ha c'hwec'h deiz ha tri-ugent e chomo war he gwad-glanidigezh.

⁶Ha pa vo peurdremenet deizioù he glanidigezh, evit ur mab pe evit ur verc'h, e kaso un oan-bloaz da holokost, hag ur goulmig pe un durzhunell da zibec'hadenn, war dreuzoù Teltenn an Engav, d'ar beleg, ⁷a raio ur brofadenn dirak an Aotrou hag a zic'haouo eviti, hag e vo glanaet eus he red-gwad : setu al lezenn evit an hini he devo ganet ur paotr pe ur plac'h.

⁸Ha ma ne gav ket he dorn trawalc'h evit un oan, e kemero div durzhunell pe div goulmig : unan evit an holokost hag unan evit an dibec'hadenn. Hag e tic'haouo eviti ar beleg, hag e vo glanaet".

Lorgnez.

13 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez hag ouzh Aaron, o lavarout : ²"P'en devezo un den bennak war e groc'hen, ur goeñvadenn, un drouskenn pe ur merk lugernus bennak hag a vo ur seblant a lorgnez war groc'hen e gorf, e vezo degaset da Aaron, ar beleg, pe da unan eus e vibien, ar veleien. ³Sellout a raio ar beleg ouzh ar gouli war groc'hen ar c'horf ; ma-z eo troet da wenn ar blev war ar gouli, ha ma seblant an droug donoc'h eget kroc'hen e gorf, ez eo ur gouli-lorgnez. Goude bezañ e welet, ar beleg hen disklêrio dic'hlan.

⁴Ma-z eo gwenn ar c'houi war groc'hen e gorf, met ne seblant ket donoc'h eget ar c'hroc'hen, ha ma n'eo ket troet ar blev da wenn, e serro ar beleg an den tizhet e-pad seizh devezh. ⁵Hag e sello outañ ar beleg d'ar seizhvet deiz. Ma-z eo chomet an droug a-sav, gouez dezhañ, ma n'eo

ket astennet an droug war ar c'hroc'hen, e serro ar beleg anezhañ e-pad seizh devezh adarre. ⁶Hag e sello ar beleg outañ d'ar seizhvet deiz adarre, ha ma-z eo teñval an droug ha n'eo ket astennet an droug war ar c'hroc'hen, ar beleg hen disklêrio glan : un darouedenn e oa. Hag e walc'ho e zilhad hag e vo glan. ⁷Ma-z eo astennet an darouedenn war ar c'hroc'hen, goude bezañ bet gwelet gant ar beleg evit e c'hlanidigezh, en em ziskouezo c'hoazh d'ar beleg. ⁸Hag ensellout a raio ar beleg, ha ma-z eo astennet an darouedenn war e groc'hen, ar beleg hel lavarout a raio dic'hlan : ul lorgnez eo.

⁹Adal ma vo un droug-lorgnez war un den, e vo kaset hemañ d'ar beleg. ¹⁰Ensellout a raio ar beleg, ha ma vez ur yoc'henn wenn war ar c'hroc'hen, ha troet ar blev da wenn, hag ez eus kreskenn a gig bev er yoc'henn, ¹¹emañ al lorgnez gozh e kroc'hen e gorf, ha dic'hlan e vo lavaret gant ar beleg. Ne vo ket serret, rak dic'hlan eo. ¹²Ha m'he deus difluket al lorgnez war ar c'hroc'hen, hag e c'holo al lorgnez a-grenn ar c'hroc'hen, hag emañ an droug adal ar penn betek an treid, dre-holl ma sell daoulagad ar beleg, ¹³p'en devo gwelet ar beleg e c'holo al lorgnez a-grenn ar c'horf, e tisklêrio glan an den tizhet : pa-z eo holl troet da wenn, ez eo glan. ¹⁴Met d'an deiz ma vo gwelet ennañ kig bev, e vo dic'hlan. ¹⁵Pa welo ar beleg kig bev, hen disklêriañ a raio dic'hlan ; ar c'hig bev a zo dic'hlan : ul lorgnez eo. ¹⁶Ma adkrog ar c'hig bev da dreñ e gwenn, ez aio da gaout ar beleg. ¹⁷Ma wel ar beleg ez eo troet an droug da wenn, e disklêrio glan ar beleg an den tizhet : glan eo.

¹⁸Un den en deus bet en e groc'hen ur gouli, hag a zo pareet, ¹⁹hag en deus, e lec'h ar gouli, ur yoc'henn wenn pe ur c'housi gwenn-rous, en em ziskouezo d'ar beleg. ²⁰Hag e sello ar beleg : ma seblant donoc'h eget ar c'hroc'hen hag emañ ar blev o treñ da wenn, e vo disklêriet dic'hlan gant ar beleg : un droug lorgnez a zo o tiflukañ er gouli. ²¹Ha ma wel ar beleg n'eus ket ennañ blev gwenn, ha n'eo ket donoc'h eget ar c'hroc'hen, hag ez eo teñval, e vo serret gant ar beleg e-pad seizh devezh. ²²Ha ma-z eo astennet er c'hroc'hen, e vo disklêriet dic'hlan gant ar beleg : klañv eo. ²³Ma-z eo chomet a-sav ar c'housi, hep en em astenn, ez eo kleizenn ar gouli, glan e vo disklêriet gant ar beleg.

²⁴Un den en deus bet e groc'hen devet gant tan, hag ez eo deuet an devadur ur c'housi gwenn-rous pe wenn, ²⁵e sello outi ar beleg, ha ma-z eo troet ar blev da wenn er c'housi, hag e seblant donoc'h eget ar c'hroc'hen, emañ al lorgnez o tiflukañ : dic'hlan e vo disklêriet gant ar beleg : skoet eo gant al lorgnez. ²⁶Met ma wel ar beleg n'eus ket er c'housi a vlev gwenn, ha n'eo ket donoc'h eget ar c'hroc'hen, hag ez eo teñval, e vo serret gant ar beleg e-pad seizh devezh. ²⁷Hag e welout a raio ar beleg d'ar seizhvet deiz, ha ma-z eo astennet an droug war ar c'hroc'hen, e vo disklêriet dic'hlan gant ar beleg : skoet eo gant al lorgnez. ²⁸Ma-z eo chomet a-sav ar c'housi, hep en em astenn er c'hroc'hen, hag ez eo teñval yoc'henn an devadur, e vo disklêriet glan gant ar beleg : kleizenn an devadur eo.

²⁹Ma-z eo bet ur gwaz pe ur vaouez tizhet er penn pe er c'hroñj, ³⁰e sello ar beleg ouzh an droug, ha ma seblant donoc'h eget ar c'hroc'hen hag ez eus ennañ blev melen, tanav, e vo disklêriet dic'hlan gant ar beleg : tagn eo, lorgnez penn pe barv. ³¹Ha pa sello ar beleg ouzh an droug-tagn-mañ, ha ne seblanto ket donoc'h eget ar c'hroc'hen, ha ne vo ket blev du ennañ, e serro ar beleg an hini skoet gant an tagn e-pad seizh devezh. ³²Hag e sello ar beleg ouzh an droug d'ar seizhvet deiz ; ha ma n'eo ket astennet an droug ha n'eus ket ennañ a vlev melen, ha ne seblant ket an droug donoc'h eget ar c'hroc'hen, ³³en em razho, met an tagn ne vo ket razhet, hag e serro ar beleg an tagnouz e-pad seizh devezh adarre. ³⁴Hag e sello ar beleg ouzh an tagnouz d'ar seizhvet deiz, ha ma n'eo ket astennet an tagn war ar c'hroc'hen, ha ne seblant ket bezañ donoc'h eget ar c'hroc'hen, e vo disklêriet glan gant ar beleg. Kannañ e raio e zilhad, hag e vo glan. ³⁵Ma astenn an tagn war e groc'hen goude e c'hlanidigezh, ³⁶e sello outañ ar beleg ; ma-z eo astennet an tagn war ar c'hroc'hen, ne vo ket klasket gant ar beleg a vlev melen ; dic'hlan eo. ³⁷Ha ma-z eo, gouez dezhañ, chomet a-sav an tagn, hag ez eus blev du o vountañ ennañ, ez eo pareet an tagn : glan eo, hag

e vo disklêriet glan gant ar beleg.

³⁸Ouzh un den pe ur vaouez o deus war groc'hen o c'horf kousioù, kousioù gwenn, ³⁹e sello ar beleg ; ha ma-z eus war groc'hen o c'horf kousioù gwennart, e vo ar vitiligo o vleuniañ war ar c'hroc'hen, met glan eo. ⁴⁰Un den, pa-z eo divlev e benn, a zo moal, a zo glan. ⁴¹Ma-z eo eus an tu a-raok ez eo divlev e benn, ez eo talek, met glan. ⁴²Ma vez war e voalder pe war e zam-voalder un droug gwenn-rous, emañ al lorgnez o vleuniañ war e voalder pe zam-voalder. ⁴³Sellout a raio outañ ar beleg, ha ma-z eo goret an droug gwenn-rous, en e voalder pe en e zam-voalder, stumm lorgnez war groc'hen e gorf, ⁴⁴ez eo un den lovr, dic'hlan ; dic'hlan e vo disklêriet gant ar beleg ; en e benn emañ an droug.

⁴⁵Al lovr, e-keit ha ma vo klañv, en devo dilhad freget hag e vlev a vo laosket da greskiñ, hag e c'holoio e varv, hag e hucho "Dic'hlan ! Dic'hlan !" ⁴⁶E-keit ha ma vo an droug ennañ, e vo dic'hlan : dic'hlan e vo. E-unan e chomo, er-maez eus ar c'hamp e vo e chomaj.

⁴⁷Ur pezh dilhad, dilhad gloan pe zilhad lin, en defe un droug lorgnez ⁴⁸e steuenn pe en anneauenn al lin pe ar gloan, pe lêr pe un dra bennak e lêr, ⁴⁹ma vez glazart pe ruzart an dra en dilhad pe el lêr, pe er steuenn pe en anneauenn, pe en un dra bennak el lêr, un namm lorgnez eo hag e vo diskouezet d'ar beleg. ⁵⁰Hag e sello ar beleg ouzh an droug, hag e serro an dra nammet e-pad seizh devezh. ⁵¹Hag e sello ouzh an droug d'ar seizhvet deiz. Ma-z eo astennet an droug er pezh-dilhad, er steuenn pe en anneauenn, el lêr pe en un dra bennak graet e lêr, ez eo lorgnez vosennus an droug-se : dic'hlan eo. ⁵²Hag e vo devet ar pezh-dilhad, ar steuenn pe an ansteuenn, gloan pe lin, ar pezh lêr e vefe ennañ an droug, rak lorgnez vosennus eo : en tan e vo devet. ⁵³Met ma wel ar beleg n'eo ket astennet an droug en dilhad, nag er steuenn hag en anneauenn, nag e tra bennak e lêr, ⁵⁴e c'hourc'hemenn ar beleg kannañ ar pezh emañ ennañ an droug, a serro e-pad seizh devezh adarre. ⁵⁵Hag e sello ar beleg, goude ma vo bet kannet an dra tizhet, ha ma n'en deus ket kemmet an droug a stumm, ha n'eo ket astennet an droug, ez eo dic'hlan : en tan e vo devet : ur c'hrignadur eo, en tu mat pe en tu gin. ⁵⁶Met ma wel ar beleg ez eo teñvalaet an droug goude kannañ, en e

ziframmo diouzh ar pezh-dilhad, pe al lêr, pe ar steuenn pe an anneauenn. ⁵⁷Ha ma vez gwelet c'hoazh, er pezh-dilhad, er steuenn pe en anneauenn, pe e tra bennak e lêr, o tiflukañ, en tan e vo devet an tamm emañ an droug ennañ. ⁵⁸Hag an dilhad, steuenn pe anneauenn, pe tra bennak e lêr, az po kannet ha lamet diouto an droug, a vo kannet un eil gwech, hag e vo glan.

⁵⁹Setu aze al lezenn evit an droug-lorgnez en dilhad gloan pe lin, e steuenn pe en anneauenn, pe e tra bennak e lêr, evit lavarout ez eo glan pe dic'hlan".

Kakouzien.

14 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Setu lezenn al lovr, d'an deiz ma vo glanaet : kaset e vo d'ar beleg. ³Hag e yelo ar beleg er-maez eus ar c'hamp, ha ma wel ar beleg ez eo pare an droug-lorgnez diouzh al lovr, ⁴e kemenn ar beleg kemerout evit ar c'hlanidigezh daou evn bev, glan, ha koad sedrez, ha skarleg ha sikadez. ⁵Hag e kemenn ar beleg lidlazhañ an evn kentañ war ur pod pri, a-us da zour bev. ⁶An evn bev a gemero, hag ar c'hoad sedrez, hag ar skarleg hag ar sikadez, hag o soubo, gant an evn bev, e gwad an evn lidlazhet a-us d'an dour bev. ⁷Hag e sparfo war an hini da c'hlanaet eus al lorgnez, seizh gwech, hag hen disklêrio glan. Hag e kaso kuit an evn bev d'ar maezioù. ⁸Hag an hini glanaet a ganno e zilhad, hag e razho e holl vlev, hag en em walc'ho gant dour hag e vo glan. Ha goude ez aio d'ar c'hamp, hag e chomo er-maez eus e dinell seizh devezh-pad. ⁹Ha d'ar seizhvet deiz e razho e holl vlev, e benn hag e varv hag abrantoù e zaoulagad : e holl vlev a razho, hag e kanno e zilhad hag e walc'ho e gorf gant dour, hag e vo glan. ¹⁰Ha d'an eizhvet deiz e kemero daou oan diski hag un oanez bloaz, disi, ha teir dekvedenn a flourenn da brofadenn mezet gant eoul, hag ul log eoul. ¹¹Hag e lakaio ar beleg-glanaer an den da c'hlanaet hag an traoù-se dirak an Aotrou, war dreuzoù Teltenn an Emgav. ¹²Hag e kemero ar beleg an oan kentañ, a ginnigo evel pinijadenn gant al log eoul,

dre ober ganto ul luskadenn dirak an Aotrou. ¹³Hag e lidlazho an oan el lec'h ma lidlazher an dibec'hadenn hag an holokost, ul lec'h santel, rak an dibec'hadenn, evel ar binijadenn, a zo evit ar beleg : un dra santel-santelañ eo. ¹⁴Hag e kemero ar beleg eus gwad ar binijadenn, a lakaio war flipezenn skouarn an hini da c'hlanaat, an hini dehou, ha war veud e zorn dehou ha war veud e droad dehou. ¹⁵Hag e kemero ar beleg eus al log eoul da skuilhañ war e balv, an hini kleiz. ¹⁶Hag e soubo ar beleg e viz dehou en eoul a zo war e balv kleiz, hag e sparfo eoul gant e viz seizh gwech dirak an Aotrou. ¹⁷Hag eus restad an eoul, a vo war e balv, e lakaio ar beleg ur berad war flipezenn skouarn an hini da c'hlanaat, an hini dehou, ha war veud e zorn dehou, ha war veud e droad dehou, ouzhpenn da vad ar binijadenn. ¹⁸Hag ar restad eoul a vo war balv ar beleg a lakaio war benn an hini da c'hlanaat, hag e tic'haouo evitañ ar beleg dirak an Aotrou. ¹⁹Hag e raio ar beleg an dibec'hadenn, hag e tic'haouo evit an hini da c'hlanaat eus e zic'hlanded, ha goude e lidlazho an holokost, ²⁰hag e kinnigo ar beleg an holokost hag ar brofadenn war an aoter, hag en devo dic'haouet evitañ ar beleg, hag e vo glan. ²¹Ha ma-z eo ur paour, ha n'emañ ket e c'halloud kaout daou, e kemero un oan hepken, ur binijadenn da luskañ, da zic'haouiñ evitañ, gant un dekvedenn a flourenn mezet gant eoul, evel profadenn, hag ul log eoul, ²²ha div durzhunell, pe ziv goulmig en devo en e zorn, hag e vo un dibec'hadenn hag un holokost. ²³Hag o c'has a raio d'an eizhvet deiz evit e c'hlanidigezh d'ar beleg war dreuzoù Teltenn an Emgav, dirak an Aotrou. ²⁴Hag e kemero ar beleg oan ar binijadenn, hag al log eoul, hag e raio ganto ar beleg ur luskadenn dirak an Aotrou. ²⁵Hag e lidlazho oan ar binijadenn, hag e kemero ar beleg eus gwad ar binijadenn, a lakaio war flipezenn skouarn an hini da c'hlanaat, an hini dehou, ha war veud e zorn dehou ha war veud e droad dehou. ²⁶Hag eoul a skuilhañ ar beleg war e balv, an hini kleiz. ²⁷Hag e sparfo ar beleg gant e viz dehou eus an eoul a vo war e balv kleiz, seizh gwech dirak an Aotrou. ²⁸Hag e lakaio ar beleg, eus an eoul a vo war e balv, war flipezenn skouarn an hini da c'hlanaat, an hini dehou, ha war veud e zorn dehou ha war

veud e droad dehou, e-lec'h m'eo bet gwad ar binijadenn. ²⁹Hag ar restad eus an eoul a vo war balv ar beleg a lakaio war benn an hini da c'hlanaat, da zic'haouiñ evitañ dirak an Aotrou. ³⁰Hag ec'h aozo unan eus an turzhunelled pe eus ar c'houlmedigoù eus pezh en devo e zorn ; ³¹eus pezh en devo bet e zorn, an hini gentañ a vo un dibec'hadenn, hag an eil un holokost, ouzhpenn ar brofadenn. Hag e tic'haouo ar beleg evit an hini da c'hlanaat, dirak an Aotrou".

³²Setu aze al lezenn evit an hini en devo bet un droug-lorgnez, pa ne dizho ket e zorn a-walc'h evit e c'hlanidigezh.

³³Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez hag ouzh Aaron, o lavarout : ³⁴"Pa-z eot da vro Ganaan a roin deoc'h da berc'hennañ ha pa lakain un droug-lorgnez war un ti eus ar vro a berc'hennot, ³⁵e teuo an hini a vo dezhañ an ti da gemenn se d'ar beleg, o lavarout : evel un droug-lorgnez am eus gwelet en ti. ³⁶Hag e c'hourc'hemenno ar beleg skarzhañ an ti, kent d'ar beleg mont da welout an droug-se, ha ne vo netra dic'hlan en ti. Ha goude-se ez ay ar beleg da welout an ti. ³⁷Hag e sello ouzh an droug, ha ma ra an droug, e mogerioù an ti, louedennoù glazart pe ruzart, a seblant donoc'h eget ar voger, ³⁸ez aio ar beleg er-maez eus an ti, war dreuzoù an ti, hag e serro an ti e-pad seizh devezh. ³⁹Hag ez addeuio ar beleg d'ar seizhvet deiz, hag e sello, ha ma wel ez eo astennet an droug e mogerioù an ti, ⁴⁰e kemenno ar beleg disac'hañ ar vein emañ enno an droug, hag o stlepel er-maez eus kêr, en ul lec'h dic'hlan. ⁴¹Hag an ti a raio skribañ a-ziabarzh, tro-dro, hag e vo skuilhañ ar pri bet skrabet er-maez eus kêr, en ul lec'h dic'hlan. ⁴²Hag e vo kemeret mein all ha degaset e lec'h ar vein disac'het, ha pri all a vo kerc'het hag e vo chiket an ti.

⁴³Ha mac'h adkrog an droug da vleuniañ en ti goude ma oa bet disac'het ar vein, goude ma oa bet skrabet an ti, ha goude ma oa bet chiket, ⁴⁴e teuo ar beleg : ma wel ez eo astennet an droug en ti, ez eus lorgnez vosenus en ti : dic'hlan eo. ⁴⁵Hag e vo diskaret an ti, e vein hag e goad, hag holl bri an ti, ha kaset er-maez eus kêr en ul lec'h dic'hlan. ⁴⁶An hini a

vo bet en ti, e-keit ha ma oa serret, a vo dic'hlan betek an abardaez. ⁴⁷An hini en devo kousket en ti a ganno e zilhada, hag an hini en devo debret en ti a ganno e zilhada. ⁴⁸Met pa vo deuet ar beleg hag en devo gwelet n'eo ket astennet an droug en ti goude bezañ bet chiket an ti, e vo disklêriet glan gant ar beleg an ti-se : pareet eo an droug.

⁴⁹Hag e kemero, evit glanaat an ti, daou evn, ha koad sedrez, ha skarleg ha sikadez. ⁵⁰Hag e lidlazho un evn war ur pod pri a-us da zour bev. ⁵¹Hag e kemero koad sedrez ha sikadez ha skarleg, hag an evn bev, hag o soubo e gwad an evn lidlazhet hag en dour bev, hag e sparfo ouzh an ti seizh gwech. ⁵²Hag e raio un dibec'hadenn evit an ti gant gwad an evn, gant an dour bev, gant an evn bev, gant koad sedrez, gant sikadez ha gant skarleg. ⁵³Hag e kaso kuit an evn bev er-maez eus kêr, d'ar maeziou, hag en devo dic'haouet evit an ti, a vo disklêriet glan.

⁵⁴Setu al lezenn evit kement droug-lorgnez ha tagn a vo, ⁵⁵evit lorgnez an dilhad hag an tier, ⁵⁶evit yoc'hennou, darouedennoù ha kousiou, ⁵⁷evit kelenn pe da vare e vez dic'hlan ha pe da vare e vez glan : Setu aze lezenn al lorgnez".

Darempredoù reizhel.

15 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez hag ouzh Aaron, o lavarout : ²"Komzit ouzh bugale Israel ha lavarit dezho : Un den en devo un deveradur eus e gorf, e zeveadur a zo un dic'hlanded. ³Ha setu penaos e vo dic'hlan gant e zeveadur : diskargañ a ra e gorf an deveradur, pe dere'hel a ra e gorf an deveradur, dic'hlan eo. ⁴Ur gwele bennak m'eo bet gourvezet warnañ an hini a zeve, a vo dic'hlan, ha kement tra lakaet warnañ a vo dic'hlan. ⁵An den a stoko ouzh e wele a ganno e zilhada hag en em walc'ho gant dour, hag e vo dic'hlan betek an abardaez.

⁶An hini a goazezo war un dra e vo bet en e goazez warnañ an hini a zeve, a ganno e zilhada hag en em walc'ho gant dour, hag e vo dic'hlan betek an abardaez.

⁷An hini a stoko ouzh korf an hini a zeve, a ganno e zilhada hag en em walc'ho gant dour, hag e vo dic'hlan betek an abardaez.

⁸Ma skop an hini a zeve war unan glan, e ¹⁵, ²Anv 'zo amañ eus ar gouliou hag ivez eus deveradurioù speriek ar wazed hag eus mizioù ar maouezed, rak sakr eo kement a denn da droukasadur ar vuhez.

kanno hemañ e zilhada hag en em walc'ho gant dour, hag e vo dic'hlan betek an abardaez.

⁹Un dibr bennak m'eo bet a-c'haoliad warnañ an hini a zeve, a vo dic'hlan.

¹⁰Neb a stoko ouzh un dra bennak a zo bet dindanañ a vo dic'hlan betek an abardaez, hag an hini a zougo an dra-se a ganno e zilhada hag en em walc'ho gant dour, hag e vo dic'hlan betek an abardaez.

¹¹Neb en devo stoket outañ un den a zeve, ha ma n'en devo ket riñset e zaouarn en dour, a ganno e zilhada hag en em walc'ho gant dour, hag e vo dic'hlan betek an abardaez.

¹²Ur pod pri en devo stoket outañ an hini a zeve, a vo drailhet, hag an holl listri-koad a vo riñset gant dour.

¹³Pa vo glanaat an hini en deus bet un deveradur diouzh e zeveadur, e vo kontet dezhañ seizh deiz evit e c'hlanidigezh, hag e kanno e zilhada, hag e walc'ho e gorf gant dour bev, hag e vo glan. ¹⁴D'an eizhvet deiz e kemero gantañ div durzhunell, pe ziv goulmig, hag e teuo dirak an Aotrou war dreuzoù Teltenn an Emgav, hag o reiñ a raio d'ar beleg, ¹⁵hag e raio ganto ar beleg un dibec'hadenn hag un holokost, hag e tic'haouo evitañ ar beleg dirak an Aotrou diouzh e zeveadur.

¹⁶An den a zeu dioutañ ur red-sper a walc'ho gant dour e gorf a-bezh, hag e vo dic'hlan betek an abardaez. ¹⁷Dilhad, pe lèr, a vo bet warno red-sper, a vo kannet en dour, hag e vo dic'hlan betek an abardaez.

¹⁸Ur vaouez he devo kousket gant ur gwaz hag o devo bet darempred reizhel, en em walc'hiñ a raint gant dour, hag e vezint dic'hlan betek an abardaez.

¹⁹Ur vaouez he devo ur red, ma vo gwad o teverañ eus he c'horf, a vo seizh devezh en he mizioù, ha neb a stoko outi a vo dic'hlan betek an abardaez.

²⁰Kement tra he devo gourvezet warnañ e-kerzh he mizioù, a vo dic'hlan, ha kement tra he devo koazezet warnañ a vo dic'hlan.

²¹Neb a stoko ouzh he gwele a ganno e zilhada hag en em walc'ho gant dour, hag e vo dic'hlan betek an abardaez.

²² Neb a stoko ouzh un dra bennak ma vo bet en he c'hoazez warnañ a ganno e zilhad hag en em walc'ho gant dour, hag e vo dic'hlan betek an abardaez.

²³ Ma-z eo ouzh ur gwele e stoker, pe ouzh un dra ma-z eo bet en he c'hoazez warnañ, e vezer dic'hlan betek an abardaez.

²⁴ Ma kousk un den ganti ha ma vez he mizioù warnañ, e vo dic'hlan e-pad seizh devezh, ha kement gwele ma kousko warnañ a vo dic'hlan.

²⁵ Ur vaouez he defe ur red-gwad kalz deizioù hep na vefe amzer he mizioù, pe ur red-gwad ouzhpenn he mizioù, keit ha ma tevero, a vo dic'hlan : evel en amzer he mizioù e vo dic'hlan. ²⁶ Kement gwele e c'hourvezo warnañ e-keit ha m'he deus he deveradur, evel gwele he mizioù a zeuio drezi, ha kement tra a goazezo warnañ a vo dic'hlan evel gant dic'hlanded he mizioù.

²⁷ Neb a stoko outo a vo dic'hlan hag a ganno e zilhad hag en em walc'ho gant dour, hag e vo dic'hlan betek an abardaez.

²⁸ Pa vo glanaet eus he mizioù, e konto seizh devezh, ha goude e raio he glanidigezh ;

²⁹ d'an eizhvet deiz e kemero ganti div durzhunell pe ziv goulmig hag o c'haso d'ar beleg war dreuzoù Teltenn an Emgav. ³⁰ Hag e raio ar beleg gant unan un dibec'hadenn ha gant unan un holokost, hag e tic'haouo eviti ar beleg dirak an Aotrou diouzh an deveradur en devoa he dic'hlaet.

³¹ Hag e tiwallot bugale Israel diouzh o dic'hlanderioù, ma ne varvint ket gant o dic'hlanderioù, en ur zic'hlanaet va Chomlec'h a zo en o zouez.

³² Setu aze lezenn an hini a zever, an hini a zeu dioutañ ur red-sper hag a vez dic'hlan drezañ, ³³ ar vaouez a vez gant he mizioù, an hini en devez un deveradur, gwaz pe vaouez, hag ar gwaz a gousk gant un dic'hlanez".

Dic'haouadur Meur.

16 ¹ Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez goude marv daou vab Aaron ; p'edont o kinnig dirak an Aotrou, e oant marvet. ² Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Komz ouzh Aaron, da vreur, ma ned aio ket forzh pegoulz d'ar Santual en tu-hont d'ar ouel, a-dal d'ar goulc'her a zo war an Arc'h, ha ne varvo ket rak en ur goumoulenn en em ziskouezin war ar goulc'her. ³ Evel-hen e

yelo Aaron d'ar Santual : gant ur c'hole yaouank evit an dibec'hadenn, hag un tourz evit an holokost. ⁴ An doneg lin santel a wisko, ha brageier lin en devo war e gorf, gant ur gouriz lin e vo gronnet ha gant un tulban lin toget : gwiskamantoù santel int, hag e walc'ho gant dour e gorf a-raok o gwiskañ.

⁵ Digant kumuniezh bugale Israel e tegemero daou vouc'h, da zibec'hadenn, hag un tourz, da holokost. ⁶ Hag e kinnigo Aaron kole an dibec'hadenn a zo evitañ, hag e tic'haouo evitañ hag evit e di. ⁷ Hag e kemero an daou vouc'h hag o lakaio dirak an Aotrou war dreuzoù Teltenn an Emgav. ⁸ Hag e tenno Aaron ar sordoù war an daou vouc'h, ur sord evit an Aotrou, ur sord evit Azazel. ⁹ Hag e kinnigo Aaron ar bouc'h m'eo degouezhet warnañ ar sord evit an Aotrou, hag e raio gantañ un dibec'hadenn. ¹⁰ Hag ar bouc'h m'eo degouezhet warnañ ar sord evit Azazel a zalc'ho bev dirak an Aotrou, da zic'haouiñ evitañ ouzh e gas da Azazel d'ar gouelec'h.

¹¹ Hag e kinnigo Aaron kole an dibec'hadenn a zo evitañ, hag e tic'haouo evitañ hag evit e di, hag e lidlazho kole an dibec'hadenn a oa evitañ. ¹² Hag e kemero an ezañsouer leun a etivi entanet diwar an aoter, a-zirak an Aotrou, ha daou zornad ezañs frondus, poultre, a gaso en tu-hont d'ar ouel. ¹³ Hag e lakaio an ezañs war an tan dirak an Aotrou, hag e voucho ur goumoulenn-ezañs ar goulc'her a zo war an Testeni, ha ne varvo ket. ¹⁴ Hag e kemero eus gwad ar c'hole, hag e sparfo gant e viz war-c'horre ar goulc'her ouzh ar reter, ha dirak ar goulc'her e sparfo gwad gant e viz seizh gwech.

¹⁵ Hag e lidlazho bouc'h an dibec'hadenn a zo evit ar bobl, hag e kaso e wad en tu-hont d'ar ouel hag e raio gant e wad evel m'en devoa graet gant gwad ar c'hole, hag her sparfo war ar goulc'her ha dirak ar goulc'her. ¹⁶ Hag e tic'haouo evit ar Santual en abeg da zic'hlanderioù bugale Israel, d'o mankoù ha d'o holl bec'hedoù. Ha kement-all a raio evit Teltenn an Emgav, a chom ganto e-mesk o dic'hlanded. ¹⁷ Den ebet ne vo e Teltenn

16, 9 Hervez an hengoun pagan ez eo Azazel un diaoul eus ar gouelec'h.

16, 15 Al lec'h santel a vez dic'hlaet gant ar bec'herien a zeu ennañ.

an Emgav pa yelo da zic'haouiñ er Santual, ken na zeuio er-maez. Hag e tic'haouo evitañ hag evit e di, hag evit holl gumuniezh Israel.

¹⁸Hag ez aio d'an aoter a zo dirak an Aotrou, hag e tic'haouo warni, hag e kemero eus gwad ar c'hole hag eus gwad ar bouc'h a lakaio war gornioù an aoter tro-dro. ¹⁹Hag e sparfo warni gwad gant e viz seizh gwech, hag he glanaio hag he santelaio, eus dic'hlanderioù bugale Israel.

²⁰Hag echu gant dic'haouadur ar Santual, Teltenn an Emgav hag an aoter, e kinnigo ar bouc'h bev. ²¹Harpañ a raio Aaron e zaou zorn war benn ar bouc'h bev, hag e kofesaio warnañ holl fazioù bugale Israel, o holl vankoù, o holl bec'hedoù hag o lakaio war benn ar bouc'h a gaso kuit, dre zorn un den a-ratozh d'ar gouelec'h ; ²²hag e tougo ar bouc'h warnañ o holl fazioù d'ur vro digenvez ; kaset e vo ar bouc'h d'ar gouelec'h.

²³Hag e yelo Aaron da Deltenn an Emgav, hag e tiwisko an dilhad lin en devoa gwisket pa oa aet d'ar Santual, hag o lezel a raio eno.

²⁴Hag e walc'ho e gorf gant dour en ul lec'h santel, hag e wisko e zilhad hag ez ay er-maez, hag e raio e holokost hag holokost ar bobl, hag e tic'haouo evitañ hag evit ar bobl.

²⁵Ha lard an dibec'hadenn a zevo war an aoter. ²⁶Hag an hini en devo kaset ar bouc'h da Azazel a ganno e zilhad hag a walc'ho e gorf gant dour, ha goude-se ez ay d'ar c'hamp.

²⁷Kole an dibec'hadenn ha bouc'h an dibec'hadenn, e oa bet kaset o gwad evit dic'haouiñ er Santual, a vo kaset er-maez eus ar c'hamp hag e vo devet en tan o c'hroc'hen hag o c'horf hag o stronk. ²⁸An hini en devo o devet a ganno e zilhad hag a walc'ho e gorf gant dour, ha goude-se ez ay d'ar c'hamp.

²⁹Ha setu evidoc'h ur reolenn beurbad : d'ar seizhvet miz, d'an deket eus ar miz, e poaniet hoc'h eneoù, ha labour ebet ne reot, nag ar c'henvroad, nag an ostiziad a zo o chom en ho touez. ³⁰En deiz-mañ e vo dic'haouet evidoc'h, e viot glanaet eus hoc'h holl bec'hedoù : dirak an Aotrou e viot glanaet. ³¹Ur Sabad, ur gouel-berz a vo evidoc'h, hag e poaniet hoc'h eneoù : reolenn beurbad.

³²Hag e tic'haouo ar beleg a vo bet sakret, bet leuniet e zorn evit bezañ beleg war-lerc'h e dad, hag e wisko dilhad lin, dilhad santel.

³³Hag e tic'haouo ar Santual santel, ha Teltenn an Emgav hag an aoter a zic'haouo, hag evit ar veleien hag holl dud ar gumuniezh e tic'haouo ivez.

³⁴Hag e vo hounnezh evidoc'h ur reolenn beurbad : dic'haouiñ evit bugale Israel eus o holl bec'hedoù ur wech er bloaz".

Hag e voe graet evel ma c'hourc'hemenne an Aotrou da Voizez.

Lidlazhadennoù.

17 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Komz ouzh Aaron hag ouzh e vibien hag ouzh bugale Israel, ha lavar dezho : Setu an dra a c'hourc'hemenn an Aotrou, lavarout a ra : ³Kement den eus ti Israel a lazho un ejen, pe un oan, pe ur c'havr, er c'hamp, pe hel lazho er-maez eus ar c'hamp, ⁴hep e gas war dreuzoù Teltenn an Emgav evit e ginnig e sakrifis d'an Aotrou dirak Chom-lec'h an Aotrou, e vo gwad war gont an den-se, ar gwad en devo skuilhet, hag e vo rasket an den-se a-douez e bobl, ⁵evit ma vo kaset gant bugale Israel ar sakrifisoù a reont war ar maez, evit m'o c'hasint d'an Aotrou war dreuzoù Teltenn an Emgav, d'ar beleg, evit ober sakrifisoù a beoc'h d'an Aotrou ganto. ⁶Hag e sparfo ar beleg ar gwad war aoter an Aotrou, war dreuzoù Teltenn an Emgav, hag e vo devet al lard e c'hwezh c'hwek d'an Aotrou. ⁷Ha ne raint ken o sakrifisoù d'an doueoù-bouc'h emaint o c'hastaoiñ war o lerc'h : ur reolenn beurbad e vo hounnezh evidoc'h a rumm da rumm.

⁸Ha dezho e lavari : kement den eus ti Israel, pe eus an ostizidi o chom en ho touez, a raio holokostoù pe sakrifisoù, ⁹ha war dreuzoù Teltenn an Emgav n'o degaso ket evit o c'hinnig d'an Aotrou, e vo rasket an den-se a-douez e bobl.

¹⁰Ha kement den eus ti Israel pe eus an ostizidi o chom en ho touez, a zebro gwad, e lakain va dremm enep hennezh a zebr gwad hag e raskañ a rin a-douez e bobl, ¹¹rak ene ar c'horf a zo er gwad, ha me am eus e roet deoc'h evit an aoter, da zic'haouiñ evit hoc'h eneoù, rak dic'haouiñ a ra ar gwad evit an ene.

¹²Setu perak e lavaran da vugale Israel :

16, 29 'Poaniañ an eneoù' a reer dre ar yun, arouez a c'hlae'har hag a binijenn evit ar pec'hedoù.

nep hini ac'hanoc'h ne zebro gwad, nag an ostiziad o chom en ho touez ne zebro gwad.

¹³Kement den eus bugale Israel pe eus an ostizidi o chom en ho touez en devo hemolc'het loen gouez pe evn da zebrñ, a skuilhlo e wad hag en c'holoio a boultr. ¹⁴Rak ene pep kig eo e wad e-keit ha m'emañ e buhez, hag e lavaran da vugale Israel : gwad ebet ne zebrot, rak buhez pep korf eo e wad : neb a zebro dioutañ a vo rasket. ¹⁵Hag an neb a zebro ur c'horf marv pe zrailhet, kenvroad pe ostiziad, a ganno e zilhag hag en em walc'ho gant dour, hag e vo dic'hlan betek an abardaez, hag e vo glanaet. ¹⁶Ma n'int ket bet kannet, nag e gorf gwalc'het, e tougo e fazienn".

Difennoù reizhel.

18 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Komz ouzh bugale Israel ha lavar dezho : Me eo an Aotrou, ho Toue. ³Ar pezh a vez graet e bro Egipt, ma-z oc'h bet o chom enni, ne reot ket, hag ar pezh a vez graet e bro Ganaan, emañ ouzh ho kas di, ne reot ket ; hervez o reolennoù ne gerzhot ket. ⁴Va setañsoù a sevenot ha va reolennoù a virot, war-bouez kerzhout enno. Me eo an Aotrou, ho Toue. ⁵Hag e virot va reolennoù ha va setañsoù. Ma seven un den anezho, e vevo drezo. Me eo an Aotrou.

⁶Den ebet, ouzh korf unan kar dezhañ ne dostaio da zizoleiñ an noazhder. Me eo an Aotrou.

⁷Noazhder da dad, na noazhder da vamm ne zizoloi. Da vamm eo, ne zizoloi ket he noazhder.

⁸Noazhder gwreg da dad ne zizoloi ket : noazhder da dad eo.

⁹Noazhder da c'hoar, merc'h da dad pe merc'h da vamm, ganet en ti pe ganet er-maez : ne zizoloi ket o noazhder.

¹⁰Noazhder merc'h da vab pe merc'h da verc'h, ne zizoloi ket o noazhder, rak da noazhder int.

¹¹Noazhder merc'h gwreg da dad, ganet eus da dad, da c'hoar eo, ne zizoloi ket he noazhder.

¹²Noazhder c'hoar da dad ne zizoloi ket : korf da dad eo.

¹³Noazhder c'hoar da vamm ne zizoloi ket : korf da vamm eo.

¹⁴Noazhder breur da dad ne zizoloi ket ; ouzh e wreg ne dostai ket : da voereb eo.

¹⁵Noazhder da verc'h-kaer ne zizoloi ket : gwreg da vab eo, ne zizoloi ket he noazhder.

¹⁶Noazhder gwreg da vreur ne zizoloi ket : noazhder da vreur eo.

¹⁷Noazhder ur vaouez gant hini he merc'h ne zizoloi ket ; merc'h he mab na merc'h he merc'h ne gemeri evit dizoleiñ o noazhder : he c'horf int, un torfed e vefe.

¹⁸Ur wreg gant he c'hoar ne gemeri ket : enebiezh a vefe o tizoleiñ he noazhder, en he c'hichen e-keit ha ma vev.

¹⁹Ouzh ur wreg en he mizioù, he dic'hlanded, ne dostai ket, evit dizoleiñ he noazhder.

²⁰Gant gwreg da nesañ n'az po ket darempred reizhel, d'en em zic'hlanat ganti.

²¹Eus da vugale ne roi ket evit o aberzhiñ d'ar Moloc'h, o tisakrañ anv da Zoue, me an Aotrou.

²²Gant ur paotr ne gouski ket evel ma kousker gant ur wreg : euzhus e vefe.

²³Gant loen ebet n'az po darempred reizhel d'en em zic'hlanat gantañ.

Na n'en em zalc'ho ur vaouez dirak ul loen evit parañ gantañ : direizh e vefe.

²⁴N'en em saotrit ket en holl draoù-se, an holl draoù m'en em saotr enno ar Baganed a gasin kuit a-zirazoc'h.

²⁵Saotret eo ar vro, kastizañ a rin he fazioù, hag e tisonko ar vro hec'h annezidi. ²⁶Mirout a reot va reolennoù ha va setañsoù, ha ne reot nep hini eus an euzhusterioù-se, nag ar c'henvroad nag an ostiziad o chom en ho touez. ²⁷An holl euzhusterioù-se a rae tud ar vro, en ho raok, hag e voe saotret ar vro. ²⁸Ha ne viot ket dislonket gant ar vro, ouzh he saotrañ, evel m'he devoa dislonket ar bobl en ho raok. ²⁹Neb a raio unan eus an holl euzhusterioù-se, ar re a ra se a vezo rasket a-douez o fobl. ³⁰Mirout a reot va gwirioù, ne reot ket hervez ar boazioù euzhus a raed en ho raok. N'en em saotrit ket ganto. Me eo an Aotrou, ho Toue".

Pobl santel.

19 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Komz ouzh holl gumuniezh bugale Israel ha lavar dezho : Bezit santel, rak me an Aotrou, ho Toue a zo santel.

³Pep hini ac'hanoc'h, e dad hag e vamm a zoujo, ha va Sabadoù a viro. Me eo an Aotrou, ho Toue.

⁴N'en em droit ket ouzh an doueou, doueou-teuz na rit ket evidoc'h. Me eo an Aotrou, ho Toue.

⁵Pa rit ur sakrifis a beoc'h d'an Aotrou, e vo evit kaout e c'hrad-vat. ⁶D'an deiz-se, ho sakrifis a vo debret, pe antronoz. Hag ar pezh a vano betek an trede deiz a vo devet en tan. ⁷Ma vez debret d'an trede deiz, pa vez brein, e vo displijus. ⁸An hini a zebro dioutañ, e fazi a zougo : un dra santel d'an Aotrou en devo disakret ; troc'het e vo hennezh diouzh e dud.

⁹Pa rit eost ho touar, arabat deoc'h echuiñ dibenn ho park en ur eostiñ : teskad hoc'h eost ne reot ket. ¹⁰Ne bennaoui ket, na mudoù da winienn ne gutuilhi ket. Evit ar reuzeudig hag evit an ostiziad en o lezi. Me eo an Aotrou, ho Toue.

¹¹Na vezit na laeron, na gaouidi, na touellerien an eil e-keñver egile. ¹²Ne douot ket dre va anv dre douellañ : disakrañ a rafes anv da Zoue : me an Aotrou. ¹³Ne vac'homi ket da nesañ ha n'e skrapi ket. Ne chomo ket pae-labour da c'hounideg ganit betek ar beure. ¹⁴Ne vallozhi ket unan bouzar, ha dirak unan dall ne laki ket ur skoilh. Doujañ a ri da Zoue : me an Aotrou.

¹⁵Ne ri ket a zireizhder er varn, ne savi ket dremm ur paour, ne ri ket kudoù d'unan bras, gant reizhdred e varni da nesañ. ¹⁶Ned i ket da zroukkomz eus da genvroiz, ne vezi ket o klask kaout gwad da nesañ : me eo an Aotrou.

¹⁷Ne gasai ket da vreur ez kalon. Rebechoù a ri d'az nesañ gant aon da sammañ warnout ur pec'hed en abeg dezhañ. ¹⁸N'en em veñji ket, n'az po ket droukrañs ouzh bugale da bobl, karout a ri da nesañ evelvoud da-unan : me eo an Aotrou.

¹⁹Va reolennoù a virot. Da loened ne goubli ket a-zaou-espes. Da bark ne hadi ket a-zaou-espes. Dilhad a-zaou-espes, meskaj ne yelo ket warnout.

^{19, 15} Ne savi ket dremm ar paour : ne ri ket evitañ muioc'h eget n'eo dleet.

^{19, 23} Diamdroc'h, d.l.e. difennet.

²⁰Un den a gousko gant ur vaouez evit darempred reizhel, houmañ o vezañ matezh prevez un den ha n'en deus ket he dasprenet na roet he frankiz dezhi, tell-gastiz o devo, ne varvint ket, peogwir n'he devoa ket he frankiz. ²¹Eñ a gaso e binijadenn d'an Aotrou, war dreuzoù Teltenn an Emgav, un tourz da binijadenn. ²²Hag e tic'haouo evitañ ar beleg, gant an tourz-pinijadenn, dirak an Aotrou, evit ar pec'hed en deus graet, hag e vo pardonet dezhañ ar pec'hed en devoa graet.

²³Ha pa-z eot d'ar vro ha pa blantot gwez-frouezh, e vo sellet ho frouezh ganeoc'h evel diamdroc'h : tri bloaz e vezint diamdroc'h evidoc'h, n'o debrot ket. ²⁴D'ar pevare bloaz e vo hoc'h holl frouezh santel evit meuliñ an Aotrou. ²⁵Ha d'ar pempvet bloaz e tebrot o frouezh, ha war gresk e rentint deoc'h. Me eo an Aotrou.

²⁶Ne zebrot netra gant gwad. Ne viot nag hudsteredourien nag achantourien.

²⁷Na douzit ket ividigoù ho penn, na razhit ket bordoù ho parv. ²⁸Troc'hadou evit an Anaon ne reot ket en ho korf, na tresoù brizhellet ne reot ket warnoc'h. Me eo an Aotrou. ²⁹Disakrañ da verc'h evel ribodez ne ri ket, ha ne vo ket gastaouet ar vro, karget ar vro a dorfedoù.

³⁰Va Sabadoù a virot, hag ouzh va Santual ho po doujañs. Me eo an Aotrou.

³¹N'en em droit ket ouzh an igromañserien nag ouzh an hudsteredourien. Na glaskit ket bezañ dic'hланаet ganto. Me eo an Aotrou, ho Toue.

³²Dirak blev gwenn e savi hag ec'h enori dremm ar c'hoziad, hag az po doujañs evit da Zoue, me, an Aotrou.

³³Pa vo o chom ganit un ostiziad, en ho pro, n'e vac'homit ket. ³⁴Evel ur c'henvroad e vo evidoc'h an ostiziad o chom du-se. E garout a ri evelvoud, rak ostizidi ez oc'h bet e bro Egipt. Me eo an Aotrou, ho Toue.

³⁵Na rit ket a zireizhder er setañsoù, er muzulioù, pouezioù pe gendalc'hoù.

³⁶Balañsoù reizh, pouezioù reizh, efa reizh, hin reizh ho pezo. Me eo an Aotrou, ho Toue, en deus ho tennet eus

bro Egipt.

³⁷Hag e virot va holl reolennoù, ha va holl setañsoù, hag o sevenot. Me eo an Aotrou.

Santel evit Doue.

20 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Ha da vugale Israel e lavari : Nep piv bennak, eus bugale Israel, pe ostiziad o chom en Israel, a roio eus e vugale d'ar Moloc'h, a varvo. Tud ar vro hel labezo gant mein. ³Ha me a lakaio va dremm enep an den-se hag her rasko a-douez e bobl, dre m'en devo, eus e vugale, roet d'ar Moloc'h evit saotrañ va Santual ha disakrañ va anv santel. ⁴Ma tistro tud ar vro o daoulagad diouzh an den-se, pa ro eus e vugale d'ar Moloc'h, e-lec'h lazhañ anezhañ, ⁵e lakain-me va dremm enep an den-se hag enep e gerentiez, hag e raskin anezhañ hag an holl re o c'hastaouiñ gantañ, o c'hastaouiñ war-lerc'h ar Moloc'h, a-douez o fobl. ⁶Hag an hini en em droio ouzh an hudsteredourien evit gastaouiñ war o lerc'h, e lakain va dremm enep dezhañ, hag e raskin anezhañ a-douez e bobl.

⁷En em santelaat a reot, hag e viot sent, rak me eo an Aotrou, ho Toue.

⁸Hag e virot va reolennoù, hag e sevenot anezho, me, an Aotrou, ho santelaio.

⁹Neb a villigo e dad pe e vamm a varvo ; e dad pe e vamm en devo milliget : e wad a vo warnañ.

¹⁰Un den avoultrer gant gwreg un all, an hini a ra avoultriezh gant gwreg e nesañ, a vo lakaet d'ar marv, avoultrer hag avoultrerez.

¹¹An den a gousk gant gwreg e dad, noazhder e dad a zizolo, d'ar marv e vezint lakaet o-daou : o gwad a zo warno.

¹²An den a gousk gant e verc'h-kaer, d'ar marv e vezint lakaet o-daou : tra dinatur o deus graet ; o gwad a vo warno.

¹³An den a gousk gant ur paotr evel ma kousker gant ur vaouez, euzhus e reont o-daou : d'ar marv e vezint lakaet ; o gwad a zo warno.

¹⁴An den a gemer ur vaouez hag he mamm : un torfed eo ; en tan e vo devet, eñ hag int, ha ne vo ket an torfed-se en ho touez.

¹⁵An den a ro e red-sper d'ul loen a varvo, hag al loen a lazhot.

¹⁶Ar vaouez a dostaio ouzh ul loen bennak evit parañ gantañ : lazhañ a ri ar vaouez hag

20, 4 ma tistro = ma kuzh en heb.

20, 17 Un druez : pe un dizenor.

al loen, d'ar marv e vezint lakaet ; o gwad a zo warno.

¹⁷An den a gemero e c'hoar, merc'h e dad pe verc'h e vamm, ma wel he noazhder, ha ma wel-hi e noazhder : un druez ! Rasket e vezint dirak mibien o Fobl : noazhder e c'hoar en deus dizoloet, e bec'hed a zougo.

¹⁸An den a gousk gant ur vaouez en he mizioù hag a zizolo he noazhder, a laka hec'h andon en noazh, hag hi he devo dizoloet andon he gwad, rasket e vezint o-daou a-douez o Fobl.

¹⁹Na noazhder c'hoar da vamm, nag hini c'hoar da dad ne zizoloi, rak etre tud kar en em noashaat eo se : o fec'hed a zougint.

²⁰Un den a gousko gant e voereb, noazhder e contr en devo dizoloet : o fec'hed a zougint, divugel e varvint.

²¹An den a gemer gwreg e vreur, ur saotradur eo, noazhder e vreur en deus dizoloet : divugel e vezint.

²²Hag e virot va holl reolennoù ha va holl setañsoù, hag o sevenot, ha n'ho tisonko ket ar vro emañ ouzh ho kas di, da chom enni. ²³Ha ne gerzhot ket e reolennoù ar bobl a gasan kuit a-zirazoc'h. An holl draoù-mañ o deus graet hag em eus heug outo. ²⁴Hag e lavaran deoc'h :

"C'hwi a berc'hunno o douar ;

me her roio deoc'h evit e berc'hennañ, ur vro o teverañ gant laezh ha mel".

Me, an Aotrou, ho Toue, ho tistrann diouzh ar pobloù. ²⁵Diforc'h a reot etre loened glan ha dic'hlan, etre evned dic'hlan ha glan, e-lec'h euzhusaat hoc'h eneoù gant loened, evned hag holl stlejviled an douar am eus diforc'het evidoc'h evel dic'hlan. ²⁶Hag e viot evidon sent, rak santel on-me, an Aotrou, hag ho tistrannañ a ran diouzh ar baganed evit bezañ din. ²⁷An den pe ar vaouez ez eus anezho igromaferien pe hud-speredourien, d'ar marv e vezint lakaet, gant mein e vezint labezet, gwad a zo warno.

Beleien santel.

21 ¹Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Komz ouzh ar veleien,

20, 18 : hag hi he devo dizoloet, d.l.e. asantiñ a ra.

mibien Aaron ha lavar dezho : Gant unan marv n'en em zic'hланаio hini ebet e-touez e dud, ²nemet gant unan kar-tost dezhañ, mamm, tad, mab, merc'h, breur ; ³evit ur c'hoar gwerc'hez, kar-tost dezhañ ha n'eo ket bet d'ur pried, eviti en em zic'hланаer. ⁴En em zic'hланаat, evit ur mestr, e-touez e dud, a zo disakr. ⁵Ne raint ket kernioù war o fenn, korn o barv ne razhint ket, ha war o c'horf ne raint ket troc'hadennoù. ⁶Ra vezint sent evit o Doue, e-lec'h disakrañ anv o Doue, rak tan-aberzhoù an Aotrou, bara o Doue a ginnigont, hag e vezint santel.

⁷Ur wreg ribodez, disakr, ne gemerint ket, ur wreg distaolet gant he gwaz ne gemerint ket, rak santel ez int evit o Doue. ⁸Ra vezint santel evidout, rak bara da Zoue a ginnigont : santel e vezint evidout, rak santel on-me, an Aotrou, hag ho santelaat a ran.

⁹Merc'h un den beleg, ma 'n em saotr o c'hastaouiñ, eo he zad a saotro : en tan e vo devet.

¹⁰Ar beleg, brasoc'h eget e vreudeur, ez eus bet skuilhet war e benn an eoul sakr ha karget e zorn, gwisket dezhañ e wiskamantoù, n'en devo ket ur penn foutouilhak na dilhad freget.

¹¹E-kichen ar re varv ne yelo ket ; nag evit e dad nag evit e vamm n'en em zic'hланаio.

¹²Ar Santual ne guitaio ket, ne vo ket disakret gantañ Santual e Zoue, rak evel ur gurunenn emañ eoul sakr e Zoue warnañ. Me eo an Aotrou. ¹³Hag ur wreg gwerc'hez a gemero. ¹⁴Un intañvez, unan distaolet, unan saotret o c'hastaouiñ, a-seurt-se ne gemero ket met ur werc'hez a-douez e bobl a gemero evel gwreg. ¹⁵Ne vo ket disakret gantañ lignez e dud, rak me, an Aotrou, ho Toue, a santela anezhañ".

¹⁶Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ¹⁷"Komz ouzh Aaron, o lavarout : Den ebet eus da vugale, nag a-douez o diskennidi, hag en devo ur si, ne dostaio da ginnig bara e Zoue. ¹⁸Neb en devo ur si ne dostaio ket, un den dall, pe gamm, togn pe didailh, ¹⁹pe un den en devo torret e droad, pe torret e zorn, ²⁰pe a zo tort, pe blin, pe saotret e lagad, pe galus, pe darouedennek, pe friket e gelloù. ²¹Neb en deus ur si, e lignez Aaron, ar beleg ne dostaio ket da ginnig tan-aberzhoù an Aotrou : ur si en deus, bara e Zoue ne dostaio ket outañ evit e ginnig. ²²Bara e Zoue, an traoù santel-

santelañ, hag ar re santel, a zebro. ²³Met betek ar rideoz ne yelo ket, hag ouzh an aoter ne dostaio ket, rak ur si en deus, ha ne zisakro ket va Santualioù, rak me, an Aotrou eo o santela".

²⁴Se a lavaraz Moizez da Aaron ha d'e vibien, ha da holl vugale Israel.

Lidlazhidi glan.

22 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Lavar da Aaron ha d'e vibien en em virout diouzh traoù santel bugale Israel e-lec'h disakrañ va anv santel, pa sakrifiont din : me eo an Aotrou. ³Lavar dezho : Evit ho tiskennidi, neb a dostaio, a-douez ho pugale, ouzh ar sakrifisoù a ra bugale Israel d'an Aotrou, hag en devo un dic'hландed warnañ, e vo rasket hennezh a-zirazon, me an Aotrou. ⁴Un den, eus lignez Aaron, a vo kakouz, pe en devo ur red, eus ar sakrifisoù ne zebro, ken na vo glan, nag an hini en devo stoket ouzh unan bennak dic'hланаet gant unan marv, pe un den a zo deuet dioutañ ur red-sper, ⁵nag un den en devo stoket ouzh ur stlejevil bennak m'en em zic'hланаer gantañ pe ouzh un den en devo dic'hланаet anezhañ dre un dic'hландed bennak ⁶an hini a stoko outañ a vo dic'hландed betek an abardaez, ha ne zebro ket traoù santel, met gwalc'hiñ a raio e gorf en dour, ⁷ha pa vo aet an heol da guzh, e vo glan ; ha goude e tebro traoù santel, rak e voued eo.

⁸Na gagn, na loen drailhet ne zebred, evit en em zic'hланаat ganto. Me eo an Aotrou. ⁹Ra virint ar pezh a zo da virout, kuit da sammañ warno ur pec'hed ha da vervel gantañ, disakr. ¹⁰Den all ebet ne zebro traoù santel ; nag e ve o chom e ti ur beleg ha gopret gantañ, ne zebro netra santel. ¹¹Met m'en deus prenet ur beleg unan bennak, prenet gant e arc'hant, an den-mañ a zebro eveltañ, ha bugale e di ivez a zebro eus e voued.

¹²Merc'h ur beleg hag he deus ur pried lik, eus ar profadennoù santel ne zebro ket. ¹³Met merc'h ur beleg deuet intañvez, pe distaolet, ha bugel ebet dezhi, hag a zo distroet da di he zad evel en he yaouankiz, eus boued he zad a displeget pelloc'h.

²², ¹² lik = n'emañ ket eus lignez Aaron.

21, 3 ez resis : ez eus ar gwir d'en em zic'hланаat.

22, 2 en em virout diouto pa vezont dic'hландed, evel m'eo

zebro, met den lik ebet ne zebro dioutañ.

¹⁴An hini a zebro un dra santel dre zievezh a reoutz d'ar beleg an dra santel hag a lakaio ouzhpenn ar bempvedenn diwarnañ.

¹⁵Ne vo ket disakret traoù santel bugale Israel a brofont d'an Aotrou. ¹⁶Sammañ a rafent warno ur pec'hed da binijañ, ma tebrfent an traoù santel, rak me an Aotrou, o santela".

¹⁷Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ¹⁸"Komz ouzh Aaron hag ouzh holl vugale Israel, ha lavar dezho : Un den, eus ti Israel, pe o chom en Israel, a raio ur brofadenn, ur gouestl bennak pe ur prof bennak kinniget d'an Aotrou evel holokost, ¹⁹evidoc'h da vezañ grataet, e vo unan disi, ur mal, a-douez ar saout, an deñved, ar givri.

²⁰Ar re o deus un namm ne vezint ket kinniget ; n'ho pefe ket grad-vat ganto. ²¹Un den a ginnigo ur sakrifis a beoc'h d'an Aotrou evit seveniñ ur gouestl pe ur prof, a saout pe a zeñved, disi e vo, evit kaout grad-vat ; n'en devo si ebet ! ²²Unan dall, pe vac'hagnet, pe vuturniet, pe galus, pe darouedennek ne ginnigot ket a-seurt-se d'an Aotrou, tan-aberzhoù ne reot ket ganto war aoter an Aotrou. ²³Ur c'hole, un dañvad divuzul pe skoanet, ur prof a ri ganto, met evel gouestl ne vefe ket grataet. ²⁴Unan bet breset, pe friket, tennet pe droc'het e gelloù dezhañ, ne vo ket kinniget d'an Aotrou, hag en ho pro ne reot ket se. ²⁵Eus dorn ur paotr estren ne vo ket kinniget a voued d'ho Toue gant seurt-se, pa-z int bet gwallet ganto : ur si a zo enno, ha n'ho pefe ket grad-vat".

²⁶Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²⁷"Komz ouzh bugale Israel : Ul leue, pe un oan, pe ur menn-gavr nevez-ganet a vo seizh devezh dindan e vamm, hag adalek an eizhvet deiz, hag ouzhpenn, e vo grataet evel prof tan-aberzh evit an Aotrou. ²⁸Ur c'hole, pe un dañvad, eñ hag e vab, ne vezint ket lazhet er memes deiz.

²⁹Pa rit ur sakrifis a-drugarez d'an Aotrou, hoc'h eus da gaout grad-vat diwar aberzhiñ.

³⁰En deiz-se end-eeun e vo debret ; ne lezit ket dioutañ betek ar beure. Me eo an Aotrou.

³¹Hag e virot va gourc'hemennoù hag o sevenot. Me eo an Aotrou. ³²Na zisakrit ket va anv santel ; santelaet e vin e-touez bugale Israel. Me, an Aotrou, ho santelaio. ³³Ho tennet em eus eus bro Egipt evit bezañ evidoc'h un Doue, me an Aotrou".

Deiziadur ar gouelioù.

23 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Komz ouzh bugale Israel ha lavar dezho : Da C'houelioù an Aotrou e viot engalvet ; emgavioù santel e vo va emvodoù.

³C'hwec'h deiz-pad e vo graet labour, met d'ar seizhvet deiz, Sabad gouel-berz, emgav santel, labour ebet ne reot : Sabad an Aotrou e vo en hoc'h holl chomlec'hioù.

⁴"Setu amañ Gouelioù an Aotrou, ar galvadeoù santel hag a vo embannet d'o c'houlz :

⁵Er miz kentañ, er bevarzekvet eus ar miz, d'abardaez-noz e vo Pask evit an Aotrou.

⁶Hag er pemzekvet deiz eus ar miz-se, Gouel ar Bara hep goell evit an Aotrou. Bara dic'hoell a zebrot.

⁷En deiz kentañ e vo ur c'halvadeg santel evidoc'h : nep labour-korf ne reot.

⁸Hag e kinnigot ur meuz d'an Aotrou e-pad seizh devezh. Er seizhvet deiz, galvadeg santel : nep labour-korf ne reot".

⁹Komz a reas an Aotrou ouzh Moizez hag e lavaras : ¹⁰"Komz ouzh bugale Israel ha lavar dezho : Pa viot aet e-barzh ar vro a roan-me deoc'h, ha pa reot an eost enni, e tegasot an dramm kentañ eus hoc'h eost d'ar beleg, ¹¹hag ec'h hejo ar beleg an dramm dirak an Aotrou evit ma vo degemeret mat : antronoz ar Sabad eo ec'h hejo ar beleg an dramm. ¹²Hag e reot, da zeiz hejadenn ho tramm, gant un oan disi eus ur bloaz, un holokost d'an Aotrou, ¹³ha gantañ ur brofadenn, a ziv zekvedenn a flourenn, mezet gant eoul : tan-aberzh d'an Aotrou a c'hwec'h c'hwec'h, hag an died-kinnig gwin : ur c'hard hin.

¹⁴Na bara, nag ed rost, na krazennoù ne zebrot kent an deiz-se, ken n'ho pezo kaset kinnig ho Toue : reolenn beurbad evit ho tiskennidi en hoc'h holl chomlec'hioù.

¹⁵Neuze adalek an deiz war-lerc'h ar Sabad, adalek an deiz m'ho pezo degaset ho tramm da hejañ e kontot seizh sizhunvezh leun. ¹⁶Betek antronoz ar seizhvet Sabad e kontot hanter-kant deiz, hag e kinnigot ur brofadenn nevez d'an

Aotrou. ¹⁷Eus ho chomlec'hioù e kasot baraennoù da luskañ : div, a ziv zekvedenn a flourenn e vezint, gant goell pobet, evel preveudioù d'an Aotrou. ¹⁸Hag e kinnigot ouzhpenn ar bara, seizh oan disi, eus ur bloaz, hag ur c'hole yaouank, ha daou dourz. Bez' e vezint un holokost evit an Aotrou, gant o frofadenn hag o died-kinnig : tan-berzh a c'hwezhañ d'an Aotrou. ¹⁹Hag e reot gant ur bouc'h un dibec'hadenn, ha gant daou oan eus ur bloaz, ur sakrifis a beoc'h. ²⁰Hag e raio ar beleg ganto, ha gant baraennoù ar preveudioù, ul luskadenn dirak an Aotrou, gant an daou oan. Santel e vezint d'an Aotrou, evit ar beleg.

²¹Un engalv a reot, en hevelep deiz-mañ, a vo un engalv santel evidoc'h : nep labour-korf ne reot, reolenn beurbad en hoc'h holl chomlec'hioù evit ho tiskennidi.

²²Pa reot eost ho touar, n'echui ket korn da bark pa ri da eost, ha teskadou da eost ne ri ket : evit ar paour hag an estrañjour e lezi se. Me eo an Aotrou, ho Toue".

²³Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²⁴"Komz ouzh bugale Israel ha lavar dezho : D'ar seizhvet miz, d'ar c'hentañ eus ar miz ho pezo ur gouel-berz, eñvoret gant ar c'hornboud, un engalv santel. ²⁵Nep labour-korf ne reot, hag e kinnigot ur meuz d'an Aotrou".

²⁶Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²⁷"D'an dekvet eus ar seizhvet miz-se e vo deiz an Absolvenn : ur c'halvadeg santel ho pezo, hag e poanot hoc'h eneoù, hag e kinnigot ur meuz-berzh d'an Aotrou. ²⁸Nep labour ne reot en deiz-se, rak deiz-pardon e vo, hag e vo graet dic'haouadenn warnoc'h dirak an Aotrou, ho Toue. ²⁹Nep piv bennak ne raio ket pinijenn en deiz-se a vo rasket eus e dud. ³⁰Neb a raio ul labour bennak en deiz-se, me hen distrujo a-douez e dud. ³¹Labour ebet ne reot : reolenn beurbad evit ho tiskennidi en hoc'h holl chomlec'hioù. ³²Evel ur Sabad e vo ar gouel-berz-mañ evidoc'h hag e poanot hoc'h eneoù d'an navet eus ar miz, d'abardaez : eus an abardaez d'an abardaez e chomot dilabour evel er Sabad".

³³Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ³⁴"Komz ouzh bugale Israel ha lavar dezho : D'ar pemzekvet deiz eus ar seizhvet miz-se e vo Gouel an Teltennoù, seizh devezh evit an Aotrou. ³⁵En deiz

kentañ e vo ur c'halvadeg santel : nep labour-korf ne reot.

³⁶E-pad seizh devezh e kinnigot ur meuz d'an Aotrou. En eizhvet deiz e vo ar c'halvadeg Santel evidoc'h, hag e kinnigot ur meuz d'an Aotrou. Ur vodadeg e vo. Ne reot nep labour-korf.

³⁷Setu Gouelioù an Aotrou hag a embannot evel galvadegoù santel evit kinnig d'an Aotrou : meuzioù, holokostoù, profadennoù, sakrifisoù, evajoù-sakr. Pep tra d'an deiz merket, ³⁸ouzhpenn Sabadoù an Aotrou, ouzhpenn ar roadoù, ouzhpenn ar gouestloù hag ouzhpenn ar profoù a roit d'an Aotrou.

³⁹Ha d'ar pemzekvet deiz eus ar seizhvet miz, pa zastumot trevad an douar, e reot gouel an Aotrou seizh devezh-pad ; d'an deiz kentañ e vo ur gouel-berz, ha d'an eizhvet deiz ur gouel-berz. ⁴⁰Hag e kemerot, en deiz kentañ, frouezh eus ar gwez splann, barroù palmez, ha skourroù gwez bodek, ha haleg froud, hag ho pezo levenez dirak an Aotrou, ho Toue, seizh devezh-pad. ⁴¹Hag e reot ar gouel-mañ d'an Aotrou seizh deiz bep bloaz : reolenn beurbad evit ho tiskennidi ; er seizhvet miz e reot ar gouel-mañ. ⁴²E teltennoù e chomot seizh deiz-pad, an holl genvroiz en Israel a chomo e teltennoù, ⁴³evit ma ouezo ho tiskennidi ez eo e teltennoù en boa lojet bugale Israel p'em boa o zennet eus bro Egipt ; me, an Aotrou, ho Toue".

⁴⁴Hag e tisklêrias Moizez emvodoù an Aotrou da vugale Israel.

Doujañs d'an traoù ha d'an dud.

24 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Kemenn da vugale Israel kerc'hat dit eoul olivez boull friket evit ar gouloù, evit enaouiñ ur c'houlouenn beurbad. ³Er-maez eus rideoz an Testeni, e Teltenn an Emgav, e vo renket gant Aaron adalek an abardaez betek ar beure, dirak an Aotrou bepred : reolenn beurbad evit ho tiskennidi. ⁴War ar c'hantolor glan e renko ar gouleier dirak an Aotrou, bepred.

⁵Hag e kemeri flourenn, hag e pobi ganti daouzek gwastell ; a ziv zekvedenn e vo pep gwastell. ⁶Hag o laki e div renkad,

c'hwec'h dre renkad, war un daol naet, dirak an Aotrou. ⁷Hag e laki war bep renkad ezañs glan a vo evit ar bara, un eñvoradenn : tan-berzh evit an Aotrou. ⁸Deiz ar Sabad, pep deiz Sabad, e vo renket ar re-mañ dirak an Aotrou, bepred, a-berzh bugale Israel : emglev peurbad. ⁹Hag e vo se, evit Aaron hag e vibien, hag e zebriñ a raint en ul lec'h santel : ar santel-santelañ a zo evitañ, diouzh tan-berzhoù an Aotrou, reolenn beurbad".

¹⁰Hag ez eas mab ur vaouez Israel, hag a oa mab un den egiptat, e-mesk bugale Israel, hag en em gannas er c'hamp mab an Israeladez gant un den eus Israel. ¹¹Hag e sakreas mab ar vaouez israelat an Anv hag her milligas, hag e voe degaset da Voizez. Anv e vamm a oa Salomit, merc'h Divri, eus meurriad Dan. ¹²Hag e lezel a rejont er prizon, betek kaout disklêriadur a-berzh an Aotrou.

¹³Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ¹⁴"Kas ar milliger er-maez eus ar c'hamp, hag e harpo an holl re o deus klevet o daouarn war e benn, hag e vo meinataet gant an holl gumuniezh. ¹⁵Hag ouzh bugale Israel e komzi, o lavarout : Neb a villigo e Zoue a zougo e bec'hed. ¹⁶Touer Anv an Aotrou a varvo : meinataet e vo gant an holl gumuniezh ; estrañjour pe genvroad, an hini a douo an Anv a varvo.

¹⁷An hini a lamo e vuhez digant un den bennak a varvo. ¹⁸An hini a lamo e vuhez digant ul loen bennak e baeo, buhez evit buhez.

¹⁹An hini a lakaio un namm war e nesañ, evel m'en devo graet e vo graet dezhañ : ²⁰Drailh evit drailh, lagad evit lagad, dant evit dant. Evel m'en devo lakaet un namm war un den e vo lakaet warnañ.

²¹An hini en devo skoet war ul loen d'ar marv e baeo, hag an hini a sko ouzh un den a vo lakaet d'ar marv.

²²Ul lezenn hepken a vo ganeoc'h ; evit an estrañjour hag evit ar c'henvroad, hevelep hini. Rak me eo an Aotrou, ho Toue".

²³Hag e komzas Moizez ouzh bugale Israel, hag e kasjont ar milliger er-maez eus ar c'hamp hag hel labezjont gant mein. Bugale Israel a reas evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez.

24, 11 an Anv : anv Doue.

25, 5 Adtaol : ar pezh en deus bountet war-lerc'h an eost diwar ar greun chomet.

25, 6 e-kerzh, pe a-benn. Amsklaer eo an destenn heb.

25, 8 az po, en ur jediñ.

Bloavezhioù santel.

25 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez war venez Sinai, o lavarout : ²"Komz ouzh bugale Israel ha lavar dezho : Pa-z eot d'ar vro a roin deoc'h, e raio an douar ur Sabad d'an Aotrou. ³C'hwec'h vloaz-pad e hadi da bark ha c'hwec'h vloaz e krenni da winienn hag e vendemi he frouezh. ⁴Met er seizhvet bloaz e vo ur Sabad, gouel-berzh evit an douar, ur Sabad d'an Aotrou : da bark ne hadi ket ha ne grenni ket da winienn. ⁵Adkresk da eost ne vedi ket, ha rezin da winienn strouezhek ne vendemi ket : ur bloaz gouel-berzh e vo evit an douar. ⁶E-kerzh Sabad an douar az po boued evidout, evit da servijer, evit da vatezh, evit da vevel, evit da ostiziad, evit ar re a vez o chom du-se. ⁷Evit ar chatal hag evit al loened all ez pro, bez' o devo holl bezh a broduo da zebriñ.

⁸Ha kontañ a ri, emezañ, seizh sizhunvezhiad a vloavezhioù, seizh gwech seizh vloaz, da lavarout eo, amzer seizh sizhunvezhiad vloavezhioù, ar pezh a ra 49 bloaz.

⁹Neuze e ri seniñ an drompill gant ur son skiltrus, d'ar seizhvet miz, en dekvet eus ar miz. Da zeiz an Absolvenn e reot seniñ an drompill dre ar vro a-bezh.

¹⁰Disklêriañ a reot santel an hanterkantvet bloavezh-se, hag ec'h embannot ar Frankiz er vro evit an holl dud o chom enni : hennezh a vo ar Jubile evidoc'h, hag e tistroio pep hini d'e beadra, pep hini d'e familh.

¹¹Ur Jubile e vo ar bloavezh-se evidoc'h, an hanterkantvet bloavezh-se. Ne hadot ket, ne eostot ket, an trevadoù a savo anezho o-unan. Ne zastumot ket rezin hag e lezot ar gwiniennoù didailh.

¹²Rak ur Jubile e vo evidoc'h, ur Jubile santel. Debrñ a reot ar pezh a broduo ar parkeier.

¹³Er bloavezh Jubile-se ec'h adkavo pep hini e beadra.

¹⁴Evit pezh a sell ouzh ar prenañ hag ar gwerzhañ douar etrezoc'h, arabat da hini

25, 11 Ur winienn didailh (heb. digrenn) : evel ur winienn ha n'eo ket troc'het he barroù ez eo an "nazir", un den didouz e vlev dre ma-z eo gouestlet d'an Aotrou.

ober gaou ouzh e vreur.

¹⁵ Evit ober ar priz da baeañ e vo dalc'het kont eus ar bloavezhioù tremenet abaoe ar Jubile diwezhañ hag e paot hervez ar bloavezhioù-spletus da vezañ.

¹⁶ Seul-vui e vo a vloavezhioù, brasoc'h a se e vo ar priz, ha seul nebeutoc'h a vloavezhioù, seul vihanoc'h e vo ar priz, rak ar marc'had a sell ouzh ur gont a eostadoù.

¹⁷ Arabat da hini ac'hanoc'h ober gaou ouzh e vreur. Met bez leun a zoujañs e-keñver da Zoue. Rak me eo an Aotrou, ho Toue.

¹⁸ Hag e sevenot va reolennoù, hag e virot va setañsoù, hag e reot diouto, hag e chomot er vro e surentez. ¹⁹ Hag e roio ar vro he frouezh hag e tebrot ho kwalc'h, hag e chomot e surentez enni. ²⁰ Ha ma lavarit : petra a zebrimp er seizhvet bloaz ma ne hadomp ket, ma ne serromp hon trevadoù?

²¹ Me a gemenno va bennozhoù warnoc'h a-benn ar c'hwec'hvet bloaz, hag e raio trevadoù evit tri bloaz. ²² Hag e hadot d'an eizhvet bloaz, hag e tebrot eus an drevad kozh betek an navet bloaz ; ken na zeuio un drevad all e tebrot an hini gozh.

²³ An douar ne vo ket gwerzhet evit bepred, rak din eo an douar ; ned oc'h du-mañ nemet estrañjourien hag ostizidi ; ²⁴ hag er vro a-bezh a vo ho tomani, un daspren a roiet evit an douar. ²⁵ Ma paoura da vreur ha ma werzh eus e zomani e teuo e zasprenner kar-tostañ da zaspren gwerzh e vreur. ²⁶ An den n'en deus ket a zasprenner, met a c'hall kavout trawalc'h evit e zasprenerezh, ²⁷ a gonto ar bloavezhioù abaoe ar werzh, hag e paeo an diforc'h d'an den en devoa gwerzhet dezhañ evit ar bloavezhioù a chom, hag e tistroio d'an domani. ²⁸ Ha ma n'hell ket kavout trawalc'h evit en adkaout, e vo gwerzhet an dra etre daouarn ar prener betek bloaz ar jubile, met kuitaat a raio gant ar jubile, hag e tistroio d'e zomani.

²⁹ Hag un den a werzho un ti-annez en ur gêr vogeriet en devo gwir-daspren betek fin bloaz e werzh : ur bloavezh en devo evit dasprenañ. ³⁰ Ma n'eo ket dasprenet a-benn ar bloavezh peurechu e vezo an ti-mañ, er gêr vogeriet-mañ, evit atav d'ar prener ha d'e ziskennidi : ne guitaio ket gant ar jubile.

³¹ Met tier ar c'hêrioù hep mogerioù tro-dro, evel tachennoù douar e vezint prizet : gwir-daspren e vo evito, ha gant ar jubile e vezint

25, 18 heuliot : reot en heb.

25, 26 a c'hell kavout : a dizh e zorn en heb.

25, 35 e freuz e stal, d.l.e. kouezhañ a ra e c'halloud, heb.:

kuitaat.

³² Evit kêrioù al Levited, evit tier ar c'hêrioù a berc'hennint, gwir-daspren peurbad o devo al Levited. ³³ Evit an dasprenerezh e-touez al Levited, distreiñ a raio an dra prenet, ti pe gêr, d'e zomani gant ar jubile, rak tier kêrioù al Levited a zo o domani e-touez bugale Israel. ³⁴ Hag un dachenn eus douareg o c'hêrioù ne vo ket gwerzhet, rak un domani peurbad ez eo evito.

³⁵ Ma paoura da vreur hag e freuz e stal ez kichen, e roi harp dezhañ, na pa ve un ostiziad pe un estrañjour, hag e vevo ez kichen. ³⁶ Ne zegemeri diwarnañ na gounid nag uzurerezh : doujañs az po rak da Zoue, hag e vevo da vreur ez kichen.

³⁷ Da arc'hant ne roi ket dezhañ war interest ; war uzurerezh ne roi ket da voued. ³⁸ Me eo an Aotrou, ho Toue, en deus ho tennet eus bro Egipt evit reiñ deoc'h bro Ganaan, ha bezañ ho Toue.

³⁹ Ma paoura da vreur ez kichen ha m'en em werzh dit, ne ri ket dezhañ labourat evel ur sklav. ⁴⁰ Evel ur mevel, evel un ostiziad e vo du-se, betek bloaz ar jubile e labouro ganit, ⁴¹ hag e kuitaio eus du-se, e vibien gantañ, hag e tistroio d'e gerentiezh : da zomani e dadoù e tistroio.

⁴² Rak va servijerien am eus tennet eus bro Egipt : Ne vezint ket gwerzhet evel ma werzher sklaved. ⁴³ N'eo suji ket en-garv, met doujañs az po rak da Zoue.

⁴⁴ Ar servijerien hag ar mitizhien az po a vo diouzh ar broioù tro-war-dro deoc'h ; diouto e preni servijerien ha mitizhien, ⁴⁵ hag ivez diouzh mibien an ostizidi, an estrañjourien a vo du-se ; diouto e prenot, ha diouzh an tiegezhioù o devo du-se, o devo graet en ho pro, hag e vezint deoc'h e perc'henniezh, ⁴⁶ hag o reiñ a reot da hêrezh d'ho pugale war ho lerc'h, evit piaouañ ur berc'henniezh ; da viken e vezint ho servijerien ; met ho preudeur, bugale Israel, an eil egile n'en em sujit ket en-garv.

⁴⁷ M'en deus galloud un estrañjour pe un ostiziad ez kichen, hag ez eo paour da vreur en e gichen, hag en em werzh d'an estrañjour, d'an ostiziad ez kichen, pe d'un diskennad a gerentiezh estren, ⁴⁸ goude ma vo bet gwerzhet e vo e zorn a vrall ; Ostiziad pe estrañjour : n'ouzer ket peseurt kemm a zo etre an daou c'her heb.-mañ.

25, 45 o devo graet : o devo ganet en heb.

dasprenerezh evitañ : unan eus e vreudeur hen daspreno, ⁴⁹e contr, pe ur mab d'e contr hen daspreno, pe unan kar-tost dezhañ, eus e gerentiez hen daspreno, pe en devo-eñ trawalc'h hag en em zaspreno. ⁵⁰Kontañ a raio gant e brener adalek ar bloaz ma oa bet gwerzhet dezhañ betek bloaz ar jubile, hag e vo arc'hant e werzh hervez niver ar bloavezhioù, an devezhioù-mevl ma-z eo bet gantañ. ⁵¹Ma-z eus c'hoazh kalz bloavezhioù e vo diskontet hervezo evit an daspren, diwar ar priz ma oa bet prenet. ⁵²Ma van nebeut a vloavezhioù betek bloaz ar jubile, e vo ar gont diouz-h-se, diouzh ar bloavezhioù e vo diskontet an daspren. ⁵³Evel ur mevel, a vloaz da vloaz, e vezo du-se, met ne vo ket sujet garv dirazout. ⁵⁴Ma n'eo ket bet dasprenet er gizioù-mañ, ez ay kuit da vloaz ar jubile, hag e vibien gantañ, ⁵⁵rak servijerien din eo bugale Israel : va servijerien int ; o zennet am eus eus bro Egipt, me an Aotrou, ho Toue.

Bennozhioù ha mallozhioù.

26 ¹Ne reot ket deoc'h idoloù ; skeudennoù na delwennoù ne savot ket deoc'h ; mein rikamanet ne lakaot ket en ho pro evit stouiñ dirazo, rak me, an Aotrou, eo ho Toue. ²Va Sabadoù a virot, ha va Santual a zoujot. Me eo an Aotrou.

³Ma kerzhit em reolennoù, ha ma virit va gourc'hemennoù, ha ma sevenit anezho, ⁴e roin deoc'h glaveier e koulz, hag e roio an douar e drevad, ha gwez ar maezioù a roio o frouezh. ⁵Hag e pado ho tornerezh betek ar vendem, hag ar vendem a dizho an here, hag e tebrot bara d'ho kwalc'h, hag e chomot e surentez en ho pro. ⁶Hag e lakain peoc'h er vro, hag e kouskot didrubuilh, hag e lamin al loened fall diouzh ar vro, hag ar c'hleze ne dremeno ket en ho pro. ⁷Argas a reot hoc'h enebourien, hag e kouezhint dirazoc'h dre ar c'hleze. ⁸Hag ec'h argaso pemp ac'hanoc'h kant, ha kant ac'hanoc'h dek mil a argaso. Hag e kouezho hoc'h enebourien dirazoc'h dre ar c'hleze. ⁹Hag e vin a-du ganeoc'h, hag e rin deoc'h frouezhiñ ha liesaat, hag ec'h adsavin va emglev ganeoc'h. ¹⁰Hag ho po da zebrñ trevadoù koshoc'h-kozh, hag ar re goshañ ho po dirak ar re nevez, da gas war-raok. ¹¹Hag e lakain va chomlec'h en ho

25, 55 sklaved ha servijerien a zo an hevelep ger en heb., gant daou ster diforc'h : sklaved Faraon e oant, bremañ ez int servijerien an Aotrou.

touez, ha ne heugo ket va ene ouzhoc'h. ¹²Hag e valein en ho touez, hag e vin ho Toue ha c'hwi a vo va Fobl. ¹³Me eo an Aotrou, ho Toue, en deus ho tennet eus bro Egipt evit na vefec'h ket sklaved dezho. Freuzet em eus bizhier ho yev, hag ho lakaet da gerzhout en ho sav.

¹⁴Ma ne sentit ket ouzhin, ma ne sevenit ket va holl c'hourc'hemennoù, ¹⁵ma tisprizit va reolennoù, ha ma heug hoc'h eneoù ouzh va setañsoù, ma ne sevenit ket va holl c'hourc'hemennoù hag e freuzit va emglev, ¹⁶neuze e rin kement-mañ deoc'h : kas a rin warnoc'h spont ha langis, ha terzhienn a ra koazhañ an daoulagad ha diviañ an alan, hag e hadot en aner ho had : e zebrñ a raio hoc'h enebourien. ¹⁷Lakaat a rin va dremm enep deoc'h, hag e viot pilet gant hoc'h enebourien, hag ho sujañ a raio ar re o deus kas ouzhoc'h ; tec'hel a reot hep den ouzh hoc'h argas. ¹⁸Hag a-benn neuze, ma ne sentit ket ouzhin, e talc'hin d'ho kastizañ ar seizhkement eus ho pec'hedoù. ¹⁹Hag e freuzin ar fouge eus ho kalloud, hag e lakain an neñv evidoc'h evel houarn, hag an douar evel arem. ²⁰Hag e uzo en aner ho nerzh ; ne roio ket ho touar a drevad, ha gwez ar vro ne roint ket a frouezh. ²¹Ma kerzhit ganin a-enep, ma n'houlit ket sentiñ ouzhin, e talc'hin da skeiñ warnoc'h ar seizhkement eus ho pec'hedoù. ²²Kas a rin warnoc'h al loened gouez, a gemero ho pugale hag a zistrujo ho chatal, ho trevadoù, hag e vo digenvez hoc'h hentoù.

²³Ha goude-se, ma n'oc'h ket bet kenteliet ganin, ha ma kerzhit c'hoazh enep din, ²⁴e kerzhin, me ivez enep deoc'h, en ur skeiñ warnoc'h ar seizhkement eus ho pec'hedoù. ²⁵Kas a rin warnoc'h ar c'hleze dialer, venjer an Emglev. En em serriñ a reot en ho kêrioù, hag e kasin ar vosenn en ho touez, hag e viot lakaet etre daouarn an enebour, ²⁶endra ma torrin ho pazh-bara : poazhañ a raio dek plac'h bara en hevelep forn, hag e vo paet dre bouez, met da zebrñ ne vo ket trawalc'h.

²⁷Goude-se, ma ne sentit ket ouzhin, ha ma kerzhit enep din, ²⁸e kerzhin

26, 1 idolennoù : doueoùigoù en heb.

26, 5 pado : heb. tizho.

26, 26 bazh-bara, d.l.e. ar bara a zo ouzh ho harpañ

warnoc'h gant gwrez va enebiezh, hag ho kastizin va-unan, ar seizhkement eus ho pec'hedoù. ²⁹ Debrñiñ a reot kig ho mibien, kig ho merc'hed a zebrot. ³⁰ Hag e tistrujin hoc'h uhel-lec'hioù, hag e troc'hin ho peulvanoù, hag e lakain ar gagnoù ac'hanoc'h war gagnoù hoc'h idoloù, gant an heug eus va ene ouzhoc'h. ³¹ Hag e lakain ho kêrioù e rivinoù ha digenvez ho santualioù, ha ne c'hweshain ket ho c'hwezhioù c'hwek.

³² Dismantr a rin va-unan ar vro, ken na vo mantret ganti hoc'h enebourien o chom e-barzh. ³³ Hag ho stlabezañ a rin e-mesk ar broadoù, hag e tic'houin war ho lerc'h ar c'hleze, hag e vo ho pro dismantr, ho kêrioù rivinet. ³⁴ Neuze ec'h akuito an douar e Sabadoù e-keit ha ma vo en e wastoù, ha c'hwî a vo e bro hoc'h enebourien. Neuze e tiskuiizo an douar, hag ec'h akuito e Sabadoù. ³⁵ Keit ha ma vo en e wastoù e tiskuiizo, ar pezh n'en devoa ket graet e-kerzh ar Sabadoù pa oac'h o chom warnañ.

³⁶ Hag ar re a vano ac'hanoc'h, kas a rin faezherezh en o c'halon e broioù o enebourien, hag e vint argaset gant trouz un delienn dianket, hag e tec'hint evel ma tec'her rak ur c'hleze, hag e kouezhint hep bezañ argaset. ³⁷ Hag e strebotint an eil ouzhet egeñ evel dirak ar c'hleze, hep bezañ argaset. Ha ne zalc'hot dirak hoc'h enebourien. ³⁸ En em goll a reot e-mesk ar broadoù, hag e viot kuzumet gant bro hoc'h enebourien. ³⁹ Ar re a vano ac'hanoc'h a zizerio gant o faziou e bro hoc'h enebourien ; gant faziou o zadoù hag o re e tizeriint.

⁴⁰ Hag ec'h anzavint o faziou ha faziou o zadoù, hag an torfed o devo graet em c'heñver, ha penaos o devo kerzhet a-enep din. ⁴¹ Ha me ivez a yelo enep dezho, hag o c'haso da vro o enebourien. Ha neuze e plego o c'halon diamdroc'h, hag ez akuitint o faziou ; ⁴² hag em bo soñj eus va emglev gant Jakob hag eus va emglev gant Izaog hag eus va emglev gant Abraham em bo soñj, hag eus ar vro em bo soñj. ⁴³ Ar vro, bet dilezet ganto, a akuito he Sabadoù pa ziouero diouto, hag ec'h akuitint o faziou, rak va setañsoù o deus disprizet, hag ouzh va reolennoù en deus bet heug o ene.

⁴⁴ Daoust da se, pa vezint e bro o enebourien, n'em bo na dispriz na heug outo betek o echniñ ha freuzañ va emglev ganto, rak me eo an Aotrou, o Doue. ⁴⁵ Koun am bo anezho

hag eus va emglev gant an hendadoù pa dennis anezho eus bro Egipt ouzh daoulagad ar Baganed, evit bezañ o Doue, me, an Aotrou".

⁴⁶ Setu ar reolennoù, ar setañsoù hag al lezennoù a lakaas an Aotrou etrezañ ha bugale Israel war venez Sinai, dre Voizez.

Talvoudegezhioù.

27 ¹ Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ² "Komz ouzh bugale Israel ha lavar dezho : Ma ra un den ur gouestl, dit da lavarout talvoudegezh pep hini evit an Aotrou.

³ Ha setu pezh a dalvezint : Ur paotr, adalek an oad a ugent vloaz betek an oad a dri-ugent vloaz, a dalvezo hanter-kant sikl arc'hant, eus sikl ar Santual. ⁴ Ur plac'h a dalvezo tregont sikl.

⁵ Adalek an oad a bemp bloaz betek an oad a ugent vloaz e vo talvoudegezh ur paotr : ugent sikl, hag hini ur plac'h : dek sikl.

⁶ Adalek an oad eus ur miz betek an oad a bemp bloaz e vo talvoudegezh ur paotr pemp sikl arc'hant, hag evit ur plac'h un dalvoudegezh a dri sikl arc'hant.

⁷ Adalek an oad a dri-ugent vloaz ha koshoc'h, evit ur paotr e vo e dalvoudegezh pemzek sikl, hag evit ur plac'h dek sikl.

⁸ Ma-z eo re baour evit pacañ da istimadur, e vo degaset dirak ar beleg hag e vo prizet gant ar beleg ; diouzh pezh en deus e vo ar gouestler-mañ prizet gant ar beleg.

⁹ Ma-z eo ur penn-chatal a ginniger d'an Aotrou, holl bezh a vo bet roet d'an Aotrou a vo santel. ¹⁰ Ne vo ket kemmet, cheñchet hemañ, unan mat evit unan fall, pe unan fall evit unan mat ; ma vez cheñchet ul loen evit ul loen, hemañ koulz hag an hini cheñchet a vo santel.

¹¹ Ma vez ul loen bennak dic'hlan, ha ne vez ket graet anezhañ ur c'hinnig d'an Aotrou, e vo degaset al loen-se dirak ar beleg. ¹² hag e vo prizet gant ar beleg well-wazh : hervez istimadur ar beleg e vo. ¹³ Hag evit e zasprenañ e vo adlakaet ar bempvedenn war an istimadur.

¹⁴ An den a ra e di tra santel d'an

Aotrou ? Istimet e vo gant ar beleg well-wazh : evel m'en devo e brizet ar beleg e talvezo. ¹⁵Hag ar santelaer-mañ a zaspren e di a lakaio ur bempvedenn eus arc'hant an dalvoudegezh ouzhpenn, hag e vo dezhañ.

¹⁶Ha ma-z eo ur park eus e zomani a santela un den d'an Aotrou, e vo an dalvoudegezh hervez an here : pep here ur homer heiz evit hanter-kant sikl arc'hant. ¹⁷Ma-z eo adalek bloaz ar jubile e santelaer ar park, hervez da istimadur e talvezo. ¹⁸Ha ma-z eo goude ar jubile e santela e bark, e konto ar beleg ar priz diouzh ar bloavezhioù a van betek bloaz ar jubile, hag e vo krennet war da istimadur.

¹⁹Ha ma taspren ar park an hini a santelae anezhañ, e lakaio ur bempvedenn eus priz da istimadur ouzhpenn, hag e chomo gantañ.

²⁰Ha ma ne zaspren ket ar park, hag ez eo bet gwerzhzet ar park d'un den all, ne vo ket dasprenet ken. ²¹Hag e vo ar park, pa vo kuitaet gant ar jubile, tra santel d'an Aotrou, evel ur park anaouezet : ar beleg a vo perc'henn warnañ.

²²Ha ma-z eo ur park prenet, ha nann ur park perc'hennet, a santelaer d'an Aotrou, ²³e konto ar beleg ar pezh a dalvezo betek bloaz ar jubile, hag e vo roet an dalvoudegezh en deiz-se : tra santel d'an Aotrou. ²⁴Da vloaz ar jubile e tistroio ar park d'an hini ma oa bet prenet digantañ, d'an hini a oa perc'henn an douar.

²⁵Da holl istimadurioù a vo diouzh sikl ar

Santual : ugent gera e vo ur sikl.

²⁶Met ur c'hentañ-ganet, a zo mab henañ d'an Aotrou, a-douez ar chatal, ne vo santelaet gant den ebet : leue pe oan, d'an Aotrou eo. ²⁷Ma-z eo ul loen dic'hlan, e vo dasprenet hervez da istimadur, en ur lakaat ur bempvedenn ouzhpenn. Ha ma ne vez ket dasprenet, e vo gwerzhzet hervez da istimadur.

²⁸Padal, pep tra anaouezet, roet dre anaoue d'an Aotrou diwar e beadra, den, loen pe bark perc'hennet gantañ, ne vo na gwerzhzet na dasprenet. Pep tra anaouezet a zo tra santel-santelañ d'an Aotrou. ²⁹Kement tra anaouezet, nag e ve anaouezet un den, ne vo ket dasprenet : mervel a raio.

³⁰Holl zeogoù an douar, diwar had an douar, diwar frouezh ar gwez, a zo d'an Aotrou : tra santel d'an Aotrou. ³¹Ma taspren un den un deog bennak, ur bempvedenn a lakaio ouzhpenn. ³²An deogoù, a saout, a zeñved, a gement tra a dremen dindan ar gammell, an deogoù-se a zo tra santel d'an Aotrou. ³³Ne vo ket klasket etre mat ha fall, ne vezint ket cheñchet, ha ma vez kemmet unan, e vo hemañ hag an hini kemmet gantañ, santel, kuit a zaspren".

³⁴Setu ar gourc'hemennoù a gemennas an Aotrou da Voizez evit bugale Israel, war venez Sinai.

27, 16 here un homer heiz : tachennad hadet gant un homerad heiz.

27, 20-21 ret eo daspenañ ar park a-raok ar jubile. Ur park anaouezet a zo gouestlet d'an Aotrou.

27, 25 kv. Erm 30, 13. Ur sikl : 20 gera.

Levr an Niveroù.

Niveradeg.

1 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez e gouelec'h Sinai, e Teltenn an Emgav, d'ar c'hentañ eus an eil miz, en eil vloaz eus o ermaeziadeg a vro Egipt., o lavarout : ²"Savit ar gont eus holl gumuniezh bugale Israel, dre gerentiezh ha ti tadel, ouzh o niveriñ dre anv, an holl baotred, dre benn.

³Adalek an oad a ugent vloaz, hag uheloc'h, an holl re da vont d'al lu, en Israel e vezint kontet dre strollad, ganit hag Aaron ; ⁴ha ganeoc'h e vo un den eus pep meuriad, ur penntieg tadel. ⁵Ha setu anvioù ar wazed en em zalc'ho ganeoc'h :

eus Ruben, Elisour, mab Sedeour ;

⁶eus Simeon, Salamiel, mab Sourisadai ;

⁷eus Youda, Naason, mab Aminadab ;

⁸eus Isac'har, Natanael, mab Souar ;

⁹eus Zaboulon, Eliab, mab Helon ;

¹⁰eus mibien Jozef : eus Efraim, Elisama, mab Amihoud ;

eus Manase, Gamaliel, mab Pedasour ;

¹¹eus Benjamin, Abidan, mab Gedeon ;

¹²eus Dan, Ahiezer, mab Ammisadai ;

¹³eus Aser, Pagiël, mab Oc'hran ;

¹⁴eus Gad, Eliasaf, mab Reouel ;

¹⁵eus Neftali, Ahira, mab Enan".

¹⁶Sed aze kannad ar gumuniezh priñsed rummadoù tadel, pennoù miliadoù Israel e oant. ¹⁷Hag e kemeras Moizez hag Aaron ar wazed-mañ, bet dilennet dre anv. ¹⁸Hag an holl gumuniezh a gevredjont d'ar c'hentañ eus an eil miz, hag e voent enskrivet, dre gerentiezh ha ti tadel ouzh o niveriñ dre anv, adalek an oad a ugent vloaz ha koshoc'h, dre benn. ¹⁹Evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez e voent niveret e gouelec'h Sinai. ²⁰Hag e voe :

Mibien Ruben, mab henañ Israel, o diskennidi dre gerentiezh ha ti tadel, ouzh o niveriñ dre anv, an holl baotred adalek an oad a ugent vloaz ha koshoc'h, an holl re da vont d'al lu : ²¹o c'hont, evit meuriad Ruben : c'hwec'h mil ha daou-ugent ha pemp kant.

²²Mibien Simeon, o diskennidi, dre gerentiezh ha ti tadel, kontet ouzh o niveriñ Buhez pobl an Aotrou o kantren a zo danevellet dre ar munud, adlavaret e vez ar reolioù evit pep tra. Tamm-ha-tamm en em ziskouez ar feiz en un doue hepken, krouer pep tra, un doue personel a ra war-dro e grouadurien gant karantez ha madelezh.

dre anv, dre benn, an holl baotred adalek an oad a ugent vloaz ha koshoc'h, an holl re da vont d'al lu : ²³o c'hont evit meuriad Simeon : nav mil ha hanter-kant ha tri c'hant.

²⁴Mibien Gad, o diskennidi, dre gerentiezh ha ti tadel, ouzh o niveriñ dre anv adalek an oad a ugent vloaz ha koshoc'h, an holl re da vont d'al lu, ²⁵o c'hont eus meuriad Gad : pemp mil ha daou-ugent, c'hwec'h kant ha hanter-kant.

²⁶Mibien Youda, o diskennidi dre gerentiezh ha ti tadel, ouzh o niveriñ dre anv adalek an oad a ugent vloaz ha koshoc'h, an holl re da vont d'al lu, ²⁷o c'hont, eus meuriad Youda : pevarzek mil ha tri-ugent ha c'hwec'h kant.

²⁸Mibien Isac'har, o diskennidi dre gerentiezh ha ti tadel, ouzh o niveriñ dre anv adalek an oad a ugent vloaz ha koshoc'h, an holl re da vont d'al lu, ²⁹o c'hont, eus meuriad Isac'har : pevar mil ha hanter-kant ha pevar c'hant.

³⁰Mibien Zaboulon, o diskennidi dre gerentiezh ha ti tadel, ouzh o niveriñ dre anv adalek an oad a ugent vloaz ha koshoc'h, an holl re da vont d'al lu, ³¹o c'hont, eus meuriad Zaboulon : seizh mil ha hanter-kant ha pevar c'hant.

³²Mibien Jozef, mibien Efraim, o diskennidi dre gerentiezh ha ti tadel ouzh o niveriñ dre anv adalek an oad a ugent vloaz ha koshoc'h, an holl re da vont d'al lu, ³³o c'hont eus meuriad Efraim : daou-ugent mil ha pemp kant.

³⁴Mibien Manase, o diskennidi dre gerentiezh ha ti tadel, ouzh o niveriñ dre anv adalek an oad a ugent vloaz ha koshoc'h, an holl re da vont d'al lu, ³⁵o c'hont eus meuriad Manase : daou vil ha tregont ha daou c'hant.

³⁶Mibien Benjamin, o diskennidi dre gerentiezh ha ti tadel, ouzh o niveriñ dre anv adalek an oad a ugent vloaz ha koshoc'h, an holl re da vont d'al lu, ³⁷o c'hont, eus meuriad Benjamin : pemp mil ha tregont ha pevar c'hant.

³⁸Mibien Dan, o diskennidi dre

1, 2 savit ar gont (pe ar penn en heb.), d.l.e. grit an niveradeg. Dre benn : dre glopenn en heb.

1, 5 eus Ruben : eus meuriad Ruben.

1, 18 enskrivet : skrivet e voe pe da vare e oant ganet ha bugale piv e oant.

gerentiezh ha ti tadel, ouzh o niveriñ dre anv adalek an oad a ugent vloaz ha koshoc'h, an holl re da vont d'al lu, ³⁹o c'hont, eus meuriad Dan : daou vil ha tri-ugent ha seizh kant.

⁴⁰Mibien Aser, o diskennidi dre gerentiezh ha ti tadel, ouzh o niveriñ dre anv adalek an oad a ugent vloaz ha koshoc'h, an holl re da vont d'al lu, ⁴¹o c'hont, eus meuriad Aser : unan ha daou-ugent mil ha pemp kant.

⁴²Mibien Neftali, o diskennidi dre gerentiezh ha ti tadel, ouzh o niveriñ dre anv adalek an oad a ugent vloaz ha koshoc'h, an holl re da vont d'al lu, ⁴³o c'hont eus meuriad Neftali : tri mil ha hanter-kant ha pevar c'hant.

⁴⁴Sed aze ar re gontet, bet kontet gant Moizez hag Aaron ha gwazed Israel, daouzek den, un den dre di tadel. ⁴⁵Hag e voe an holl re gontet eus bugale Israel, dre di tadel, adalek an oad a ugent vloaz ha koshoc'h, an holl re da vont d'al lu en Israel, ⁴⁶'bez' e voe an holl re gontet : c'hwec'h kant tri mil ha pemp kant ha hanter-kant.

⁴⁷Met al Levited, dre rummad tadel ne voent ket kontet en o zouez.

⁴⁸Komzet en devoa an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ⁴⁹"Meuriad Levi ne gonti ket, o niveradeg ne ri ket e-touez bugale Israel.

⁵⁰Kargañ a ri al Levited eus Chom-lec'h an Testeni hag eus e holl arrebeuri hag e holl draoù. Int a zougo ar Chom-lec'h hag e holl arrebeuri, hag e vezint en e servij, hag endro d'ar Chom-lec'h e kampint. ⁵¹Pa loc'ho ar Chom-lec'h, e vo diskennet gant al Levited, ha pa gampo ar Chom-lec'h, e vo savet gant al Levited, hag an hini estregeto a dostaio a vo lakaet d'ar marv. ⁵²Hag e kampo bugale Israel pep hini en e gamp, pep hini e-kichen e vanniel, dre lu. ⁵³Hag al Levited a gampo en-dro da Chom-lec'h an Testeni, ha ne vo ket kounnar war gumuniez bugale Israel, hag e raio al Levited gward war Chom-lec'h an Testeni".

⁵⁴Hag e reas bugale Israel a-grenn evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez ; evel-se e rejont.

Urzhidur evit loc'hañ.

2 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez hag ouzh Aaron, o lavarout : ²"Pep hini e-kichen e vanniel, gant arouezioù o zi tadel, e kampo bugale Israel : nepell, tro-war-dro

da Deltenn an Emgav e kampint.

³Kampañ a raio ouzh ar Reter, ouzh ar Sav-heol, banniel kamp Youda, dre strollad, gant priñs mibien Youda, Naason, mab Aminadab, ⁴gant e lu bet niveret pevarzek mil ha tri-ugent ha c'hwec'h kant. ⁵Hag e kampo en o c'hichen meuriad Isac'har, gant priñs mibien Isac'har, Natanael, mab Souar, ⁶gant e lu bet niveret pevar mil ha hanter-kant ha pevar c'hant, ⁷meuriad Zaboulon, gant priñs mibien Zaboulon, Eliab, mab Helon, ⁸gant e lu bet niveret seizh mil ha hanter-kant ha pevar c'hant. ⁹An holl re niveret eus kamp Youda : kant c'hwec'h ha pevar-ugent mil ha pevar c'hant, dre strollad, da gentañ a loc'ho.

¹⁰Banniel kamp Ruben a vo er c'hreisteiz, dre strollad, gant priñs mibien Ruben, Elisour, mab Sedeour, ¹¹gant e lu bet niveret c'hwec'h mil ha daou-ugent ha pemp kant. ¹²Hag e kampo en o c'hichen meuriad Simeon, gant priñs mibien Simeon, Salamiel, mab Sourisadai, ¹³gant e lu bet niveret nav mil ha hanter-kant ha tri c'hant. ¹⁴Ha meuriad Gad, gant priñs mibien Gad, Eliasaf, mab Rahouel, ¹⁵gant e lu bet niveret pemp mil ha daou-ugent c'hwec'h kant ha hanter-kant. ¹⁶An holl re niveret eus kamp Ruben : kant unan ha hanter-kant mil ha pevar c'hant hanter, dre strollad, d'an eil a loc'ho.

¹⁷Hag e loc'ho Teltenn an Emgav, kamp al Levited er c'hreiz eus ar c'hampoù. Evel ma kampint e loc'hint, pep hini e-kichen o bannieloù.

¹⁸Banniel kamp Efraim, dre strollad, e tu ar Mor, gant priñs mibien Efraim, Elisama, mab Amihoud, ¹⁹gant e lu bet niveret daou-ugent mil ha pemp kant.

²⁰Hag en o c'hichen meuriad Manase, gant priñs mibien Manase, Gamaliel, mab Pedasour, ²¹gant e lu bet niveret daou vil ha tregont ha daou c'hant ; ²²ha meuriad Benjamin, gant priñs mibien Benjamin, Abidan mab Gedeon, ²³gant e lu bet niveret pemp mil ha tregont ha pevar c'hant. ²⁴An holl re niveret eus kamp Efraim, kant eizh mil ha pevar c'hant, dre strollad, d'an trede a loc'ho.

²⁵Banniel kamp Dan, ouzh ar Sterenn,

dre strollad, gant priñs mibien Dan, Ahiezer, mab Ammisaddai, ²⁶gant e lu bet niveret daou vil ha tri-ugent ha seizh kant. ²⁷Hag e kampo en o c'hichen meuriad Aser, gant priñs mibien Aser, Pagiël, mab Oc'hran, ²⁸gant e lu bet niveret unan ha daou-ugent mil ha pemp kant ; ²⁹ha meuriad Neftali, gant priñs mibien Neftali, Ahira, mab Enan, ³⁰gant e lu bet niveret tri mil ha hanter-kant ha pevar c'hant. ³¹An holl re niveret eus kamp Dan, kant seizh ha hanter-kant mil ha c'hwec'h kant, d'an diwezhañ a loc'ho, gant o bannielloù.

³²Sed aze ar re niveret eus bugale Israel, dre di tadel : holl re gontet, ar c'hampoù, dre strollad, c'hwec'h kant tri mil ha c'hwec'h kant hanter. ³³Al Levited ne voent ket niveret e-touez bugale Israel, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez. ³⁴Hag e reas bugale Israel a-grenn evel m'en devoa an Aotrou gourc'hemennet da Voizez : kampañ a rejont gant o bannielloù, ha loc'hañ, pep hini gant e gerentiezh, hervez e di tadel.

Al Levited.

3 ¹Setu amañ diskennidi Aaron ha Moizez d'ar mare ma komzas an Aotrou ouzh Moizez war venez Sinai :

²Setu anvioù mibien Aaron : ar mab henañ Nadab, Abihou, Eleazar hag Itamar. ³Setu anvioù mibien Aaron, beleien olevet, bet karget o dorn da vezañ beleien. ⁴Hag e oa marvet Nadab hag Abihou dirak an Aotrou, en ur ginnig un tan estren dirak an Aotrou e gouelec'h Sinai, ha mibien n'o devoa ket bet. Hag e voe beleien Eleazar hag Itamar gant Aaron, o zad.

⁵Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ⁶"Tosta meuriad Levi hag o laka dirak Aaron, ar beleg, ma vo servijet ganto.

⁷Hag e raint gward eveltañ, gward evit an holl gumuniezh dirak Teltenn an Emgav, en ur ober al labour er Chom-lec'h. ⁸Ober a raint gward war holl arreburi Teltenn an Emgav, gward evit bugale Israel, en ur ober al labour er Chom-lec'h. ⁹Hag e roi al Levited da Aaron ha d'e vibien : roet e vo ar re-mañ dezhañ a-berzh bugale Israel. ¹⁰Aaron hag e vibien a laki e karg hag e virint o belegiezh. Hag an hini estregeto a dostaio a vo lakaet d'ar marv".

3, 3 karget o dorn kv Lv 8, 28

¹¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ¹²"Me am eus kemeret al Levited a-douez bugale Israel e plas an holl re gentañ-ganet eus bugale Israel, a faout ar mammog, hag e vo din al Levited, ¹³rak din eo pep mab henañ ; d'an deiz em eus skoet war bep mab henañ e bro Egipt, em eus santelaet evidon pep mab henañ en Israel, reoù an dud ha reoù al loened : din ez int. Me eo an Aotrou".

¹⁴Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez e gouelec'h Sinai, o lavarout : ¹⁵"Kont mibien Levi dre di tadel, dre gerentiezh, an holl baotred adalek an oad eus ur miz ha koshoc'h a gonti". ¹⁶Hag e kontas Moizez anezho war urzh an Aotrou, evel ma oa bet kemennet dezhañ. ¹⁷Hag e voe ar re-mañ, mibien Levi, dre o anvioù : Gerson, Kaat, Merari. ¹⁸Ha setu anvioù mibien Gerson, dre gerentiezh : Livni ha Semei. ¹⁹Ha mibien Kaat, dre gerentiezh : Amram hag Isaac, Hebron hag Oziel. ²⁰Ha mibien Merari, dre gerentiezh : Moholi ha Mousi. Sed aze kerentiezhiou al Levited dre di tadel.

²¹Eus Gerson e voe kerentiezh Livniz ha kerentiezh Semeiz : ar re-se a voe kerentiezhiou Gersoniz. ²²Ar re gontet anezho en ur niveriñ pep paotr adalek an oad a ur miz ha koshoc'h, ar gont anezho a voe seizh mil ha pemp kant. ²³Kerentiezhiou Gerson drek ar Chom-lec'h a gampe e tu ar Mor. ²⁴Priñs ti tadel Gersoniz a oa Eliasaf mab Lael. ²⁵Ha dindan gward mibien Gerson e oa Teltenn an Emgav, ar Chom-lec'h hag e Deltenn, e doenn, rideoz dor Teltenn an Emgav, ²⁶ha gouelioù ar porzh, ha rideoz dor ar porzh, a zo en-dro d'ar Chom-lec'h ha d'an aoter tro-dro, hag ar c'herdin evit pep implij.

²⁷Hag eus Kaat, kerentiezh Amramiz ha kerentiezh Isaariz, ha kerentiezh Hebroniz ha kerentiezh Ozieliz : sed aze kerentiezhiou Kaatiz. ²⁸En ur niveriñ pep paotr adalek an oad eus ur miz ha koshoc'h : eizh mil ha tri c'hant, d'ober gward war ar Santual. ²⁹Kerentiezhiou mibien Kaat a gampe war gostez ar Chom-lec'h, er c'hreisteiz. ³⁰Priñs ti tadel kerentiezhiou mibien Kaat a voe Elisafan, mab Oziel. ³¹Hag o devoa

3, 4 un tan amreizh kv Lv 10 1-2

gward an Arc'h, an daol, ar c'hantolor, an aoterioù, traoù ar Santual implijet ganto, ar ouel hag an holl draoù-servij. ³²Priñs priñsed al Levited a voe Eleazar, mab Aaron ar beleg, a oa karget eus ar re a rae gward war ar Santual.

³³Eus Merari, kerentiez Moholiz ha kerentiez Mousiz : sed aze kerentiezhoù Merariz. ³⁴Hag o re niveret, en ur gontañ pep paotr adalek an oad eus ur miz ha koshoc'h, a voe c'hwec'h mil ha daou c'hant. ³⁵Priñs ti tadel kerentiezhoù Merariz a voe Suriel, mab Abihail ; war gostez ar Chom-lec'h e kampent, e tu ar Sterenn. ³⁶Fiziet e oa dindan gward mibien Merari : plenk ar Chom-lec'h, ar sparloù, ar peulioù, ar sichennoù, an holl draoù hag al labourioù ganto, ³⁷peulioù ar porzh tro-dro, o sichennoù, pikedoù ha kerdin.

³⁸Hag e kampe dirak ar Chom-lec'h, ouzh ar Reter, dirak Teltenn an Emgav, ouzh ar Sav-heol, Moizez hag Aaron gant e vibien oc'h ober gward ar Santual, gward evit bugale Israel. Hag an hini estregeto en defe tostaet a vefe bet lakaet d'ar marv.

³⁹An holl re niveret eus al Levited, kontet gant Moizez hag Aaron war urzh an Aotrou, dre gerentiez, an holl baotred adalek an oad eus ur miz ha koshoc'h, a voe daou vil warn-ugent.

⁴⁰Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Kont pep mab henañ eus bugale Israel, adalek an oad eus ur miz ha koshoc'h, ha gra o niveradeg dre anv. ⁴¹Hag e keneri al Levited evidon-me, an Aotrou, e plas holl re gentañ ganet bugale Israel, ha chatal al Levited e plas holl breveudidi chatal bugale Israel".

⁴²Hag e kontas Moizez, evel m'en devoa kemennet an Aotrou dezhañ, holl breveudidi bugale Israel. ⁴³Hag e voe an holl breveudidi paotred, niveret dre anv adalek an oad eus ur miz ha koshoc'h, o c'hont a voe daou vil warn-ugent daou c'hant trizek ha tri-ugent.

⁴⁴Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ⁴⁵"Kemer al Levited e plas holl breveudidi bugale Israel, ha chatal al Levited e plas o chatal. Hag e vo din al Levited, din-me an Aotrou. ⁴⁶Hag evit daspren an daou c'hant trizek ha tri-ugent a zo dreist da gont al Levited e-touez preveudidi bugale Israel, ⁴⁷e keneri pemp sikl dre benn, eus sikl ar Santual o c'heneri, ugent gera ar sikl. ⁴⁸Hag e roi an arc'hant da Aaron ha d'e vibien evit

daspren ar re a zo dreist kont en o zouez".

⁴⁹Hag e kemeras Moizez arc'hant an daspren a-berzh ar re a oa dreist da gont ar re dasprenet eus al Levited. ⁵⁰Digant preveudidi bugale Israel e kemeras an arc'hant : mil tri c'hant pemp ha tri-ugent sikl, eus sikl ar Santual. ⁵¹Hag e roas Moizez arc'hant an daspren-mañ da Aaron ha d'e vibien, war urzh an Aotrou, evel m'en devoa kemennet an Aotrou da Voizez.

Kergoù al Levited.

4 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Aaron, o lavarout : ²"Savit ar gont eus mibien Gaat a-douez mibien Levi, dre gerentiez, dre di tadel, ³adalek an oad a dregont vloaz ha koshoc'h betek an oad a hanter-kant vloaz, an holl re da vont d'al lu, evit ober labour e Teltenn an Emgav.

⁴Al labour-mañ, gant mibien Kaat e Teltenn an Emgav, a vo santel-santelañ.

⁵Mont a raio Aaron hag e vibien, pa loc'ho ar c'hamp, hag e tiskennint ar ouel-warez, hag e c'holoint ganti Arc'h an Testeni. ⁶Hag e lakaint warni ur c'holoenn a groc'hen delfin, hag e tisplegint ul liñsel, a-bezh e moug, war-benn, hag e lakaint he barennoù. ⁷Ha war daol an Aotrou e ledint ul liñsel voug, hag e lakaint warni ar skudelloù, pladoù, bolennoù, hanafioù, goboù died-kinnig, hag ar bara peurbad a vezo warni. ⁸Hag e tisplegint warno ul liñsel skarleg, hag he goleiñ a raint gant ur pallenn a groc'hen delfin, hag e lakaint he barennoù. ⁹Hag e kemerint ul liñsel voug, hag e c'holoint ar c'hantolor-sklerijennañ, ar gouleier, ar biñsetez, an ezañsouroù hag an holl bodoù eoul a implijer gantañ. ¹⁰Hag e lakaat a raint gant e holl vinvioù en ur pallenn a groc'hen delfin, a lakaint war ur c'hravazh. ¹¹Ha war an aoter aour e tisplegint ul liñsel voug hag he goloint gant ur pallenn a groc'hen delfin, hag e lakaint he barennoù. ¹²Hag e kemerint holl vinvioù al liderezh a implijer er Santual, a lakaint war ul liñsel voug hag o c'holoint gant ur pallenn a groc'hen delfin, a lakaint war ur c'hravazh. ¹³Hag

4, 7 war daol an Aotrou : heb. hini an Dremm, ez eus warni bara an Dremm. Tu a vefe da dreiñ 'bara-bezañ' pe 'bara an Aotrou', 'bara-peurbad'. Kv Erm 25, 30.

e tennint ludu an aoter, hag e tisplegint warni ul liñsel limestra. ¹⁴Hag e lakaint warni an holl vinvioù ma lider warni ganto ezañsoueroù, fourchetez, palioù, sparfoù, holl vinvioù an aoter, hag e tisplegint warni ur pallenn a groc'hen delfin, hag e lakaint he barennoù. ¹⁵Hag ec'h echuo Aaron hag e vibien da c'holeiñ ar Santual hag holl draoù ar Santual, pa loc'ho ar c'hamp ; ha goude-se e teuio mibien Kaat evit dougen. Met ne stokint ket ouzh an traoù santel, pe e varvint. Setu karg mibien Kaat a-fet Teltenn an Emgav. ¹⁶Hag ec'h ensello Eleazar, mab Aaron ar beleg, ouzh coul ar gouloù hag ouzh an ezañs frondus, ouzh ar brofadenn beurbad hag ouzh coul an olev ; ensellout a raio ouzh an holl Chom-lec'h, ouzh holl bezh a vo e-barzh : ar Santual hag e arreburi".

¹⁷Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez hag ouzh Aaron, o lavarout : ¹⁸"Na droc'hit ket meurriad kerentiezhioù Kaatiz a-douez al Levited. ¹⁹Setu pezh a reot evito, hag e vevint, ha ne varvint ket pa dostaint ouzh ar santel-santelañ : Aaron hag e vibien a zeuio d'o lakaat pep hini war e labour, en e garg. ²⁰Met ned aint ket da welout, ur predig zoken, ar Santual, pe e varvint".

²¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²²"Sav ar gont eus mibien Gerson ivez dre di tadel, dre gerentiez ; ²³adalek an oad a dregont vloaz ha koshoc'h betek an oad a hanter-kant vloaz e vezint kontet ganit, an holl re a vefe aet da soudarded el lu, evit ober o servij e Teltenn an Emgav.

²⁴Setu labour kerentiezhioù Gersoniz : servijañ ha dougen. ²⁵Dougen a raint stignoù ar Chom-lec'h ha Teltenn an Emgav, an doenn, toenn delfin a zo warni, war-benn, ha gouel dor Teltenn an Emgav, ²⁶gouelioù ar porzh ha rideoz toull-dor ar porzh a zo endro d'ar Chom-lec'h ha d'an aoter tro-dro, hag ar c'herdin hag an holl draoù a implijer, an holl draoù a reer implij anezho. ²⁷Dindan urzh Aaron hag e vibien e vo holl labour mibien Gersoniz, forzh petra a vo da zougen, forzh petra da ober. Fiziet e vo enno ar gward eus holl bezh a zougint. ²⁸Setu labour kerentiezhioù mibien Gersoniz gant Teltenn an Emgav ; hag an evezherezh warno a zo etre daouarn Itamar, mab Aaron ar beleg.

²⁹Mibien Merari, dre gerentiez, dre di tadel a gonti. ³⁰Adalek an oad a dregont vloaz ha koshoc'h betek hanter-kant vloaz o c'honti, an holl re da vont d'al lu, evit ober servij

Teltenn an Emgav.

³¹Karget e vezint da zougen, bewech ma vezint implijet gant Teltenn an Emgav : plenk ar Chom-lec'h, e sparloù, e beulioù, e sichennoù ; ³²peulioù ar porzh tro-dro gant o sichennoù, o fikedoù, o c'herdin, hag an holl draoù graet anezho un implij bennak. Dre o anvioù e kontot an holl draoù ez int karget da zougen.

³³Setu labour kerentiezhioù mibien Merari bewech ma servijint e Teltenn an Emgav dindan daouarn Itamar, mab Aaron ar beleg".

³⁴Hag e kontas Moizez hag Aaron, ha priñsed ar gumuniezh, mibien Kaat, dre gerentiez, dre di tadel, ³⁵adalek an oad a dregont vloaz ha koshoc'h betek an oad a hanter-kant vloaz, an holl re da vont d'al lu, evit servijañ e Teltenn an Emgav.

³⁶Hag e voe ar gont anezho, dre gerentiez, daou vil seizh kant ha hanter-kant. ³⁷Sed aze ar re niveret eus kerentiezhioù Kaatiz, holl o servijañ e Teltenn an Emgav, dre zorn Moizez hag Aaron, war urzh an Aotrou dre Voizez.

³⁸Hag e voe kontet mibien Gerson dre gerentiez, dre di tadel, ³⁹adalek an oad a dregont vloaz ha koshoc'h betek an oad a hanter-kant vloaz, an holl re da vont d'al lu, ⁴⁰evit servijañ e Teltenn an Emgav, hag e voe, ar re gontet, dre gerentiez, dre di tadel : daou vil c'hwec'h kant tregont. ⁴¹Sed aze ar re gontet eus kerentiezhioù mibien Gerson, holl o servijañ e Teltenn an Emgav, bet kontet gant Moizez hag Aaron, war urzh an Aotrou.

⁴²Hag e voe kontet kerentiezhioù mibien Merari, dre gerentiez, dre di tadel,

⁴³adalek an oad a dregont vloaz ha koshoc'h betek an oad a hanter-kant vloaz an holl re da vont d'al lu, evit servijañ e Teltenn an Emgav, ⁴⁴hag e voe, ar re gontet dre gerentiez, tri mil ha daou c'hant. ⁴⁵Sed aze ar re gontet eus kerentiezhioù mibien Merari, kontet gant Moizez hag Aaron war urzh an Aotrou dre Voizez.

⁴⁶An holl re gontet, pa gontas Moizez hag Aaron ha priñsed Israel al Levited, dre gerentiez, dre di tadel, ⁴⁷adalek an oad a dregont vloaz ha koshoc'h betek an oad a hanter-kant vloaz, an holl re da vont d'ober o servij, o implij a zougerien

e Teltenn an Emgav, ⁴⁸ ar re niveret : eizh mil pemp kant ha pevar-ugent. ⁴⁹ War urzh an Aotrou e voent lakaet, dre zorn Moizez, pep hini war e servij, war e garg. O niveradeg en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez.

Lezenn ar warizi.

5 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Kemenn da vugale Israel kas kuit eus ar c'hamp kement lovr a zo, kement berer, kement dic'hlan dre ar marv. ³Paotr pe blac'h, o c'hasit kuit er-maez eus ar c'hamp, o c'hasit kuit ! Ha ne zic'hlanint ket o c'hampou, m'emañ o chom en o zouez". ⁴Hag e reas se bugale Israel : o c'has a rejont er-maez eus ar c'hamp, evel m'en devoa lavaret an Aotrou da Voizez : evel-se e reas bugale Israel.

⁵Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ⁶"Lavar da vugale Israel : ur paotr pe ur plac'h o devo graet un dra bennak a zo pec'hed e-keñver an dud, ur pec'hed ouzh an Aotrou, hag e vo kablus o ene, ⁷anzav a raint ar pec'hed o deus graet hag e paeint ar gaou, en e bezh, hag ur bempvedenn ouzhpenn, roet d'an hini a oa bet graet gaou outañ. ⁸Ha ma n'en deus ket an den-mañ tud-kar, ma vo paeet ar gaou dezho, ar gaou a vo paeet d'an Aotrou, d'ar beleg, en tu-hont da vaout an dic'haouadenn, en devo da zic'haouiñ drezañ. ⁹An holl brofoù, an holl draoù santelaet gant bugale Israel hag a ginnigont d'ar beleg, a zo evitañ. ¹⁰Da bep hini an traoù santelaet gantañ, hag ar pezh a ro pep hini d'ar beleg a zo dezhañ".

¹¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ¹²"Komz ouzh bugale Israel ha lavar dezho : Ma-z eo bet un den tromplet gant e wreg, m'he deus e douellet, ¹³un den all o vezañ bet ganti darempred reizhel e kuzh d'he fried, hag he deus en em zic'hланаet, hep test enep dezhi hag hep bezañ bet tapet, ¹⁴hag ez eo tremenet warnañ ur spered a warizi hag en deus disfiz he defe e wreg en em zic'hланаet, pe tremenet warnañ ur spered a warizi, hag en deus disfiz ouzh e wreg, ha n'eo ket hi dic'hlan, ¹⁵kas a raio an den-se e wreg davet ar beleg en ur zegas, evel kinnig eviti, un dekvedenn efa a vleud heiz. Ne vo ket skuilhet warnañ coul na lakaet warnañ ezañs, rak ur prof a warizi eo, ur prof-eñvoradur, da eñvoriñ ar fazienn.

^{5, 8} heb. 'goel' : dasprenere. Ma varv an hini ez eus bet graet gaou outañ, neuze e vo dic'haouet an den kar tostañ dezhañ en e lec'h.

¹⁶Hag e vo tostaet gant ar beleg ha lakaet gantañ dirak an Aotrou. ¹⁷Hag e kemero ar beleg dour santel en ur pod pri, ha poultr diwar leurenn ar Chom-lec'h a gemero ar beleg da lakaat en dour. ¹⁸Hag e lakaio ar beleg ar wreg dirak an Aotrou, hag e foutouilho blev ar wreg, hag e lakaio en he daouarn prof an eñvoradur, ar prof-gwarizi, hag e dorn ar beleg e vo an dour c'hwerv a ro mallozh.

¹⁹Hec'h aspediñ a raio ar beleg, o lavarout d'ar wreg : "Ma n'en deus ket kousket un den ganit, ma n'ec'h eus ket tromplet hag en em zic'hланаet e-lec'h bezañ gant da bried, ra vezi akuitet gant an dour c'hwerv ha milligadenn-mañ.

²⁰Ha m'ec'h eus tromplet e-lec'h bezañ gant da bried hag ez out dic'hlan, o vezañ m'en deus lakaet un den estreget da bried, e sper ennout". ²¹Hag e raio ar beleg war ar vaouez un droukpedenn a vallozh hag e lavaro ar beleg d'ar wreg : "Ra lakaio an Aotrou warnout mallozh ha gwallverzh e-touez da dud, ra lakaio an Aotrou da gostezioù da goazhañ ha da gof da goeñviñ. ²²Ra yelo an dour milligadenn-mañ ez pouzeloù da goeñviñ kof ha da goazhañ kostez". Hag e lavaro ar wreg : "Amen, amen".

²³Hag e vo skrivet ar mallozhioù-mañ gant ar beleg war al lev, ha diverket en dour c'hwerv. ²⁴Hag e roio da evañ d'ar wreg an dour c'hwerv milligadenn, hag ez ay enni an doureier milligadenn-mañ gant o c'hwervoni. ²⁵Hag e kemero ar beleg eus dorn ar wreg ar prof a warizi, hag e lusko ar brofadenn-mañ dirak an Aotrou, hag e tostaio anezhi ouzh an aoter. ²⁶Hag ur vozad a gemero ar beleg eus ar brofadenn-mañ evel eñvoradur hag he devañ a raio war an aoter, ha goude e raio d'ar wreg evañ an dour.

²⁷Ober a raio dezhi evañ an dour, ha setu : ma-z eo dic'hlan, m'he deus touellet he fried, pa vo aet enni an dour milligadenn gant e c'hwervoni, e koeñvo he c'hof hag e koazho he c'hostezioù, hag e vo ar wreg ur vallozh e-touez he zud.

²⁸Ha ma ne oa ket dic'hlan ar wreg, met glan, e vo kuit hag e raio bugale".

²⁹Setu lezenn ar warizi, p'he devo tromplet ur wreg he fried, hag en em zic'hланаet, ³⁰pe evit un den a zo

tremenet warnañ un avel a warizi hag en deus disfiz ouzh e wreg, hag e tegas e wreg dirak an Aotrou, hag e ra eviti ar beleg an holl lezenn-mañ. ³¹Hag e vo kuit an den eus ar fazi, hag ar wreg a zougo he fazi.

An naziriez.

6 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Komz ouzh bugale Israel ha lavar dezho : Ur paotr pe ur plac'h, mennet da seveniñ ur gouestl, evel nazir gouestlet d'an Aotrou, ³gwin ha boeson a ziouer, gwinegr-gwin na gwinegr-boeson ne evo, na chug-rezin ne evo ; rezin fresk na sec'h ne zebro. ⁴En holl amzer ma vo nazir, eus netra graet diwar ar skod-gwini, pe gant ar splus pe gant ar plusk ne zebro. ⁵En holl amzer ma vo en e ouestl nazir, aotenn ebet ne dremenno war e benn ; ken na vo peurdremenet e zeizioù da vezañ nazir d'an Aotrou, e vo santel hag e lezo da greskiñ kreñt blevennek e benn. ⁶En holl amzer ma vo nazir d'an Aotrou, davet un den marv ned ay ket, ⁷nag evit e dad, nag evit e vamm, nag evit e vreur, nag evit e c'hoar : n'en em zic'hланаio ket ganto pa vezint marv, rak kurunenn Doue a zo war e benn. ⁸En holl amzer ma vo nazir, e vo santel d'an Aotrou. ⁹Ha ma varv unan en e gichen a-daol-trumm, hag e vo dic'hланаet e benn nazir, e razho e benn da zeiz e c'hlanidigezh : d'ar seizhvet deiz her razho, ¹⁰ha d'an eizhvet deiz e kaso div durzhunell pe ziv goulmig d'ar beleg war dreuzoù Teltenn an Emgav. ¹¹Hag e raio ar beleg gant unan un dibec'hadenn ha gant eben un holokost, hag e tic'haouo evitañ eus e vankadenn gant unan marv. Hag e santelaio e benn en deiz-se, ¹²hag e ouestlo d'an Aotrou holl zeizioù e naziriez, hag e kaso un oan bloaz evel pinijadenn ; hag an devezhioù kentañ a gouezho, peogwir e oa bet dic'hланаet e naziriez. ¹³Setu lezenn an nazir : d'an deiz ma vo sevenet e zeizioù nazir e vo kaset war dreuzoù Teltenn an Emgav. ¹⁴Hag e raio e ginnig d'an Aotrou : un oan bloaz, disi, evel holokost ; un oanez bloaz, disi, evel dibec'hadenn, hag ur maout, disi, evel peoc'h-aberzh, ¹⁵hag ur banerad bara-kann a flourenn, gwestell meret en eoul

ha galfrez dic'hoell lifret gant eoul, gant profadenn ha died-kinnig, ¹⁶hag ar beleg o c'hinnigo dirak an Aotrou en ur ober an dibec'hadenn hag an holokost. ¹⁷Ha gant ar maout e raio ur sakrifis-a-beoc'h d'an Aotrou, gant ar banerad bara-kann, hag e raio ar beleg ar brofadenn hag an died-kinnig. ¹⁸Hag e touzo an nazir, war dreuzoù Teltenn an Emgav e benn nazir, hag e kemero blev e benn nazir, hag o lakaio war an tan a vo dindan ar sakrifis-a-beoc'h. ¹⁹Hag e kemero ar beleg ar skoaz poazhet eus ar maout, hag ur wastell died'hoell eus ar baner, hag ur c'halfrezenn dic'hoell, a lakaio war balvoù an nazir goude m'en devo razhet e gurunenn. ²⁰Hag e raio ganto ar beleg ul luskadenn dirak an Aotrou : tra santel, evit ar beleg, ouzhpenn ar peultrin lusket ha d'ar vorzhed profet ; ha goude ec'h evo an nazir gwin. ²¹Setu lezenn an nazir a ra ur gouestl, ar pezh a ginnig d'an Aotrou evit e naziriez, hep kontañ pezh a dizho e zorn : diouzh ar gouestl en devo graet e raio, hervez lezenn e naziriez".

²²Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²³"Komz ouzh Aaron hag ouzh e vibien ha lavar dezho : evel-hen e vennigot bugale Israel. Lavarout a reot dezho :

²⁴An Aotrou Doue d'az pennigo ha d'az tiwallo.

²⁵An Aotrou Doue da lakaio e Zremm da lugerniñ warnout ha da raio trugarez ez keñver.

²⁶An Aotrou Doue da lakaio e Fas da sevel war-zu ennout ha da roio dit ar peoc'h.

²⁷Evel-se eo e lakaint va anv war vugale Israel ha me a skuilhlo va bennozh warno.

Dedi ar Santual.

7 ¹Hag en deiz m'en devoa echu Moizez da sevel ar Chom-lec'h, hen olevet, e santelaet gant e holl arrebbeuri, hag an aoter gant hec'h holl vinvioù, p'en devoe o olevet ha santelaet, ²e voe graet o c'hinnig gant priñsed Israel, penntieien tadel, priñsed ar meuriadoù, ar re o

6, 2 Un 'nazir', a droc'h e vlev da ziskouez ez eo 'gouestlad' an Aotrou. Ne ev ket alkol da ziskouez e tro-kein d'ar vuhez aes. Ne dosta ket ouzh ar c'helanoù marv dre ma-z eo da Zoue, evel ar veleien (Lv 21, 1-2).

6, 5 peurdremenet : heb. peurc'hraet.

devoa renet an niveradeg. ³Kas a rejont o c'hinnigoù dirak an Aotrou : c'hwec'h karr toet ha daouzek ejen, ur c'harr evit daou briñs hag un ejen evit pep hini. Hag o c'hinnigont dirak ar Chom-lec'h. ⁴Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ⁵"O degemer diganto, hag e vezint implijet evit servij Teltenn an Emgav : o reiñ a ri d'al Levited, da bep hini, evit e servij". ⁶Hag e kemas Moizez ar c'hirri hag an oc'hen hag o roas d'al Levited : ⁷daou garr ha pevar ejen a roas da vibien Gerson evit o servij ; ⁸Pevar c'harr hag eizh ejen a roas da vibien Merari evit o servij, dre zorn Itamar, mab Aaron ar beleg. ⁹Da vibien Kaat ne roas ket : servij ar Santual o deus, met war ar skoaz eo e tougont.

¹⁰Hag e voe graet o c'hinnig gant ar briñsed evit dedi an aoter ; en deiz ma voe olevet houmañ e tegasas ar briñsed o c'hinnig dirak an aoter. ¹¹Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Ur priñs dre zevezh, ur priñs bemdez a zegaso e ginnig evit dedi an aoter".

¹²An hini a zegasas d'an deiz kentañ e ginnig a voe Naason, mab Aminadab, eus meuriad Youda. ¹³Hag e ginnig a voe : ur plad arc'hant a gant tregont sikl, ur skudell arc'hant a zek sikl ha tri-ugent, eus sikl ar Santual, o daou leun a flourenn meret gant eoul, evel profadenn ; ¹⁴ul loa a zek sikl en aour, leun a ezañs ; ¹⁵ur c'hole yaouank, ur maout hag un oan bloaz evel holokost ; ¹⁶ur bouc'h evel dibec'hadenn, ¹⁷hag evit ar sakrifis-a-beoc'h, daou ejen, pemp maout, pemp bouc'h, hag oaned bloaz : pemp. Sed aze kinnig Naason, mab Aminadab.

¹⁸D'an eil e voe kinnig Natanael, mab Souar, priñs Isac'har, ¹⁹hag evel kinnig e roas : ur plad arc'hant a gant tregont sikl, ur skudell arc'hant a zek sikl ha tri-ugent, eus sikl ar Santual, o daou leun a flourenn meret gant eoul evel profadenn, ²⁰ul loa a zek sikl en aour, leun a ezañs, ²¹ur c'hole yaouank, ur maout, hag un oan bloaz, evel holokost ; ²²ur bouc'h evel dibec'hadenn ; ²³hag evit ar sakrifisou-a-beoc'h, daou ejen, pemp maout, pemp bouc'h, hag oaned bloaz : pemp. Sed aze kinnig Natanael, mab Souar.

²⁴D'an trede deiz, priñs mibien Zaboulon, Eliab, mab Helon. ²⁵E ginnig a voe : ur plad arc'hant a gant tregont sikl, ur skudell arc'hant a zek sikl ha tri-ugent, eus sikl ar Santual, o daou leun a flourenn meret gant

eoul evel profadenn ; ²⁶ul loa a zek sikl en aour, leun a ezañs ; ²⁷ur c'hole yaouank, ur maout, hag un oan bloaz, evel holokost ; ²⁸ur bouc'h evel dibec'hadenn ; ²⁹hag evit ar sakrifisou-a-beoc'h : daou ejen, pemp maout, pemp bouc'h, hag oaned bloaz : pemp. Aze kinnig Eliab, mab Helon.

³⁰D'ar pevare deiz, priñs mibien Ruben, Elisour, mab Sedeour. ³¹E ginnig a voe : ur plad arc'hant a gant tregont sikl, ur skudell arc'hant a zek sikl ha tri-ugent, eus sikl ar Santual, o daou leun a flourenn meret gant eoul evel profadenn ; ³²ul loa a zek sikl en aour, leun a ezañs ; ³³ur c'hole yaouank, ur maout hag un oan bloaz, evel holokost ; ³⁴ur bouc'h evel dibec'hadenn ; ³⁵hag evit sakrifis-a-beoc'h : daou ejen, pemp maout, pemp bouc'h, hag oaned bloaz : pemp. Aze kinnig Elisour, mab Sedeour.

³⁶D'ar pempvet deiz, priñs mibien Simeon, Salamiel, mab Sourisadai. ³⁷E ginnig a voe : ur plad arc'hant a gant tregont sikl ur skudell arc'hant a zek sikl ha tri-ugent, eus sikl ar Santual, o daou leun a flourenn meret gant eoul evel profadenn ; ³⁸ul loa a zek sikl en aour, leun a ezañs ; ³⁹ur c'hole yaouank, ur maout hag un oan bloaz evel holokost ; ⁴⁰ur bouc'h evel dibec'hadenn ; ⁴¹hag evit ar sakrifis-a-beoc'h : daou ejen, pemp maout, pemp bouc'h, hag oaned bloaz : pemp. Aze kinnig Salamiel, mab Sourisadai.

⁴²D'ar c'hwec'hvet deiz, priñs mibien Gad, Eliasaf, mab Rahouel. ⁴³E ginnig a voe : ur plad arc'hant a gant tregont sikl, ur skudell arc'hant a zek sikl ha tri-ugent, eus sikl ar Santual, o daou leun a flourenn meret gant eoul, evel profadenn ; ⁴⁴ul loa a zek sikl en aour, leun a ezañs ; ⁴⁵ur c'hole yaouank, ur maout hag un oan bloaz, evel holokost ; ⁴⁶ur bouc'h evel dibec'hadenn ; ⁴⁷hag evit ar sakrifis-a-beoc'h : daou ejen, pemp maout, pemp bouc'h, hag oaned bloaz : pemp. Aze kinnig Eliasaf, mab Rahouel.

⁴⁸D'ar seizhvet deiz, priñs mibien Efraim, Elisama, mab Amihoud. ⁴⁹E ginnig a voe : ur plad arc'hant a gant tregont sikl, ur skudell arc'hant a zek sikl ha tri-ugent, eus sikl ar Santual, o daou leun a flourenn meret gant eoul, evel

profadenn ; ⁵⁰ ul loa a zek sikl en aour, leun a ezañs ; ⁵¹ ur c'hole yaouank, ur maout hag un oan bloaz evel holokost ; ⁵² ur bouc'h evel dibec'hadenn ; ⁵³ hag evit ar sakrifis-a-beoc'h : daou ejen, pemp maout, pemp bouc'h, hag oaned bloaz : pemp. Aze kinnig Elisama, mab Amihoud.

⁵⁴ D'an eizhvet deiz, priñs mibien Manase, Gamaliel, mab Pedasour. ⁵⁵ E ginnig a voe : ur plad arc'hant a gant tregont sikl, ur skudell arc'hant a zek sikl ha tri-ugent, eus sikl ar Santual, o daou leun a flourenn meret gant eoul, evel profadenn ; ⁵⁶ ul loa a zek sikl en aour, leun a ezañs ; ⁵⁷ ur c'hole yaouank, ur maout hag un oan bloaz evel holokost ; ⁵⁸ ur bouc'h evel dibec'hadenn ; ⁵⁹ hag evit ar sakrifis-a-beoc'h : daou ejen, pemp maout, pemp bouc'h hag oaned bloaz : pemp. Aze kinnig Gamaliel, mab Pedasour.

⁶⁰ D'an navet deiz, priñs mibien Benjamin, Abidan, mab Gedeon. ⁶¹ E ginnig a voe : ur plad arc'hant a gant tregont sikl, ur skudell arc'hant a zek sikl ha tri-ugent, eus sikl ar Santual, o daou leun a flourenn meret gant eoul, evel profadenn ; ⁶² ul loa a zek sikl en aour, leun a ezañs ; ⁶³ ur c'hole yaouank, ur maout hag un oan bloaz, evel holokost ; ⁶⁴ ur bouc'h evel dibec'hadenn ; ⁶⁵ hag evit ar sakrifis-a-beoc'h : daou ejen, pemp maout, pemp bouc'h hag oaned bloaz : pemp. Aze kinnig Abidan, mab Gedeon.

⁶⁶ D'an dekvet deiz, priñs mibien Dan, Ahiezer, mab Ammisaddai. ⁶⁷ E ginnig a voe : ur plad arc'hant a gant tregont sikl, ur skudell arc'hant a zek sikl ha tri-ugent, eus sikl ar Santual, o daou leun a flourenn meret gant eoul, evel profadenn ; ⁶⁸ ul loa a zek sikl en aour, leun a ezañs ; ⁶⁹ ur c'hole yaouank, ur maout, hag un oan bloaz, evel holokost ; ⁷⁰ ur bouc'h evel dibec'hadenn ; ⁷¹ hag evit ar sakrifis-a-beoc'h : daou ejen, pemp maout, pemp bouc'h, hag oaned bloaz : pemp. Aze kinnig Ahiezer, mab Ammisaddai.

⁷² D'an unnekvet deiz, priñs mibien Aser, Pagiel, mab Oc'hran. ⁷³ E ginnig a voe : ur plad arc'hant a gant tregont sikl, ur skudell arc'hant a zek sikl ha tri-ugent eus sikl ar Santual, o daou leun a flourenn meret gant eoul, evel profadenn ; ⁷⁴ ul loa a zek sikl en aour, leun a ezañs ; ⁷⁵ ur c'hole yaouank, ur maout hag un oan bloaz, evel holokost ; ⁷⁶ ur bouc'h evel dibec'hadenn, ⁷⁷ hag evit ar sakrifis-a-beoc'h : daou ejen, pemp maout,

pemp bouc'h hag oaned bloaz : pemp. Aze kinnig Pagiel, mab Oc'hran.

⁷⁸ D'an daouzekvet deiz, priñs mibien Neftali, Ahira, mab Enan. ⁷⁹ E ginnig a voe : ur plad arc'hant a gant tregont sikl, ur skudell arc'hant a zek sikl ha tri-ugent, eus sikl ar Santual, o daou leun a flourenn meret gant eoul, evel profadenn ; ⁸⁰ ul loa a zek sikl en aour, leun a ezañs ; ⁸¹ ur c'hole yaouank, ur maout hag un oan bloaz evel holokost ; ⁸² ur bouc'h evel dibec'hadenn ; ⁸³ hag evit ar sakrifis-a-beoc'h : daou ejen, pemp maout, pemp bouc'h, hag oaned bloaz : pemp. Aze kinnig Ahira, mab Enan.

⁸⁴ Setu ar pezh a voe evit dedi an aoter, d'an deiz ma voe olevet houmañ, a-berzh priñsed Israel : pladoù arc'hant, daouzek ; skudelloù arc'hant, daouzek, loaioù aour, daouzek ; ⁸⁵ a gant tregont sikl e oa pep plad arc'hant, hag a zek sikl ha tri-ugent pep skudell. An holl arc'hant eus an traoù-mañ a oa daou vil pevar c'hant eus sikl ar Santual. ⁸⁶ Loaioù aour, daouzek, leun a ezañs, pep a zek sikl al loa, eus sikl ar Santual ; an holl aour eus al loaioù, kant ugent sikl. ⁸⁷ An holl chatal evit an holokostoù : daouzek kole, daouzek maout, daouzek oan bloaz, gant pep a brofadenn, ha bouc'hed, daouzek evit an dibec'hadennou. ⁸⁸ Holl chatal ar sakrifisoù-a-beoc'h a voe : pevar ejen warn-ugent, tri-ugent maout, tri-ugent bouc'h, tri-ugent oan bloaz. Setu ar pezh a voe evit dedi an aoter, goude ma oa bet olevet houmañ.

⁸⁹ Ha pa-z ae Moizez da Deltenn an Emgav evit komz gantañ, e kleva ar vouezh o komz outañ eus a-us d'ar goulc'her, a oa war Arc'h an Testeni, eus etre an daou geroubin, hag e komze gantañ.

Olevadur al Levited.

8 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Komz ouzh Aaron ha lavar dezhañ : Pa enaoui ar gouleier, ra vo tuet ar c'hantolor a-dal, evit ma sklerijenno e seizh goulaouenn". ³Hag e reas evel-se Aaron : tuet a-dal ar c'hantolor, ec'h enaouas ar gouleier, evel m'en devoa kemennet an Aotrou da

Voizez. ⁴Hag evel-hen e oa graet ar c'hantolor : fetis en aour, e gef hag e vleuñv, un dolzenn hepken ; hervez ar skouerenn bet diskouezet gant an Aotrou da Voizez e oa graet ar c'hantolor.

⁵Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ⁶"Kemer al Levited a-douez bugale Israel, hag o glanaat a ri. ⁷Hag evel-hen e ri dezho evit o glanaat : strink warno dour-dibec'hiñ, hag e tremenint un aotenn war o c'horf a-bezh, hag e kannint o dilhad, hag en em c'hlanaint. ⁸Kemer a raint ur c'hole yaouank gant e brofadenn a flourenn meret en eoul, hag un eil kole yaouank a gemeri evel dibec'hadenn. ⁹Hag e ri tostaat al Levited dirak Teltenn an Emgav, hag e vodi holl gumuniez h bugale Israel. ¹⁰Hag e tostai al Levited dirak an Aotrou, hag e harpo bugale Israel o daouarn war al Levited. ¹¹Hag e raio Aaron, gant al Levited, ul luskadenn dirak an Aotrou a-berzh bugale Israel, hag e vezint evit ober servij an Aotrou. ¹²Hag al Levited a harpo o daouarn war benn ar c'holeed, hag e vo graet gant unan un dibec'hadenn, ha gant egile un holokost d'an Aotrou, da zic'haouiñ evit al Levited. ¹³Hag e laki al Levited dirak Aaron ha dirak e vibien, hag e ri ganto ul luskadenn d'an Aotrou. ¹⁴Hag e tispartij al Levited a-douez bugale Israel, hag e vo din al Levited. ¹⁵Ha goude-se e yelo al Levited d'ober servij Teltenn an Emgav. Hag o glanaat a ri, hag e ri ganto ul luskadenn. ¹⁶rak roet, roet ez int din, a-douez bugale Israel e-lec'h ar breveudidi ; an holl breveudioù eus bugale Israel a gemeran evidon, ¹⁷rak din ez eo pep mab henañ a-douez bugale Israel, den ha loen ; en deiz em eus skoet gant pep mab henañ e bro Egipt em eus o santelaet din ; ¹⁸hag e kemeran al Levited e plas an holl breveudidi a-douez bugale Israel ; ¹⁹hag e lakaan al Levited, a roan da Aaron ha d'e vibien, a-douez bugale Israel evit ober servij bugale Israel e Teltenn an Emgav, da zic'haouiñ evit bugale Israel, ma na vo ket bugale Israel skoet, pa dostaio bugale Israel d'ar Santual".

²⁰Hag e reas Moizez hag Aaron hag holl gumuniez h bugale Israel evit al Levited a-grenn evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez diwar-benn al Levited : evel-se e reas evito bugale Israel. ²¹Hag en em c'hlanaas al Levited, hag e kannjont o

dilhad, hag e reas Aaron ganto ul luskadenn dirak an Aotrou, hag e tic'haouas evito Aaron evit o glanaat. ²²Ha goude-se e yeas al Levited d'ober o servij e Teltenn an Emgav dirak Aaron ha dirak e vibien ; evel m'en devoa kemennet an Aotrou da Voizez diwar-benn al Levited, evel-se e voe graet evito.

²³Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout :

²⁴"Setu evit al Levited : adalek an oad a bemp bloaz warn-ugent hag uheloc'h ez aint d'ober o servij liderezh e Teltenn an Emgav. ²⁵Hag adalek an oad a hanterkant vloaz e kuitaint o servij liderezh, ha ne labourint ken, ²⁶nemet eilañ o breudeur e Teltenn an Emgav, oc'h ober gward, met labour all ne raint ket. Evel-se e ri eus al Levited gedourien".

Diwar-benn Pask. Ar goabrenn war ar Chom-lec'h.

9 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez e gouelec'h Sinai, d'an eil bloaz goude ma oant deuet er-maez eus bro Egipt, er miz kentañ, o lavarout : ²"Ober a raio bugale Israel Pask en e goulz. ³D'ar pevarzekvet deiz eus ar miz-mañ, d'abardaez, e raint anezho, d'an deiziad ; hervez an holl reolennoù, an holl gustumoù e vo graet ganeoc'h". ⁴Hag e lavaras Moizez da vugale Israel ober Pask. ⁵Hag e rejont Pask er c'hentañ miz, d'ar pevarzekvet deiz eus ar miz, d'abardaez, e gouelec'h Sinai, a-grenn evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez : evel-se e reas bugale Israel.

⁶Hag e voe tud dic'hlan abalamour d'un den marv, ha n'hellent ket ober Pask en deiz-se. Hag e tostajont dirak Moizez ha dirak Aaron en deiz-se.

⁷Hag e lavaras an dud-mañ dezho : "Ni a zo dic'hlan abalamour d'un den marv : perak ez eo berzet ouzhimp ober kinnig d'an Aotrou e koulz e-touez bugale Israel ?" ⁸Hag e lavaras Moizez dezho : "Gortozit hag e c'houlennatin petra a c'hourc'hemmenno an Aotrou evidoc'h".

⁹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout :

¹⁰ "Komz ouzh bugale Israel ha lavar dezho : An den-mañ-den a vefe dic'hlan abalamour d'un den marv, pe en beaj pell, en ho touez pe e-touez ho tiskennidi, a raio Pask an Aotrou ; ¹¹ d'an eil miz, d'ar pevarzekvet deiz, d'abardaez e vo graet ganto ; gant bara dic'hoell ha louzoù c'hwerv e vo debret ganto. ¹² Ne lezint netra dioutañ betek ar beure, nag askorn ebet ne dorrint ennañ : hervez holl reolennoù Pask e vo graet ganto.

¹³ Un den a zo glan ha n'emañ ket o veajiñ, ma vank d'ober Pask, rasket e vo hennezh a-douez an dud ; peogwir n'en deus ket graet e ginnig d'an Aotrou e koulz, e bec'hed a zougo an den-mañ.

¹⁴ Pa vo du-se un ostiziad, e raio Pask an Aotrou hervez reolenn Pask ; hervez ar c'hustum e raio : ur reolenn hepken ho pezo evit un ostiziad hag evit unan eus ar vro".

¹⁵ D'an deiz ma vo savet ar Chom-lec'h e c'holoas ar goabrenn ar Chom-lec'h, Teltenn an Testeni, ha d'abardaez e vo war ar Chom-lec'h un doare-tan betek ar beure.

¹⁶ Evel-se e veze bemdez ur goabrenn ouzh e c'holeiñ, hag un doare-tan d'an noz.

¹⁷ Kentizh ha ma save diwar an Deltenn, diouzhtu goude e loc'he bugale Israel, hag el lec'h ma chome ar goabrenn, e kampe bugale Israel. ¹⁸ War urzh an Aotrou e loc'he bugale Israel, ha war urzh an Aotrou e kament : e-keit ha ma chome ar goabrenn a-us d'ar Chom-lec'h e kament. ¹⁹ Ha pa zalee kalz deizioù ar goabrenn war ar Chom-lec'h, e rae bugale Israel gward an Aotrou ha ne loc'hent ket. ²⁰ Ha pa veze ar goabrenn un nebeut deizioù war ar Chom-lec'h, war urzh an Aotrou e kament, ha war urzh an Aotrou e loc'hent. ²¹ Pa veze ar goabrenn adalek an abardaez betek ar beure, hag e save ar goabrenn diouzh ar beure, e loc'hent, deiz pe noz ; pa save ar goabrenn e loc'hent. ²² Pe daou zevvezh, pe ur miz, pe ur bloaz e talee ar goabrenn a-us d'ar Chom-lec'h en ur chom warnañ, e kampe bugale Israel ha ne loc'hent ket. Met pa save, e loc'hent.

²³ War urzh an Aotrou e kament, ha war urzh an Aotrou e loc'hent : gward an Aotrou a raent war urzh an Aotrou, dre Voizez.

An trompilhoù - Loc'hañ.

10 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Gra dit div drompilh arc'hant. Fetis e vezint graet ganit,

hag e vezint dit evit gervel ar gumuniezh hag evit loc'hañ ar c'hampou. ³Pa vo sonet ganto, en em vodo davedout an holl gumuniezh war dreuzoù Teltenn an Emgav. ⁴Pa vo sonet gant unan hepken, en em vodo davedout ar briñsed, pennoù miliadoù Israel. ⁵Ha pa vo sonet ul laz, e loc'ho kampou kamperien ar Reter. ⁶Pa vo sonet ul laz all, e loc'ho kampou kamperien ar c'hreisteiz. Ul laz a vo sonet evit pep dilec'h. ⁷Hag evit bodañ ar gumuniezh e vo sonet hep lazou. ⁸mibien Aaron, ar veleien, eo a sono an trompilhoù : se a vo deoc'h da reolenn beurbad evit ho tiskennidi. ⁹Pa-z eot d'ar brezel war ho touar a-enep d'ar gwaster ouzh ho kwastañ, e vo sonet a-laz gant an trompilhoù, hag e vo soñj ac'hanoc'h dirak an Aotrou, ho Toue, hag e viot salvet diouzh hoc'h enebourien. ¹⁰En ho tevezhioù a levenez, en ho kouelioù, da zeiz kentañ ar mizioù e vo sonet trompilhoù evit hoc'h holokostou hag evit ho peoc'h-aberzhoù, hag e vezint evidoc'h da eñvoradenn dirak ho Toue : me eo an Aotrou, ho Toue".

¹¹Ha setu, d'an eil bloaz, d'an eil miz, d'an ugentvet eus ar miz, e savas ar goabrenn diwar Chom-lec'h an Testeni.

¹²Hag e loc'has bugale Israel evit o c'herzhadegoù, eus gouelec'h ar Sinai, hag ec'h arsavas ar goabrenn e gouelec'h Paran.

¹³Hag e loc'hjont evit ar wech kentañ war urzh an Aotrou, dre Voizez. ¹⁴Loc'hañ a reas banniel kamp mibien Youda da gentañ, dre strollad. Ha rener war e lu e oa Naason, mab Aminadab.

¹⁵Ha war lu meuriad mibien Isac'har : Natanael, mab Souar. ¹⁶Ha war lu meuriad mibien Zaboulon, Eliab, mab Helon.

¹⁷Hag e voe diskennet ar Chom-lec'h, hag e loc'has mibien Gerson ha mibien Merari, dougerien ar Chom-lec'h.

¹⁸Hag e loc'has banniel kamp Ruben, dre strollad, ha war e lu e oa Elisour, mab Sedeour. ¹⁹Ha war lu meuriad mibien Simeon, Salamiel, mab Sourisadai.

²⁰Ha war lu meuriad mibien Gad, Eliasaf, mab Reouel.

²¹Hag e loc'has Kaatiz, dougerien ar Santual ; hag e veze savet ar Chom-lec'h a-raok ma-z erruent.

²² Hag e loc'has banniel kamp mibien Efraim, dre strollad, ha war e lu e oa Elisama, mab Amihoud.

²³ Ha war lu meuriad mibien Manase, Gamaliel, mab Pedasour. ²⁴ Ha war lu meuriad mibien Benjamin, Abidan, mab Gedeon.

²⁵ Hag e loc'has banniel kamp mibien Dan, dastumer an holl gampoù, dre strollad. Hag e oa war e lu, Ahiezer, mab Ammisaddai.

²⁶ Ha war lu meuriad mibien Aser, Pagiël, mab Oc'hran. ²⁷ Ha war lu meuriad mibien Neftali, Ahira, mab Enan. ²⁸ Evel-se e loc'has bugale Israel ; dre lu e loc'hjont.

²⁹ Hag e lavaras Moizez da Hobab, mab Rahouel eus Madian, tad-kaer Moizez : "Mont a reomp d'al lec'h m'en deus lavaret an Aotrou dioutañ : hennezh a roin deoc'h. Deus ganeomp hag az po eurvad ganeomp, rak an Aotrou en deus prometet eurvad da Israel". ³⁰ Hag e lavaras dezhañ : "Ned in ket, met d'am bro c'henidik ez in".

³¹ Hag e lavaras : "N'hon dilez ket, rak anavezout a rez hor c'hampoù er gouelec'h, hag e vi hon daoulagad. ³² Ma teuez ganeomp, ar mad a raio an Aotrou deomp a raimp dit".

³³ Hag e rejont, adalek menez an Aotrou, un hent a dri devezh, hag Arc'h Emglev an Aotrou a reas en o raok un hent a dri devezh, da glask evito un diskuizh-lec'h.

³⁴ Koabrenn an Aotrou a voe a-us dezho war an deiz pa loc'hjont eus ar c'hamp. ³⁵ Ha pa loc'he an Arc'h e lavare Moizez : "Sav, Aotrou ! Ra vo stlabezet da enebourien. Ra dec'ho a-zirazout ar re o deus kas ouzhit !" ³⁶ Ha pa veze en diskuizh, e lavare : "Distro, Aotrou, gant mil-miliadoù Israel !"

Klemmoù ar bobl - Pedenn Moizez - Ar c'hoailhed.

11 ¹ Hag ar bobl a glemme vil e divskouarn an Aotrou, hag e klevas an Aotrou, hag ec'h entanas e gounnar ; hag e tangwallas anezho tan an Aotrou, hag edo o teviñ e penn ar c'hamp.

² Hag e c'harmas ar bobl etrezek Moizez, hag e pedas Moizez an Aotrou, hag e vougas an tan. ³ Hag e voe galvet anv al lec'h-mañ 'Tabera', dre m'en devoa o zangwallet tan an Aotrou.

⁴ Hailhoned a oa en o mesk hag en em roas

d'o c'hoantegezhioù, hag en em adlakaas da c'harminñ bugale Israel en ur lavarout : "Piv a roio deomp kig da zebriñ ?" ⁵ Soñj hon eus eus ar pesked a zebrempe en Egipt evit netra, eus ar c'hokombrez, ar meloñs, ar pour, an ognon hag ar c'hignen. ⁶ Ha bremañ emaoomp o tisec'hañ. n'eus netra nemet Manna dirazomp !"

⁷ Heñvel e oa ar Manna ouzh had koriandrez, hag e liv evel liv ar rousingom.

⁸ Ar bobl en em skigne a bep tu evit hen dastum. Neuze e valent anezhañ gant mein-milin, pe her frikent e laouiri ; e boazhañ a raent en ur pod evit ober gwestell plat gantañ. Blaz ur wastellenn-eoul a oa warnañ.

⁹ Pa gouezhe ar glizh war ar c'hamp, en noz, eo e kouezhe ivez ar Manna.

¹⁰ Moizez a glevas ar bobl o leñvañ, e pep tiegezh, pep hini ouzh toull-dor e deltenn. Neuze e savas droug spontus en Aotrou Doue, hag e voe glac'haret Moizez gant se.

¹¹ Hag e lavaras d'an Aotrou : "Perak e rit poan d'ho servijer ? Perak n'am eus ket kavet gras dirak ho taoulagad, p'ac'h eus lakaet warnon ar garg eus an holl bobl-se ?"

¹² Daoust hag ez eo me am eus koñsevet ar bobl-se. Hag-eñ eo me am eus o ganet pa lavarit din : Doug anezho war boull da galon, evel ma toug ur vagerez ur bugelig ouzh ar vronn, betek ar vro hoc'h eus prometet dre ledoued d'o zadoù ?

¹³ Hag a-belec'h am bo-me kig da reiñ d'an holl bobl-se, p'emañt tro-war-dro din war va buhez gant o leñvan ha gant o "Ro kig deomp da zebriñ !"

¹⁴ Ne c'hellan ket dougen me va-unan ar bobl-se, rak re bonner ez int evidon. ¹⁵ Ha ma-z eo evel-se e rit ouzhin-me, va lazhit neuze kentoc'h ! O ! Ma kavfen gras dirak ho taoulagad da vihanañ, e doare ma ne welfen mui ar pezh a ra trubuilh din."

¹⁶ Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Dastum din dek den ha tri-ugent eus henaourien Israel, ma ouzout ez int henaourien ar bobl hag he skried, hag o degasi da Deltenn an Emgav, hag en em zalc'hint eno ganit. ¹⁷ Hag e tiskennin da

gomz ouzhit eno, hag e lamin eus ar spered a zo warnout da lakaat warno, hag e tougint ganit samm ar bobl, na zougi ken da-unan.

¹⁸ Ha d'ar bobl e lavari : En em santelait a-benn arc'hoazh, hag e tebrout kig, peogwir e c'harmit e divskouarn an Aotrou en ur lavarout : Piv a roio deomp kig da zebriñ ? Gwell e oa deomp en Egipt ! Hag e roio an Aotrou deoc'h kig da zebriñ. ¹⁹ N'eo ket un devezh hepken e tebrout, na daou, na pemp, na dek, nag ugent devezh, ²⁰ met betek ur mizvezh ! Ken na zeuio er-maez eus ho fri ha ma po heug outañ, peogwir e tisprizit an Aotrou a zo en ho touez hag e c'harmit dirazañ en ur lavarout : Perak 'ta en deus hon tennet eus an Egipt ?"

²¹ Hag e lavaras Moizez : "Emaon e kreiz c'hwec'h kant mil troadeg a dud, ha te a lavar : Kig a roin dezho, hag e tebrint ur mizvezh !

²² Deñved ha saout a vo kavet da aberzhiñ evito ? Holl besked ar mor a vo pesketaet evito ha kavet evito ?" ²³ Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Hag-eñ ez eo re verr dorn an Aotrou ? Bremaik e weli hag-eñ e c'hoarvezo va lavar, pe get !"

²⁴ Hag ez eas er-maez Moizez, hag e lavaras d'ar bobl komzoù an Aotrou, hag e tastumas dek den ha tri-ugent, eus henaourien ar bobl hag o lakaas en-dro d'an Deltenn.

²⁵ Diskenn a reas an Aotrou er goabrenn da gomz ouzh Moizez. Kemerout a reas lod eus ar spered a oa war hemañ hag hel lakaas war an dek henaour ha tri-ugent eus ar bobl. Adal ma vo diskennet ar Spered warno, ec'h en em lakjont da ziouganañ, met kement-se ne badas ket.

²⁶ Hogen daou a oa chomet er c'hamp ; unan anezho a oa anvet Eldad hag egile Medad. Hag ar Spered a ziskennas warno ; bez' e oant eus ar re a oa bet galvet o anv, met ne oant ket aet da Deltenn en Emgav ; hag ez eo er c'hamp end-eeun en em lakjont da ziouganañ.

²⁷ Ur paotr yaouank a redas da gas ar c'heloù da Voizez : "Eldad ha Medad, emezañ, a zo o tiouganañ er c'hamp !"

²⁸ Raktal, Josoua, mab Noun, servijer Moizez abaoe e yaouankiz, en em lakaas da gomz : "Moizez, va mestr, emezañ, harz outo d'hen ober !"

²⁹ Met Moizez a respontas dezhañ : "Daoust ha gwarizius e vefes-te evidon ? O ! Plijet 11, 23 Eshkol, ar gêr-mañ a dalvez 'blokad'.

11, 31 war-dro... alese : d.l.e. ken pell, a bep tu, evel un devezh-kerzhout.

gant an Aotrou lakaat e Spered warno, evit ober gant e bobl a-bezh ur bobl a brofeded !" ³⁰ Hag en em serras Moizez er c'hamp gant henaourien Israel.

³¹ Hag un avel a savas a-berzh an Aotrou, a ziniyas koailhed eus ar mor hag o dilaoskas war ar c'hamp, war-dro hent un devezh ac'halen hag alese tro-war-dro dezhañ, war-dro daou ilinad war-c'horre an douar. ³² Hag e voe war-sav ar bobl, e-pad an deiz hag e-pad an noz, hag e-pad an deiz war-lerc'h, o tastum koailhed : d'an nebeutañ e tastum dek homer, hag o ledent evito tro-dro d'ar c'hamp.

³³ Ar c'hig a oa c'hoazh etre o dent, ne oa ket c'hoazh chaoket, ma oa kounnar an Aotrou entanet enep ar bobl, hag e skoas an Aotrou war ar bobl un taol bras-meurbet. ³⁴ Hag e voe galvet anv al lec'h-se 'Kibrottaava', rak eno e oa bet beziet ur boblad a dud c'hoantegezhus.

Kastiz Miriam.

³⁵ Eus Kibrottaava e loc'has ar bobl da Aserot ; hag e voent en Aserot.

12 ¹ Hag e komzas Miriam hag dimezet e oa d'ur Gushitez ² hag e lavarjont : "Daoust ha da Voizez hepken eo en deus an Aotrou komzet ? Daoust ha n'en deus ket komzet ouzhimp-ni ivez ?" An Aotrou a glevas.

³ Moizez a oa un den izelek-meurbet, an hini izelekañ eus an holl dud a zo war-c'horre an douar.

⁴ An Aotrou a lavaras souden da Voizez, da Aaron ha da Viriam : "It ho tri da Deltenn an Emgav." Hag ez ejont o-zri.

⁵ Diskenn a reas an Aotrou er pilerad-koabr hag en em zalc'has ouzh dor an Deltenn. Neuze e c'halvas Aaron ha Miriam, hag e teujont o-daou war-raok.

⁶ "Selaouit ervat va c'homzoù", emezañ.

Pa vez en ho touez ur profed d'an Aotrou ez eo e gwelidigezh en em ziskouezan dezhañ, en un huñvre e komzan outañ.

⁷ N'eo ket evel-se emañ kont gant va servijer Moizez ; an hini fealañ eus va holl Diegezh ez eo en em ziskouezet.

⁸ Genou-ouzh-genou e komzan gantañ en dizolo, ha neket dre zivunadennoù, hag e wel gwir furm an Aotrou.

Perak hoc'h eus bet hardizhegezh a-walc'h da gomz a-enep va servijer Moizez ?"

⁹Evel-se e savas tan kounnar an Aotrou a-enep dezho, hag ez eas kuit.

¹⁰Ar Goabrenn en em dennas kuit a-ziwar an Deltenn. Ha setu ma oa deuet Miriam da vezañ lovr, gwenn evel an erc'h. Distreiñ a reas Aaron war-zu Miriam : deuet e oa da vezañ lovr.

¹¹Neuze e lavaras Aaron da Voizez : "O ! va Aotrou, mar plij, na laka ket warnomp ar pec'hed hon eus graet dre follentez, hag ez omp kablus anezhañ. ¹²Arabat, me az ped, e vefe evel ur bugelig marv hag a zeu eus korf e vamm, hanter-zebret e gig".

¹³Neuze e youc'has Moizez etrezek an Aotrou : "O Aotrou, emezañ, me ho ped, pareit anezhi, me ho ped !" ¹⁴Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "M'en dije he zad skopet war he dremm, daoust ha n'he dije ket bet dismeg e-pad seizh devezh ? Ra vo klozet e-pad seizh devezh er-maez eus ar c'hamp ha goude, adkemeret". ¹⁵Hag e voe klozet Miriam er-maez eus ar c'hamp e-pad seizh devezh, hag ar bobl ne loc'has ket ken na voe degemeret Miriam. ¹⁶Ha goude e loc'has ar bobl eus Aserot. Hag e kampjont e gouelec'h Paran.

Ergerzhadenn e Kanaan.

13 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout :

²"Kas paotred evit anavezout bro Ganaan a roin da vugale Israel : un den dre bep meuriad, un den a renk uhel eo a gasot".

³Hag e voent kaset gant Moizez eus gouelec'h Paran, war urzh an Aotrou : an holl re-mañ a oa paotred e penn bugale Israel.

⁴Ha setu o anvioù :

Evit meuriad Ruben : Samoua, mab Zakour.

⁵Evit meuriad Simeon : Safat, mab Hori.

⁶Evit meuriad Youda : Kaleb, mab Yefoune.

⁷Evit meuriad Isac'har : Igal, mab Yozeff.

⁸Evit meuriad Efraim : Ozea, mab Noun.

⁹Evit meuriad Benjamin : Palti, mab Rafou.

¹⁰Evit meuriad Zaboulon : Geddiel, mab Sodi.

¹¹Evit meuriad Jozef, meuriad Manase : Gadi, mab Sousi.

¹²Evit meuriad Dan : Ammiel, mab Gemalli.

¹³Evit meuriad Aser : Setour, mab Mikael.

^{13, 6}Moizez a ro un anv nevez d'an hini a vo rener ar bobl war e lerc'h evit e lakaat en e garg. Ozea ha Josoua o deus an hevelep gwirzienn, a dalvez 'salviñ'.

¹⁴Evit meuriad Neftali : Nahabi, mab Vafsi.

¹⁵Evit meuriad Gad : Gouel, mab Mac'hi.

¹⁶Aze anvioù ar wazed a gasas Moizez da ergerzhout ar vro. Hag e roas Moizez da Ozea, mab Noun, an anv a Josoua.

¹⁷Hag o c'hasas Moizez da ergerzhout bro Ganaan en ur lavarout dezho : "Pignit du-hont en Negev, pignit d'ar menez,

¹⁸ha sellit penaos emañ ar vro hag an dud a zo o chom enni : kreñv pe gwan, nebeut pe kalz, ¹⁹ha penaos emañ an douar emaint o chom warnañ, mat pe fall, ha penaos eo ar c'hêrioù emaint o chom enno : kampoù pe kreñvlec'hioù ; ²⁰ha penaos an douar : druz pe treut ; hag-eñ ez eus warnañ gwez, pe get. Ha bezit hardizh a-walc'h da dapout frouezh eus ar vro : an amzervezh eo hini preveudioù ar rezin".

²¹Hag e pignjont evit ergerzhout ar vro, adalek gouelec'h Sin betek Rohob, war hent Emat.

²²Hag e pignjont dre an Negev, hag erruout betek Hebron : eno e oa Ahiman, Sesai ha Tolmai, bugale Enak. Hebron, seizh vloaz e oa bet savet a-raok Tanis en Egipt. ²³Hag int hag erruout betek traonienn Eshkol, ha troc'hañ alese ur skourr gant ur blokad rezin a zougjont war ur sparl etre daou, ha greunadez ha fiez. ²⁴Hag al lec'h-se a voe galvet traonienn Eshkol en abeg d'ar blokad o devoa troc'het alese bugale Israel.

²⁵Ar re-mañ goude bezañ graet o zro-anavezout, a zistroas a-benn daou-ugent devezh.

²⁶Mont a rejont da gaout Moizez hag holl gumuniezh bugale Israel, da ouelec'h Fara, e Kadez. Ober a rejont o rentañ-kont dezho ha d'an holl gumuniezh hag e tiskouezjont frouezh eus ar vro-se.

²⁷Setu amañ an danevell a rejont dezho : "Aet omp, emezo, d'ar vro m'ho poa hor c'haset. Bez' ez eo evit gwir, ur vro e-lec'h ma red al laezh hag ar mel, ha setu amañ frouezh anezhi.

²⁸Koulskoude ur bobl kreñv eo a zo o chom enni : ar c'hêrioù a zo mogeriet ha bras-meurbet, ha gwelet hon eus zoken Mibien da Anak. ²⁹Amalekiz a zo o chom e korn-bro an Negev, an Hitiz, ar Jebuzeiz hag an Amoriz a zo o chom er

Menez, hag ar Ganaaniz a zo o chom war ribl ar Mor hag a-hed ar stêr-Yordan."

³⁰ Kaleb a reas d'ar bobl tevel dirak Moizez hag a lavaras : "Pignomp ha kemeromp ar vro-se, rak barrek, ya barrek-mat ez omp d'he gounit".

³¹ Met ar wazed hag a oa bet pignet gantañ a lavaras : "Ne c'hellomp ket sevel a-enep ar bobl-se, rak kreñvoc'h eo egedomp".

³² Hag i en em lakaas da wallvrudañ ar vro e oant bet oc'h anavezout :

"Ar vro, emezo, hag hon eus treuzet evit hec'h anavezadenniñ a zo ur vro hag a zebr he zud. Hag an holl dud hon eus gwelet enni a zo tud mentet-bras. ³³ Eno hon eus gwelet ar ramzed, mibien Anak, ramzed ! Ha deomp da welout e oamp evel kigi-raden en o c'hichen, hag an efed-se a raemp e gwirionez war ar re-se."

Grozmolou ar bobl.

14 ¹ Hag e savas an holl gumuniezh o mouezh, hag e c'harmas ar bobl en noz-se, ² hag e c'hrozmolas enep Moizez hag Aaron holl vugale Israel, hag e lavare dezho an holl gumuniezh : "Ma vijemp marvet da vihanañ e bro Egipt, pe ma varvfemp er gouelec'h-mañ ! ³ Perak emañ an Aotrou ouzh hor c'has d'ar vro-se, evit kouezhañ dre ar c'hleze ? Hor gwragez hag hor bugaligoù a vo ur preizh ! Hag-eñ ne vefe ket gwelloc'h deomp distreiñ d'an Egipt ?" ⁴ Hag e lavarent an eil d'egile : "Dav kaout ur penn ha distreiñ d'an Egipt !"

⁵ Hag e kouezhas Moizez hag Aaron war o dremm dirak holl vodadeg kumuniezh bugale Israel. ⁶ Ha Josoua, mab Noun, ha Kaleb, mab Yefoune, eus ar re o devoa graet tro ar vro, a fregas o dilhad, ⁷ hag e komzjont ouzh holl gumuniezh bugale Israel, o lavarout : "Ar vro ma-z omp tremenet e-barzh, hon eus graet an dro anezhi, eo ar wellañ vro a zo. ⁸ Ma plijomp d'an Aotrou, e vimp kaset gantañ d'ar vro-se hag e roio deomp ur vro a ziver a laezh ha mel. ⁹ Met ouzh an Aotrou na zisentit ket, ha n'ho po ket aon rak pobl ar vro : hor boued e vezint ! Dioueriñ a raio skoazell dezho, hag an Aotrou a zo ganeomp ! N'ho pet ket aon !"

¹⁰ O komz edo an holl gumuniezh d'o labezañ gant mein, ha gloar an Aotrou en em ziskouezas e Teltenn an Emgav a-us da holl vugale Israel. ¹¹ Hag e lavaras an Aotrou da 14, 9 skoazell, en heb. skeud.

Voizez : "Betek pegoulz e vin disprizet gant ar bobl-se ha betek pegoulz ne gredint ket ennon, gant an holl sinoù am eus graet en o zouez ? ¹² Skeiñ a rin warno gant ar vosenn hag o diberc'hennañ a rin, met ober a rin ac'hanout ur bobl brasoc'h ha kreñvoc'h egeto".

¹³ Hag e lavaras Moizez d'an Aotrou : "Klevet o deus Egiptiz ec'h eus savet gant da nerzh ar bobl-mañ eus o zouez.

¹⁴ Hag o deus lavaret se da annezidi ar vro-mañ. Klevet o deus ez out, Aotrou, e-touez ar bobl-mañ, penaos, lagad ouzh lagad en em ziskouezas te, Aotrou, hag emañ da goabrenn o chom a-us dezho, hag en ur peul koabr e kerzhez en o raok war an deiz, hag en ur peul-tan d'an noz.

¹⁵ Hag eus da berzh e varve an holl dud-mañ evel un den ? Lavarout a rafe ar Baganed kement-mañ o klevout ar vrud-mañ diwarnout : ¹⁶ Dre ma n'helle ket an Aotrou kas ar bobl-se d'ar vro en devoa touet reiñ dezho, eo en deus o sakrifiet er gouelec'h ! ¹⁷ Ha bremañ, ra vezo bras nerzh an Aotrou, peogwir az poa komzet, o lavarout : ¹⁸ An Aotrou a zo gorrek da gounnariñ ha bras o trueziñ ; gouzañv a ra ar faziou hag ar mankoù, met o akuitañ ne ra ket ; kastizañ a ra fazi an tadoù war o mibien, war an trede hag ar pevare rumm. ¹⁹ Pardon eta fazi ar bobl-mañ, hervez braster da druvez, peogwir ec'h eus gouzañvet ar bobl-se eus an Egipt betek amañ".

²⁰ Hag e lavaras an Aotrou : "Pardonin a ran, evel m'ec'h eus lavaret. ²¹ Met, ya, bev on ha leun eus gloar an Aotrou eo an douar a-bezh, ²² an holl dud o deus gwelet va gloar ha va sinoù, hag ar pezh am eus graet en Egipt hag er gouelec'h, hag o deus va amprouet dek gwech, ha n'o deus ket sentet ouzh va mouezh : ²³ ne welint ket ar vro am eus touet d'o zadoù ! Va holl zisprizerien n'he gwelint ket ! ²⁴ Met va servijer Kaleb, peogwir ez eus ur spered all ennañ, hag ez eo bet agrenn war va lerc'h, a gasin d'ar vro ma-z eo bet e-barzh, hag e ouenn he ferc'heno ! ²⁵ Amalekiz ha Kanaaniz o vezañ o chom en draonienn, warc'hoazh, distroit ha loc'hit d'ar gouelec'h, etrezek Mor ar Broenn".

²⁶ Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez 14, 24 war va lere'h, d.l.e. ganin.

hag Aaron, o lavarout : ²⁷ "Betek pegoulz, emezañ, e vo ar gumuniezh fall-se o c'hrozmolat a-enep din ? Klevet em eus ar grozmolat-se gant bugale Israel a-enep din. ²⁸ Lavar dezho : War va buhez, eme an Aotrou, hervez ar pezh hoc'h eus lavaret em divskouarn e rin-me ouzhoc'h. ²⁹ Er gouelec'h-mañ, e kouezho ho korfoù marv, c'hwi holl hag a zo bet graet an niveradeg warnoc'h, c'hwi holl hag a zo bet graet ar gont ac'hanoc'h adal an oad a ugent vloaz hag ouzhpenn, hag hoc'h eus grozmolet a-enep din-me. ³⁰ Ned eot ket d'ar vro em eus savet va dorn d'ho lakaat da chom e-barzh, nemet Kaleb, mab Yefoune, ha Josoua, mab Noun. ³¹ Hag ho pugaligoù - az poa lavaret : preizh e vezint - o c'has a rin d'anavezout ar vro a rit fae warni. ³² Met ho korfoù-marv-c'hwi a gouezho er gouelec'h-mañ. ³³ Ho mibien a vo o peuriñ er gouelec'h e-pad daou-ugent vloaz, hag e tougint hoc'h avoultriezhoù ken na vo steuziet ho korfoù er gouelec'h. ³⁴ Hervez ar gont eus an deizioù ez oc'h bet oc'h anavezadenniñ ar vro daou-ugent deiz - ur bloaz evit pep deiz - e tougot pouez ha fallagriezhoù e-pad daou-ugent vloaz hag e ouiot petra eo va dilezel. ³⁵ Me, an Aotrou, am eus komzet ! Sed aze petra a rin d'an holl gumuniezh fall-mañ a zo en em vodet a-enep din. Er gouelec'h-mañ e vint distrujet hag eno e varvint !"

³⁶ Ar wazed en devoa kaset Moizez d'ober tro ar vro, hag a oa deuet en-dro, o devoa lakaet da c'hrozmolat an holl gumuniezh enep dezhañ oc'h ober tamalloù war ar vro, ³⁷ mervel a reas ar wazed-se o devoa droukrudet ar vro dre ur gwalldaol dirak an Aotrou. ³⁸ Ha Josoua, mab Noun, ha Kaleb, mab Yefoune, a vevas, a-douez ar wazed-se a oa aet d'ober tro ar vro.

³⁹ Hag e kontas Moizez an darvoudoù-mañ da holl vugale Israel, ha goulven a reas ar bobl, meurbet. ⁴⁰ Hag savet abred diouzh ar beure, e pignont war benn ar menez en ur lavarout : "Setu-ni ! Hag e pignomp d'al lec'h m'en deus komzet an Aotrou, rak pec'het hon eus". ⁴¹ Hag e lavaras Moizez : "Perak e treuzit urzh an Aotrou ? Se ne raio ket berzh ! ⁴² Na bignit ket, rak n'emañ ket an Aotrou en ho touez ! Ha ne viot ket skoet gant hoc'h enebourien, ⁴³ rak Amalekiz ha Kanaaniz a zo aze dirazoc'h, hag e kouezhfec'h dre ar c'hleze, distroet oc'h

14, 30 savet va dorn, d.l.e. touet.

diwar roudoù an Aotrou ha ne vo ket an Aotrou ganeoc'h". ⁴⁴ Int, dichek, a bignas war benn ar menez, met nag Arc'h Emglev an Aotrou, na Moizez, ne fiñvjont eus kreiz ar c'hamp. ⁴⁵ Hag e tiskennas Amalekiz ha Kanaaniz a oa o chom war ar menez, hag int o skeiñ warno hag ouzh o diskolpañ betek Horma.

Kemennoù evit ar sakrifisoù.

15 ¹ Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ² "Komz ouzh bugale Israel ha lavar dezho : Erruet er vro a vo an annez-lec'h a roan deoc'h, ³ pa reot tan-aberzh d'an Aotrou, holokost pe sakrifis evit seveniñ ur gouestl, pe ur prof a-youl vat pe e-kerzh ho kouelioù evit sakrifisoù a c'hwezh c'hwek d'an Aotrou, gant eñjed pe gant deived, ⁴ e raio ar c'hinniger e ginnig d'an Aotrou gant ur brofadenn : flourenn, un dekvedenn meret gant ur c'hard hin eoul, ⁵ ha gwin evit an died-kinnig, ur c'hard hin, a vo aozet ouzhpenn an holokost pe d'ar sakrifis evit un oan. ⁶ Evit ur maout e vo aozet ur brofadenn gant flourenn, div dekvedenn, meret gant eoul, un drederenn hin, ⁷ ha gwin evit an died-kinnig, un drederenn hin, a vo kinniget e c'hwezh c'hwek d'an Aotrou. ⁸ Ha pa ri ul leue en holokost pe ur sakrifis evit seveniñ ur gouestl, pe ur peoc'h-aberzh d'an Aotrou, ⁹ e kinnigi, ouzhpenn al leue, ur brofadenn a flourenn, teir dekvedenn meret gant eoul, un hanter hin, ¹⁰ ha gwin a vo kinniget evit an died-kinnig, un hanter hin : tan-aberzh a c'hwezh c'hwek d'an Aotrou. ¹¹ Kement-all a vo graet evit ur c'hole, ur maout pe ur menn-dañvad hag ur menn-gavr. ¹² Hervez an niver e vo sakrifiet : kement a vo aozet evit pep hini, diouzh o niver. ¹³ Pep kenvroad a raio kement-all pa ginnigo un tan-aberzh a c'hwezh c'hwek d'an Aotrou. ¹⁴ Ha pa vo o chom du-se un ostiziad, pe unan eus ho touez, a rumm da rumm, e raio tan-aberzh a c'hwezh c'hwek d'an Aotrou, evel ma rit : eveldoc'h e raio. ¹⁵ Ur gumuniezh, ur reolenn hepken

14, 34 mont a-enep din : ster diasur, va dilezel, pe va enebiezh.

evidoc'h hag evit an enbroad annezad : reolenn beurbad evit ho tiskennidi : eveldoc'h e vo an ostiziad dirak an Aotrou.

¹⁶Ul lezenn hepken hag ur c'hustum a vo evidoc'h hag evit un divroad o vezañ o chom ganeoc'h".

¹⁷Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ¹⁸"Komz ouzh bugale Israel ha lavar dezho : Pa-z eot d'ar vro emañ ouzh ho kas e-barzh, ¹⁹hag e tebrot bara eus ar vro, e reot profoù d'an Aotrou. ²⁰Gant an deroù-toaz, ur gachenn a reot evel prof : evel gant profoù al leue e vo graet gant houmañ.

²¹Derou-toaz a riot d'an Aotrou e prof a rumm da rumm.

²²Dre zievezh, ma ne rit ket an holl c'hourc'hemennou-mañ en deus lavaret an Aotrou da Voizez, ²³kement tra en deus kemennet an Aotrou deoc'h dre Voizez abaoe an deiz ma c'hourc'hemenn an Aotrou, ha goude d'ho tiskennidi, ²⁴ma n'eo ket ouzh daoulagad ar gumuniezh ez eo bet graet an dievezh, ec'h aberzho an holl gumuniezh ur c'hole yaouank evel holokost a c'hwezh c'hwek d'an Aotrou, gant e brofadenn a ziedkinnig evel boaz, hag ur bouc'h da zibec'hadenn. ²⁵Hag e tic'haouo ar beleg evit holl gumuniezh bugale Israel, hag e vo pardonet dezho ; un dievezh a oa bet, met degaset o devo bet o c'hinnig, tan-berzh d'an Aotrou, ha dibec'hadenn dirak an Aotrou evit o dievezh. ²⁶Hag e vo pardonet da holl gumuniezh bugale Israel, ha d'an enbroad annezet en ho touez, rak ar bobl abezh he devoa bet perzh en dievezh.

²⁷M'en deus unan bennak pec'het dre zievezh, e tegaso ur c'havrig bloaz evel dibec'hadenn, ²⁸hag e tic'haouo ar beleg evit an dievezhi-g-mañ en deus pec'het dre zievezh, dirak an Aotrou ; ha graet an dibec'hadenn evitañ, e vo pardonet. ²⁹Kenvroad gant bugale Israel pe ostiziad o chom en ho touez, memes lezenn ho po, pa vo bet graet un dievezh.

³⁰Met an hini a ra se a-ratozh-kaer, kenvroad pe ostiziad, d'an Aotrou eo e ra dismegañs, hag e vo rasket an den-mañ a-douez e bobl.

³¹Komz an Aotrou a zispriz, e c'hourc'hemennou a freuz, troc'het e vo an den-se diouzh e bobl : pec'het en deus".

³²Hag e oa bugale Israel er gouelec'h, hag e kavjont un den o serrañ koad e deiz ar sabad.

³³Hag e degas a reas ar re o devoa e gavet o

serrañ koad, da Voizez ha da Aaron, ha d'an holl gumuniezh. ³⁴Hag e lakaat a rejont dindan gward, rak ne oa ket divizet petra ober dezhañ. ³⁵Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Mervel a raio an den-se : ra vo labezet gant mein gant an holl gumuniezh er-maez eus ar c'hamp !" ³⁶Hag e voe tennet gant an holl gumuniezh er-maez eus ar c'hamp d'e labezañ gant mein, hag e varvas, evel m'en devoa kemennet an Aotrou da Voizez.

³⁷Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ³⁸"Komz ouzh bugale Israel ha lavar dezho ober toupennoù war bastelloù o dilhad, a rumm da rumm, ha lakaat war doupenn ar bastell-mañ un neudenn voug. ³⁹Hag o kaout an toupennoù-mañ hag ouzh o gwelout, e soñjot e holl c'hourc'hemennou an Aotrou, hag o heuliañ a reot e-lec'h kantreal war-lerc'h ho kalon ha war-lerc'h ho taoulagad, a ra deoc'h gastaouiñ war o lerc'h. ⁴⁰Hag ho pezo soñj da seveniñ va holl c'hourc'hemennou ha da vezañ santel d'ho Toue. ⁴¹Me eo an Aotrou, ho Toue, en deus ho tennet eus bro Egipt, evit bezañ ho Toue, me, an Aotrou, ho Toue".

Emsavadenn Kore.

16 ¹Hag e kemeras Kore, mab Isaar, mab Kaat, mab Levi, Datan hag Abiram, mibien Eliab, hag On, mab Pelet, mibien Ruben. ²Hag en em savjont enep Moizez, gant gwazed eus bugale Israel : daou c'hant ha hanterkant, priñsed ar gumuniezh a veze galvet d'ar bodadegoù, tud a vrud. ³Hag en em gevredjont enep Moizez hag enep Aaron, hag e lavarjont dezho : "Trawalc'h diouzhoc'h ! An holl gumuniezh, an holl anezho, a zo santel, hag en o zouez emañ an Aotrou ; ha perak en em uhelait a-us da gumuniezh an Aotrou ?" ⁴O klevout se, Moizez a gouezhas war e zremm. ⁵Hag e komzas ouzh Kore hag ouzh e holl gevread, o lavarout : "Warc'hoazh beure e raio an Aotrou da anavezout ar re a zo dezhañ, ar re a zo santel, ar re a zle aberzhiñ dezhañ : ar re en devo dibabet a aberzho dezhañ. ⁶Grit evel-hen : kemerit

ezañsoueroù, te, Kore, ha da holl gevread, ⁷ha lakait enno tan, ha lakait warno ezañs dirak an Aotrou, warc'hoazh, hag ar re a vo dibabet gant an Aotrou, ar re-se a ve santel. Trawalc'h diouzhoc'h, mibien Levi !"

⁸Hag e lavaras Moizez da Gore : "Selaouit eta, mibien Levi ! ⁹Ha re nebeut e oa evidoc'h en devoa ho tispartiit Doue Israel diouzh kumuniezh Israel en ur ober deoc'h tostaat outañ evit ober servij Chom-lec'h an Aotrou, evit en em zerc'hel dirak ar gumuniezh da lidañ eviti ? ¹⁰Graet en deus dit tostaat, ha d'az holl vreudeur, mibien Levi ganit, hag e klaskit c'hoazh ar velegiezh ! ¹¹Evit-se emaut gant da holl gevread, kevredet enep an Aotrou ! Hag Aaron, petra eo ? Hag e c'hrozmolit enep dezhañ !"

¹²Hag e kasas Moizez da c'hervel Datan hag Abiram, mibien Eliab. Met int a lavaras : "Ned aimp ket ! ¹³Ha re nebeut eo bezañ graet deomp pignat eus ur vro a zivere enni laezh ha mel, hag ober deomp mervel er gouelec'h, evit ma talc'hfez d'ober da vestr warnomp ? ¹⁴Nann, n'eo ket etrezek ur vro o tiverañ laezh ha mel eo hor c'hasez ! Ne roez ket deomp en herezh na parkeier na gwini. Dall eo daoulagad an dud-mañ, a gav dit ? Ned aimp ket !" ¹⁵Hag e kounnaras Moizez, meurbet, hag e lavaras d'an Aotrou : "Na sell ket ouzh o frof ; n'am eus tapet ket un azen diouto, na graet droug da unan anezho".

¹⁶Hag e lavaras Moizez da Gore : "Te, ha da holl gevread, bezit dirak an Aotrou, te hag int hag Aaron, warc'hoazh. ¹⁷Kemerit bep a ezañsouer ha lakait warno ezañs ; hag e kinnigot dirak an Aotrou pep hini e ezañsouer : daou c'hant ha hanter-kant ezañsouer ha te, hag Aaron, pep hini e ezañsouer". ¹⁸Hag e kemerjont pep a ezañsouer, hag e lakjont warno tan, hag e lakjont warnañ ezañs, hag en em zalc'hjont war dreuzoù Teltenn an Emgav, gant Moizez hag Aaron. ¹⁹Bodet en devoa Kore e-tal dezho an holl gumuniezh war dreuzoù Teltenn an Emgav, hag en em ziskouezas gloar an Aotrou d'an holl gumuniezh. ²⁰Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez hag ouzh Aaron, o lavarout : ²¹En em zispartiit diouzh ar c'hevread-se hag e guzumiñ a rin war an taol". ²²Hag e kouezhjont war o dremmoù hag e lavarjont : "Doue ! Doue spedoù an holl gorfoù ! Un den hepken en deus pec'het,

hag ouzh an holl gumuniezh e kounnarez ?"

²³Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²⁴"Komz ouzh ar gumuniezh, o lavarout : Kit a-ziwar-dro chomlec'h Kore, Datan hag Abiram". ²⁵Hag e savas Moizez hag ez eas davet Datan hag Abiram, hag ez eas war e lerc'h henaourien Israel. ²⁶Hag e komzas ouzh ar gumuniezh, o lavarout : "Pellait agichen tinelloù ar wazed fallakr-mañ, na stokit ouzh netra a gement a zo dezho, gant aon da vezañ paket gant o holl bec'hedoù !" ²⁷Hag i da skampañ agichen chomlec'h Kore, Datan hag Abiram, diwar-dro. Ha Datan hag Abiram a oa deuet er-maez, hag en em zalc'hent war dreuzoù o zinelloù gant o gwragez, o mibien hag o bugaligoù.

²⁸Hag e lavaras Moizez : "Dre gement-mañ e ouiot ez eo an Aotrou en deus va c'haset da seveniñ an holl oberoù-mañ, ha n'eo ket eus va fenn va-unan : ²⁹Ma vez evel marv an dud all, marv ar remañ, hag evel tonkadur an dud all tonkadur ar re-mañ, n'eo ket an Aotrou en deus va c'haset ! ³⁰Met ma ra an Aotrou ur burzhud, ma tistenn an douar e c'henou evit o lonkañ, int ha kement o deus, hag e tiskennont bev d'ar Sheol, e ouiot o deus disprizet an dud-mañ an Aotrou".

³¹Hag evel ma echue da lavarout ar c'homzoù-mañ, e faoute an douar a oa dindano. ³²Hag e tigoras an douar e c'henou d'o lonkañ hag o zier, an holl dud en devoa Kore, hag o feadra. ³³Hag e tiskennas ar re-mañ, gant kement o devoa, bev d'ar Sheol, hag an douar o c'holoas, hag e voent kollet a-greiz ar gumuniezh. ³⁴Hag an holl Israeliz a oa en-dro dezho a dec'has gant ar safar, en ur lavarout : "Gant na vimp ket lonket en douar !"

Emsavadenn ar bobl - Bazh Aaron.

³⁵Hag un tan a zeuas a-berzh an Aotrou, hag a guzumas an daou c'hant ha hanterkant den a ginnige an ezañs.

17 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Lavar da Eleazar, mab Aaron ar beleg, lemel an

ezañsoueroù a-greiz an tan-gwall, hag an tan a vo stlapet pelloc'h, rak santel int. ³Ezañsoueroù ar re-mañ o deus pec'het diwar-goust o buhez, graet e vo ganto pladennoù-feilh, evit induiñ an aoter, rak kinniget int bet dirak an Aotrou, ha santelaet. Hag e vezint un arouez evit bugale Israel. ⁴Hag e kemeras Eleazar, ar beleg, an ezañsoueroù arem a oa bet kinniget gant ar re a oa bet devet, hag o fladañ a reas evit induiñ an aoter, ⁵evel eñvoradur da vugale Israel ma na dostafé den, estreget ar reoù a zo eus gouenn Aaron, evit devañ ezañs dirak an Aotrou, ha na c'hoarvezfe ket ganto evel gant Kore hag e gevread, evel m'en devoa lavaret an Aotrou dezhañ dre Voizez.

⁶Hag e c'hrozmolaz holl gumuniezh bugale Israel antronoz enep Moizez hag enep Aaron, o lavarout : "Ober a rit mervel da Bobl an Aotrou !" ⁷Met e-keit ha ma oa bodet ar gumuniezh enep Moizez hag enep Aaron, hag i o sellout ouzh Teltenn an Emgav, ha setu ma oa goloet gant ur goabrenn. Hag en em ziskouezas gloar an Aotrou. ⁸Hag e teuas Moizez hag Aaron dirak Teltenn an Emgav. ⁹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ¹⁰"Skarzhit a-greiz ar gumuniezh-mañ ha me o c'huzumo raktal". Hag e kouezhjont war o dremmoù. ¹¹Hag e lavaras Moizez da Aaron : "Kemer an ezañsouer ha laka warnañ tan diwar an aoter, ha laka ezañs ha kae buan davet ar gumuniezh, ha dic'haou evito, rak deuet eo ar Gounnar a-berzh an Aotrou, ha krog eo ar Reuz !" ¹²Hag e kemeras Aaron ar pezh en devoa lavaret Moizez, hag e redas betek kreiz ar gumuniezh, ha setu ma oa krog ar Reuz e-mesk an dud ! Hag e lakaas ezañs hag e tic'haouas evit ar bobl ; ¹³hag en em zalc'has etre ar re varv hag ar re vev, hag e paouezas ar Reuz. ¹⁴Mervel a reas dre ar Reuz pevarzek mil seizh kant ouzhpenn ar re varvet dre faot Kore. ¹⁵Hag e tistroas Aaron davet Moizez da dreuzoù Teltenn an Emgav, ar Reuz o vezañ paouezet.

¹⁶Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ¹⁷"Komz ouzh bugale Israel, ha kemer diganto ur vazh, ur vazh dre di tadel digant o holl briñsed, dre di tadel : daouzek bazh. Da bep hini e anv a skrivi war e vazh. ¹⁸Anv Aaron a skrivi war vazh Levi : pep a vazh o devo ar bennticien tadel. ¹⁹Hag o lakaat a ri e Teltenn an Emgav dirak an

Testeni, ma roan darempred ganeoc'h eno. ²⁰Hag an den a zibabin, e vazh a vleunio, hag e rin paouez enep din grozmoù bugale Israel emaint oc'h ober deoc'h".

²¹Hag e komzas Moizez ouzh bugale Israel ; hag e roas dezhañ an holl briñsed, ur vazh dre briñs, ur vazh evit pep priñs ha ti tadel : daouzek bazh. Ha bazh Aaron a oa e-mesk ar bizhier. ²²Hag e lakaas Moizez ar bizhier dirak an Aotrou e Teltenn an Testeni. ²³Hag antronoz e teuas Moizez da Deltenn an Testeni ha setu m'he devoa broñset bazh Aaron, eus ti Levi, difluket broñs diouti ha graet bleunioù, ha darevet alamandez. ²⁴Hag e tennas Moizez an holl vizhier a-zirak an Aotrou evit holl vugale Israel. Hag e weljont, hag e'h adkemeraz pep hini e vazh. ²⁵Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Adlaka bazh Aaron dirak an Testeni evit he mirout evel arouez da baotred an dispac'h, hag ez echuo o grozmoù enep din, ha ne varvint ket". ²⁶Hag e reas Moizez evel m'en devoa kemennet an Aotrou dezhañ : evel-se e reas. ²⁷Hag e komzas bugale Israel ouzh Moizez, o lavarout : "Dizeriañ a reomp ! Kollet omp, holl ! Kollet omp ! ²⁸Neb a dosta ouzh Chom-lec'h an Aotrou a varv ! Daoust hag ez aimp holl da get ?"

Beleien ha Levited.

18 ¹Hag e lavaras an Aotrou da Aaron : "Te ha da vibien ha da di tadel ganit a zougo faziou ar Santual ; te ha da vibien ganit a zougo faziou ho pelegiezh. ²Da vreudeur, bazh Levi, meurriad da dad a gemerit ganit, da eilañ ha da servijañ a raint te ha da vibien ganit dirak Teltenn an Testeni. ³Hag e raint gward ganit, gward an Deltenn a-bezh, met ouzh listri ar Santual nag ouzh an aoter ne dostaint ket ! Ha ne varvint ket, nag int na c'hwi ! ⁴Hoc'h eilañ a raint hag ober gward Teltenn an Emgav, holl servij an Deltenn, hag estregeto ne dostaio den ouzhoc'h. ⁵Hag e reot gward ar Santual ha gward an aoter, ha ne vo ken a gounnar a-enep da vugale Israel. ⁶Me eo am eus kemeret ho preudeur, al Levited, a-douez bugale Israel : deoc'h ez int roet, roet d'an Aotrou evit ober servij

Teltenn an Emgav. ⁷Te, ha da vibien ganit, a viro ho karg a veleg : war-dro an aoter hag e diabarzh ar ouel emañ ho servij ; ar garg bet roet deoc'h, am eus roet deoc'h, eo ar velegiezh : estregedoc'h neb a dostaio a varvo". ⁸Hag e lavaras an Aotrou da Aaron : "Setu em eus roet dit ar garg eus va savadoù, eus an holl draoù bet santelaet gant bugale Israel, dit o roan, en abeg d'az olevadur, ha d'az mibien : reolenn beurbad. ⁹Setu ar pezh a zo dit diwar an traoù santelañ, anez an tan-berzhou : an holl ginnigoù, an holl zleoù, an holl zibec'hadennoù, an holl binijadennoù a rentont din, ar santel-santelañ a vo dit ha d'az mibien. ¹⁰Eus an traoù santelañ e tebrot, an holl baotred a zebro diouto, santel e vint evidout.

¹¹Ha kement-mañ a vo dit : ar profadennoù roet ganto, an holl draoù lusket gant bugale Israel : dit o roan ha d'az mibien ha d'az merc'hed ganit, reolenn beurbad. Neb a vo glan ez ti a zebro diouto. ¹²Ar pep druzañ eus an eoul fresk, ar pep druzañ eus ar fro hag eus ar gwinizh, ar preveudioù a roer d'an Aotrou, dit o roan. ¹³Kentañ frouezh o bro, hag a vo kaset d'an Aotrou, dit e vo : neb a vo glan ez ti a zebro dioutañ. ¹⁴Kement tra anaouezet en Israel a vo dit. ¹⁵Kement kentañ-ganet, a gement korf a zo, a ginniger d'an Aotrou, den pe loen, a vo dit. Met dasprenañ a ri mab henañ an den, ha mab henañ al loened dic'hlan a zaspreni ivez. ¹⁶Hag an daspren, adalek an oad eus ur miz, a ri, prizet e vo ganit en arc'hant : pemp pezh, eus sikl ar Santual a zo ugent gera. ¹⁷Met mab henañ ar vuoc'h ne zaspreni ket, na mab henañ ar dañvadez, na mab henañ ur c'havr ! Santel int ! O gwad a sparfi war an aoter hag o lard a zevi : tan-berzh a c'hwezhañ c'hwek d'an Aotrou. ¹⁸Hag o c'hig a vo dit : ar peultrin lusket hag ar skoaz dehou a vo dit. ¹⁹An holl zleoù santel a raio bugale Israel evit an Aotrou a roan dit ha d'az mibien ha d'az merc'hed ganit : reolenn beurbad, un emglev-holen peurbad e vo se dirak an Aotrou evidout hag evit da lignez ganit.

²⁰Hag e lavaras an Aotrou da Aaron : "En o bro n'az po ket a hêrezh, lod ebet n'az po en o zouez. Me a vo da lod ha da hêrezh e-touez bugale Israel. ²¹Da vibien Levi e roan kement deog a zo en Israel evel hêrezh, en eskemm eus ar servij a reont, servij Teltenn

an Emgav. ²²Ha ne dostaio ken bugale Israel ouzh Teltenn an Emgav, da zougen ur pec'hed ha da vervel. ²³Hag e raio al Levited servij Teltenn an Emgav, hag e tougint ar fazioù : reolenn beurbad evit ho tiskennidi ; e-touez bugale Israel n'o devo ket a hêrezh. ²⁴Met deog bugale Israel, a saver d'an Aotrou evel prof, a roan d'al Levited evel hêrezh ; setu perak e lavarand dezho : e-touez bugale Israel n'o devo ket a hêrezh".

²⁵Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²⁶"Ouzh al Levited e komzi hag e lavari dezho : Pa zegemerot digant bugale Israel an deog a roan deoc'h eus o ferzh en hêrezh, e savot dioutañ prof an Aotrou : deog diwar deog. ²⁷Hag e kontot ho savadoù-c'hwi evel ma vez graet gant ar gwinizh diwar al leuriad, ha gant pentoniad ar waskell. ²⁸Ya, sevel a reot, c'hwi ivez, prof an Aotrou diwar an holl zeogoù a zegemerot digant bugale Israel, hag e roiet diwarno prof an Aotrou da Aaron, ar beleg. ²⁹Diwar an holl zonezonoù graet deoc'h e savot profoù an Aotrou, diwar ar pep gwellañ e vo graet ar prof sakr diwarnañ. ³⁰Hag e lavari dezho : Pa vo bet savet ar pep gwellañ diwarnañ, e vo kontet evit al Levited evel trevad leur ha trevad gwaskell. ³¹Hag e tebrot se e pep lec'h, c'hwi hag ho tiegezhioù, rak ur gopr eo evidoc'h en eskemm eus ho servij e Teltenn an Emgav. ³²Ha ne zougot ket gantañ ur pec'hed, ma savit ar gwellañ diwarnañ ; traoù santel bugale Israel n'ho po ket disakret, ha ne varvot ket !"

Glanidigezh.

19 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez hag ouzh Aaron, o lavarout : ²"Setu ur reolenn eus al lezenn en deus gourc'hemennet an Aotrou : Lavaret en devoa : komz ouzh bugale Israel, ma kerc'hint dit ur vuoc'h rous disi ; n'he devo enni namm ebet, ha ne vo ket bet savet warni ar yev. ³Hag he reiñ a reot da Eleazar, ar beleg, a gaso anezhi er-maez eus ar c'hamp, hag e vo sakrifiet dirazañ. ⁴Hag e kemero Eleazar, ar beleg, eus he gwad war e viz, hag e sparfo war-zu Teltenn an Emgav gant he

gwad, seizh gwech. ⁵Hag e vo devet ar vuoc'h dirazañ, he c'hroc'hen, he c'hig, he gwad, he mon a vo devet. ⁶Hag e kemero ar beleg koad sedrez ha sikadez ha skarleg, a daolo e-kreiz tantad ar vuoc'h. ⁷Hag e kanno ar beleg e zilhag hag e walc'ho e gorf gant dour, ha goude ez aio d'ar c'hamp, hag e vo dic'hlan ar beleg-mañ betek an abardaez.

⁸Hag an hini en devo he devet a ganno e zilhag en dour, hag a walc'ho e gorf en dour, hag a vo dic'hlan betek an abardaez. ⁹Hag e tastumo un den glan ludu ar vuoc'h, a lakaio er-maez eus ar c'hamp en ul lec'h glan ; hag he miro kumuniezh bugale Israel evit ober dour glanaus : un dibec'hadenn eo. ¹⁰Hag e kanno an hini en devo dastumet ludu ar vuoc'h e zilhag, hag e vo dic'hlan betek an abardaez. Hag e vo kement-mañ evit bugale Israel hag evit an ostiziad o chom en o zouez, ur reolenn beurbad.

¹¹An hini a stok ouzh unan marv, un den marv bennak, a vo dic'hlan e-pad seizh devezh. ¹²Un dibec'hadenn a vo graet warnañ d'an trede deiz. ha d'ar seizhvet deiz e vo glan. Ma ne ra ket dibec'hadenn d'an trede deiz, d'ar seizhvet deiz ne vo ket glan.

¹³Neb en devo stoket ouzh unan marv, ouzh korf un den marv, ha na ra ket dibec'hadenn, Chom-lec'h an Aotrou a vo dic'hланаet gantañ, hag e vo rasket hennezh eus Israel, rak dour glanaus n'en deus ket fennet warnañ e-unan : dic'hlan e oa, emañ c'hoazh e zic'hlandet warnañ. ¹⁴Setu al lezenn : un den a varv e-barzh un dinell ? Neb a yelo en dinell-se ha neb a oa en dinell-se, a vo dic'hlan e-pad seizh devezh. ¹⁵Kement pod digor a zo, hep goule'her staget warnañ, a vo dic'hlan. ¹⁶Neb a stoko war ar maezioù ouzh lazhiad ur c'hleze, pe ouzh unan marv bennak, pe ouzh un askorn den, pe ouzh ur bez, a vo dic'hlan seizh deiz. ¹⁷Kemeret e vo, evit an hini dic'hlan, ludu eus tantad an dibec'hadenn, ha lakaet warnañ dour bev e-barzh ur pod. ¹⁸Hag e vo kemeret sikadez, a vo soubet en dour gant un den glan, a sparfo war an dinell ha war an holl draoù ha war an holl dud a zo eno, ha war an hini en devoa stoket ouzh un askorn, pe ouzh ul lazhiad pe ouzh unan marv, pe ouzh ur bez. ¹⁹Hag e sparfo an hini glan war an hini dic'hlan d'an trede deiz ha d'ar seizhvet deiz, hag e vo dibec'hadenn er seizhvet deiz. Kannañ a raio e zilhag, hag en em walc'ho gant dour, hag e vo glan d'abardaez. ²⁰Met un den a vo

19, 12 gantañ : gant al ludu, pe an dour diwar al ludu.

dic'hlan ha na raio ket e zibec'hadenn, e vo rasket hennezh a-greiz ar gumuniezh, rak Santual an Aotrou en devo saotret : dour glanaus n'en deus ket fennet warnañ e-unan, dic'hlan eo. ²¹Bez' e vo kement-mañ evito ur reolenn beurbad. Hag an hini a sparfo dour glanaus a ganno e zilhag, hag an hini a stoko ouzh an dour glanaus a vo dic'hlan betek an abardaez. ²²Ha kement tra a stoko outañ unan dic'hlan a vo dic'hlan, hag an hini a stok a vo dic'hlan betek an abardaez".

Meriba - Enebiezh - Marv Aaron.

20 ¹Hag er miz kentañ ec'h erruas holl gumuniezh bugale Israel, e Gouelec'h Sin hag a ehanas ur pennad e Kadez. Eno e varvas Miriam hag eno e voe beziet.

²Ne oa ket a zour evit ar gumuniezh hag en em vodañ a rejont a-enep Moizez hag a-enep Aaron.

³Kregiñ a reas ar bobl da dabutal gant Moizez hag e lavarjont : "O salv ma vijemp bet marvet, pa varvas hor breudeur dirak an Aotrou.

⁴Perak hoc'h eus-hu degaset kumuniezh an Aotrou d'ar gouelec'h-mañ deomp da vervel ennañ, ni hag hol loened ?

⁵Ha perak hoc'h eus-hu graet deomp pignat eus an Egipt, hag hon degaset d'al lec'h fall-mañ ? Ul lec'h na n'heller hadañ netra ennañ ha na zeu ennañ na gwez-fiez, na gwiniennoù, na gwez-greunad ; n'eus ket dour zoken da evañ.

⁶Moizez hag Aaron a guitaas ar gumuniezh evit mont da Deltenn an Emgav. En em deurel a rejont war o genou, ha gloar an Aotrou en em ziskouezas dezho.

⁷An Aotrou a gomzas ouzh Moizez hag a lavaras :

⁸"Tap ar vazh ha dastum ar gumuniezh, te ha da vreur Aaron ha dirazo holl, komz ouzh ar roc'hell, hag e roio dour dit. Tennañ a reot evidoc'h dour eus ar roc'hell, hag e roi da evañ d'ar gumuniezh a-bezh ha d'o loened".

⁹Moizez a dapas eta ar vazh a oa dirak an Aotrou, evel m'en devoa gourc'hemennet dezhañ.

¹⁰Neuze Moizez hag Aaron a vodas ar gumuniezh dirak ar roc'hell hag a lavaras

dezho :

"Selaouit 'ta ! Tabuterien ! Daoust hag e c'hellomp tennañ dour eus ar roc'hell evidoc'h ?"

¹¹ Moizez a savas e zorn hag a skoas war ar roc'hell gant e vazh, div wech, hag e teuas dour fonnus anezhi. Ar gumuniezh a evas hag o loened ivez.

¹² Met an Aotrou a lavaras da Voizez ha da Aaron :

"Dre n'hoc'h eus ket kredet e oan gouest da ziskouez va santelezh dirak daoulagad bugale Israel, ac'hanta ! Ne gasot ket ar gumuniezh-mañ d'ar vro am eus prometet reiñ dezho".

¹³ Ar re-se eo dourioù Meriba e-lec'h ma c'hrozmolas bugale Israel a-enep an Aotrou hag e-lec'h ma lakaas E santelezh da barañ drezo.

¹⁴ Hag e kasas Moizez kannaded eus Kades da roue Edom : "Evel-hen e komz da vreur Israel : Te a oar an holl reuz am eus bet ;

¹⁵ diskennet e oa hon tadoù d'an Egipt, hag ez omp chomet en Egipt deizioù e-leizh, hag o deus graet droug deomp Egiptiz, ha d'hon tadoù, ¹⁶ hag hon eus garmet etrezek an Aotrou, hag en deus klevet hor mouezh, ha kaset un Ael, a dennas ac'hanomp eus an Egipt, ha setu m'emaomp e Kades, kêr e dibenn da diriad. ¹⁷ Lez-ni da dremen ez pro, ne dremenimp na dre ur park na dre ur winienn ; n'evimp ket dour eus ur puñs ; dre hent ar roue ez aimp hep distreiñ nag a-zehou nag a-gleiz, ken n'hon devo tremenet da diriad". ¹⁸ Hag e lavaras Edom dezhañ :

"Ne dremeni ket du-mañ, anez da se ez in a-ziarbenn dit gant ar c'hleze !" ¹⁹ Hag e lavaras dezhañ bugale Israel : "Dre ar chaoser e kerzhimp, ha ma evomp eus da zour, ni pe hon tropell, e roin ar priz : n'eo ket ur gwall dra, war droad e tremenimp".

²⁰ Hag e lavaras : "Ne dremeni ket !" hag ez eas Edom a-ziarbenn dezhañ gant ur boblad niverus hag un dorn kreñv. ²¹ Hag e nac'has Edom aotren Israel da dremen dre e diriad, hag e tistroas Israel dioutañ.

²² Ha loc'het eus Kades ez eas bugale Israel, an holl gumuniezh, da Hor-ar-Menez. ²³ Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez hag ouzh Aaron e Hor-ar-Menez, war harzoù bro Edom., o lavarout : ²⁴ "Dastumet e vo Aaron gant e dud ; ned aio ket d'ar vro a roin da vugale Israel, dre 'n abeg m'hoc'h eus

20, 13 Meriba : Dourioù an Tabut.

21, 3 Horma, d.l.e. anaoue.

disentet ouzh va urzh e doureier Meriba.

²⁵ Kemer Aaron hag Eleazar, e vab, ha gra dezho pignat da Hor-ar-Menez.

²⁶ Diwisk Aaron eus e zilhag hag o gwisk da Eleazar e vab, hag Aaron a vo dastumet hag a varvo eno". ²⁷ Hag e reas Moizez evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou, hag e pignont da Hor-ar-Menez, dirak an holl gumuniezh. ²⁸ Hag e tiwiskas Moizez Aaron eus e zilhag, hag o gwiskas da Eleazar e vab, hag e varvas Aaron eno, war benn ar menez, hag e tiskennas Moizez hag Eleazar eus ar menez. ²⁹ Hag e welas an holl gumuniezh e oa marvet Aaron, hag e oueljont Aaron tregont devezh, holl di Israel.

Sarpant arem – Bro Sehon ha bro Og aloubet.

21 ¹ Hag e klevas e Kanaan ar roue Arad, a oa o chom en Negev, e teue Israel dre hent an Atarim. Hag e vrezelas enep Israel, hag e reas diouto prizonidi. ² Hag e reas Israel ur gouestl d'an Aotrou en ur lavarout : "Ma lakaez ar bobl-se em dorn, ec'h anaoucin o c'hêrioù". ³ Hag e klevas an Aotrou mouezh Israel, hag e teroas Kanaaniz, hag e voe anaouezet ar re-mañ hag o c'hêrioù, hag e voe galvet anv al lec'h-se 'Horma'.

⁴ Hag e kuitas bugale Israel Menez-Horeb evit kemerout hent ar Mor-Ruz da dreiñ diwar zouar Edom.

⁵ Met ar bobl a grogas da skuizhañ gant an hent hag en em lakaas da gomz a-enep an Aotrou Doue hag a-enep Moizez :

"Perak hoc'h eus-hu hon tennet eus an Egipt da vervel er gouelec'h-mañ ? N'eus ket a vara, n'eus ket a zour ganeomp, hag hor c'halon pelloc'h a zo krog da heugñ ouzh ar boued divalav-se.

⁶ An Aotrou Doue a gasas neuze war ar bobl sarpanted entanet ; kregiñ a rejont er bobl hag e varvas kalz a dud.

⁷ Dont a reas ar bobl da gaout Moizez hag e lavarjont dezhañ. Pec'het hon eus a-enep an Aotrou Doue, hag a-enep dit-te. Ped an Aotrou Doue evit ma kaso ar sarpanted diwar hon tro. Hag e pedas Moizez evit ar bobl. ⁸ Hag an Aotrou Doue a respontas da Voizez : "Gra ur

21, 5 boued didalvez, pe boued daonet.

sarpant-arem entanet ha laka anezhañ e-pign ouzh ur post ; an neb a vezo flemmet hag a sello outañ a chomo bev."

⁹Moizez a reas eta ur sarpant-arem hag hel lakaas e-pign ouzh ur post, hag an neb a veze flemmet gant ur sarpant hag a selle ouzh ar sarpant-se, a chome bev.

¹⁰Hag e loc'has bugale Israel hag e kampjont en Obot. ¹¹Hag e loc'hjont eus Obot hag e kampjont e leabarim, er gouelec'h a zo a-dal da Voab, ouzh ar Sav-heol. ¹²Alese e loc'hjont hag e kampjont e saonenn Zered.

¹³Alese e loc'hjont hag e kampjont en tu-hont d'an Arnon, a zo er gouelec'h, o tont eus harzoù Amoriz, rak an Arnon a zo harz Moab, etre Moab hag Amoriz. ¹⁴Setu perak e lavarer e Levr brezeliou an Aotrou :

"Gant Vaheb, e Soufa, hag ar froudou eo graet an Arnon ;

¹⁵Kember ar froudou a zinaou hag a ziskuizh en Ar, hag a harp ouzh harzoù Moab".

¹⁶Hag alese betek Beer ; eus ar puñs-mañ en devoa lavaret an Aotrou da Voizez : "Bod ar bobl, ma roin dour dezho !"

¹⁷Neuze e kanas Israel ar c'han-mañ :

"Sav, puñs ! Diskanit evitañ :

¹⁸Puñs bet toullet gant priñsed,

Kleuzet gant tudjental ar bobl,

Gant ur vazh-veli ha bizhier-harp".

Hag eus ar gouelec'h betek Mattana ; ¹⁹hag eus Mattana da Nahaliel, hag eus Nahaliel da Vamot ; ²⁰hag eus Bamot d'ar saonenn a zo e maeziou Moab, e kern ar Pisga, pa seller war-zu ar gouelec'h.

²¹Hag e kasas Israel kannaded da Sehon, roue Amoriz, da lavarout : ²²"Va lez da dremen ez pro, hep distreiñ er parkeier nag er gwini. N'evimp ket dour ur puñs ; dre hent ar roue ez aimp, ken n'hon devo treuzet da diriad". ²³Met ne lezas ket Sehon Israel da dremen dre e diriad, hag e vodas Sehon e holl dud, hag ez eas a-ziarbenn da Israel er gouelec'h, hag ec'h erruas e Iasa, hag e vrezelas enep Israel. ²⁴Hag e skoas warnañ Israel gant barvenn ar c'hleze, hag e perc'hennas e vro adalek an Arnon betek ar Jabok, betek mibien Amon, rak kreñv e oa harz mibien Amon.

²⁵Hag e kemeras Israel an holl gêriou-se, hag ec'h annezas Israel en holl gêriou Amoriz, e Hesebon hag hec'h holl drevioù. ²⁶Hesebon a oa kêr Sehon, roue Amoriz ; hemañ en devoa

brezelet enep roue Moab a-raok, ha kemeret e holl vro eus e zorn, betek an Arnon. ²⁷Setu perak o deus lavaret ar varzhed :

"Deuit da Hesebon !

Ma vo adsavet, lakaet a-blom, kêr Sehon !

²⁸Rak un tan a zo deuet eus Hesebon,

Ur flamm eus keoded Sehon,

A zebras Ar-Moab,

Aotrounien krec'hioù an Arnon.

²⁹Gwa te, Moab !

Kollet out, pobl Kamos !

Lakaet eo bet e vibien da dec'hout,

Hag e verc'hed a zo bet tapet gant ar roue amoreiat Sehon.

³⁰Tennet hon eus warno ;

Met kollet eo Hesebon betek Divon

Gwastet hon eus betek Nofah,

Ha betek Medaba".

³¹Hag ec'h annezas Israel e bro an Amoriz. ³²Hag e kasas Moizez da furchata Jazer, hag e voe tapet he zrevioù ha diberc'hennet an Amoriz a oa eno.

³³Hag i o tistreiñ ha mont etrezek ar Basan. Hag ez eas Og, roue ar Basan, a-ziarbenn dezho, eñ hag e holl dud, da emgann Edrai. ³⁴Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Bez dizaon razañ : ez torn e lakain anezhañ, e holl dud hag e vro, hag e ri dezhañ evel m'ec'h eus graet da Sehon, roue an Amoriz, a oa o chom en Hesebon". ³⁵Hag e voe skoet hemañ hag e vibien, hag e holl bobl, ken na vanas dezhañ tec'had ebet. Hag e voe diberc'hennet e vro.

Balaam hag e azenez.

22 ¹Hag e loc'has bugale Israel, hag e kampjont e maeziou Moab, en tu-hont d'ar Yordan, e Jeriko.

²Hag e welas Balak, mab Sipur, holl bezh en devoa graet Israel d'an Amoriz.

³Hag e spontas Moab rak ar bobl-se, dre ma oa niverus-meurbet : spouronet e voe Moab rak bugale Israel. ⁴Hag e lavaras Moab da henaourien Madian : "Bremañ e peuro an engroez-mañ hon holl dro-wardroioù, evel ma peur ar saout geot ar maeziou !"

Balak, mab Sipur, a oa roue Moab d'ar

21, 8 Saraf (liester Serafim) eus heb. oleviñ. Ar Sarpant, deuet da vezañ arouez ar vezeged hag an apotikerien, a

zo ur seurt ael pe aerouant.

mare-se. ⁵Hag e kasas kannaded da Valaam, mab Beor, da Betor, a zo war ar Stêr, e bro mibien e bobl, evit e c'hervel, o lavarout : "Setu ur bobl, deuet eus an Egipt, hag a c'holo gorre an douar ! Emañ o chom a-geñver din. ⁶Ha bremañ, deus eta ! Millig din ar bobl-se, rak kreñvoc'h eo egedon : marteze e c'hellin skeiñ warno hag o argas eus ar vro, rak, her gouzout a ran, ar pezh a vennigez a zo benniget, hag ar pezh a villigez, milliget".

⁷Hag ez eas henaourien Moab ha henaourien Madian, gopr an divinour en o daouarn, hag ec'h errujont e ti Balaam, hag e lavarjont dezhañ komzoù Balak. ⁸Hag e lavaras dezho : "Lojit amañ fenoz, hag e rentin deoc'h respont evel ma lavaro an Aotrou din". Hag e chomas priñsed Moab gant Balaam. ⁹Hag e teuas Doue da gaout Balaam, hag e lavaras : "Piv eo ar wazed-se a zo ganit ?" ¹⁰Hag e lavaras Balaam da Zoue : "Balak, mab Sipor, roue Moab, en deus kaset davedon : ¹¹Ur bobl, o tont eus an Egipt, a c'holo gorre ar vro ! Met deus ! Ha millig din anezho : marteze e c'hellin brezeliñ ganto hag o argas". ¹²Hag e lavaras Doue da Valaam : "Ned i ket ganto, ne vallozhi ket ar bobl-se, rak benniget eo". ¹³Hag e savas Balaam da veure, hag e lavaras da briñsed Balak : "Kit d'ho pro ! Na'c'hañ a ra an Aotrou va lezel da vont ganeoc'h". ¹⁴Hag e savas priñsed Moab, hag ez ejont da gaout Balak, hag e lavarjont : "Nac'het en deus Balaam dont ganeomp".

¹⁵Hag ec'h adkasas Balak priñsed niverusoc'h hag enorusoc'h eget ar re gentañ. ¹⁶Hag erruet e ti Balaam, e lavarjont dezhañ : "Evel-hen e komz Balak, mab Sipor : Na zinac'h ket dont d'am c'haout, ¹⁷rak enoret e vi ganin, meurbet, ha kement tra a lavari din a rin. Deus eta ! Millig din ar bobl-se !" ¹⁸Hag e respontas Balaam, o lavarout da servijerien Balak : "Nag e rofe din Balak leun e di a arc'hant hag a aour, n'hellan ket treuziñ urzh an Aotrou, va Doue, e tra ebet, bihan pe bras. ¹⁹Ha bremañ, chomit amañ, c'hwi ivez, fenoz, hag e ouezin ma komzo a-nevez an Aotrou ouzhin". ²⁰Hag e teuas Doue davet Balaam da noz, hag e lavaras dezhañ : "Ma-z eo evit da c'hervel e teu an dud-se, sav ! Kae ganto, met ar pezh a lavarin dit a ri !" ²¹Hag e savas Balaam da veure, hag e sternas e azenez, hag ez eas gant priñsed Moab.

²²Hag ec'h entanas kounnar Doue, pa oa o vont, hag en em zalc'has Ael an Aotrou war an hent, da enebiñ outañ. Edo a-c'haoliad war e azenez ; e zaou servijer a oa gantañ. ²³Hag e welas an azenez Ael an Aotrou en e sav war an hent, e gleze dic'houinet en e zorn, hag e tistroas an azenez eus an hent hag ez eas er park, hag e skoas Balaam gant an azenez evit ober dezhi distreiñ war an hent. ²⁴Hag en em zalc'has Ael an Aotrou en ur wenodenn er winieg, gant ur c'harzh ac'halen hag ur c'harzh ac'halese. ²⁵Hag e welas an azenez Ael an Aotrou, hag en em harpas ouzh ar vogerig en ur waskañ troad Balaam ouzh ar vogerig, hag hemañ da skeiñ ganti a nevez. ²⁶Hag Ael an Aotrou da tremen c'hoazh, ha da 'n em zerc'hel en ul lec'h enk, ma ne oa hent ebet da dreiñ a-zehou nag a-gleiz. ²⁷Hag e welas an azenez Ael an Aotrou, hag e c'hourvezas dindan Balaam, hag ec'h entanas kounnar Balaam, a skoas war an azenez gant ur vazh.

²⁸Hag e tigoras an Aotrou genou an azenez, a lavaras da Valaam : "Petra am eus graet dit, m'ec'h eus skoet ganin teir gwech ?" ²⁹Hag e lavaras Balaam d'an azenez : "Pa rez goap ac'hanon ! Ma vefe bet ur c'hleze em dorn, em befe da lazhet". ³⁰Hag e lavaras an azenez da Valaam : "Daoust ha n'on ket da azenez, a varc'hekaez warnon abaoe ma-z out betek hiziv ? Ha boas on d'ober dit evel-se ?" Hag e lavaras : "Nann !"

³¹Hag e tivouchas an Aotrou daoulagad Balaam, a welas Ael an Aotrou en e sav war an hent, e gleze dic'houinet en e zorn. Hag e soublas, hag e stouas war e fri. ³²Hag e lavaras dezhañ Ael an Aotrou : "Perak ec'h eus skoet gant da azenez teir gwech ? Deuet on evel eneber, rak diheñchañ a rez, d'am meno. ³³Hag he deus va gwelet an azenez, hag ez eo distroet diouzhin teir gwech. Ma n'he dije ket distroet a-zirazon, eo te am bije lazhet, hag hi am bije lezet bev".

³⁴Hag e lavaras Balaam da Ael an Aotrou : "Pec'het em eus, met n'ouien ket en em zalc'hes a-ziarbenn din war an hent, ha bremañ, ma-z eo bet displijus dit, e tistroin d'ar gêr". ³⁵Hag e lavaras Ael an Aotrou da Valaam : "Kae gant ar wazed-se, ha ne lavari nemet ar

c'homzoù a lavarinn dit". Hag ez eas Balaam gant priñsed Balak.

³⁶Hag e klevas Balak e teue Balaam, hag ez eas war-arbenn dezhañ en ur gêr eus Moab, war ribl an Arnon, betek dibenn an harzoù. ³⁷Hag e lavaras Balak da Valaam : "Daoust ha n'em boa ket kaset kannaded davedout evit da c'hervel ? Perak ne oas ket deuet davedon ? Daoust hag e gwirionez n'hallen ket da enoriñ ?" ³⁸Hag e lavaras Balaam da Valak : "Deuet on ; ha bremañ, ha gallout a rin lavarout ur ger ? Ar gomz a lakaio Doue em genou a lavarinn". ³⁹Hag ez eas Balaam gant Balak, hag e'ch errujont e Kariatusot. ⁴⁰Hag e sakrifisas Balak ejened ha deñved, hag e kasas lod da Valaam ha d'ar briñsed a oa gantañ.

Diouganou Balaam.

⁴¹Ha da veure e kemeras Balak Balaam, hag e reas dezhañ pignat betek Bamot-Baol, ma weled alese ul lodenn eus ar bobl.

23 ¹Hag e lavaras Balaam da Valak : "Sav din amañ seizh aoter, ha prient din seizh kole ha seizh tourz". ²Hag e reas Balak evel m'en devoa lavaret Balaam, hag e loskas Balak ha Balaam ur c'hole hag un tourz war bep aoter. ³Hag e lavaras Balaam da Valak : "En em zalc'h e-kichen da holokost, hag ez in kuit ; marteze e tegouezho an Aotrou en arbenn din, hag an dra en devo diskouezet din a gemennin dit". Hag ez eas war un dorgenn.

⁴Hag en em gavas Doue gant Balaam, a lavaras dezhañ : "Seizh aoter am eus kempennet, ha losket ur c'hole hag un tourz war bep aoter". ⁵Hag e lakaas an Aotrou ur gomz e genou Balaam hag e lavaras : "Distro davet Balak, hag evel-hen e komzi".

⁶Hag e tistroas davetañ : edo en e sav e-kichen e holokost, eñ hag holl briñsed Moab.

⁷Hag e savas ar barzhoneg-mañ, o lavarout : "Eus Aram en deus va c'herc'het Balak, roue Moab, eus menezioù ar reter : Deus ! Millig din Jakob !

Deus ! Foeltr din Israel !

⁸Met penaos e vallozhin an hini n'eo ket mallozhed gant Doue ?

Penaos foeltrañ an hini n'eo ket foeltret gant an Aotrou ?

⁹Eus barr ar reier p'her gwelan, eus ar runioù pa sellan outañ,

ez eo ur bobl en he fart o chom, hag e-touez ar pobloù, dibouez.

¹⁰Met piv a jedo poultr Jakob ?

Piv a nivero uloc'h Israel ?

Ra varvo va ene eus marv an dud reizh-mañ !

Ra vezo va diskennidi evel o re !"

¹¹Hag e lavaras Balak da Valaam : "Petra a rez din ? Evit milligañ va enebourien em eus da gerc'het, hag o bennigañ a rez !" ¹²Hag e respontas, o lavarout :

"Daoust na n'eo ket pezh a laka an Aotrou em genou ez on karget da lavarout ?" ¹³Hag e lavaras dezhañ Balak : "Deus ganin d'ul lec'h all, ma weli anezho a-bezh ; ac'hann un tamm anezho a welez, an holl ne welez ket ; hag o mallozhin a ri alese". ¹⁴Hag e gemer a reas betek Tachenn an tour-ged war benn ar Pisga. Hag e savas seizh aoter, hag e loskas ur c'hole hag un tourz war bep aoter. ¹⁵Hag e lavaras da Valak :

"En em zalc'h amañ e-kichen da holokost, ha me en em gavo du-hont!". ¹⁶Hag en em gavas an Aotrou gant Balaam, hag e lakaas ur gomz en e c'henou. Hag e lavaras : "Distro davet Balak, hag evel-hen e lavari". ¹⁷Hag ez erruas gantañ : edo en e sav e-kichen e holokost, ha priñsed Moab gantañ. Hag e lavaras dezhañ Balak : "Petra a lavar an Aotrou ?" ¹⁸Hag e savas ur barzhoneg, o lavarout :

"Sav, Balak, ha selaou !
Ro skouarn din, mab Sipor !
¹⁹N'eo ket un den eo Doue, da lavarout gevier ;
n'eo ket ur mab-den, o treiñ menoz :
Hag-eñ e komz hep ober ?
Hag-eñ e lavar hep seveniñ ?
²⁰Eus ur vennozh em eus bet kefridi,
ar vennozh-se ne ziarbennin ket.
²¹Ne weler ket a zroug e Jakob,
ne weler ket a zireizhder en Israel ;
an Aotrou, e Zoue, a zo gantañ,
sonadeg roueel a zo ennañ.
²²Doue o zennas eus an Egipt,
kernioù bualed o deus.
²³N'eus ket huderezh e Jakob,
n'eus ket achantouriezh e Israel.
D'ar mare ma vo lavaret da Jakob,
ha da Israel : Petra a raio Doue,
²⁴ar bobl-se en em zalc'ho evel ul leonez,

evel ul leon e savo.

Ne c'hourvezo ket ken n'en devo debret ar preizh,

Ha evet gwad ar re lazhet".

²⁵Hag e lavaras Balak da Valaam : "O mallozhiñ ma ne rez ket, o bennigañ n'ec'h eus ket da ober !" ²⁶Hag e respontas Balaam, o lavarout da Valak : "Daoust ha n'em boa ket komzet ouzhit, o lavarout : Kement tra a lavaro din an Aotrou, a rin ?"

²⁷Hag e lavaras Balak da Valaam : "Deus eta ! Ma'z kasin d'ul lec'h all : marteze e vo reizh ouzh daoulagad Doue, hag e vallozhi anezho alese". ²⁸Hag e kemeras Balak Balaam betek penn ar Peor oc'h arvestiñ ec'honder ar gouelec'h. ²⁹Hag e lavaras Balaam da Valak : "Sav din amañ seizh aoter ; prient din amañ seizh kole ha seizh tourz". ³⁰Hag e reas Balak evel m'en devoa lavaret Balaam ; hag e voe losket ur c'hole hag un tourz war bep aoter.

Kendalc'h an diouganoù.

24 ¹Hag e welas Balaam e oa mat ouzh daoulagad an Aotrou bennigañ Israel. N'eas ket, evel ma rae a-wechoù, da gaout achantourien, met lakaat a reas e zremm war-zu ar gouelec'h ; ²hag e savas Balaam e zaoulagad, hag e welas Israel oc'h annezañ, dre veuriad ; hag e voe warnañ Spered Doue. ³Hag e savas ur barzhoneg hag e lavaras :

"Diougan Balaam, mab Beor, diougan un den digor e lagad ;

⁴diougan an hini a glev komzoù Doue, hag en deus arvestet ouzh gweledigezh an Hollec'halloudeg, diskaret, met digor e zaoulagad.

⁵Pegen brav da dinelloù, Jakob !

Ha da chomlec'hioù, Israel !

⁶Evel froudoù en em ledont, evel liorzhoù war ribl ar stêr, evel aloez plantet gant an Aotrou, evel sedrez e-kichen dour !

⁷Berañ a ra dour eus e gelornioù, e had en deus dour a-fonn, trec'h da Agag eo e roue, war-gresk emañ e rouantelezh.

⁸Doue e dennas eus an Egipt, kerniel bualed en deus, plaouiañ a ra ar pobloù pa enebont, o eskern a grign,

ha gant e viroù e vezont pilet.

⁹Puchañ, gourvez a ra evel ul leon, evel ul leonez : piv a raio dezhañ sevel ? An hini az pennig a zo benniget, an hini az millig, milliget".

¹⁰Hag ec'h entanas kounnar Balak ouzh

24, 17 Mab Jakob eo Jezuz : Luk 3, 23. 34.

Balaam, hag e stlakas e zaouarn, hag e lavaras Balak da Valaam : "Evit mallozhiñ va enebourien em boa da c'halvet, hag ec'h eus lavaret bennozhioù teir gwech ! ¹¹Met bremañ, tec'h du-se ! D'ar gêr ! Prometet em boa reiñ enorioù dit, dinac'hañ a ra dit an Aotrou an enorioù-se !" ¹²Hag e lavaras Balaam da Valak : "Hag-eñ ouzh ar gannaded az poa kaset din n'em boa ket komzet, o lavarout : ¹³Nag e roio din Balak leun e di a arc'hant hag a aour, n'hellin ket treuziñ urzh an Aotrou en ur lavarout un dra vat pe un dra fall ac'hanon va-unan ; ar pezh a lavaro din an Aotrou a lavarin ? ¹⁴Ha bremañ, kent din mont davet va fobl, deus ! Ma kemennin dit ar pezh a raio ar bobl-se d'az pobl en amzer da zont". ¹⁵Hag e savas ur barzhoneg, hag e lavaras :

"Diougan Balaam, mab Beor,

diougan un den digor e lagad,

¹⁶diougan an hini a glev komzoù Doue,

a anavez skiant an Uhelañ,

hag en deus arvestet ouzh gweledigezh an Hollec'halloudeg,

diskaret, met digor e zaoulagad.

¹⁷Gwelout a ran, n'eo ket evit bremaik,

arvestiñ a ran, n'eo ket evit prestik,

tarzhañ a ra ur steredenn eus Jakob,

sevel a ra ur vazh-roue eus Israel :

pilat a ra ividigoù Moab

ha kloppenn holl vibien Set.

¹⁸Hag e vo Edom diberc'hennet,

diberc'hennet Seir gant an enebourien :

Israel a ra kurioù !

¹⁹Diskenn a reer eus Jakob,

distrujañ a ra ar re a dec'h eus ar c'hêrioù".

²⁰Gwelout a ra Amalek hag e sav e varzhoneg, o lavarout :

"Mab henañ ar broioù ez eo Amalek, met en dazont ez ay da goll".

²¹Hag e welas Kiniz, hag e savas ur barzhoneg, o lavarout :

"Padus eo bet da chomlec'h,
pintet war ar roc'h da neizh ;

²² met bez' e vo tangwallet Kain,
hag Asour az kaso prizoniad".

²³ Hag e savas ur barzhonieg, o lavarout :

"Allas, piv a vevo pa c'hoarvezo
kement-mañ a-berzh Doue ?

²⁴ Hag e vo listri eus aod Kettim,

a sujo Asour, a sujo Heber,
ha hemañ ivez a yelo da get".

²⁵ Hag e savas Balaam, hag ez eas war e giz
d'ar gêr, ha Balak ivez a yeas gant e hent.

Dizurzhioù e Peor.

25 ¹Hag e chomas Israel e Settim, hag
e krogas ar bobl da c'hastaouiñ gant
merc'hed Moab. ²Ar re-mañ a bede ar bobl
da sakrifisoù o doueoù, hag e tebre an dud,
hag e stouent ouzh o doueoù. ³Hag e
koublas Israel gant Baal-Peor, hag ec'h
entanas kounnar an Aotrou enep Israel. ⁴Hag
e lavaras an Aotrou da Voizez : "Kemer holl
bennoù ar bobl ha kroug anezho, d'an
Aotrou dirak an heol, hag e tistroio gwrez
kounnar an Aotrou diouzh Israel". ⁵Hag e
lavaras Moizez da varnerien Israel : "Lazhit
pep hini ar re eus e baotred o deus koublet
gant Baal-Peor".

⁶Ha setu un den eus bugale Israel o tont hag
o tegas dirak e vreudeur ur Vadianez, dirak
Moizez, ha dirak holl gumuniezh bugale
Israel, hag ar re-mañ a ouele war drezouù
Teltenn an Emgav. ⁷O welout se, Pineas,
mab Eleazar, mab Aaron ar beleg, a savas a-
greiz ar gumuniezh, hag a gemeras ur goaf
en e zorn, ⁸hag ez eas war-lerc'h an den eus
Israel, betek ar c'hombod-gwele, hag o
zrebarzhas o-daou, an den eus Israel hag ar
vaouez, en he mammog. Hag e paouezas ar
reuz diwar bugale Israel. ⁹Hag e oa marvet
gant ar reuz pevar mil warn-ugent.

¹⁰Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o
lavarout : ¹¹"Pineas, mab Eleazar, mab
Aaron ar beleg, en deus distroet va fulor
diwar bugale Israel, bet en deus gred en o
zouez, hag em gwarizi n'em eus ket echuet
bugale Israel. ¹²Setu perak, lavar : Reiñ a ran
dezhañ va emglev a beoc'h, ¹³a vo evitañ hag
evit e lignez war e lerc'h un emglev a
velegiezh peurbad, dre m'eo bet gwarizius
evit e Zoue, ha m'en deus dic'haouet evit
bugale Israel".

¹⁴Hag anv an den bet skoet, bet skoet a-unan

gant ar Vadianez, a oa Zamri, mab
Sallou, priñs ti tadel Simeoniz, ¹⁵hag anv
ar plac'h a oa bet skoet, ar Vadianez, a oa
Kozbi, merc'h Sour, penndiern un ti tadel
e Madian.

¹⁶Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez,
o lavarout : ¹⁷"Enebit ouzh Madianiz,
skoit warno ! ¹⁸rak enebet o deus
ouzhoc'h gant ar gwidreoù graet deoc'h
en abeg da Beor hag en abeg da Gozbi,
merc'h priñs Madian, o c'hoar, a zo bet
skoet da zevezh ar reuz abalamour da
Beor".

Eil niveradeg.

26 ¹Ha setu, goude ar reuz-se, e
komzas an Aotrou ouzh Moizez
hag ouzh Eleazar, mab Aaron ar beleg,, o
lavarout : ²"Savit ar gont eus holl
gumuniezh bugale Israel, adalek an oad a
ugent vloaz ha koshoc'h, dre di tadel, an
holl re da vont d'al lu en Israel". ³Hag e
komzas Moizez hag Eleazar, ar beleg,
outo e maezioù Moab, e-kichen ar
Yordan, e Jeriko,, o lavarout : ⁴"Adalek
an oad a ugent vloaz ha koshoc'h, evel
m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou
da Voizez, ha da vugale Israel o tont eus
bro Egipt".

⁵Ruben, mab henañ Israel. Mibien
Ruben : eus Henoc'h, kerentiezh
Henoc'hiz ; eus Palou kerentiezh
Palouiz ; ⁶eus Esrom, kerentiezh
Esromiz ; eus Karmi, kerentiezh
Karmiz ; ⁷sed aze kerentiezhioù
Rubeniz, a voe kontet : tri mil ha daou-
ugent ha seizh kant tregont. ⁸Mab Palou
a oa Eliab, ⁹ha mibien Eliab : Namouel,
Datan hag Abiram. Hemañ Datan, hag
Abiram, o devoa galvet ar c'hevread en
devoa graet tabut ouzh Moizez hag ouzh
Aaron, gant kevread Kore, pa oa bet
tabut enep an Aotrou. ¹⁰Hag en devoa
digoret an douar e c'henou hag o lonket ;
ha gant Kore e oa marvet ar c'hevread,
debret ma oa bet gant an tan daou c'hant
den ha hanter-kant, hag e voent bet ur
skouer. ¹¹Met mibien Kore ne oant ket
marvet.

¹²Mibien Simeon, dre gerentiezh, a voe :
eus Namouel, kerentiezh Namoueliz ;
eus Iamin, kerentiezh Iaminiz ; eus
Iac'hin, kerentiezh Iac'hiniz ; ¹³eus Zara,

kerentiezh Zارايز ; eus Saoul, kerentiezh Saouliz. ¹⁴ Sed aze kerentiezhioù Simeoniz : daou vil warn-ugent ha daou c'hant.

¹⁵ Mibien Gad, dre gerentiezh : eus Sefon, kerentiezh Sefoniz ; eus Haggi, kerentiezh Haggiiz ; eus Suni, kerentiezh Suniiz ; ¹⁶ eus Ozni, kerentiezh Ozniiz ; eus Heri, kerentiezh Heriiz ; ¹⁷ eus Arodi, kerentiezh Arodiiz ; eus Areli, kerentiezh Areliiz. ¹⁸ Sed aze kerentiezhioù mibien Gad, bet kontet : daou-ugent mil ha pemp kant.

¹⁹ Mibien Youda : Er hag Onan. Mervel a reas Er hag Onan e bro Ganaan. ²⁰ Hag e voe mibien Youda, dre gerentiezh : eus Sela, kerentiezh Selaniz ; eus Peres, kerentiezh Peresiz ; evit Zara, kerentiezh Zارايز ; ²¹ hag e voe mibien Peres : evit Ebron, kerentiezh Ebroniz ; evit Hamul, kerentiezh Hamuliz.

²² Sed aze kerentiezhioù Youda, bet kontet : c'hwezek mil ha tri-ugent ha pemp kant.

²³ Mibien Isac'har, dre gerentiezh : eus Tola, kerentiezh Tolaiz ; eus Poua, kerentiezh Pouaiz ; ²⁴ eus Iasoub, kerentiezh Iasoubiz ; eus Semron, kerentiezh Semroniz ; ²⁵ Sed aze kerentiezhioù Isac'har, kontet : pevar mil ha tri-ugent ha tri c'hant.

²⁶ Mibien Zaboulon dre gerentiezh : eus Sered, kerentiezh Serediz ; eus Elon, kerentiezh Eloniz ; eus Iahel, kerentiezh Iaheliz. ²⁷ Sed aze kerentiezhioù Zabouloniz, bet kontet : tri-ugent mil ha pemp kant.

²⁸ Mibien Jozef, dre gerentiezh : Manase hag Efraim. ²⁹ Mibien Manase : eus Mac'hir, kerentiezh Mac'hiriz. Mac'hir engehentas Galaad ; eus Galaad, kerentiezh Galaadiz.

³⁰ Setu mibien Galaad : eus Iezer, kerentiezh Iezeriz ; eus Helek, kerentiezh Helekiz ;

³¹ eus Asriel, kerentiezh Asrieliz ; eus Sikem, kerentiezh Sikemiz ; ³² eus Semida, kerentiezh Semidaiz ; eus Hefer, kerentiezh Heferiz. ³³ Salfaad, mab Hefer, n'en devoa ket a vibien, merc'hed hepken. Hag anv merc'hed Salfaad a oa Maala, Noa, Hegla, Melka ha Tersa. ³⁴ Aze kerentiezhioù Manase, bet kontet : daou vil ha hanter-kant ha seizh kant.

³⁵ Ha setu mibien Efraim, dre gerentiezh : eus Soutala, kerentiezh Soutalaiz ; eus Boc'hor, kerentiezh Boc'horiz ; eus Tahan, kerentiezh Tahaniz. ³⁶ Ha setu mibien Soutala : eus Heran, kerentiezh Heraniz. ³⁷ Aze kerentiezhioù mibien Efraim, bet kontet : daou vil ha tregont ha pemp kant.

Sed aze mibien Jozef, dre gerentiezh.

³⁸ Mibien Benjamin, dre gerentiezh : eus Bela, kerentiezh Belaiz ; eus Asbel, kerentiezh Asbeliz ; eus Ahiram, kerentiezh Ahiramiz ; ³⁹ eus Sufam, kerentiezh Sufamiz ; eus Hufam, kerentiezh Hufamiz. ⁴⁰ Hag e voe mibien Bela : Ard ha Naaman ; evit Ard, kerentiezh Ardiz ; hag evit Naaman, kerentiezh Naamaniz. ⁴¹ Aze mibien Benjamin, dre gerentiezh, bet kontet : pemp mil ha daou-ugent ha c'hwec'h kant.

⁴² Setu mibien Dan, dre gerentiezh : eus Souham, kerentiezh Souhamiz. Aze kerentiezhioù Dan, dre gerentiezh. ⁴³ Holl kerentiezhioù Souhamiz, kontet : pevar mil ha tri-ugent ha pevar c'hant.

⁴⁴ Mibien Aser, dre gerentiezh : eus Iemna, kerentiezh Iemnaiz ; eus Isui, kerentiezh Isuiiz ; eus Beria, kerentiezh Beriaiz ; ⁴⁵ eus mibien Beria : Heber, kerentiezh Heberiz ; eus Melc'hiel, kerentiezh Melc'hieliz. ⁴⁶ Hag anv merc'h Aser a oa Sara. ⁴⁷ Aze kerentiezhioù mibien Aser, bet kontet : tri mil ha hanter-kant ha pevar c'hant.

⁴⁸ Mibien Neftali, dre gerentiezh : eus Iasiel, kerentiezh Iasieliz ; eus Gouni, kerentiezh Gouniiz ; ⁴⁹ eus Ieser, kerentiezh Ieseriz ; eus Sellem, kerentiezh Sellemiz. ⁵⁰ Aze kerentiezhioù Neftali, dre gerentiezh, bet kontet : pemp mil ha daou-ugent ha pevar c'hant.

⁵¹ Sed aze ar re gontet eus bugale Israel : c'hwec'h kant unan mil ha seizh kant tregont.

⁵² Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ⁵³ "Evit ar re-se e vo lodennet ar vro dre hêrezh, diouzh niver an anvioù. ⁵⁴ D'ar re a zo kalz e kreski o hêrezh ; d'ar re a zo nebeutoc'h e tigriski o hêrezh : da bep hini hervez e niver e vo roet e hêrezh. ⁵⁵ Hervez ar sord e vo lodennet ar vro ; hervez anvioù ar meuriadoù tadel o devo hêrezh ; ⁵⁶ hervez ar sord e vo ingalet e hêrezh da bep hini, brasoc'h pe bihanoc'h".

⁵⁷ Ha setu ar gont a Levited dre gerentiezh : eus Gerson, kerentiezh Gersoniz ; eus Kaat, kerentiezh Kaatiz ; eus Merari, kerentiezh Merariiz. ⁵⁸ Setu kerentiezhioù al Levited : kerentiezh Livniz, kerentiezh Hebroniz, kerentiezh

Moholiz, kerentiezh Mousiz kerentiezh Koriz, ha Kaat a engehentas Amram. ⁵⁹Hag anv gwreg Amram a oa Ioc'haved, merc'h Levi hag a oa ganet dezhañ en Egipt, hag e c'hanas da Amram Aaron ha Moizez ha Miriam, o c'hoar. ⁶⁰Hag e c'hanas Aaron Nadab hag Abihou, hag Eleazar hag Itamar. ⁶¹Hag e oa marvet Nadab hag Abihou en ur ginnig un tan estren dirak an Aotrou.

⁶²Hag e voe ar gont anezho : tri mil warn-ugent, an holl baotred adalek an oad a ur miz ha koshoc'h. Met ne oant ket bet kontet e-mesk bugale Israel, ne voe ket roet dezho a hêrezh e-touez bugale Israel.

⁶³Aze ar re gontet gant Moizez hag Eleazar, ar beleg, a gontas bugale Israel e maeziou Moab, e-kichen ar Yordan, e Jeriko. ⁶⁴Er remañ ne oa ket un den eus ar re a oa bet kontet gant Moizez hag Aaron, ar beleg, pa o devoa kontet bugale Israel e gouelec'h Sinai, ⁶⁵rak lavaret en devoa an Aotrou dezho e varvjent er gouelec'h, ha ne vanje diouto den nemet Kaleb, mab Yefoune, ha Josoua, mab Noun.

Hêrezh ar merc'hed - Josoua.

27 ¹Hag e tostaas merc'hed Salfaad, mab Hefer, mab Galaad, mab Mac'hir, mab Manase, eus kerentiezhioù Manase, mab Jozef. Ha setu anvioù e verc'hed : Maala, Noa, Hegla, Melka ha Tersa. ²Hag en em zalc'hjont dirak Moizez ha dirak Eleazar, ar beleg, ha dirak ar briñsed hag an holl gumuniezh, war dreuzoù Teltenn an Emgav, hag e lavarjont : ³"Hon tad a zo marvet er gouelec'h, met ne oa ket e-touez kevread ar re en em gevredas enep an Aotrou, kevread Kore ; met dre e bec'hed e-unan ez eo marvet hep kaout mibien. ⁴Perak e vefe rasket anv hon tad a-douez e gerentiezh, dre ma n'en deus ket a vab ? Ro deomp un domani e-touez breudeur hon tad".

⁵Hag e kinnigas Moizez o breud dirak an Aotrou. ⁶Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ⁷"Reizh eo ar pezh o deus merc'hed Salfaad lavaret ; reiñ a ri dezho un domani da hêrezh e-touez breudeur o zad, hag e ri tremen hêrezh o zad dezho. ⁸Hag ouzh bugale Israel e komzi, o lavarout : Un den a varv hep mab dezhañ, tremen a reot e hêrezh d'e verc'h. ⁹Ha ma n'en deus ket a verc'h, e roiet e hêrezh d'e

vreudeur. ¹⁰Ha ma n'en deus ket a vreudeur, e roiet e hêrezh da vreudeur e dad. ¹¹Ha ma n'en deus ket a vreudeur e dad, e roiet e hêrezh d'an hini a vo kar tostañ dezhañ, en e gerentiezh, hag e vo perc'henn anezhañ, hag e vo se, evit bugale Israel ur reolenn eus ar gwir, evel m'en deus gourc'hemennet an Aotrou da Voizez.

¹²Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : "Pign war venez an Abarim, du-hont, ha sell ouzh ar vro a roin da vugale Israel.

¹³Ha pa'z po gwelet houmañ, e vi dastumet gant da dwe, te ivez, evel m'eo bet dastumet Aaron, da vreur. ¹⁴Rak disentet ho poa ouzh va urzh, e gouelec'h Sin, pa dabutas ar gumuniezh e-lec'h va santelaat gant an dour a oa dirazo, dour Meribat-Kades, e gouelec'h Sin".

¹⁵Hag e komzas Moizez ouzh an Aotrou, o lavarout : ¹⁶"Ra vo lakaet e karg gant an Aotrou Doue, spered pep korf, un den, a-us d'ar gumuniezh, ¹⁷a yelo en o raok, a gerzho dirazo, a zeuio, o c'haso hag o degaso, ha ne vo ket tropell an Aotrou evel deñved hep mesaer". ¹⁸Hag e lavaras an Aotrou da Voizez : Kemer Josoua, mab Noun, un den a zo spered ennañ, hag e harpi da zorn warnañ. ¹⁹Hag e lakaat a ri dirak Eleazar, ar beleg, ha dirak an holl gumuniezh, hag e roi urzhioù dezhañ dirazo. ²⁰Hag e laki eus da veurdez warnañ, ma sento outañ holl gumuniezh bugale Israel. ²¹Dirak Eleazar, ar beleg, en em zalc'ho, hag hemañ a c'houlennataio evitañ dre lid an Ourim dirak an Aotrou. War e urzh e kerzhint, ha war e urzh e teuint : eñ hag holl vugale Israel gantañ, an holl gumuniezh".

²²Hag e reas Moizez evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou dezhañ, hag e kemas Josoua, a lakaas dirak Eleazar, ar beleg, ha dirak an holl gumuniezh. ²³Hag e harpas e zaouarn warnañ, hag e roas urzhioù dezhañ evel m'en devoa lavaret an Aotrou dre Voizez.

Sakrifisoù ha gouelioù.

28 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Ro urzhioù da vugale Israel ha lavar dezho :

Pa ginnigot din boued evit un tan-aberzh a c'hwezh c'hwek, e viot evezhiek d'e ginnigot din e koulz.

³Hag e lavari dezho : Setu an tan-aberzh a ginnigot d'an Aotrou : oaned ur bloaz, disi, daou bemdez : holokost peurbad. ⁴An oan kentañ a ri diouzh ar beure, hag an oan all d'abardaez, ⁵gant un dekvedenn efa a flourenn evel profadenn, meret gant eoul brev, ur c'hard hin. ⁶An holokost peurbad-mañ a voe bet graet war venez Sinai, e c'hwezh c'hwek : tan-aberzh d'an Aotrou. ⁷Hag un died-kinnig, ur c'hard hin, a vo evit an oan kentañ ; er Santual e vo graet an died-kinnig boeson d'an Aotrou. ⁸Hag an oan all a ri d'abardaez, evel profadenn ar beure : gant an died-kinnig e ri anezhañ, tan-aberzh a c'hwezh c'hwek d'an Aotrou.

⁹Ha da zeiz ar Sabad, daou oan ur bloaz, disi, gant div dekvedenn a flourenn : profadenn meret en eoul, hag un died-kinnig.

¹⁰Holokost ar Sabad-mañ, bep Sabad, a vo ouzhpenn an holokost peurbad, gant e died-kinnig.

¹¹Da gala ho mizioù e kinnigot un holokost d'an Aotrou : koleed yaouank, daou ; un tourz, oaned ur bloaz : seizh, disi ; ¹²ha teir dekvedenn a flourenn, profadenn meret en eoul, evit pep kole, ha div dekvedenn a flourenn, profadenn meret en eoul, evit an tourz e-unan ; ¹³ha pep a zekvedenn flourenn, profadenn meret en eoul evit pep oan : holokost a c'hwezh c'hwek, tan-aberzh d'an Aotrou, ¹⁴gant o died-kinnig : un hanter hin o vezañ dre gole, hag un drederenn hin dre dourz, hag ur c'hard hin dre oan, gant gwin. Setu an holokost miz, evit holl vizioù ar bloaz. ¹⁵Hag ur bouc'h evel dibec'hadenn d'an Aotrou, ouzhpenn an holokost peurbad, a vo graet, gant died-kinnig.

¹⁶D'ar miz kentañ, d'ar pevarzekvet deiz eus ar miz, e vo Pask an Aotrou. ¹⁷D'ar pemzekvet deiz eus ar miz-se e vo ar gouel : e-pad seizh devezh, bara kann a vo debret.

¹⁸En deiz kentañ e vo galvadeg santel ; nep labour sklav ne reot. ¹⁹Kinnig a reot un tan-aberzh, un holokost d'an Aotrou : koleed yaouank, daou ; un tourz ; seizh oan ur bloaz, disi, a vo ganeoc'h, ²⁰hag o frofadenn a flourenn meret en eoul : teir dekvedenn dre gole, ha div dekvedenn dre dourz a reot.

28, 4 a ri, d.l.e. e sakrifii.

28, 26 pa vo bet ho sizhunvezhioù, d.l.e. pa vo tremenet seizh sizhunvezh.

29, 1 un devezh laz-trompilhet, un devezh kemennet

²¹Pep a zekvedenn a ri evit pep oan, evit ar seizh oan ; ²²hag ur bouc'h dibec'hadenn da zic'haouiñ evidoc'h ; ²³hep kentañ holokost ar beure, a zo un holokost peurbad, e ri aozañ ar re-mañ. ²⁴Evel-se e reot bemdez e-pad seizh devezh : boued tan-aberzh a c'hwezh c'hwek d'an Aotrou, ouzhpenn an holokost peurbad, a vo graet, gant died-kinnig. ²⁵Ha d'ar seizhvet deiz, ur c'halvadeg santel a vo ganeoc'h ; nep labour sklav ne reot.

²⁶Ha da zeiz ar preveudioù, pa ginnigot ur brofadenn nevez d'an Aotrou, pa vo bet ho sizhunvezhioù, ur c'halvadeg santel a vo ganeoc'h, nep labour sklav ne reot. ²⁷Hag e kinnigot un holokost a c'hwezh c'hwek d'an Aotrou : koleed yaouank, daou ; un tourz ; seizh oan ur bloaz, ²⁸hag o frofadenn a flourenn, meret en eoul teir dekvedenn dre gole, evit pep hini ; div dekvedenn evit an tourz e-unan ; ²⁹pep a zekvedenn dre oan, evit pep hini eus ar seizh oan ; ³⁰hag ur bouc'h da zic'haouiñ evidoc'h, ³¹ouzhpenn an holokost peurbad ha d'e brofadenn a reot ; disi e vezint ha gant o died-kinnig.

Gouelioù kendalc'h.

29 ¹Ha d'ar seizhvet miz, d'ar c'hentañ eus ar miz, ur c'halvadeg santel a vo ganeoc'h ; nep labour sklav ne reot : un devezh laz-trompilhet a vo ganeoc'h. ²Hag e reot un holokost a c'hwezh c'hwek d'an Aotrou : ur c'hole yaouank, un tourz, oaned ur bloaz : seizh, disi, ³gant o frofadenn a flourenn meret en eoul : teir dekvedenn evit ar c'hole, div dekvedenn evit an tourz, ⁴hag un dekvedenn evit pep oan, evit ar seizh oan, ⁵hag ur bouc'h evel dibec'hadenn, da zic'haouiñ evidoc'h, ⁶hep kentañ holokost ar miz gant e brofadenn, hag an holokost peurbad gant e brofadenn, hag o died-kinnig evel boaz, a c'hwezh c'hwek, tan-aberzh d'an Aotrou.

⁷Ha d'an deket eus ar seizhvet miz, ur c'halvadeg santel a vo ganeoc'h, hag e

gant son an drompill.

29, 7 e c'hlac'harot hoc'h eneoù : pe e poagnet hoc'h eneoù, kv. 16, 29.

c'hlae'harot hoc'h eneoù ; nep labour sklav ne reot, ⁸ hag e kinnigot un holokost d'an Aotrou, a c'hwezh c'hwek : ur c'hole yaouank, un tourz, oaned ur bloaz, seizh, reoù disi, ho po ⁹ hag o froadenn a flourenn meret en eoul : teir dekvedenn evit ar c'hole, div dekvedenn evit an tourz e-unan, ¹⁰ pep a zekvedenn evit pep oan, evit ar seizh oan ; ¹¹ ur bouc'h evel dibec'hadenn, en tu-hont da holokost an dic'haouadenn, gant profadenn ha died-kinnig.

¹² Ha d'ar pemzekvet deiz eus ar seizhvet miz, ur c'halvadeg santel a vo ganeoc'h ; nep labour sklav ne reot, hag e reot gouel an Aotrou seizh deiz-pad. ¹³ Hag e kinnigot un holokost, tan-aberzh a c'hwezh c'hwek d'an Aotrou : koleed yaouank, trizek ; tourzed, daou ; oaned ur bloaz, pevarzek ; disi e vezint ; ¹⁴ gant o froadenn a flourenn meret en eoul : teir dekvedenn dre gole, evit pep hini eus an trizek kole ; div dekvedenn dre dourz, evit pep hini eus an daou dourz ; ¹⁵ ha pep a zekvedenn evit pep oan, evit pep hini eus ar pevarzek oan ; ¹⁶ hag ur bouc'h evel dibec'hadenn, ouzhpenn an holokost peurbad, gant profadenn ha died-kinnig.

¹⁷ Ha d'an eil deiz, koleed yaouank, daouzek ; tourzed, daou ; oaned ur bloaz, pevarzek, disi ; ¹⁸ gant pep a brofadenn hag o zied-kinnig, evit ar c'holeed, evit an tourzed hag evit an oaned, diouzh o niver, evel boaz ; ¹⁹ hag ur bouc'h evel dibec'hadenn, ouzhpenn an holokost peurbad, gant profadenn ha died-kinnig. ²⁰ Ha d'an trede deiz : koleed, unnek ; tourzed, daou ; oaned ur bloaz, pevarzek, disi ; ²¹ gant pep a brofadenn hag a zied-kinnig evit ar c'holeed, evit an tourzed hag evit an oaned, diouzh o niver, evel boaz ; ²² hag ur bouc'h-dibec'hadenn ouzhpenn an holokost peurbad, gant profadenn ha died-kinnig. ²³ Ha d'ar pevare deiz : koleed, dek ; tourzed, daou ; oaned ur bloaz, pevarzek, disi ; ²⁴ gant pep a brofadenn hag a zied-kinnig, evit ar c'holeed, an tourzed hag an oaned, diouzh o niver, evel boaz ; ²⁵ hag ur bouc'h-dibec'hadenn ouzhpenn an holokost peurbad, gant profadenn ha died-kinnig. ²⁶ D'ar pempvet deiz : koleed, nav ; tourzed, daou ; oaned ur bloaz, pevarzek, disi ; ²⁷ gant pep a brofadenn hag a zied-kinnig evit ar c'holeed, evit an tourzed hag evit an oaned, diouzh o niver, evel boaz ; ²⁸ hag ur bouc'h a dibec'hadenn, ouzhpenn an holokost

peurbad, gant profadenn ha died-kinnig. ²⁹ D'ar c'hwec'hvet deiz : koleed, eizh ; tourzed, daou ; oaned ur bloaz, pevarzek, disi ; ³⁰ gant pep a brofadenn hag a zied-kinnig, evit ar c'holeed, evit an tourzed hag evit an oaned, diouzh o niver, evel boaz ; ³¹ hag ur bouc'h a zibec'hadenn, ouzhpenn an holokost peurbad, gant profadenn ha died-kinnig. ³² D'ar seizhvet deiz : koleed, seizh ; tourzed, daou ; oaned ur bloaz, pevarzek, disi ³³ gant pep a brofadenn hag a zied-kinnig, evit ar c'holeed, evit an tourzed hag evit an oaned diouzh o niver, evel boaz ; ³⁴ hag ur bouc'h a zibec'hadenn, ouzhpenn an holokost peurbad, gant profadenn ha died-kinnig. ³⁵ D'an eizhvet deiz, ur vodadeg a vo ganeoc'h ; nep labour sklav ne reot ; ³⁶ hag e kinnigot un holokost, tan-aberzh a c'hwezh c'hwek d'an Aotrou : ur c'hole, un tourz, oaned ur bloaz, seizh, disi, ³⁷ gant pep a brofadenn hag a zied-kinnig, evit ar c'hole, evit an tourz hag evit an oaned, diouzh o niver, evel boaz ; ³⁸ hag ur bouc'h a zibec'hadenn, ouzhpenn an holokost peurbad, gant profadenn ha died-kinnig.

³⁹ Sed a reot evit an Aotrou, e-kerzh ho kouelioù, ouzhpenn ho kouestloù, ho mennadoù, hoc'h holokostoù, ho profadennoù, ho tiedoù-kinnig hag ho peoc'h-aberzhoù.

30 ¹ Hag e komzas Moizez ouzh bugale Israel a-grenn evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez.

Gouestloù.

² Hag e komzas Moizez ouzh pennoù meuriadoù bugale Israel,, o lavarout : "Setu an dra a c'hourc'hemennet an Aotrou :

³ Un den a ra ur gouestl d'an Aotrou, pe a ra ul le en ur ober ul liamm war e ene, ne freuzo ket e bromesa : a-grenn evel m'en deus diskleriet e c'henou e raio.

⁴ Ur vaouez a ra ur gouestl d'an Aotrou, a ra ul liamm, e ti he zad en he yaouankiz, ⁵ ma klev he zad he gouestl hag al liamm he deus graet war hec'h ene, hag e tav he zad dirazi, e talvezo hec'h holl ouestloù ; an holl liammoù he deus graet war hec'h

ene a dalvezo. ⁶Met ma-z eo dislavaret gant he zad en deiz ma klev, hec'h holl ouestloù, al liammoù he deus graet war hec'h ene, ne dalvezint ket. An Aotrou a bardono dezhi, peogwir ez eo bet dislavaret gant he zad.

⁷Ma teu da vezañ dimezet hag he deus graet gouestloù, m'o deus disklêriet he muzelloù un dra hag a liamm hec'h ene, ⁸ha ma klev he gwaz hag en deiz ma klev e tav dirazi, e talvezo he gouestloù, hag al liammoù he devoa graet war hec'h ene a dalvezo. ⁹Met en deiz ma klev he gwaz, ha ma-z eo dislavaret gantañ, e freuzo he gouestl he devoa graet warni hag o devoa disklêriet he muzelloù un dra a liamme hec'h ene. An Aotrou a bardono dezhi.

¹⁰Gouestl un intañvez, pe ur wreg distaolet, kement liamm he devo war hec'h ene a dalvezo dezhi.

¹¹Ma-z eo e ti he gwaz he deus gouestlet, graet ul liamm war hec'h ene gant ul le, ¹²m'en devoa klevet he gwaz ha tavet dirazi hep he dislavarout, e talvezo hec'h holl ouestloù hag an holl liammoù he devoa liammet war hec'h ene : talvezout a raint ; ¹³met m'en devoa o freuzet he gwaz en deiz m'en devoa klevet, kement tra a oa deuet eus he muzelloù, d'en em ouestlañ, da liammañ hec'h ene, ne dalvezint ket, he gwaz en devo o freuzet, hag an Aotrou a bardono dezhi.

¹⁴Pep gouestl, pep le ouzh he liammañ da c'hlae'hariñ hec'h ene, ez eo d'he gwaz d'o lakaat da dalvezout, d'he gwaz d'o freuzañ.

¹⁵Ma tav dirazi he gwaz a zeiz da zeiz, e ro talvoudegezh d'hec'h holl ouestloù, d'an holl liammoù a zo warni : ober a ra talvezout ar re-mañ ma tav dirazi en deiz ma klev. ¹⁶Ma freuz eñ anezho goude m'en devoa klevet, eñ eo a zougo he fec'hed".

¹⁷Sed ar reolennoù gourc'hemennet gant an Aotrou da Voizez, etre ur gwaz hag e wreg, etre un tad hag e verc'h en he yaouankiz, e ti he zad.

Brezel enep Madian.

31 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Tenn veñjañs a-berzh bugale Israel diwar Vadianiz ; goude e vi dastumet gant da hendadoù". ³Hag e komzas Moizez ouzh ar bobl, o lavarout : "Ra 'n em harnezo eus ho touez gwazed evit al lu, ha bec'h da Vadian ! Evit tennañ veñjañs a-berzh an Aotrou diwar Vadian :

⁴mil dre veuriad, mil eus pep meuriad, eus holl veuriadoù Israel, a vo kaset d'al lu". ⁵Hag e voe tutaet eus Israel mil dre veuriad, daouzek mil, harnezet evit al lu.

⁶Hag o c'has a reas Moizez, mil dre veuriad, d'al lu, ha ganto Pineas, mab Eleazar, ar beleg, d'al lu, ha beselioù ar Santual, ha trompilhoù da seniñ a yeas gantañ.

⁷Hag en em gannjont enep Madianiz, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez, hag e lazljont an holl baotred. ⁸Rouaned Madian, lazhet, gant ar re gouezhet, a voe : Evi, Rekem, Sour, Hour, Rebe : pemp roue Madian, ha Balaam, mab Beor, lazhet ivez dre ar c'hleze. ⁹Hag e tapas bugale Israel gwragez Madian hag o bugaligoù ; hag o chatal, o holl dropelloù, o holl beadra a voe preizhet. ¹⁰An holl gêrioù ma oant o chom hag an holl deltadegoù a voe tangwallet. ¹¹Hag e kemerjont an holl breizh, kement tra a oa da gemer, tud ha loened ; ¹²hag e kasjont da Voizez ha da Eleazar, ar beleg, ha da gumuniezh bugale Israel, ar brizonidi, hag ar pezh a oa bet kemeret, ar preizh, d'ar c'hamp, betek maezioù Moab, e-kichen ar Yordan, e Jeriko.

¹³Hag ez eas Moizez hag Eleazar, ar beleg, hag holl briñsed ar gumuniezh, war-arbenn dezho, er-maez eus ar c'hamp. ¹⁴Hag e fuloras Moizez ouzh kabitened ar soudarded, ofiserien a viliadoù hag ofiserien a gantoù, o tont eus al lu en devoa graet brezel. ¹⁵Hag e lavaras dezho Moizez : "Lezet hoc'h eus bev an holl verc'hed ? ¹⁶Ganto e oa bet bugale Israel, en afer Balaam, douget d'an torfed enep an Aotrou, abalamour da Veor, hag e oa c'hoarvezet ur reuz war gumuniezh an Aotrou. ¹⁷Bremañ, lazhit an holl baotred a-douez ar vugaligoù ; hag an holl vaouezed o deus anavezet un den, o deus kousket gant ur paotr, o lazhit. ¹⁸Met an holl vugaligoù e-touez ar merc'hed, ar re n'o deus ket anavezet kousk ur paotr, o lezit bev evidoc'h". ¹⁹Ha c'hwi, kement hini en deus stoket ouzh unan lazhet, a gampo er-maez eus ar c'hamp e-pad seizh devezh, un dibec'hadenn a reot d'an trede deiz, ha d'ar seizhvet deiz, c'hwi hag ho prizonidi. ²⁰Hag an holl zilhad, an holl

draoù e kroc'henn, kement tra graet e blev givri, kement tra e koad, a vo glanaet".

²¹Hag e lavaras Eleazar, ar beleg, da soudarded al lu a oa bet er brezel : "Setu ur seolenn eus al lezenn en deus gourc'hemennet an Aotrou da Voizez : ²²an aour, an arc'hant, an arem, an houarn, ar staen hag ar plom, ²³kement tra a ya en tan a dremenot dre an tan, ken na vo glan ; met gant dour glanaus e vo glanaet : kement tra ha n'a ket en tan a dremenot en dour. ²⁴Hag e kannot ho tilhad d'ar seizhvet deiz, hag e viot glan, ha goude ez eot d'ar c'hamp".

²⁵Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²⁶"Sav kont ar re a zo bet tapet prizonidi, tud ha loened, te hag Eleazar, ar beleg, ha pennoù tadel ar gumuniezh. ²⁷Hag e taouhanteri ar preizh etre ar re o deus bet perzh er brezel, a zo bet el lu, hag an holl gumuniezh. ²⁸Hag e savi un taos evit an Aotrou diwar an dud a vrezel a zo bet el lu : ur penn diwar pemp kant, diwar an dud, diwar ar saout, diwar an ezen ha diwar an deñved. ²⁹Diwar an hanter, a zo dezho, a gemeri se, hag a roi da Eleazar, ar beleg, evel prof d'an Aotrou. ³⁰Ha diouzh an hanter a zo da vugale Israel e kemeri ur penn diwar hanter-kant ; diwar an dud, diwar ar saout, diwar an ezen ha diwar an deñved, diwar an holl loened, hag o roi d'al Levited a ra gward Chom-lec'h an Aotrou".

³¹Hag e reas Moizez hag Eleazar, ar beleg, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez. ³²Hag ar breizhenn, restad ar preizh bet graet gant an dud a vrezel, a voe : deñved, c'hwec'h kant pemzek mil ha tri-ugent ; ³³saout, daouzek mil ha tri-ugent ; ³⁴ezen, ur mil ha tri-ugent ; ³⁵pennoù-tud, merc'hed ha n'o devoa ket anavezet kousk ur paotr, an holl bennoù-mañ, daou vil ha tregont. ³⁶Hag e voe an hanter, lod ar re a oa bet er brezel : niver a zeñved, tri c'hant seizh ha tregont mil ha pemp kant. ³⁷Hag e voe an taos evit an Aotrou : deñved, c'hwec'h kant pemzek ha tri-ugent. ³⁸Saout, c'hwec'h mil ha tregont, ha taos diwarno evit an Aotrou, daouzek ha tri-ugent. ³⁹Ezen, tregont mil ha pemp kant, hag an taos diwarno, evit an Aotrou, unan ha tri-ugent. ⁴⁰Pennoù-tud, c'hwec'h mil, hag an taos diwarno evit an Aotrou, daou ha tregont a eneoù. ⁴¹Hag e roas Moizez an taos-mañ evel prof an Aotrou da Eleazar, ar beleg, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez. ⁴²Hag

31, 20 glanaet : dibec'hedenet.

evit an hanterenn a oa da vugale Israel, en devoa rannet Moizez diouzh hini ar soudarded, ⁴³an hanterenn a oa d'ar gumuniezh : deñved, tri c'hant seizh ha tregont mil ha pemp kant ; ⁴⁴saout, c'hwec'h mil ha tregont ; ⁴⁵ezen, tregont mil ha pemp kant ; ⁴⁶pennoù-tud, c'hwec'h mil. ⁴⁷Hag e kemeras Moizez, diwar an hanterenn a oa da vugale Israel ur penn diwar hanter-kant, a dud hag a loened hag o roas d'al Levited a ra gward Chom-lec'h an Aotrou, evel m'en devoa gourc'hemennet an Aotrou da Voizez.

⁴⁸Hag e tostaas davet Moizez ar re a oa karget eus ar miliadoù el lu, ofiserien a viliadoù gant ofiserien a gantoù. ⁴⁹Hag e lavarjont da Voizez : "Da servijerien o deus savet diskont an dud a vrezel a oa etre hon daouarn ha ne vank diouto hini ebet. ⁵⁰Hag e roomp evel kinnig d'an Aotrou, pep hini ar pezh en deus kavet a aour : troioù-brec'h, kelc'hioù-dorn, gwalinier, boukloù, kolieroù da zic'haouiñ evidomp hon-unan dirak an Aotrou". ⁵¹Hag e kemeras Moizez hag Eleazar, ar beleg, an aour-se diganto, holl draoù oberiet. ⁵²Hag e voe holl aour ar brofadenn o devoa graet d'an Aotrou : c'hwec'h mil seizh kant pezh ha hanter-kant graet gant ofiserien ar miliadoù hag ofiserien ar c'hantoù. ⁵³Hag ar soudarded o devoa o freizh pep hini evitañ. ⁵⁴Hag e tegemeras Moizez hag Eleazar, ar beleg, an aour digant an ofiserien a viliadoù hag a gantoù, hag e gas a rejont da Deltenn an Emgav, evel eñvorad bugale Israel dirak an Aotrou.

Hêrezh Gad ha Ruben

32 ¹Ha tropelloù bras o devoa mibien Ruben ha mibien Gad, niverus-tre. Hag o welout e oa bro Jazer ha bro Galaad ul lec'h a-zoare evit ar chatal, ²ez eas mibien Gad ha mibien Ruben da gomz ouzh Moizez hag ouzh Eleazar, ar beleg, hag ouzh priñsed ar gumuniezh, o lavarout : ³Atarot, Divon, Jazer, Nimra, Hesebon, Eleale, Sabam, Nabo ha Beon, ⁴ar vro bet skoet gant an Aotrou dirak kumuniezh Israel, a zo ur vro evit chatal ; ha da servijerien o deus chatal !" ⁵Hag e lavarjont : "M'hon eus 31, 30 ur penn, d.l.e. un taos, ur c'hemmentad.

kavet gras ez taoulagad, ra vo roet ar vro-se d'az servijerien e domani, e-lec'h hon lakaat da dremen ar Yordan !"

⁶Hag e lavaras Moizez da vibien Gad ha da vibien Ruben : "Hag ho predeur a yelo d'ar brezel ha c'hwi a chomo amañ ? ⁷Perak digalonekaat bugale Israel a dreizhañ d'ar vro a ro dezho an Aotrou ? ⁸Evel-se e reas ho tadoù pa gasis anezho eus Kadesbarne da welout ar vro. ⁹Pignet e oant betek froud Eshkol, gwelet o devoa ar vro ha digalonekaet bugale Israel, ma n'ajent ket d'ar vro a roe dezho an Aotrou. ¹⁰Hag ec'h entanas kounnar an Aotrou en deiz-se, hag e touas, o lavarout : ¹¹Ne welo ket an dud a zo pignet eus an Egipt, adalek an oad a ugent vloaz ha koshoc'h, an douar am boa touet reiñ da Abraham, da Izaag ha da Jakob, rak n'emaint ket a-grenn war va lerc'h. ¹²Ne voe nemet Kaleb, mab Yefoune, ar C'heneziad, ha Josoua, mab Noun, hag a voe a-grenn war-lerc'h an Aotrou. ¹³Hag e oa entanet kounnar an Aotrou ouzh Israel, hag e reas dezho kantreal er gouelec'h e-pad daou-ugent vloaz, ken na voe peurechu an holl rummad en devoa graet an droug ouzh daoulagad an Aotrou. ¹⁴Ha setu ma savit war-lerc'h ho tadoù evel un adtaol a wazed pec'herien, evit kreskiñ c'hoazh gwrez kounnar an Aotrou ouzh Israel. ¹⁵Ma tistroit diwar e lerc'h, hen adlezel a raio c'hoazh er gouelec'h hag ho po distrujet an holl bobl-mañ".

¹⁶Hag int da dostaat outañ, ha da lavarout : "Kloziou deñved a savimp evit hon trolloù amañ, ha kêriou evit hor bugaligoù. ¹⁷Ha ni en em harnezo buan dirak bugale Israel, betek o c'has d'o chomlec'h, hag e chomo hor bugaligoù e kêriou mogeriet, gant aon rak annezidi ar vro. ¹⁸Ne zistroimp ket d'hon tiez ken n'o devo bugale Israel pep hini e hêrezh. ¹⁹Met n'hon devo ket a hêrezh ganto en tu all d'ar Yordan, na pelloc'h, peogwir e vo deuet hon hêrezh deomp en tu-mañ eus ar Yordan, er reter".

²⁰Hag e lavaras dezho Moizez : "Ma rit an dra-se, ma en em harnezit dirak an Aotrou evit ar brezel, ²¹ha ma tremen pep hini ac'hanoc'h hag a zo harnezet, ar Yordan dirak an Aotrou, ken n'en devo diberc'hennet e enebourien en e raok, ²²ha ma vo aloubet ar vro dirak an Aotrou, neuze e viot kuites goude ho tistro gant an Aotrou ha gant Israel, hag e vo ar vro-mañ deoc'h evel ^{32, 15}hen adlezel : adlezel Israel.

domani dirak an Aotrou. ²³Ha ma ne rit ket se, ho pezo pec'het e-keñver an Aotrou, hag her gouezit, ho pec'hed ho kavo-c'hwi. ²⁴Savit deoc'h kêriou evit ho pugaligoù, ha kloziou evit ho teñved, hag ar pezh a zo deuet eus ho kenou, her grit !"

²⁵Hag e komzas mibien Gad ha mibien Ruben ouzh Moizez, o lavarout : "Da servijerien a raio evel m'en deus an Aotrou gourc'hemennet. ²⁶Hor bugaligoù, hor gwraez, hor chatal hag hon holl loened a vo aze, e kêriou Galaad. ²⁷Ha da servijerien a dremenno, an holl a zo harnezet evit al lu, dirak an Aotrou, evit ar brezel, evel m'en deus an Aotrou lavaret".

²⁸Hag urzhioù a roas evito Moizez da Eleazar, ar beleg, ha da Josoua, mab Noun, ha da bennoù tadel meuriadoù bugale Israel. ²⁹Hag e lavaras Moizez dezho : "Ma tremen mibien Gad ha mibien Ruben ar Yordan ganeoc'h, an holl re harnezet evit ar brezel, dirak an Aotrou, pa vo aloubet ar vro dirazoc'h, e roiet dezho bro Galaad da zomani. ³⁰Ha ma ne dremenont ket, harnezet ganeoc'h, o devo koumanantou en ho touez e bro Ganaan". ³¹Hag e respontas mibien Gad ha mibien Ruben, o lavarout : "Ar pezh en deus lavaret an Aotrou d'az servijerien a raimp. ³²Ni a dremenno, harnezet, dirak an Aotrou, da vro Ganaan, hag hon devo hon hêrezh en tu-mañ d'ar Yordan".

³³Hag e roas dezho Moizez, da vibien Gad ha da vibien Ruben, ha da hanterveuriad Manase, mab Jozef, rouantelezh Sehon, roue Amoriz, ha rouantelezh Og, roue ar Basan : ar vro gant he c'hêriou en he harzoù, kêriou ar vro tro-war-dro. ³⁴Hag e savas mibien Gad : Dibon hag Atarot hag Aroer, ³⁵hag Atrotsofan, ha Jazer, ha Iegbaa, ³⁶ha Betnemra, ha Betaran, kêriou mogeriet ha kloziou-deñved. ³⁷Ha mibien Ruben a savas Hesebon hag Eleale, ha Kariataim, ³⁸ha Nabo, ha Baalmeon, a oa kemmet dezho o anv, ha Sabama ; hag e c'halvent dre anvioù nevez anvioù ar c'hêriou a savent. ³⁹Hag ez eas mibien Mac'hir, mab Manase, d'ar C'halaad, hag e zapjont, hag e voe diberc'hennet an Amoriz a oa enni. ⁴⁰Hag e roas Moizez Galaad da

Vac'hir, mab Manase, a chomas enni. ⁴¹ Ha Iair, mab Manase, a yeas da dapout o c'hêriadennou hag o galvas kêriadennou Iair. ⁴² Ha Noba a yeas da dapout Kanat hag he zreviou hag o galvas Noba, e anv e-unan.

Roll an tennadoù er gouelec'h.

33 ¹ Setu tennadoù bugale Israel pa guitajont bro Egipt a strolladoù, dre zorn Moizez hag Aaron. ² Skrivañ a rae Moizez al lec'h-kuitaat evit pep tennad war urzh an Aotrou, ha setu amañ o zennadoù, dre lec'h-kuitaat.

³ Loc'hañ a rejont diouzh Ramses er miz kentañ, d'ar pemzekvet deiz eus ar miz kentañ : antronoz Pask e kuitaas bugale Israel, an dorn uhel, ouzh daoulagad an holl Egiptiz. ⁴ An Egiptiz a sebelie ar re en devoa skoet an Aotrou en o zouez : an holl re gentañ ganet ; hag enep o doueoù e reas an Aotrou barnioù. ⁵ Hag e loc'has bugale Israel eus Ramses, hag e kampjont e Soukot. ⁶ Hag e loc'hjont eus Soukot hag e kampjont en Etam, a zo e dibenn ar gouelec'h. ⁷ Hag e loc'hjont eus Etam en ur dreñ war-zu Fiharitot, a zo a-dal da Beelsefon, hag e kampjont dirak Magdol. ⁸ Hag e loc'hjont eus Fiharitot hag e tremenjont dre greiz ar mor etrezek ar gouelec'h, hag e kerzhjont, un hent a dri devezh, e gouelec'h Etam, hag e kampjont e Mara. ⁹ Hag e loc'hjont eus Mara hag ez ejont da Elim ; en Elim e oa daouzek eienenn dour ha dek ha tri-ugent palmezenn, hag e kampjont eno. ¹⁰ Hag e loc'hjont eus Elim hag e kampjont e-kichen Mor ar Broenn. ¹¹ Hag e loc'hjont eus Mor ar Broenn hag e kampjont e gouelec'h Sin. ¹² Hag e loc'hjont eus gouelec'h Sin hag e kampjont e Dafka. ¹³ Hag e loc'hjont eus Dafka hag e kampjont en Alus. ¹⁴ Hag e loc'hjont eus Alus hag e kampjont e Refidim, ha ne oa ket eno dour evit ar bobl da evañ. ¹⁵ Hag e loc'hjont eus Refidim hag e kampjont e gouelec'h Sinai.

¹⁶ Hag e loc'hjont eus gouelec'h Sinai hag e kampjont e Kibrottaava. ¹⁷ Hag e loc'hjont eus Kibrottaava hag e kampjont en Aserot. ¹⁸ Hag e loc'hjont eus Aseroth hag e kampjont e Retma. ¹⁹ Hag e loc'hjont eus Retma hag e kampjont e Remmonfares. ²⁰ Hag e loc'hjont eus Remmonfares hag e kampjont e Lebna. ²¹ Hag e loc'hjont eus

33, 3 dom uhel : dieub e oant, aet e oant a-ratozh-kaer.

Lebna hag e kampjont e Resa. ²² Hag e loc'hjont eus Resa hag e kampjont e Keelata. ²³ Hag e loc'hjont eus Keelata hag e kampjont war venez Sefer. ²⁴ Hag e loc'hjont eus menez Sefer hag e kampjont e Arada. ²⁵ Hag e loc'hjont eus Arada hag e kampjont e Makelot. ²⁶ Hag e loc'hjont eus Makelot hag e kampjont e Tahat. ²⁷ Hag e loc'hjont eus Tahat hag e kampjont e Tare. ²⁸ Hag e loc'hjont eus Tare hag e kampjont e Metka. ²⁹ Hag e loc'hjont eus Metka hag e kampjont e Hesmona. ³⁰ Hag e loc'hjont eus Hesmona hag e kampjont e Moserot. ³¹ Hag e loc'hjont eus Moserot hag e kampjont e Beneiakana. ³² Hag e loc'hjont eus Beneiakana hag e kampjont war venez Gadgad. ³³ Hag e loc'hjont eus menez Gadgad hag e kampjont e Ietebata. ³⁴ Hag e loc'hjont eus Ietebata hag e kampjont en Ebrona. ³⁵ Hag e loc'hjont eus Ebrona hag e kampjont en Asiongaber. ³⁶ Hag e loc'hjont eus Asiongaber hag e kampjont e gouelec'h Sin, a zo Kades.

³⁷ Hag e loc'hjont eus Kades hag e kampjont e Hor-ar-Menez, e dibenn bro Edom. ³⁸ Hag e pignas Aaron, ar beleg, betek Hor-ar-Menez war urzh an Aotrou, hag e varvas eno er bloaz daou-ugent eus ermaeziadeg bugale Israel eus bro Egipt, er bempvet miz, d'ar c'hentañ eus ar miz. ³⁹ Hag Aaron a oa un den a gant tri bloaz warn-ugent pa varvas e Hor-ar-Menez.

⁴⁰ Hag e klevas ar C'hanaaniad roue Arad, a oa o chom en Negev, e bro Ganaan, e teue bugale Israel. ⁴¹ Hag e loc'hjont eus Hor-ar-Menez hag e kampjont e Salmona. ⁴² Hag e loc'hjont eus Salmona hag e kampjont e Pounon. ⁴³ Hag e loc'hjont eus Pounon hag e kampjont en Obot. ⁴⁴ Hag e loc'hjont eus Obot hag e kampjont e Ieabarim, war harzoù Moab. ⁴⁵ Hag e loc'hjont eus Ieabarim hag e kampjont e Dibongad. ⁴⁶ Hag e loc'hjont eus Dibongad hag e kampjont en Elmondeblataim. ⁴⁷ Hag e loc'hjont eus Elmondeblataim hag e kampjont war venezioù an Abarim, dirak Nabo. ⁴⁸ Hag e loc'hjont eus menezioù an Abarim hag e kampjont e maezioù Moab, e-kichen ar Yordan, e Jeriko. ⁴⁹ Hag e kampjont e-kichen ar Yordan, adalek Betiesimot betek Abelsettim, e maezioù Moab.

33, 4 e reas an Aotrou barnioù : e reas an Aotrou justis.

⁵⁰Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez e maeziou Moab, e-kichen ar Yordan, e Jeriko,, o lavarout : ⁵¹"Komz ouzh bugale Israel ha lavar dezho : Pa ho po tremenet ar Yordan war-zu bro Ganaan, ⁵²ha diberc'hennet holl annezidi ar vro a-zirazoc'h, e tistrujot o holl skeudennou, o holl zelwennou teuzet a zistrujot, o holl uhellec'hioù a zismantrot. ⁵³Hag e perc'hennot ar vro en ur chom enni, rak deoc'h e roan ar vro d'he ferc'hennañ. ⁵⁴Hag ho hêrezh ho po eus ar vro dre sord da bep kerentiez : d'ar re niverusañ, ar vrasañ hêrezh, d'ar re a zo nebutoc'h, nebutoc'h a hêrezh. El lec'h ma teuio da bep hini ar sord, e vo dezhañ ; dre rummad tadel ho po hêrezh. ⁵⁵Ha ma ne ziberc'hennit ket annezidi ar vro a-zirazoc'h, e vo ar re ho pezo lezet spenn en ho taoulagad ha drez en ho kostezioù, ha ho kwaskañ a raint er vro ma viot o chom enni. ⁵⁶Hag evel em boa divizet ober dezho e rin deoc'h !"

Harzou Kanaan.

34 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ²"Ro urzhioù da vugale Israel, lavar dezho : Pa-z eot da vro Ganaan, setu ar vro a gouezho deoc'h da hêrezh, bro Ganaan gant an harzou-mañ : ³bez' ho po evel bevenn greisteiz eus gouelec'h Sin e-harz Edom, bez' e vo ho harz greisteiz adalek beg Mor an Holen, e reter ; ⁴hag e troiello an harz kreisteiz-mañ da savioù ar gruged, hag e treuzo Sin, hag e tapo er c'hreisteiz Kadesbarne, hag e yelo da Asaraddar, hag e tremeno dre Asemona. ⁵Hag e troio an harz eus Asemona betek froud an Egiptiz, hag e tapo ar mor. ⁶Hag an harz kornog a vo evidoc'h ar Mor bras ; an harz-mañ a vo evidoc'h harz-kornog.

⁷Ha setu ho harz hanternoz : eus ar Mor bras e reot ul linenn betek Hor-ar-Menez ; ⁸eus Hor-ar-Menez, ul linenn da vont da Emat, hag e tapo an harz betek Sedad, ⁹hag ez ay an harz betek Zefron, hag e tapo Asarenon : sed aze ho harz hanternoz.

¹⁰Hag ul linenn a reot, evit an harz ouzh ar reter, eus Asarenon da Sefam. ¹¹Hag e tiskenno an harz eus Sefam da Rebla, ouzh

33, 56 En em ziskouez a ra Doue bezañ garv dre ma n'eo ket gouest c'hoazh Israel da zont da gaout un darempred da vignoniezh gantañ : A-hed marevezh hir an TK e tesko tamm-ha-tamm mont er-maez eus ar

ar reter eus Ain ; diskenn a raio an harz betek tizhout aodoù ar mor Keneret er reter. ¹²Hag e tiskenno an harz a-hed ar Yordan, hag e tapo Mor an Holen : Setu ho pro gant he harzou tro-war-dro".

¹³Hag urzhioù a roas Moizez da vugale Israel, o lavarout : "Setu ar vro ho po da hêrezh dre ar sord, en deus gourc'hennet an Aotrou reiñ da nav meuriad ha d'un hanter veuriad ; ¹⁴rak bet o deus meuriad mibien Ruben, dre di tadel, ha meuriad mibien Gad, dre di tadel, hag hanter-veuriad Manase, bet o deus o hêrezh. ¹⁵An daou veuriad hag an hanter-veuriad-se o deus bet o hêrezh en tu-hont d'ar Yordan, e Jeriko, ouzh ar reter, ouzh ar Sav-heol".

¹⁶Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ¹⁷"Setu anvioù an dud a roio hêrezh deoc'h eus ar vro : Eleazar, ar beleg, ha Josoua, mab Noun ; ¹⁸hag ur priñs, ur priñs dre veuriad a vo kemeret evit reiñ hêrezh eus ar vro. ¹⁹Ha setu anvioù an dud-se : evit meuriad Youda, Kaleb, mab Yefoune ; ²⁰evit meuriad mibien Simeon, Samouel, mab Amihoud ; ²¹evit meuriad Benjamin, Elidad, mab Kaselon ; ²²evit meuriad mibien Dan, ar priñs Bouki, mab Iogli ; ²³evit mibien Jozef : meuriad mibien Manase, ar priñs Hanniel, mab Efod ; ²⁴evit meuriad mibien Efraim, ar priñs Kamouel, mab Seftan ; ²⁵evit meuriad mibien Zaboulon, ar priñs Elisafan, mab Parnac'h ; ²⁶evit meuriad mibien Isac'har, ar priñs Paltiel, mab Ozan ; ²⁷evit meuriad mibien Aser, ar priñs Ahioud, mab Salomi ; ²⁸evit meuriad mibien Neftali, ar priñs Fedael, mab Amihoud". ²⁹D'ar re-se e c'hourc'hennas an Aotrou reiñ hêrezh da vugale Israel, e bro Ganaan.

Kêrioù al Levited ha kêrioù-minic'hi.

35 ¹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez e maeziou Moab, e-kichen ar Yordan, e Jeriko,, o lavarout : ²"Gourc'hennet da vugale Israel reiñ d'al Levited, eus hêrezh o domani, kêrioù annez ; ha maeziou ar c'hêrioù-

varbariezh hag e teuo ar mare da skoulmañ an englev nevez a vignoniezh karantez gant donedigezh Jezuz Krist.

mañ, tro-dro, a vo roet ivez d'al Levited.
³Hag o devo ar c'hêriou-se da chomlec'h, hag ar maeziou a vo evit o chatal, evit o madoù hag evit o holl loened. ⁴Maeziou ar c'hêriou, roet d'al Levited, o devo, adalek moger kêr, en diavaez, mil ilinad, tro-war-dro. ⁵Muzuliet e vo, er-maez eus kêr, ouzh ar Reter ; daou vil ilinad, ouzh an Negev, daou vil ilinad ; ouzh ar Mor, daou vil ilinad ; ouzh an Hanternoz, daou vil ilinad, hag ar gêr er c'hreiz : evel-se e vo maeziou ho kêriou.

⁶Hag ar c'hêriou a roiot d'al Levited : c'hwec'h kêr-venic'hi a roiot, ma tec'ho di ar muntrer, hag ouzhpenn ar re-mañ e roiot div gêr ha daou-ugent. ⁷Holl gêriou da reiñ d'al Levited, eizh ha daou-ugent kêr, ar re-mañ hag o maeziou. ⁸Hag ar c'hêriou-se a roiot diwar domaniou bugale Israel, a-berzh ar re o devo muioc'h, muioc'h, hag a-berzh ar re o devo nebeutoc'h, nebeutoc'h ; pep hini diouzh an hêrezh en devo bet a roio eus e gêriou d'al Levited".

⁹Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, o lavarout : ¹⁰"Komz ouzh bugale Israel ha lavar dezho : Pa ho po treizhet ar Yordan da vro Ganaan, ¹¹e kavot kêriou, a vo kêriou-minic'hi evidoc'h. Tec'hel a raio di ar muntrer en devo lazhet unan bennak dievezh. ¹²Bez' e vo ar c'hêriou-mañ evidoc'h minic'hiou dirak an dasprenner, ha ne varvo ket ar muntrer, ken na vo bet dirak ar gumuniezh evit bezañ barnet. ¹³Hag eus ar c'hêriou a roiot, ar c'hwec'h kêr-venic'hi ho po : ¹⁴teir c'hêr a roiot en tu all d'ar Yordan, ha teir c'hêr a roiot e bro Ganaan : kêriou-minic'hi e vezint. ¹⁵Evit bugale Israel hag evit an ostiziad o chom en ho touez e vo ar c'hwec'h kêr-venic'hi-se, ma tec'ho di neb a lazho unan bennak dievezh.

¹⁶Ma-z eo gant ur benveg houarn en deus skoet, penn-abeg ar marv, e varvo : ur muntrer ez eo, d'ar marv e vez lakaet ar vuntreien.

¹⁷Ma-z eo gant ur maen en e zorn en deus roet ar marv en ur skeiñ, e varvo, ur muntrer eo, d'ar marv e vez lakaet ar vuntreien.

¹⁸Ma-z eo gant ur benveg koad en e zorn en deus roet ar marv en ur skeiñ, e varvo, ur muntrer eo, ha d'ar marv e vez lakaet ar vuntreien. ¹⁹Veñjer ar gwad eo a lakaio d'ar marv ar muntrer ; pe zegouezho gantañ, e lakaat a raio d'ar marv. ²⁰Ma-z eo dre gasoni

en deus e doset, pe stlapet warnañ un dra bennak gant rak-preder, hag ez eo marvet ; ²¹pe dre enebiezh en deus skoet gant e zorn, hag ez eo marvet, e vo lakaet d'ar marv ar skoer, ur muntrer eo : veñjer ar gwad a lakaio d'ar marv ar muntrer, pa zegouezho gantañ.

²²Met ma-z eo dre zarvoud, hep enebiezh, en deus e doset, pe stlapet warnañ un dra bennak, hep rak-preder, ²³ma-z eo gant ur maen en deus roet ar marv, hep bezañ gwelet, hag ez eo kouezhet war unan hag a varv, hep na oa enebour dezhañ, na ne glasse droug dezhañ, ²⁴e varno ar gumuniezh etre ar skoer hag ar veñjer-gwad hervez ar reolennoù-mañ, hag e tenno ar gumuniezh ar muntrer eus dorn ar veñjer-gwad, ²⁵hag adkaset e vo gant ar gumuniezh d'e gêr-venic'hi, ma oa tec'het enni, hag e chomo e-barzh betek marv ar beleg bras bet sakret gant eoul santel.

²⁶Ha ma teu er-maez ar muntrer eus harzou e gêr-venic'hi ma oa tec'het di, ²⁷hag ez eo kavet gant ar veñjer-gwad er-maez eus harzou e gêr-venic'hi, hag e laz ar veñjer-gwad ar muntrer, ne vo ket da skuilh gwad evitañ ; ²⁸rak en e gêr-venic'hi en devoa da chom betek marv ar beleg bras, ha goude marv ar beleg bras e vije distroet ar muntrer-se war zouar e zomani. ²⁹Setu evidoc'h reolennoù barn, hag evit ho tiskennidi, en hoc'h holl chomlec'hioù.

³⁰Pa vo bet lazhet unan bennak, eo diwar genou testou e vo lazhet ar muntrer, met n'eo ket un test hepken a vo kret eus marv unan bennak. ³¹Ne vo ket degemeret daspren evit buhez ur muntrer kondaonet d'ar marv, met lakaet e vo d'ar marv. ³²Ne vo ket kemeret daspren digantañ, evit tec'hel d'e gêr-venic'hi, betek marv ar beleg bras, hag evit addont goude da chom er vro. ³³Ne vastari ket an douar emaoch o chom warnañ ; rak ar gwad eo a vastar an douar, hag evit an douar n'eus ket a dasprenadur eus ar gwad bet skuilh warnañ nemet dre wad ar skuilher. ³⁴Ne saotri ket an douar emaoch o chom warnañ, emaoen-me o chom e-barzh, rak me, an Aotrou, a vez o chom e-touez bugale Israel".

bresk eo. Amañ e klask dere'hel kont eus mennad an tamallad, hep dont a-benn.

35, 11 lazhet : heb. skoet.

35, 12 an dasprenet, pe ar veñjer-gwad.

35, 21 Klask a ra Moizez resisaat Kod al lezennoù, met

Hêrezh merc'hed Israel.

36 ¹Hag e tostaas pennoù tadel kerentiezhioù mibien Galaad, mab Mac'hir, mab Manase, eus kerentiezhioù mibien Jozef, evit komz dirak Moizez ha dirak ar briñsed pennoù tadel bugale Israel, ²hag e lavarjont : "D'am aotrou en devoa gourc'hemennet an Aotrou reiñ ar vro en hêrezh dre sord da vugale Israel, hag en deus va aotrou bet urzh digant an Aotrou da reiñ hêrezh Salfaad, hor breur, d'e verc'hed. ³Ha pa vezint da unan eus mibien meuriadoù bugale Israel evel gwragez, e vo krennet o hêrezh diwar hêrezh hon tadoù, hag e kresko hêrezh ar meuriad a vo deuet o hini, hag hon lodenn hêrezh a vo bet krennet ; ⁴ha pa vo Jubile gant bugale Israel, e kresko gant o hêrezh, hêrezh ar meuriad a vo deuet o hini, ha diwar hêrezh meuriad hon tadoù e vo bet tennet o hêrezh".

⁵Hag e kemennas Moizez da vugale Israel, war urzh an Aotrou,, o lavarout : "Reizh eo pezh emañ meuriad mibien Jozef o lavarout.

⁶Sed an dra a c'hourc'hemenn an Aotrou evit merc'hed Salfaad, lavarout a ra : D'ar re a blijo dezho e timezint, met en ur gerentiez

eus meuriad o zadoù e timezint. ⁷Ha ne dremeno ket hêrezh bugale Israel a veuriad da veuriad ; pep hini ouzh hêrezh meuriad e dadoù en em stago bugale Israel. ⁸An holl verc'hed o devo bet hêrezh eus meuriadoù bugale Israel, d'un den eus kerentiez hêrezh meuriad o zadoù e timezint, ma vo heritourien bugale Israel, pep hini e hêrezh e dadoù. ⁹Ha ne dremeno ket un hêrezh eus ur meuriad d'ur meuriad all, met pep hini ouzh e hêrezh e vo stag meuriadoù bugale Israel".

¹⁰Hervez urzh an Aotrou da Voizez e reas merc'hed Salfaad. ¹¹Hag e voe Maala, Tiras, Hegla, Melka ha Noa, merc'hed Salfaad, da vibien o contred, da wragez ; ¹²e kerentiezhioù mibien Manase, mab Jozef, e timezjont, hag e voe o hêrezh da veuriad kerentiez hêrezh o zadoù.

¹³Sed aze gourc'hemennoù ha reolennoù a gemennas an Aotrou dre Voizez da vugale Israel, e maeziou Moab, e-kichen ar Yordan, e Jeriko.

- Niveroù betek amañ -

36, 2 d'an aotrou : da Voizez.

36, 6 d'ar re a blijo dezho e timezint : ger evit ger, d'an hini mat ouzh o daoulagad e vezint da wragez.

Levr an Adlezenn.

Darvoudoù kounaet gant Moizez : er Sinai, e Kades.

1 ¹Setu ar c'homzoù a lavaras Moizez d'an holl Israeliz en tu-hont d'ar Yordan, er gouelec'h, er stepenn a-dal Souf, etre Paran ha Tofel, Laban, Aserot ha Dizahab. ²Unnek devezh a zo eus Horeb, dre venez Seir, betek Kadesbarne. ³Ha d'an daou-ugentvet bloaz, d'an unnekvet miz, d'ar c'hentañ eus ar miz, e lavaras Moizez da vugale Israel, an holl bezh en devoa gour'hemennet an Aotrou dezhañ evito, ⁴goude ma oa bet skoet Sehon, roue an Amoriz, a oa o chom en Hesbon, hag Og, roue ar Basan, a oa o chom en Astarot, en Edrai. ⁵En tu-hont d'ar Yordan, e bro Moab, e krogas Moizez da zisklêriañ al Lezenn-mañ, o lavarout : ⁶"An Aotrou, hon Doue, en deus komzet ouzhomp en Horeb, o lavarout : trawalc'h ez oc'h chomet war ar menez-mañ. ⁷Troit ! Loc'hit ! Kit da venez an Amoriz hag etrezek o holl amezeien, d'ar stepenn, d'ar menez, d'an draonienn, d'an Negev ha da aod ar Mor, da vro ar Ganaaniz ha d'al Liban betek stêr vras Eufratez. ⁸Setu ! Lakaat a ran dirazoc'h ar vro ! It ! perc'hennit ar vro-se am boa touet d'ho tadoù, da Abraham, da Izaag ha da Jakob, reiñ dezho ha d'o lignez war o lerc'h".

⁹Hag em boa komzet ouzhoc'h d'ar mare-se, o lavarout : "N'hellan ket va-unan ho tougen. ¹⁰An Aotrou, ho Toue, en deus ho kresket, hag ez oc'h hiziv ken niverus ha stered an neñv. ¹¹An Aotrou, Doue ho tadoù, d'ho kresko c'hoazh mil gwech ha d'ho pennigañ evel m'en deus lavaret deoc'h ! ¹²Met penaos e tougin va-unan ar preder ganeoc'h, ar garg ac'hanoc'h hag ho tabutoù ? ¹³Dav deoc'h kaout gwazed fur, poellek, gouiziek, eus ho meuriadoù, a lakain en ho penn". ¹⁴Hag ho poa respontet din, o lavarout : "Mat eo an dra-se a lavarez ober". ¹⁵Hag e kemeris pennoù ho meuriadoù, gwazed fur ha gouiziek, a lakais evel pennoù warnoc'h : ofiserien a viliadoù, ofiserien a gantoù, ofiserien a hanter-gantoù hag ofiserien a zegoù, ha skribed, eus pep meuriad. ¹⁶Hag e rois urzhioù d'ho parnerien E gr. ez eo anvet al levr-mañ an Deuteronomiom an dastumad-mañ a lezennoù hag a lezennoù nevez seizh lezenn roet da vibien Noe, ha 365 gour'hemenn ha 240 difenn roet da vibien Israel. Pal al Lezenn a zo

d'ar mare-se,, o lavarout : "Selaouit ho preudeur ha barnit rik etre un den hag e vreur pe un estrañjour. ¹⁷Na sellit ket ouzh an dremm pa varnit ; an hini bihan evel an hini bras a selaouot ; n'ho pet ket aon rak den : ar varn a zo da Zoue ; hag an aferioù re ziaes evidoc'h a ginnigot din hag o selaou a rin". ¹⁸Hag e c'hourc'hemennis deoc'h er mare-se an holl draoù ho poa da ober.

¹⁹Hag e loc'hjomp eus Horeb, hag ez ejomp dre-holl er gouelec'h bras ha spontus-mañ hoc'h eus gwelet, dre venez an Amoriz, evel m'en devoa gour'hemennet an Aotrou, hon Doue, deomp, hag ec'h errujomp betek Kadesbarne. ²⁰Hag e lavaris deoc'h : Deuet oc'h betek menez an Amoriz ez a an Aotrou, ho Toue, da reiñ deoc'h. ²¹Sell ! Lakaat a ra an Aotrou, da Zoue, dirazout ar vro ! Pign ! Perc'henn ! Evel m'en deus lavaret an Aotrou, Doue da dadoù, dit ; bez dizaon, dispont !

²²Hag e oac'h tostaet ouzhin, holl, hag ho poa lavaret : Kasomp gwazed en hor raok da ergerzhout evidomp ar vro, da rentañ deomp doare eus an hent a bignimp drezañ, eus ar c'hêrioù ma-z aimp e-barzh. ²³Hag e voe mat em daoulagad an dra, hag e kemeris diouzhoc'h daouzek gwaz, un den dre veuriad. ²⁴Hag int en-dro ! Ha da bignat war ar menez ha da vont betek froud Eshkol, ha da ergerzhout eno. ²⁵Hag e kemerjont en o daouarn frouezh eus ar vro, hag o diskennjont deomp, hag e rentjont deomp kont, o lavarout : Mat eo ar vro ez a an Aotrou, hon Doue, da reiñ deomp. ²⁶Met n'ho poa ket goullet pignat, disentet ho poa da urzh an Aotrou, ho Toue. ²⁷Hag e c'hrozmoloc'h en ho tinelloù, o lavarout : Dre m'en devoa kas an Aotrou ouzhomp eo hon tennas eus bro Egipt evit hon dereiñ e daouarn an Amoriz d'hon distrujañ ! ²⁸Da belec'h emaoomp o pignat ? Hor breudeur o deus teuzet hor c'halonou en ur lavarout : Tud brasoc'h, uheloc'h egedomp ez int ! Ha kêrioù bras ha evrustet mab-den. Drezi e priento Doue ar bobl a zegemero, pa vo deuet 'leunder an amzerioù', prezegerezh an Aviel.

mogeriet betek an neñv, ha mibien Enakim hon eus gwelet eno !

²⁹Hag e lavariz deoc'h : Na grenit ket ha n'ho pet ket aon dirazo. ³⁰An Aotrou, ho Toue, a gerzh dirazoc'h ; eñ a vrezelo evidoc'h, a-grenn evel ma reas ganeoc'h en Egipt dirak ho taoulagad. ³¹Er gouelec'h ec'h eus gwelet en deus da zouget an Aotrou, da Zoue, evel ma toug un den e vab, a-hed an hent ec'h eus graet evit erruout betek al lec'h-mañ. ³²Hag en darvoudoù-mañ n'hoc'h eus ket kredet en Aotrou, ho Toue, ³³a gerzhe en ho raok war an hent evit klask deoc'h ul lec'h da gampañ, gant un tan da noz, evit ma welfec'h an hent a gerzhec'h warnañ, ha gant ur goumoulen war an deiz.

³⁴Hag e klevas an Aotrou trouz ho komzoù, hag e vuanekaas, hag e touas, o lavarout : ³⁵"Ne welo den eus ar wazed-mañ, eus ar rumm fall-mañ, ar vro vat am boa touet reiñ d'ho tadoù, ³⁶nemet Kaleb, mab Yefoune : hennezh he gwelo ha dezhañ e roin ar vro-se en deus kerzhet e-barzh, ha d'e vibien, peogwir eo bet a-grenn war-lerc'h an Aotrou". ³⁷A-enep din zoken eo bet kounnaret an Aotrou en abeg deoc'h, hag en deus lavaret : Te, kennebeut, ned i ket e-barzh. ³⁸Josoua, mab Noun, hag en em zalc'h dirazout, a yelo e-barzh : Kennerzh-eñ, rak eñ eo a roio o hêrezh da vugale Israel. ³⁹Hag ho pugaligoù ho poa lavaret : ur preizh e vezint, ho mibien ha n'avevezont hiziv nag ar mad nag an droug, int a yelo e-barzh : dezho e roin anezhi hag he ferc'hennañ a raint. ⁴⁰Ha c'hwil, kit en-dro ! Loc'hit d'ar gouelec'h, war hent Mor ar Broenn !

⁴¹Hag ho poa respontet, o lavarout din : "Pec'het hon eus ouzh an Aotrou ! Pignat a raimp, hag e vrezekaimp a-grenn evel ma c'hourc'hemenn deomp an Aotrou, hon Doue". Hag ho poa gourizet pep hini e armoù brezel, mall warnoc'h pignat d'ar menez. ⁴²Met lavaret en devoa an Aotrou din : "Lavar dezho : Na bignit ket, na vrezelit ket, rak n'on ket en ho touez, pilet e vefec'h gant hoc'h enebourien !" ⁴³Hag em boa komzet ouzhoc'h, met n'ho poa ket selaouet, ha disentus da c'henou an Aotrou, ho poa bet an hardizhegezh da bignat d'ar menez. ⁴⁴Hag e oa deuet an Amoriz war-arbenn deoc'h, hag o devoa ho poursuet evel ma ra ar gwenan, ha skoet warnoc'h e Seir betek Horma. ⁴⁵Hag e oac'h addeuet hag ho l, ³⁸ en em zalc'h dirazout, d.l.e. 'da servijer'.
1, 41 ster diasur : 'mall warnoc'h' pe 'a oa prest da', pe 'e

poa gouelet dirak an Aotrou. Met n'en devoa ket selaouet an Aotrou ouzh ho mouezh na roet skouarn deoc'h. ⁴⁶Hag ez oc'h chomet e Kades pell-amzer : nag a zeizioù ez oc'h chomet !

Edom... Moab... Hesbon.

2 ¹Ha ni en-dro ha loc'hañ d'ar gouelec'h, war hent Mor ar Broenn evel ma lavare an Aotrou din, hag ober tro menez Seir pell-amzer. ²Hag e komzas an Aotrou ouzhin, o lavarout : ³"Trawalc'h hoc'h eus graet tro ar menez-se ; en em droit ouzh an Hanternoz. ⁴D'ar bobl e c'hourc'hemenni, o lavarout : Pa dremenot war harzoù ho preudeur, mibien Esaou, a zo o chom e Seir, hag o devo aon razoc'h, ⁵diwallit mat ! n'o hegasit ket, rak ne roin ket deoc'h eus o douar, zoken roudenn sol un troad. E perc'hennaj da Esaou em eus roet menez Seir. ⁶Boued a brenot diganto evit arc'hant, da zebriñ, ha dour zoken a brenot diganto evit arc'hant, da evañ. ⁷Rak an Aotrou, da Zoue, az pennig e holl oberoù da zaouarn. Anavezout a ra da gerzhadeg er gouelec'h bras-mañ. Daou-ugent vloaz 'zo emañ an Aotrou, da Zoue, ganit ; n'ec'h eus dioueret a netra !" ⁸Hag e oamp tremenet e-biou d'hor breudeur, mibien Esaou, a zo o chom e Seir, e-biou da hent an Araba, e-biou da Eilat ha da Asiongaber, ha troet, da vont gant hent gouelec'h Moab.

⁹Hag en devoa lavaret an Aotrou din : "Ne waski ket Moab, n'o hegasi ket dre vrezel, rak ne roin ket dit eus e zouar da berc'hennañ ; da vibien Lot em eus roet Ar e perc'henniez. ¹⁰Emiz a oa gwechall o chom enni, tud bras ha niverus, mentek evel Enakim. ¹¹Rafaiz ez eus bet soñjet e oa eus ar re-mañ evel an Enakim, met Moabiz o galve Emiz. ¹²Hag e Seir e oa o chom Horraed gwechall. Mibien Esaou o diberc'hennas hag o distrujas a-zirazo, hag a chomas en o lec'h, evel m'en deus graet Israel evit ar vro en deus perc'hennet, en deus roet an Aotrou dezho... ¹³Bremañ, savit ! tremenit froud Zered". Hag e tremenjomp froud Zered.

¹⁴An amzer ma-z omp bet o kerzhout eus oa aezet deoc'h'.

Kadesbarne kent tremen froud Zered a voe eizh vloaz ha tregont, ken na voe aet da get holl rumm an dud a vrezel eus diabarzh ar c'hamp, evel m'en devoa touet an Aotrou dezho. ¹⁵Dorn an Aotrou a oa enep dezho evit o raskañ eus diabarzh ar c'hamp, ken n'ajent da get.

¹⁶Ha pa oa aet da get an holl soudarded vrezel, marvet a-douez ar bobl, ¹⁷e komzas an Aotrou ouzhin, o lavarout : ¹⁸"Te a dremeno hiziv harzoù Moab, en Ar, hag a dostaio a-dal da vibien Amon. Arabat dit o gwaskañ nag o heskinañ ! ¹⁹Rak ne roin netra eus bro mibien Amon dit da berc'hennañ. Da vibien Lot em eus he roet da berc'hennañ. ²⁰Bro Rafaiz eo bet soñjet e oa houmañ ivez, Rafaiz o vezañ bet o chom enni gwechall, hag Amoniz o galve Zomzommiz ; ²¹tud bras ha niverus ha mentek, evel an Enakim en devoa distrujet an Aotrou en o raok. ²²Hevelep tra en devoa graet evit mibien Esaou a zo o chom e Seir, o tistrujañ Horraed en o raok. Goude o diberc'hennañ, ez int chomet en o lec'h betek hiziv. ²³Aviz a oa o chom e kêriadennoù betek Gaza, met Kaftoriz, o tont eus Kaftor, o devoa o distrujet hag a oa chomet en o lec'h. ²⁴Savit ! loc'hit ! Ha treizhet froud Arnon. Sed ! lakaat a ran en ho torn Schon, roue Hesbon, an Amoriz hag e vro ! Krog da berc'hennañ, hegas-eñ dre vrezel ! ²⁵Adal hiziv e krogan da lakaat spont hag aon dirazout war zremm ar poblou dindan an holl oabloù. Ar re a glevo keloù ac'hanout a greno, a hiriso dirazout !"

²⁶Hag e kasis kannaded, eus gouelec'h Kademot, da Schon, roue Hesbon, gant komzoù a beoc'h, en ur lavarout : ²⁷"Va lez da dremen ez pro, dre an hent ; dre an hent ez in, hep distreiñ a-zehou nag a-gleiz. ²⁸Boued evit arc'hant a werzhi din da zebriñ, ha dour evit arc'hant a roi din da evañ. Va lez hepken da dremen war droad. ²⁹Evel m'o deus graet din mibien Esaou, a zo o chom en Ar, ken n'em bo treizhet ar Yordan etrezek ar vro ez a an Aotrou, hon Doue, da reiñ deomp".

³⁰Met n'houllas ket Schon, roue Hesbon, hon lezel da dremen ; diaesaet en devoa an Aotrou Doue e spered, kaletet e galon, evit e lakaat ez torn, evel m'emañ hiziv. ³¹Hag e lavaras an Aotrou din : "Sell ! Krog on da lakaat dirazout Schon hag e vro ; stag da berc'hennañ, da berc'hennañ e vro !" ³²Hag e

teuas Schon a-ziarbenn deomp, gant e holl dud evit ar brezel e Iasa. ³³Hag e lakaat a reas an Aotrou, hon Doue, dirazout, hag e skoas warnañ ha war e vibien ha war e holl dud.

³⁴Hag e tapjomp e holl gêrioù d'ar mare-se, hag e voe anaouet ganeomp pep kêr, gwazed, gwragez, bugaligoù, hep lezel tec'hout den, ³⁵nemet ar chatal preizhet ganeomp, ha dibour'hioù ar c'hêrioù tapet ganeomp. ³⁶Adalek Aroer, war ribl ar stêr Arnon, ar gêr er saonenn, betek Galaad, ne voe kêr ebet re greñv evidomp : holl e voent lakaet gant an Aotrou, hon Doue, dirazomp. ³⁷Met ouzh bro mibien Amon n'out ket tostaet, nag ouzh holl gostezenn froud Jabok, nag ouzh kêrioù ar menez, nag ouzh holl bezh a zifenne ouzhimp hon Doue.

Basan. Galaad.

3 ¹Ha ni en-dro, ha da bignat etrezek ar Basan. Hag e teuas Og, roue ar Basan, a-ziarbenn deomp gant e holl dud, da emgann Edrai.

²Hag e lavaras an Aotrou din : "Bez dizaon razañ, rak ez torn e lakaan anezhañ, gant e holl dud hag e vro ; hag e ri dezhañ evel ma 'z poa graet da Schon, roue Amoriz, a oa o chom en Hesbon". ³Hag e lakaas an Aotrou, hon Doue, en hon daouarn ivez Og, roue ar Basan, hag e holl dud, hag e piljomp anezhañ, hep lezel den da dec'hout. ⁴Hag e kemerjomp e holl gêrioù er mare-se ; ne voe kêr ebet ha na dajjomp diganto : tri-ugent kêr, holl diriad Argob, rouantelezh Og er Basan. ⁵An holl gêrioù-mañ a oa gronnet a vogerioù uhel gant dorjoù ha morailhoù, hep kontañ ar c'hêrioù divoger, niverus-tre. ⁶Hag o anaoueañ a rejomp evel m'hon devoa graet da Schon, roue Hesbon ; anaouet e voe e pep kêr, gwazed, maouezed ha bugaligoù. ⁷Met an holl loened ha dibour'hioù ar c'hêrioù a breizhatjomp evidomp.

⁸Hag e kemerjomp d'ar mare-se ar vro eus dorn daou roue Amoriz a oa en tu-hont d'ar Yordan, adalek froud Arnon betek menez Hermon. ⁹Sidoniz a c'halv an Hermon Sarien, hag Amoriz her galv Sanir.- ¹⁰Holl gêrioù ar gomepezenn,

Galaad a-bezh hag ar Basan a-bezh, betek Salka hag Edrai, kêrioù rouantelezh Og, er Basan. ¹¹Ne oa nemet Og, roue ar Basan, hag a oa chomet eus nemorant Razaiz ; e wele, ur gwele houarn, a zo e Rabba mibien Amon en deus nav ilinad a hed ha pevar ilinad a led, eus ilinad un den.

¹²Hag ar vro-se a berc'hennjomp d'ar mare-se. Adalek Aroer, a zo war froud Arnon, hag un hanter eus menez ar Galaad, hag e gêrioù, a rois da Rubeniz ha Gadiz. ¹³Ha nemorant ar Galaad gant ar Basan a-bezh, rouantelezh Og a rois da hanter-veuriad Manase. Holl diriad Argob gant ar Basan a-bezh a c'halver bro Razaiz. ¹⁴Iair, mab Manase, a gemeras holl diriad Argob, betek harzoù Gesouriz ha Maac'hatiz, hag e c'halver al lec'hioù-mañ, diwar e anv, ar Basan-mañ, bourc'hioù Iair betek hiziv. ¹⁵Ha da Vac'hir e rois ar Galaad. ¹⁶Ha da Rubeniz ha Gadiz e rois adalek ar Galaad betek froud Arnon, kreiz ar froud oc'h ober an harz, ha betek Jabok, ar froud-mañ o vezañ harz mibien Amon. ¹⁷Hag ar stepenn hag ar Yordan o vezañ harz adalek Keneret betek mor an Araba, ar Mor Sal, e-traoù diribinoù ar Pisga, ouzh ar Reter.

¹⁸Hag e rois urzhioù deoc'h er mare-se, o lavarout : "An Aotrou, ho Toue, a ro deoc'h ar vro-mañ da berc'hennañ. Harnezet e tremenot a-raok ho preudeur, bugale Israel, c'hwi holl, paotred kadarn. ¹⁹Met ho kwragez, ho pugaligoù, ho tropelloù, gouzout a ran hoc'h eus tropelloù e-leizh, a chomo er c'hêrioù am eus roet deoc'h, ²⁰ken na roio diskuizh an Aotrou d'ho preudeur koulz ha deoc'h, hag e perc'hennint ivez ar vro en devo an Aotrou, ho Toue, roet dezho en tu-hont d'ar Yordan ; neuze e tistroot pep hini d'an domani am bo roet deoc'h".

²¹Ha da Josoua e rois urzhioù d'ar mare-se, o lavarout : "Da zaoulagad o deus gwelet holl bezh en deus graet an Aotrou, ho Toue, d'an daou roue-se ; evel-se e raio an Aotrou d'an holl rouantelezhioù az po da dremen drezo.

²²Bezit dizaon razo, rak an Aotrou, ho Toue, eo a vrezelo evidoc'h".

²³Hag ec'h aspedis an Aotrou d'ar mare-se, o lavarout : ²⁴"Aotrou Doue, Te a grogas da ziskouez d'az servijerien da vraster ha da zorn kreñv, rak petore doue, en neñv pe war an douar, a ra da oberoù ha da daolioù-kaer ?

3, 14 al lec'hioù-mañ : heb. ar re-mañ.

4, 1 heuilh : heb. ober.

4, 5-8 Israel ne sento ket ouzh an Aotrou Doue : nebeut a dud en em droio outañ e-touez ar Broadoù (war-bouez

²⁵Va lez da dremen da welout ar vro gaer-se, a zo en tu-hont d'ar Yordan, ar menez kaer hag al Liban". ²⁶Hag e vuanekaas an Aotrou ouzhin abalamour deoc'h, ha ne selouas ket ouzhin ; hag e lavaras an Aotrou din ; "Trawalc'h ac'hanout ! N'a ket da komz ouzhin eus an dra-se ! ²⁷Pign war beg ar Pisga, ha sav da zaoulagad war -zu ar Mor, war-zu an Hanternoz, war-zu ar c'hreisteiz, war-zu ar Reter, ha sell gant da zaoulagad ! Met ne dremenit ket ar Yordan. ²⁸Ro urzhioù da Josoua ; kennerzh ha kreñva anezhañ, rak eñ eo a dremenno dirak ar bobl-mañ, hag a roio dezho da hêrezh ar vro a welez".

²⁹Hag e chomjomp en draonienn, rag-enep da Vet-Peor.

Chom feal d'an Aotrou.

4 ¹"Bremañ, Israel, selaou al lezenn-où hag an urzhioù a zeskan deoc'h hiziv, evit ma heuliot anezho. Evel-se e vevot hag ec'h antreet er vro a ro deoc'h an Aotrou, Doue ho Tadoù da vezañ perc'henn anezhi.

²Na stagot netra ouzh ar pezh a c'hourc'hemennan deoc'h ha ne zilamat netra diouto, hogen mirout a reot gourc'hemennoù an Aotrou, ho Toue, e-giz m'o c'hemennan deoc'h.

³Ho taoulagad o deus gwelet pezh en deus graet an Aotrou e Baalfegor, penaos kement den a yae war-lerc'h Baalfegor a voe distrujet gant an Aotrou, da Zoue, eus ho touez. ⁴Met c'hwi, hag a zo stag ouzh an Aotrou, ho Toue, a zo bev, holl ac'hanoc'h, hiziv. ⁵Setu, desket em eus deoc'h reolioù ha setañsoù evel m'en deus gourc'hemennet din an Aotrou, va Doue, evit o heuliañ e-kreiz ar vro emaoch o vont e-barzh d'he ferc'hennañ.

⁶O mirout a reot hag e heuliot anezho ; hag evel-se e viot fur ha skiantek dirak daoulagad ar bobloù. Pa glevo ar re-mañ komz eus an holl lezennou-se e lavarint : "N'eus nemet ur bobl fur ha skiantek hag ar vroad-se an hini eo !"

⁷Rak pehini eo e gwirionez ar vroad vras hag a vefe an doueou anezhi ken tost-all, rouanez Saba da skouer. En abeg da se e kendalc'ho pell c'hoazh an Testamant Kozh, betek donedigezh Hor Salver.

evel ma-z eo tost deomp an Aotrou, hon Doue, ken lies gwech ma pedomp anezhañ ?

⁸Ha pehini eo ar vroad vras hag a vefe ken reizh he lezennoù hag hec'h urzhioù evel al Lezenn-mañ en he fezh a ginnigan deoc'h hiziv ?

⁹Met taol evezh mat ouzhit-te da-unan. N'a ket da ankounac'haat an traoù-se o deus gwelet da zaoulagad ha d'o lezel, e deiz ebet eus da vuhez, da vont er-maez eus da galon. Er c'hontrol, desk anezho d'az mibien ha da vibien da vibien. ¹⁰D'an deiz m'en em zalc'hjout dirak an Aotrou, da Zoue, en Horeb, e lavaras an Aotrou din : Dastum din ar bobl, hag e rin dezho klevout va c'homzoù, ma teskint va doujañ en holl zeizioù ma vevint war an douar, ha d'o mibien o deskint, ¹¹hag e oac'h tostaet hag en em zalc'het e-traoù ar menez, hag ar menez a zeve, entanet, betek kalon an neñvoù, gant teñvalijenn, koumoul ha mougenn. ¹²Hag e komzas an Aotrou ouzhoc'h a-greiz an tan : trouz ar c'homzoù a glevec'h, ha skeudenn ebet ne welec'h, nemet ur vouezh ! ¹³Hag e tisklêrias deoc'h e emglev a c'hourc'hemenne deoc'h heuliañ : an dek lavarenn, a skrivas war div daolenn vein. ¹⁴Ha din e c'hourc'hemennas an Aotrou er mare-se deskiñ deoc'h reolennoù ha setañsoù, evit o heuliañ er vro e oac'h o vont e-barzh d'he ferc'hennañ.

¹⁵Diwallit mat hoc'h eneoù ; peogwir n'ho poa gwelet skeudenn ebet en deiz ma komzas an Aotrou ouzhoc'h war an Horeb a-greiz an tan, ¹⁶n'it ket da "en em vreinañ", en ur ober delwenn pe skeudenn idol ebet o taolenniñ par pe barez, ¹⁷na taolenniñ nep loen a zo war an douar, taolennadur nep evn askellek o nijal en oabl, ¹⁸taolennadur nep stlejvil war an douar, taolennadur nep pesk a zo en doureier edan an douar.

¹⁹N'it ket da sevel ho taoulagad etrezek an neñv, da sellout ouzh an heol, ouzh al loar, ouzh ar stered, ouzh holl strollad an Neñvoù, hag en em lezel da stouiñ outo ha d'o servijañ : lodet int bet gant an Aotrou, da Zoue, d'an holl bobloù a zo dindan an Neñvoù. ²⁰Ho kemeret en deus an Aotrou hag ho tennet eus forn houarn an Egipt, evit bezañ Pobl e hêrezh, evel m'emaoc'h hiziv.

²¹Met an Aotrou en deus kounnaret ouzhin abalamour deoc'h, ha touet na dremenjen ket ar Yordan, n'ajen ket d'ar vro gaer emañ an

Aotrou, ho Toue, o reiñ dit evel hêrezh.

²²Mervel a rin er vro-mañ ; ne dremenin ket ar Yordan, met c'hwi a dremeno hag a berc'heno ar vro gaer-se. ²³Diwallit da ankounac'haat emglev an Aotrou, ho Toue, en deus divizet ganin, nag ober delwennoù, skeudennoù, eus un dra bennak en deus difennet an Aotrou, ho Toue. ²⁴An Aotrou, da Zoue, a zo un tan debrer, un Doue gwarizius.

²⁵P'az po bet mibien ha bugale vihan, hag e vi kozh er vro, m'en em vreinit dre ober delwennoù, skeudennoù, eus un dra bennak, oc'h ober an droug ouzh daoulagad an Aotrou, ho Toue, ouzh hen hegasañ, ²⁶e ran testoù enep deoc'h hiziv an Neñvoù hag an douar e vefec'h rasket buan a-ziwar an douar, ma tremenit ar Yordan betek ennañ, evit e berc'hennañ. Ne rafec'h ket hiroc'h deizioù warnañ, rak distrujet e vefec'h. ²⁷Ho strewiñ a rafé an Aotrou e-mesk ar pobloù, ha ne vanfec'h, a dud, nemet un niver bihan, e-mesk ar pobloù, e-lec'h en dije ho kaset an Aotrou. ²⁸Hag e servijfec'h eno doueoù graet gant daouarn an den, e koad hag e maen, ha na welont, na glevont, na zebront, na santont ket.

²⁹Klask a reot ale-hont an Aotrou, ho Toue, hag e kavot anezhañ gant ma vo kehelet ganit a holl galon, a holl ene.

³⁰En anken e vi kavet gant an holl gomzoù-mañ, ha diwezhatoc'h, gant an amzer, e tistroi davet an Aotrou hag e senti ouzh e vouezh. ³¹Rak un Doue truezus eo an Aotrou, da Zoue. N'az tilezo ket, n'az tistrujo ket, ha n'ankounac'haio ket emglev da hendadoù, en devoa touet dezho.

³²"Goulenn digant an amzerioù tremenet a zo bet a-raok dit, adal an deiz ma krouas Doue an den war an douar : eus an eil penn d'an oabl d'egile, ha bez' e voe biskoazh netra ken bras ? Ha bez' e voe klevet netra heñvel ? ³³Ha bez' ez eus ur bobl bennak a gement en divije klevet mouezh Doue o komz eus a-greiz an tan, evel m'ac'h eus klevet, hag a vije chomet bev ? ³⁴Ha bez' ez eus un doue bennak hag a vije deuet da glask ur vroad eus a-greiz un all, a-dreuz amrouennoù, sinoù, burzhudoù ha stourmadoù, gant un dorn kreñv ha dre

nerzh e vrec'h, gant spontadegoù bras-meurbet, evel m'en deus an Aotrou, ho Toue, graet evidoc'h en Egipt, dindan ho taoulagad ? ³⁵ Dit-te eo bet diskouezet kement-se evit ma oufes ez eo an Aotrou ar gwir Zoue, ha n'eus, hini all ebet nemetañ. ³⁶ Eus an Neñvou en deus bet roet dit e vouezh da glevout evit reiñ kentel dit ; ha war an douar en deus diskouezet dit e dan bras. Ha klevet ec'h eus e gomzoù eus a-greiz an tan.

³⁷ Dre ma kare da Dadoù eo en deus dibabet o lignez en o goude, hag en deus graet dit dont dirazañ eus an Egipt gant galloud bras, ha diberc'hennet en deus dirazout broadoù brasoc'h ha ³⁸ galloudusoc'h egedout, ha graet dit antren en o bro evit he reiñ dit en hêrezh, evel m'emañ kont bepred en deiz a hiziv.

³⁹ Anavez eta hiziv, ha moull kement-mañ ez kalon : an Aotrou eo a zo Doue, en Neñvou en nec'h, evel m'emañ war an Douar, hag hini all ebet nemetañ.

⁴⁰ Mir e lezennoù hag e urzhioù a roan dit abalamour dit-te ha d'az pugale war da lerc'h da gaout eurvad ha buhez hir war an douar a ro dit-te an Aotrou, da Zoue, da virviken.

⁴¹ Neuze e tibabas Moizez teir c'hêr en tu all d'ar Yordan, ouzh ar Sav-heol. ⁴² Hag e tec'ho di ar muntre en devo lazhet e nesañ hep gouzout dezhañ, hep bezañ bet kasoni outañ a-ziagent ; tec'hout a raio da unan eus ar c'hêrioù-mañ, hag e vevo : ⁴³ Bezer, er gouelec'h, e bro ar gompezenn, evit Rubeniz ; Ramot, er Galaad, evit Gadiz ; ha Golan, er Basan, evit Manaseiz.

⁴⁴ Sed aze al lezenn a lakaas Moizez dirak bugale Israel. ⁴⁵ Sed aze an testenioù, ar reolennoù, ar setañoù a lavaras Moizez da vugale Israel deuet er-maez eus an Egipt, ⁴⁶ en tu all d'ar Yordan, en draonienn a-dal da Vet-Peor, e bro Sehon, roue an Amoriz, a oa o chom en Hesbon, hag a oa bet pilet gant Moizez ha gant bugale Israel pa oant o tont eus an Egipt. ⁴⁷ Ar re-mañ a berc'hennas e vro ha bro Og, roue ar Basan. O-daou a oa rouaned Amoreat, en tu-hont d'ar Yordan ouzh ar Sav-heol, ⁴⁸ adalek Aroer, a zo war ribl froud Arnon, betek menez Sien, pe Hermon, ⁴⁹ hag an holl maezioù en tu all d'ar Yordan ouzh ar Reter, betek mor ar maezioù, e-traoù diribinoù ar Pisga.

An dek gourc'hemenn.

5 ¹ Hag e c'halvas Moizez bugale Israel, hag e lavaras dezho : Selaou, Israel, ar reolennoù hag ar setañoù a lavararn ez tivskouarn hiziv. Deskit anezho ha bezit aketus da ober diouto. ² An Aotrou, hon Doue, en deus divizet ganeomp un emglev war an Horeb. ³ N'eo ket gant hon tadoù en deus divizet an Aotrou an Emglev-se, met ganeompni a zo amañ hiziv, an holl ac'hanomp hag a zo bev. ⁴ Dremm ouzh dremm en deus komzet an Aotrou ganeomp war ar menez a-greiz an tan. ⁵ En em zerc'hel a raen etre an Aotrou ha c'hwî d'ar marese, evit disklêriañ deoc'h komz an Aotrou, rak aon ho poa bet ouzh an tan, ha ne oa'h ket pignet war ar menez.

Lavarout a rae :

⁶ "Me eo an Aotrou, da Zoue, en deus da dennet eus bro Egipt, eus an ti-sklaved.

⁷ N'az po ket doueoù all dirazon.

⁸ Na ri delwenn ebet, skeudenn ebet, eus pezh a zo en Neñv, e-krec'h, pe war an douar, e-traoù, pe en doureier dindan an douar.

⁹ Ne stoui ket outo ha n'o serviji ket, rak me, an Aotrou, da Zoue, a zo un Doue gwarizius, a gastiz pec'hed an tadoù war o mibien, war an trede rumm ha war ar pevare eus ar re o deus kas ouzhin,

¹⁰ hag a ra gras da viliadoù, d'ar re am c'har hag a vir va gourc'hemennoù.

¹¹ Ne zistagi ket anv an Aotrou, da Zoue, e gaou, rak ne zidamallo ket an Aotrou an hini a zistago e anv e gaou.

¹² Deiz ar Sabad a viri evit e santelaat, evel m'en deus gourc'hemennet dit an Aotrou, da Zoue. ¹³ E-pad c'hwec'h devezh e labouri hag e ri da labourioù, ¹⁴ met ar seizhvet eo Sabad an Aotrou, da Zoue. Ne ri ennañ labour ebet, na te, na da vab, na da verc'h, na da servijer, na da servijerez, na da ejen, na da azen, nag hini ebet eus da loened, nag an estren a zo du-se. Evel-se, koulz ha te, e c'hello da servijer ha da servijerez diskuizhañ.

¹⁵ Bez' az po soñj ez out bet sklavour, a vro Egipt, hag en deus an Aotrou, da Zoue, da dennet ac'hano, gant un dorn kreñv hag ur vrec'h nerzhus. Dre-se en deus an Aotrou, da Zoue,

gourc'hemennet dit mirout deiz ar Sabad.

¹⁶ Enor da dad ha da vamm, evel m'en deus gourc'hemennet dit an Aotrou, da Zoue, evit ma vo mat ar bed ganit ha ma vevi e-pad pell amzer war an douar a ro dit an Aotrou, da Zoue.

¹⁷ Ne vi ket muntrer,

¹⁸ nag avoultrer,

¹⁹ na laer ;

²⁰ ne responti ket, enep da nesañ, dre ur fals-testeni.

²¹ Ne c'hoantai ket gwreg da nesañ. N'az po ket avi ouzh ti da nesañ, nag ouzh e bark, ouzh e servijer, ouzh e ejen pe ouzh e azen, ouzh netra a gement a zo dezhañ".

²² An traoù-se en deus lavaret an Aotrou d'hoc'h holl gumuniezh war ar menez a-greiz an tan, ar c'houlmoul hag ar vougenn, a vouezh uhel, hepmuiken, hag o skrivet war ziv daolenn vaen a roas deoc'h.

²³ Hag o klevout ar vouezh a-greiz an deñvalijenn, pa voe ar menez o leskiñ en tan, e tostajoc'h ouzhin, hoc'h holl bennoù meurid ha Kozhidi, ²⁴ en ur lavarout : "Setu ma tiskouez deomp an Aotrou, hon Doue, e c'hloar hag e vraster, hag e vouezh a glevomp a-greiz an tan. Hiziv e welomp e komz Doue ouzh un den, ez-vev. ²⁵ Ha bremañ, perak mervel, debret gant an tan bras-se ? Ma kendalc'homp-ni da selaou mouezh an Aotrou, hon Doue, e varvimp.

²⁶ Rak petore den biskoazh en deus klevet mouezh an Doue bev o komz a-greiz an tan eveldeomp, ez-vev ? ²⁷ Tosta, te, ha selaou kement tra a lavaro an Aotrou, hon Doue ; te a lavaro deomp an holl bezh en devo lavaret an Aotrou, hon Doue, dit, hag e sentimp en ur ober diouzh-se".

²⁸ Hag e klevas an Aotrou trouz ho komzoù pa gomzec'h ouzhin, hag e lavaras an Aotrou din : "Klevet em eus trouz komzoù ar bobl-se a gomze ouzhit : mat eo pezh a lavarent.

²⁹ Gant m'o devo an hevelep kalon evit va doujañ ha mirout va holl c'hourc'hemennoù bepred, ha kaout eurvad, koulz hag o mibien, da viken ! ³⁰ Kae da lavarout dezho : It war ho kiz d'ho tinelloù ; ³¹ ha te, amañ, a chomo ganin, hag e lavarin dit an holl c'hourc'hemennoù, reolennoù ha setañoù a zeski dezho, ma raint diouto er vro a roan dezho da berc'hennañ".

³² Hag ho po aked d'ober evel ma 6, 4 'Selaou Israel' pe 'Shema Israel' : amañ e krog pedenn-veure ha -noz ar Yuzevien, un tamm all a gaver

c'hourc'hemenn an Aotrou deoc'h, hep distreiñ a-zehou nag a-gleiz ; ³³ a-hed an hent en deus gourc'hemennet an Aotrou deoc'h e kerzhot, evit bevañ ha kaout eurvad, ha hiraat ho teizioù er vro a berc'hennot.

"Selaou, Israel".

6 ¹ Setu ar gourc'hemennoù, ar reolennoù, ar setañoù en deus gourc'hemennet an Aotrou deskiñ deoc'h ober diouto er vro ez it da dremen e-barzh d'he ferc'hennañ. ² "Doujañ a ri an Aotrou da Zoue holl zeizioù da vuhez ; mirout a ri e holl lezennoù hag urzhioù a c'hourc'hemennan dit hiziv hag az po buhez hir, te, da vab, ha mab da vab. ³ Gant ma klevi, Israel, ha ma viri ha ma heuilhi ar pezh a zegaso dit eurvad ha kresk, e-giz m'en deus lavaret dit an Aotrou, en ur reiñ dit ur vro e-lec'h ma red al laezh hag ar mel.

⁴ Selaou, Israel : an Aotrou, hon Doue, eo an Aotrou nemetañ. ⁵ Karout a ri an Aotrou, da Zoue, gant da holl galon, gant da holl ene, gant da holl nerzh. ⁶ Hag ar c'homzoù-mañ a lavaran dit hiziv, ra vezint moulet ez kalon.

⁷ O deskiñ a ri d'az mibien hag o lavarout a ri dezho, koulz pa vezi azezet ez ti, kenkoulz hag o kerzhout war an hent, gourvezet kenkoulz hag ez sav.

⁸ O stagañ a ri evel ur sin war da zorn, hag e vezint evel un daledenn etre da zaoulagad.

⁹ O skrivañ a ri war bostoù da di ha war da zorioù.

¹⁰ Ha setu, p'en devezo an Aotrou, da Zoue, da gaset d'ar vro en deus touet d'az Tadoù, Abraham, Izaag ha Jakob, reiñ dit, ha d'ar c'hêrioù bras ha mat ha n'eo ket te eo ac'h o savet, ¹¹ ha d'an tiez leun a bep seurt madoù ha n'eo ket te eo ac'h eus o leuniet, d'ar puñsoù toulet ha n'eo ket-te eo ac'h eus o zoullet, d'ar gwiniegi ha d'an olivezgi ha n'eo ket te eo ac'h eus o flantet, neuze az pezo debret da walc'h, ¹² diwall da ankounac'haat an Aotrou en deus da dennet eus bro Egipt, eus ti ar sklavelezh. ¹³ An Aotrou, da Zoue, a zouji hag Eñ a serviji ha dre e anv e toui. e Niv. 15, 37-41.

¹⁴N'it ket war-lerc'h doueou all, eus doueou ar pobloù a vo en-dro deoc'h, ¹⁵rak un Doue gwarizius eo an Aotrou, da Zoue, ez touez ; entanañ a rafe kounnar an Aotrou, da Zoue, ouzhit, ha da raskañ a rafe diwar-c'horre an douar. ¹⁶N'amprout ket an Aotrou, ho Toue, ne reot ket evel m'ho poa graet e Masa. ¹⁷Bezit aketus da virout gourc'hemenoù an Aotrou, ho Toue, e destenioù, e reolennoù, am eus gourc'hemennet dit. ¹⁸Ober a ri ar pezh 'zo reizh hag ar mad dirak an Aotrou, evit kaout eurvad ha mont da berc'hennañ ar vro gaer en deus touet an Aotrou d'ho tadoù ; ¹⁹hag argas a ri da holl enebourien dirazout, evel m'en deus lavaret an Aotrou. ²⁰Ha pa vi goulenataet gant da vab warc'hoazh,, o lavarout : Petra eo an testenioù, ar reolennoù, ar setañoù, en deus gourc'hemennet an Aotrou, hon Doue, deoc'h, ²¹e lavari d'az mab : sklaved e oamp gant Faraon en Egipt, hag hon tennañ a reas an Aotrou eus an Egipt gant un dorn kreñv. ²²Hag e reas an Aotrou sinoù ha burzhudoù bras ha spontus enep an Egipt, enep Faraon hag e holl di, dirak hon daoulagad. ²³Hag hon tennañ a reas ale-hont hag hon c'has evit reiñ deomp ar vro en devoa touet d'hon tadoù. ²⁴Hag e c'hourc'hemennas deomp an Aotrou ober diouzh an holl reolennoù-se, en ur zoujañ an Aotrou, hon Doue, evit kaout eurvad holl zeizioù hon buhez, evel hon eus hiziv. ²⁵Hag e vo hon reizhder bezañ aketus da virout an holl c'hourc'hemenoù-mañ, dirak an Aotrou, hon Doue, evel m'en deus kemennet deomp.

Pobl dibabet evit an Aotrou.

7 ¹P'en devo da gaset an Aotrou, da Zoue, d'ar vro emaut o vont e-barzh d'he ferc'hennañ, hag argaset pobloù e-leizh dirazout, Hitiz, Gergesiz, Amoriz, Kanaaniz, Perezeiz, Hiviiz, Jebouseiz, seizh pobl, niverusoc'h ha kreñvoc'h egedout, ²hag en devo o lakaet an Aotrou dirazout, hag az po o dornet, o anaouciñ a ri, hep divizout ganto emglev ebet, na kaout truez outo. ³Ne ri ket dimezioù ganto : da verc'h ne roi ket d'o mab, nag o merc'h ne gemeri ket evit da vab, ⁴pe e vefe distroet da vab diwar va lerc'h evit servijañ doueou all, hag ez entanfe kounnar an Aotrou ouzhoc'h, hag az tistrufje buan. ⁵Evel-hen e reot dezho : o aoterioù a zispennot, o mein-sav a freuzot, hag o

feulvanoù a ziskarot, hag o skeudennoù a zevot en tan, ⁶rak ur bobl gouestlet d'an Aotrou, da Zoue ez out ; te eo en deus an Aotrou, da Zoue, dibabet evit bezañ e bobl dezhañ e-unan eus o-douez an holl vroadoù o zo war an douar.

⁷Ma-z eo en em staget an Aotrou ouzhoc'h ha m'en deus ho tibabet, n'eo ket dre ma-z oc'h an niverusañ eus an holl bobloù. Rak c'hwil eo an hini vihanañ eus an holl bobloù.

⁸Nann ! Met dre garantez evidoc'h hag evit mirout al le en devoa touet d'hon Tadoù eo en deus an Aotrou Doue graet deoc'h dont er-maez, gant e zorn nerzhus, hag ho saveteet eus ti ar sklavelezh, diouzh galloud Faran, roue an Egipt.

⁹Gouzout a ri eta penaos an Aotrou da Zoue eo ar gwir Doue, an Doue gwirion, hag a vir e Emglev hag e garantez a-hed mil rummad d'ar re a gar hag a heuilh e Lezenn, ¹⁰met a gastiz an dud-se hag o deus kasoni outañ. Lakaat a ra hep daleañ da vervel an hini en deus kasoni outañ hag e sko e gastiz warnon.

¹¹Te neuze a viro ar gourc'hemenoù, al lezennoù hag ar reolennoù a roan dit en deiz-mañ, hag a heulio anezho. ¹²Hag ar gopr ma sentit ouzh ar setañoù-mañ, m'o mirit ha ma rit diouto, e viro an Aotrou, da Zoue, ganit, an Emglev hag ar vadelezh en devoa touet d'az tadoù.

¹³Ha da garout a raio, ha da vennigañ, ha da greskiñ, hag e vennigo frouezh da gof ha frouezh da zouar, da winizh ha da fro, ha da eoul, klodadoù da saout ha toradoù da zeñved, war an douar am boa touet d'az tadoù reiñ dit. ¹⁴Benniget e vi dreist an holl bobloù. Ne vo du-se na gaonac'h na gaonac'henn, e-touez al loened zoken. ¹⁵Hag e tistroio an Aotrou pep kleñved diouzhit. Holl zrougoù fall an Egipt, ac'h eus anavezet, ne lakaio ket warnout ; ¹⁶met o lakaat a raio war an holl bobloù ez a an Aotrou, da Zoue, da reiñ dit : didrugar e vo da lagad outo. Ne serviji ket o doueou, rak ur pech a vefe se evidout.

¹⁷Pa lavari ez kalon : niverusoc'h eo ar pobloù-mañ egedon, penaos e c'hellin-me o diberc'hennañ ? ¹⁸Bez dizaon razo, dalc'h soñj eus ar pezh a reas an Aotrou, da Zoue, da Faraon ha d'an holl Egiptiz ;

¹⁹eus an amprouennoù bras a welas da zaoulagad, ar sinoù, ar burzhudoù, an dorn kreñv hag ar vrec'h astennet, p'az tennas an Aotrou, da Zoue, er-maez ; evel-se e raio an Aotrou, da Zoue, d'an holl bobloù ma c'h-eus aon dirazo. ²⁰Ha gwesped zoken a gaso an Aotrou, da Zoue, warno, evit koll ar re a vanfe, a vefe aet da guzh a-zirazout.

²¹Na gren ket dirazo, rak an Aotrou, da Zoue, a vo en ho touez, Doue bras ha spontus. ²²Hag ec'h argaso an Aotrou, da Zoue, ar pobloù-se a-zirazout, tamm-ha-tamm. Ne c'helli ket o echuiñ buan, gant aon da gaout re, warnout, a loened gouez. ²³O lakaat a raio an Aotrou, da Zoue, dirazout, hag e kaso warno un tousmac'h bras, ken na vint distrujet. ²⁴Hag e lakaio o rouaned ez torn, hag e kolli o anv a-zindan an Neñvoù. Ne zalc'ho den dirazout, ken n'o distruji.

²⁵Skeudennoù o doueoù a zevi en tan. Ne c'hoantai ket arc'hant nag aour diwarno. N'o c'hemi ket evidout, gant aon da gaout ur pech enno, rak euzhus ez int d'an Aotrou, da Zoue. ²⁶Ha ne gasi ket euzhsterioù du-se : bez' e vefes anaouezet evelto. O argarzhiañ a ri, heug az po outo, rak anaouezet int.

Dalc'h soñj eus an Aotrou.

8 ¹An holl c'hourc'hemennoù a gemennan dit hiziv, bez aketus d'o seveniñ, evit bevañ ha kreskiñ, ha mont da berc'hennañ ar vro en devoa touet an Aotrou d'ho tadoù. ²Bez' soñj eus ar c'herzhadegoù a reas an Aotrou Doue dit ober e-pad daou-ugent vloaz er gouelec'h, evit da uvelaat, evit da amprouiñ hag evit anavezout gouelec da galon : daoust ha mirout a rafes pe na rafes ket e c'hourc'hemennoù ?

³Da uvelaet en deus, graet en deus dit kaout naon, roet en deus dit da zebriñ ar Manna-se ha n'ho poa ket anavezet biskoazh, na da hendadoù, evit diskouez dit n'eo ket gant bara hepken e vev an den, met ivez gant kement komz a zeu eus genou an Aotrou Doue. ⁴Da zilhad ne voent ket teuc'het warnout, ha da droad ne voe ket koeñvet e-pad an daou-ugent vloaz-se. ⁵Hag ec'h eus komprenet ez kalon penaos, evel ma kastiz un den e vab, en devoa an Aotrou, da Zoue, da gastizet-te. ⁶Hag ec'h eus miret gourc'hemennoù an Aotrou, da Zoue, en ur gerzhout gant e hentoù hag ouzh e zoujañ.

⁷An Aotrou, da Zoue, az kas d'ur vro vat,

gant froudoù ha doureier, en andonioù hag en islonkoù, o tarzhañ er saonenoù hag er menezioù, ⁸douar gwinizh ha heiz, gwini ha fiez, ha greunadez, bro olivez, coul ha mel, ⁹bro ha na vi ket en dienez o tebriñ enni bara. Ne vanko dit netra enni, ur vro ma-z eo he mein houarn, hag eus he menezioù e tenni kouevr. ¹⁰Hag e tebri da walc'h, hag e vennigi an Aotrou, da Zoue, war an douar mat en devo roet dit.

¹¹Diwall d'ankounac'haat an Aotrou, da Zoue, ha da chom hep mirout e c'hourc'hemennoù, e setañsoù, e reolennoù, a gemennan dit hiziv ; ¹²peotramant e tebri da walc'h, tiez kaer a savi da chom enno, ¹³da saout ha da zeñved a gresko, arc'hant hag aour a gresko dit, holl bezh a vo dit a gresko, ¹⁴hag e fougaso da galon, hag arabat dit neuze ankounac'haat an Aotrou, da Zoue, en deus da dennet eus bro Egipt, eus ti ar Sklavelezh. ¹⁵Eñ eo en deus graet dit tremen a-dreuz ar gouelec'h braouac'huse, bro ar sarpanted binimus, ar c'hruged, douar ar sec'hed. Eñ eo a lakaas en ul lec'h dizour da strinkañ evidout dour eus ar roc'hell galetañ.

¹⁶Eñ eo a reas dit debriñ er gouelec'h ar Manna-se ha n'o devoa ket resevet da hendadoù, evit da uvelaat, evit da amprouiñ hag ober vad dit da c'houde, ¹⁷hag e lavari ez kalon : va nerzh, va galloud, va dorn, o deus graet din al leve-mañ. ¹⁸Az pez soñj eus an Aotrou, da Zoue, rak Eñ eo a ro dit nerzh d'ober leve, evit seveniñ an Emglev en devoa touet d'az tadoù, evel ma ra hiziv.

¹⁹Met ma ankounac'haez an Aotrou, da Zoue, ha ma kerzhez war-lerc'h doueoù all hag o servijez, ha ma stouez outo, e testenian enep deoc'h hiziv e viot kollet ; ²⁰evel ar pobloù en deus an Aotrou kollet en ho raok, evel-se e viot kollet, hag e vo se ho kopr, evit bezañ disantet ouzh mouezh an Aotrou, ho Toue.

Al leue aour.

9 ¹Selaou, Israel, te hag a dremen hiziv ar Yordan evit mont da ziberc'hennañ pobloù brasoc'h ha kreñvoc'h egedout, gant kêrioù bras mogeriet betek an neñv. ²Tud vras ha

mentek eo mibien Enakim, evel ma ouzout, ha klevet ec'h eus : piv a zalc'ho dirak mibien Enakim ? ³Ac'hanta ! Gouez hiziv ez eo an Aotrou, da Zoue, a dremeno ez raok, tan debrer, hag o dismantr hag o sujo dirazout, hag o diberc'hennañ hag o c'holl a ri buan, evel m'en deus lavaret an Aotrou dit. ⁴Arabat komz ez kalon p'en devo bountet an Aotrou, da Zoue ar re-mañ dirazout, en ur lavarout : dre ma oan reizh en deus va c'haset an Aotrou da berc'hennañ ar vro-mañ ; dre ma oa fallakr ar broadoù-se en deus o diberc'hennet a-zirazout. ⁵N'eo ket dre ma oas reizh na dre ma oas eeun ez kalon ez out deuet da berc'hennañ o bro, met dre ma oa fallakr ar broadoù-se en deus an Aotrou da Zoue o diberc'hennet ez raok, hag evit seveniñ ar bromesa a douas an Aotrou d'az tadoù, da Abraham, da Izaag ha da Jakob. ⁶Gouez penaos n'eo ket dre ma oas reizh en deus an Aotrou, da Zoue, roet dit ar vro vat-mañ da berc'hennañ, rak ur bobl kalet he c'hilpenn ez out-te. ⁷Dalc'h soñj ! N'ankounac'h ket ec'h eus hegaset an Aotrou, da Zoue, er gouelec'h ; adalek an deiz ma-z out deuet eus an Egipt betek ma-z out erruet el lec'h-mañ, ez out bet disentus ouzh an Aotrou ! ⁸War an Horeb ivez ho poa hegaset an Aotrou, hag e kounnaras an Aotrou ouzhoc'h, darbet dezhañ ho tistrujañ. ⁹Ha pa oan pignet war ar menez da gerc'hat an taolennou mein, taolenn an Emglev a zivize an Aotrou ganeoc'h, e oan chomet war ar menez daou-ugent devezh ha daou-ugent nozvezh, bara n'am boa ket debret, dour n'am boa ket evet. ¹⁰Hag e roas an Aotrou din an div daolenn vaen skrivet gant biz Doue, ha warno an holl c'hourc'hemennoù en devoa divizet an Aotrou evidoc'h war ar menez a-greiz an tan, da zeiz an emvod. ¹¹Hag a-benn daou-ugent deiz ha daou-ugent noz e roas an Aotrou din an div daolenn vaen, taolennou an Emglev. ¹²Hag e lavaras an Aotrou din : "Sav ! diskenn buan ac'hale ! O vreinañ emañ ar bobl az poa tennet eus an Egipt ; distroet eo buan diwar an hent am boa gourc'hennet dezho, graet o deus ur skeudenn-deuz". ¹³Hag e komzas an Aotrou ouzhin, o lavarout : "Gwelout a ran eo ar bobl-se ur bobl kalet he c'hilpenn. ¹⁴Va lez d'o distrujañ, hag e raskin o anv a-zindan an neñvoù, hag e rin ganit ur vro greñvoc'h ha 9, 14 ganit, d.l.e. gant ar restad.

niverusoc'h egeto".

¹⁵Hag e tistrois, hag e tiskennis eus ar menez. Ar menez a zeve, entanet, ha div daolenn an Emglev am boa em daouarn. ¹⁶Hag e welis ho poa pec'het e-keñver an Aotrou, ho Toue, graet ul leue teuz, en em zistroet buan eus an hent en devoa gourc'hennet an Aotrou deoc'h. ¹⁷Ha me da gregiñ en div daolenn ha d'o stlepel diwar va daouarn ouzh o drailhañ dirak ho taoulagad. ¹⁸Hag e kouezhis dirak an Aotrou ; evel diagent, e-pad daou-ugent devezh ha daou-ugent nozvezh, bara ne zebris ha dour ne evis, en abeg d'an holl bec'hedoù ho poa graet, oc'h ober an droug ouzh daoulagad an Aotrou hag ouzh e hegasiñ. ¹⁹Rak spontet e voen gant ar gounnar hag ar fulor a feulze an Aotrou enep deoc'h, darbet dezhañ ho tistrujañ. Hag e selaouas an Aotrou ouzhin c'hoazh ar wech-se. ²⁰Ouzh Aaron ivez e oa kounnaret an Aotrou, meurbet, darbet dezhañ e zistrujañ ; hag e pedis ivez evit Aaron er mare-se. ²¹Hag ar pec'hed ho poa graet, al leue, a gemeris hag a zevis en tan, hag a vruzunis, malet ken mat ma voe munut evel poultr. Hag e taolis e boultr e-barzh ar froud a ziskenne eus ar menez.

²²E Tabera ivez, hag e Masa, hag e Kibrottaava, ho poa hegaset an Aotrou. ²³Ha p'en devoa ho kaset an Aotrou eus Kadesbarne, o lavarout "Pignit da berc'hennañ ar vro a roan deoc'h", ho poa disentet ouzh urzh an Aotrou, ho Toue, n'ho poa ket kredet ennañ ha n'ho poa ket sentet ouzh e vouezh. ²⁴Disentus oc'h bet ouzh an Aotrou abaoe an deiz m'hoc'h anavezan !

²⁵Hag e kouezhis dirak an Aotrou, ha daou-ugent devezh ha daou-ugent nozvezh e voen stouet, rak komz a rae an Aotrou d'ho tistrujañ. ²⁶Hag e peden an Aotrou hag e lavaren : "Aotrou, va Doue, na freuz ket da bobl, da hêrezh ac'h eus dieubet gant da veurdez, ac'h eus tennet eus an Egipt gant un dorn kreñv. ²⁷Dalc'h soñj eus da servijerien Abraham, Izaag ha Jakob, na ra ket van ouzh kaleter ar bobl-se, nag ouzh he fallagriez, ouzh he fec'hed, ²⁸gant aon na lavarjed, er vro ac'h eus hon tennet diouti. Dre ma

n'halle ket an Aotrou o c'has d'ar vro en devoa prometet dezho, ha dre m'en devoa kas outo, eo en deus o zennet er-maez evit o lakaat da vervel er gouelec'h ; ²⁹int evelato a zo da bobl, da hêrezh ac'h eus ermaeziet gant da nerzh bras ha da vrec'h astennet".

Doujañs d'an Aotrou.

10 ¹D'ar mare-se e lavaras an Aotrou din : "Kizell div daolenn vaen evel ar re gentañ, ha pign davedon war ar menez, ha gra dit un arc'h e koad. ²Ha me a skrivro war an taolennou al lavarennoù a oa war an taolennou kentañ ac'h eus drailheth, hag o lakaat a ri en arc'h".

³Ha me d'ober un Arc'h koad kasia, da benañ div daolenn vaen evel ar re gentañ, ha da bignat war ar menez, an div daolenn em dorn. ⁴Hag e skrivas war an taolennou, evel m'en devoa skrivet a-raok, an dek lavarenn en devoa roet an Aotrou deoc'h war ar menez a-greiz an tan, da zeiz an emvod. Hag an Aotrou o roas din. ⁵Hag e tistrois, hag e tiskennis eus ar menez, hag e lakis an taolennou en Arc'h am boa graet, hag emaint eno evel ma c'hourc'hemennas an Aotrou din.

⁶Ha bugale Israel a loc'has eus Berot-Benet-Yakan evit Mosera. Eno e varvas Aaron, hag e voe beziet eno. Hag e voe beleget Eleazar, e vab, en e lec'h. ⁷Hag alese e loc'hjont evit Gadgad, hag eus Gadgad da Yetbata, bro a froudoù dour.

⁸Er mare-se e tispartias an Aotrou meuriad Levi evit dougen Arc'h Emglev an Aotrou, evit chom dirak an Aotrou da lidañ ha da vennigañ en e anv betek hiziv. ⁹Setu perak n'en deus bet Levi na lod na hêrezh gant e vreudeur. An Aotrou eo e hêrezh, evel m'en deus prometet an Aotrou, da Zoue, dezhañ.

¹⁰Evidon, e chomis war ar menez, evel en deizioù diagent, daou-ugent devezh ha daou-ugent nozvezh. Hag e selaouas an Aotrou ouzhin c'hoazh ar wech-se, ha n'houllas ken an Aotrou da freuzañ. ¹¹Hag e lavaras an Aotrou din : "Sav ! Kae d'al loc'hadur, en a-raok d'ar bobl, hag ez aint da berc'hennañ ar vro am eus touet d'o zadou reiñ dezho".

¹²Ha bremañ, Israel, petra emañ an Aotrou, da Zoue, o c'houlenn diganit ?" Doujañ an Aotrou da Zoue, heuliañ e holl hentoù, e garout hag e servijañ gant da holl galon ha

da holl ene, ¹³mirout gourc'hemennou an Aotrou hag e Lezennoù a gemennan dit hiziv evit da eurvad. ¹⁴Sell eta : d'an Aotrou, da Zoue-te, ez eo an Neñvou ha Neñvou an Neñvou, an Douar ha kement a zo ennañ.

¹⁵Ha koulskoude ez eo ouzh da Dadoù-te hepken ez eo en em staget dre garantez evito hag en deus dibabet o lignez war o lerc'h, da lavarout eo, c'hwi hoc'h-unan eus a-douez an holl bobloù, betek an deiz a hiziv.

¹⁶Amdroc'hit eta ho kalon ha na reutait mui ho chouk pelloc'h, ¹⁷rak an Aotrou, ho Toue eo Doue an doueoù, Aotrou an aotrounez, an doue bras, trec'hour, spontus ha na ra ket a van ouzh diavaezioù an dud ha na vez ket prenet gant profoù.

¹⁸Eñ eo a ro e wir d'an emzivad ha d'an intañvez, hag a gar an estrañjour o reiñ dezhañ boued ha dilhad.

¹⁹Karit an estrañjour rak estrañjourien ez oc'h bet e bro Egipt.

²⁰An Aotrou, da Zoue, a zouji ; Eñ eo a serviji ; outañ eo en em stagi, ha dre e anv eo e touti.

²¹Eñ eo a veuli, hag Eñ eo da Zoue : Eñ eo en deus graet evidout an traoù bras ha braouac'hus-se o deus gwelet da zaoulagad.

²²Dek den ha tri-ugent e oant, pa ziskennas da Dadoù d'an Egipt, ha bremañ en deus an Aotrou, da Zoue, da lakaet ken niverus ha stered an neñv.

11 ¹Karout a ri an Aotrou, da Zoue, hag e viri e gustumou, e reolennoù, e setañoù hag e c'hourc'hemennou, bepred.

Derc'hel soñj eus al Lezenn.

²Gouzout a rit hiziv, c'hwi ha nann ho mibien ha n'o deus ket gouezet, ha n'o deus ket gwelet kentelioù an Aotrou, ho Toue, e vraster, e zorn kreñv hag e vrec'h astennet :

³Ar sinoù hag an oberoù a reas e-kreiz an Egipt enep Faraon, roue an Egipt, hag e holl vro.

⁴Ar pezh a reas da lu an Egipt, d'o c'hezeg, d'o c'hirri, pa ziruilhas doureier

Mor ar Broenn warno, pa c'haloupent war ho lerc'h, hag o c'hasas an Aotrou da get, betek hiziv.

⁵Hag ar pezh a reas evidoc'h er gouelec'h, kent deoc'h erruout el lec'h-mañ.

⁶Hag ar pezh a reas gant Datan hag Abiram, mibien Eliab, mab Ruben, pa zistennas an douar e c'henou hag o lonkas gant o ziegezhioù hag o zeltennoù hag an holl beadra o devoa war o lerc'h, e-touez holl Israel.

⁷Rak ho taoulagad o deus gwelet holl oberoù an Aotrou, ar re vras en deus graet ! ⁸Mirout a reot an holl c'hourc'hemennoù a gemennan dit hiziv, evit bezañ kreñv, ha mont da berc'hennañ ar vro ez it da dremen e-barzh d'he ferc'hennañ, ⁹hag evit kaout hir deizioù war an douar a douas an Aotrou d'ho tadoù reiñ dezho ha d'o lignez, ur vro a ziver gant laezh ha mel.

¹⁰Rak ar vro emañ o vont e-barzh d'he ferc'hennañ n'eo ket evel bro Egipt ma teuit diouti : pa hades da had, e c'hlebies gant da droad, evel ul liorz legumaj. ¹¹Met ar vro ez it da dremen enni d'he ferc'hennañ a zo ur vro a venezioù hag a saonenoù. Eus glav an neñv ec'h ev dour ; ¹²ur vro ma vez an Aotrou ouzh he fleustriñ, dalc'hmat emañ daoulagad an Aotrou, da Zoue, warni, adalek deroù ar bloaz betek dibenn ar bloaz. ¹³Ha ma sentit ouzh ar gourc'hemennoù a gemennan deoc'h hiziv, en ur garout an Aotrou, ho Toue, hag e servijañ a holl galon, a holl ene, ¹⁴e roin glaveier d'ho touar e koulz, hini an diskar-amzer hag hini an nevez-amzer, hag e serri da winizh ha da fro ha da eoul, ¹⁵hag e lakain geot ez parkeier evit da chatal, hag e tebri da walc'h.

¹⁶Diwallit na vefe hoalet ho kalonoù, hag e tistrefec'h da servijañ doueoù all en ur stouñ dirazo. ¹⁷Entanañ a rafe kounnar an Aotrou ouzhoc'h hag e klozfe an Neñvoù, ha ne vefe ket glav, hag an douar ne rofe ket e drevad, hag ez afec'h da get buan diwar an douar mat en devo an Aotrou roet deoc'h.

¹⁸Lakaat a reot en ho kalon hag en hoc'h ene ar c'homzoù-mañ a lavaran deoc'h, ha stagit anezho ouzh ho torn evel ur sin, ha dougit anezho evel talgenoù etre ho taoulagad.

¹⁹Hag o deskiñ a reot d'ho mibien en ur gomz anezho pa vi ez kaopez ez ti, ha pa gerzhi war an hent, ha pa c'hourvezi ha pa savi, ²⁰hag o skrivañ a ri war bostoù da di ha

war da zorojoù, ²¹evit ma kresko ho teizioù ha deizioù ho mibien war an douar a douas an Aotrou d'ho tadoù reiñ dezho, kement ha deizioù an neñv, war an douar.

²²Ma virit an holl c'hourc'hemennoù-mañ a gemennan deoc'h ober diouto en ur garout an Aotrou, ho Toue, en ur gerzhout gant e holl hentoù hag ouzh en em stagañ outañ, ²³e tiberc'heno an Aotrou an holl vroioù-se a-zirazoc'h, hag e tiberc'hennot broioù brasoc'h ha kreñvoc'h egedoc'h. ²⁴Kement lec'h ma kerzho palv ho troad warnañ, deoc'h e vo, adalek ar gouelec'h hag al Liban, adalek ar stêr Eufratez betek ar mor diwezhañ e vo ho harzoù. ²⁵Ne zalc'ho den dirazoc'h ; spont hag aon ouzhoc'h a lakaio an Aotrou, ho Toue, war-c'horre kement bro a gerzhot drezi, evel m'en deus prometet deoc'h.

²⁶Sell ! Lakaat a ran dirazoc'h hiziv bennozh ha mallozh, ²⁷bennozh ma sentit ouzh gourc'hemennoù ho Toue a roan deoc'h hiziv, ²⁸mallozh avat, ma tisentit ouzh gourc'hemennoù an Aotrou ho Toue, ma pellait diouzh an hent a verkan deoc'h hiziv, evit mont da heul doueoù all ha n'anavezit ket. ²⁹P'en devo da gaset an Aotrou, da Zoue, d'ar vro emañ o vont e-barzh d'he ferc'hennañ e laki bennozh war venez Garizim, ha mallozh war venez Ebal. ³⁰Daoust ha n'emaint ket en tu-hont d'ar Yordan, a-dreñv da hent ar c'huzh-heol, e bro Ganaaniz a zo o chom er maezioù, a-dal d'ar Gilgal, e-kichen dervenoù More ? ³¹Peogwir e tremenit ar Yordan evit mont da berc'hennañ ar vro emañ an Aotrou, ho Toue, o reiñ deoc'h, p'ho pezo he ferc'hennet, hag ez eot da chom e-barzh, ³²hag e viot aketus d'ober diouzh an holl reolennoù ha setañsoù a lakaan dirazoc'h hiziv.

Ur santual hepken.

12 ¹Setu ar reolennoù hag ar setañsoù a viot aketus da heuilh er vro a ro an Aotrou, Doue da dadoù, dit da berc'hennañ, en holl zeizioù a vevot war an douar.

²Raskañ a reot an holl lec'hioù ma lide

enno ar broadoù ho pezo diberc'hennet dezho o doueoù, war ar menezioù uhel ha war ar runioù, dindan kement gwezenn c'hlas a zo, ³ hag e freuzot o aoterioù hag e trailhot o feulvanoù, hag o asherim a zevot en tan, ha kizelladurioù o doueoù a heskennot, hag e raskot o anvioù diwar al lec'hioù-se. ⁴ Ne reot ket evel-se evit an Aotrou, ho Toue. ⁵ Met d'al lec'h a zibabo an Aotrou, ho Toue, a-douez hoc'h holl veuriadoù, evit lakaat e anv ennañ, evit e chomlec'h, ez i da bediñ. ⁶ Hag e kasot di hoc'h holokostoù, ho sakrifisoù, ho teogoù, profoù ho taouarn, ho kouestloù, ho roadennoù ha preveudioù ho saout hag ho teñved. ⁷ Hag e tebrot eno dirak an Aotrou, ho Toue, hag ho po levenez gant holl bezh en devo kaset ho taouarn, c'hwi hag ho tiegezhioù : bennozhioù an Aotrou, ho Toue.

⁸ Ne reot ket evel ma reomp amañ, pep hini evel ma plij dezhañ ; ⁹ n'oc'h ket erruet c'hoazh d'an diskuizh-lec'h, d'an hêrezh ez a an Aotrou, da Zoue, da reiñ dit. ¹⁰ Treuziñ a reot ar Yordan, hag e chomot er vro a roio an Aotrou, ho Toue, en hêrezh deoc'h, hag ho po diskuizh diouzh hoc'h holl enebourien tro-war-dro, hag e chomot e surentez. ¹¹ Ha d'al lec'h a zibabo an Aotrou, ho Toue, evit lakaat da chom e anv e-barzh, e tegasot an holl bezh am eus goure'hemennet deoc'h : hoc'h holokostoù, ho sakrifisoù, ho teogoù, profoù ho taouarn, hag an holl bezh ho po dibabet evel gouestloù da ober d'an Aotrou. ¹² Hag ho po levenez dirak an Aotrou, ho Toue, c'hwi, ho mibien, ho merc'hed, ho servijerien, ho mitizhien, hag al Levit a vo ez kêr, peogwir n'en devo hemañ na lod na hêrezh ganeoc'h.

¹³ Diwall da ober holokostoù e forzh pe lec'h a weli, ¹⁴ nemet el lec'h a zibabo an Aotrou e-unan eus da veuriadoù, eno e ri da holokostoù, hag eno e ri an holl bezh am eus goure'hemennet dit. ¹⁵ Koulskoude, diouzh holl c'hoant da ene, e lazhi hag e tebri kig hervez bennozhioù an Aotrou, da Zoue, en devo roet dit ez holl gêrioù : an den dic'hlan hag an hini glan a zebro, evel ma tebrer gazeleñn ha karv. ¹⁶ Ar gwad hepken ne zebrot ket ; war an douar e vo skuilhet ganit evel dour. ¹⁷ Ne c'helli ket debriñ ez kêrioù deog da winizh, da fro, da eoul, na preveudi da saout pe da zeñved, an holl ouestloù a ri, na da roadennoù, na profoù da zaouarn. ¹⁸ Nemet dirak an Aotrou, da Zoue, o debriñ

12, 5 da bediñ : heb. da c'houlennata.

12, 7 bennozhioù an Aotrou : evel-se e veze sellet ouzh

a ri el lec'h dibabet gant an Aotrou, da Zoue, te, da vab, da verc'h, da servijer, da vatezh hag al Levit a vo ez kêrioù, hag e vo stad ennout dirak an Aotrou, da Zoue, gant an holl bezh a zegaso da zorn. ¹⁹ Diwall da zilezel al Levit keit ha ma vi war da zouar.

²⁰ P'en devo ledanaet an Aotrou, da Zoue, da harzoù, evel m'en deus prometet dit, e lavari : "Ma tebrfen kig ! C'hoant am eus da zebriñ kig !". Diouzh holl c'hoant da ene e tebri kig ! ²¹ Ma vez re bell evidout al lec'h en devo dibabet an Aotrou, da Zoue, da lakaat e anv e-barzh, e lazhi eus ar saout hag eus an deñved a roio an Aotrou dit, hag e tebri ez kêrioù diouzh holl c'hoant da ene. ²² Ya, evel ma tebrer gazeleñn ha karv e tebri diouto ; an hini glan hag an hini dic'hlan a-gevret o debro. ²³ Met diwall da zebriñ ar gwad, rak ar gwad eo ar vuhez : ne zebri ket ar vuhez gant ar c'hig ! ²⁴ Ne zebri ket gwad ; war an douar e vo skuilhet ganit evel dour. ²⁵ N'hen debri ket, ma 'z po eurvad, te ha da vibien war da lerc'h, evit bezañ graet ar pezh 'zo " ouzh daoulagad an Aotrou.

²⁶ Koulskoude, evit da draoù santel a vo dit, hag ar gouestloù a gasi ez i d'al lec'h dibabet gant an Aotrou. ²⁷ Hag e ri da holokostoù a gig hag a wad war aoter an Aotrou, da Zoue, ha gwad da sakrifisoù a skuilhi war aoter an Aotrou, da Zoue, hag ar c'hig a zebri.

²⁸ Bez aketus da virout an holl draoù-se a c'hourc'hemennan dit, evit kaout eurvad, te ha da vibien war da lerc'h, da viken, evit bezañ graet ar mad hag ar pezh 'zo reizh ouzh daoulagad an Aotrou, da Zoue.

²⁹ P'en devo rasket an Aotrou, da Zoue, ar pobloù e-lec'h m'emaout o vont, hag az po o diberc'hennet, hag e vi o chom en o bro, ³⁰ diwall da vezañ antellet war o roudoù, goude ma vezint bet distrujet a-zirazout, diwall da c'houlennata o doueoù en ur lavarout : penaos e servije ar pobloù-mañ o doueoù, ma rin evelto, me ivez ? ³¹ Ne ri ket se d'an Aotrou, da Zoue, rak ar pep euzhusañ evit an Aotrou, ar pezh a gasa, a raent evit o doueoù, peogwir e tevent en tan d'an doueoù o mibien hag o merc'hed zoken ! frouezh an douar, an trevadou.

Diwall diouzh ar fals-doueoù.

13 ¹Kement tra e gemennan deoc'h e viot aketus da ober, hep lakaat warnañ, hep krennañ diwarnañ.

²Ma sav ez touez un diouganer, pe un huñvreer-huñvreoù, hag a bromet dit ur sin pe ur burzhud, ³hag e c'hoarvez ar sin pe ar burzhud en deus prometet dit en ur lavarout : deomp war-lerc'h doueoù all n'anavezit ket, d'o servijañ, ⁴na selaouit ket komzoù an diouganer nag an huñvreer-mañ ; hoc'h amprouiñ a ra an Aotrou, ho Toue, evit gouzout hag-eñ e karit an Aotrou, ho Toue, a holl galon, a holl ene. ⁵War-lerc'h an Aotrou, ho Toue, ez eot hag Eñ a zoujot, hag e c'hourc'hemennoù a virot, hag ouzh e vouezh e sentot, hag Eñ a servijot, hag outañ en em stagot. ⁶Hag an diouganer pe an huñvreer-huñvreoù a vo lakaet d'ar marv, evit bezañ lavaret disentiñ ouzh an Aotrou, ho Toue, en devoa ho tennet eus bro Egipt, ho tasprenet eus an ti a sklavelezh, hag evit bezañ ho tistroet diouzh an hent en devoa gourc'hemennet an Aotrou, da Zoue, kerzhout warnañ ; hag e vo skarzhet an droug eus da greiz.

⁷Ha ma vez lubanet gant da vreur, mab da vamm, pe da vab, pe da verc'h, pe gwreg da varlenn, pe da vignon a zo evel da ene, dre guzh en ur lavarout : deomp da servijañ doueoù all ha n'anavezez ket, na te na da dadoù, ⁸doueoù eus ar pobloù en-dro deoc'h, tost ouzhit pe pell diouzhit, eus penn an douar betek dibenn an douar, ⁹n'asanti ket dezhañ, ne senti ket outañ. Didruet e vo da lagad outañ, didrugar e vi, ne bardoni ket dezhañ. ¹⁰E lazhañ a ri, da zorn a vo warnañ da gentañ evit e lakaat d'ar marv, ha dorn an holl dud goude. ¹¹Hag e labezañ a ri gant mein d'ar marv evit bezañ klasket da zistreiñ diouzh an Aotrou, da Zoue, en devoa da dennet eus bro Egipt, eus an ti a sklavelezh. ¹²Hag holl Israel a glevo se gant spont, ha n'adkrogint ket d'ober un dra ken fall en ho touez.

¹³Ma klevet en unan eus da gêrioù, en devo an Aotrou, da Zoue, roet dit da chom enno, un den o lavarout : ¹⁴Dont a ra paotred, hailhoned, eus du-se hag e tistroont annezidi ar c'hêrioù en ur lavarout : Deomp da servijañ doueoù all ha n'anavezit ket, ¹⁵e ri

13, 2 a brometa : heb. a ro, a laka.

14, 6 kv Lv 11, 3

14, 7 ar c'hañval en deus un ivin faoutet, met a-zindan

un enklask, e furchi, e c'houlennati ervat ; ha ma-z eo gwirion-rik an dra-se, e reer an euzhusted-se en ho touez, ¹⁶e lazhi annezidi ar gêr-se gant barvenn ar c'hleze, hag ec'h anaouei anezhi, ha kement tra a zo enni, hag he chatal, gant barvenn ar c'hleze ; ¹⁷hag hec'h holl zibourc'hioù a zastumi e-kreiz he leurenn, hag e tangwalli ar gêr hag hec'h holl zibourc'hioù, a-grenn, evit an Aotrou, da Zoue. Hag e vo ur c'harn peurbad ha ne vo ken adsavet. ¹⁸Ha ne stago ez torn netra eus an anaoue, ma tistroio an Aotrou eus gwrez e gounnar, ha ma raio dit truez, ma truezo ouzhit, ouzh da greskiñ evel m'en devoa touet d'az tadoù, ¹⁹gant ma senti ouzh mouezh an Aotrou, da Zoue, en ur virot e holl c'hourc'hemennoù a gemennan dit hiziv, en ur ober ar reizhder ouzh daoulagad an Aotrou, da Zoue.

Boued glan ha dic'hlan - Deog.

14 ¹Mibien ez oc'h d'an Aotrou, ho Toue ; n'en em rit ket skejadennoù ha n'en em zivlevit ket etre ho taoulagad evit unan marv, ²rak ur bobl santel ez out d'an Aotrou, da Zoue, ha te eo en deus dibabet an Aotrou da vezañ ur bobl a-zibab a-douez an holl bobloù a zo war-c'horre an douar.

³Ne zebri netra euzhus.

⁴Setu al loened a zebrot : ejen, menn-dañvad ha menn-gavr, ⁵karv, gazeleenn, demm, kragvouc'h, antilopenn, bual, yourc'h ; ⁶kement loen en deus botez hag a zo faoutet en div votez hag a zaskiria e-mesk al loened, ar re-se a zebri. ⁷Met ar re-mañ ne zebrot ket eus ar re a zaskiria hag ar re o deus botez faoutet : ar c'hañval, ar c'had, an daman, rak daskiriañ a reont met n'o deus ket a vitez : dic'hlan e vezint evidoc'h ; ⁸ar porc'hell, rak bez' en deus botez, met na zaskiria ket : dic'hlan e vo evidoc'h ; eus o c'hig ne zebrot ket, ouzh o c'horf marv ne douchot ket.

⁹Sed a zebrot a-douez an holl re a zo en dour : an holl re o deus brek ha skant a zebrot. ¹⁰Hag an holl re n'o deus ket brek ha skant ne zebrot ket : dic'hlan e

ez eus ur solenn en ur pezh.

14, 11 kv Lv 11, 13-19, an anvioù-evned a ch'ell bezañ disheñvel.

vezint evidoc'h.

¹¹ An holl evned glan a zebrot. ¹² Sed amañ ar re na zebrot ket diouto : erer, gup, hag erer-mor. ¹³ Skoul, bulur ha preizherien a bep seurt ; ¹⁴ an holl vrini a bep seurt ; ¹⁵ struskañval, falc'hun, gouelan, sparfelled a bep seurt ; ¹⁶ kaouenn, penn-kazh ha glout ; ¹⁷ pilikant, morvran ha splujer ; ¹⁸ c'hwibon, herlegoned a bep seurt, kogenan ha logod-dall ; ¹⁹ hag an holl amprevaned-nij a vo dic'hlan evidoc'h : ne vezint ket debret. ²⁰ An holl evned glan a zebrot.

²¹ Ne zebrot korf-marv ebet, : d'an ostiziad a vo du-se her roi, hag eñ a zebro dioutañ ; pe gwerzh-eñ d'un estrañjour, rak ur bobl santel ez out d'an Aotrou, da Zoue.

Ne boazhi ket ur menn e laezh e vamm.

²² An deog a roi eus holl drevadoù da here, ar pezh a denni eus da barkeier bep bloaz.

²³ Hag e tebri dirak an Aotrou, da Zoue, el lec'h a zibabo evit lakaat e anv da chom ennañ, deog da winizh, da fro, da coul, ha preveudioù da saout ha da zeñved, evit ma teski doujañ an Aotrou, da Zoue, bemdez.

²⁴ Ma-z eo re hir evidout an hent, ma ne c'hellez ket dougen se, pa-z eo re bell evidout al lec'h en devo dibabet an Aotrou, da Zoue, da lakaat e anv ennañ, hag en devo da venniget an Aotrou, da Zoue, ²⁵ e reiñ a ri en arc'hant, hag e serri an arc'hant ez torn, hag ez i d'al lec'h en devo dibabet an Aotrou, da Zoue, ²⁶ hag e roi an arc'hant evit kement tra a c'hoantaio da ene : ejen, dañvad, gwin, boeson ; diouzh kement mennad da ene e tebri eno dirak an Aotrou, da Zoue, stad ennout hag ez tiegezh. ²⁷ Hag al Levit a vo du-se ne zilezi ket, peogwir n'en deus na lod na hêrezh ganit.

²⁸ Bep trede bloavezh e savi holl zeog da drevad eus ar bloavezh, a laki ez porzhioù, ²⁹ hag e teui al Levit a vo hep lod na hêrezh du-se, an ostiziad, an emzivad hag an intañvez a vo ez kêrioù, hag e tebrint o gwalc'h, ma 'z pennigo an Aotrou, da Zoue e kement oberenn da zorn, er pezh a ri.

Bloavezh an Distaol.

15 ¹ Da zibenn bep seizh bloaz e ri un Distaol.

² Hag evel-hen e vo an Distaol : Diskregiñ a raio neb en deus ur c'hred diouzh an dle a zo war e nesañ. Ne voustro ket e nesañ, e vreur,

pa vo bet embannet Distaol an Aotrou. ³ An estrañjour a voustri, met diouzh ar pezh a zo dit gant da vreur e tiskrogo da zorn.

⁴ Hag evel-se ne vo ket a ezhommeien du-se, hag az pennigo an Aotrou er vro ez a an Aotrou, da Zoue, da reiñ dit en hêrezh, da berc'hennañ, ⁵ ma sentez ouzh mouezh an Aotrou, da Zoue, e vezi aketus da ober diouzh an holl c'hourc'hemenoù a gemennan dit hiziv.

⁶ Hag an Aotrou, da Zoue, az pennigo evel m'en deus prometet dit, hag e presti da galz a bobloù, ha n'ampresti ket, hag e vi mestr war galz a bobloù, ha warnout ne vezint ket mistri.

⁷ Pa vo du-se ur paour, unan eus da vreudeur pe unan eus da gêr, er vro en devo an Aotrou, da Zoue, roet dit, ne galetai ket da galon, ne serri ket da zorn ouzh da vreur paour, ⁸ met digeriñ da zorn dezhañ a ri, ha prestañ dezhañ trawalc'h evit e ezhomm, ar pezh a ra diouer dezhañ. ⁹ Diwall na vefe soñjoù ez kalon, evel an hailhoned o lavarout tostaat a ra ar seizhvet bloaz, bloaz an Distaol, ha na vefe fall da zaoulagad e-keñver da vreur paour, ha na rofes ket dezhañ ; huchal a rafe enep dit etrezek an Aotrou, hag e vefe warnout ur pec'hed.

¹⁰ Reiñ a ri dezhañ, ne vo ket drougiezh ez kalon o reiñ dezhañ, hag abalamour d'an dra-se az pennigo an Aotrou, da Zoue, ez holl oberoù, en holl embegoù da zorn.

¹¹ Ne vanko ket a beorien er vro ; setu perak e c'hourc'hemennan dit, e lavaran dit : Digor da zorn d'az preur, d'ar reuzeudig, d'ar paour ez pro.

¹² Mar en em werzh dit da vreur hebreat, pe un Hebreadez, da servijañ a raio c'hwec'h vloaz, ha d'ar seizhvet bloaz e vo kaset ganit frank eus du-se. ¹³ Ha pa vo kaset frank ganit eus du-se, ne vo ket kaset dibourvez ; ¹⁴ donezon a ri dezhañ eus da zeñved, pe eus da leuriad, pe eus da waskell : eus ar pezh az po bet gant bennozh an Aotrou, da Zoue, e roi dezhañ pe dezhi.

¹⁵ Hag az po soñj ez out bet sklav da-unan e bro Egipt, hag en deus da zasprenet an Aotrou, da Zoue. Setu perak e c'hourc'hemennan dit an dra-se hiziv.

¹⁶Ha ma lavar dit : Ned in ket eus du-se, da garout a ran-te ha da di, mat eo din ganit, ¹⁷e kemeri un nadoz hag e toull e skouarn ouzh an nor, hag e vo servijer dit da viken. Ha d'az matezh e ri hevelep tra.

¹⁸Gant na vo ket diaes ez taoulagad e gas frank eus du-se, peogwir e talvez daou bae ur goprad a labour du-se e-pad c'hwec'h vloaz. Ha da vennigañ a raio an Aotrou da Zoue, e kement tra a ri. ¹⁹Kement mal henañ a vo ganet du-se, eus da saout pe eus da zeñved, pared, a santelai d'an Aotrou, da Zoue. Ne labouri ket gant mal henañ da vuoc'h. Ne douzi ket mal henañ da zeñved ; ²⁰dirak an Aotrou, da Zoue, e vo debret ganeoc'h a vloaz da vloaz el lec'h a zibabo an Aotrou, te ha da diegezh. ²¹Ha ma vez ennañ ur si, ma vez kamm pe dall, ur si fall bennak, n'hen aberzhi ket d'an Aotrou, da Zoue ; ²²er gêr e vo debret ganeoc'h, an hini dic'hlan hag an hini glan a-gevret, evel gazeleñ pe karv ; ²³nemet e wad ne zebrot ket ; war an douar e vo skuilhet, evel dour.

Tri gouel meur.

16 ¹Bez aketus e miz Aviv da ober Pask da Zoue, rak e miz Aviv az tennas an Aotrou, da Zoue, eus an Egipt, da noz. ²sakrifisañ a ri, evel Pask an Aotrou, da Zoue, deñved hag ejened, el lec'h en devo dibabet an Aotrou evit lakaat e anv da chom eno. ³Ne zebri ket gantañ bara goet ; e-pad seizh devezh e tebri gantañ bara dic'hoell, bara ar reuz, rak gant mall e oas aet er-maez eus bro Egipt, evit ma talc'hi soñj eus an deiz ma oas deuet eus bro Egipt, holl zeizioù da vuhez. ⁴Ne vo ket gwelet du-se goell ebet, war da holl diriad, e-pad seizh devezh, ha ne chomo ket a gig, sakrifiet d'abardaez, en deiz kentañ, betek ar beure. ⁵N'helli ket sakrifiañ Pask en ur gêr all eus ar re a rio an Aotrou, da Zoue, dit ; ⁶nemet el lec'h a zibabo an Aotrou, da Zoue, evit lakaat e anv da chom ennañ e ri sakrifis Pask, d'abardaez, da guzh-heol, d'an ampoent ma oas aet er-maez eus an Egipt. ⁷E boazhañ ha debriñ a ri el lec'h a zibabo an Aotrou, da Zoue, hag e tistroi diouzh ar beure, hag ez i d'az tinelloù. ⁸c'hwec'h deiz-pad e tebri dic'hoell, ha d'ar seizhvet deiz e vo un emvod evit an Aotrou,

da Zoue. Ne ri ket a labour.

⁹Seizh sizhun a gonti : adalek ma kroger gant ar falz en edeier e krog e gontañ seizh sizhun. ¹⁰Hag e ri gouel Sizhuniou an Aotrou, da Zoue : un dell a-youl vat eus da zorn a roi, diouzh m'en devo da venniget an Aotrou, da Zoue. ¹¹Hag az po levez dirak an Aotrou, da Zoue, te, da vab, da verc'h, da servijer, da vatezh, hag al Levit a vo ez kêriou, gant an ostiziad, an emzivad hag an intañvez a vo du-se, el lec'h en devo dibabet an Aotrou, da Zoue, evit lakaat da chom e anv ennañ ; ¹²hag az po soñj ez out bet sklav en Egipt, hag e vi aketus da ober diouzh ar reolennoù-mañ.

¹³Gouel al Logelloù a ri e-pad seizh devezh goude bezañ dastumet frouezh da leur ha da waskell. ¹⁴Hag az po levez gant ar gouel-mañ, te, da vab, da verc'h, da servijer, da vatezh, hag al Levit, an estrañjour, an emzivad, an intañvez a vo ez kêriou. ¹⁵e-pad seizh devezh e ri gouel an Aotrou, da Zoue, el lec'h a zibabo an Aotrou, p'en devo da venniget an Aotrou, da Zoue ez holl drevadoù, en holl oberoù da zaouarn, ha n'az po nemet levez.

¹⁶Teir gwech er bloaz e vo gwelet an holl baotred du-se dirak an Aotrou, da Zoue, el lec'h dibabet, e-kerzh gouel an Dic'hoell, gouel ar Sizhuniou ha gouel al Logelloù, ha ne weli ket dremm an Aotrou, dibourvez, ¹⁷met pep hini gant ur prof en e zorn, hervez ar bennozh en devo an Aotrou, da Zoue, roet dit.

¹⁸Barnerien ha skried a laki e kement kêr en devo an Aotrou, da Zoue, roet dit, dre veuriad, hag e raint d'ar bobl barnoù reizh.

¹⁹Ne vo ket gweet ar barnoù, na sellet ouzh an dremm, na kemeret donezonou, rak gant donezonou e vez dallet daoulagad ar furien ha gwaret kaoz an dud reizh. ²⁰Reizhded rik a bleustri, evit bevañ ha perc'hennañ ar vro ez a an Aotrou, da Zoue, da reiñ dit.

²¹Ne blanti ket a beul sakr, na tamm koad ebet, e-kichen aoter an Aotrou, da Zoue, graet ganit, ²²ne savi ket a beulvan, se a gasa an Aotrou, da Zoue.

vloaz.

16, 16 dibourvez : sell. Erm 23, 15.

16, 22 peulvan, pe ashera : sell. Erm 34, 13.

15, 18 o vezañ ma talvez labour ur c'henvroad un hanter muoc'h eget hini ur goprad, e c'heller kompren an arroud evel-hen : rak daougementad talvoudegezh ur goprad all en devoe e labour du-se e-pad c'hwec'h

17 ¹N'aberzhi ket d'an Aotrou, da Zoue, un ejen pe un dañvad en defe ur si, un dra bennak fall, rak euzhus d'an Aotrou da Zoue, e vefe.

Ar gwir - Ar roue.

²Mar en em gav du-se, en unan eus da gêriou, ez a an Aotrou, da Zoue, da reiñ dit, un den pe ur plac'h hag a ra ar pezh a zo fall ouzh daoulagad an Aotrou, da Zoue, en ur freuzañ e Emglev, ³hag ez a da servijañ doueou all, da stouñ dirazo, an heol pe al loar pe ur sterenn bennak eus an neñvou, pezh n'em eus ket kemennet, ⁴ma vez disklêriet se dit, e selaoui hag e ri enklask ervat, ha ma-z eo gwirionez rik an dra, ez eus bet graet an euzhusted-se en Israel, ⁵e kasi an den pe ar plac'h-se en deus graet an dra fall-se, betek da zorojoù : an den, pe ar plac'h a vo labezet gant mein d'ar marv. ⁶Diwar lavar daou pe dri zest e vo kondaonet d'ar marv, ne vo ket kondaonet diwar lavar un test hepken. ⁷Dorn an testoù a vo warnañ da gentañ evit e lakaat d'ar marv, ha dorn an holl dud goude, hag e skarzhi ar fallentez eus da greiz.

⁸Ma vez re ziaes evidout barn un dra, ar munt-ñañ-munt, an dael-ñañ-dael, ar gloaz-ñañ-gloaz, un afer a vreud ez torjoù, e savi da vont uheloc'h, betek al lec'h dibabet gant an Aotrou, da Zoue. ⁹Mont a ri da gaout ar veleien, al Levited, hag ar barner a vo evit an deizioù-se, hag e c'houlennati, hag e vo disklêriet dit setañ ar varn, ¹⁰hag e ri diouzh ar setañ a vo bet disklêriet dit el lec'h-ñañ bet dibabet gant an Aotrou, hag e vi aketus da ober a-grenn ar pezh a vo bet kelennet dit. ¹¹Hervez al lezenn o devo kelennet dit, hervez ar setañ o devo lavaret dit e ri, hep distreiñ eus an dra a vo bet kemennet dit, a-zehou pe a-gleiz. ¹²An den oc'h ober se gant rogentez, ha na selaou ket ouzh ar beleg a vo o servijañ eno an Aotrou, da Zoue, pe ouzh ar barner, mervel a raio an den-se, hag az po skarzhet ar fallentez eus Israel. ¹³An holl dud a glevo se o devo aon, ha ne vo rogentez ebet ken.

¹⁴Pa vi aet d'ar vro emañ an Aotrou o reiñ dit hag az po he fere'hennet hag e vi o chom e-barzh, e lavari : "Ma lakfen warnon ur roue, evel an holl boblou a zo en-dro din", ¹⁵e laki warnout ar roue a zibabo an Aotrou, da Zoue ; a-douez da vreudeur e lakai warnout ur

roue ; ne c'helli ket lakaat warnout un den estren na vefe ket da vreur.

¹⁶Met arabat dezhañ kaout e-leizh a gezeg, na treiñ ar bobl etrezek an Egipt, evit kaout muioc'h a gezeg, rak an Aotrou en deus lavaret deoc'h : "Na zistroit ket war ho kiz dre an hent-se ken !" ¹⁷Arabat dezhañ kaout e-leizh a wragez evit diankañ e galon, nag arc'hant nag aour betek re ! ¹⁸Pa vo azezet war dron e rouantelezh, e raio evitañ un adskrid eus al Lezenn-ñañ, diwar al levra a zo dirak ar veleien Levited. ¹⁹Hemañ a vo gantañ, hag e lenno ennañ holl zeizioù e vuhez, evit deskiñ doujañs an Aotrou, e Zoue, en ur virout holl lavarioù al Lezenn-ñañ, ar reolennoù-ñañ, hag ober diouto, ²⁰ma na savo ket e galon a-us d'e vreudeur, ha na zistroio ket eus ar gourc'hemenoù, a-zehou pe a-gleiz, hag evit m'en devo hir deizioù en e rouantelezh, eñ hag e vibien, e-kreiz Israel.

Levited - Beleien - Profeded.

18 ¹N'o devo ar veleien-Levited, holl veuriad Levi, na lod na hêrezh gant Israel ; diwar dan-berzhou an Aotrou ha diwar e hêrezh e tebrint. ²Hêrezh n'o devo ket e-touez o breudeur : an Aotrou eo o hêrezh, evel m'en deus prometet dezho.

³Ha setu gwirioù ar veleien diwar ar bobl, digant an dud a ra sakrifisoù ejened pe zeñved : roet e vo d'ar beleg ar skoaz, an div javed hag an tor, ⁴preveudioù da ed, da fro ha da eoul, preveudioù touz da zeñved a vo roet ivez dezhañ. ⁵Rak ar remañ a zo bet dibabet gant an Aotrou, da Zoue, eus da holl veuriadoù, evit chom da lidañ e anv an Aotrou, int hag o mibien, a-hed an deizioù.

⁶Pa erruo al Levit eus unan eus da gêriou, eus ul lec'h bennak a Israel ma oa o chom eno, pa erruo, petra bennak a vo c'hoant e ene, el lec'h en devo dibabet an Aotrou, ⁷e lido e anv an Aotrou, e Zoue, evel e holl vreudeur Levited en em zalc'ho eno dirak an Aotrou ; ⁸ul lodenn en devo evel an hini a zebront, kuit a werzhañ diwar e leve tadel.

⁹Pa vi erruet er vro ez a an Aotrou, da Zoue, da reiñ dit, ne zeski ket ober

17, 7 betek re : kalz-meurbed en heb.

euzhusteriòù ar pobloù eno. ¹⁰Ne vo ket kavet du-se den ebet da dremen e vab pe e verc'h dre an tan, na da ober divinerezh, hudouriezh, achantouriezh, sorserezh, ¹¹na da ober strobinnelloù, na goulennataer anaon hag igromañser nag enklasker ar re varv, ¹²rak euzhus d'an Aotrou eo neb a ra an traoù-se, hag en abeg d'an euzhusteriòù-se en deus an Aotrou, da Zoue, o diberc'hennet a-zirazout. ¹³Didamall e vi gant an Aotrou, da Zoue.

¹⁴Rak ar pobloù, emaout o tiberc'hennañ, ouzh an hudourien hag ouzh an divinourien a sente, met dit-te n'eo ket aotreet kement-se gant an Aotrou, da Zoue. ¹⁵Ur profed eus da greiz, eus da vreudeur, evel don, a savo dit an Aotrou, da Zoue : outañ e senti. ¹⁶Setu endeeun ar pezh ho poa goulennet hoc'h-unan digant an Aotrou, ho Toue, war an Horeb, deiz ar vodadeg, pa lavarec'h : "Ne vennis mui klevout mouezh an Aotrou va Doue, na gwelout an tan bras-se, gant aon da vervel".

¹⁷Hag e lavaras an Aotrou din-me : "Komzet mat o deus ! ¹⁸Me a lako da sevel a-douez o breudeur ur profed heñvel ouzhit-te ; me a lakaio va c'homzoù en e c'henoù, hag eñ a lavaro dezho kement a gemennin dezhañ.

¹⁹An neb piv bennak na selaeou ket va c'homzoù a lavaro ar profed-se em anv, ez eo me va-unan a c'houlenno kont digant an dense. ²⁰Met ur profed hag a gredfe lavarout em anv-me un dra bennak na n'am befefe ket gourc'hemennet dezhañ lavarout, pe a gomzfe en anv doueou all, ar profed-se a varvo".

²¹Ha ma lavarez ez kalon : "Penaos ez anavezin-me ar c'homzoù ha n'int ket bet lavaret gant an Aotrou ?" ²²Pa gomzo ur profed en anv an Aotrou ha ne c'hoarvezo ket an dra-se, n'erruo ket, ar gomz-se ne vo ket bet lavaret gant an Aotrou. Gant rogentez en devo komzet ar profed-se, n'az po ket aon dioutañ.

Kêriou-minic'hi - Testenioù.

19 ¹P'en devo distrujet an Aotrou, da Zoue, ar pobloù ez a an Aotrou, da Zoue, da reiñ dit o douar, pa 'z po o diberc'hennet hag e vi o chom en o c'hêriou hag en o ziez, ²teir c'hêr a laki a-gostez e-kreiz da vro, an hini ez a an Aotrou, da Zoue,

19, 5 troad ar vouc'hal : koad en heb.

19, 6 Ar werzad-mañ a ali e vefe ingalet mat ar c'hêriou-repu pe minic'hi evit ma vefent tizhet aes a-walc'h gant

da reiñ dit da berc'hennañ. ³Kempenn a ri an hentoù hag e tredereenni tiriad ar vro en devo roet en hêrezh dit an Aotrou, da Zoue, hag evel-se e tec'ho di ar vuntrerien. ⁴Evel-hen e vo kont gant ar muntrer a dec'ho e-barzh evit bevañ : an hini en devo lazhet e nesañ, dievezh, hep kasoni outañ en a-raok. ⁵Unan a ya gant e geneil d'ar c'hoad evit diskar gwez, a sav er vann e zorn gant ar vouc'hal da droc'hañ ur wezenn, hag e tistag an houarn diouzh an troad, hag e tizh egile d'ar marv, hennezh a dec'ho da unan eus ar c'hêriou-se, hag e vevo. ⁶Ra n'ao ket veñjer ar gwad war-lerc'h ar muntrer e-keit ha ma verv e galon, hag e dizhout dre ma vije kalz a hent, hag e lamje digantañ e vuhez. Rak ar muntrer ne oa ket da varn d'ar marv, peogwir n'en devoa ket bet kasoni outañ en a-raok. ⁷Setu perak e c'hourc'hemennan deoc'h pa lavaran : teir c'hêr a laki a-gostez.

⁸Ha ma pella an Aotrou, da Zoue, da harzoù, evel m'en deus touet d'az tadoù, ma ro dit an holl vro en deus prometet reiñ d'az tadoù, ⁹ha ma virez an holl c'hourc'hemennou-mañ en ur ober diout, ar re a gemennan dit hiziv : karout an Aotrou, da Zoue, ha mont gant e hentoù bemdez, e laki c'hoazh teir c'hêr war an teir-mañ, ¹⁰ha ne vo ket skuilhet gwad didamall e-barzh da vro ez a an Aotrou, da Zoue, da reiñ dit en hêrezh : warnout e vefe ar gwad-se.

¹¹Met m'en deus un den kasoni ouzh e nesañ, hag e c'hed anezhañ, hag e lamm warnañ, hag e lam digantañ e vuhez d'ar marv, hag e tec'h da unan eus ar c'hêriou-se, ¹²e kaso Kozhidi e gêr d'e gerc'hat alese ha d'e lakaat etre daouarn ar veñjer-gwad, hag e varvo. ¹³Didruez e vo da lagad outañ, hag e skarzhi skuilher ar gwad didamall diouzh Israel, hag az po eurvad.

¹⁴Ne zilec'hi ket bonn da nesañ, bonnet gant da hendadoù, en hêrezh az po bet er vro ez a an Aotrou, da Zoue, da reiñ dit da berc'hennañ.

¹⁵Ne savo ket un test direizh enep un den evit ur fazi bennak, ur pec'hed bennak, ur mank bennak, a vo bet graet. Diwar lavar daou dest pe diwar lavar tri zest e vo ar vuntrerien diratozh. Gw. ivez Niv. 35, 12 ; lamfe : heb. skofe.

diazezet an dra.

¹⁶Ma sav un test direizh enep un den evit testñ enep dezhañ eus un disentidigezh, ¹⁷en em zalc'ho an daou zen o deus da vreutaat dirak an Aotrou ha dirak ar veleien, ha dirak ar varnerien a vo en deizioù-se ; ¹⁸hag ec'h enklasko ar varnerien ervat, ha ma-z eo bet test gaouiñ an test-mañ gaouiñ e respont enep e vreur, ¹⁹e vo graet dezhañ evel ma ijine ober evit e vreur, hag e skarzhi an droug eus da greiz. ²⁰Hag ar re a vano hag a glevo se o devo aon, ha ne vo ket adc'hraet ken un dra ken fall du-se. ²¹Didrugar e vo da lagad : buhez evit buhez, lagad evit lagad, dant evit dant, dorn evit dorn, troad evit troad.

Brezel.

20 ¹Pa-z i d'ar brezel enep da enebourien, hag e weli kezeg, kirri, hag ur bobl niverusoc'h egedout, bez dizaon outo, rak an Aotrou, da Zoue, a vo ganit, Eñ hag en deus da savet eus bro Egipt. ²Ha pa viot war-nes brezelekaat, e tostaio ar beleg hag e komzo ouzh ar bobl, ³hag e lavaro dezho : "Selaou, Israel, c'hwi a zo war-nes hiziv da vrezelekaat enep hoc'h enebourien ; gant na vloaio ket ho kalon ; bezit dizaon, na grenit ket, na spontit ket dirazo ! ⁴An Aotrou, ho Toue, a gerzh ganeoc'h da vrezelekaat evidoc'h enep hoc'h enebourien, d'ho salviñ".

⁵Hag e komzo ar skribed ouzh ar bobl, o lavarout : "Pehini en deus savet un ti nevez ha n'en deus ket e zediet ? Ra yelo war e giz d'ar gêr, gant aon na varvfe er brezel, hag un den all a rafe an dedi anezhañ. ⁶Ha pehini en deus plantet ur winienn ha n'eo ket bet dudiet ganti ? Ra yelo war e giz d'ar gêr, gant aon na varvfe er brezel, hag un den all a vefe dudiet ganti. ⁷Ha pehini a zo dimezet gant ur wreg ha n'en deus ket euredet ganti, ra yelo war e giz d'ar gêr, gant aon na varvfe er brezel, hag un den all a euredfe gati". ⁸Hag e kendalc'ho ar skribed da gomz ouzh ar bobl, o lavarout : "Pehini en deus aon ? Hag ez eo blot e galon ? Ra yelo war e giz d'ar gêr, ha ne raio ket teuziñ kalon e vreudeur evel e galon". ⁹Ha p'o devo echuet ar skribed da gomz ouzh ar bobl, e vo lakaet en o c'harg ofiserien al lu e penn ar bobl.

¹⁰Pa dostai ouzh ur gêr evit ober brezel outi, e huchi warni evit ober ar peoc'h, ¹¹ha ma-z

eo 'peoc'h' he respont, hag e tigor dit, an holl dud en em gav enni a vo evit aneriñ ha d'az servijañ ; ¹²ha ma ne ra ket peoc'h ganit, ma ra ouzhit brezel, e ri seziz warni, ¹³hag e vo lakaet gant an Aotrou ez torn, hag e skoi war hec'h holl baotred gant barvenn ar c'hleze. ¹⁴Met ar gwraez, ar vugaligoù, ar chatal, ha kement tra a vo e kêr, hec'h holl zibourc'hioù a breizhati evidout ; hag e tebri dibourc'hioù da enebourien, en devo roet an Aotrou, da Zoue, dit. ¹⁵Evel-se e ri evit an holl gêrioù a zo re bell diouzhit, ar re n'int ket eus kêrioù ar pobloù-mañ.

¹⁶Met eus kêrioù ar pobloù ez a an Aotrou, da Zoue, da reiñ dit en hêrezh, ne lezi da vevañ nikun. ¹⁷O anaoueañ a ri : Hitiz, Amoriz, Kanaaniz, Perekiz, Hiviiz, Jebouseiz, evel ma c'hourc'hemenn dit an Aotrou, da Zoue, ¹⁸ma na vi ket desket ganto da ober an holl euzhusteroù a reont evit o doueoù, ha da bec'hiñ e-keñver an Aotrou, ho Toue.

¹⁹Pa ri seziz ur gêr e-pad pell-amzer en ur vrezeliñ outi evit he zapout, ne zistruji ket he gwez en ur sevel warno ar vouc'hal, rak diouto e tebri, n'o zroc'hi ket. N'eo ket un den, ur wezenn war ar maezioù, m'he defe da vont a-zirazout gant ar seziz ! ²⁰Met ar gwez e anavezi n'int ket gwez da reiñ boued, a zistruji, a droc'hi, evit sevel ur ramparzh en-dro d'ar gêr a rez outi brezel, ken n'az po he diskaret.

Muntrer - Prizoniadez - Mab henañ - Mab disent.

21 ¹P'en em gavo ur muntrad war an douar emañ an Aotrou, da Zoue, o vont da reiñ dit da berc'hennañ, kouezhet war ar maez hep na oufed piv en deus e lazhet, ²e yelo da Gozhidi ha da skribed da vuzuliañ war-zu ar c'hêrioù a zo tro-dro d'ar muntrad ; ³evit ar gêr a vo an hini dostañ ouzh ar muntrad, e kemero Kozhidi ar gêr-se un annoar yaouank ha n'eus ket bet labouret ganti, n'he deus ket sachet gant ar yev, ⁴hag e tiskenno Kozhidi ar gêr-se an annoar betek ur froud diarsav, en ul lec'h na vez na labouret na hadet ennañ, hag e

tivellkeini eno an annoar er froud.

⁵Hag e tostaio ar veleien, mibien Levi, bet dibabet gant an Aotrou, da Zoue, evit lidañ evitañ ha bennigañ en anv an Aotrou, hag e vez barnet ganto kement tabut ha kement taol.

⁶Hag holl Gozhidi ar gêr-se, a oa ar re dostañ ouzh an hini muntret, a walc'ho o daouarn war an annoar bet tivellkeinet er froud, ⁷hag e komzint, o lavarout : "Hon daouarn n'o deus ket skuilhet ar gwad-se, nag hon daoulagad gwelet. ⁸Pardon d'az Pobl Israel ac'h eus dasprenet, Aotrou ; na lez ket gwad didamall e-kreiz da bobl Israel. Ra vo pardonet dezho ar gwad-mañ". ⁹Hag e skarzhi ar gwad didamall eus da greiz en ur ober ar reizhded ouzh daoulagad an Aotrou.

¹⁰Pa-z i d'ar brezel enep da enebourien ha pa vezint lakaet gant an Aotrou, da Zoue, ez torn, hag az po graet prizonidi, ¹¹ha pa weli e-touez ar brizonidi ur vaouez kaer he doare, hag az po c'hoant anezhi hag a gemer ganit evel gwreg, ¹²e kasi anezhi e-barzh da di, hag houmañ a douzo he fenn hag a raio hec'h ivinoù. ¹³Ha lemel a raio he dilhad prizoniadez diwarni, hag e chomo ez ti hag e ouelo he zad hag he mamm ul loariad-amzer, ha goude-se ez i daveti hag e vi he gwaz hag e vo hi da wreg. ¹⁴Ma n'oullez ket diouti, e vo kaset kuit ganit, lec'h ma karo ; he gwrzhañ ne ri ket evit arc'hant, nag ober ur sklavez anezhi goude bezañ he gwallet.

¹⁵M'en deus un den div wreg, unan karet hag unan kasaet, hag o deus bet roet dezhañ mibien ha merc'hed, an hini garet hag an hini gasaet, hag ez eo ar mab mab henañ d'an hini gasaet. ¹⁶En deiz ma roio o hêrezh d'e vibien eus pezh en deus, ne c'hello ket ober pennhêr mab an hini garet en a-raok da vab an hini gasaet, ar mab henañ. ¹⁷Met ar mab henañ, mab an hini gasaet, a anavezog hag e roio dezhañ ul lod evel daou diwar gement en deus, rak hemañ o preveudi e nerzh, hag en deus ar gwir a bennhêr.

¹⁸P'en devo un den ur mab disent, disuj, na selauo ket mouezh e dad na mouezh e vamm, ha pa vez kenteliêt ganto, ne sent ket outo, ¹⁹e krogo ennañ e dad hag e vamm hag e gas a raint da Gozhidi e gêr, da zor al lec'h-se, ²⁰hag e lavarint da Gozhidi kêr : hor mab-mañ a zo disent ha disuj, ne selauo ket hor mouezh, lontek ha lonker eo, ²¹hag e vo labezet gant holl wazed ar gêr, gant mein, d'ar marv, hag az po skarzhet ar fallentez eus

da greiz. Hag holl Israel, o klevout se, en devo aon.

²²P'en devo un den ur pec'hed barnet d'ar marv, hag ez eo bet lakaet d'ar marv, hag ez eo bet krouget ouzh ur wezenn, ²³ne lezi ket e gorf da noz ouzh ar wezenn, met e sebeliañ a ri en deiz-se, rak ur mallozh Doue eo unan krouget, ha ne gontammi ket da vro, en devo an Aotrou, da Zoue, roet dit en hêrezh.

Reolioù liesseurt - Priedelezh.

22 ¹Pa weli ejen da vreur pe e zañvad dianket, n'en em guzhi ket outo, o distreiñ a ri d'az preur. ²Ma n'emañ ket da vreur tost ouzhit, ha ma n'hen anavezeg ket, e serri al loen du-se, hag e vo ganit ken na vo klasket gant da vreur, hag en renti dezhañ. ³Kement-se a ri evit e azen, hag a ri evit e vantell, hag a ri evit kement tra en devo kollet da vreur, a vo bet kollet gantañ hag az po kavet ; n'halli ket en em guzhat.

⁴Pa weli azen da vreur, pe e ejen o kouezhañ war an hent, n'en em guzhi ket outo : o adselvel a ri gantañ.

⁵Ne vo ket dilhad paotr war ur plac'h ; ne vo ket gwisket gant ur paotr ur vantell blac'h ; euzhus e vefe d'an Aotrou, da Zoue, neb a rafe se.

⁶Mar degouezh un neizh evn dirazout war an hent, war ur wezenn bennak pe war an douar, gant evnedigoù pe uioù, hag ar vamm kluchet war an evnedigoù pe war an uioù, ne gemer ket ar vamm gant he re vihan. ⁷Kas a ri kuit ar vamm, hag ar re vihan a gemer evidout, evit kaout eurvad ha hir deizioù. ⁸Pa savi un ti nevez, e ri ur vardell d'an doenn, ha ne laki ket gwad ez ti, ma kouezhfe unan bennak alese.

⁹Ne hadi ket da winienn gant daou seurt, pe e vefe santelaet a-bezh an had az pefe hadet ha mendem ar winienn. ¹⁰N'ari ket gant un ejen hag un azen a-gevret. ¹¹N'az po ket gwiskamant gwiadet gant gloan ha lin a-gevret.

¹²Toupennoù a ri ouzh peder fastell ar ouel m'en em c'holeoz ganti.

¹³Ma kemer un den ur wreg hag ez a daveti, hag m'en deus kas outi, ¹⁴ma samm warni falstamalloù o tennañ warni brud fall, en ur lavarout : Ar wreg-mañ

21, 5 e vez barnet ganto : heb. war o genou e vez (kement tabut...).

am eus kemeret, hag ez on tostaet outi, ha n'em eus ket he c'havet gwerc'hez, ¹⁵e kemero tad ar wreg yaouank hag he mamm, da gas ganto, testeni gwerc'hded ar wreg yaouank, da gaout Kozhidi kêr ouzh an nor. ¹⁶Hag e lavaro tad ar wreg yaouank d'ar Gozhidi : Va merc'h am boa roet d'an den-se da wreg, hag en deus kas outi, ¹⁷hag ouzh he sammañ a falstamalloù, e lavar : N'em eus ket kavet da verc'h gwerc'hez ; met setu testeni gwerc'hded va merc'h. Hag e tispakint ar pezh-dilhad dirak Kozhidi kêr. ¹⁸Hag e kemero Kozhidi ar gêr-se an den d'e gastizañ : ¹⁹dre un dell warnañ a gant shekel arc'hant, a vo roet da dad ar wreg yaouank, rak tennet e oa bet brud fall war ur werc'hez eus Israel, ha dezhañ eo-hi da wreg ha ne c'hello ket he c'has kuit nepred.

²⁰Met ma oa gwir an dra-se ha n'eo ket bet kavet testeni gwerc'hded ar wreg yaouank, ²¹e vo kaset ar wreg yaouank war dreuzoù ti he zad, hag e vo labezet gant tud he c'hêr gant mein d'ar marv, evit bezañ graet un dizonestiz en Israel, o c'hastaouiñ ti he zad, hag e vo skarzhet ar fallentez eus da greiz.

²²Ma kaver un den o kousket gant ur wreg hag he deus ur gwaz, e varvint o daou, an den a oa o kousket gant ar wreg, hag ar wreg, hag az po skarzhet ar fallentez eus Israel.

²³Ma-z eo ur plac'h yaouank gwerc'hez danvez-pried un den, hag e kav anezhi un den e kêr hag e kousk ganti, ²⁴e vezint kaset o-daou da zor kêr hag e vezint labezet gant mein, hag e varvint, ar plac'h yaouank en abeg ma n'he deus ket huchet e kêr, hag an den en abeg m'en deus gwallet gwreg e nesañ ; hag az po skarzhet ar fallentez eus da greiz.

²⁵Ma-z eo war ar maeziou e kav an den ar plac'h yaouank danvez-gwreg, hag e krog enni an den-mañ hag e kousk ganti, e varvo an den en deus kousket ganti, e-unan ; ²⁶d'ar plac'h yaouank ne ri netra : n'he deus ket ar plac'h yaouank-se a bec'hed marvus, rak evel pa lamm un den war e nesañ, hag e lam digantañ e vuhez, e oa an afer-mañ. Rak war ar maez en deus he c'havet ; huchet he deus ar plac'h yaouank danvez-gwreg, ha n'eus ket bet a salver eviti. ²⁷Ma kav un den ur plac'h yaouank gwerc'hez ha n'eo ket danvez-pried, hag e tap anezhi hag e kousk ganti, hag e vezont kavet, ²⁸e roio an den a 22, 26 hag e lam e vuhez : heb. hag e vuntr anezhañ (e) vuhez.

gouske ganti, da dad ar plac'h yaouank, hanter-kant shekel arc'hant hag e vezo dezhañ da bried ; peogwir en deus he gwallet, ne c'hello ket he c'has kuit nepred.

Rik... ha madelezhus.

23 ¹Ne gemero ket un den gwreg e dad, ne zizoloio ket pastell e dad.

²Ned aio ket ur spazhad, nag unan eo troc'het e galc'h, e kumuniezh an Aotrou.

³Ned ay ket ur bastard e kumuniezh an Aotrou, zoken en dekvet rumm ned ay ket e kumuniezh an Aotrou, biken.

⁴Ned ay ket Amoniz na Moabiz e kumuniezh an Aotrou, zoken en dekvet rumm ned aint ket e kumuniezh an Aotrou, biken, ⁵peogwir ne oant ket bet a-benn-hent deoc'h gant bara ha dour war an hent, pa zeuec'h eus an Egipt, hag o devoa paet enep dit Balaam, mab Beor, eus Petor an Egiptad, evit da villigañ. ⁶Met ne c'houlle ket an Aotrou, da Zoue, selaou Balaam, hag e troas an Aotrou, da Zoue, evidout ar vallozh e bennozh, dre m'az kare an Aotrou, da Zoue. ⁷Ne heti na peoc'h nag eurvad dezho da vuhez-pad, biken.

⁸N'az po ket heug ouzh an Edomiad, rak da vreur eo, na heug ouzh an Egiptiad, rak estrañjour out bet en e vro. ⁹Ar vibien a vo ganet dezho en trede rumm a yelo e kumuniezh an Aotrou.

¹⁰Pa yelo ar c'hamp enep da enebourien, en em viri diouzh pep tra fall.

¹¹Ma-z eus du-se un den hag a zo dic'hlan dre zarvoud-noz, e yelo er-maez eus ar c'hamp ha ne zistroio ket d'ar c'hamp. ¹²Met pa gouezho an abardaez, en em walch'o en dour, ha pa vo aet an heol da guzh, ez erruo e-barzh ar c'hamp.

¹³Ur c'horn az po er-maez eus ar c'hamp, da vont war-vaez. ¹⁴Ur bigell az po war da harnez, ha pa gluchi war-vaez, e kleuzi ganti hag ez adc'holoi da stronk.

¹⁵Rak an Aotrou, da Zoue, a vale e-barzh da gamp evit saveteiñ ac'hanout, hag evit lakaat da enebourien dirazout, hag e vo santel da gampoù, ha ne vo gwelet du-se dizonestiz ebet, ebet da se e tistroio diwar da lerc'h.

23, 2 spazhiad : heb. gloazet-brevet (e gelloù).

23, 13 ur c'horn : heb. un dorn, pe un tu.

¹⁶Ne ri ket serriñ ur sklav gant e vestr, p'en em savetaio davedout eus ti e vestr. ¹⁷Ganit e chomo, du-se, el lec'h a zibabo, en unan eus da gêrioù a vo mat dezhañ, ha ne ri ket gwask warnañ.

¹⁸Ne vo ket gisti e-touez merc'hed Israel ha ne vo ket pitaouerien e-touez bugale Israel.

¹⁹Ne lezi ket dont pae ur c'hast na gopr ur c'hi da di an Aotrou, da Zoue, evit gouestl ebet : euzhus d'an Aotrou ez int o-daou.

²⁰Ne ri ket d'az preur a brest-interest arc'hant, na prest-boued ; na prestañ netra ne ri gant interest. ²¹D'an estrañjour e reer, met d'az preur ne ri ket, ha da vennigañ a raio an Aotrou, da Zoue, en holl gefridioù da zorn, war an douar emañ o vont e-barzh d'e berc'hennañ.

²²Pa ri ur gouestl d'an Aotrou, da Zoue, ne zalei ket d'e seveniñ ; her goulenn a rafé an Aotrou, da Zoue, diganit, hag e vefe ennout ur pec'hed. ²³Ha ma tremenez hep gouestlañ, ne vo ket ennout a bec'hed. ²⁴Ar pezh a zeu eus da vuzelloù e vi aketus da ober, hervez ar gouestl graet d'an Aotrou, da Zoue, ar gouestl az po lavaret gant da c'henou.

²⁵Pa-z i e gwinienn da nesañ, e tebri rezin d'az c'hoant, d'az kwalc'h ; met ez paneroù ne laki ket. ²⁶Pa-z i en edeg da nesañ, e kutuilhi pennoù-ed gant da zorn, met gant ur falz ne c'hoarii ket war edeg da nesañ.

Gwareziñ an dud gwan...

24 ¹P'en devo kemeret un den ur wreg, priedet ganti, ha ma c'hoarvez ne gav ket houmañ gras ouzh e zaoulagad, dre ma kav enni ur si bennak, e skrivio dezhi ul lizher-freuz a lakaio en he dorn, hag e gas a raio kuit eus e di. ²Pa vo aet houmañ eus e di, ma teu da vezañ d'un den all, ³ha m'en deus kas outi an den all-se, ha ma skriv dezhi ul lizher-freuz a laka en he dorn ouzh he c'has kuit eus e di, ma varv an den diwezhañ-mañ en devoa he c'hemeret evel gwreg, ⁴n'halla ken he fried kentañ en devoa he c'haset kuit hec'h adkemer evit he c'haout da wreg goude ma-z eo bet saotret, rak euzhus e vefe se dirak an Aotrou ; ha ne ri ket pec'hiñ ar vro en devo an Aotrou, da Zoue, roet dit en hêrezh.

⁵Pa gemer un den ur wreg nevez, ned ay ket d'al lu, ha ne vo lakaet warnañ karg ebet :

23, 18 gisti : heb. 'santez', e relijion ar broioù pagan.

Pitaouerien : heb. 'sant'.

23, 19 ur c'hi, d.l.e. ur pitaouer.

diskarg e vo evit e di ur bloaz, hag e raio levezet ar wreg en deus kemeret.

⁶Ne vo ket kemeret e kred ur maendiazez nag ur maen-reder, rak buhez unan eo ar c'hred-mañ.

⁷M'en em gav un den hag a laer unan eus e vreudeur, eus bugale Israel hag a ra ur sklav anezhañ hag her gwerzh, e varvo al laer-se, hag az po skarzhet ar fallentez eus da greiz.

⁸Diwall diouzh reuz al lorgnez, en ur vezañ aketus-tre da ober a-grenn ar pezh a gelenn deoc'h ar veleien, al Levited : evel ma kemennont deoc'h, bezit aketus da ober. ⁹Dalc'h soñj eus pezh a reas an Aotrou, da Zoue, evit Maria, war an hent pe zeuec'h eus an Egipt.

¹⁰Pa ri d'az nesañ ur prest bennak, n'i ket en e di da gemer e gred. ¹¹Er-maez en em zalc'hi, hag an den a bresti dezhañ a zeuio davedout gant ar c'hred, er-maez.

¹²Ha ma-z eo un den reuzeudik, ne gouski ket gant e gred. ¹³Rentañ a ri dezhañ ar c'hred pa yelo an heol da guzh, hag e kousko en e vantell, ha da vennigañ a raio, ha dit e vo reizhdred dirak an Aotrou, da Zoue.

¹⁴Ne vac'hi ket ur gounideg reuzeudik ha paour, breur dit, pe estrañjour du-se, ez pro, ez torojou. ¹⁵Bemdez e roi e c'hopr dezhañ, ha ned ay ket warnañ an heol da guzh, rak ur reuzeudig eo, ha war-zu ennañ eo douget e c'hoant, ha ne hucho ket enep dit etrezek an Aotrou, ha ne vo ket warnout ur pec'hed.

¹⁶Ne vo ket lakaet d'ar marv an tadoù evit ar vibien, nag ar vibien d'ar marv evit an tadoù ; pep hini evit e bec'hed a vo lakaet d'ar marv.

¹⁷Gweañ barn un estrañjour, un emzivad, ne ri ket, na kemer evel kred dilhad un intañvez. ¹⁸Dalc'h soñj ez out bet sklav en Egipt, hag en deus da zasprenet an Aotrou, da Zoue, ale-hont. Setu perak e tifennan dit ober an dra-se.

¹⁹Pa ri an cost ez park, hag az po ankounac'haet ur fesken er park, ne zistroi ket d'he c'herc'hat : evit an estrañjour, an emzivad hag an intañvez e vo, evit m'az pennigo an Aotrou, da Zoue, e kement tra a raio da zaouarn.

²⁰Pa vazhati da olived, n'adserrri ket war

23, 26 c'hoarii : heb. heji.

24, 6 daou vaen ar vilin a zo gounid-bara an den.

24, 15 war-zu ennañ : war-zu e c'hopr.

da lerc'h : evit an estrañjour, an emzivad hag an intañvez e vo. ²¹Pa gutuilhi da winienn, ne zistroi ket war da lerc'h : evit an estrañjour, an emzivad hag an intañvez e vo. ²²Dalc'h soñj ez out bet sklav e bro Egipt. Setu perak e tifennan dit ober an dra-se.

Dizurzhioù e Peor.

25 ¹Pa vo tabut etre gwazed, e tostaint ouzh al lez-varn evit bezañ barnet, hag e vo reishaet an hini reizh, kondaonet an hini kablus.

²Ha ma-z eo dellezek a daolioù an hini kablus, e raio dezhañ gourvez ar barnet, hag e vo bazhataet dirazañ, hervez ma-z eo bet kondaonet, an niver rik. ³Daou-ugent taol en devo, ket muioc'h ; ket muioc'h eget an taolioù-mañ ; ur vazhadenn re vras a vefe disprizout da vreur ez taoulagad. ⁴Ne vinwali ket un ejen o tornañ.

⁵Pa vo o chom breudeur a-gevret, hag e varvo unan anezho hep mab, ned ay ket gwreg an hini marv er-maez gant un den estren ; he breur-kaer a yelo daveti, he c'hemero evitañ da wreg, evel ma tere d'ur breur-kaer. ⁶Hag ar mab henañ a c'hano houmañ a adsavo anv ar breur marv, ha ne vo ket rasket e anv eus Israel ; ⁷ha ma ne venn ket an den-mañ kemer e c'hoar-gaer, e pigno e c'hoar-gaer betek an nor da gaout ar Gozhidi, hag e lavaro : Dinac'h a ra va breur-kaer sevel d'e vreur un anv en Israel, ne venn ket ober e zever a vreur-kaer ; ⁸hag e c'hervel a raio Kozhidi e gêr, hag e komzint outañ. Hag eno ma lavar : n'oullan ket kemer anezhi ! ⁹E tostaio e c'hoar-gaer outañ ouzh daoulagad ar Gozhidi, hag e lamo e solenn dezhañ diwar e droad, hag e tufo war e zremm hag e responto, o lavarout : Evel-se e vez graet d'an den na adsav ket ti e vreur. ¹⁰Hag e vo galvet e lesanv en Israel : Ti an hini eo bet lamet e solenn dezhañ.

¹¹P'en em ganno gwazed kenetrezo, un den hag e vreur, ha ma tosta gwreg unan evit tennañ he den eus dorn an hini a sko gantañ, ma kas houmañ he dorn ha ma krog en e gevrennoù mezhus, ¹²e troc'hi he dorn : didruez e vo da lagad.

¹³N'az po ket ez kodell pouez ha pouez, bras ha bihan. ¹⁴N'az po ket ez ti efa hag efa, bras ha bihan. ¹⁵Ur pouez peurglok ha rik az po, un efa peurglok ha rik az po, evit kaout hir ²⁵, ¹¹ un den hag e vreur, d.l.e. un den gant un all. ²⁵, ¹² gw. Mzh 5, 30.

deizioù war an douar ez a an Aotrou, da Zoue, da reiñ dit. ¹⁶Rak euzhus d'an Aotrou, da Zoue, eo neb a ra se, neb a ra direizhderioù.

¹⁷Dalc'h soñj eus pezh a reas dit Amalek war an hent, pa zeues eus an Egipt, ¹⁸ha penaos, degouezhet warnout en hent hag aet war da lost enep an holl re wan, a-ziadreñv dit, ha te faezh ha divi, n'en devoa ket bet doujañs Doue. ¹⁹P'en devo roet diskuizh an Aotrou, da Zoue, dit eus da holl enebourien tro-war-dro er vro ez a an Aotrou, da Zoue, da reiñ dit en hêrezh da berc'hennañ, e raski eñvor Amalek dindan an neñv : n'anounac'ha ket !

Ar preveudioù.

26 ¹Ha pa vi aet er vro ez a an Aotrou, da Zoue, da reiñ dit en hêrezh, ha pa vi perc'henn hag annezad enni, ²e kemeri preveudioù eus holl frouezh an douar, a denni eus ar vro en devo an Aotrou da Zoue roet dit, hag o laki en ur baner, hag ez i d'al lec'h en devo dibabet an Aotrou da Zoue evit lakaat da chom e anv ennañ. ³Hag ez i da gaout ar beleg a vo en deizioù-se, hag e lavari dezhañ : "Me a zisklêr hiziv d'an Aotrou Doue ez on deuet er vro en devoa touet an Aotrou d'hon hendadoù reiñ deomp". ⁴Hag e kemero ar beleg ar baner eus da zorn, hag he lakaat a raio dirak aoter an Aotrou, da Zoue. ⁵Hag e lavari ar c'homzoù-mañ dirak an Aotrou, da Zoue : "Un Aramiad kantroer e oa va zad, hag a ziskennas d'an Egipt, hag e chomas eno gant un nebeut tud, hag e teuas da vezañ ur bobl vras, kreñv ha niverus. ⁶Hag Egiptiz hor gwallgasas, hor gwaskas hag a lakaas war hor chouk labour kalet.

⁷Garmiñ a rejomp war-zu an Aotrou. Doue hon Tadoù, hag e klevas an Aotrou hor mouezh, hag e welas hor reuzeudigezh, hag hor mac'homerezh.

⁸Hag an Aotrou a reas deomp mont er-maez eus an Egipt gant un dorn kreñv hag ur vrec'h nerzhus, e-kreiz spont bras, gant sinoù ha burzhudoù. ⁹Hor renet en deus d'al lec'h-mañ ha roet deomp ar vro-mañ. Ur vro a red enni al laezh hag ²⁶, ⁵ kantroer, pe dianket.

ar mel. ¹⁰Setu ma tegasan bremañ ar preveudioù eus an douar hoc'h eus roet din, Aotrou". ¹¹Neuze e lakai anezho dirak an Aotrou, da Zoue, hag e stoui dirak an Aotrou, da Zoue. Hag e vo stad ennout gant an holl eurvad a ro dit an Aotrou, da Zoue, ha d'az ti, ennout-te hag el Levit hag en ostiziad a vo du-se.

¹²Pa 'z po echu da ober an holl zeogoù eus da drevadoù, d'an trede bloaz, bloaz an deog, ha roet d'al Levit, d'an estrañjour, d'an emzivad ha d'an intañvez, ma tebrint ez torojoù o gwalc'h, ¹³e lavari dirak an Aotrou, da Zoue : "Lamet em eus ar santelañ eus an ti hag e roet d'al Levit, d'an estrañjour, d'an emzivad ha d'an intañvez, hervez da holl c'hourc'hemennoù, az poa kemennet din ; n'em eus ket treuzet da c'hourc'hemennoù ha n'em eus ket o ankounach'haet. ¹⁴N'em eus ket debret dioutañ, pa oan e kañv ; n'em eus ket lamet dioutañ en dic'hlanded, na roet dioutañ d'unan marv ; sentet em eus ouzh mouezh an Aotrou, va Doue, graet em eus a-grenn ar pezh a c'hourc'hemennet din. ¹⁵Sell eus da neved santel, eus an Neñvoù, ha bennig da bobl Israel, hag an douar ac'h eus roet deomp, evel m'az poa touet d'hon hendadoù : ur vro o tiverañ laezh ha mel".

¹⁶Hiziv an Aotrou, da Zoue, a c'hourc'hemenn dit ober diouzh al lezennoù hag an urzhioù-mañ, hag e vi aketus da virout anezho hag o heuliañ a ri gant da holl galon, gant da holl ene.

¹⁷Graet ec'h eus d'an Aotrou disklêriañ e vezo da Zoue ha te ac'h eus prometet bale war e hentoù, mirout e c'hourc'hemennoù, e lezennoù hag e urzhioù ha sentiñ ouzh e vouezh.

¹⁸Hag an Aotrou en deus graet dit hiziv disklêriañ e vezi e bobl dezhañ e-unan, evel m'en deus lavaret dit, met gant ma viri e holl c'hourc'hemennoù, ¹⁹hag Eñ diouzh e du e savo neuze dreist an holl vroadoù bet graet gantañ, en enor, e brud hag e klod, hag e vi ur bobl kensakret d'an Aotrou, evel m'en deus lavaret dit.

Milligadurioù.

27 ¹Hag urzhioù a roas Moizez ha Kozhidi Israel d'ar bobl, o lavarout : "Mirit an holl c'hourc'hemennoù a roan deoc'h hiziv. ²D'an deiz ma tremenet ar Yordan etrezek ar vro ez a an Aotrou, ho ²⁷, 9 Tav : pe taol pled.

Toue, da reiñ deoc'h, e savot mein bras, hag ec'h induot ar re-mañ a raz, ³hag e skrivi warno holl lavarennoù al Lezenn-mañ, pa dremeni evit mont d'ar vro emañ an Aotrou, da Zoue, o reiñ dit, ur vro o tiverañ enni laezh ha mel, evel m'en devoa prometet an Aotrou, Doue da dadoù, dit. ⁴Ur wech tremenet ar Yordan, e savot ar vein-se a c'hourc'hemennan deoc'h hiziv war venez Ebal hag o induiñ a ri gant raz. ⁵Hag e savi eno un aoter d'an Aotrou, da Zoue, un aoter vein, hep labourat ar re-mañ gant an houarn. ⁶Gant mein diaoz e savi aoter an Aotrou, da Zoue, hag e ri warni un holokost d'an Aotrou, da Zoue, ⁷en ur sakrifiañ peoc'h-aberzhoù, a zebri eno ; hag e vo stad ennout dirak an Aotrou, da Zoue. ⁸Hag e skrivi war ar vein-se holl lavarennoù al Lezenn-mañ, fraezh ha brav".

⁹Hag e komzas Moizez hag ar veleien, al Levited, ouzh holl Israel, o lavarout : "Tav, ha selaou, Israel : hiziv ez out deuet da vezañ Pobl an Aotrou, da Zoue.

¹⁰Sentiñ a ri ouzh mouezh an Aotrou, da Zoue, hag e ri diouzh e c'hourc'hemennoù hag e reolennoù a gemennan dit hiziv".

¹¹Hag e roas urzhioù Moizez d'ar bobl en deiz-se, o lavarout : ¹²"Ar re-mañ en em zalc'ho evit bennañ ar bobl, war venez Garizim, pa dreizhot ar Yordan : Simeon, Levi, Youda, Isac'har, Jozef ha Benjamin. ¹³Hag ar re-mañ en em zalc'ho evit milligañ, war venez Ebal : Ruben, Gad, Aser, Zaboulon, Dan ha Neftali.

¹⁴Hag e stago da gomz al Levited, o lavarout da holl dud Israel a vouezh uhel :

¹⁵Milliget ra vo an den a raio delwennoù kizellet pe deuzet : tra euzhus d'an Aotrou, labour dorn micherour, hag o laka en ul lec'h kuzh !

Hag e responto ar bobl, o lavarout :

Amen !

¹⁶Milliget an hini a vallozh e dad hag e vamm !

Hag e lavaro an holl dud : Amen !

¹⁷Milliget an hini a zilec'h bonn e nesañ !

Hag e lavaro an holl dud : Amen !

¹⁸Milliget an hini a ziank un dall war an hent !

Hag e lavaro an holl dud : Amen !

¹⁹ Milliget an hini a zistres barn an estrañjour, un emzivad, un intañvez !

Hag e lavaro an holl dud : Amen !

²⁰ Milliget an hini a gousk gant gwreg e dad ! : dizoleiñ a ra pastell e dad.

Hag e lavaro an holl dud : Amen !

²¹ Milliget an hini a gousk gant ul loen !

Hag e lavaro an holl dud : Amen !

²² Milliget an hini a gousk gant e c'hoar !
Merc'h e dad pe merc'h e vamm !

Hag e lavaro an holl dud : Amen !

²³ Milliget an hini a gousk gant e vamm-gaer !

Hag e lavaro an holl dud : Amen !

²⁴ Milliget an hini a sko gant e nesañ e kuzh !

Hag e lavaro an holl dud : Amen !

²⁵ Milliget an hini a zegemer un donezon evit lemel e vuhez d'ur gwad didamall !

Hag e lavaro an holl dud : Amen !

²⁶ Milliget an hini na seveno ket lavar-ennoù al Lezenn-mañ, en ur ober diouto !

Hag e lavaro an holl dud : Amen !

Bennozhioù ha mallozhioù.

28 ¹Ha ma sentez ouzh mouezh an Aotrou, da Zoue, o vezañ aketus da ober diouzh e holl c'hourc'hemenoù a gemennan dit hiziv, da lakaat a raio an Aotrou uheloc'h eget holl bobloù an douar.

²Hag e teuio warnout an holl vennozhioù-mañ, ouzh da dizhout, ma sentez ouzh mouezh an Aotrou, da Zoue :

³Benniget e vi e kêr, benniget e vi war ar maez !

⁴Benniget e vo frouezh da gof, frouezh da zouar ha frouezh da loened, klodad da saout ha nodad da zeñved !

⁵Benniget da vouteg ha da doazeg !

⁶Benniget e vi pa-z errui, ha benniget pa-z i kuit !

⁷Hag e lakaio an Aotrou an enebourien savet a-enep dit, da vezañ pilet dirazout ; dre un hent e teuint davedout ha dre seizh hent e tec'hint a-zirazout.

⁸Dre urzh an Aotrou az po bennozh ez solieroù hag en holl bezh a embrego da zaouarn, hag e vi benniget er vro en devo an Aotrou, da Zoue, roet dit. ⁹Ha da sevel a raio an Aotrou evitañ evel ur bobl santel, hervez m'en deus touet dit, ma virez gourc'hemenoù an Aotrou, da Zoue, ha ma

kerzhez gant e hentoù. ¹⁰Hag e welo holl bobloù an douar e vez anv an Aotrou galvet warnout, hag o devo doujañs ouzhit.

¹¹Hag e kresko dit an Aotrou ar madoù : frouezh da gof ha frouezh da loened, frouezh da zouar war an douar en devoa touet reiñ dit an Aotrou d'az tadoù.

¹²Digeriñ a raio an Aotrou dit e deñzor mat, an neñv, da reiñ glav d'az touar e koulz, ha da vennigañ holl labourioù da zaouarn.

Hag e presti da bobloù niverus, ha n'ampresti ket. ¹³Ha da lakaat a raio an Aotrou er penn ha nann el lost ; ha ne vi nemet e krec'h, ha ne vi ket e traoñ, ma sentez ouzh gourc'hemenn an Aotrou, da Zoue, a gemennan dit hiziv mirout hag ober. ¹⁴Ne zianki diouzh an holl lavarennoù a gemennan dit hiziv, nag a-zehou nag a-gleiz, evit mont war-lerc'h doueoù all d'o servijañ. ¹⁵Ha ma ne sentez ket ouzh mouezh an Aotrou, da Zoue, en ur vezañ aketus da ober e holl c'hourc'hemenoù ha reolennoù a gemennan dit hiziv, e teuio warnout an holl vallozhioù-mañ ouzh da dizhout :

¹⁶Milliget e vi e kêr, milliget e vi war ar maez.

¹⁷Milliget e vo da vouteg ha da doazeg.

¹⁸Milliget frouezh da gof ha frouezh da zouar, klodad da saout ha nodad da zeñved.

¹⁹Milliget e vi en ur erruout ha milliget en ur vont kuit.

²⁰Kas a raio warnout an Aotrou mallozh, gwallchañs e kement tra a embrego da zorn hag a ri, ken na vi distrujet ha kollet buan en abeg da fallentez da oberoù, evit bezañ va dilezet.

²¹Pegañ a raio an Aotrou warnout ar vosenn, betek da echuiñ diwar an douar e oas deuet warnañ de bere'hennañ.

²²Skeiñ a raio an Aotrou gant al langis, an derzhienn, ar wrez, an danijenn, gant ar sec'hor, ar skarnil, an dic'hlasvez, a stago warnout ken na vi aet da goll.

²³Hag e vo an neñvoù, a-us d'az penn, arem, hag an douar, dindanout, houarn.

²⁴Hag e roio an Aotrou, evel glav d'az touar, poultr hag uloc'h, eus an neñv o tiskenn warnout betek da zistrujañ.

²⁵Ha da lakaat a raio an Aotrou da vezañ

pilet dirak da enebourien ; dre un hent ez i daveto, ha dre seizh hent e tec'hi dirazo. Hag e vi ur spouron evit holl rouantezhioù an douar.

²⁶ Hag e vo da gorf-marv boued holl evned an neñv ha loened ar maezioù, ha nikun d'o spontañ.

²⁷ Skeiñ a raio an Aotrou gant gorioù an Egipt, klogor, rogn, trousk ha n'halli ket parcañ.

²⁸ Hag e skoio an Aotrou gant sotoni, dallentez, amoedigezh-kalon.

²⁹ Hag e vi o tastornat da greisteiz evel ma tastorn an dall en deñvalijenn, ha ne ri ket berzh gant da hentoù ; ne vi nemet mac'homet ha skrapet bepred, hep den d'az savetaat.

³⁰ D'ur wreg e timezi, hag un den all a gouско ganti. Un ti a savi, ha ne chomi ket ennañ.

Ur winienn a blanti ha n'he mendemi ket.

³¹ Da ejen a vo sakrifiet ez taoulagad, ha ne zebri ket dioutañ ; da azen a vo skrabet a-zirazout, ha ne vo ket rentet dit ; da zeñved a vo roet d'az enebourien ha den n'az savetaio.

³² Da vibien ha da verc'hed a vo roet d'ur bobl all : da zaoulagad o welout se a guzumo war o lerc'h bemdez, met dic'halloud e vo da zaouarn. ³³ Frouezh da zouar, a zo bet da holl boan, a zebro tud ha n'anavezi ket, ha ne vi nemet mac'homet ha moustret bemdez.

³⁴ Sodiñ a ri gant ar pezh a welo da zaoulagad, gant pezh a weli.

³⁵ Skeiñ a raio an Aotrou gant gorioù fall war da zaoulin ha war da zivorzhed, ha n'halli ket bezañ pareet, adalek sol da droad betek da glopenn.

³⁶ Da gas a raio an Aotrou, gant ar roue az po savet warnout, d'ur vro dianavezet ganit ha gant da dadoù, hag e serviji eno doueoù all, a goad hag a vaen.

³⁷ Hag e vi un eston, ur vojenn, ur goap en holl bobloù e-lec'h m'az kaso an Aotrou.

³⁸ Had e-leizh a skoi ez park ha nebeud a zastumi : plaouiet e vo gant ar c'harvedg.

³⁹ Gwini a blanti hag a labouri, met gwin ne evi na ne serri ; debret e vezint gant ar preñved.

⁴⁰ Olived az po ez holl diriadoù, met gant eoul n'en em olevi ket, rak kouezhañ a raio da olivez.

⁴¹ Mibien ha merc'hed az po, met ne vezint ket dit, rak mont a raint da brizonidi.

⁴² Da holl wez, ha frouezh da zouar a vo

plaouiet gant ar skrilhed.

⁴³ An estrañjour a vo du-se a savo a-us dit uheloc'h-uhelañ, ha te a ziskenno izeloc'h-izelañ.

⁴⁴ Eñ a bresto dit, ha te a ampresto digantañ ; eñ a vo er penn, ha te a vo el lost.

⁴⁵ Hag e teuio warnout an holl vallozhioù-mañ d'az heskinañ ha d'az tizhout, ken na vi distrujet, ma ne sentez ket ouzh mouezh an Aotrou, da Zoue en ur virout e c'hourc'hemennoù hag e reolennoù am bo kemennet dit, ⁴⁶ hag e vezint warnout ur sin hag ur burzhud, ha war da lignez, da viken.

⁴⁷ E-lec'h bezañ servijet an Aotrou, da Zoue, gant levezeg ha gardis-kalon, p'az poa kement a bep tra, ⁴⁸ e serviji da enebourien, kaset gant an Aotrou warnout, en naonegezh, er sec'hed, en noazhder, en dienez a bep tra, hag e lakaio ur yev houarn war da choug, ken n'en devo da zistrujet. ⁴⁹ Sevel a raio an Aotrou enep dit ur vroad eus a-bell, eus dibenn an douar, ur vroad a blavo evel an erer, ur vroad na glevi ket he yezh, ⁵⁰ ur vroad rust o dremmoù ha na raio ket van ouzh ar c'hozhiaid, hag a vo ouzh ar re yaouank diduez, ⁵¹ a zebro frouezh da loened ha frouezh da zouar, betek da zistrujañ, ha na lezo dit na gwinizh, na fro, nag eoul, na klodad da saout, na nodad da zeñved, betek da goll, ⁵² hag a raio seziz warnout, war da holl zorojoù, ken na vo diskaret da vogerioù uhelañ, ar ramparzhioù a fizies enno ez holl vro : seziz a raio warnout ez holl zorojoù, en holl vro a ro an Aotrou, da Zoue, dit.

⁵³ Hag e tebri frouezh da gof, kig ar vibien hag ar merc'hed a roio dit an Aotrou, da Zoue, en anken, en enkreza vezo graet dit gant da enebourien. ⁵⁴ Ar gwaz tenerañ en ho touez ha kizidik-tre a vo droug en e zaoulagad ouzh e vreur, hag ouzh gwreg e varlenn, hag ouzh ar restad a vibien en devo miret, ⁵⁵ ha ne roio ket da unan anezho kig eus e vibien e vo o tebriñ, pa ne vo manet gantañ netra, en anken, en enkreza vezo graet dit gant da enebourien ez holl zorojoù.

⁵⁶ Ar wreg tenerañ en ho touez ha kizidikañ, ha n'he dije ket aesaet sol he zroad war an douar, ken kizidik ha tener ma oa, a vo drouk he lagad ouzh pried he

barlenn, ouzh he mab, ouzh he merc'h, ⁵⁷ hag ouzh he c'hrouadurig o tont er-maez etre he zreid, hag ouzh he mibien he deus ganet, rak o debriñ a raio, en diouer a bep tra, e kuzh, gant an anken, an enkrez a raio dit da enebour ez torjoù.

⁵⁸Ma n'out ket aketus da ober diouzh holl lavarioù al Lezenn-mañ, skrivet el levr-mañ, o toujañ an anv gloriüs ha spontus-mañ, an Aotrou, da Zoue, ⁵⁹e vo eston, a-berzh an Aotrou, ar reuzioù warnout hag ar reuzioù war da lignez, reuzioù bras ha dalc'hus, kleñvedoù fall ha stagus.

⁶⁰Distreiñ a raio warnout holl vosennoù an Egipt ac'h eus aon razo, hag e stagint warnout. ⁶¹Ya, kement kleñved, kement reuz a zo, ha n'int ket skrivet e levr al Lezenn-mañ, a savo an Aotrou warnout, ken n'az tistrujo. ⁶²Hag e vanot, a dud, nebeut, goude bezañ bet evel stered an Neñv, ken niverus, ma ne selaouez ket ouzh mouezh an Aotrou, da Zoue. ⁶³Hag evel m'en devoa bet joa an Aotrou ganeoc'h, oc'h ober vad deoc'h, hag ouzh ho kreskiñ, en devo joa an Aotrou ganeoc'h ouzh ho koll, ho tistrujañ, hag e vezot displantet diwar an douar e oac'h deuet warnañ d'e berc'hennañ. ⁶⁴Ha da skignañ a raio an Aotrou e-mesk an holl bobloù, eus ur penn d'an douar betek egile, hag e servijot eno doueoù all ha n'anavezes na te na da dadoù, a goad hag a vaen ⁶⁵E-touez ar pobloù-se n'az po ket aez, ha ne vo ket a ziskuizh evit sol da droad, hag e roio an Aotrou dit eno ur galon drubuilhet, anken ez taoulagad ha glac'har ez ene. ⁶⁶Hag e vo da vuhez a-ispilh dirazout, hag e sponti noz-deiz, ha ne gredi ket ez puhez. ⁶⁷Diouzh ar beure e lavari : Piv a roio an abardaez ? Ha d'abardaez e lavari : Piv a roio din ar beure ? Gant spont da galon, kement e sponti ! Gant gwel da zaoulagad, kement a weli ! ⁶⁸Ha da adkas a raio an Aotrou d'an Egipt war listri, dre an hent am boa lavaret dit : N'e adweli ken ! Hag en em werzhot eno d'hoc'h enebourien evel sklaved ha mitizhien, ha ne vo ket a brener !"

Dleadoù e-keñver an Emglev.

⁶⁹Setu lavarioù an Emglev en devoa kemennet an Aotrou da Voizez divizout gant bugale Israel e bro Moab, ouzhpenn an Emglev a zivizas ganto en Horeb.

29 ¹Hag e c'halvas Moizez holl Israel hag e lavaras dezho : c'hwi a wel an holl bezh en deus graet an Aotrou en ho taoulagad e bro Egipt da Faraon ha d'e holl servijerien, ha d'e holl vro, ²an amprouennoù bras o deus gwelet da zaoulagad, ar sinoù hag ar burzhudoù bras-se. ³Met n'en deus ket roet an Aotrou deoc'h ur galon da gompren, na daoulagad da welout, na divskouarn da glevout, betek hiziv.

⁴Graet en deus deoc'h kerzhout daou-ugent vloaz er gouelec'h, ha ne voe ket teuc'h ho tilhad warnoc'h, nag ho solennoù teuc'het war ho treid. ⁵Bara n'ho poa ket da zebriñ, na gwinn na boeson da evañ ; evel-se hoc'h eus gouezet e oan-me an Aotrou, ho Toue. ⁶Pa-z oc'h erruet el lec'h-mañ, ez eo deuet Sehon, roue Hesbon, gant Og, roue ar Basan, a-ziarbenn deomp da vrezeliñ, hag hon eus o dornet, ⁷ha kemeret o bro, hag he roet da hêrezh da Rubeniz ha Gadiz, ha da hanter-veuriad Manase.

⁸Hag e virot lavarioù an Emglev-mañ, en ur ober diouto, evit ober berzh en holl bezh a reot.

⁹Emaoc'h en ho sav hiziv holl dirak an Aotrou, ho Toue, ho pennoù-meuriad, ho Kozhidi, ho skribed, holl dud Israel, ¹⁰da vugaligoù, da wragez, ar re a zo ostized e-barzh da gampoù, adalek da droc'her-keuneud betek da denner-dour, ¹¹evit tremen e-barzh Emglev an Aotrou, da Zoue, en e le, emañ an Aotrou, da Zoue, o tivizout ganit hiziv, ¹²a-benn d'az sevel hiziv evel e bobl, hag e vo da Zoue evel m'en devoa prometet dit ha touet d'az tadoù Abraham, Izaag ha Jakob, ¹³ha n'eo ket ganeoc'h hepken e tivizan an Emglev-mañ, al le-mañ, ¹⁴met ivez gant neb a zo amañ ganeomp bezant hiziv dirak an Aotrou, hon Doue, ha gant ar re n'emaint ket amañ ganeomp hiziv.

¹⁵Rak c'hwi a oar penaos ez omp bet o chom e bro Egipt, ha penaos ez omp tremenet e-mesk ar broioù hoc'h eus tremenet. ¹⁶Hag hoc'h eus gwelet o euzhusterioù, an idoloù koad, maen, arc'hant hag aour o deus. ¹⁷Gant na vo ket en ho touez na gwaz na maouez, na tiegezh na meuriad, o treiñ kalon hiziv diouzh an Aotrou, hon Doue, evit mont da servijañ doueoù ar broioù-se !

Kement-se a vefe en ho touez ur wrizienn o frouezhiñ ampoezon hag huelenn. ¹⁸An hini a glevfe lavarioù al le-mañ, hag en em vennigfe en e galon o lavarout : "Peoc'h am bo ! Ya, e c'hoantegezh va c'halon e kerzhin ! Hag e torrinn e vezventi va sec'hed !", ¹⁹ne vezo ket mennet an Aotrou da bardoniñ dezhañ, ha neuze e vogedo kounnar an Aotrou hag e warizi enep an den-se, hag en em blado warnañ kement mallozh a zo bet skrivet el levr-mañ, hag e rasko an Aotrou e anv a-zindan an neñv ; ²⁰hag e zispartiañ a raio an Aotrou, evit e walleur, diouzh holl veuriadoù Israel, hervez holl vallozhioù an Emglev skrivet e levr al Lezenn-mañ.

²¹Hag e lavaro ar rummoù war-lerc'h, ho mibien a savo war o lerc'h, hag an estrañjour a zeuio eus ar broioù pell, o welout reuzioù ar vro-mañ, hag ar c'hleñvedoù a ra an Aotrou enni : ²²"Soufr ha holen ! Tangwall war ar vro a-bezh ! Ne vo ket hadet ! Ne ziwano, ne savo netra eno ! Geotenn ebet ! Evel ma oa bet reveulzi Sodoma ha Gomora, Adama ha Seboim, a reveulzias an Aotrou en e gounnar, en e vuanegezh ! ²³Hag e lavaro an holl vroioù : "Perak en deus an Aotrou graet evel-hen d'ar vro-mañ ? Perak ar barr-kounnar bras-se ?" ²⁴Hag e vo lavaret : "Dre m'o devoa dilezet an Aotrou, Doue o zadoù, en devoa divizet ganto p'en devoa o zennet eus bro Egipt ! ²⁵Hag ez int aet da servijañ doueoù all ha da stouñ dirazo, doueoù n'anavezet ket ha n'o devo perzh ebet ganto ! ²⁶Hag ez eo bet entanet kounnar an Aotrou ouzh ar vro-mañ, betek kas warni kement mallozh a zo skrivet el levr-mañ. ²⁷Bet en deus o displantet an Aotrou diwar o douar, gant kounnar ha buanegezh, gant fulor bras, hag o zaolet e-barzh ur vro all, evel hiziv-an-deiz". ²⁸An traoù kuzhet a zo d'an Aotrou, hon Doue, hag ar re bet diskuliet a zo deomp ha d'hor mibien da viken, evit ober holl lavarioù al Lezenn-mañ.

An daou hent.

30 ¹Pa vo erruet warnout an holl draoù-mañ, bennozhioù ha mallozhioù, a lakaan dirazout, o adlakai ez kalon e-barzh an holl vroioù en devo da vountet an Aotrou, da Zoue, enno. ²Hag ez addeui war-zu an Aotrou, da Zoue, hag e selaoui ouzh e vouezh, ouzh kement tra a c'hourc'hemennan dit hiziv, te ha da vibien ;

a holl galon, a holl ene. ³Hag e tistroio an Aotrou, da Zoue da brizonidi, hag en devo truez ouzhit, hag ec'h adtolpo ac'hanout diouzh an holl bobladoù en devoa da strewet an Aotrou, da Zoue, enno ; ⁴nag e vefe da harluidi e dibenn an neñv, ale-hont e vo tolpet gant an Aotrou, da Zoue, hag ale-hont az kemero, ⁵hag az kaso an Aotrou, da Zoue, etrezek ar vro a berc'henne da hendadoù hag a berc'henni ; hag e roio eurvad dit hag az lakaio niverusoc'h eget da dadoù.

⁶Hag ez amdroc'ho an Aotrou, da Zoue, da galon ha kalon da ligned, evit karout an Aotrou, da Zoue, a holl galon, a holl ene, a-benn dit bevañ. ⁷Hag e lakaio an Aotrou, da Zoue, an holl vallozhioù-mañ war da enebourien ha war ar re o deus kas ouzhit ouzh da heskinañ. ⁸Hag anevet e senti ouzh mouezh an Aotrou, en ur ober diouzh e holl c'hourc'hemenoù a gemennan dit hiziv. ⁹Ha da zrest-fonnañ a raio an Aotrou, da Zoue, en holl oberoù da zaouarn, e frouezh da gof, e frouezh da chatal hag e frouezh da zouar, evit kaout eurvad, rak adkregiñ a raio an Aotrou da reiñ levezet dit hag eurvad, evel ma roe levezet d'az tadoù. ¹⁰Sentiñ a ri ouzh mouezh an Aotrou, da Zoue, en ur virout e c'hourc'hemenoù hag e urzhioù skrivet el Levr eus al Lezenn-mañ, hag e tistroi ouzh an Aotrou. da Zoue, gant da holl galon ha da holl ene.

¹¹Rak al Lezenn-mañ hag a gemennan dit hiziv, n'eo ket dreist d'az kalloud, na dreist-dirazet dit-te.

¹²N'emañ ket en Neñvoù, evit ma vefe lavaret :

"Piv a bigno evidomp d'an Neñvoù d'he c'herc'hat deomp ha d'he reiñ deomp da glevout evit ma virimp anezhi ?"

¹³N'emañ ket kennebeut en tu all d'ar mor evit ma vefe lavaret :

"Piv a dremeno evidomp en tu all d'ar mor d'he c'herc'hat deomp ha d'he reiñ deomp da glevout, evit ma virimp anezhi ?"

¹⁴Rak tost dit emañ ar Gomz, ez kenou emañ, ez kalon, "vit he seveniñ".

¹⁵Moizez a gomzas ouzh ar bobl hag a lavaras :

"Sell ! Kinnig a ran dit hiziv buhez hag eurvad, marv ha gwalleur.

¹⁶Ma selaouez gourc'hemennoù an Aotrou, da Zoue, a gemennan dit hiziv, ha ma karez an Aotrou, da Zoue, ma kerzhez en e hentoù, ma virez e c'hourc'hemennoù, e lezennoù hag e gustumoù, e vevi hag e kreski, hag an Aotrou a skuilho e vennozh warnout, er vro ma-z ez enni d'he ferc'hennañ. ¹⁷Hogen ma teu da galon da ziheñchañ, ma ne selaouez ket ha m'en em lezez da vezañ sachet da azeuliñ doueoù all ha d'o servijañ, ¹⁸e tisklêrian deoc'h, hiziv, e varvot hep mar ebet, ha ne vevot ket e-pad deizioù hir war an douar ez emaoe'h o vont ennañ, goude treuziñ ar Yordan d'her perc'hennañ".

¹⁹Hiziv e kemeran an Neñvoud hag an douar da dest a-enep deoc'h, kinnig a ran dit ar vuhez, pe ar marv, pe ar bennozh pe ar vallozh, dibab eta ar vuhez, evit ma vevot te ha da lignez, ²⁰o karout an Aotrou, da Zoue, o selaou ouzh e vouezh, ouzh en em stagañ outañ rak hounnezh eo da vuhez, hag ivez hirbadelezh da chomaj war an douar, en deus an Aotrou touet d'az Tadoù, Abraham, Izaag ha Jakob, reiñ dezho.

Galv Josoua.

31 ¹Dont a reas Moizez da lavarout ar c'homzoù-mañ da holl dud Israel :

²"En oad a c'hwec'h-ugent vloaz, emezañ, emaoñ bremañ. Ne c'hellan mui na dont na mont, hag an Aotrou en deus lavaret din : Ne dremen ket ar Yordan-se. ³An Aotrou, da Zoue, a zle tremen a-raok dit ; Eñ eo a zistrujo ar broadoù-se a-zirazout, ha te o ferc'henno. Josoua an hini eo a zle tremen a-raok dit, evel m'en deus lavaret an Aotrou. ⁴Ober a raio an Aotrou dezho, evel m'en deus graet da Simon ha da Og, rouaned an Amoriz, ha d'o bro. O distrujet en deus. ⁵An Aotrou o lakaio etre ho taouarn, ha c'hwi a raio dezho penn-da-benn hervez ar gourc'hemenn am eus roet deoc'h. ⁶Bezid kreñv, ha dalc'hit mat ; na zoujit ket ha na spontit ket dirazo, rak an Aotrou, da Zoue, eo an hini a gerzh ganit : n'az tilezo ket, n'az tilaosko ket".

⁷Neuze e c'halvas Moizez Josoua hag e lavaras dezhañ dirak holl Israel :

"Bez kreñv ha dalc'h mat ; rak te eo a yelo ganit ar bobl-mañ d'ar vro en deus an Aotrou touet dro Zadoù reiñ dezho, ha te eo an hini he lakaio en o dalc'h.

⁸Rak an Aotrou e-unan eo a gerzh dirazout,

Eñ eo an hini a vezo ganit ; n'az tilezo ket ha n'az tilaosko ket. Na zouj ket ha na gren ket !"

⁹Hag e skrivas Moizez al lezenn-mañ, a roas d'ar veleien, mibien Levi, dougerien Arc'h Emglev an Aotrou, ha da holl Gozhidi Israel. ¹⁰Hag urzhioù a roas Moizez dezho, o lavarout : "Bep seizh vloaz, gant gouel ar bloavezh Distaol, ha fest al Logelloù, ¹¹pa zeuio holl Israel da welout dremm an Aotrou, da Zoue, el lec'h en devo dibabet, e lenni al lezenn-mañ dirak holl Israel, en o divskouarn. ¹²Bod ar bobl, ar wazed, gwragez, bugale, hag an ostizidi a vo ez torjoù, evit he selaou ha deskiñ, ha kaout doujañ an Aotrou, ho Toue, ma vezint aketus da ober diouzh holl lavarioù al lezenn-mañ. ¹³Hag o mibien ha n'he anavezent ket, he c'hlevo hag a zesko doujañ an Aotrou, ho Toue, e-pad an holl zeizioù ma vevot war an douar ez it da dremen ar Yordan betek ennañ d'e berc'hennañ".

¹⁴Hag e lavaras an Aotrou da Voizez :

"Setu ma-z eo tost an deizioù ma varvi ; galv Josoua ; en em zalc'hit e Teltenn an Emgav, hag e roin urzhioù dezhañ".

Hag ez eas Moizez ha Josoua, hag en em zalc'hjont e Teltenn an Emgav. ¹⁵Hag en em ziskouezas an Aotrou en Deltenn, er peul-koabr, hag en em zalc'has ar peul-koabr war drezoù an Deltenn. ¹⁶Hag e lavaras an Aotrou da Voizez :

"Emaout o vont da gousket gant da hendadoù. Hag e savo ar bobl-mañ, hag e c'hastaou war-lerc'h doueoù un estrenvro, e-lec'h ma-z aint e-barzh. Ha va dilezel a raio hag e freuzo va Emglev, am boa divizet ganto. ¹⁷Hag ec'h entano va c'hounnar outo en deiz-se, hag o dilezel a rin, hag e kuzhin va dremm outo, hag e vezint da lonkañ ; bez o devo gwalleurioù niverus hag enkrezioù, hag e lavarint en deiz-se : Sur eo, dre n'em boa ket va Doue em c'halon em eus bet ar gwalleurioù-mañ. ¹⁸Ha me a guzho va dremm en deiz-se, abalamour d'an holl fallentez o devo graet o treiñ war-zu doueoù all. ¹⁹Ha bremañ, skrivit evidoc'h ar c'han-mañ, da zeskiñ da vugale Israel ; lakait-eñ en o genou, ma vo din ar c'han-mañ un test e-touez bugale Israel, ²⁰p'em bo o c'haset d'ar vro am eus touet d'o

zadoù, o tiverañ enni laezh ha mel, p'o devo debret o gwalc'h hag e vezint lart, hag en em drount ouzh doueoù all d'o servijañ ouzh va disprizañ hag o freuzañ va Emglev, ²¹ neuze, p'o devo gwalleurioù niverus hag enkreziou, e responto ar c'han-mañ dirazo evel un test. Rak ne vo ket ankounac'haet gant genou o bugale ; met gouzout a ran an diviz a reont hiziv, a-raok em eus o c'haset d'ar vro am eus touet".

²² Hag e skrivas Moizez ar c'han-mañ, en deiz-se, hag hen deskas da vugale Israel.

²³ Hag e roas urzhioù da Josoua, mab Noun,, o lavarout :

"Dalc'h da grog ! Ha bez kreñv ! Te a gaso bugale Israel d'ar vro am eus touet dezho, ha me a vo ganit".

²⁴ Hag adal m'en devoe echu Moizez da skrivañ lavarioù al Lezenn-mañ war al levr, war o hed, ²⁵ e c'hourc'hemennas Moizez d'al Levited, dougerien Arc'h Emglev an Aotrou,, o lavarout :

²⁶ "Kemerit levr al Lezenn-mañ, ha lakait-eñ e-kichen Arc'h Emglev an Aotrou, ho Toue, hag e vo eno enep dit evel test. ²⁷ Rak anavezout a ran ez out disentus, ha choug rust. Keit ha ma-z on bet o vevañ ganeoc'h, ez oc'h bet disentus ouzh an Aotrou ; seul-vui goude va marv ! ²⁸ Bodit davedon holl Gozhidi ho meuriadoù, hag ho skribed, hag e lavarin en o divskouarn al lavarioù-mañ, hag e lakain testoù warno an Neñv hag an douar.

²⁹ Rak her gouzout a ran, goude va marv ez eot d'en em goll hag e tistroiot eus an hent am eus kemennet deoc'h, hag e c'hoarvezo ganeoc'h ur gwalleur e dazont an deizioù, pa ho pezo graet an droug ouzh daoulagad an Aotrou, ouzh e heugañ gant oberoù ho taouarn".

Kan Moizez.

³⁰ Hag e lavaras Moizez ouzh divskouarn holl gumuniezh Israel komzoù ar c'han-mañ, war o hed :

32 ¹ "Roit skouarn, neñv, hag e komzin ;

Ra glevo an douar lavarioù va genou !

² Ra strilho evel glav va c'hentel !

Ra zivero evel glizh va lavarenn !

Evel barradoù war ar c'hlasvez !

Evel kaouadoù war ar geot !

³ Rak anv an Aotrou a bedan ;

brasat Doue eo hon hini !

32, 15 pe Yeshouron : Israel.

⁴ Ur roc'h eo, disi e oberoù,
e holl hentoù a zo reizhder ;
un Doue gwirion, hep displeaded,
reizh hag eeun ez eo.

⁵ Kollet int evitañ : n'int ket e vibien,
en abeg d'o sioù, rumm treitour ha
gwidreüs !

⁶ Evel-se e paeit Doue ?

Pobl droch, hep furnez !

Ha n'eo ket eñ, da dad, da Grouer ?

Eñ hag en deus graet, krouet ac'hanout ?

⁷ Soñj en amzerioù a wechall,
evesha er bloavezhioù tremenet ;
goulenñ digant da dad, hag e konto dit ;
digant da Gozhidi, hag e lavarint dit !

⁸ Pa roe an Uheñv o hêrezh d'ar pobloù,
pa zispartig mibien Adam,
e verkas harzoù ar broioù,
hervez niver bugale Israel.

⁹ Lodenn an Aotrou eo e bobl,

Jakob, kordennad e hêrezh :

¹⁰ e gavet en deus en ur vro digenvez,
e goulonder yudus ar gouelec'h ;
hag e ra war e dro, intent outañ,
ec'h evesha warnañ, evel ouzh mab e
lagad.

¹¹ Evel un erer o tihuniñ e neizhiad,
o plavañ war e evnedigoù,
e tispleg e zivaskell
o c'hemer hag o dougen a ra war e
stuc'h.

¹² An Aotrou e-unan a gaso anezhañ,
hep ma vo gantañ doue estren.

¹³ Ober a ra dezhañ marc'hekaat war
grec'hioù an douar,
debrñ trevadoù ar maezioù,
denañ mel eus ar roc'h,
eoul eus kailhastr ar roc'hell.

¹⁴ Koaven ar saout ha laezh an deñved,
lard an oaned hag ar meot,
reoù Basan hag ar bouc'hed ;
Gant druzoni greun ar gwinizh,
ha gwad ar rezin a evi bervus.

¹⁵ Ha lart e vo Iesouroun, hag e winko !

Lart out ! Tev ! Stambouc'h !

Hag e tilezo Doue, a reas anezhañ,
hag e raio e sod gant Roc'h e silvidigezh.

¹⁶ Gwarizius hel lakaont gant doueoù
estren,
gant euzhsterioù hen hegasont.

¹⁷ O sakrifiañ da ziaouled, ha n'int ket
Doue,
da zoueoù n'anavezent ket ;
reoù nevez, nevezik-erruet

na oant ket doujet gant o hendadoù.

¹⁸ Ar Roc'h az engehentas a ankounac'haez, disoñjal a rez an Doue az furmas.

¹⁹ O welout se an Aotrou en deus heug, ken hegaset ma-z eo bet gant e vibien hag e verc'hed !

²⁰ Hag e lavar : kuzhat a rin va dremm outo, hag e welin penaos e vo goude ganto, rak ur rumm hedro ez int, mibien displeal anezho,

²¹ ouzh va lakaat gwarizius gant fals-doueoù, ouzh va hegasiñ gant o idoloù. Met me a lakaio anezho gwarizius gant ur fals-pobl,

gant ur vro sot ec'h hegasin anezho.

²² Rak un tan a zo enaouet em fri, a losko betek ar Sheol dindan, a zevo an douar hag e drevadoù, a entano diazezoù ar menezioù.

²³ Dastum a rin warno gwalleurioù, va biroù a echuiñ enno.

²⁴ Diviet gant an naon, debret gant an derzhienn hag ar vosenn c'hwerv,

dant al loened a gasin warno, gant binim ar ruzerien poultrennek.

²⁵ En diavaez e vezint divugaleet gant ar c'hleze,

hag en diabarzh gant ar spont, paotr ha plac'h yaouank, poupig ha den grizart.

²⁶ Lavaret em eus : o skubañ a rafen, lemel a rin a-douez an dud ar soñj anezho

²⁷ Anez buanegezh an enebour, am eus aon dioutañ,

gant aon na vefe digompren o gwaskerien, gant aon na lavarfent : hon dorn a zo trec'h, ha n'eo ket an Aotrou en deus graet kement-mañ.

²⁸ Rak ur bobl kollet o meno ez int, n'eus ket enno a skiant !

²⁹ Ma vijent bet fur, o dije meizet kement-mañ, komprenet petra a zo evito da c'houde !

³⁰ Penaos e vez heskinet gant unan, mil, ha gant daou, lakaet da dec'hout dek mil ! Nemet he devoa o roc'h o gwerzhnet. an Aotrou, o deroet.

³¹ Rak n'eo ket hon Roc'h evel o roc'h, ra varno an enebourien !

³² Eus gwinienn Sodoma eo o gwini, eus gwiniegoù Gomora o rezin, a zo rezin ampoezonet,

32, 36d d.l.e. n'eus den ebet ken prizoniad pe dieubet, pe n'eus den ken oc'h ober brezel.

bodoù c'hwerv o devoa.

³³ Binim aerouant eo o gwin, poezon naer-wibered garv.

³⁴ Daoust ha n'em eus ket traoù kuzhet, siellet em zeñzorioù ?

³⁵ Din ar veñjañs hag ar gopr, d'ar mare ma vrallo o zroad, rak tost emañ deiz o gwalleur, prestik e c'hoarvezo se ganto !

³⁶ Pa varno an Aotrou e bobl, ouzh e servijerien en devo truez ; pa welo ez eo faezh an daouarn, ha n'eus den serret na dieubet.

³⁷ Hag e lavaro : Pelec'h emañ o doueoù, ar reier ma fizient enno ?

³⁸ Ha lard o aberzhoù a zebrent, hag ec'h event gwin o diedoù-kinnig ! Ra savint d'ho skoazellañ ra vo warnoc'h o goudor !

³⁹ Gwelit bremañ eo Me eo me, n'eus doue ebet ganin ; Me eo a ra mervel ha bevañ ; gloazañ a ran ha parañ,

den eus va dorn ne zieub !

⁴⁰ Ya ! Sevel a ran d'an nec'h va dorn, hag e lavaran : bev on da viken !

⁴¹ Ma lemman lufr va c'hleze, ha ma krog va dorn er varnedigezh, e tistroin veñjañs war va enebourien, d'ar re am c'hasa e roin o gopr !

⁴² Mezviañ a rin va biroù gant o gwad, va c'hleze a zebro kig, diwar gwad muntrad ha prizoniad, diwar penn kreofnek an enebour.

⁴³ Youc'hit, pobloù, gant e bobl !

Rak gwad e servijerien en deus veñjet ; e veñjañs en deus distroet war e enebourien, dasprenet en deus douar e bobl".

⁴⁴ Hag ez eas Moizez da lavarout holl gomzoù ar werz-mañ e divskouarn ar bobl, gant Ozea, mab Noun.

⁴⁵ Hag ez echuas Moizez da lavarout an holl gomzoù-mañ da holl Israel. ⁴⁶ Hag e lavaras dezho : "Lakait hoc'h evezh gant an holl gomzoù-mañ, a lakaan test enep deoc'h hiziv, a gemennot d'ho mibien o mirout, en ur ober diouzh holl lavarennoù al Lezenn-mañ. ⁴⁷ Ned int ket komzoù goull e vidoc'h, met ho puhez. Gant ar c'homzoù-se e reot hir-deizioù war an douar emaoch o tremen ar

32, 44 Ozea pe Josoua.

32, 46 hoc'h evezh : heb. ho kalonoù.

Yordan war-zu ennañ d'e berc'hennañ".

⁴⁸Hag e komzas an Aotrou ouzh Moizez, d'an hevelep deiz,, o lavarout : ⁴⁹"Pign war veneziou an Abarim aze, da venez Nabo, a zo e bro Moab, rag-enep da Jeriko, ha sell ouzh bro Ganaan a roin da vugale Israel da zomani. ⁵⁰Ha marv war ar menez-se, a vi pignet warnañ ; hag e vi dastumet gant da dud, evel ma varvas Aaron, da vreur, e Horar-Menez, hag e voe dastumet gant e dud. ⁵¹Rak bet oc'h difeiz ouzhin e-touez bugale Israel, da zeizioù Meribat-Kades, e gouelec'h Sin : n'ho poa ket va santelaet e-touez bugale Israel. ⁵²A-dal eo e weli ar vro, met e-barzh ned i ket, e-barzh ar vro a roan da vugale Israel".

Bennozhioù Moizez.

33 ¹Ha setu ar bennozh a roas Moizez, den Doue, da vugale Israel, kent mervel. ²Lavarout a reas :

An Aotrou eus ar Sinai a zeuas, tarzhañ a reas eus Seir evito ; splannañ a reas eus menez Paran, hag ez erruas e Meribat-Kades, a-zehou dezhañ un tan gredus evito.

³Ya ! Karour pobl ez out, holl sent houmañ a zo ez torn, stouïñ a reont d'az treid, hag e savont, pa lavarez.

⁴Ul Lezenn a gemennas deomp Moizez : un hêrezh eo evit komuniezh Jakob.

⁵Bez' en devo Iesouroun ur roue, pa 'n em vodo pennoù ar bobl a-gevret, reoù meuriadoù Israel.

⁶Ra vevo Ruben ! Divarvel ! Ra vo e dud diniver !

⁷Ha setu, evit Youda e lavaras : Selaou, Aotrou, mouezh Youda, davet e bobl degas anezhañ ; ra vo e zorn trawalc'h evitañ ! ur skoazell dirak e nebourien ra vezi !

⁸Hag evit Levi e lavaras : An Ourim hag an Toumim evit an den, mignon dit, ac'h eus amprouet e Masa, breutaet gantañ e-kichen doureier Meriba ; ⁹en deus lavaret eus e dad hag eus e vamm : N'o gwelan ket ; e vreudeur n'en deus ket anavezet, rak miret en deus da lavarioù, da Emglev en deus dalc'het.

33, 2 heb. e zorn : e c'halloud.

¹⁰Keleenn a reont da setañoù da Jakob, da lezennoù da Israel ; lakaat a reont ezañs ez fronelloù, an holokostoù war da aoter.

¹¹Bennig, Aotrou, e nerzh, labour e zaouarn da blijo dit ! Freuz lounezhi ar re a sav enep dezhañ, o deus kasoni outañ :

¹²Hag evit Benjamin e lavaras : Muiañ-karet an Aotrou, a chom e surentez en e gichen ; E warez a zo warnañ bemdez, hag etre e zivskoaz e chom.

¹³Hag evit Jozef e lavaras : Benniget gant an Aotrou e zouar, evit largentez an neñv, evit ar glizh ; evit an islonkoù puchet e-traoñ ;

¹⁴evit largentez trevadoù an heol, evit largentez eginou pep loariad ; ¹⁵Evit preveudioù ar menezioù henamzerel, evit largentez ar runioù peurbadel.

¹⁶Evit largentez an douar hag e leunder, ha gras an Hini a oa o chom er bod, ra zeuio war benn Jozef, war glopenn gouestlad e vreudeur !

¹⁷Mab henañ ur c'hole eo, enor dezhañ ! Kerniel bual eo e gerniel, ganto ar pobloù a vo toset a-gevret, betek dibennoù an douar.

Setu dek-miliadoù Efraim, setu miliadoù Manase !

¹⁸Hag evit Zaboulon e lavaras : Levenez dit, Zaboulon, ez ermaeziadennoù !

Ha dit, Isac'har, ez tinelloù !

¹⁹Pobloù, war ar menez, a c'halvint, eno e raint aberzhoù reizh ; puilhentez ar morioù a sunint, ha teñzorioù kuzhet en traezh !

²⁰Hag evit Gad e lavaras : Benniget an hini a laka frank Gad ! evel ul leon emañ : drailhañ a ra brec'h ha klopenn !

²¹Dibab a ra ar gwellañ evitañ, rak aze emañ lodenn al lezenner klenket ; deuet eo e penn ar bobl, reizhded an Aotrou en deus graet, hag e setañoù, dirak Israel.

²²Hag evit Dan e lavaras : Dan a zo ur c'holen leon,

o lammat eus ar Basan.

²³ Hag evit Neftali e lavaras :

Neftali, leuniet a c'hrasoù,
karget a vennozhioù an Aotrou :
Mor ha kreisteiz a berc'henno !

²⁴ Hag evit Aser e lavaras :

Benniget dreist ar vibien ra vo Aser !
R'en devo grad-vat e vreudeur !
Ra soubo e droad en coul !

²⁵ Houarn ha kouevr, da vorailhoù !
Hag evel da zeizioù, da builhentez !

²⁶ N'eus hini ebet evel Doue Iesouroun,
a varc'heka en neñv evit da skoazellañ,
hag en e veurdez, en oabloù !

²⁷ Ur bod eo an Doue peurbadel,
hag amañ-dindan en deus divrec'h holl-badus ;
argas a ra an enebour a-zirazout, hag e
lavar : distruj !

²⁸ Hag e chom Israel e surentez,
hec'h-unan emañ andon Jakob,
en ur vro a winizh hag a fro,
an neñv warnañ o strilhañ glizh.

²⁹ Evurus out, Israel !
piv a zo evelout, Pobl salvet !
En Aotrou emañ da skoed, da skoazell,
ha kleze da drec'h ;
pladet da enebourien ganit,
te, war o c'hrec'hioù a gerzho !"

Marv Moizez.

34 ¹Hag e pignas Moizez, eus maezioù
Moab, da venez Nabo, war veg ar
Pisga, a zo rag-enep Jeriko. Hag e tiskouezas
dezhañ an Aotrou an holl vro, adalek Galaad
betek Dan, ²ha Neftali a-bezh, ha bro
Efraim, ha Manase, hag holl zouar Youda,
betek ar Mor ar C'hornog, ³an Negev hag ar
Gampoullenn, saonenn Jeriko, kêr ar palmez,

betek Soar. ⁴Hag e lavaras an Aotrou
dezhañ :

"Setu ar vro am eus touet reiñ da
Abraham, da Izaag ha da Jakob en ur
lavarout : D'az lignez e roin anezhi. He
diskouez a ran dit, ez taoulagad, met ne
antrei ket".

⁵Hag eno e varvas Moizez, servijer an
Aotrou, e bro Moab, hervez m'en devoa
divizet an Aotrou. ⁶Hag an Aotrou her
bezas en draonienn, e bro Moab, rag-
enep da Vet-Peor, ha ne oar den ebet
betek hiziv pelec'h emañ e vez. ⁷Ha
Moizez en devoa kant ugent vloaz pa
varvas. Ne oa ket gwanaet e lagad, ha ne
oa ket diviet e nerzh.

⁸Bugale Israel a ouelas da Voizez e
plaennoù Moab, e-pad tregont
devezh ; hag ec'h echuas an devezhioù-
gouelvan evit kañv Moizez. ⁹Ha Josoua,
mab Noun, a oa leun gant ar spered a
furnezh, rak astennet en devoa Moizez e
zaouarn warnañ. Hag e sentas outañ
bugale Israel, hag e rejont evel m'en
devoa gourc'hemennet an Aotrou da
Voizez.

¹⁰N'eus ket bet savet a brofed a-
c'houdevezh en Israel evel Moizez, an
hini en devoa an Aotrou anavezet fas-
ouzh-fas ; ¹¹nag e-keñver an holl sinoù
ha burzhudoù en devoa an Aotrou e gaset
da ober, e bro Egipt, a-enep Faraon, a-
enep e servijerien hag a-enep e holl vro,
¹²nag e-keñver e zorn galloudus hag an
holl oberoù bras ha spontus a reas
Moizez dirak daoulagad Israel.

- Adlezenn betek amañ -

- Dibenn levr ar Pentateuk -